A.J. CRONIN

Castelul pălărierului

ARCHIBALD JOSEPH CRONIN

Castelul pălărierului

Traducere: Eugen Filotti

Editura Orizonturi
Editura Sirius

Cuprins

CARTEA ÎNTÂI 4
CARTEA A DOUA 223
CARTEA A TREIA 466

CARTEA ÎNTÂI

1

Primăvara anului 1879 era neobişnuit de timpurie şi de dulce. Verdele proaspăt al semănăturilor se întindea lin peste şesurile Scoţiei de Jos, mugurii florilor de castan îmbobociseră în aprilie, iar gardurile vii de păducel care ţărmuiau drumurile albe ce brăzdau câmpiile înfloriseră cu o lună înainte de vreme. În satele din interiorul ţării, fermierii se bucurau cu măsură, iar copiii alergau desculţi în urma sacalelor de stropit; în oraşele de pe malul largului fluviu, zgomotul metalic al şantierelor navale răsuna mai puţin violent şi, străbătând aerul călduţ, se ridica spre poalele dealurilor din depărtare, unde zumzetul unei albine grăbite se amesteca cu el, până când behăitul vesel al mieilor îl învingea; în oraşe, funcţionarii îşi scoteau haina spre a se răcori şi leneveau în birourile lor, blestemând această vreme înăbuşitoare, politica lordului Beaconsfield[1], veştile despre războiul cu zuluşii şi preţul ridicat al berii.

Astfel, deasupra întregului estuar al fluviului Clyde, de la Glasgow până la Portdoran, deasupra oraşelor Overton, Darroch, Ardfillan, situate între colinele de la Winton şi de la Doran, şi formând cele trei colţuri ale roditorului triunghi de pe malul drept al estuarului, deasupra străvechiului burg Levenford, care tăia exact în două baza

[1] Lord Beaconsfield (Benjamin Disraëli) – 1804-1881 – pe atunci prim-ministru al Marii Britanii.

acestui triunghi, în punctul unde râul Leven se vărsa în Cfyde – deasupra întregului ţinut strălucea un soare orbitor şi, învăluiţi de această neaşteptată şi blândă căldură, oamenii munceau, trândăveau, sporovăiau, mormăiau, înşelau, se închinau, iubeau şi trăiau.

În această zi de la începutul lui mai, fâşii subţiri de nori plutiseră lâncede în aerul leneş de deasupra Levenfordului. Acum însă, spre sfârşitul după-amiezei, aceste pânze diafane porniră încet să se mişte. O briză caldă se ridică, împânzindu-le peste cer, iar după ce le duse până unde nu mai puteau fi văzute, se lăsă în jos peste oraş, atingând întâi înalta stâncă istorică, semn distinctiv al confluenţei Levenului cu fluviul Clyde, care îşi profila contururile clare pe cerul de opal, asemenea corpului inert al unui elefant de proporţii gigantice. Vântuleţul blajin ocoli stânca, străbătând apoi în grabă străzile principale, încinse de căldură, ale Oraşului Nou, învecinat, plimbându-se printre calele înalte de lansare, macaralele cu braţele ridicate şi carcasele de vapoare în construcţie din şantierele în plină activitate ale firmei Latta & Co., de lângă gura râului. Pe urmă trecu domol, prin Church Street, aşa cum se cuvenea să parcurgă o arteră înnobilată prin prezenţa în lungul ei a primăriei, a liceului orăşenesc şi a bisericii parohiale, până când, scăpat din această stradă austeră, se învârteji zglobiu în spaţiul larg deschis al Răscrucii, înainta agale printre şirurile de prăvălii de pe High Street, pătrunzând, în sfârşit, mai sus, în cartierul distins de la Knoxhill. Aici însă se plictisi repede de a hoinări de-a lungul teraselor de gresie roşie, roase de vreme, şi de a zgâlţâi iedera de pe zidurile vechilor case de piatră şi, căutând să ajungă în câmp deschis, dincolo de ele, apucă din nou spre oraş, rătăcind printre vilele cochete ale selectului cartier de la Wellhall şi mângâind răzoarele rotunde de muşcate roşii din grădinile din faţa lor. Străbătând apoi nepăsător strada decentă ce ducea din această zonă nobilă în câmp deschis, el se răci brusc când se izbi de ultima casă de pe

această stradă.

Era o locuinţă ciudată. De proporţii mici, neputând cuprinde, după dimensiunile ei, mai mult de şapte camere, solid construită şi prezentând un exterior rezistent şi dur, de piatră cenuşie, ea avea o arhitectură unică în felul ei.

Baza casei avea forma unui dreptunghi îngust cu latura mai lungă îndreptată spre stradă. Zidurile nu se ridicau direct de pe sol, ci deasupra unui fundament din piatră mai lung şi mai lat cu un picior decât ele, şi pe care întreaga construcţie părea să se sprijine, ca un animal pe labele lui adânc înfipte în pământ. Faţada ce pornea de la acest soclu se ridica cu o rece severitate, încheindu-se pe jumătatea întinderii ei cu un fronton ascuţit, iar pe cealaltă jumătate cu un parapet scund, care se desfăşura orizontal până întâlnea un al doilea fronton de formă asemănătoare celui din faţă şi care alcătuia coronamentul peretelui lateral al casei. Aceste frontoane aveau ceva bizar, fiecare dintre ele convergând printr-o serie de trepte înalte în unghi drept spre un creştet crestat, care purta cu pompoasă demnitate o bilă mare şi rotundă de granit cenuşiu, lustruit; fiecare, de partea lui, se continua cu parapetul, care, cu crestăturile lui regulate şi adânci, asemenea unor creneluri, le lega între ele, formând un lanţ greu de piatră ce încingea corpul casei ca nişte cătuşe.

La colţul dintre frontonul lateral şi zidul din faţă, şi încătuşat deopotrivă prin acest şir de creneluri, se afla un turn scund şi rotund, împodobit la mijloc cu o firidă adâncă în formă de romb, legat în partea inferioară de colţul zidului prin benzi rotunjite, sculptate, ce se pierdeau treptat, şi încununat în partea de sus cu o turelă, în vârful căreia se înălţa o prăjină subţire de drapel. Masivitatea dimensiunilor lui superioare făceau turnul să pară turtit şi diform, dându-i aspectul unei frunţi late şi încreţite, desfigurată printr-o cicatrice adâncă, în timp ce cele două mici ambrazuri care-i întrenipeau

suprafaţa aduceau cu doi ochi mijiţi şi îngânduraţi.

Drept sub această turlă se afla intrarea casei, a cărei îngustime îi dădea un aer sărăcăcios, neprimitor, asemenea unei guri subţiri şi respingătoare. Laturile ei se prelungeau deasupra pragului de sus, într-o ogivă înaltă, încercuind un mic vitraliu întunecat şi încheindu-se cu o lanţetă ascuţită. Ferestrele clădirii erau înguste, ca şi uşa, şi fără ambrazuri ieşite, având doar semnificaţia unor deschizături făcute prin grosimea zidului, care dădeau parcă în silă acces luminii, dar fereau interiorul casei de priviri indiscrete.

Întregul aspect al casei era misterios, duşmănos şi sinistru, scopul ei părând, de asemenea, ascuns şi tenebros. Prin înseşi proporţiile ei, ea eşua în chip jalnic în încercarea de a atinge aroganţa şi măreţia unei reşedinţe senioriale, dacă aceasta era cumva rostul turnului, meterezelor şi repetării unghiurilor ei ascuţite. Şi totuşi, în răceala, asprimea şi severitatea ei, casa aceasta nu putea fi trecută cu vederea, ca una ce ar fi tins, pur şi simplu, la o trufaşă şi provocatoare ostentaţie. Crenelurile ei erau pur formale, dar nu ridicole, ansamblul ei extravagant, dar nicidecum rizibil, iar arhitectura ei pretenţioasă avea ceva care o ferea de a fi privită cu amuzament, o anumită motivare mai adâncă, mai tainică, mai perversă, de care îţi dădeai seama scrutând-o mai atent şi care apăsa asupra casei ca o diformitate zăcând în însăşi structura ei, ca o violare în piatră a adevărului.

Oamenii din Levenford nu râdeau niciodată de această casă, sau cel puţin nu pe faţă. Ceva nedefinit, o putere ce impregna toată atmosfera din jurul ei, îi împiedica chiar să zâmbească.

Clădirea nu avea grădină în faţă, ci numai o curte aşternută cu pietriş, goală, uscată, dar de o curăţenie absolută. În mijloc, ca un decor bizar, se afla un tun de bronz, care făcuse la origine parte din armamentul unei fregate, care participase de mult la ultima salvă trasă de ea şi, după ani îndelungaţi, petrecuţi într-un depozit de

fiare vechi, era aşezat acum, lustruit cu grijă, între două grămezi simetrice de ghiulele, adăugând o ultimă notă de absurditate acestei locuinţe fantastice.

În spatele casei se găsea un petic pătrat de iarbă, împodobit în cele patru colţuri cu patru stâlpi de fier pentru frânghiile de rufe şi înconjurat de un zid înalt, lângă care creşteau câteva tufe răzleţe de coacăze, singura vegetaţie a acestui simulacru de grădină, cu excepţia unui arbust melancolic, care nu înflorea niciodată şi-şi apleca crengile peste una din ferestrele bucătăriei.

Prin această fereastră din bucătărie, în ciuda faptului că era mascată de tufa de liliac, se putea desluşi câte ceva din interiorul casei. Se vedea limpede că încăperea era comodă şi confortabilă, cu toate că mobilierul, compus din fotolii şi o canapea tapisate cu ţesătură de păr de cal, o masă lungă, o comodă pântecoasă lângă unul din pereţi şi un bufet din lemn de mahon lângă altul, nu avea nimic atrăgător. Duşumeaua era acoperită cu muşama cernită, tapete galbene, lăcuite, îmbrâcau pereţii, iar un ceasornic greu, de marmură, împodobea căminul, indicând, un un aer subtil de superioritate, că încăperea nu servea numai la gătit – treabă ce se executa, de fapt, mai ales alături, în oficiu –, ci era în realitate camera de zi a casei, unde cei ce locuiau în ea îşi luau mesele şi îşi petreceau laolaltă ceasurile de răgaz.

Acum acele somptuosului ceasornic arătau ora cinci şi douăzeci, iar bunica Brodie şedea în fotoliul ei din colţ, lângă focul din vatră, prăjind pâinea pentru ceai. Era o femeie bătrână, ciolănoasă, colţuroasă, împuţinată la trup, dar nu veştejită de cei şaptezeci şi doi de ani ai ei, zbârcită şi cioturoasă, ca trunchiul unui copac fără sevă, uscată, dar încă tare şi rezistentă, călită de vârstă şi de anii ce trecuseră peste dânsa. Mâinile, mai ales, erau noduroase, cu articulaţiile îngroşate de artrită. Obrazul ei avea culoarea unei frunze veştede şi era tivit şi brăzdat de riduri; trăsăturile erau grosolane, masculine şi ferme,

părul, încă negru şi despărţit exact la mijloc printr-o cărare albă şi dreaptă, era bine întins şi strâns într-un nod tare la ceafa; câteva fire de păr, aspre şi răzleţe, îi creşteau neregulat, ca buruienile, pe bărbie şi pe buza de sus. Purta un corsaj negru şi un şal peste umeri, o mică bonetă neagră, o fustă lungă până la pământ, de aceeaşi culoare, şi ghete cu elastic, care, cu toate că erau largi, lăsau să se vadă bine nodurile umflate şi tălpile plate ale picioarelor ei.

Stând ghemuită în faţa focului, cu boneta alunecată într-o parte din pricina efortului, şi sprijinind cu mâinile ce-i tremurau furculiţa lungă în care erau înfipte două felii groase de pâine, le prăjea cu nespusă grijă, rumenindu-le uşor şi lăsând miezul să rămână moale. După ce isprăvi cu ele, spre deplina ei satisfacţie, şi le aşeză pe acea parte a tăviţei, de unde putea să le apuce repede şi cu dibăcie atunci când familia avea să fie adunată în jurul mesei de ceai, ea îşi duse la capăt treaba în chip mai neglijent şi fără interes. În timp ce prăjea pâinea, îşi rumega gândurile. Semnul acestor meditări era clămpăneala dinţilor ei falşi, atunci când îşi sugea obrajii. Era pur şi simplu de neiertat, îşi spunea în gând, că Mary uitase să aducă brânza. Fata asta devenea tot mai nepăsătoare; te puteai încrede tot atât de puţin în ea pentru treburi atât de importante ca într-o copilă cu mintea slabă. Ce plăcere putea să-ţi facă un ceai fără brânză? Brânză proaspătă de Dunlop[2]! La această idee, buza ei superioară, neobişnuit de lungă, începu să tremure şi un fir de salivă îi curse la colţul gurii.

Pe când îşi rumega gândurile, furişa pe sub sprâncenele-i încruntate câte o privire grăbită şi plină de mustrare către nepoata ei, Mary, care şedea în celălalt colţ al încăperii, în fotoliul de păr de cal, rezervat folosinţei tatălui ei şi, ca atare, interzis celorlalţi membri ai familiei.

Mary însă nu se gândea nici la brânză, nici la fotoliu,

[2] Brânză grasă din lapte nesmântânit.

nici la crimele ce le săvârşise uitând de cea dintâi şi tolănindu-se în cel de-al doilea. Blânzii ei ochi căprui priveau pe fereastră, aţintiţi în zare, ca şi cum ar fi văzut acolo un lucru oarecare, o scenă ce se înfiripa încântător sub privirea ei strălucitoare.

Din când în când, gura ei sensibilă schiţa un zâmbet; dădea atunci imperceptibil şi fără a-şi da seama din cap, făcând cârlionţii ei să se mişte şi mici valuri sclipitoare de lumină să joace în părul ei. Mâinilc ei mici, a căror piele era moale şi netedă ca nişte petale de magnolie, se odihneau în poală, cu palmele în sus – simboluri pasive ale contemplaţiei ei. Şedea dreaptă ca o vergea şi era frumoasă, ca frumuseţea senină şi sumbră a unui lac adânc şi calm, pe marginea căruia s-ar legăna smocurile tulpinelor de stuf. Avea prospeţimea neîntinată a tinereţii, dar cu toate că nu împlinise decât şaptesprezece ani, faţa ei palidă şi trupul subţire, abia format, respirau un aer de linişte şi de calmă forţă morală.

În cele din urmă, supărarea crescândă o făcu pe bătrână să rupă tăcerea. Demnitatea îi interzicea un atac direct; se mărgini deci să spună, cu o amărăciune sporită de faptul că-şi înăbuşea indignarea:

— Stai în fotoliul tatălui tău, Mary.

Niciun răspuns.

— Fotoliul pe care şezi e al lui tată-tău, nu auzi?

Din nou fata nu răspunse. Atunci, tremurând toată de furie şi nemaiputându-se stăpâni, baba izbucni:

— Ce, eşti surdă, n-ai glas, ba poate te-ai şi prostit? Netrebnico! Cum ai putut să uiţi de cumpărăturile de azi după-amiază? Nu e zi din săptămâna asta în care să nu fi făcut vreo năzbâtie! Te-a zăpăcit poate căldura?

Ca un om trezit brusc din somn, Mary îşi ridică ochii, îşi veni în fire şi zâmbi, ca şi cum razele soarelui ar fi căzut pe lacul trist şi calm al frumuseţii ei.

— Ai spus ceva, bunico? întrebă ea.

— Nu! strigă bătrâna, cu o voce răguşită. N-am spus nimic, am deschis gura doar ca să prind muşte! E o

distracţie minunată, când n-ai nicio treabă. Trebuie s-o fi încercat şi tu când ai coborât în oraş azi după-amiază. Dacă ai închide gura şi ai deschide ochii, ai fi poate mai atentă la ce ai de făcut.

În clipa aceea Margaret Brodie intră din încăperea de lângă bucătărie, ţinând în mână un ceainic mare din metal alb, înaintând repede, cu paşi mai mult târşâiţi şi cu trupul aplecat, poziţie pe care o avea de obicei şi care o făcea să pară totdeauna grăbită şi cuprinsă de teama de a sosi în întârziere. Îşi schimbase halatul, pe care-l purta la treburile din casă, cu o bluză şi o fustă de satin negru, dar fusta era pătată şi o panglică dezlegată îi atârna neglijent la talie, după cum şi părul îi cădea în şuviţe dezordonate pe obraz. Îşi ţinea veşnic capul înclinat într-o parte. Cu mulţi ani în urmă afişase această atitudine, pentru a arăta resemnare şi o adevărată supunere creştinească, în perioada de încercări şi suferinţe; cu timpul însă, nevoia continuă de a-şi manifesta renunţarea o făcuse să o adopte în mod permanent. Nasul ei părea să urmeze această deviere de la poziţia verticală, poate din simpatie, dar mai degrabă ca rezultat al unui tic nervos pe care-l prinsese în anii din urmă şi care consta în a-şi împinge cu dosul palmei nasul de la dreapta la stânga. Faţa ei era ofilită, obosită şi demnă de milă; întreaga ei ţinută era umilă şi jalnică; făcea însă impresia că-şi încordează neîncetat puterile sleite. Avea patruzeci şi doi de ani, dar arăta cu zece ani mai bătrână. Era mama lui Mary; acum însă ele păreau tot atât de străine una de alta ca o oaie bătrână de o tânără căprioară.

Deprinsă din experienţă să domine toate situaţiile ce se iveau în casă, Mama, căci aşa îi spuneau doamnei Brodie toţi membrii familiei, îşi dădu seama dintr-o privire de furia bătrânei şi de stinghereala lui Mary.

— Scoală-te de acolo, Mary! strigă ea. E aproape cinci şi jumătate, şi ceaiul nu e încă opărit. Du-te şi cheam-o pe soră-ta. Ai isprăvit cu pâinea prăjită, bunico? Doamne! Ai

ars o felie! Dă-mi-o mie. Am s-o mănânc eu. N-avem voie să risipim nimic, aici, în casă.

Luă felia arsă şi şi-o puse ostentativ pe farfurie. Apoi, se apucă să mute în mod inutil încoace şi încolo toate lucrurile de pe masă, ca şi cum niciunul n-ar fi fost aşezat cum trebuie şi nici n-ar fi putut să fie aranjat cum se cuvine, atât timp cât dânsa nu avea să fi răscumpărat cu preţul propriilor ei eforturi păcatele aceluia ce pusese masa cu atâta lipsă de grijă.

— Aşa se pune masa? murmură cu dispreţ, în timp ce fiică-sa se sculă şi trecu în vestibul.

— Nessie, Nessie! strigă Mary. Hai la ceai, la ceai!

O voce slabă şi ascuţită îi răspunse din capul scării, intonând cuvintele ca într-un cântec:

— Cobor îndată! Aşteaptă-mă!

O clipă după aceea, cele două surori intrară în bucătărie, făcând să se vadă imediat, independent de diferenţa lor de vârstă – căci Nessie nu avea decât doisprezece ani – cât de izbitor contrastau firea şi trăsăturile lor. Nessie avea un tip diametral opus aceluia al lui Mary. Părul ei, spălăcit ca inul, aproape incolor, era strâns împletit în două codiţe netede. Moştenise de la maică-sa ochii aceia deschişi şi blânzi, uşor voalaţi, de albăstrimea presărată cu delicate pete albe a şopârliţei, având totdeauna o expresie blândă şi împăciuitoare, de parcă s-ar fi silit neîncetat să facă pe placul celorlalţi. Faţa îi era îngustă, fruntea înaltă, fină şi albă, obrajii rumeni ca ai păpuşilor de ceară, bărbia subţire şi ascuţită, gura mică şi veşnic întredeschisă, cu buza de jos uşor răsfrântă – toate acestea exprimând, la fel ca şi zâmbetul, blajin şi gratuit, pe care îl schiţa acum, aceeaşi slăbiciune ingenuă, legată de frăgezimea vârstei, dar totodată înnăscută.

— Nu ne-am adunat cam devreme astă-seară, Mamă? întrebă fără rost, înfaţişându-se în faţa maică-sii pentru ca aceasta s-o inspecteze.

Doamna Brodie, ocupată cu ultimele amănunte ale

pregătirilor ei, îi lichidă, cu o mişcare a mâinii, întrebarea, replicând fără a se uita la ea:

— Te-ai spălat pe mâini?

Apoi, aruncându-şi privirea la ceasornic şi fără a mai aştepta răspunsul, porunci cu un gest scurt:

— Aşezaţi-vă!

Luară loc toate patru în jurul mesei, bunica Brodie fiind, ca de obicei, cea dintâi. Rămaseră în aşteptare, în vreme ce doamna Brodie îşi sprijinea cu nervozitate mâna pe manşonul ce acoperea ceainicul. Atunci, în tăcerea aşteptării, răsună bătaia gravă a pendulei cu picior din vestibul, vestind jumătatea orei; în aceeaşi clipă, uşa din faţă se deschise cu un clinchet, fiind apoi închisă cu energie. Un baston se ciocni cu zgomot de tabla suportului, paşi grei străbătură măsurat coridorul, uşa bucătăriei se deschise şi James Brodie apăru în prag. Se îndreptă spre fotoliul ce-l aştepta, se aşeză, îşi întinse mâna spre a lua în primire ceaşca lui mare, specială, plină până la buză de ceai fierbinte, apoi Mama îi puse în faţă o farfurie mare cu ochiuri cu şuncă, abia scoasă din cuptor, feliile de pâine albă, anume tăiate şi unse cu unt pentru el. Nici nu se aşezase bine, că se şi apucă să mănânce. Acesta fusese aşadar motivul reunirii lor punctuale, al aşteptării lor respectuoase – căci ritualul servirii neîntârziate a stăpânului casei, la ora meselor, la fel ca în orice altă ocazie, făcea parte din legile nescrise care reglementau mersul acestui menaj.

Brodie mânca cu poftă şi cu vădită plăcere. Era un om enorm, înalt de peste un metru optzeci, şi având umeri şi o ceafă de taur. Capul îi era masiv, cu ochi mici, cenuşii, afundaţi în orbite, şi maxilare largi şi atât de musculoase, încât, atunci când mesteca, noduri groase şi tari se ridicau şi se lăsau ritmic în jos, sub pielea întunecată şi netedă a fălcilor. Faţa însăşi era lată şi puternică şi ar fi avut o expresie nobilă, dacă fruntea n-ar fi fost atât de îngustă şi distanţa dintre ochi atât de mică. O mustaţă stufoasă de culoare castanie îi acoperea buza superioară,

ascunzând în parte gura; iar dedesubtul acestei măşti lucioase, buza de jos ieşea înainte cu pronunţată şi îmbufnată aroganţă.

Mâinile lui erau enorme, iar pe dosul lor, ca şi pe degetele groase şi lăţite la vârf, creşteau numeroşi peri negri. Cuţitul şi furculiţa, prinse în această formidabilă strânsoare, păreau, prin comparaţie, ridicol de minuscule şi de absurde.

Acum, că stăpânul casei prinsese să mănânce, le era îngăduit şi celorlalţi să înceapă, cu toate că masa lor nu consta, fireşte, decât dintr-un simplu ceai cu pâine. Bunica Brodie dădu semnalul, aruncându-se cu lăcomie asupra pâinii ei prăjite, moale. Uneori, când fiul ei era în toane deosebit de bune, el îi oferea cu zgomot câteva bucăţele din propria lui farfurie; în seara aceea, însă, ea înţelese din atitudinea lui că nu avea să aibă parte de această rară favoare, astfel încât se mărgini cu resemnare la plăcerile mult mai modeste ale mâncării ce-i stătea la dispoziţie. Ceilalţi începură şi ei să mănânce, fiecare în felul lui. Nessie consuma cu poftă hrana simplă, Mary înghiţea cu gândurile în altă parte, iar doamna Brodie, care luase cu o oră înainte o mică gustare pe ascuns, se mocăia cu felia de pâine arsă din farfurie, cu aerul unei femei prea debile şi prea copleşite de grija ce o purta altora, spre a se mai gândi să mănânce.

Domnea o linişte deplină, întreruptă doar de plescăitul ce însoţea sorbiturile lui Brodie din ceaşca specială, cu marginea îndoită anume spre a feri mustaţa, de clămpănitul străvechii danturi false a bunicii, care încerca să stoarcă maximum de plăcere şi de îndestulare din masa ei frugală, şi de câte un smiorcăit al nasului refractar al Mamei. Membrii acestei stranii mese familiale nu arătau nici mirare, nici amuzament, nici stingherealǎ şi nici părere de rău faţă de această lipsă de conversaţie, mulţumindu-se să mestece, să bea şi să înghită fără a scoate o vorbă, în timp ce ochiul ameninţător al lui Brodie stăpânea întreaga reuniune. Când el socotea nimerit să

tacă, nimeni nu avea voie să rostească vreun cuvânt, iar în seara aceea era deosebit de posac, rotindu-şi, pe sub sprâncene, privirea în jurul mesei şi încruntându-se printre îmbucături la maică-sa care, înmuindu-şi cu lăcomie cojile de pâine în ceai, nu-şi dădea seama de dezgustul cu care o urmărea.

În cele din urmă, Brodie se răsti la ea:

— Ce naiba, femeie, nu vezi că mănânci ca o scroafă?

Speriată, ea îşi ridică privirea şi se uită la el, clipind din ochi:

— Dar ce te-a apucat, James? De ce? Cum adică?

— Pentru că numai o scroafă mănâncă aşa, molfăindu-şi şi muindu-şi mâncarea în troacă. Nu ai atâta bun-simţ ca să-ţi dai seama când te lăcomeşti ca un porc? Bagă-ţi şi labele în troacă, şi ai să te simţi şi mai fericită şi la largul tău. Dă-i înainte! Ai să ajungi să te porţi ca o vită. N-ai păstrat niciun pic de mândrie şi de bună-cuviinţă în măduva ta uscată?

— Nu mi-am dat seama. Am uitat cu totul. N-am să mai fac. Sigur, sigur am să-mi aduc aminte. Şi, în agitaţia ei, scoase un râgâit puternic.

— Aşa să faci, spuse Brodie cu batjocură. Învaţă să te porţi, hodoroagă bătrână. Apoi, întunecându-se la faţă: Frumos îi şade unui om bătrân ca mine să îndure asemenea lucruri în propria lui casă. Se bătu cu pumnul lui enorm în piept, făcându-l să răsune ca o tobă. Eu, strigă el, eu! Dar deodată se opri, se uită împrejurul mesei pe sub sprâncenele stufoase şi se apucă din nou să mănânce.

Cu toate că rostise aceste cuvinte cu mânie, deschisese totuşi gura şi, în baza unor legi nescrise, opreliştea de a vorbi era acum ridicată.

— Dă-mi ceaşca tatei, Nessie, ca să-i torn puţin ceai proaspăt. Cred că e aproape goală – interveni doamna Brodie pe un ton împăciuitor.

— Prea bine, Mamă.

— Mary, draga mea, aşază-te drept şi nu-l supăra pe

tata. Sunt sigură că a avut o zi grea.

— Da, Mamă, zise Mary care şi aşa şedea perfect dreaptă şi nu supăra pe nimeni.

— Trece-i lui taică-tău dulceaţa.

Potolirea leului înfuriat era pe calea cea bună şi avea să fie continuată, căci, după un minut de aşteptare, Mama abordă un subiect ce nu-şi greşea de obicei efectul.

— Ei, Nessie dragă, cum ţi-a mers azi la şcoală?

Nessie răspunse cu sfială:

— Destul de bine, Mamă.

Brodie se opri la jumătate de drum cu ceaşca pe care tocmai şi-o ducea la gură.

— Destul de bine? Cred că eşti tot prima în clasă, nu?

Nessie îşi lăsă ochii în jos.

— Astăzi nu, tată! Doar a doua!

— Cum? Ai lăsat pe altcineva să-ţi ia înainte! Care-i acela? Cine te-a întrecut?

— John Grierson.

— Grierson! Puştiul lingăului celuia de negustor de grăunţe?! Prăpăditul acela de amestecător de tărâţe! O să se laude zile întregi cu asta! Ce naiba ţi-a venit? Nu-ţi dai seama ce importanţă are învăţătura pentru tine?

Fetiţa izbucni în plâns.

— A fost prima în clasă timp de aproape şase săptămâni, tată, interveni Mary cu mult curaj. Şi ceilalţi sunt puţin mai mari decât ea.

Brodie o fulgeră cu o privire.

— Tu să taci din gură şi să vorbeşti numai când ai să fii poftită, tună el. Am să am îndată o vorbă şi cu tine, şi atunci ai să poţi trăncăni în voie, nostima mea fetişcană.

— E doar din pricina francezei, sughiţă Nessie. Nu-mi intră în cap genurile acelea. Sunt bună la aritmetică, la istorie şi la geografie, dar cu astălaltă n-o scot la capăt. Cred că n-am să reuşesc niciodată.

— N-ai să reuşeşti? Ba sunt sigur că ai să reuşeşti! Am să te fac să te instruieşti, fata mea. Deşi eşti mică, mi se spune că ai un cap bun, capul moştenit de la mine, căci

maică-ta nu e, în cazul cel mai bun, decât o biată fiinţă neroadă, şi am să am grijă ca să-l foloseşti. Desează ai să stai de două ori mai mult ca să-ţi faci lecţiile.

— Da, tată, fac tot ce vrei, oftă Nessie, sughiţând convulsiv după un ultim hohot de plâns.

— Aşa îmi placi, O licărire neaşteptată de simţire, formată în parte din afecţiune, dar în mai mare măsură din mândrie, lumină trăsăturile aspre ale lui Brodie, ca un tremur subit de lumină pe o stâncă pleşuvă.

— O să arătăm noi Levenfordului ce e în stare să facă deşteaptă mea fetiţă. Privesc în viitor şi văd cum are să fie. După ce voi fi făcut din tine eleva fruntaşă a liceului, ai să vezi ce are tată-tău de gând cu tine. Dar trebuie să te ţii de lecţiile tale, să nu te laşi niciun moment. Îşi întoarse ochii de la ea, cătând spre depărtări, de parc-ar fi privit în viitor, şi mormăi: O să le arătăm noi. Uitându-se apoi din nou la Nessie, îi mângâie uşor căpşorul bălai şi adăugă: Doar eşti fetiţa mea! Ai să faci cinste numelui de Brodie.

Apoi, întorcându-şi capul, privirea îi căzu asupra celeilalte fiice a lui şi îndată se schimbă la faţă, încruntându-se.

— Mary!

— Da, tată.

— Am o vorbă cu tine, tu, care eşti atât de iute la gură.

Cu muşcătoare ironie, adoptă un ton dulceag, lăsându-se pe spate în fotoliu şi rostindu-şi cuvintele cu liniştea glacială a unui judecător.

— Plăcut lucru pentru un om să afle veşti despre familia lui de la străini! E adevărat că e o cale cam ocolită şi nu tocmai măgulitoare pentru capul familiei, dar asta nu-i decât un amănunt. Îţi închipui ce plăcut mi-a fost să aflu astăzi despre tine lucruri care m-au umplut de greaţă.

Pe măsură ce continua, tonul lui deveni mai rece.

— Întâlnindu-mă azi cu câţiva membri ai consiliului orăşenesc, mi s-a spus că ai fost văzută pe Church Street

stând de vorbă cu un tânăr distins şi foarte chipeş. Rânji şi urmă în chip tăios: Un tânăr care, pe cât se pare, e un personaj suspect, o haimana, un derbedeu.

Cu o voce slabă, ce suna aproape ca un vaiet, doamna Brodie interveni:

— Nu, nu, Mary! Nu se poate să fi fost tu, o fată atât de respectabilă ca tine! Spune-i tatei că n-ai fost tu!

Nessie, uşurată de faptul că nu mai era în centrul atenţiei, exclamă, fără a se gândi:

— O, Mary, nu cumva a fost Denis Foyle?

Mary şedea nemişcată, cu ochii în farfurie şi cu o ciudată paloare în obraz, apoi, simţind un nod punându-i-se în gât, înghiţi în sec şi o putere inconştientă o împinse să spună cu glas slab, dar hotărât:

— Nu e un derbedeu.

— Cum! urlă Brodie. Îl contrazici pe însuşi tatăl tău, de dragul unui mizerabil, unui venetic irlandez, unui terchea-berchea! Nu! Lasă-i pe ticăloşii ăştia de irlandezi să vină din mlaştinile lor ca să ne sape cartofii din grădină, dar nu mai mult. Nu-i lăsa să-şi ia nasul la purtare. Bătrânul Foyle poate fi, din partea mea, cel mai priceput cârciumar din Darroch, dar lucrul ăsta nu e de ajuns ca să facă din băiatul lui un domn.

Mary îşi simţi picioarele tremurând, chiar şezând pe scaun. Buzele îi erau înţepenite şi uscate. Dar, cu toate că nu îndrăznise niciodată până atunci să-i ţină piept tatălui ei, nu se putu opri să spună:

— Denis îşi are meseria lui. Nu vrea să aibă nimic de-a face cu comerţul de băuturi spirtoase. E angajat la firma Findlay & Co. din Glasgow. Sunt mari importatori de ceai şi nu au niciun fel de legătură cu negustoria cealaltă.

— Vezi bine, ripostă el în batjocură, îmbiind-o să continue. E o veste senzaţională. Mai ai, poate, şi altceva de spus ca să-mi dovedeşti caracterul distins al acestui domn? Vasăzică nu vinde whisky. E vorba de ceai, pe cât se pare. Ce pioasă ocupaţie pentru un fiu de cârciumar! Mai departe!

Mary îşi dădea seama că tată-său îşi bătea joc de ea, dar încercă totuşi să-i spună pe un ton liniştit:

— Nu e un funcţionar de rând, tată. Firma îl apreciază. Călătoreşte din când în când prin ţară pentru afacerile ei. Speră să avanseze şi chiar să ajungă... să ajungă mai târziu asociat al întreprinderii.

— Nu mai spune! rânji el. Astea-s palavrele cu care-ţi împuiază căpăţâna ta neghioabă? Nu e funcţionar de rând, ci un biet comis-voiajor, nu-i aşa? Nu ţi-a mai spus, poate, că în curând va fi Lord Primar al Londrei? E aproape tot atât de probabil! Ce javră!

Cu obrazul scăldat în lacrimi, Mary interveni din nou, în ciuda unui geamăt de protest al Mamei.

— E foarte apreciat, tată. Te asigur că-i aşa. Domnul Findlay se interesează de el; ştiu acest lucru.

— Pf! Socoteşti, poate, că am să cred toate poveştile lui? Nu sunt decât minciuni, un şir de minciuni, strigă el din nou, ridicându-şi tot mai mult vocea. E o secătură! La ce te poţi aştepta de la un om de teapa lui? Numai la nemernicii. Simplul fapt că ai stat de vorbă cu el e o ofensă pentru mine. Dar te asigur că ai făcut-o pentru ultima oară. Se uită furios la ea, rostind poruncitor: Nu! N-ai să mai vorbeşti cu el niciodată! Îţi interzic să o faci!

— Dar, tată, spuse ea, gata să plângă. Odată, eu... eu...

— Mary, Mary, cum îţi permiţi să-i răspunzi tatălui tău? Mă îngrozeşte să te aud vorbindu-i în acest fel! spuse maică-sa de la celălalt capăt al mesei.

Dar cu toate că scopul ei fusese de a potoli lucrurile, exclamaţia ei reprezenta de astă dată o greşeală tactică, căci nu avu decât efectul de a atrage într-o clipă asupra capului ei plecat mânia tiranică a lui Brodie. Fulgerând-o cu privirea, se răsti la ea:

— Ce te tot văicăreşti? Cine are cuvântul aici? Tu sau eu? Dacă ai ceva de spus, o să tăcem cu toţii ca să-ţi ascultăm minunăţiile, dar dacă n-ai nimic de spus, ţine-ţi gura şi nu mă întrerupe! Eşti tot atât de vinovată ca şi dânsa. E datoria ta să observi cu cine se întâlneşte.

Mârâi de furie şi, după obiceiul său, se opri forţat, dând un caracter apăsător tăcerii. Deodată, bunica, ce nu urmărise mersul discuţiei şi nu sesizase rostul tăcerii, dar înţelesese că Mary căzuse în dizgraţie, cedă sentimentelor ce o copleşeau şi întrerupse tăcerea, exclamând pe un ton de răutate bătrânească:

— A uitat cumpărăturile pe care trebuia să le facă azi, James. Zăpăcita de ea, a uitat brânza mea! Îndată după ce-şi vărsă astfel necazul ei ridicol, se opri mormăind şi tremurând din cap, ca o paralitică.

Brodie nu luă în seamă întreruperea şi, întorcându-şi ochii către Mary, repetă apăsat:

— Am zis! Dacă îndrăzneşti să-mi calci porunca, vai de capul tău! Şi încă ceva. E prima seară a iarmarocului din Levenford. În drum spre casă am văzut cum începeau să funcţioneze barăcile acelea dezgustătoare. Luaţi seama! Niciunul din copiii mei n-are voie să se apropie nici până la o sută de metri de acest bâlci. Să meargă, din partea mea, întregul oraş, să meargă toţi Foylii şi prietenii lor, dar nimeni din familia lui James Brodie nu o să se înjosească până-ntr-atât! V-o interzic!

Cu aceste cuvinte, rostite pe un ton ameninţător, îşi împinse scaunul înapoi, îşi înălţă trupul său de uriaş şi stătu o clipă pe loc, dominând cu privirea micul grup de făpturi plăpânde. Se îndreptă apoi spre fotoliul său din colţ, se aşeză şi, lăsându-şi mâna să alunece cu un gest mecanic, pornit din obişnuinţă, peste suportul de pipe, îşi alese, numai pipăindu-te, una din ele şi, scoţând din fundul buzunarului lateral al hainei o pungă pătrată de piele, în care-ţi ţinea tutunul, desfăcu închizătoarea şi începu să-şi umple încet luleaua arsă pe dinăuntru. Apoi apucă o fâşie uscată de hârtie din grămada pregătită în spatele suportului, se aplecă cu greutate spre cămin, lăsă hârtia să ia foc şi-şi aprinse pipa. După ce săvârşi acest şir de acţiuni, fără a-şi desprinde privirea ameninţătoare de grupul aşezat tăcut în junii mesei, se apucă să pufăie domol, scoţându-şi înainte buza inferioară, umezită.

Continua să-i observe pe ceilalţi, de astă dată cu un aer mai contemplativ, cu acel aer calm de judecător atotputernic. Cu toate că membrii familiei erau deprinşi cu aceasta, puterea tiranică şi răceala acestei priviri nemişcate îi înfricoşa, făcându-i să vorbească în şoaptă. Mama era tot cu obrazul aprins; buzele lui Mary continuau să tremure pe când vorbea; Nessie se juca cu o lnguriţă şi o scăpă din mână, roşind ruşinată, ca şi cum ar fi fost surprinsă asupra unei fapte rele; doar bătrâna şedea nepăsătoare, pătrunsă de senzaţia plăcută de a fi sătulă.

În momentul acela, uşa din faţă se auzi deschizându-se şi imediat după aceea un tânăr intră în odaie. Era un flăcău slab, de vreo douăzeci de ani, cu faţa palidă şi cu o regretabilă înclinaţie spre acnee, o privire ascunsă şi piezişă. Ferchezuit pe cât îi permiteau mijloacele şi teama de tată-său, bătea la ochi mai ales prin mâinile sale, care erau mari, moi, de o albeaţă cadaverică şi cu unghiile tăiate scurt, lăsând să apară perniţele rotunde şi cărnoase din vârful degetelor. Se strecură dintr-o parte pe un scaun, fără a părea să dea atenţie celor ai casei, luă în primire, în tăcere, ceaşca de ceai pe care i-o întinse maică-sa şi se apucă să mănânce. Tânărul acesta, ultimul membru al familiei, era Matthew, singurul fiu şi deci moştenitorul lui James Brodie. Avea voie să întârzie la această masă, căci fiind funcţionar de birou la secţia de materiale a şantierelor Latta, îşi termina lucrul abia la ora şase.

— Ţi-am potrivit bine ceaiul, Matt? îl întrebă grijulie maică-sa, cu glas scăzut.

Matthew binevoi să facă un semn afirmativ din cap, fără a deschide gura.

— Ia puţină peltea de mere, dragul meu. E bună, crede-mă, îl rugă Mama cu jumătate de glas. Arăţi cam obosit astă-seară. Ai avut mult de lucru la birou?

Matthew clătină indiferent din cap, în vreme ce mâinile lui palide se agitau neîncetat, tăind pâinea în cubuleţe uniforme, amestecând ceaiul sau ciocănind pe faţa de

masă; nu şi le oprea nicio clipă, mişcându-le printre ustensilele de pe masă, ca un slujitor de biserică ce îndeplinea un ritual pe un altar. Privirea lăsată în jos, îmbucăturile pripite, agitaţia jenată a mâinilor nu erau decât o reacţie a nervilor săi slabi faţă de sumbra privire a tatălui său, care-i sfredelea din spate.

— Mai vrei un ceai, fiul meu? şopti mamă-sa întinzându-şi mâna spre ceaşca lui. Gustă şi din pesmeţii ăştia de post, sunt proaspeţi. Şi izbită deodată de o idee, adăugă: Te-a mai durut stomacul azi?

— Nu prea mult, mormăi el în sfârşit, fără a-şi ridica privirea.

— Mănâncă atunci încet, Matt, îl sfătui în taină Mama. Îmi vine să cred că uneori nu-ţi mesteci îndeajuns mâncarea. Nu te grăbi!

— Trebuie să mă-ntâlnesc diseară cu Agnes, Mamă, şopti el cu un aer de mustrare, ca pentru a-şi justifica graba.

Maică-sa dădu încet din cap, cu aprobatoare înţelegere.

Acum bunica se ridică de la masă, sugându-şi dinţii şi scuturându-şi firimiturile de pe fustă. Trăgându-şi scaunul după ea, se întreba în gând dacă fiul ei îi va vorbi în seara aceasta. Când avea chef, o distra cu cele mai proaspete cleveteli din oraş, povestindu-i cu glas tare cum îl înfundase pe Waddel şi-l pusese la locul lui, cum primarul Gordon îl bătuse prieteneşte pe umăr la Răscruce sau cum se ducea de râpă prăvălia lui Paxton. Nu rostea niciodată vreun cuvânt de laudă la adresa cuiva în aceste poveşti, ea însă se desfăta cu bârfelile şi înţepăturile sale atât de savuroase în sarcasmul lor scânteietor, gustându-le cu imensă plăcere, sorbind cu nesaţ fiecare amănunt personal, oricât de mărunt şi delectându-se cu dovezile superiorităţii fiului ei asupra victimelor sale în discuţiile ce le avusese.

În seara aceea însă, Brodie rămase tăcut, rumegându-şi gândurile care, îndulcite de aroma liniştitoare a pipei sale, luau un curs mai puţin răutăcios decât acela pe care

îl urmaseră în timpul mesei. Va avea, cugeta el, s-o îmblânzească pe Mary, care se purta de parcă n-ar fi fost fata lui, care nu se ploconise niciodată în faţa lui cum ar fi dorit el şi nu-i adusese niciodată acelaşi prinos de supunere şi de respect ca ceilalţi membri ai familiei. Dar în ciuda firii ei răzvrătite, era totuşi pe cale să devină o fetişcană drăguţă, semănându-i, fireşte, lui. Simţea însă că pentru propria sa mulţumire, ca şi pentru binele ei, avea să fie obligat să-i frângă spiritul de independenţă. Cât despre cunoştinţa ei cu acest Denis Foyle, se bucura că vestea îi ajunsese la urechi şi că înăbuşise în germeni această legătură.

Fusese uluit de îndrăzneala cu care îi răspunsese astă-seară şi nu ştia cum să şi-o explice. Acum însă, că descoperise tendinţa ei spre nesupunere, avea să o supravegheze cu mai multă atenţie şi să stârpească din rădăcini această înclinaţie, dac-ar fi să mai iasă vreodată la iveală.

Privirea i se opri apoi asupra soţiei sale, dar numai pentru o clipă; nerecunoscându-i alt merit decât acela de a-l fi scutit de cheltuiala angajării unei servitoare, îşi întoarse repede ochii de la ea, strâmbând, fără să vrea, cu dezgust din buze, şi îşi îndreptă gândurile spre lucruri mai plăcute.

Da, îl avea pe Matthew, fiul său! Nu era băiat rău; poate puţin cam prefăcut, cam moale şi mieros; teribil de răsfăţat de mamă-sa; trebuia supravegheat. Dar plecarea în India avea să facă om dintr-însul, spera el. Se apropia momentul acum, şi în cel mult două sau trei săptămâni avea să fie plecat spre a-şi lua în primire acel post minunat pe care sir John Latta i-l procurase. Ah, ce avea să mai vorbească lumea despre treaba asta! Obrazul i se destinse la gândul că toată lumea va vedea în numirea aceasta o dovadă deosebită a bunăvoinţei pe care sir John i-o arăta şi o nouă confirmare a poziţiei sale proeminente în acest oraş. Îşi dădea seama, de asemenea, cât de mult avea să profite caracterul fiului

său de pe urma acestei angajări şi cât de mult va creşte printr-însa propriul său prestigiu.

Privirea îi căzu atunci asupra mamei sale, o privire mai puţin aspră şi mai îngăduitoare decât aceea pe care o îndreptase spre dânsa când şedeau la masă. Îi plăcea să mănânce bătrânei, şi chiar acum, când moţăia lângă foc, el îi citea cu agerime gândurile. Ştia că gusta de pe acum în minte plăcerile mesei viitoare, ale cinei compuse din mazăre fiartă şi lapte bătut. Îi plăcea felul ăsta şi îşi repeta zicala înţeleaptă: Nimic nu întrece o fiertură ca să dormi liniştit! E ca o cataplasmă pentru stomac. Da, da, nimic nu preţuia mai mult pentru ea decât mâncarea, dar, Doamne, ce babă rezistentă mai era! Cu cât îmbătrânea, cu atât se înzdrăvenea; soi sănătos, nu-i vorbă, ca să dureze atât; şi acum încă arăta în ochii lui ca şi cum avea s-o mai ducă încă zece ani. Dacă se va ţine şi el atât de bine – şi poate avea să se ţină şi mai bine – putea să fie mulţumit.

În sfârşit, se uită la Nessie şi îndată o nuanţă aproape imperceptibilă de duioşie interveni în atitudinea lui, manifestându-se nu prin vreo schimbare vizibilă a expresiei feţei sale, ci prin lumina mai blândă şi mai prietenoasă care-i umplu ochii. Da. Mama n-avea decât să şi-l păstreze pe Matt al ei – şi din parte-i şi pe Mary –, dar Nessie era a lui. Avea să scoată ceva din ea, din mieluşeaua lui. Cu toate că era atât de tânără, arăta ca o fetişcană dezgheţată şi deşteaptă: nu-i spusese oare aseară directorul liceului că fiică-sa are stofă de intelectuală, cu condiţia doar să se ţină de învăţătură? Asta era metoda cea mai bună. Să-i alegi pe tineri şi să-i pui să muncească cu râvnă. Se gândea şi la ziua de mâine, urzind un plan de viitor. Bursa de studii Latta! Încoronarea glorioasă a trecerii strălucite prin şcoală. Avea toate însuşirile spre a ieşi prima la concursul pentru obţinerea acestei burse, dacă va fi strunită cum trebuie. Doamne, ce triumf! O fată să câştige bursa de studii Latta – prima fată care s-o câştige; mai mult încă: una din

neamul Brodie! Va avea el grijă să reuşească. Mama ar face mai bine să-şi vadă de treabă şi să nu o răsfeţe pe fata lui. Se va îngriji el şi de asta.

Nu ştia nici dânsul prea bine ce urma să facă apoi din ea, dar învăţătura e învăţătură; mai târziu, la universitate, se puteau lua destule titluri academice şi câştiga destule izbânzi. Toată lumea din oraş îl cunoştea ca om al progresului, ca om cu idei largi şi liberale, Avea să se priceapă el să le demonstreze mai categoric acest lucru, să-i facă să şi-l bage în capetele lor mărginite. „Ai aflat ultima veste, îi auzea el de pe acum trăncănind. Isteaţa de fată a lui Brodie a ajuns la facultate! Da, a câştigat bursa Latta, a câştigat miza cea mare la liceu, iar acum el o lasă să facă naveta ca să urmeze cursurile la universitate. E un om cu idei liberale, vezi bine. E un titlu de mândrie pentru *el.*”

Da! Le va arăta el oamenilor din oraş! Pe când dădea frâu liber imaginaţiei sale, pieptul i se umfla, nările îi tremurau, privirea lui fixă se pierdea în depărtări. Uitase şi de pipă, care se stinsese şi se răcise. Îi va face pe toţi să-i recunoască valoarea, să-l respecte, îi va sili într-o bună zi să-l vadă sub adevăratul lui chip.

Treptat, încetă de a se gândi la Nessie şi de a fauri planuri de viitor pentru ea, aşezându-se, în schimb, pe sine însuşi în centrul viziunilor sale şi îmbătându-se de gloria pe care fiică-sa avea s-o reverse asupra numelui său.

În cele din urmă se urni din loc, îşi scutură cenuşa din pipă, o aşeză la loc pe suport şi, plimbându-şi privirea asupra celor ai casei, ca pentru a le spune: „Mă duc acum, dar ţineţi minte ce v-am spus; nu voi înceta să vă urmăresc”, ieşi în vestibul, îşi puse pălăria lui pătrată de fetru, periată cu îngrijire, apucă bastonul greu de frasin şi ieşi din casă fără a scoate un cuvânt. Era felul lui obişnuit de a pleca. Nu-şi lua rămas-bun niciodată. N-aveau decât să caute a ghici unde se ducea în orele sale de răgaz – la o întrunire, la consiliul orăşenesc sau la club; n-aveau

decât să rămână în nesiguranţă cu privire la ora când avea să se întoarcă, asupra dispoziţiei în care se afla; îi plăcea să-i facă să tresară auzindu-i deodată paşii în vestibul. Era mijlocul cel mai bun de a asigura rânduiala casei şi nu era decât spre folosul lor să-i lase să se întrebe unde se va fi ducând. Cu aceste gânduri, ieşi din casă, trântind uşa în urma lui.

Cu toate acestea, încetarea prezenţei lui fizice păru să aducă o oarecare uşurare familiei sale şi, o dată cu plecarea lui, un nor apăsător pieri parcă din încăpere. Doamna Brodie îşi destinse muşchii, care în cursul ultimei ore îi înţepeniseră şi, în vreme ce îşi lăsă umerii să cadă mai în voie, încordarea minţii ei slăbi, făcând loc unei uşoare înviorări.

— Ai să strângi masa, nu-i aşa, Mary? spuse ea cu blândeţe. Mă simt cam obosită şi sătulă de treabă astă-seară. Îmi va face bine, cred, să-mi mai arunc puţin ochii pe cartea mea.

— Da, Mamă, răspunse Mary, adăugând conştiincios, aşa cum i se pretindea în fiecare seară: Meriţi să te odihneşti puţin. Am să spăl singură vasele.

Doamna Brodie, ridicându-se, dădu din capul ei strâmb, în semn de silită acceptare şi se îndreptă spre sertarul din bufet, unde se găsea ascunsă o carte, „Legământul lui Devenhan”, de o oarecare Amelia B. Edwards, care, la fel ca toate cărţile pe care le citea, era împrumutată de la biblioteca orăşenească. Strângând cu dragoste volumul la piept, se aşeză pe scaun şi, curând după aceea, Margaret Brodie îşi contopise tragica şi zdrobita ei personalitate cu aceea a eroinei, găsind în această lectură una din puţinele mângâieri pe care viaţa i le oferea.

Mary strânse repede masa şi întinse peste ea o cuvertură de lână aspră. Trecu apoi în oficiu şi, suflecându-şi mânecile, se apucă să spele vasele.

Rămasă în faţa mesei golite, care îi amintea în tăcere de îndemnul la lucru pe care i-l adresase tatăl ei, Nessie se uită întâi la faţa absorbită de lectură a maică-sii, la

bunică-sa, care-i întorcea cu indiferenţă spatele, şi la Matt, care şedea acum răsturnat pe spate, scobindu-se în dinţi cu un aer important. Apoi, cu un oftat adânc, începu să-şi scoată alene cărţile din ghiozdan, întinzându-le în silă, una câte una, în faţa ei.

— Vino să facem mai întâi o partidă de dame, Mary, strigă ea.

— Nu, draga mea, tata a spus să-ţi faci lecţiile. Vom face, poate, după aceea o partidă, îi răspunse soră-sa din încăperea vecină.

— Nu vrei ca astă-seară să şterg eu farfuriile în locul tău? sugeră Nessie cu şiretenie, căutând să câştige timp înainte de a se apuca de truda ei.

— Lasă că mă descurc eu singură, drăguţa mea, îi răspunse Mary.

Nessie oftă din nou, spunându-şi compătimitor, cu un glas care semăna cu al mamă-sii:

— Păcatele mele!

Gândul îi zbură la ceilalţi copii pe care îi cunoştea şi care, la ora aceasta, se jucau împreună, sărind coarda, bătând mingea sau dedându-se altor distracţii încântătoare din orele de seară şi, cu inima grea, se apucă de lecţii.

Tulburat în trecătoarea lui visare de mormăielile repetate de lângă urechea lui – *je suis, tu es, il est* – Matthew îşi puse scobitoarea din pană de gâscă în buzunarul vestei şi se ridică de pe scaun. De la plecarea tatălui său îşi schimbase atitudinea, iar acum arboră un aer de superioritate faţă de cei din jurul lui, trăgându-şi manşetele, uitându-se cu înţeles la ceasornic şi ieşind din cameră cu o uşoară, dar destul de pronunţată fandoseală.

În odaie domnea acum liniştea, întreruptă doar de foşnetul câte unei pagini întoarse, de clinchetul vaselor de porţelan ce venea din oficiu şi de murmurul sfâşietor: *nous sommes, vous êtes, ils sont.* După câteva clipe însă, dovezile sonore de activitate din oficiu încetară şi îndată după aceea Mary se strecură în tăcere prin bucătărie,

trecând în vestibul, urcând apoi scara şi bătând la uşa camerei fratelui ei. Era o vizită nocturnă, dar dacă ea şi-ar fi pierdut pe neaşteptate toate simţurile, afară de cel olfactiv, ar fi nimerit totuşi această odaie datorită mirosului greu şi învăluitor de fum de ţigară de foi, care emana din ea.

— Pot să intru, Matt? şopti ea.

— Intră, se auzi din cameră un glas de o indiferenţă bine studiată.

Deschise uşa şi trecu pragul. Cel ce vorbise cu atâta calm nu-şi ridică ochii. Stând aşezat pe pat, în cămaşă, exact în poziţia din care putea sa se privească în oglinda de pe comodă, înclinată sub un unghi potrivit, continua liniştit să se admire, trimiţând, plin de apreciere, nori groşi de fum spre imaginea lui reflectată.

— Ce minunat miroase trabucul tău, Matt, observă ea, cu naivă admiraţie.

Matthew îşi scoase cu un gest elegant ţigara de foi din gură, fără a înceta să-şi admire chipul în oglindă.

— Da, confirmă băiatul, şi nici n-ar putea fi altfel, la preţul ăsta. E o „Supremo”, adică marca cea mai bună. Cinci bucăţi la şase pence[3]. Aceasta însă m-a costat singură un peni şi jumătate. Era o mostră şi dacă-mi va plăcea am să mai iau câteva. Mirosul e plăcut, Mary, dar noi, fumătorii, apreciem mai ales buchetul. Nicio ţigară de foi nu e într-adevăr bună decât dacă are buchet. Asta de aici are ceea ce se cheamă un buchet de nucă. Îşi luă cam în silă privirea de la oglindă şi, observându-şi mai atent trabucul, adăugă: Am să mă opresc acum, cred că am fumat destul.

— O, te rog, fumează mai departe! îl îndemnă. E minunat! Mult mai plăcut decât mirosul de pipă!

— Nu, trebuie să păstrez jumătatea cealaltă pentru deseară, spuse el cu hotărâre, stingând cu grijă capătul aprins, apăsându-l pe porţelanul rece al ligheanului şi

[3] Pence - pluralul de la peni, monedă divizionară, egală cu ½ dintr-un şiling.

punând apoi bucata rămasă în buzunarul hainei.

— Îi place lui Aggie Moir că fumezi? şopti ea, trăgând concluziile ei din acţiunea lui.

— Te rog să-i spui Agnes, nu Aggie, răspunse el cu nemulţumire în glas. Ţi-am spus de atâtea ori să nu te exprimi aşa de familiar. E vulgar. E... e o îndrăzneală din partea ta!

Mary îşi lăsă ochii în jos:

— Iartă-mă, Matt. Îmi pare rău.

— Sper şi eu că-ţi pare rău! Nu trebuie să uiţi, Mary, că miss Moir e o domnişoară distinsă, o domnişoară onorabilă şi totodată viitoarea mea logodnică. Da! Îi place că fumez, dacă vrei să ştii. A fost împotrivă la început, acum însă găseşte că e un lucru bărbătesc şi romantic. Ceea ce nu-i convine e că, după ce fumez, gura-mi miroase a tutun şi de aceea îmi dă bomboane parfumate. Le preferă pe cele numite „buze dulci”. Sunt foarte plăcute la gust.

— O iubeşti mult pe Agnes, Matt? întrebă ea cu seriozitate.

— Da! Şi ea ţine mult la mine, afirmă el. N-ar trebui să vorbeşti despre lucruri la care nu te pricepi, dar îţi dai seama, desigur, că dacă doi oameni ies împreună, înseamnă că se plac. Agnes mă adoră. De-ai şti ce cadouri îmi face! E mare lucru pentru un tânăr să se bucure de o asemenea afecţiune. E o fată demnă de respect.

Mary rămase tăcută o clipă, fixându-l cu privirea, apoi, apăsându-şi mâna pe piept, întrebă fără voie, cu un aer visător:

— Te doare inima când te gândeşti la Agnes, când eşti departe de ea?

— Fireşte că nu, răspunse Matthew cu ifos. Nu se cade să pui o asemenea întrebare. Dacă m-ar durea, aş avea impresia că mi-am stricat stomacul. Ciudată fată mai eşti şi ce întrebări curioase pui! Să nu mai vorbim de astea, te rog. Am să exersez acum şi nu vreau să fiu întrerupt.

Se ridică de pe pat şi, aplecându-se cu grijă ca să nu-şi boţească pantalonii, care erau cei mai buni pe care îi avea, trase de sub pat o cutie din care scoase o mandolină împodobită cu o fundă de mătase roz. Apoi desfăcu un caiet subţire de note muzicale cu coperte galbene, care purta, cu litere mari, titlul: INIŢIERE ÎN ARTA MANDOLINEI, iar dedesubt, cu caractere mai mici: CĂLĂUZA MĂTUŞII NELLIE PENTRU TINERII MANDOLINIŞTI, DUPĂ METODA CELEBRULUI SENOR ROSAS. Îl deschise la pagina a doua, îl întinse pe pat în faţa lui şi, aşezându-se lângă el într-o atitudine de pitorească degajare, trase spre dânsul romanticul instrument şi începu să cânte. Dar nu împlini, vai, aşteptările pe care poza lui de mandolinist încercat le trezea şi nici nu se avântă cu foc într-o încântătoare serenadă, ci, cu atingeri încete şi muncite ale coardelor, descifră vreo două-trei măsuri din „Nelly Bly” până când cântecul lui se făcu tot mai şovăitor, sfârşind prin a se opri.

— Ia-o de la început, îl încurajă Mary.

Matthew îi răspunse cu o privire încruntată:

— Te-am rugat, cred, să-ţi ţii gura, domnişoară Moară-stricată! Nu uita că e vorba de un instrument foarte greu şi complicat. Trebuie să mă perfecţionez înainte de a pleca în India, ca să pot să le cânt doamnelor de pe vapor în nopţile tropicale. E nevoie de exerciţiu! Ştii bine că progresez de minune, dar poate că vrei să încerci şi tu, de vreme ce eşti aşa deşteaptă.

Începu totuşi să cânte din nou şi, în cele din urmă, tot ciupind cu peniţa, parcurse întreaga bucată. Şirul de disonanţe şi de acorduri false era un chin pentru urechi. De altminteri, Matt nu se putea deda acestei arte – la fel ca aceleia a turnatului – decât doar când tată-său lipsea din casă. Totuşi Mary, cu bărbia sprijinită în palmă, îl urmărea cu admiraţie, mai mult decât îl asculta.

La sfârşit, Matthew îşi trecu mâna prin păr cu un gest neglijent, dar plin de romantism.

— Poate că nu sunt tocmai în formă astă-seară; am

impresia că sunt cam melancolic, cam îngândurat. Pricepi, Mary, m-a indispus, probabil, azi munca de la birou, păcătoasele acelea de cifre. Lucrurile astea tulbură un temperament artistic ca al meu. În fond, oamenii de la şantier nu mă înţeleg cu adevărat.

Oftă cu un aer de tristeţe visătoare, ce-i şedea bine geniului său nerecunoscut, dar îndată după aceea îşi ridică privirea şi întrebă, dornic parcă de o încurajare:

— Dar cum a mers, de fapt? Cum ţi s-a părut bucata?

— Foarte asemănătoare, răspunse Mary, pe un ton liniştitor.

— Asemănătoare cu ce? întrebă el nesigur.

— Cu „Galopul[4] lui Kate, neobrăzata”, fireşte.

— Neroadă ce eşti! strigă el. Ceea ce am cântat a fost romanţa „Nelly Bly”. Era complet distrus. Îi aruncă o privire nimicitoare, sări de pe pat, trânti mandolina în cutie, adăugând, în timp ce se apleca: Cred că ai spus asta numai ca să mă necăjeşti. Şi, îndreptându-se din şale, declară cu dispreţ: În orice caz, n-ai ureche muzicală. Păru să nu audă potopul ei de scuze şi, întorcându-i spatele, îşi luă dintr-un sertar un guler tare, foarte înalt, şi o cravată de un albastru aprins, cu picăţele. Şi cu acelaşi necaz, adăugă: În schimb, miss Moir are ureche! Îmi spune mereu că sunt foarte muzical şi că am vocea cea mai frumoasă din cor. Cântă fermecător şi ea. Mi-ar plăcea să fii mai demnă de a deveni cumnata ei.

Mary, plină de remuşcări pentru cuvintele ei nesăbuite, şi perfect conştientă de nevrednicia ei, îl imploră:

— Lasă-mă, totuşi, să-ţi leg cravata, Matt!

Se întoarse îmbufnat şi binevoi să-i îngăduie soră-sii să-i înnoade cravata, sarcină pe care o îndeplinea totdeauna pentru el şi de care se achita acum cu atâta grijă şi dibăcie, încât, ducându-se din nou în faţa oglinzii, privi cu satisfacţie rezultatul.

— Briantină, îi ceru pe urmă, iertând-o prin această

[4] Galop - dans săltăreţ din acea epocă.

poruncă. Ea îi întinse flaconul din care el îşi udă părul cu stropituri abundente de lichid lipicios ca mierea. Pe urmă, cu privirea concentrată, îşi pieptănă pletele, învălurându-le artistic. Am un păr foarte des, Mary, făcu el, pe când manevra cu grijă pieptenele îndărătul urechilor. N-am să chelesc niciodată. Dobitocul de Cooper spunea că începe să se rărească în creştetul capului când m-a tuns ultima oară. Ce idee! Din cauza acestei obrăznicii n-am să mă mai duc la el de acum înainte.

După ce dădu ondulaţia dorită pletelor sale, îşi întinse braţele, îngăduind lui Mary să-l ajute a-şi pune haina, îşi luă o batistă curată de olandă, o stropi cu parfum, o împături artistic, făcându-i colţurile să iasă din buzunarul exterior al hainei, şi admiră îndelung rezultatul în oglindă.

— Elegantă croială, murmură el, frumoasă talie! Miller lucrează admirabil pentru un simplu croitor de provincie, nu găseşti? întrebă el. Nu-i vorbă că-l şi ţin din scurt şi un corp ca al meu nu e greu de îmbrăcat. Ei, dacă Agnes n-o să fie mulţumită cu mine astă-seară, n-am ce-i face. Apoi, pe când se îndrepta spre uşă, adăugă, fără vreo legătură: Şi nu uita, Mary, la zece şi jumătate deseară sau poate ceva mai târziu.

— Am să fiu trează, Matt, îl asigură ea şoptind.

— Pot să mă bizui pe tine?

— Desigur!

Această ultimă remarcă dezvăluia călcâiul lui Ahile. În adevăr, acest tânăr minunat şi elegant – fumător, mandolinist, îndrăgostit, viitor călător îndrăzneţ spre India – avea o uimitoare slăbiciune: îi era frică de întuneric. Făcuse din Mary confidenta şi camarada lui din motivul neîndoielnic că voia ca, în serile când se întorcea târziu acasă, ea să-l aştepte, aşa cum se înţeleseseră, şi să urce împreună scara întunecoasă şi mohorâtă până la odaia lui de culcare. Mary îndeplinea această sarcină cu o loialitate fără greş. Nu-şi precupeţea niciodată serviciile faţă de el şi primea cu recunoştinţă şi umilinţă, ca o deosebită favoare, atenţia pe care el i-o acorda cu un aer protector;

iar acum, când Matt ieşi din cameră lăsând în urma lui o dâră de parfum, amestecată cu miros de tutun şi de briantină şi amintirea prezenţei sale impresionante şi cuceritoare, ea îi urmări silueta cu o privire plină de afecţiune şi de admiraţie.

Lipsită acum de strălucirea personalităţii lui, moralul lui Mary scăzu brusc şi, văzându-se fără treabă şi cu destul răgaz ca să cugete asupra ei înseşi, fu cuprinsă de nelinişte, tulburare şi emoţie. Toată lumea din casă era ocupată; Nessie îşi făcea, cu fruntea încreţită, lecţiile; Mama era adâncită în citirea romanului ei; cât despre bunica, ea căzuse în moleşeala digestiei. Se plimbă încoace şi încolo prin bucătărie, gândindu-se cu îngrijorare şi agitaţie la ordinul pe care i-l dăduse tată-său. În cele din urmă, Mama îşi ridică, iritată, ochii.

— Ce-i cu tine, de te tot plimbi ca un câine fără stăpân? Ia-ţi lucrul de mână sau, dacă n-ai nicio treabă, du-te de te culcă şi dă-mi pace, ca să pot citi.

„Să merg la culcare?” se întrebă încurcată. Nu! Ar fi fost ridicol. Prea era devreme. Stătuse închisă în casă toată ziua şi ar trebui poate să ia puţin aer. Răcoarea serii ar înviora-o, i-ar limpezi gândurile de zăpuşeala din această zi călduroasă. Toţi aveau să creadă că s-a retras în odaia ei, nu aveau să-i ducă lipsa. Fără a-şi da seama de mişcările ei, se trezi deodată în vestibul, îşi puse pe cap vechea ei pălărie de pai, cu mănunchiul de cireşe roase de vreme şi cu panglica roz decolorată de soare, îşi îmbrăcă pardesiul uzat de caşmir, deschise fără zgomot uşa din faţă şi coborî treptele de la intrare.

Era aproape speriată de a se vedea afară, dar gândul că, aşa cum era îmbrăcată, îi era cu neputinţă să meargă undeva, o mai linişti. Meditând asupra faptului că nu avea nimic mai drăguţ de pus pe ea, dădu cu tristeţe din cap, făcând cireşele ponosite, ce-i atârnau de două veri interminabile la pălărie, să zdrăngăne într-un timid protest, gata să se risipească pe jos. Acum, că ieşise din casă, mintea începu să-i funcţioneze mai liber. Se întrebă

ce-o fi făcând Denis. Se pregătea, desigur, să meargă la bâlci. De ce oare toată lumea avea voie să se ducă acolo, numai ea nu? Ce nedreptate, căci, zău, nu era nimic rău în asta. Era o ocazie de distracţii recunoscută şi admisă chiar de lumea cea mai bună din oraş! Se apleca peste portiţa din faţă, bălăbănindu-se uşor încoace şi încolo, pătrunzându-se de frumuseţea rece a amurgului, fermecată de atracţia serii ce se lăsa, atât de încărcată de miresme înrourate, atât de însufleţită de viaţa ce se trezea după toropeala din timpul zilei. Rândunicile se avântau şi se roteau în jurul celor trei mesteceni argintii de pe câmpul din faţa casei, în vreme ce, puţin mai departe, o presură aurie o tot chema stăruitor: „Vino, vino, hai să te plimbi, hai să te plimbi!” Ce ruşine să stai în casă într-o seară ca asta! Ieşi în stradă, spunându-şi că va face câţiva paşi doar până la capătul străzii, după care se va întoarce ca să facă partida de dame promisă lui Nessie. Înaintă, nevăzută de nimeni, dându-şi seama, fără să vrea, că în tot lungul străzii aceleia liniştite nu se zărea ţipenie de om. Denis o aştepta în seara asta la bâlci. Îi propusese să se întâlnească acolo, iar ea, ca o nebună, îi făgăduise că va veni. Ce păcat că nu putea să se ducă! Era înspăimântată de tatăl ei, care-i interzisese cu desăvârşire acest lucru.

Ce repede ajunse la capătul străzii! Cu toate că i se părea că ieşise numai de câteva clipe, înţelese că înaintase de ajuns şi că sosise timpul s-o ia înapoi. Când însă voinţa ei îi porunci să se întoarcă, o forţă mai puternică o împiedică. Îşi urmă calea, în vreme ce inima îi zvâcnea cu furie, şi îşi iuţi pasul în ritm cu bătăile ei. Atunci, în vraja nopţii, un zvon de muzică îi ajunse la urechi – uşor, ademenitor, poruncitor. Îşi grăbi pasul, începând aproape să alerge, în timp ce un gând îi sfredelea mintea: „Trebuie, vai, trebuie să-l văd!” Se repezi mai departe şi, tremurând toată, pătrunse în incinta bâlciului.

2

Bâlciul din Levenford era o petrecere anuală, al cărei nucleu consta într-un amestec de trupe ambulante, de panorame, o mică menajerie cuprinzând, între altele, un elefant şi o cuşcă cu doi lei, un stand de tras la ţintă cu gloanţe adevărate şi două prezicătoare cu certificate inatacabile, pe care le înfăţişau tuturor. Toate acestea, împreună cu o diversitate de atracţii mai mărunte, se întruneau, la o dată dinainte fixată, pe acel teren public, cunoscut în oraş sub numele de „Câmpul comunal”.

Locul avea o formă triunghiulară. Într-o parte, pe latura dinspre oraş, erau aşezate atracţiile mai importante ale bâlciului, corturile şi barăcile mai mari, pe altă latură se găseau distracţiile mişcătoare: bărcile, căluşeii, scrâncioburile, iar pe a treia, în vecinătatea pajiştilor de pe malul râului Leven, se aflau standurile de tras la ţintă, jocurile de izbit în nuci de cocos, ciocanele de încercare a puterii şi alte jocuri, vânzători de fructe, limonada, îngheţată şi nuga, precum şi o mulţime de barăci şi tarabe, care mai de care mai atrăgătoare şi mai încântătoare de privit.

Această înjghebare era cea mai mare de acest fel din tot ţinutul şi, datorită popularităţii ei, bazată pe un îndelungat trecut şi o largă apreciere, atrăgea ca un magnet lumea din oraş şi din împrejurimi în toate serile sclipitoarei săptămâni cât dura, adunând o mulţime voioasă de oameni, care acum unduia încet în jurul triunghiului, într-un val de încântare ce înainta continuu.

Mary se aruncă în acest curent şi fu înghiţită într-o clipă de el. Încetă de a fi o entitate, fiind absorbită de puhoiul de fiinţe ce se înghesuiau, râdeau, ţipau, gesticulau, ducând-o înainte fără voia ei. Pe când era împinsă când într-o direcţie, când într-alta, dar această forţă înconjurătoare silind-o totodată să înainteze, ea rămase deodată uluită de cutezanţa ei. Gloata brutală care o

strângea ca într-o menghină era departe de a corespunde imaginii idilice pe care şi-o făcuse în închipuire, strigătele stridente şi luminile orbitoare nu semănau cu plăsmuirile imaginaţiei ei; şi nu trecură nici cinci minute de când pătrunsese în incinta bâlciului, că începu să regrete de a fi venit şi să-şi dea seama că, la urma urmei, tatăl ei avusese probabil dreptate şi procedase cu înţelepciune interzicându-i să pună piciorul în acest loc. Înţelegea acum că, deşi singurul ţel al venirii ei fusese acela de a-l întâlni pe Denis, el nu va reuşi să dea de ea în această înghesuială, iar când un cot ascuţit o izbi în coaste şi un argat gras de la ţară o călcă pe picior rânjind cu grosolănie în semn de scuză, se simţi nenorocită şi speriată. Ce pornire neînţeleasă o atrăsese în mijlocul acestor bădărani! Cum de putuse să calce în chip atât de imprudent, de nesocotit şi de primejdios porunca tatălui ei, ascultând cu atâta uşurinţă şi nereţinută aprindere de îndemnul unui tânăr pe care-l cunoştea abia de o lună?

Pe când se clătina dintr-un loc într-altul, depănă în gând întâmplările din cursul acestei luni, amintindu-şi, cu o candoare plină de melancolie, că vina revenea, în bună parte, uşilor batante ale Bibliotecii publice orăşeneşti. Uşile acelea purtau pe latura dinăuntru inscripţia autoritară „Trageţi”. Potrivit acestui ordin scurt şi cuprinzător, se aştepta de la fiecare om ce părăsea biblioteca să tragă de ele din răsputeri; dar uşile erau atât de ţepene şi de grele, încât atunci când aveai o carte sub braţ şi când privirea neîndurătoare a portarului edificiului comunal nu era îndreptată asupra ta, îţi era mult mai uşor să nesocoteşti legea, împingând în loc de a trage. Într-o ocazie memorabilă, ea împinsese, fără îndoială, uşa cu o mişcare energică, dând nas în nas cu un tânăr îmbrăcat în cafeniu. Impetuozitatea cu care ieşise îi dăduse putinţa să remarce exact culoarea hainelor sale bine tăiate. Părul lui era castaniu şi el, după cum ochii îi erau căprui, iar tenul brun, presărat cu mici pistrui de un cafeniu mai închis. Şi când îşi ridicase privirea speriată, observase de îndată, în

ciuda tulburării ei, că atunci când surâdea, aşa cum i se întâmpla chiar în clipa aceea, dinţii ce ieşeau la iveală erau de o albeaţă şi de o regularitate desăvârşite. În timp ce se uitase la el cu ochii mari şi cu gura întredeschisă, tânărul îşi păstrase o expresie calmă, îi ridicase cu politeţe cartea ce căzuse pe jos, o deschisese liniştit şi citise numele ei, înscris pe fişa de împrumut.

„Îmi pare rău că v-am supărat, domnişoară Mary Brodie, spusese el pe un ton serios, dar cu un zâmbet în ochii lui căprui. Uşile astea sunt teribil de perfide. Ar trebui, fireşte, să aibă geamuri. E vina mea că n-am sesizat până acum Consiliul orăşenesc de acest neajuns.”

Ea chicotise prosteşte şi fără ruşine de această glumă încântătoare, dar nu se putuse stăpâni şi nu încetase decât atunci când dânsul adăugase cu modestie, ca un amănunt fără importanţă: „Numele meu este Foyle, locuiesc la Darroch”. Se uitaseră îndelung unul la altul, în timp ce ea, fireşte, se înrosişe la faţă ca o toantă (mai târziu, el îi spusese că roşeaţa ei fusese adorabilă) şi rostise cu timiditate: „Îmi pare rău că trebuie să plec”. Ce stupide cuvinte! gândi ea acum. Nu încercase să o reţină, ci se dăduse la o parte cu desăvârşită curtenie, scoţându-şi pălăria şi înclinându-se. Dar pe tot drumul până acasă ea simţise parcă ochii lui plini de vioiciune urmărindu-o cu respect, cu atenţie şi admiraţie. Acesta fusese începutul!

Curând după aceea, ea, care nu-l văzuse niciodată până atunci la Levenford pentru simplul motiv că el nu venise decât rareori acolo, începu să-l zărească adesea pe stradă. De fapt, îl întâlnea mereu şi, cu toate că el nu avusese niciodată prilejul să-i vorbească, îi zâmbise totdeauna, salutând-o cu voioşie, dar respectuos. Începuse să-i placă acest zâmbet vesel şi vioi, să caute cu privirea mişcarea degajată a umerilor săi, să-i fie dor de strălucirea arzătoare a căutăturii sale. Uneori îl vedea în tovărăşia câtorva dintre tinerii cei mai întreprinzători şi mai neînfricaţi din Levenford, în faţa noului local de îngheţată Bertorelli, observând cu teamă şi respect ca

aceşti băieţandri îndrăzneţi îl acceptau ca pe un egal al lor, ba chiar ca pe un superior; şi acest fapt, alături de constatarea că frecventa un local atât de suspect cum era această prăvălie de îngheţată ţinută de un italian, o făcu să se cutremure. Vaga lui cunoştinţă cu dânsa îi conferise şi ei o anumită distincţie, căci atunci când trecea, chiar şi în absenţa lui, pe lângă acest grup de tineri de elită, se făcea totdeauna o politicoasă tăcere şi, ca un singur om, membrii grupului îşi ridicau în semn de omagiu pălăriile, făcând-o să freamăte de bucurie, dar zăpăcind-o în acelaşi timp.

După o săptămână, se dusese din nou la bibliotecă, şi cu toate că de astă dată trăsese cu grijă uşa, ca un gest public de penitenţă şi mustrare de sine, mărturisindu-şi astfel în văzul tuturor căinţa, îl găsise şi acum pe Denis Foyle în faţa ei.

— Ce coincidenţă, domnişoară Brodie! spusese el. De necrezut că ne întâlnim iarăşi în acest loc! Ciudat lucru să trec tocmai în clipa asta pe aici.

De unde era să ştie, sărăcuţa de ea, că o aşteptase de două ore pe trotuarul de peste drum!

— Îmi daţi voie să văd ce carte citiţi săptămână asta?

— *Mănăstirea Pomeroy* de doamna Henry Wood – bolborosise ea.

— A, da, volumul al doilea. Am observat că ultima dată aţi luat volumul întâi.

Aici Denis se dăduse de gol, socoti ea. Observând o uşoară şi timidă aprindere în privirea lui, înţelesese că, de fapt, era mai puţin calm şi stăpân pe el decât la prima lor întâlnire. O adâncă duioşie o cuprinsese auzindu-l spunând cu ardoare:

— Permiteţi-mi, vă rog, domnişoară Brodie, să vă duc cartea! Se înroşi până la urechi aducându-şi aminte cât de nedemnă de o fată cuminte, cât de neîngăduită fusese purtarea ei, dar adevărul de necontestat era că îi înmânase cartea fără a scoate o vorbă, ca şi cum în realitate i-ar fi oferit cu supunere modestul volum, ca

răspuns la plăcutele sale atenţii. Suspină gândindu-se la acest început, atât de simplu şi de banal în aparenţă, căci după această întâmplare se întâlniseră în câteva, ba, mai degrabă, în multe rânduri şi, treptat, un simţământ de stranie şi neînţeleasă simpatie pentru el pusese stăpânire pe ea până într-atât, încât se simţea îndurerată şi stingheră când era departe de el.

Brusc, se trezi din aceste amintiri. Făcuse între timp ocolul târgului, fără a vedea altceva decât un vălmăşag de culori ţipătoare şi îşi dădu seama din nou de situaţia neplăcută în care se găsea, de zădărnicia speranţei de a descoperi vreodată, în mijlocul oceanului obsedant de chipuri ce mişunau în jurul ei, pe acela pe care îl căuta. Şi cum se afla acum într-un loc unde înghesuiala era mai mică, ceea ce-i permitea să ajungă în stradă, începu să se strecoare cu greutate spre ieşire.

Deodată, simţi o mână caldă, care o apucă de degetele micuţe şi reci. Îşi ridică în grabă privirea şi îl văzu pe Denis. Un val liniştitor o năpădi, pătrunzându-i toată fiinţa de un sentiment de siguranţă, care o uşură de povara ce-i apăsa sufletul. Îl strânse de mână şi, înainte ca dânsul să poată rosti un cuvânt, exclamă grăbită şi cu aprindere, din adâncul firii ei candide şi deschise:

— O, Denis, mă simţeam atât de nenorocită aici, fără tine! Aveam impresia că te-am pierdut pentru totdeauna,

O privi cu duioşie, răspunzându-i:

— A fost o adevărată nebunie din partea mea să-ţi cer să ne întâlnim în mijlocul acestei mulţimi, Mary. Ştiam că am să te găsesc, dar am pierdut cu totul din vedere că până atunci aveai să ajungi în înghesuiala aceasta. Trenul meu a avut întârziere. Eşti de mult aici?

— Nu mai ştiu de câtă vreme, murmură ea. Am impresia că au trecut ani de când am sosit, dar acum, când eşti aici, nu-mi mai pasă.

— Sper că mulţimea asta nu te-a îmbrâncit prea mult, spuse îngrijorat. E vina mea că te-am lăsat să vii singură. Da, e vina mea! Ar fi trebuit să-ţi dau întâlnire afară, dar

nu mi-am închipuit că va fi atâta lume astă-seară. Eşti supărată?

Tăgădui, cu o mişcare a capului şi, fără a-şi ascunde încântarea de a fi cu el, fără a-l mustra pentru întârziere sau a-l face să simtă riscurile pe care ea le luase asupra ei venind ca să-l întâlnească aici, Mary îi răspunse cu sinceritate şi bucurie:

— Nu face nimic, Denis. Nu mă jenează mulţimea. Nimic nu mai contează acum, când ai dat de urma mea.

— Ce minunată fată eşti, Mary! exclamă el. Numai un înger e în stare să mă ierte. Dar nu am să mă las până nu mi-oi răscumpăra greşeala. Trebuie să recâştigăm timpul pierdut. Nu am să mă liniştesc decât după ce te voi fi făcut să petreci ca niciodată. Cu ce să începem? Rosteşte-ţi dorinţa, şi va fi ca şi împlinită.

Mary îşi aruncă privirea în jurul ei. Totul se schimbase acum! Ce fericită era că venise aici! Înţelese că oamenii care îi înconjurau nu erau chiar atât de grosolani, cât erau de zgomotoşi şi fericiţi. De l-ar fi întâlnit acum pe argatul acela de fermă, cu pasul lui apăsat, i-ar fi întors rânjetul lui ţărănesc cu un zâmbet înţelegător. Nu vedea în toate părţile decât culoare, agitaţie şi mişcare; ţipetele oamenilor de pe estradele panoramelor o înviorau, pocniturile ce se auzeau la standurile de tras la ţintă o făceau să freamăte, fără s-o înfricoşeze; duruitul muzicilor o ameţea şi când privirea ei sclipitoare fu atrasă de un cerc de căluşei care se învârteau săltând cu veselie, cabrându-se şi ţopăind în sunetul valsului Kandahar, izbucni într-un râs plin de încântare şi arătă cu degetul spre ei.

— Ăştia! gâfâi ea.

— S-a făcut! strigă Denis. Cuvântul tău e lege, Mary! O să ne aruncăm pe bidiviii ăştia. Toată lumea să încalece pentru cursa Donegal!

O apucă de braţ conducând-o într-acolo, în timp ce, ca prin minune, mulţimea care o înghesuise atât de mult părea să se topească în faţa lor.

— Iată-ne ajunşi, Mary! exclamă cu veselie. Perechi-perechi de cai cu cozi de lei şi dinţi de dromadere. Hop, Mary! Ăsta al tău e în stare să sară şi peste o casă. Nu vezi ce fioros arată?

Încălecară amândoi şi apucară frâiele, stând o clipă în aşteptare şi începând apoi să se rotească întâi mai încet, pe urmă mai repede şi, în cele din urmă, goniră în sunetul unei muzici furibunde, îmbătaţi de plăcerea mişcării, zburând în cerc pe deasupra capetelor cu gurile căscate ale pietonilor de rând, care păreau pierduţi în depărtare, sub copitele ridicate ale armăsarilor lor cabraţi, străbătând cu iuţeala vântului spaţiile largi, cereşti, avântându-se spre înălţimi, într-o însufleţită şi nobilă mişcare. Când, în cele din urmă, goana lor încetini şi se opri, n-o lăsă să descalece, ci o convinse, fără multă greutate, să facă alături de el o nouă cursă, apoi alta şi iarăşi alta, până când, pe măsură ce experienţa ei creştea şi siguranţa cu care se ţinea în şa sporea, ea slăbi strânsoarea pumnilor în jurul frâielor şi, mânându-şi calul cu o atingere uşoară a unei singure mâini, îşi lăsă cu muşchii destinşi trupul în voia mişcării circulare, demonstrându-i cu mândrie măiestria ei de călăreaţă. Nu-şi precupeţea laudele, o încuraja, se desfăta văzând-o atât de fericită până când, într-un târziu, Mary începu să simtă remuşcări şi, temându-se că ar putea să-l ruineze prin nesaţul şi spiritul ei de risipă, îl imploră să pună capăt acestei goane. El râse cu hohote, ţinându-şi coastele.

— Am putea să continuăm toată noaptea, dacă ţi-ar face plăcere. Nimic nu contează, dacă te pot vedea fericită.

— Ba contează, Denis! E o cheltuială grozavă. Hai să ne dăm jos! îl rugă ea. Îmi face tot atâta plăcere să privesc.

— Fie şi aşa. Îţi voi face pe plac, Mary, şi vom coborî. Să ştii însă că ăsta n-a fost decât începutul. Astă-seară ai ieşit cu un milionar. Vom gusta pe rând toate distracţiile.

— Eşti sigur că poţi suporta cheltuiala, Denis? întrebă

Mary cu îndoială în glas. E minunat aici, dar nu vreau să risipeşti prea mulţi bani de hatârul meu.

— N-aş cheltui niciodată îndeajuns pentru tine, te asigur, Mary, chiar dacă mi-aş da ultimul ban!

Aceasta fusese doar ridicarea cortinei, iar acum se amestecară în mulţime, bucurându-şi ochii în faţa vastei privelişti de voioşie şi aspirând împreună, cu nesaţ, atmosfera de veselie din jurul lor.

O oră mai târziu, după ce încercaseră toate formele variate de mişcare ce se ofereau pentru desfătarea lor, aruncând cu mingile în tot felul de obiecte, începând cu nucile de cocos şi sfârşind cu manechinele ce se clătinau; după ce văzură leii, sâcâiţi de muştele ce roiau în jurul lor, şi elefantul apatic; după ce ciupiseră, la cererea stăruitoare a proprietarului unei panorame, pe băiatul grăsun, ca să se convingă că nu era la mijloc nicio înşelătorie; după ce admiraseră cea mai mică femeie din lume, se cutremuraseră, plini de apreciere, în faţa scheletului viu şi cumpăraseră toate produsele comestibile cu putinţă, de la turtă dulce până la bomboane de tuse, ei se treziră – perechea cea mai veselă din tot bâlciul – în faţa celui mai mare cort al iarmarocului. Era panorama faimosului McInally care, aşa cum indicau afişele, oferea un spectacol plin de rafinament şi eleganţă. În faţa cortului era instalată o platformă din lemn, pe care o iluminau acum patru flăcări de petrol. În mijlocul acestei estrade stătea faimosul McInally în persoană, uşor de recunoscut după jobenul său lucios şi redingota, ale cărei poale fluturau în jurul lui, pantalonii cu carouri şi enormul lanţ de alamă, galben ca aurul şi gros ca un colan de primar, întins de-a curmezişul vestei lui de catifea alburie. Alături de el, se înşira, ca să cităm din nou după afişele tipărite cu litere roşii şi albastre lipite pe pereţii şi stâlpii din tot ţinutul, o sclipitoare galaxie de talente. În dreapta lui, un domn înalt cu un aer sentimental, într-o demodată ţinută de seară, stătea rezemat, cu graţie melancolică, de unul din

stâlpii cortului, înălţându-şi romantica privire deasupra capetelor mulţimii, ca şi cum ar fi căutat, pe un balcon suprapământesc, o Julietă care să fie demnă de el. Ascundea, pe cât putea, starea murdară a cămăşii lui scrobite, trăgându-şi mânecile peste manşete şi încrucişându-şi bărbăteşte braţele peste plastron. Acest sumbru Romeo nu constituia însă singura atracţie a spectacolului, căci în cealaltă parte a estradei, în stânga lui McInally, stătea o făptură încântătoare, purtând un tricou roz şi o fustă albă de balerină, iar pe cap, înfiptă cochet pe o ureche, o şapcă marinărească cu cozoroc. Din când în când, executa cu graţie câţiva paşi de balet, ca pentru a lăsa să se întrevadă exhibiţia mult mai atrăgătoare ce avea să urmeze înăuntrul cortului, făcând, totodată, cu mişcări gingaşe şi graţioase ale braţelor, bezele gloatei de sub estradă, de parc-ar fi scos metri întregi de fâşii de hârtie pe gură.

— Nu o găseşti drăguţă? şopti Mary, care acum se apropiase atât de mult de însoţitorul ei, încât îl apucă de braţ.

— Dac-ai vedea-o la lumina zilei, te-ai mira, îi răspunse Denis, pe un ton de om blazat. Am auzit ceva despre ea. Se pretinde, continuă el cu glas mai scăzut, ca şi cum ar fi destăinuit un sinistru secret, că ar fi saşie.

— O, Denis, cum poţi spune un lucru ca ăsta! strigă Mary cu indignare, uitându-se totuşi bănuitoare la unghiul sugestiv pe care-l forma şapca de pe capul dansatoarei. Era oare numai o poză ştrengărească sau avea un tâlc mai adânc?

— Intraţi, doamnelor şi domnilor, intraţi! ţipa McInally, scoţând solemn jobenul şi ţinându-l întins, cu un gest de politicoasă invitaţie. Reprezentaţia e pe punctul să înceapă. Irevocabil, ultima reprezentaţie din seara aceasta. O distracţie de cea mai înaltă calitate. Intrarea două pence, numai două pence. Artistic, rafinat şi elegant. Domnilor, vă puteţi aduce soţiile şi iubitele, o distracţie la care nu vor roşi. Unicul şi singurul McInally,

artist de cea mai înaltă şi unică clasă. Spectacolul începe acum! Domnilor, la stânga mea o vedeţi pe madame Bolita, cea mai minunată şi mai artistică slujitoare a Terpsihorei din secolul nostru.

La rostirea numelui ei, madame Bolita făcu o scurtă piruetă, zâmbi cu modestie, scoţând pe gură noi serpentine, pe cât cu putinţă şi mai interminabile decât înainte.

— Doamnelor, aici, la dreapta mea, îl vedeţi pe signor Magini, cel mai renumit şi mai neîntrecut cântăreţ vocal, sosit direct de la operele din Paris şi Milano. Veţi auzi cea mai strălucită performanţă de canto a vremurilor noastre.

Signor Magini (pe adevăratul lui nume Maginty), arătând mai melancolic şi mai romantic decât oricând, se înclină visător, ca unul ce fusese bombardat cu flori de distinsele doamne ale Parisului şi pentru favorurile căruia se luptaseră cele din Milano.

— Spectacolul începe îndată! Intraţi! Intraţi! Ultima reprezentaţie de astă-seară! Vă mulţumim tuturor şi fiecăruia în parte pentru amabila dumneavoastră atenţie. Intraţi, doamnelor şi domnilor! Intraţi!

— Trebuie să înceapă, spuse Denis. A spus-o de atâtea ori. Vrei să încercăm?

— Da, spuse Mary, fremătând.

Intrară.

Înăuntrul cortului se simţea un miros de petrol, de rumeguş înfierbântat şi de coji de portocale. Înaintând pe dibuite prin spaţiul întunecos şi înecăcios, ei găsiră două locuri libere şi se aşezară. După câteva clipe de înfrigurată aşteptare, fură răsplătiţi cu începerea programului. Acesta cuprindea două părţi, din care prima revenea doamnei Bolita, iar a doua signorului din Paris şi Milano. Dar, fie că marele McInally se simţea atras de îmbietorul parfum al cinei sale, compusă din tocană cu ceapă, care adia dinspre vagonul din spatele cortului, fie că simţea că mai era timp pentru o altă reprezentaţie, care avea să fie „irevocabil ultima” – oricum ar fi, un lucru

e sigur: spectacolul nu putea fi întrecut în scurtime.

Madame Bolita execută piruete, luă poze graţioase în vârful picioarelor, săltă în aer cu întreaga greutate a corpului, subliniind zgomotul surd al recăderii ei pe scândurile subţiri şi sonore ale scenei cu scurte icneli involuntare, care la o artistă mai puţin desăvârşită decât dânsa ar fi putut fi confundate uşor cu nişte grohăituri, şi însoţindu-şi mişcările mai uşoare cu dese plesnituri din degete şi cu strigăte stridente de „la! la! o! la! la!” Pirueta tremurând în fundul scenei, înainta cu paşi zglobii până la rampă, îşi arunca înapoi, ridicându-l în aer cu o opinteală plină de dispreţ, un picior nu tocmai subţire şi, clătinându-se uşor pe sprijinul ce-i rămânea, îşi rotea privirea peste capetele publicului, cu aerul de a fi realizat o remarcabilă performanţă. Pe urmă, amestecând în slabul ropot de aplauze strigătul ei de autoadmiraţie „o! la! la!”, ea îşi înălţă în chip seducător capul, apucându-se să ţopăie în jurul scenei şi oprindu-se apoi în poziţia iniţială. Punctul culminant al primului ei număr îl constitui momentul când, cu un nobil efort, întinzându-şi braţele şi schimonosindu-se, ea execută încet şi anevoios „le grand écart”, poziţie din care, totuşi, nu încercă să se ridice, fiind scutită de această osteneală prin căderea oportună a cortinei.

— Nu e rău, dacă ţinem seama de vârsta ei, observă Denis, pe un ton confidenţial. Dar o să treacă odată prin scândurile estradei şi nimeni n-o să mai audă despre ea.

— O, Denis! şopti Mary, mustrându-l. Sper că nu vorbeşti serios. Sunt sigură că ţi-a plăcut.

— Dacă ţi-a plăcut ţie, înseamnă că mi-a plăcut şi mie. Nu-mi cere însă să mă îndrăgostesc de ea, răspunse Denis cu ironie. Să vedem ce va face acum, adăugă el, când cortina se ridică din nou.

Scena era mai întunecată, iar în mijlocul ei silueta grasă a neasemuitei Bolita se legăna încet. Înveşmântată cu o rochie lungă, albă, lipsită de şapca de corăbier, dar totuşi învăluită discret în cosiţe galbene, lungi, ce cădeau

bogate în jurul trupului ei, şi purtând o pereche de aripi, negreşit îngereşti, ea pluti prin aerul întunecat, oprindu-se într-o poză serafică, în faţa privirilor uimite ale spectatorilor. Pieriseră ghiduşiile dansului, fandoseala baletului, ca şi cum, purificată şi pocăită, ar fi dispreţuit acum făptura care, cu puţin înainte, scosese ţipete de „o! la! la!” şi executase înfiorătorul „grand écart”. Astfel, ea pluti cucernic peste estradă, fiind acompaniată de scârţâitul sârmei şi scripeţilor ce o susţineau şi de clămpăneala pianului din culise, care intona imnul sacru „Stânca de peste veacuri”. Numărul acesta stârni aprobări îndelungi, mai ales sub formă de fluierături stridente[5] şi de strigăte zgomotoase de „bis”, „bis”. Dar bisările erau un lucru necunoscut în panorama lui McInally, astfel că, după ce se înclină, fluturând din aripi, în faţa publicului, madame Bolita se retrase în chip graţios, întorcându-se în vagonul ei, spre a vedea dacă nepoţica ei, mica Katie Maginty, se culcase.

Mary bătu din palme cu entuziasm şi se întoarse spre Denis:

— Ce mai ai de spus acum? întrebă ea, cautând parcă să vadă dacă el mai îndrăznea să deprecieze o făptură atât de divină. Şedeau lipiţi unul de altul, pe banca îngustă de lemn, ţinându-se de mână cu degetele încleştate, şi Denis, uitându-se la faţa ei extaziată, o strânse şi mai tare de mână, răspunzându-i pe un ton plin de înţeles:

— Am de spus că eşti minunată!

Era cu neputinţă de a găsi un răspuns mai frumos! Mary râse cu poftă, dar la auzul propriului ei râs, neobişnuit de vesel şi de nestăpânit, i se contură deodată în minte, ca prin contrast, imaginea căminului ei. Dezmeticindu-se brusc, de parc-ar fi fost cufundată în apă îngheţată, simţi un fior în inimă şi-şi lăsă capul în jos. Cu o sforţare, reuşi totuşi să-şi domine întristarea; încurajată de faptul că îl avea lângă ea pe Denis, îşi înălţă din nou

[5] În ţările anglo-saxone fluieratul, la spectacol, e semn de apreciere.

privirea şi văzu că Magini îşi făcuse apariţia pe scenă. Un ecran alb fusese lăsat în jos, iar acum lanterna magică din fundul cortului proiectă pe el titlul „Duioasă şi credincioasă” sau „Iubita marinarului”. Pianul atacă zornăind primele măsuri ale baladei, iar Magini începu să cânte. În vreme ce mieroasele cuvinte ale cântecului curgeau de pe buzele lui, imagini viu colorate se perindau pe ecran, ilustrând emoţionantele piedici pe care soarta le pune în calea unei iubiri adevărate. Întâlnirea marinarului cu fata morarului lângă scocul morii, despărţirea, marinarul singuratic întins în hamacul lui, încercările prin care trece nobilul matelot în largul mării şi încercările nu mai puţin lacrimogene ale iubitei sale rămase acasă, ororile tăcute ale naufragiului, eroica acţiune de salvare, toate proiectate pe rând în faţa spectatorilor, care le urmăreau cu respiraţia tăiată, până la reunirea finală a celor doi îndrăgostiţi, vrednici de această răsplată. Repetarea primei imagini, în care aceştia puteau fi văzuţi ţinându-se de mână lângă roata morii, aducea uşurare şi mulţumire întregului auditoriu.

La cererea publicului, Magini cântă „Juanita”, romanţă în care era vorba de farmecele seducătoare ale unei femei, mai sumbre şi mai pasionate decât iubita, blândă ca o turturică, a marinarului şi exercitând o atracţie mai sălbatică şi mai primejdioasă. Sfârşitul cântecului fu primit cu aclamaţii atât de zgomotoase de pe băncile din fund, încât trecu câtăva vreme până când vocea lui Magini putu fi auzită anunţând ultimul său număr, „Ţara dragostei” – o romanţă favorită a lui Ciro Pinsuti, după cum lămuri el. Spre deosebire de celelalte cântece, acesta era simplu, melodios şi mişcător. Cu toate că tenorul nu ajunsese niciodată mai la sud decât limita circuitului obişnuit al lui McInally, care nu trecea de orăşelul Dumfries, cânta cu o voce pură şi firească. În timp ce sunetele dulci ale cântecului străbateau vibrând cortul întunecat, Mary se simţi purtată pe undele lui către Denis, într-un elan de palpitantă tandreţe şi simpatie.

Sublima emoţie de care era cuprinsă îi umplu ochii de lacrimi. Nimeni nu se mai purtase cu ea ca Denis. Îl iubea. Ridicată cu mult deasupra nivelului existenţei ei singuratice şi monotone, prin strălucirea acestei seri şi prin farmecul muzicii, ar fi fost gata, dacă i-ar fi cerut-o, să-şi dea viaţa pentru acest tânăr divin care şedea lipit de dânsa, într-o uniune ce i se părea şi dulce şi amară: dulce pentru că îl adora, şi amară pentru că era silită să-l părăsească.

Cântecul se terminase. Tresărind, îşi dădu seama că reprezentaţia luase sfârşit. Legată de Denis printr-o înţelegătoare tăcere, ieşi împreună cu el în aerul răcoros al nopţii. În jurul terenului luminat cu lămpi de petrol, totul era scufundat în întuneric. Mulţimea, mai rărită acum, continua să se agite şi să se veselească. Pentru cei doi tineri însă, cuprinşi de o vrajă mai adâncă, târgul îşi pierduse puterea de atracţie. Se uitară împrejur cu nehotărâre.

— Vrei să mai vizităm ceva? întrebă Denis încet.

Mary clătină din cap. Petrecuse o seară atât de minunată, încât ar fi dorit sa dureze o veşnicie; acum însă ea se terminase, şi cel mai greu lucru din toate era să-şi ia rămas-bun de la Denis. Urma să se întoarcă acasă, să părăsească această ţară a dragostei. Era un drum chinuitor, dar, vai, sosise momentul să plece,

— Atunci hai să facem o mică plimbare, insistă el. Nu e încă târziu, Mary. Nu vom merge departe.

Nu-l putea părăsi! Năpădită de semnele prevestitoare ale unei adânci tristeţi la simplul gând că avea să se despartă de el, simţi orbeşte că trebuia să mai rămână puţin cu dânsul. Dorea să amâne întristarea care avea să urmeze, ca o reacţie, după atâtea emoţii şi atâta încântare; dorea să-l aibă neîncetat lângă dânsa, ca s-o liniştească şi s-o mângâie. Sentimentul sfâşietor care îi umplea acum sufletul faţă de el o durea ca o rană deschisă, şi intensitatea acestui simţământ o făcu să uite de căminul ei, de tatăl ei. Alungă din minte orice gând

descurajator, care ar fi putut s-o împiedice de a-l însoţi pe Denis.

— Vino, draga mea Mary, se rugă el. E încă devreme.

— Bine, dar numai ca să facem câţiva paşi, consimţi ea cu voce scăzută.

Cărarea pe care apucară se întindea de-a lungul malului şerpuitor al Levenului, însoţită într-o parte de clipocitul apei, iar în cealaltă de pajişti şi păşuni înrourate. Luna plină, strălucind ca o tavă lustruită de argint bătut, atârna în înaltul cerului, în mijlocul unei puzderii argintii de stele, oglindindu-se în adâncul misterios al apei întunecate. Din când în când, fâşii subţiri de nori vaporoşi brăzdau ca nişte degete de stafie acest nimb alburiu ce plutea atât de sus şi totodată atât de adânc în undele râului, căutând parcă să ferească ochii de o lumină prea strălucitoare ca să poată fi suportată. Pe când înaintau tăcuţi în mijlocul acestei sclipitoare splendori argintii, aerul împrospătat de răcoarea îmbibată de rouă a nopţii şi încărcat de mireasma dulce a ierbii pline de sevă şi a izmei sălbatice îi învăluia şi îi mângâia ca o mână uşoară.

În faţa lor doi fluturi de noapte se urmăreau de-a lungul cărării, descriind în aer volute fantastice printre tulpinile înalte de stuf şi papură de pe mal, rotindu-se, plutind în zigzag, fâlfâind, dar urmărindu-se fără preget şi rămânând totdeauna împreună. Aripile lor sclipeau în lumina albă ca nişte mari grăunţe de praf într-un mănunchi de raze ale lunii, iar şopotul zborului lor întrerupea tăcerea ca fâlfâitul unei frunze care cade.

Şi peste râu coborâse tăcerea, se auzea doar murmurul undelor izbindu-se liniştit de mal, susurul lor domol devenea o parte din tăcerea nopţii.

Parcurseseră o distanţă destul de mare, şi acum terenul bâlciului nu mai era marcat decât printr-un uşor reflex de lumină pe cer, estompat de strălucirea lunii, iar din zgomotul fanfarelor rămăsese doar un zvon slab, adus de briză şi pierzându-se în tăcere. Dar Mary şi Denis nesocoteau şi luna, şi muzica, şi cu toate că, fără să-şi

dea seama, erau pătrunşi de frumuseţea din jurul lor, nu ştiau decât unul de altul. Faptul că era pentru prima dată singură cu Denis şi separată de restul lumii, o umplea pe Mary de o dulce încântare, făcându-i inima să bată de sălbatică bucurie.

Denis, citadinul tânăr şi rafinat, era şi el copleşit de o emoţie stranie şi nouă. Şuvoiul nestăvilit de flecăreli, care făcea din el centrul şi animatorul oricărei reuniuni, potopul de cuvinte măgulitoare care ieşeau cu naturaleţe din gura lui secaseră de la izvor. Era tăcut ca un mut la o înmormântare şi – îşi spunea el – tot atât de abătut. Simţea că era în joc reputaţia lui, că era dator să spună ceva, oricât de banal ar fi fost. Dar, cu toate ocările pe care şi le arunca în sinea lui – că e un neghiob, un neajutorat, un nătărău şi că şi-o înstrăinează pe Mary prin stupida lui muţenie –, limba îi rămânea uscată, iar creierul atât de năpădit de emoţie, încât nu era în stare să scoată o vorbă.

În aparenţă, erau amândoi senini şi calmi, înăuntrul lor, însă, se zbuciuma un val de simţăminte înăbuşite, şi cum nu scoteau nicio vorbă, acest zbucium sporea neîncetat.

Mary simţi o durere arzătoare în piept. Erau atât de aproape unul de altul, încât senzaţia de intimitate o umplu de o dorinţă inefabilă, de un dor nemăsurat, ce-şi găsea alinare doar în faptul că el o ţinea de braţ, legând astfel trupul ei fremătător de al lui, domolindu-i suferinţa ca un balsam.

În cele din urmă, se opriră brusc, involuntar, întorcându-se unul spre altul. Mary îşi ridică faţa către Denis. Micul oval al feţei ei era palid ca lumina lunii şi de o îngerească transluciditate. Se aplecă şi o sărută. Buzele ei erau moi, calde şi uscate şi i se oferiră ca o jertfă. Era întâia oară că se săruta cu un bărbat şi, cu toate că era pe deplin nevinovată şi cu totul neştiutoare, instinctele fireşti pulsau în ea, făcând-o să-şi lipească strâns buzele de ale lui.

Denis era copleşit. Cu modesta lui experienţă de om

galant, nu cunoscuse până atunci nimic asemănător şi, simţindu-se ca şi cum ar fi primit un dar minunat şi rar, căzu brusc în genunchi lângă Mary, fără a-şi da seama de ceea ce făcea, şi cuprinzându-i trupul cu braţele, îşi apăsă cu adoraţie faţa de rochia ei. Mirosul stofei aspre şi uzate i se păru un parfum îmbătător; îi simţi picioarele, atât de fragile şi de nemature, tremurând uşor sub atingerea lui. Strângând-o de mână, o trase în jos lângă el. Putea vedea acum scobitura gingaşă a gâtului ei şi o vână subţire, albastră, care pleca de acolo spre piept. Când îi scoase de pe cap pălăria, o şuviţă de păr căzu pe fruntea ei netedă şi palidă, pe care o sărută întâi – cu o stângăcie, o sfială, o neîndemânare care era spre lauda lui. Apoi îşi apropie buzele de ochii ei, închizându-i cu sărutări.

Erau acum unul în braţele celuilalt, ocrotiţi de trestii şi de tufe de drobiţă, întinşi pe iarba moale, în care parcă se afundau. Contactul dintre trupurile lor îi umplea de o plăcută căldură, scutindu-i de a vorbi. Într-o tăcere adâncă, ei se despărţiră de lume, nemaiştiind şi nemaipăsându-le de nimeni şi de nimic. Capul ei era lăsat pe spate, sprijinindu-se pe braţul lui şi, între buzele întredeschise, dinţii îi luceau în lumina lunii ca nişte mici grăunţe albe. Respiraţia ei avea un miros de lapte crud. Denis văzu iarăşi în scobitura gâtului ei vinişoara albastră care trecea pe sub pielea netedă, aşa cum un firişor de apă se prelinge prin zăpada neatinsă. Îşi apropie cu o mişcare mângâietoare mâna de ea, urmărind încet şi uşor cu vârful degetelor drumul ei, care cobora spre piept. Ce tari şi rotunzi – fiecare asemenea unui fruct în pârgă, catifelat şi fără cusur- erau sânii ei sub mângâierea palmei sale făcute căuş. Apăsarea mâinii lui făcu sângele fetei să suie în obraz şi, cu toate că respiraţia i se iuţise, nu i se împotrivi. Simţi cum sânii mici şi feciorelnici, asupra cărora gândurile ei nu se opriseră niciodată până atunci, se făcură mai vârtoşi, umpluţi parcă de un fluid provenit din sângele ei, şi toată puterea trupului ei năvăli deodată într-înşii. Era ca şi cum din sfârcurile lor ar fi

putut să izvorască stropii hărăziţi unui prunc nevăzut. Apoi mintea i se întunecă şi, lăsându-se cu ochii închişi în voia îmbrăţişărilor lui, Mary uită totul, nu mai ştiu nimic, încetă de a fi ea însăşi, fu toată a lui. Mai repede decât zborul unei rândunici, sufletul ei se avântă spre a-l întâlni pe-al lui; şi unindu-se între ele, părăsindu-le trupurile pe pământ, amândouă se înălţară în aerul rarefiat. Pluteau împreună în sus, uşoare ca cei doi fluturi de noapte şi tăcute ca apele râului. Nicio dimensiune nu le mărginea, nicio legătură pământească nu înfrâna zborul lor extatic.

Luminile bâlciului se stinseră rând pe rând; o broască bătrână, cu ochii ei trişti, strălucind în lumina lunii, pătrunse printre ierburi până lângă ei, depărtându-se apoi fără zgomot; o ceaţă albă, uşoară, se aşternu peste luciul apei ca o răsuflare pe o oglindă; apoi, când vălurile diafane de aburi se întinseră deasupra ţinutului, umbre crepusculare umplură vâlcelele pajiştilor, iar pământul se răci imperceptibil, răcorit parcă de aerul brumos. O dată cu lăsarea ceţii, toate sunetele se pierdură, făcând loc unei linişti depline, până ce, într-un târziu, un păstrăv sări în susul curentului şi recăzu, pleoscăind, în apă.

La zgomotul acesta, Mary se mişcă puţin, şi, revenindu-şi încet în fire, şopti cu duioşie:

— Denis, te iubesc. Dragul, scumpul meu Denis! Dar e târziu, foarte târziu! Trebuie să plecăm.

Îşi ridică anevoie capul, îşi mişcă încet membrele amorţite, apoi, într-o fulgerare, îşi aduse aminte de tatăl ei, de casă, de situaţia în care se afla. Sări în sus îngrozită, înspăimântată de ea însăşi.

— O, ce-am făcut?! Tata! Ce se va alege de noi? strigă ea. E o nebunie să mă găsesc în starea asta aici!

Denis se ridică şi el.

— Nu ţi se va întâmpla nimic, Mary, încercă s-o liniştească. Te iubesc! Am să am grijă de tine.

— Atunci, lasă-mă să plec, îi răspunse, pe când lacrimile se prelingeau pe obrajii-i palizi. O, trebuie să ajung acasă înainte de întoarcerea lui! Altminteri, va

trebui să rămân toată noaptea afară. N-aş mai avea casă!

— Nu plânge, iubita mea! o imploră el. Mă doare sufletul să te văd plângând. Nu e chiar atât de târziu, nu e nici unsprezece! Afară de asta, întreaga răspundere îmi revine mie, toată vina e a mea!

— Nu! Nu! strigă ea. Eu sunt de vină, Denis! Nu trebuia să vin. Am călcat porunca tatei. Va trebui să sufăr consecinţele.

Denis cuprinse cu braţele trupul ei, care tremura, şi, privind-o din nou în ochi, spuse cu hotărâre:

— Nu vei suferi, Mary! Înainte de a pleca de-aici, vreau să te fac să înţelegi un lucru. Te iubesc. Te iubesc mai mult decât orice. Am să mă însor cu tine.

— Da, da! sughiţă ea. Numai lasă-mă să mă întorc acasă! Trebuie să mă întorc! Tata o să mă omoare. Dacă nu întârzie astă-seară, se va întâmpla ceva teribil cu mine... cu noi doi. Porni repede pe cărare, alunecând şi poticnindu-se în graba ei de a ajunge acasă. El o urma, căutând s-o liniştească şi să-i dea curaj, spunându-i cele mai drăgăstoase şi duioase cuvinte. Dar, cu toate că acestea o făcură să nu mai plângă, ea continuă să gonească în tăcere, până când ajunseră la marginea oraşului. Aici se opri brusc.

— Nu mă însoţi mai departe, Denis, gâfâi ea. E de ajuns! S-ar putea să ne întâlnim cu tata.

— Dar e atât de întuneric pe drum! protestă el. Mi-e frică să te las singură.

— Trebuie să pleci, Denis! Ar putea să ne vadă împreună.

— Dar gândeşte-te la bezna asta.

— N-am ce face. Am să străbat tot drumul în fugă.

— Îţi va face rău, Mary, dacă alergi aşa până acasă. Şi drumul e atât de întunecat şi pustiu!

— Trebuie să pleci! strigă din nou. Voi merge singură. Noapte bună.

După o ultimă strângere de mână, îl părăsi, luând-o din nou la fugă; silueta ei se topi în întunericul nopţii.

Plecase.

Pe când încerca zadarnic să-i urmărească cu privirea goana prin bezna de nepătruns, neştiind bine dacă s-o cheme sau să se ia după ea, Denis îşi ridică nedumerit braţele, ca şi cum ar fi implorat-o să se întoarcă. Le lăsă apoi încet în jos şi, rămânând multă vreme nemişcat, sfârşi prin a se întoarce, cu o mişcare lentă, şi porni abătut spre propria lui locuinţă.

Între timp, Mary, cuprinsă de panică şi învingându-şi cu greu oboseala, străbătea cu iuţeală drumul, acelaşi drum pe care-l parcursese cu atâta uşurinţă mai devreme, în aceeaşi seară. Avea senzaţia că un veac întreg de evenimente şi de experienţă se scursese în aceste câteva ceasuri. Era de necrezut că ea, Mary Brodie, se găsea la această oră din noapte singură pe străzi. Zgomotul paşilor ei stingheri o sperie; răsunau tare, ca o acuzare repetată, menită să ajungă la urechile tatălui ei şi ale tuturor, proclamând întreaga nebunie şi ticăloşie a situaţiei ei prezente. Denis dorea să se însoare cu ea! Era, desigur, nebun şi el – nu-şi dădea seama ce om era tatăl ei, în ce condiţii trăia ea. Ecoul paşilor ei o batjocorea parcă, şoptindu-i că-şi pierduse minţile şi că se pusese singură în această situaţie nenorocită, care făcea ca însuşi gândul la dragostea ei pentru Denis să pară ca o dureroasă şi grotescă absurditate.

Ajungând aproape de casă, observă deodată o altă siluetă în faţa ei, şi teama că ar putea fi tatăl ei o umplu de presimţiri întunecate. Cu toate că de cele mai multe ori nu se întorcea de la club decât după ora unsprezece, se întâmpla câteodată să sosească mai devreme. Pe măsură ce se apropia în tăcere de acea siluetă, ajungând-o din urmă, simţea că trebuie să fie el. Deodată însă, scoase un oftat de uşurare, văzând că era Matt. Renunţând la orice precauţii, alergă înspre el, strigându-l, cu sufletul la gură:

— Matt, o, Matt, aşteaptă-mă! Şi, ciocnindu-se de el, se agăţă de braţul lui ca o femeie ce se îneacă.

— Mary! exclamă el speriat, necrezându-şi ochilor.

— Da, eu sunt, Matt, şi slavă Domnului că eşti tu! Crezusem, la început, că e tata.

— Dar... dar ce naiba cauţi aici la ora asta târzie? strigă el cu uimire şi indignare. Unde-ai fost?

— Lasă asta acum, Matt, gâfâi ea. Să intrăm repede, înainte de sosirea tatei. Te implor, Matt, dragul meu! Lasă întrebările!

— Dar vreau să ştiu ce-ai făcut. De unde vii? repetă el. Ce-o să-şi închipuie Mama?

— Mama o să creadă că m-am culcat sau că stau citind în odaia mea. Ştie că fac deseori lucrul ăsta când veghez ca să te aştept pe tine.

— Mary, e teribil ce faci! Nu ştiu ce să cred. E o ruşine să te găsesc pe stradă în toiul nopţii! Făcu câţiva paşi, apoi, fulgerat de un gând, se opri brusc: Nu vreau ca miss Moir să afle de treaba ăsta. E un lucru degradant! O asemenea purtare a surorii mele mă poate compromite în ochii ei.

— Te rog să nu-i spui, Matt! Să nu spui nimănui! Hai să intrăm în casă. Unde ţi-e cheia? îl zori ea.

Matthew se apropie bombănind de treptele de la intrare şi, în timp ce Mary oftă uşurată văzând că zăvorul nu era tras pe dinăuntru, ceea ce însemna că tatăl ei nu se întorsese încă, deschise uşa.

Casa era cufundată în tăcere, nimeni nu o aştepta, nu i se aruncă nicio mustrare sau acuzaţie şi, dându-şi seama că rămăsese, ca prin minune, neobservată, îl apucă de mână pe fratele ei, într-un elan de recunoştinţă, şi amândoi urcară fără zgomot scara, pe întuneric.

Ajunsă în camera ei, răsuflă adânc, şi pe când înainta pe dibuite, dar fără greş, în acest spaţiu atât de bine cunoscut ei, contactul cu obiectele familiare o linişti. Slavă Domnului, scăpase! Nimeni nu avea să ştie! Se dezbrăcă repede în întuneric şi se strecură în pat. Într-o clipă, aşternutul rece îi potoli oboseala, iar moliciunea mângâietoare a pernei îi alină durerea de cap. Trupul

înfierbântat şi istovit i se destinse, lăsându-se în voia acestor plăcute senzaţii; pleoapele tremurătoare i se lăsară pe ochi, degetele înfipte în palmă se descleştară, capul îi căzu pe umăr, pe când ultimul ei gând treaz se îndreptă spre Denis, răsuflarea îi deveni regulată şi liniştită. Dormea.

3

Când James Brodie se trezi în dimineaţa următoare, lumina soarelui năvălea prin fereastră. Îşi alesese anume ca odaie de culcare această încăpere din spatele casei, căci se simţea atras, ca un animal, de lumina soarelui. Îi plăcea ca strălucitoarele raze ale dimineţii să inunde odaia deşteptându-l, să-i pătrundă prin pătură corpul avid de ele şi să trezească în el o neasemuită senzaţie de putere şi bunăstare. „Nu e soare mai sănătos decât cel de dimineaţă” – era una din vorbele lui preferate, una din numeroasele sale axiome, ce se pretindeau profunde, şi de care se folosea cu prisosinţă în conversaţiile sale, repetându-le cu un aer atotştiutor şi înţelept. „Nimic nu întrece soarele de dimineaţă! Nu avem parte îndeajuns de el, dar în dormitorul meu mi-am asigurat tot ce poate da.”

Căscă cât îl ţinu gura şi îşi întinse cu voluptate trupul de uriaş, urmărind cu mulţumire printre pleoapele întredeschise roiul auriu de firicele de praf, care jucau în jurul lui; apoi, după un moment de nehotărâre, clipi întrebător spre ceasul de pe tăblia căminului, ale cărui ace nu arătau decât ora opt. Dându-şi seama că-i mai rămânea un sfert de ceas, îşi lăsă capul pe pernă, se întoarse pe o coastă, lăfâindu-se sub pături ca un gigantic porc-de-mare. Curând însă, se ridică din nou. În ciuda vremii frumoase şi a mirosului îmbietor al porridge[6]-ului

[6] Fiertură de ovăz consumată, în general, la micul dejun în Marea Britanie.

pe care nevastă-sa îl fierbea jos în bucătărie, şi a cărui adiere uşoară îi gâdila plăcut nările, starea lui de spirit era lipsită de acea deplină mulţumire de sine, care, simţea el, ar fi trebuit să o caracterizeze.

Cu un aer posac, ca şi cum ar fi căutat cauza nemulţumirii sale, îşi întoarse capul, uitându-se la scobitura din cealaltă parte a patului dublu, din care, potrivit obiceiului, soţia lui se sculase cu un ceas înainte, ca să poată rândui din vreme toate lucrurile din casă şi să fie gata cu pregătirea şi aşezarea pe masă a micului dejun atunci când el avea să coboare. La ce putea folosi o femeie ca asta unui bărbat ca dânsul? îşi spuse el cu necaz. La ce bun că gătea, spăla, freca, îi cârpea ciorapii, îi făcea ghetele, ba chiar i le-ar fi lins, de vreme ce el nu mai avea ce strânge în braţe? De altfel, de la ultima ei lăuzie încoace, când i-o născuse pe Nessie, fusese tot timpul suferindă, lâncezind şi gemând. Jignea vitalitatea lui de bărbat robust prin neputinţa şi moleşeala ei, îl scârbea prin apucăturile ei de fiinţă bolnavă. Când se credea neobservată, ca, de pildă, atunci când se scula înaintea lui cu noaptea-n cap, îmbrăcându-se aproape pe furiş, el o urmărea, plin de dezgust, cu coada ochiului. Nu mai departe decât duminica trecută, o descoperise ascunzând o rufă murdară şi urlase la ea ca un berbec întărâtat: „Nu-mi transforma iatacul într-un morman de gunoi! Mi-e destul de neplăcut că trebuie să te suport pe tine, ca să-mi mai arunci în obraz rufele tale murdare!” De multă vreme, se gândi cu amărăciune, simţea o repulsie faţă de ea; chiar numai mirosul ei îi era nesuferit şi de n-ar fi fost un om cumsecade, şi-ar fi putut îndrepta ochii în altă parte. Ce visase oare noaptea trecută? Îşi lungi cu poftă buza de jos şi îşi întinse picioarele cu putere, reîmprospătându-şi viziunea pe care o avusese în somn, gândindu-se la tânăra muiere aţâţătoare pe care o fugărise prin pădure, dar care, cu toate că gonise după ea ca un cerb, izbutise să-i scape, datorită sprintenelii ei. Alergase mai repede ca o ciută, cu părul fâlfâind în urmă-

i, fără nimic pe ea care s-o stânjenească, şi în ciuda iuţelii ei, îşi întorsese capul spre el, zâmbindu-i în chip seducător şi provocator. De-ar fi putut pune mâna pe ea chiar numai o clipă – îşi zise el, dând curs liber imaginaţiei sale erotice, în timp ce stătea culcat, încălzindu-şi la soare trupul voluminos şi încreţindu-şi buzele într-un zâmbet pe jumătate lasciv, pe jumătate sardonic – ar fi învăţat-o să joace pe altă muzică.

Deodată, observă că era opt şi un sfert. Fără a şovăi, sări din pat, îşi puse ciorapii, pantalonii şi papucii şi îşi scoase cămaşa de noapte, care-i ajungea până la glezne. Torsul lui gol sclipea unsuros, iar muşchii umerilor şi ai spatelui unduiau ca nişte frânghii înnodate şi încolăcite sub pielea-i albă, ce lucea ca un satin neted, afară de piept, pe care se împâslea un păr castaniu, des şi lipit ca lichenii pe o stâncă. Stătu un moment înfipt în faţa micii oglinzi de deasupra spălătorului, admirându-şi ochii limpezi şi dinţii puternici şi albi, în timp ce-şi trecea degetele cu un uşor pârâit peste ţepii ce creşteau pe bărbia lui lată. Apoi, tot gol până la mijloc, se întoarse, ridică o cutie din lemn de mahon în care erau înşirate şapte brice speciale de Sheffield, cu lama scobită, fiecare din ele incrustat pe mânerul de fildeş cu numele uneia din zilele săptămânii. Îl alese cu grijă pe acela care purta inscripţia „Vineri”, îi încercă cu satisfacţie tăişul pe unghia de la degetul mare şi începu să-l ascută încet pe cureaua ce atârna de un cârlig. Cureaua era groasă şi – aşa cum Matthew şi cu Mary încercaseră, la o vârstă mai fragedă, pe pielea lor – deosebit de rezistentă, iar când Brodie trecu, cu o mişcare înceată, briciul în sus şi în jos pe suprafaţa ei cafenie, ea dădu credincioasei lame de oţel un ascuţiş deosebit de fin. După ce potrivi tăişul pe placul lui, Brodie se duse până la uşă, ridică vasul cu apă fierbinte pentru ras, care fusese adus acolo exact la momentul necesar, se întoarse la oglindă, îşi săpuni bine faţa şi începu să se bărbierească cu mişcări line, lungi şi precise. Se rase cu grijă, dând bărbiei şi obrajilor săi o

netezime mătăsoasă, evitând cu atenţie mustaţa lui răsucită şi lucioasă şi aplicând briciul pe pielea întinsă cu lovituri atât de sigure şi de măsurate, încât acesta umplu liniştea ce domnea în cameră cu un hârşâit aspru şi intermitent, de o desăvârşită ritmicitate. După ce isprăvi cu rasul, îşi şterse briciul pe o fâşie luată dintr-o grămadă anume tăiată, a cărei pregătire şi împrospătare intra în sarcinile lui Nessie, şi-l ascuţi din nou, aşezându-l la loc în cutia lui, golind apoi cana cea mare în lighean, se spălă îndelung cu apă rece, împroşcându-se pe faţă şi aruncându-şi-o cu amândouă mâinile pe piept, pe cap şi pe braţe. Această abundentă spălare cu apă rece, chiar şi în cele mai friguroase dimineţi din timpul iernii, era o regulă inflexibilă care, după cum spunea, îl menţinea în stare de perfectă sănătate, ferindu-l de răceli şi bronşite, de care nevastă-sa suferea atât de des, „Mă bălăcesc în apă rece, cât mai rece cu putinţă – se lăuda adesea. Da! Sunt în stare să sparg gheaţa ca să mă bag în apă şi, cu cât e mai rece, cu atât mi-e mai cald după aceea. Nu mă face nici să clănţăn din dinţi, nici să-mi curgă şi să mi se roşească nasul, ca pe unii oameni pe care i-aş putea numi. Nu, nu! Pe mine mă încinge. Daţi-mi apă rece, cât de rece şi din belşug, apa rece înseamnă sănătate!” Frecându-se acum cu putere cu un prosop gros şi aspru, în timp ce şuiera printre dinţi ca un grăjdar, simţi o căldură plăcută împrăştiindu-i-se în tot trupul şi risipind, în parte, reaua lui dispoziţie din primele clipe.

Îşi termină toaleta punându-şi cu multă grijă o cămaşă de olandă fină şi scumpă, un guler drept, scrobit, o cravată liliachie prinsă cu un ac de aur în formă de potcoavă, o vestă cenuşie, brodată, şi o haină lungă de postav negru, fin. Apoi coborî scara.

Micul dejun şi-l lua totdeauna singur. Matthew pleca de acasă la ora şase, Nessie la opt şi jumătate, iar mama lui Brodie nu se scula niciodată înainte de zece. Doamna Brodie şi cu Mary îşi luau masa de dimineaţă separat şi când le venea la îndemână, în cămăruţa întunecoasă

unde se gătea. Şi astfel se făcea că Brodie îşi consuma totdeauna imensa lui porţie de porridge într-o demnă izolare. Toate mesele din timpul zilei îi făceau plăcere; gusta însă cu deosebire micul dejun, căci în răcoarea dimineţii avea mai multă poftă de mâncare, înghiţea întâi cu aviditate porridge-ul, apoi cele două ouă proaspete la pahar, fierte cu precizie matematică, atât cât trebuie ca să rămâie moi, două chifle calde, pe care le ungea cu un strat gros de unt proaspăt, şi, în sfârşit, cafeaua, băutură la care ţinea din cale-afară de mult şi care era interzisă tuturor celorlalţi membri ai familiei.

În timp ce Mary intra şi ieşea neauzită în cameră, spre a-l servi în timpul mesei, el o privea pe sub pleoape, observând cât de palidă era, dar nu făcea nicio remarcă, căci politica lui era de a nu încuraja la acest neam de femei tendinţa de a se crede bolnave; simţea totuşi o satisfacţie lăuntrică, dat fiind că atribuia aerul deprimat şi cearcănele de sub ochii fiică-sii atacului bine calculat pe care-l lansase în ajun împotriva ei.

Potrivit obiceiului, de îndată ce-şi termină micul dejun, într-o muţenie totală, ieşi din casă. Era exact ora nouă şi jumătate. Se opri o clipă în faţa porţii din faţă, uitându-se cu mulţumire înapoi spre proprietatea lui, îşi plimbă cu mândrie privirea în jurul acestui mic domeniu, observând că niciun fir de buruiană nu răsărise în pietrişul din grădină, nicio pată nu pângărea vopseaua sau lugubra piatră cenuşie a clădirii. Contemplă cu adâncă mulţumire de sine această operă, în întregime concepută de el. Era a lui! Cu cinci ani înainte cumpărase terenul şi, intrând în legătură cu constructorul Urie, îi vorbise îndelung, schiţase proiecte şi îi descrisese în amănunt aspectul casei pe care o dorea. Urie, bărbat dintr-o bucată şi cu picioarele pe pământ, se uitase la el cu mirare şi spusese:

— Omul lui Dumnezeu, se vede că nu eşti pietrar, căci n-ai lăsa ideile dumitale s-o ia razna în halul ăsta. Îţi dai seama cum va arăta schiţa asta transpusă în piatră şi mortar?

— Eu sunt acela care va locui în ea, Urie, nu dumneata, răspunsese Brodie cu hotărâre.

— Dar gândeşte-te cât de încărcată e cu lucruri inutile. Să luăm numai cheltuiala acestui mic parapet ajurat! La ce foloseşte? exclamă Urie dând un bobârnac schiţei din faţa lui.

— Eu plătesc, Urie, nu dumneata, replică Brodie,

Constructorul îşi împinse pălăria pe ceafa, scărpinându-se nedumerit în cap cu creionul. Apoi izbucnise:

— Nu eşti serios, Brodie! Proiectul dumitale s-ar potrivi pentru o casă de zece ori mai mare. Dumneata însă vrei una cu şase camere şi bucătărie. E absurd. Ai să te faci de râs în tot oraşul.

— Asta mă priveşte pe mine, strigase Brodie ameninţător. Vai de pielea aceluia care ar îndrăzni să-i râdă în obraz lui James Brodie!

— Ascultă, Brodie, îi spusese celălalt pe un ton împăciuitor. – Lasă-mă să-ţi clădesc o vilă serioasă şi respectabilă, nu imitaţia asta caraghioasă de castel, cu care-mi baţi capul.

Cu o expresie sumbră şi o sclipire stranie în privire, Brodie explodase:

— Du-te la naiba, Urie! Măsoară-ţi cuvintele când vorbeşti cu mine! N-am nevoie de cutiile dumitale de panglicuţe. Vreau o casă care să-mi convină. Apoi îşi recâştigase brusc stăpânirea de sine, adăugând pe un ton normal, potolit: Dacă nu-ţi place, nu eşti obligat să mi-o clădeşti. Îţi ofer o ocazie, dar dacă nu vrei să profiţi de ea, se mai găsesc şi alţi constructori la Levenford.

Urie căscase ochii şi fluierase.

— Vasăzică aşa stau lucrurile? Bine! Bine! Dacă nu vrei să renunţi la ideea dumitale, o să întocmesc un plan şi un deviz. Omului încăpăţânat trebuie să-i faci pe plac. Dar ţine minte că te-am avertizat. Să nu vii să-mi ceri să dărâm casa când va fi gata.

— Nu, nu, Urie! spusese Brodie cu un rânjet batjocoritor. N-o să vin din nou la dumneata decât dacă n-

ai să faci ce-ţi cer, dar în cazul ăsta n-ai să auzi de la mine lucruri prea plăcute. Apucă-te imediat de treabă şi nu mai trăncăni atât.

Planurile fuseseră pregătite şi aprobate de Brodie; după aceea, lucrările începuseră. Văzuse casa crescând zi de zi, se dusese în serile răcoroase la binaua ce se ridica încet, urmărind ca proiectul său să fie riguros respectat, desfatându-se privind piatra albă şi netedă, încercând între degete consistenţa mortarului, mângâind ţevile lucioase de plumb, cântărind în mâini şi pipăind în chip aprobator plăcile de ardezie. Toate materialele fuseseră de cea mai bună calitate şi, cu toate că aceasta îi impusese mari cheltuieli, ba îi sleise chiar mijloacele – căci nu cruţase niciodată banii când era vorba de persoana lui şi nu făcuse economii decât în vederea acestei construcţii era mândru de a fi realizat-o, mândru de a fi părăsit locuinţa închiriată din Levengrove Place, mândru de a-şi fi satisfăcut cea mai tainică dorinţă a inimii. Avusese de altfel dreptate. Nimeni nu râdea pe faţă de casa lui. Într-o seară, cu puţin înainte de terminarea ei, o haimana dintr-o bandă de beţivi care îşi pierdeau vremea la Răscruce îl acostase pe Brodie.

— Bună seara, domnule Brodie, spusese el cu un sughiţ, uitându-se când înapoi, la tovarăşii lui, când la Brodie. Cum stă castelul astă-seară?

Brodie răspunsese cu calm:

— Mai bine decât dumneata – şi-şi repezise pumnul cu teribilă violenţă în obrazul puşlamalei. După aceea, îşi scosese din buzunar batista de olandă şi, ştergându-şi sângele de pe încheietura degetelor, o aruncase cu dispreţ lângă omul ce zăcea la pământ şi-şi văzuse liniştit de drum.

Desigur, poziţia lui Brodie în oraş se schimbase simţitor în cei cinci ani ce trecuseră de la construirea casei sale. Era privit cu mai multă consideraţie, rezervă şi teamă; câştigase ca valoare socială, dar cu preţul izolării, şi devenise treptat un personaj mai important, cu mulţi

cunoscuţi, dar cu niciun prieten.

Aruncă acum o ultimă privire asupra proprietăţii sale, îşi îndreptă umerii şi porni pe stradă. Nu înaintase mult, când zări cum privirile unui om îl urmăreau pe furiş de după perdelele încăperii din faţă ale uneia din casele situate mai jos, în lungul străzii; îşi înăbuşi un zâmbet batjocoritor recunoscându-l în acel om pe mărunţelul de Pettigrew, băcanul care se mutase de curând în acest cartier select şi căutase imediat să-şi ridice prestigiul, alipindu-se linguşitor de Brodie, în drumul acestuia spre oraş. Impunătorul bărbat tolerase în prima zi această îndrăzneală; când însă în dimineaţa următoare îl găsise pe neînsemnatul şi minusculul băcan aşteptându-l din nou, se oprise brusc, spunându-i pe un ton potolit: „Ascultă, Pettigrew, am impresia că vederea mi-a slăbit astăzi. Eşti cam pipernicit, şi mâine s-ar putea să nu te mai văd deloc. Afară de aceasta, am obiceiul să umblu repede. Păstrează-ţi mai bine mersul obişnuit, omule, şi nu-ţi obosi beţişoarele dumitale strâmbe, căutând să ţii pasul cu mine. Bună ziua.” Acum zâmbi ironic trecând prin faţa casei, gândindu-se că de atunci agitatul de Pettigrew se ferea de el ca de ciumă şi luase obiceiul de a-l pândi şi de a aştepta până se depărta bine, înainte de a se aventura pe stradă.

Străbătu repede cartierul liniştit de locuinţe, ajungând în oraş unde, în timp ce trecea pe Church Street, un meseriaş cu traista de unelte atârnată de umăr îşi ridică şapca când trecu pe lângă el. Pieptul lui Brodie se umflă de mândrie la acest semn de respect, de care aveau parte doar cele mai însemnate personalităţi ale oraşului.

— Bună ziua, prietene, îi strigă el cu afabilitate, aruncându-şi cu mândrie capul înapoi. Cotind apoi spre High Street, urcă panta ţinându-şi bastonul pe umăr şi tropăind ca un soldat, până ajunse în vârful acestei străzi principale. Acolo se opri în faţa unei prăvălii cu aspect modest. Prăvălia, veche şi discretă, avea o faţadă îngustă, cu o singură vitrină mică, în care nu era expusă

nicio marfă şi care se ascundea cu discreţie în spatele unei perdele interioare de împletitură deasă de sârmă. Deşi masca vitrina, perdeaua dezvăluia secretul prăvălioarei, căci pe filigranul ei cenuşiu şi uzat se citea în litere aurii, pălite, acest singur cuvânt: Pălărier. Era, deci, fără doar şi poate, o prăvălie de pălării, dar cu toate că ocupa o poziţie foarte însemnată în oraş, nu numai că tăinuia felul de comerţ ce se făcea într-însa, ci părea să se sustragă privirilor publicului, stând puţin mai retrasă de la alinierea străzii, lăsând clădirile vecine să iasă înaintea şi deasupra ei, ca şi cum ar fi dorit, în ciuda poziţiei ei bine stabilite, să rămână cât mai neobservată, silindu-se să se ascundă pe sine şi tot ce se găsea într-însa, privirilor indiscrete ale vulgului. Firma de deasupra uşii de la intrare era de asemenea uzată, de vreme şi de intemperii, vopseaua ei fiind scorojită de soare şi spălăcită de pe urma ploii. Totuşi, se mai distingea pe ea, în litere subţiri şi înclinate, numele „James Brodie". Aceasta era prăvălia lui Brodie.

În fiecare dimineaţă, când se uita la această dugheană, faptul că era proprietarul ei nu înceta să-l amuze, şi de douăzeci de ani el nu încetase de a-şi privi meseria cu îngăduitoare batjocură. Era, fireşte, singurul său mijloc de existenţă, sursa nu tocmai strălucită a impunătoarei sale locuinţe, negoţul său statornic şi sigur, obârşia ţinutei sale elegante şi a banilor pe care îi zornăia cu atâta plăcere în buzunar. Totuşi, atitudinea lui faţă de această profesie era aceea a unui om care priveşte cu o indulgenţă cam dispreţuitoare o slăbiciune neînsemnată şi cam nepotrivită a caracterului său. El, Brodie, era pălărier! Nu-i era ruşine de acest fapt, ci se complăcea mai degrabă în nepotrivirea lui ridicolă, se amuza de contrastul dintre personalitatea lui şi profesia aleasă, contrast care, era convins, izbea, desigur, neîncetat întregul oraş.

Se întoarse şi măsură cu privirea strada de la înălţimea la care se afla, ca un monarh ce se expune de bună voie

ochilor lumii. Era un simplu pălărier! Enorma absurditate a acestei situaţii îi stătea mereu în faţa ochilor, îl atrăgea şi îl făcu şi acum, când intră în prăvălia lui spre a începe o nouă zi de muncă, să simtă un amuzament lăuntric.

Întunecos, neîngrijit, aproape murdar, magazinul era tăiat în două, pe toată lungimea lui, de o tejghea îndeplinind rolul de barieră între public şi părţile interioare ale prăvăliei. La un capăt al suprafeţei ei uzate şi zgâriate, erau aşezate o serie de picioare de alamă, cărora le pierise luciul şi pe care era înfiptă câte o pălărie sau câte o şapcă de formă sau culoare diferită. La celălalt capăt, tejgheaua se unea cu peretele printr-un capac, care se putea ridica şi de unde porneau câteva trepte ce duceau la o uşă cu geam mat, purtând inscripţia „Birou”. Alături şi dedesubtul acestei despărţituri mai ridicate, se afla, în fund, un mic spaţiu în formă de L. Spoliat de dimensiunile sale iniţiale prin amenajarea mai recentă a „biroului”, el adăpostea anevoie o formă de călcat şi o sobă de tuci, care, cu neîntrerupta ei radiaţie de căldură, usca şi mai mult aerul viciat, lipsit şi aşa de umiditate. De pereţii prăvăliei, acoperiţi cu tapete de un roşu întunecat, erau atârnate câteva gravuri vechi. Cu toate că se vedeau puţine pălării, care, de altfel, nu purtau nicio etichetă cu preţul, în spatele tejghelei se aflau câteva sertare mari din lemn de mahon, pentru şepci, şi rafturi lungi pe care se înşirau, de pe pardoseală până la tavan, stive de cutii din carton.

După tejghea şi în faţa acestui stoc de marfa bogat, dar ascuns, stătea un tânăr ale cărui virtuţi, judecând după înfăţişarea lui, erau, probabil, tot atât de ascunse. Era slab, cu un aer ofilit şi de o paloare care constituia parcă un protest împotriva lipsei de lumină a prăvăliei. Faţa îi era presărată cu pete palide, dobândite cu cinste în lupta lui fără preget împotriva coşurilor, predispoziţie nefericită, pe care duioasa lui mamă o atribuia anemiei, căutând să-l întărească cu tonice de chinină şi de fier.

În ciuda acestui cusur minor şi a unui neg mic, dar

supărător, care cu mare nesocotinţă îşi alesese locul drept în vârful nasului, trăsăturile sale erau, în ansamblu, atrăgătoare. Le reliefa de altfel părul lui negru, stufos şi rebel care, deşi uns din belşug, era plin de mătreaţă, al cărei surplus forma ca un strat permanent de chiciură pe gulerul hainei lui.

În rest, era plăcut la vedere, iar îmbrăcămintea lui sobră corespundea poziţiei sale. Din păcate, în jurul lui plutea un miros acru, pricinuit de o tendinţă spre transpiraţie, mai ales a picioarelor, inconvenient condamnabil, dar de neînlăturat, care-l silea uneori pe Brodie să-i pună o bucată de săpun în mână şi să-l dea afară pe uşa din dos, ce dădea spre râul Leven, poruncindu-i, cu vorbe nu tocmai blajine, să-şi spele extremităţile vinovate.

Acesta era Peter Perry, care întrunea în persoana lui funcţia de comisionar, vânzător, responsabil cu soba şi forma de călcat, valet al patronului şi factotum.

La intrarea lui Brodie, el se înclină, apăsându-şi mâinile pe tejghea, cu degetele răsfirate şi cu coatele îndoite, arătându-şi mai degrabă creştetul capului decât obrazul şi aşteptând cu înfrigurată supunere salutul stăpânului său.

— Bună dimineaţa, Perry.

— Să trăiţi, domnule Brodie, se grăbi să răspundă Perry cu nervozitate, arătându-şi ceva mai puţin din creştet şi ceva mai mult din obraz. E o vreme superbă şi azi… minunată pentru anotimpul ăsta! Delicioasă! Se opri, plin de încântare, înainte de a adăuga: Domnul Dron a trecut adineauri pe aci. Voia să vă vadă… pentru chestiuni comerciale, spunea el.

— Dron? Ce naiba o fi vrând?

— N-aş putea să vă spun, domnule Brodie. Mi-a spus că o să revină mai târziu.

— Hm, mormăi Brodie. Intrând apoi în biroul lui, se aruncă într-un fotoliu şi, fără a da atenţie scrisorilor de afaceri de pe masă, îşi aprinse pipa. După aceea, împingându-şi pe ceafă pălăria, pe care, spre a marca

superioritatea persoanei sale, nu şi-o scotea niciodată din cap în prăvălie, apucă ziarul *Glasgow Herald,* care fusese aşezat cu grijă la îndemâna lui.

Citi încet articolul de fond, mişcând din buze la fiecare cuvânt, cu toate că era nevoit uneori să reia de la capăt câte o frază mai complicată, spre a-i prinde înţelesul. Din când în când, lăsa ziarul în jos, aţintindu-şi privirea asupra peretelui din faţă şi făcând apel la toată inteligenţa lui greoaie pentru a pricepe pe deplin pasajul pe care tocmai îl citise. Era grea sarcina pe care şi-o impunea în fiecare dimineaţă, de a asimila editorialul politic al ziarului *Herald,* dar socotea că acest lucru e o datorie pentru un om de rangul lui. Afară de aceasta, se înarma astfel cu argumente solide pentru conversaţiile sale mai serioase. De aceea, nu ocolea niciodată acest efort, cu toate că până în dimineaţa următoare uita cu totul miezul celor citite.

Se luptase în acest chip cu jumătate din articolul de fond, când o bătaie şovăitoare în geamul uşii îl întrerupse.

— Ce e? strigă el.

Perry – căci numai Perry putuse să bată astfel în geam – răspunse prin uşa închisă:

— Domnul Dron vrea să vă vadă,

— Ce dracu' vrea de la mine? Nu ştie că sunt ocupat cu articolul de fond din *Herald* şi că nu vreau să fiu deranjat?

Dron, un biet om fără importanţă, stătea lângă Perry şi auzea fiecare cuvânt, lucru de care Brodie îşi dădu seama cu răutate şi care îl determină să-şi formuleze răspunsurile muşcătoare în termenii cei mai jignitori şi să-şi ridice cât mai tare glasul. Cu o uşoară grimasă, trăgea acum cu urechea, peste ziarul lăsat în jos, la discuţia ce avea loc, cu voce scăzută, de cealaltă parte a uşii.

— Zice, domnule Brodie, că n-o să vă răpească decât un minut, spuse Perry pe un ton dulceag.

— Un minut, hai? Păcatele mele! Să fie mulţumit dacă îi acord o secundă. N-am nicio poftă să-l văd, urlă Brodie. Întreabă-l ce vrea, şi dacă nu e un lucru important, spune-

i neisprăvitului aceluia că poate să-şi păstreze răsuflarea ca să sufle în supa lui.

Urmă o nouă discuţie în şoaptă, în cursul căreia Perry, recurgând la o mimică mai expresivă decât cuvintele, îi dădu să înţeleagă celuilalt că făcuse, în interesul lui, tot ce era compatibil cu propria lui securitate.

— Atunci, vorbeşte-i direct, mormăi el în cele din urmă, descotorosindu-se de această problemă şi întorcându-se la tejgheaua lui.

Dron întredeschise uşa, uitându-se înăuntru cu un ochi.

— A, eşti acolo, nu-i aşa? făcu Brodie, fără a-şi ridica ochii de pe ziar, pe care-l desfăcuse din nou, prefăcându-se a-l citi cu atenţie. Dron îşi drese glasul şi deschise uşa puţin mai mult.

— Domnule Brodie, îmi daţi voie să vă vorbesc doar un minut. N-am să vă reţin mai mult! exclamă el, strecurându-se încetul cu încetul în birou, prin crăpătura uşii.

— Ei, despre ce e vorba? mârâi Brodie, ridicându-şi privirea cu un aer plictisit. Nu am, pe cât ştiu, nicio treabă cu dumneata şi nu suntem de o teapă.

— Ştiu prea bine, domnule Brodie, răspunse celălalt cu smerenie, şi tocmai de aceea am venit la dumneavoastră. Vreau, oarecum, să vă cer un sfat şi să vă fac o mică propunere.

— Dă-i drumul atunci, şi nu sta acolo ca o curcă plouată.

Dron îşi răsuci nevos şapca în mână.

— Domnule Brodie, nu mi-a mers prea bine cu comerţul meu în timpul din urmă şi am venit în chestiunea micii mele proprietăţi de alături.

Brodie îşi ridică privirea.

— Vrei să vorbeşti de prăvălia aceea dărăpănată, care stă goală de trei luni? Cine n-o vede! E ca un spin în ochii tuturor.

— Ştiu că stă goală de multă vreme, ripostă Dron cu timiditate. Dar e totuşi o avere, aproape singura de care

dispun în prezent, şi cum mi-am cam pierdut speranţa, mi-a venit o idee care cred că v-ar putea interesa.

— Nu mai spune! exclamă Brodie cu batjocură. Minunată tărtăcuţă trebuie să ai, ca să-ţi vină asemenea inspiraţii. Nu-ţi lipseşte decât puţin ca să ajungi în consiliul orăşenesc. Ei, hai! Să-ţi auzim năstruşnica idee!

— M-am gândit, bâigui Dron timid, că faţă de importanţa comerţului dumneavoastră şi de faptul că aveţi o prăvălie cam mică, aţi dori să vă întindeţi, închiriind şi dugheana mea şi făcând din amândouă un local spaţios cu o vitrină mare sau poate chiar două.

Brodie îl măsură îndelung, cu o expresie batjocoritoare.

— Ia te uită! Vasăzică, pentru ca să-mi măresc magazinul, ai născocit toate astea şi ai venit de două ori aici azi-dimineaţă, spuse el în cele din urmă.

— Ferească Dumnezeu, domnule Brodie! Dar după cum v-am spus, afacerile mele au mers cam prost acum, în urmă, ba cu una, ba cu alta, şi cu nevastă-mea care o să nască din nou în curând. Trebuie să găsesc un mijloc ca să-mi închiriez prăvălia.

— Asta-i bună! pufăi Brodie. Voi ăştia, prăpădiţii, căutaţi să aveţi familiile cele mai numeroase. Sper însă că nu mă faci răspunzător de noul dumitale plod. Da, ştiu că-ţi place o familie mare. Am auzit că ai atâţia ţânci, încât nici nu reuşeşti să-i numeri. Dar – urmă el, schimbându-şi tonul – te rog să nu mi-i pui în cârcă. Negoţul meu mă priveşte pe mine şi-l conduc cum îmi place. Nu mă gândesc să-mi pun o vitrină ordinară de cristal, cum nu am de gând să ofer pungi de bomboane împreună cu pălăriile mele. Ce naiba, omule, nu ştii oare că am clienţi şi prieteni pe oamenii cei mai distinşi din oraş? Prăvălia dumitale goală a fost luni de zile o adevărată bubă pentru respectabila mea firmă. Închiriaz-o, pentru Dumnezeu! Închiriaz-o cu orice preţ, chiar şi dracului, dacă-ţi place. Mie însă n-ai să mi-o închiriezi niciodată. Şi acum şterge-o, şi nu mă mai plictisi altă dată cu asemenea propuneri. Sunt un om ocupat şi nu am timp pentru văicărelile

dumitale nătângi.

— Bine, bine, domnule Brodie, răspunse liniştit celălalt, învârtindu-şi şapca în mâini. Regret că v-am jignit, dar am crezut că nu fac niciun rău întrebându-vă, văd însă că e greu de vorbit cu dumneavoastră.

Se întoarse amărât să plece, dar în clipa aceea Perry, plin de agitaţie, dădu buzna în birou.

— Cabrioleta lui sir John e în faţa uşii, domnule Brodie, bâlbâi el. Am văzut-o sosind chiar acum.

Vânzătorul avea voie să se ocupe de clienţii mai puţin importanţi; era chiar de datoria lui să servească publicul de duzină, fără a-l tulbura pe Brodie. Când însă un personaj de seamă intra în prăvălie, ştia ce are de făcut şi alerga să-l cheme pe patronul său, ca un ogar asmuţit.

Brodie ridică din sprâncene, uitându-se la Dron ca pentru a-i spune: „Vezi?”. Apoi, nedorind să dea ochii cu sir John într-o companie atât de puţin distinsă, îl apucă de cot, scoţându-l repede din birou, făcându-l să treacă prin prăvălie şi dându-l afară cu un ghiont pe uşa dinspre stradă. Zăpăcit de această violentă îmbrânceală, pe cât de umilitoare, pe atât de neaşteptată, Dron îşi pierdu echilibrul şi, alunecând, căzu pe spate tocmai în clipa când sir John Latta se dădea jos din cabrioleta lui.

Râzând cu hohote, acesta intră în prăvălie şi se apropie de Brodie.

— N-am mai văzut de mult un lucru atât de caraghios. Expresia feţei acestui nenorocit ar fi făcut să aplaude toată sala de la Drury Lane[7]! strigă el, izbindu-se peste pulpă cu mănuşile. Noroc însă că n-a păţit nimic. Te-a plictisit mult? întrebă, maliţios.

— Deloc, sir John! Dar e un nătărău, care bate capul oamenilor, un adevărat flagel al societăţii.

— Un omuleţ ca ăsta?! Îl privi pe Brodie cu ochi de cunoscător. Ştii că nimeni nu-şi dă seama de propria lui forţă! Ai o putere de adevărat barbar!

— Nu i-am dat decât un bobârnac, declară Brodie, cu

[7] Vestit teatru din Londra, datând din secolul al XVII-lea.

mulţumire de sine, încântat de a fi atras în chip atât de oportun atenţia celuilalt şi umflându-se în pene de mândrie că eminentul director al vestitelor şantiere navale Latta se ocupa de persoana lui. Aş putea da peste cap cu o mână o duzină de stârpituri ca aceasta, adăugă cu nepăsare, dar nu vreau să-mi murdăresc degetele cu aşa ceva. E mai prejos de demnitatea mea.

Sir John Latta îndreptă spre el o privire ironică.

— Ştii că eşti un tip, Brodie! Cred că de aceea ţinem la dumneata, spuse el. Un trup de Hercule şi o minte de... zău aşa! zâmbi el. Vrei să punem umărul ca sa te ajutăm? Cunoşti banalul citat „Odi profanum vulgus et arceo”?[8]

— Exact! Exact! răspunse Brodie cu amabilitate. Vă pricepeţi atât de bine să exprimaţi frumos lucrurile, sir John! Am citit ceva în genul ăsta în numărul de azi al ziarului *Herald.* Sunt de acord cu dumneavoastră în punctul acesta.

De fapt, nu avea nici cea mai vagă idee despre înţelesul cuvintelor celuilalt.

— Nu trebuie, totuşi, să te pierzi cu firea, Brodie, spuse sir John clătinând din cap în semn de avertisment. Unele lucruri mărunte pot cântări greu. Doar n-ai să te apuci să răstorni tot oraşul! Şi nu lua lumea prea de sus. Cred că înţelegi ce vreau să spun. Ei – adăugă, schimbând brusc subiectul şi luând o atitudine mai puţin familiară şi mai distantă –, să lăsăm glumele, căci sunt foarte grăbit, am o şedinţă, dar îmi trebuie o pălărie de panama, ştii, una veritabilă. N-am mai văzut aşa soare de când am fost în Barbados. Comandă una de la Glasgow, dacă e nevoie. Îmi ştii măsura.

— Voi trimite chiar azi după-masă la Levenford House câteva, ca să alegeţi, răspunse Brodie îndatoritor. N-o să las chestiunea pe seama personalului meu. Mă voi ocupa singur de ea.

— Bine! Apropo, Brodie, urmă el, oprindu-se în drumul

---

[8] Urăsc mulţimea nechemată şi o resping (vers dintr-o odă a poetului latin Horaţiu).

spre uşă. Era să uit că reprezentanţii mei mi-au scris din Calcutta că-l aşteaptă pe fiul dumitale. Poate să se îmbarce la 14 iulie pe *Irrawady.* E un pachebot construit de Denny, o mie nouă sute de tone. Excelent vapor. Birourile mele se vor îngriji să-i reţină o cabină.

— Sunteţi prea amabil, sir John! gânguri Brodie. Vă sunt adânc recunoscător pentru interesul ce ni l-aţi arătat în această chestiune.

— Nimica toată! răspunse celălalt, cu gândul în altă parte. Avem destui tineri în întreprinderea de aici, dar avem nevoie de unii la docurile noastre de acolo, elemente bune, se înţelege. Clima e foarte suportabilă, dar va trebui să fie cu băgare de seamă în ce priveşte viaţa de acolo. Unii băieţi îşi pierd capul pe meleagurile acelea. Am să stau puţin de vorbă cu el, dacă oi avea timp. Sper, pentru dumneata, că o să facă treabă. Dar cum îi merge drăguţei dumitale fiice?

— Foarte bine.

— Şi micuţei aceleia isteţe?

— Minunat, sir John.

— Dar doamnei Brodie?

— Acceptabil, vă mulţumesc.

— Perfect! Ei, am plecat! Nu uita de pălăria mea.

Cu silueta lui elegantă şi zveltă de patrician, sir John sărise în cabrioletă, apucase hăţurile pe care i le întindea lacheul şi pornise repede, coborând pe High Street. Pielea netedă şi lucioasă a căluţului, spiţele roţilor în mişcare, părţile de metal lustruite, cocarda de culoare vie de la jobenul lacheului şi lemnul lăcuit al caroseriei sclipeau în lumina puternică a soarelui.

Frecându-şi mâinile, Brodie, cu ochii dilataţi de o exaltare abia stăpânită, se întoarse de la uşă, strigându-i lui Perry, care rămăsese ca o umbră ştearsă şi încovoiată în fundul prăvăliei:

— Ai auzit conversaţia noastră? N-a fost minunată? Nu te-a făcut să ciuleşti urechile acelea lungi? Cred însă că jumătate din vorbele noastre te depăşesc. Nu ştii

latineşte. Nu! Dar ai auzit ce mi-a spus Sir John... postul pe care l-a obţinut pentru fiul meu şi întrebările lui despre familia mea. Răspunde, imbecilule! Ai auzit sau nu ce i-a spus sir John Latta lui James Brodie?

— Da, domnule Brodie, bâlbâi Perry, am auzit.

— Ai văzut cum m-a tratat? şopti Brodie.

— Desigur, domnule Brodie! răspunse celălalt, recâştigându-şi încrederea, când văzu că patronul său nu avea de gând să-i impute că a tras cu urechea. Nu am avut intenţia să... să ascult conversaţia sau să vă spionez, dar v-am observat pe amândoi şi sunt de acord cu dumneavoastră că sir John e un om admirabil. A fost mai mult decât bun cu maică-mea, când bietul meu tată a murit. O, da, domnule Brodie! Sir John are o vorbă bună şi un gest generos pentru toată lumea.

Brodie îl privi iritat.

— Puah! făcu el cu dispreţ. Ce aiurezi, nătărăule? N-ai priceput ce vreau să spun, nenorocitule! Nu mă înţelegi!

Şi, socotind mai prejos de demnitatea lui să dea vreo atenţie atitudinii plouate a celuilalt, se urcă din nou, cu un aer arogant şi poruncitor, în biroul său, şi îşi reluă locul pe fotoliu. Apoi, în timp ce aduna foile ziarului de dimineaţă, murmură încet, pentru sine, ca un om care-şi repetă amuzat şi totuşi serios, o taină adâncă şi scumpă: „Oamenii ăştia nu pricep, nu pricep!”

Rămase un minut cu privirea aţintită în gol, în timp ce o licărire sumbră mocnea în fundul ochilor săi, dar apoi, cu o bruscă mişcare a capului şi un mare efort de voinţă, păru să gonească energic un gând, ca şi cum s-ar fi temut că ar putea pune stăpânire pe el; scuturându-se ca un dulău, îşi reveni, se uită la ziar şi, cu faţa înseninată şi calmă, se apucă din nou să citească.

4

— Mary, pune ceainicul pe foc. Ne vom întoarce la timp

ca să-i dau un ceai lui Matt înainte să se ducă s-o vadă pe Agnes, spuse doamna Brodie, în timp ce, cu buzele strânse şi un aer corect, îşi punea mănuşile de şevro negru. Ai grijă ca apa să fiarbă, căci n-o să întârziem mult, adăugă ea. Era îmbrăcată, în vederea uneia din rarele ei ieşiri în oraş, cu o rochie neagră, un pardesiu larg şi o pălărie cu pene, ce se deosebeau în chip straniu de îmbrăcămintea ei obişnuită. Matthew, purtând un costum nou-nouţ, atât de nou, încât atunci când nu se mişca, dungile de la pantaloni cădeau drept ca două săbii paralele ale unor ostaşi ce prezintă armele, se ţinea lângă ea cu un aer ţeapăn şi jenat. Era un spectacol neobişnuit pentru o după-amiază din cursul săptămânii, dar prilejul era destul de memorabil spre a justifica extraordinarul eveniment: ajunul plecării lui Matthew la Calcutta. Cu două zile înainte, lăsase din mână pentru ultima dată condeiul, la biroul de la şantierul naval, şi îşi pusese pe cap pălăria, iar de atunci trăise într-o agitaţie perpetuă şi într-o atmosferă de stranie irealitate, în care viaţa se scurgea în faţa ochilor lui ca un vis nebulos şi în care, în momentele sale de luciditate, se vedea pus în situaţii totodată neobişnuite şi alarmante. La etajul de sus, cufărul său era făcut, hainele dinăuntru fiind apărate de molii prin globuleţe de camfor, atât de numeroase, încât pătrunseseră şi în interiorul mandolinei, şi atât de puternice încât toată casa mirosea ca pavilioanele spitalului de la Levenford; şi acest miros îl întâmpina de câte ori se întorcea din oraş, ca un odios *memento* al apropiatei sale plecări. Cufărul acesta conţinea tot ce putea dori cel mai experimentat cutreierător al globului, începând de la cea mai fină cască colonială cu putinţă, oferită de tată-său, şi de la o Biblie legată în marochin, dăruită de maică-sa, până la plosca de apă cu închizătoare automată, cadou făcut de Mary, şi la mica busolă, pe care Nessie i-o cumpărase din banii ei de buzunar.

Acum, în ultimele zile premergătoare plecării, Matthew

încercase o senzaţie pronunţată de sfârşeală în stomac şi, cu toate că în ceea ce-l privea ar fi fost foarte dispus să se sacrifice şi să renunţe la o emoţie atât de tulburătoare, asemenea aceleia a unui recrut nervos înainte de bătălie, presiunea împrejurărilor îi interzicea retragerea. Leii sălbatici care se născuseră în imaginaţia lui şi care, abia cu o săptămână înainte, îi săreau atât de uşor de pe buze, captivând atenţia fascinată a lui Mary şi a Mamei, reveneau acum furioşi, chinuindu-l în somn cu răgetele lor. Afirmaţiile repetate ale colegilor săi de la şantier, după care Calcutta era un oraş, în orice caz, mai mare decât Levenfordul, nu reuşeau să-l liniştească, astfel încât luase obiceiul de a cerceta, înainte de a se culca, dacă nu cumva vreun şarpe se ascunsese cu perfidie sub perna lui.

Pentru doamna Brodie, emoţia cauzată de eveniment fusese un stimulent moral puternic: se simţea, în sfârşit, pusă într-o situaţie demnă de unul din personajele de frunte ale romanelor ei preferate. Asemenea unei matroane romane care, cu un stoicism de neclintit, îşi sacrifică fiul pe altarul patriei sau, mai bine zis, asemenea unei mame creştine care trimite un al doilea Livingstone[9] să îndeplinească o misiune nobilă şi glorioasă, îşi învinsese cu nestăvilit elan tristeţea şi resemnarea, pornind să împacheteze şi să reîmpacheteze, să facă planuri, să ajute, să consoleze şi să îmbărbăteze, să îndemne, împletindu-şi conversaţiile cu citate din Biblie şi rugăciuni.

Schimbarea aceasta nu-i scăpase lui Brodie, care urmărea şi tălmăcea cu priviri ironice această ipostază trecătoare:

— Eşti prea caraghioasă, muiere, cu pozele şi fasoanele tale şi cu felul cum te dai în vânt după nătăfleţul tău de băiat, îndopându-l tot timpul cu ceaiuri şi gustări. S-ar zice, când mă uit la tine, că eşti regina Victoria în

[9] David C. Livingstone (1813-1873) – celebru explorator scoţian al Africii Centrale şi de Sud; adversar al comerţului de sclavi.

persoană. Îţi închipui, poate, că trimiţi un general la război sau ce naiba crezi, că te umfli ca o băşică de porc? Ştiu bine ce are să se întâmple: îndată după ce o să plece, ai să te prăbuşeşti şi o să te avem iarăşi pe braţe, mai pleoştită ca oricând. Ptiu! Bagă-ţi puţină minte în căpăţâna ta goală, pentru Dumnezeu!

Ea îl găsise rece, lipsit de inimă, ba chiar crud şi-l mustrase cu blândeţe:

— Dar bine, tată, trebuie să-l ajutăm pe băiat să pornească la drum. Are un mare viitor în faţa lui.

Şi, ascunzându-se de atunci faţă de bărbatul ei, îşi dublase cu o tenacitate mâhnită, dar neînfrântă, ostenelile pline de ardoare în sprijinul tânărului, şi virtual, strălucitului ei pionier.

După ce-şi netezi deci în chip desăvârşit mănuşile pe degetele, ce-i drept, cam noduroase, spuse pe un ton vesel, atât de forţat, încât Matthew simţi sângele îngheţându-i în vine:

— Eşti gata, Matt, dragul meu? Ne ducem la farmacie, Mary, urmă ea cu volubilitate. Reverendul Scott i-a arătat deunăzi lui Agnes că cel mai bun leac împotriva malariei e chinina. A spus că are un efect minunat. Mergem aşadar să comandăm câteva hapuri.

Matthew nu scoase nicio vorbă, dar o viziune îi străbătu mintea. Se vedea culcat şi scuturat de friguri într-o mlaştină invadată de crocodili şi, spunându-şi cu tristeţe că o mână de hapuri nenorocite nu putea fi decât o slabă apărare împotriva unei asemenea primejdii, respinse cu îmbufnare, în gând, sfatul reverendului. Ce ştia el, în fond, despre lucrurile astea? Nu fusese niciodată acolo. Îi venea uşor să vorbească, îşi spuse cu indignare. Doamna Brodie, însă, îl şi apucase de braţ, scoţându-l din casă ca pe o victimă refractară.

După ce plecară, Mary umplu ceainicul şi-l puse pe plită. Părea distrată şi melancolică, datorită, fără îndoială, gândului că-l pierdea pe fratele ei. De o săptămână trăia într-o stare de extremă deprimare, care putea, în mod

logic, să fie pusă în întregime pe seama solicitudinii ei de soră. Lucru ciudat însă: se împlinea tocmai o săptămână de când se întâlnise cu Denis la bâlci, şi, cu toate că-i era dor de el, nu-l mai văzuse de atunci. Lucrul fusese cu neputinţă, căci îl ştia plecat în nordul ţării pentru afaceri, după cum aflase, spre marea ei surprindere, dintr-o scrisoare expediată de el din Perth. A primi o scrisoare era totdeauna un eveniment pentru ea şi, în aceste rare ocazii, scrisoarea era inevitabil citită de toţi cei ai casei. Din fericire însă, ea coborâse cea dintâi în dimineaţa aceea, astfel încât nimeni nu văzuse nici misiva şi nici bucuria ce luminase brusc obrazul fetei. Scăpase în felul acesta de a fi descoperită şi supusă unor întrebări inevitabile.

Ce imensă fericire fusese pentru ea să primească veşti de la Denis! Îşi dădea seama, cu un freamăt, că el ţinuse hârtia aceea în mâinile lui, mâinile acelea care o mângâiaseră atât de dulce, că umezise plicul cu buzele lui, care se lipiseră de ale ei, şi citind scrisoarea după uşa încuiată a camerei ei, se aprinse la faţă, chiar şi în această singurătate, de cuvintele lui pătimaşe şi drăgăstoase. Era vădit că dorea să se căsătorească cu ea şi că, fără a ţine seamă de piedicile ce se puteau ridica între ei, părea să ia drept sigur că îl acceptase.

Stând singură acum în bucătărie, scoase scrisoarea din sân şi o reciti pentru a suta oară. Da, îi scria în cuvinte fierbinţi că tânjea de dorul ei, că nu putea trăi fără ea, că viaţa însemna acum pentru el o nesfârşită aşteptare, până când avea s-o revadă, să se afle lângă ea, să rămână pentru totdeauna cu ea. Oftă cu ardoare, dar plină de tristeţe. Şi ea se prăpădea de dorul lui. Trecuse doar o săptămână din seara aceea pe malul râului, dar fiecare zi fusese mai jalnică, mai dureroasă decât cea dinainte!

În prima zi se simţise bolnavă fiziceşte, dându-şi seama de îndrăzneala ei, de faptul că nesocotise toate principiile educaţiei ce o primise; şi aceste gânduri o apăsaseră ca o

teribilă lovitură. Dar pe măsură ce timpul trecuse, pe măsură ce primele trei zile se scurseseră fără ca totuşi să-l revadă pe Denis, obsesia greşelii ei făcuse loc unui sentiment de privaţiune. Uitase gravitatea purtării ei, simţind numai chinul despărţirii. În ziua a patra, în tristeţea şi tulburarea de care era cuprinsă, după ce căutase atât de stăruitor să pătrundă în adâncimile necunoscute şi neînţelese ale aventurii ei, încât aceasta începuse să-i apară ca un fapt straniu şi dureros de ireal, sosise scrisoarea lui Denis, făcând-o, într-o clipă, să simtă un puternic sentiment de uşurare. Aşadar, o iubea cu adevărat, şi tot restul dispărea în faţa bucuriei pricinuite de această îmbătătoare certitudine. În zilele următoare însă coborâse din nou de pe aceste înălţimi, iar acum şedea acolo, înţelegând cât de zadarnică era nădejdea de a obţine vreodată autorizaţia de a-l vedea pe Denis şi întrebându-se cum va fi în stare să trăiască fără el şi ce se va alege de ea.

În vreme ce stătea pe gânduri, ţinând neglijent scrisoarea în mână, bunica Brodie intră fără zgomot în bucătărie.

— Ce citeşti acolo? întrebă pe neaşteptate, uitându-se la Mary.

— Nimic, bunico, nimic, spuse Mary tresărind şi îndesându-şi în buzunar hârtia mototolită.

— Am avut impresia limpede că era o scrisoare şi mi-ai părut foarte grăbită s-o ascunzi. Eşti tot timpul pierdută în vise, de la o vreme, şi frământată de ceva. Dac-aş avea ochelarii, mi-aş da seama repede despre ce e vorba. Făcu o pauză, înregistrându-şi cu răutate constatările în memorie. Spune-mi, reluă ea, unde e blegul de frate-tău?

— S-a dus cu Mama la farmacie să cumpere chinină.

— Ptiu! Minte-i trebuie, nu chinină. O baniţă întreagă, ca să-l mai întărească. De altminteri, o doză bună de unt de riţină şi o duşcă de rachiu i-ar face mai bine acolo. Nu vreau să ştiu de toate palavrele astea. Totul merge pe dos în casă de când cu zarva asta. Ia spune, o să luăm

ceaiul mai devreme astă-seară?

Clămpănea din dinţi plină de nădejde, ca o harpie care-şi adulmecă hrana în apropiere.

— Nu ştiu, bunico, răspunse Mary. De obicei, nestăpânita lăcomie a bătrânei o lăsa indiferentă, dar în seara aceea, când era atât de tulburată şi de dezorientată, ea o umplu de dezgust. Fără a mai scoate un cuvânt, se ridică şi, simţind nevoia de a fi singură şi de a se găsi într-o atmosferă mai puţin înăbuşitoare, ieşi în grădina din spatele casei. Plimbându-se în lung şi în lat pe mica peluză, i se părea un lucru ciudat de crud că viaţa continua în jurul ei, nepăsătoare la toată tristeţea şi neliniştea ei, că bunica Brodie râvnea cu aceeaşi patimă la ceaiul de după-amiază şi că data plecării lui Matt se apropia în chip inexorabil. Niciodată nu-şi simţise mintea năpădită de gânduri atât de întristătoare ca acum, când, plimbându-se agitată, părea să înţeleagă vag că împrejurările în care trăia se coalizau împotriva ei.

Prin fereastra bucătăriei îl văzu pe Matthew şi pe maică-sa, înapoindu-se din oraş, o văzu pe Mama agitându-se spre a pregăti masa şi pe Matthew aşezându-se şi începând să mănânce. Ce le păsa lor că creierul ei se zbătea dezorientat după fruntea care o ardea, că simţea nevoia unui cuvânt de compătimire, a unui sfat, fără a şti unde să-l caute? Ariditatea cenuşie a acestei grădini dosnice, silueta ridicolă a casei, văzută din spate, o scoteau din fire. Dorea cu amară aprindere să se fi născut într-o familie mai puţin izolată, mai puţin exigentă, mai puţin neomenoasă sau, mai degrabă, să nu se fi născut deloc. Îl vedea în gând pe tatăl ei, dominând ca un colos destinul neamului Brodie şi îndrumând ca un tiran viaţa ei, cu o privire veşnic vigilentă şi necruţătoare. Cu toate că îi plăcea să înveţe, el o retrăsese de la şcoală la vârsta de doisprezece ani, ca s-o pună să ajute la munca din casă; şi tot el pusese capăt încă de la început prieteniei cu alte fete de vârsta ei, sub pretext că una era mai prejos decât ea, că alta locuia într-o casă mizerabilă

sau că tatăl alteia îl iritase. Îi interzisese să asiste la încântătoarele concerte din Sala mecanicilor, sub motiv că se înjosea ducându-se acolo, iar acum voia să-i nimicească singura fericire pe care viaţa i-o oferea.

Un val de răzvrătire îi năpădi toată fiinţa; simţind nedreptatea acestor restricţii atât de potrivnice firii, acestor îngrădiri totale ale libertăţii ei, ea aruncă o privire sfidătoare spre lăstarii firavi de coacăz care creşteau spinoşi pe pământul tare, de-a lungul zidurilor. Dar, vai, era mai uşor să le sfidezi pe ele decât să-l clatini pe Brodie, căci şi ele, supuse parcă tiraniei contagioase a mediului, păreau să fi pierdut curajul de a înălţa ramurile lor gingaşe.

O uşoară lovitură pe umăr o făcu să tresară, pe ea, care tocmai îndrăznise să se gândească la luptă. Nu era totuşi decât Matthew, care venise să-i vorbească un moment înainte de a pleca s-o viziteze pe miss Moir.

— Mă întorc devreme deseară, Mary, spuse el. Nu-ţi bate deci capul... ştii tu, să mă aştepţi. Şi – adăugă el în grabă –, acum că plec din ţară, ştiu că n-ai să spui niciodată vreun cuvânt despre treaba asta oricui ar fi… nu mi-ar plăcea să se afle vreodată... şi-ţi mulţumesc din suflet pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Această neaşteptată manifestare de recunoştinţă din partea fratelui ei, manifestare ce-şi avea originea într-un acces prematur de nostalgie şi era stimulată de dorinţa instinctivă şi precaută de a lăsa în urmă, în timpul absenţei sale, o amintire favorabilă, o înduioşă pe Mary.

— N-a fost mare lucru, răspunse, şi am fost foarte fericită să pot face asta pentru tine. Ai să uiţi acolo de toate aceste griji.

— Voi avea, cred, alte preocupări.

Nu-l văzuse niciodată atât de umil, atât de puţin închipuit şi, cuprinsă de un val cald de afecţiune pentru el, îi spuse:

— Te duci acum s-o vezi pe Agnes. Te însoţesc până la poartă.

Ocolind colţul casei la braţ cu el, ea simţi toată deosebirea dintre micul filfizon de acum două săptămâni şi tânărul şovăielnic, timorat, care umbla acum lângă ea.

— Ai avea nevoie să te înviorezi puţin, Matt, spuse ea cu afecţiune.

— Acum, când ceasul a sosit, nu am deloc poftă să plec, zise apatic.

— Ar trebui să te bucuri că pleci de aici, îi răspunse ea. Ştiu că eu aş fi încântată. Casa asta îmi face impresia unei închisori. Am senzaţia că nu voi putea scăpa niciodată din ea, oricât aş dori. Se opri o clipă, adăugând apoi: E adevărat că o laşi în urmă pe Agnes! În asta constă, probabil, toată diferenţa. Asta te întristează şi te tulbură.

— Bineînţeles, confirmă Matthew. Nu-i trecuse încă prin cap să privească lucrurile în lumina aceasta, dar frământând acum în minte acest gând, îl găsi mângâietor şi profund liniştitor pentru amorul său propriu.

— Ce gândeşte tata despre Agnes şi tine? întrebă deodată.

O privi uimit, înainte de a-i răspunde cu indignare:

— Ce vrei să spui, Mary? Miss Moir este o fată extrem de onorabilă şi nimeni n-ar putea spune ceva împotriva ei. E o fată remarcabil de fină! Ce te-a făcut să mă întrebi?

— O, nimic special, Matt! răspunse ea vag, ferindu-se să dea glas ideii absurde care-i venise. Agnes Moir, merituoasă şi demnă de admiraţie din orice alt punct de vedere, nu era decât fiica unui mic şi foarte neînsemnat cofetar; şi cum Brodie ţinea şi el, cel puţin în teorie, o prăvălie, nu o putea respinge pe Agnes din acest motiv. Dar el fusese acela care obţinuse acest post pentru Matthew, insistând să plece în India; şi Matthew avea să stea cinci ani acolo. Revăzu, ca în lumina unui fulger, expresia de sălbatic şi muşcător amuzament din privirea tatălui ei atunci când anunţase, pentru prima dată, soţiei sale înspăimântate şi fiului său speriat, intenţia sa de a-l

trimite pe acesta departe de ţară. Pentru prima oară mijise în cugetul ei o imagine vagă despre mentalitatea tatălui ei. Se temuse întotdeauna de el şi-l respectase, acum însă, această licărire bruscă o făcu aproape să-l urască.

— Am plecat, Mary, spuse Matthew. La revedere.

Mary deschise gura, gata să vorbească, dar în timp ce mintea ei se mai frământa cu acea bănuială nedesluşită, privirea i se opri asupra atitudinii supuse, lipsite de energie a fratelui ei, care căuta în zadar să lupte cu descurajarea. Îl lăsă să plece fără a mai rosti vreun cuvânt.

După ce o părăsi, Matthew porni înainte cu paşi mai hotărâţi, încălzindu-şi încrederea în sine, care era atât de zdruncinată, la focul pe care, fără să-şi dea seama, soră-sa îl aţâţase în el. Desigur, îi era teamă s-o părăsească pe Agnes! Simţea că descoperise, în sfârşit, cauza deprimării sale, că bărbaţi mai tari decât el ar fi şovăit din pricini mai mărunte, că descurajarea lui făcea cinste inimii sale de îndrăgostit înfocat. Începu să se simtă mai mult ca un alt Livingstone decât ca un proaspăt recrut. Fluieră tare câteva măsuri din *Juanita,* îşi aduse aminte de mandolina lui, se gândi cam anapoda la doamnele de pe vaporul *Irrawady* sau poate din Calcutta şi se simţi, în general, mai bine.

Când ajunse la locuinţa familiei Moir, îşi recâştigase o părticică din elanul său obişnuit şi urcă în salturi scara, căci, dat fiind că această familie era nevoită să locuiască deasupra prăvăliei, erau multe trepte de urcat; ba mai rău încă, intrarea se găsea la capătul unui coridor îngust. Îşi revenise efectiv atât de bine, încât mânui cu multă hotărâre ciocănaşul de la uşă şi avea acum o atitudine ce nu părea deloc încântată de acest mediu oarecum inferior şi nedemn de un bărbat al cărui nume avea, poate, să strălucească într-o bună zi în analele imperiului. O privi, de asemenea, cu o expresie de superioritate pe fetiţa care ajuta în cofetărie şi care acum, travestită, de bine de

rău, în slujnicuţă, îi deschise uşa şi-l introduse în salonaşul unde Agnes, eliberată de servitutea tejghelei – cu toate că ora închiderii nu sosise încă – şedea aşteptându-l pe Matt al ei. Mâine nu va putea lipsi de la locul ei de muncă, ca să-l însoţească la Glasgow, astă-seară însă, el era numai al ei.

Salonaşul era rece, umed, nefolosit şi neprimitor, cu mobila lui greoaie de mahon, al cărei model complicat se pierdea într-un joc voluptuos de curbe şi volute, şi a cărei tapiserie de păr de cal era ascunsă de învelitori. Podeaua era acoperită cu o muşama care lucea ca o stradă udată. Pe pereţi, vite din ţinutul de munte, înfiorător pictate în ulei, priveau descurajate spre pian, acest simbol de distincţie, care purta pe capacul său îngust şi supraîncărcat trei păsări împăiate, din specii necunoscute, aşezate muteşte sub un glob de sticlă, în mijlocul unei păduri de fotografii. Agnes ca sugaci, ca fragedă copilă, ca fetiţă, ca domnişoară, Agnes într-un grup la excursia anuală a breslei patiserilor şi cofetarilor, la serbarea „Societăţii de temperanţă a tineretului”, la plimbarea „Slujitorilor prin muncă ai bisericii” – toate, absolut toate se aflau acolo.

Şi iat-o şi pe Agnes în carne şi oase, în adevăratul înţeles al cuvântului, căci, deşi mică de statură, avea, asemenea mobilei din cameră, o înclinaţie spre curbele excesive, mai ales la şolduri şi la piept, care erau pline şi promiteau un volum şi mai mare pentru viitor. Avea tenul închis şi ochi ca pruna, sub sprâncene negre, obraji măslinii şi buze roşii şi cărnoase, din care cea superioară era uşor umbrită de un puf moale şi fin, ce ascundea însă în el ameninţări întunecate pentru mai târziu.

Îl îmbrăţişă cu multă căldură. Era cu cinci ani mai mare decât Matthew şi-l preţuia în consecinţă. Acum îl luă de mână, îl conduse până la sofa şi se aşeză o dată cu el pe această mobilă puţin îmbietoare, care, la fel ca salonaşul, era destinată efuziunilor lor.

— Iată deci ultima noastră seară! oftă ea.

— O, nu spune asta, Agnes! răspunse el. Vom putea totdeauna să ne gândim unul la altul. Vom fi împreună în gând.

Cu tot devotamentul ei pentru biserică, Agnes poseda, judecând după exteriorul ei, posibilităţi ascunse pentru o comuniune mai strânsă decât aceasta. Nu-şi dădea, fireşte, seama de acest lucru şi l-ar fi respins cu vehemenţă, dar oftă adânc când îi spuse: „Aş vrea să te ştiu mai aproape decât în India”, lipindu-se mai strâns de el.

— Timpul va trece ca vântul, Agnes, Curând, foarte curând, voi fi iarăşi aici, cu buzunarul plin de rupii. Era mândru de a cunoaşte atât de bine moneda străină şi adăugă: O rupie valorează cam un şiling şi patru pence.

— Nu-mi pasă acum de rupii, Matt. Spune-mi că mă iubeşti!

— Da, te iubesc şi de aceea sunt atât de nenorocit că plec. N-am fost în apele mele în zilele din urmă, ba complet zdrobit.

Se simţea cu adevărat nobil de a fi depus la picioarele ei povara suferinţelor sale.

— N-ai să vorbeşti cu niciuna din acele femei străine, nu-i aşa, Matt? N-aş avea încredere în ele, pe cât îmi pot da seama: un obraz drăguţ poate ascunde o inimă mârşavă. N-ai să uiţi asta, nu-i aşa, iubitul meu?

— Bineînţeles că nu.

— Înţelegi, scumpul meu, că un tânăr chipeş ca tine riscă să fie supus multor ispite în ţările acelea calde. Femeile de acolo nu se dau în lături de la nimic pentru a pune mâna pe un bărbat din clipa când şi-au aruncat ochii pe el, mai ales dacă e vorba de un tânăr de treabă... asta nu face decât să le aţâţe mai mult, iar mica ta Agnes nu va fi acolo ca să vegheze asupra ta, Matt. Vreau să-mi promiţi că ai să fii cu băgare de seamă... de dragul meu.

Era un sentiment delicios pentru el să se simtă dorit cu atâta ardoare, să vadă că de pe acum era geloasă pe el până la disperare şi, trăgând parcă cu coada ochiului la

cuceririle sale viitoare din India, murmură pe un ton solemn:

— Da, Agnes, îmi dau seama cât de adevărate sunt cuvintele tale. Calea mea va fi poate grea, dar n-am să las pe nimeni să mă compromită în ochii tăi. Dacă ceva se va pune între noi, vina nu va fi a mea.

— O, Matt, iubitul meu, şopti ea, să nici nu pomeneşti de asta! N-am să pot dormi gândindu-mă la toate zvăpăiatele care se vor ţine după tine. Fireşte, nu sunt neînţelegătoare. M-aş bucura dacă ai face cunoştinţă acolo cu femei cumsecade, serioase, poate cu misionare sau cu doamne care lucrează pentru cauza creştină. Ar fi bine pentru tine să intri în legătură cu câteva femei cu sentimente materne, care să aibă grijă de tine şi să-ţi cârpească poate ciorapii. Dacă mi-ai da de veste, aş putea să le scriu.

— Desigur, Agnes, răspunse, nu prea încântat de sugestia ei şi ferm convins că femeile bătrâioare descrise de ea n-ar forma tocmai societatea dorită. Fireşte, nu pot fi sigur că voi întâlni vreo doamnă de acest fel. Trebuie să văd întâi cum stau lucrurile acolo.

— Ai să te descurci foarte bine, Matt, îl asigură ea cu dragoste. Nici nu se poate altfel pentru un om cu manierele tale. Afară de asta, şi muzica ta îţi va fi de mare ajutor în societate. Ţi-ai luat cu tine toate cântecele?

Matt dădu din cap în semn de confirmare, adăugând:

— Mi-am împachetat şi mandolina. I-am pus ieri o nouă panglică roz.

Agnes strânse din sprâncene gândindu-se la cei ce aveau să se bucure la vederea acestei podoabe înnodate pe un instrument atât de romantic; dar nevoind să insiste prea mult, îşi înăbuşi cu greutate temerile şi, silindu-se să zâmbească, mută conversaţia pe un făgaş mai înalt.

— Şi corul bisericii îţi va duce lipsa, Matt. Repetiţiile nu vor mai fi la fel fără tine.

Matt protestă cu modestie, ea însă nu admise această

împotrivire a lui.

— Nu, strigă ea, nu tăgădui, dragul meu! Vocea ta va lipsi în biserica noastră. Îţi aduci aminte de seara aceea când, după repetiţie, m-ai însoţit pentru prima oară până acasă? N-am să uit niciodată felul în care mi-ai vorbit, scumpul meu. Nu-ţi aminteşti ce mi-ai spus?

— Nu-mi aduc aminte acum, Agnes, răspunse, fără să dea atenţie spuselor ei. Nu mi-ai vorbit tu întâi?

— Vai, Matt! oftă ea, căscând mustrător ochii la el. Cum poţi spune una ca asta? Ştii bine că toată seara te-ai uitat la mine peste cartea de imnuri şi că mi-ai adresat primele cuvinte! Te-am întrebat doar dacă mergi în aceeaşi direcţie cu mine.

Matt dădu din cap în semn de scuză:

— Îmi aduc aminte acum, Agnes! Am mâncat împreună toată punga de acadele de tot soiul pe care o aveai cu tine. De altminteri, erau excelente.

— Am să-ţi trimit în fiecare lună o cutie de tinichea plină de dulciuri, îi promise cu zel. Nu aveam intenţia să pomenesc de acest lucru, dar pentru că ai adus vorba despre el, pot să ţi-o spun, dragul meu. Ştiu că-ţi plac zaharicalele şi n-ai să găseşti în locurile acelea cofeturi cum trebuie. Vor rezista bine până acolo dacă ţi le voi trimite într-o cutie de tablă, îi mulţumi cu un zâmbet satisfăcut, dar înainte să poată rosti un cuvânt, ea se grăbi să continue, bătând fierul recunoştinţei sale cât era cald:

— Nu e niciun lucru pe care mica ta Agnes nu l-ar face pentru tine, Matt, cu condiţia să n-o uiţi, urmă ea cu căldură. Trebuie să te gândeşti neîncetat la mine. Ai cu tine toate fotografiile mele? Pune una în cabina ta, de îndată ce te sui pe vapor, da, dragul meu?

Îşi lăsă capul să atârne mai greu pe umărul lui, ridicând spre el o privire cuceritoare.

— Sărută-mă, Matt! Ah, ce minunat a fost! E delicios să simţi că eşti logodită. E o legătură aproape tot atât de tare ca şi căsătoria. Nicio fată cumsecade nu poate simţi

ce simt eu, dacă nu e logodită de-a binelea cu tânărul ei.

Cum divanul părea să nu aibă arcuri, Matt începu să se simtă copleşit de povara considerabilă pe care o avea de susţinut. Dragostea sa de novice pentru miss Moir, stimulată de măgulirea vicleană a atenţiilor ei, nu era destul de tare ca să reziste vehemenţei acestei îmbrăţişări drăgăstoase.

— Îmi dai voie să fumez? sugeră cu tact.

Agnes îşi ridică privirea şi, sub încâlceala neagră ca cerneala a părului ei, ochii ei umezi înotau în lacrimi.

— În ultima seară? întrebă ea pe un ton de mustrare.

— Credeam că m-ar putea întări, murmură el. Zilele din urmă au fost foarte grele pentru mine, toate pregătirile astea cer un mare efort.

Ea oftă, se ridică în silă şi spuse:

— Fie, dragul meu! Nu-ţi pot refuza nimic. Trage câteva fumuri, dacă crezi că-ţi va face bine. Dar nu trebuie să exagerezi cu fumatul în India, Matt. Nu uita că eşti cam slab de piept. Adăugă apoi, cu generozitate: Lasă-mă să-ţi aprind această ţigară, de vreme ce e pentru ultima oară.

Dădu foc cu timiditate micului trabuc cam îndoit pe care Matthew îl luă din buzunarul vestei şi-l observă cu teamă când scoase, într-o virilă tăcere, nori groşi de fum. Acum îl putea iubi şi admira numai de la distanţă, dar cu braţul întins continua să se joace cu lanţul lui de ceasornic.

— Ai să duci lipsa micii tale Aggie, nu-i aşa, Matt? îl întrebă ea cu pasiune, dar tuşind uşor din cauza mirosului tare al ţigării de foi.

— Da, îngrozitor! răspunse el solemn. Gusta din plin plăcerea acestei situaţii: el fumând eroic, ea şezând la picioarele lui, plină de drăgăstoasă admiraţie feminină. Va fi… de neîndurat. Ar fi vrut să spună cu energie „infernal”, dar din respect pentru ea folosi expresia mai puţin bărbătească, clătinând totodată din cap, ca şi cum ar fi pus la îndoială capacitatea sa de a suporta toate aceste încercări.

— Trebuie să suferim unul de dragul celuilalt, spuse Agnes suspinând. Simt că această suferinţă te va face să înfaptuieşti lucruri mari acolo. Ai să-mi scrii, povestindu-mi toate faptele tale?

— Vă voi scrie, ţie şi Mamei, cu fiecare vapor, îi promise Matthew.

— Voi păstra, bineînţeles, un contact strâns cu Mama, răspunse Agnes, ca şi cum ar fi aparţinut deja familiei.

El simţi că rugăciunile a două femei fidele şi iubitoare se vor înălţa la unison pentru el, în vreme ce va înfrunta aspra lui sarcină în ţări îndepărtate, dar trabucul, în ciuda eforturilor sale de a-i prelungi durata, începu să-i ardă buzele, astfel că sfârşi prin a-l arunca cu regret. Agnes îşi cuibări îndată capul pe pieptul lui, spunând:

— Sărută-mă iarăşi, iubitule! Apoi, după o pauză, sugeră seducător, în şoaptă: Ai să te întorci la mine, mare, puternic, îndrăzneţ, nu e aşa, Matt? Îmi place să mă simt strânsă cu putere de braţele tale, oricât de tare ai vrea.

Cuprinzându-i moale umerii cu braţul, avu oarecum sentimentul că exigenţele ei erau prea mari faţă de un bărbat care avea de înfruntat a doua zi primejdiile unei călătorii grele şi aventuroase.

— Mi-e într-adevăr ruşine să-mi arăt în chipul acesta sentimentele, urmă ea cu sfială, dar nu e nimic rău în asta, Matt, nu-i aşa? Ne vom căsători de îndată ce te vei întoarce. Mi se rupe inima la gândul că nu ne-am putut cununa înainte de plecarea ta. Mi-ar fi plăcut să mă îmbarc cu tine.

— Dar, Agnes, protestă el, e o ţară cu totul nepotrivită pentru o femeie albă!

— Sunt multe acolo, Matt, foarte multe! Neveste de ofiţeri şi câte şi mai câte! Am să merg cu tine, dacă va trebui să mai pleci acolo după ce stagiul tău va expira, spuse ea cu hotărâre. Numai faptul că trebuie să-ţi croieşti un drum acolo ne-a împiedicat, dragul meu.

Matthew păstră tăcerea, uimit de tonul hotărât al

cuvintelor ei. Nu se socotise niciodată atât de aproape de altar şi nici nu bănuise că Agnes avea atâta ascendent asupra lui; găsea, de asemenea, că îmbrăţişarea se prelungea la nesfârşit. În cele din urmă spuse:

— Îmi pare rău, dar trebuie să plec, Aggie.

— Dar e încă atât de devreme, Matt! obiectă iritată. De obicei, nu pleci înainte de zece.

— Ştiu, Agnes, dar mâine mă aşteaptă o zi grea, răspunse el cu gravitate. La prânz trebuie să fiu pe vapor.

— Despărţirea asta o să mă omoare, spuse ea pe un ton tragic, dându-i drumul cu ciudă.

În timp ce se ridica, îndreptându-şi cravata, scuturându-şi pantalonii şi inspectând dunga lor boţită, Matthew îşi spunea că nu-şi pierduse chiar vremea şi că era plăcut să ştie că existau femei gata să moară pentru el.

— Rămâi cu bine, Agnes, exclamă cu bărbăţie, departându-şi picioarele şi întinzându-i amândouă mâinile. Ne vom revedea.

Agnes se aruncă din nou în braţele lui deschise, îngropându-şi capul în pieptul lui, în timp ce sughiţurile ei puternice îi scuturau pe amândoi.

— Simt că n-ar fi trebuit să te las să pleci! strigă cu o voce întretăiată, când el se desprinse de ea. N-ar trebui să renunţ aşa de uşor la tine. Te duci prea departe. Mă voi ruga totuşi pentru tine, Matt! Dumnezeu să mi te păstreze! spuse printre lacrimi, coborând scara cu el.

Ajuns în stradă, Matthew se simţi consolat, uşurat, întărit de jalea ei, ca şi cum ravagiile pe care le provocase în inima ei feciorelnică l-ar fi înnobilat, i-ar fi înălţat statura cu câteva degete. Dar culcându-se devreme, în vederea eforturilor ce-l aşteptau a doua zi, cugetă că miss Moir fusese poate prea insistentă în atenţiile faţă de el, iar când era gata să adoarmă, îşi dădu seama că un bărbat trebuie să chibzuiască de două ori înainte de a se lega, nu să se pripească, mai ales când acel bărbat era un tip atât de isteţ ca Matthew Brodie.

În dimineaţa următoare, deşi se trezise devreme, Mama nu-l lăsă să se scoale din pat înainte de ora nouă.

— Nu te grăbi! Vom proceda pe îndelete! Cruţă-ţi puterile, băiatul meu, îi spuse când îi aduse ceaiul. Avem tot timpul şi te aşteaptă o călătorie lungă.

Îl vedea, de bună seamă, călătorind fără a se opri până la Calcutta; şi din pricina întârzierii cu care se sculase, el nu era îmbrăcat decât pe jumătate când tată-său îl strigă de la capătul de jos al scării. Brodie nu era dispus să se abată nici cu un pas de la obiceiurile sale; s-ar fi făcut, în ochii săi, vinovat de o slăbiciune aşteptând până la plecarea fiului său; aşadar, la nouă şi jumătate, întocmai ca în celelalte zile, era gata să pornească la prăvălie. Când Matthew coborî în grabă scara, în cămaşă şi pantaloni, cu un prosop în mână şi cu părul încă ud, atârnându-i pe obrazul palid, şi se apropie de tatăl său în vestibul, Brodie îl aţinti cu o privire magnetică, reţinându-i un moment căutătura nesigură:

— Ei bine, Matthew Brodie, spuse el, coborându-şi ochii spre fiul său, pleci astăzi la drum, şi asta înseamnă că-ţi iei pe cinci ani rămas-bun de acasă. Sper din tot sufletul că în aceşti ani ai să-ţi dovedeşti puterile. Eşti un băiat cam molâu şi mototol, iar maică-ta te-a răsfăţat mult, dar trebuie să zacă ceva bun în tine. Trebuie să zacă, strigă el, căci eşti fiul meu! Îţi cer s-o dovedeşti. Priveşte oamenii în ochi şi nu-ţi lăsa capul să atâme ca un câine. Te trimit acolo ca să te fac om. Nu uita că eşti fiul şi, da, moştenitorul lui James Brodie! Ţi-am procurat tot ce-ţi trebuie, urmă el. Un post de încredere, care-ţi deschide mari posibilităţi. Ţi-am asigurat cel mai bun echipament care poate fi cumpărat cu bani şi, ceea ce preţuieşte mai mult, ţi-am dăruit un nume. Fii bărbat, domnule, şi, mai presus de orice, fii un Brodie! Poartă-te ca un Brodie în orice împrejurare şi Dumnezeu să te ajute!

Strânse cu tărie mâna fiului său, se întoarse pe călcâie şi ieşi pe uşă.

Matthew îşi termină toaleta ca într-un vârtej, ajutat de

Mama, care ieşea şi intra neîncetat în odaie – îşi înghiţi micul dejun fără a-i simţi gustul şi fu surprins de zgomotul trăsurii care oprise în faţa casei, înainte ca el să se fi putut reculege. Dar nu se terminase cu urările de despărţire. Bătrâna bunică Brodie, supărată de a fi fost tulburată atât de devreme, îi strigă din capul scării, strângându-şi lunga cămaşă de noapte în jurul picioarelor goale:

— Atunci, la revedere, şi bagă de seamă să nu te îneci pe drum!

Nessie, scăldată în lacrimi cu mult înainte de vreme, din cauza acestei împrejurări solemne, nu putu decât să bolborosească, sughiţând:

— Am să-ţi scriu, Matt! Sper că busola îţi va fi de folos!

Mary, adânc mişcată, îi cuprinse gâtul cu braţele, sărutându-l cu duioşie:

— Capul sus, dragă Matt! Fii curajos, şi nimic nu te va putea atinge! Şi nu o uita pe sora ta, care te iubeşte.

Acum era în trăsură cu Mama. Stătu ghemuit şi apatic, hurducat fără milă până la gară, în vreme ce doamna Brodie se uita mândră prin portieră. Vedea în închipuire oamenii făcându-şi semn cu cotul la trecerea impetuoasă a echipajului şi spunându-şi: „Uite-o pe doamna Brodie, îşi însoţeşte flăcăul care pleacă la Calcutta! A fost o mamă bună pentru băiatul ăsta, da. E şi el un tânăr minunat.” Şi aşa mai departe. „Într-adevăr, nu se întâmplă în fiecare zi ca o mamă din Levenford să-şi conducă fiul la vaporul ce pleacă spre India” – îşi spunea ea cu mulţumire de sine, strângându-şi mai bine paltonul în jurul ei şi căutând să şadă cât mai falnic în prăpăditul vehicul, de parc-ar fi fost trăsura ei particulară.

La gară, îi plăti cu un aer demn vizitiului, trăgând cu coada ochiului pe sub pălărie la cei câţiva hoinari aflaţi din întâmplare sub arcada de la intrare, şi nu se putu opri să spună nepăsător hamalului care ducea bagajele:

— Tânărul acesta pleacă în India.

Hamalul, clătinându-se sub greutatea cufărului şi

ameţit de mirosul de camfor ce emana din el, îşi suci gâtul lui roşu pe după colţul cufărului, aruncându-i o privire ştearsă. Era prea împovărat pentru a scoate o vorbă.

Ajunseră pe peron, dar trenul destinului avea întârziere, căci orarul căilor ferate reunite de la Darroch şi Levenford, obiect permanent al nemulţumirii publice, nu-şi dezminţea nici de astă dată reputaţia şi nu aspira, de bună seamă, nici la cel mai scăzut grad de punctualitate. Mama bătea neostenit din picior, strâmba nerăbdătoare din buze şi îşi arunca în fiecare clipă ochii la ceasul de argint atârnat de gâtul ei cu un şiret de păr împletit. Matthew, care nutrea în inimă speranţa deznădăjduită că pe linie avusese loc un accident, se uita pierdut şi dezolat la hamal, care, în schimb, privea cu gura căscată la doamna Brodie. Nu o văzuse niciodată până atunci şi urmărind cu o uitătură neroadă atitudinea ei suficientă şi degajată, care ieşea cu totul din cadrul celor ce se puteau vedea de obicei în partea locului, o lua negreşit drept o fiinţă excepţională – o călătoare cu vastă experienţă europeană.

În cele din urmă, se auzi din depărtare un huruit răsunător, care îngropă ultimele speranţe ale lui Matt. Trenul intră gâfâind în gară şi, peste câteva minute, porni din nou pufăind, luând cu sine pe doamna Brodie şi pe Matthew, aşezaţi faţă-n faţă pe banchetele tari din lemn, şi lăsând în urmă un hamal, care se uita decepţionat la moneda de un peni pe care cucoana i-o pusese cu un gest măreţ în mână. Se scărpină în cap, scuipă cu dezgust şi îşi alungă din gând întregul episod, ca pe un mister ce depăşea puterea lui de înţelegere.

În tren, doamna Brodie folosi fiecare întrerupere trecătoare a huruitului asurzitor, spre a adresa fiului ei câteva cuvinte vioaie, iar în pauzele dintre aceste paranteze se uita la el cu admiraţie. Matthew se zvârcolea pe locul lui; îşi dădea seama că forma obiectul unei acţiuni de îmbărbătare, lucru ce-i era de nesuferit. „Îi

vine uşor ei, îşi spunea înciudat, căci nu e obligată să plece.”

În sfârşit, după o călătorie care lui Matthew i se păru dureros de scurtă, ajunseră la Glasgow. De la gară, coborâră pe Jamaica Street, trecând apoi pe Broomielaw până la docul Stobeross, unde vaporul *Irrawady* aştepta sub presiune, flancat de două remorchere. Le făcu impresia unui vas enorm, cu zbaturi late ca aripile de liliac şi cu un coş pe lângă care catargele celorlalte corăbii păreau pitice. Şi Mama observă cu admiraţie:

— Pe cuvântul meu, e un vapor mare şi puternic, Matt! N-o să-mi fie frică pentru tine, ştiindu-te la bordul lui. Coşul ăsta e tot atât de înalt ca turla bisericii de la noi. Priveşte şi toată lumea asta de pe punte. Cred că trebuie să ne suim şi noi.

Urcară împreună pasarela, ajungând pe punte, unde începuse forfota îmbarcării şi domneau o agitaţie şi o zăpăceală nemaipomenite. Marinari alergau încoace şi încolo, săvârşind adevărate minuni cu odgoanele; ofiţeri în uniforme cu fireturi strigau cu un aer important şi suflau strident în fluiere; îngrijitori îi urmau pe pasageri şi pasageri alergau după îngrijitori; anglo-indieni, care se înapoiau în ţara lor de adopţie, se holbau iritaţi la cei ce le stăteau în cale; rudele, pe punctul de a se despărţi de ai lor, se ciocneau cu picioarele de bare de fier şi de grămezi de bagaje.

În faţa acestei activităţi înfrigurate, încrederea în sine a doamnei Brodie scăzu. Aerul de superioritate al funcţionarului care le făcu semn să coboare spre cabine o intimidă şi, cu toate că-şi propusese să se adreseze cel puţin căpitanului, spre a-l recomanda într-o formă potrivită pe Matthew grijei lui speciale, îşi pierdu curajul; când se văzu între pereţii cămăruţei îmbâcsite, care avea să-i servească drept cabină lui Matt în cursul viitoarelor opt săptămâni şi simţi că vaporul se ridica şi se lăsa în jos frecându-se de apărătoarea cheiului, ea înţelese că ar fi mai bine să coboare cât mai curând pe uscat.

Acum, că adevărata despărţire era iminentă, exaltarea factice izvorâtă din imaginaţia ei romantică se dezumflă – după cum prevăzuse cu ironie soţul ei – ca o băşică împunsă cu acul. Redeveni ceea ce era de fapt: o femeie slabă, care dăduse viaţă acestui copil, îl hrănise la sânul ei, îl văzuse crescând până la vârsta bărbăţiei, iar acum era pe punctul de a cunoaşte despărţirea de el. O lacrimă i se prelinse uşor pe obraz.

— O, Matt, strigă ea, am căutat să fiu tare de dragul tău, iubitule, scumpul meu băiat, dar mă doare să te pierd! Mă întreb dacă eşti făcut pentru acele locuri străine. Aş prefera să rămâi acasă.

— Nici eu n-aş vrea să plec, mamă, o imploră el cu ardoare, ca şi cum dânsa ar fi putut întinde mâna în ultima clipă, spre a-l scoate din această groaznică situaţie.

— Trebuie să pleci, fiul meu! Lucrurile sunt prea înaintate pentru a mai putea fi schimbate acum, spuse ea, dând din cap cu tristeţe. Tatăl tău a dorit-o tot timpul. Şi cuvântul lui trebuia ascultat. Nu e altă cale. Dar ai să te sileşti să fii băiat bun, nu-i aşa, Matt?

— Da, mamă.

— Ai să-mi trimiţi o parte din leafa ta, ca s-o depun pentru tine la casa de economii?

— Da, mamă.

— Ai să citeşti în fiecare zi un capitol din Biblie?

— Da. Îţi promit, mamă.

— Şi nu mă uita, Matt.

Matthew izbucni într-un hohot de plâns copilăresc, întretăiat de sughiţuri.

— Nu vreau să plec! bolborosi el, agăţându-se de rochia ei. Mă trimiteţi cu toţii acolo şi n-am să mă mai întorc niciodată. Mă duc la moarte sigură. Nu mă lăsa să plec, mamă!

— Trebuie să pleci! şopti ea. Ne-ar omorî dacă ne-am întoarce împreună,

— Am să fiu bolnav pe vapor, scânci el. Simt de pe

acum cum mi se face rău. Am să mă molipsesc de friguri acolo. Ştii că nu sunt tare. Or să mă doboare, te asigur, mamă.

— Sst, fiul meu! murmură ea. Trebuie să te linişteşti. Am să mă rog lui Dumnezeu ca să te ocrotească.

— Bine, mamă, dacă trebuie neapărat să plec, du-te acum, gemu el. Nu mai pot să îndur. Nu sta aici ca să-mi spui poveşti! Să sfârşim cu asta! Lasă-mă singur!

Maică-sa se ridică şi-l strânse în braţe; în sfârşit, devenise o adevărată femeie.

— Rămâi cu bine, fiul meu, şi Dumnezeu să te binecuvânteze, rosti ea liniştit.

Când părăsi cabina, cu ochii scăldaţi în lacrimi şi cu capul tremurând, el se aruncă istovit pe cuşetă.

Doamna Brodie coborî pasarela şi porni spre gara din Queen Street. Trecând printre instalaţiile portuare, îşi târî picioarele pe acelaşi pavaj pe care înaintase adineauri cu atâta mândrie; treptat, trupul ei se aplecă înainte; îşi lăsă, nepăsătoare, rochia să măture praful; păşea cu capul în piept, vrednică de milă; un văl de renunţare coborî asupra ei; se trezise cu totul din vis; era acum din nou nefericita şi supusa soţie a lui James Brodie.

În trenul ce o ducea spre Levenford se simţi obosită, sleită de şirul grăbit de emoţii care-i străbătuseră fiinţa. O toropeală o cuprinse, cufundând-o în somn. În întunericul creierului ei adormit, vedenii răsăreau din ascunzişurile lor şi o chinuiau. Cineva o trăgea în jos, zdrobind-o cu pietre; bolovanii cenuşii şi colţuroşi o înconjurau din toate părţile, strivind-o. Pe pământ, lângă ea, zăceau copiii ei, cu mădularele întinse, într-o stare de slăbiciune cadaverică, şi pe când zidurile se lăsau încet deasupra lor, ea se trezi cu un ţipăt puternic, care se amestecă cu şuieratul locomotivei. Trenul se apropia de periferia Levenfordului. Ajunsese acasă.

5

A doua zi, pe la ora zece, după ce stăpânul casei îşi luase micul dejun şi plecase, doamna Brodie şi cu Mary se aflau, potrivit obiceiului, împreună în bucătărie, spre a se sfătui şi a discuta treburile gospodăreşti pentru ziua aceea. De astă dată însă, şedeau acolo fără a trece în revistă posibilităţile de a deretica şi a cârpi, fără a delibera dacă aveau să gătească pentru masa de seară tocană sau carne tocată, sau a chibzui dacă rândul de haine gri al tatei trebuia călcat; păstrau amândouă tăcerea, oarecum abătute. Doamna Brodie sorbea cu tristeţe o ceaşcă de ceai tare, iar Mary se uita liniştită pe fereastră.

— Nu mă simt bună de nimic astăzi, spuse în cele din urmă Mama.

— Nu e de mirare, după ziua de ieri, oftă Mary. Mă întreb cum i-o fi mergând. Sper că nu l-a apucat încă dorul de casă.

Doamna Brodie clătină din cap.

— Cel mai grav lucru pentru el o să fie, mă tem, răul de mare, căci Matt n-a avut niciodată stofă de marinar, săracul de el! Îmi aduc bine aminte cum la doisprezece ani a fost foarte grav bolnav pe vaporul spre Port Doran... şi marea nici nu era prea agitată. Mâncase renglote după cină şi n-am vrut să-l împiedic, ca să nu-i stric băiatului plăcerea din ziua aceea, dar le-a dat afară împreună cu bunătate de masă, care-l costase pe taică-său nu mai puţin de o jumătate de coroană[10]. Vai, cum s-a supărat taică-tău pe el, şi chiar şi pe mine, de parc-ar fi fost vina mea că vaporul i-a întors băiatului stomacul pe dos!

Se opri, pierdută în amintiri, apoi adăugă:

— Acum, când e departe, atât de departe, sunt mulţumită că măcar eu nu i-am spus niciodată vreo vorbă aspră. Nu! Nu i-am vorbit niciodată cu mânie, necum să ridic vreodată mâna împotriva lui, ca să-l pedepsesc.

— L-ai iubit totdeauna cel mai mult pe Matt, confirmă

---

[10] O coroană = 5 şilingi.

Mary cu blândeţe, şi mă tem că o să-ţi lipsească mult, mamă.

— Vezi bine că o să-mi lipsească, răspunse doamna Brodie. Mă simt aşa de nenorocită, ca şi cum ceva din mine însămi ar fi plecat cu vaporul ăla şi nu se va mai întoarce niciodată. Dar sper că şi el îmi va duce lipsa.

Ochii ei sticleau când urmă:

— Deşi e bărbat în toată firea, a plâns în cabina lui ca un copil, când a trebuit să-şi ia rămas bun de la mamă-sa. E o mângâiere pentru mine acest lucru, Mary, şi va rămâne o mângâiere până când dragile lui scrisori mă vor consola. Doamne, cât le aştept! Singura scrisoare pe care mi-a scris-o vreodată a fost atunci când avea nouă ani şi-l trimisesem să-şi petreacă vacanţa la ferma vărului Jim, pentru că era slab de plămâni. Spunea în ea lucruri atât de interesante, despre calul pe care încălecase şi despre păstrăvul mic pe care-l prinsese în râu. Am păstrat-o până azi în sertarul meu. Trebuie s-o recitesc, da! încheie cu melancolică plăcere. Am să scotocesc în sertarele mele ca să aleg toate lucrurile rămase de la Matt. Va fi pentru mine o fărâmă de mângâiere până am să primesc veşti de la el.

— Vrei să golim astăzi odaia lui, mamă?

— Nu, Mary, nu trebuie să ne atingem de ea. E camera lui Matt şi o vom păstra aşa cum e, până când va avea din nou nevoie de ea, dacă lucrul ăsta se va mai întâmpla vreodată.

Sorbi cu poftă o înghiţitură de ceai.

— E drăguţ din partea ta că mi-ai pregătit asta: îmi mai dă putere. În orice caz, cred că o să poată găsi ceai bun în India, e doar ţara ceaiului şi a mirodeniilor. Ceaiul rece va fi răcoritor pentru el în căldura de acolo. Apoi, după o pauză: De ce n-ai luat şi tu o ceaşcă?

— Nu mă simt prea bine astăzi, mamă.

— Arăţi rău de câteva zile. Eşti palidă ca o foaie de hârtie.

Dintre toţi copiii, Mary era cea pe care doamna Brodie

o iubea mai puţin, dar fiind lipsită de favoritul ei, Matthew, maică-sa se apropie mai mult de ea.

— N-o să facem niciun pic de curăţenie în casă astăzi, nici tu, nici eu; merităm amândouă puţină odihnă după toată oboseala din ultima vreme, urmă ea. O să încerc poate să-mi uşurez puţin gândurile citind, iar tu ai să ieşi în dimineaţa asta, ca să faci cumpărăturile şi să iei puţin aer. O plimbare cât timp vremea e senină şi uscată o să-ţi priască. De ce avem nevoie astăzi?

Cercetară cămara ca să vadă ce lipseşte, iar Mary, neîncrezătoare în memoria ei, îşi făcu o mică listă. Cumpărăturile trebuia făcute în diferite prăvălii, căci banii de menaj nu erau prea larg calculaţi, astfel că fiecare articol trebuia cumpărat acolo unde era mai ieftin.

— Putem să decomandăm chiflele la franzelărie, de vreme ce Matt e plecat. Tată-tău nu se atinge niciodată de ele. Spune celor de acolo că nu mai avem nevoie de ele, zise Mama. Vai, ce groaznic de goală îmi pare casa când mă gândesc că băiatul nu mai e aici! Îmi făcea atâta plăcere să-i dau câte un lucru bun şi gustos!

— N-o să avem nevoie nici de atâta unt, mamă. Îi plăcea doar şi untul, sugeră Mary, ciocănind îngândurată cu creionul în dinţii ei albi.

— În orice caz, azi n-o să avem nevoie, răspunse Mama cu oarecare răceală, dar aş vrea să-mi cumperi, când ai să ieşi, numărul din săptămâna asta al *Gândurilor bune.* E tocmai ce-i trebuie lui Matt şi am să i le trimit regulat. O să-l îmbărbăteze să le primească în fiecare săptămână şi o să-i ridice moralul.

După ce cercetară şi socotiră tot ce aveau de cumpărat, evaluând cu grijă costul total al târguielilor, Mary luă în primire banii pe care maică-sa i-i numără din portmoneul ei cam subţire, îşi puse pălăria, apucă punga ei fină de reţea şi porni să-şi facă cursele. Era fericită că iese la aer, căci se simţea mai liberă la trup şi la suflet dincolo de zidurile casei, mai puţin sufocată, mai puţin stingherită de monotonia invariabilă a mediului. Afară de

aceasta, fiecare drum în oraş însemna pentru ea o deosebită şi pasionantă aventură. La fiecare cotitură, la fiecare colţ îşi reţinea, plină de aşteptare, respiraţia, abia ridicându-şi privirea în nădejdea şi de teama de a-l zări pe Denis. Cu toate că nu primise o a doua scrisoare – împrejurare fericită, poate, căci în acest caz ar fi fost cu siguranţă descoperită –, intuiţia ei îi spunea că el se întorsese acum din călătoria de afaceri; dacă o iubea cu adevărat, avea negreşit să vină la Levenford ca s-o caute. O dorinţă instinctivă o făcu să-şi iuţească pasul şi-i grăbi în acelaşi ritm bătăile inimii. Trecu pe lângă Câmpul comunal cu un sentiment de jenă, observând dintr-o privire rapidă şi sfioasă că nimic nu mai rămăsese de pe urma petrecerilor din săptămâna trecută, afară de urmele bătătorite ale unei infinităţi de paşi, de pătratele şi cercurile pălite din locurile unde fuseseră ridicate barăcile şi corturile, şi de grămezi de resturi şi de cenuşă fumegândă, împrăştiate pe iarba călcată în picioare şi pâijolită; dar pustietatea aceasta presărată cu gunoaie nu-i dădu nicio emoţie, dispariţia gloatei aceleia vesele nu trezi în ea niciun regret, căci în inimă îi stăruia o amintire care nici nu pălise, nici nu era călcată în picioare sau pârjolită, ci care, pe zi ce trecea, se încingea mai tare.

Dorinţa ei de a-l vedea pe Denis devenise şi mai aprinsă, îi făcea silueta gingaşă să pară eterată, învăluia ochii ei într-o ceaţă şi-i aşternea pe obraji o prospeţime asemenea aceleia a unor flori de răsură abia deschise; dorul o înăbuşea, dându-i un sentiment de dureroasă amărăciune.

Ajunsă în oraş, zăbovi cu târguielile, întârzie în faţa vitrinelor, în speranţa că o uşoară atingere de braţ o va face să tresară. Alese căile cele mai lungi şi străbătu cât mai multe străzi, tot nădăjduind să-l întâlnească pe Denis. Dar nu-l zări şi atunci, în loc de a-şi ascunde privirea, începu să caute cu teamă în jur, ca şi cum l-ar fi implorat să se arate, să pună capăt aşteptării ei chinuitoare. Încetul cu încetul lista târguielilor scăzu şi când isprăvi cu

ultima cumpărătură, o cută mică, expresie a îngrijorării, brăzda fruntea ei netedă, iar acum, că suferinţa provocată de aşteptările ei înşelate punea stăpânire pe întreaga-i fiinţă, colţurile gurii i se lăsară în jos, gata să plângă. Denis nu o iubea şi din această pricină n-avea să mai vină. Fusese nebună să-şi închipuie că avea să continue să o poarte în inimă pe ea, o biată făptură atât de nepotrivită cu farmecul lui, cu frumuseţea lui plină de graţie. Cu amara certitudine a disperării, fata înţelese că el nu se va întoarce la ea niciodată şi că, asemenea unei păsări rănite, care fâlfâie singuratică şi neputincioasă din aripi, va rămâne părăsită.

Acum nu-şi mai putea amâna întoarcerea, căci simţea deodată, cu mişcătoare demnitate, că nu-i era îngăduit să se lase văzută hoinărind pe stradă şi înjosindu-se în ochii tuturor, alergând după un bărbat care-i arătase dispreţ; cu sacoşa plină de pachete atârnându-i de braţ ca o grea povară, se întoarse brusc şi porni hotărâtă spre casă. Alese acum străzile mai dosnice spre a se ascunde cât mai mult cu putinţă, simţind, dezolată cum era, că dacă Denis nu o dorea, nu avea nici ea să se arunce de gâtul lui; şi, în culmea acestei îndurerate renunţări, îşi ţinea capul plecat, ocupând cât mai puţin loc pe trotuarul în lungul căruia păşea.

Era atât de resemnată să nu-l vadă pe Denis, încât atunci când acesta se ivi pe neaşteptate în faţa ei, ieşind din pasajul ce ducea la gara cea nouă, îi făcu impresia unei fantome răsărite din neant, îşi ridică privirea pe care o ţinea în pământ, ca şi cum aceasta, speriată şi neîncrezătoare, s-ar fi împotrivit să lase încântătoarea viziune ce i se oferea pe neaşteptate să-i pătrundă în suflet, să-l inunde de o bucurie ce era poate ireală, un simplu miraj izvorât din nădejdile ei. Dar nicio fantomă n-ar fi putut înainta spre ea cu atâta aprindere sau zâmbi atât de cuceritor, sau să-i apuce mâna cu atâta căldură, cu atâta fermitate, încât să simtă, aşa cum simţea ea acum, bătaia sângelui fierbinte în mâna arzătoare şi vie

ce o strângea. Era Denis. Dar nu avea dreptul să fie atât de vesel şi de transportat, atât de lipsit de griji şi de plin de avânt, atât de netulburat de nicio amintire a despărţirii lor. Nu înţelegea oare că o silise să treacă prin zile întregi de apăsătoare melancolie şi că doar cu o clipă înainte fusese cufundată în tristeţe şi deznădejde, crezându-se părăsită?

— Mary, exclamă el, învăluind-o cu o privire fierbinte, mă simt ca în cer revăzându-te, şi arăţi ca un înger! M-am întors abia aseară şi m-am grăbit să vin de îndată ce am putut scăpa. Ce noroc că te-am întâlnit!

Îl iertă într-o clipă. Deznădejdea ei se topi la căldura entuziasmului său; tristeţea ei pieri sub puterea contagioasă a zâmbetului său plin de veselie; în schimb, o cuprinse o bruscă şi tulburătoare amintire a dulcei lor intimităţi la ultima întâlnire, şi o adâncă sfială puse stăpânire pe ea.

Se înroşi, văzându-l la lumina zilei pe acest tânăr minunat care, sub mantia întunericului prietenos, o ţinuse atât de strâns în braţe şi fusese cel dintâi care s-o sărute şi să atingă cu mângâierile lui trupul ei feciorelnic. Ştia el oare cât se gândise ea de atunci la el, câte emoţionante amintiri din trecut şi câte viziuni nebuneşti de viitor o obsedaseră? Nu îndrăznea să se uite la el.

— Sunt atât de fericit să te revăd, Mary! Îmi vine să sar în sus de bucurie! Îţi pare bine să mă vezi? continuă el.

— Da, spuse cu voce înceată, plină de jenă.

— Am atâtea lucruri să-ţi spun, pe care nu le-am putut pune în scrisoarea mea. N-am vrut să scriu prea multe, de teamă că ar putea fi interceptată. Ai primit-o?

— Am primit-o fără complicaţii, dar te rog să nu-mi mai scrii, şopti ea. Mi-ar fi frică pentru tine, dacă ai face-o.

Ceea ce spusese în scrisoare fusese atât de îndrăzneţ, încât gândul la ceea ce fusese trecut sub tăcere o făcu să roşească şi mai tare.

— N-o să mai am multă vreme nevoie să-ţi scriu, spuse el, râzând cu înţeles. Am să te văd atât de des acum!

Rămân la birou o lună sau două, până la turul meu de toamnă; şi pentru că a venit vorba despre afacerile mele, scumpa mea Mary, trebuie să-ţi spun că mi-ai adus noroc, am primit de două ori mai multe comenzi de astă dată. Dacă ai să mă inspiri mereu aşa, ai să-mi aduci în scurt timp o avere. Pe cuvântul meu! O să trebuiască să te întâlneşti cu mine, fie numai ca să împărţim câştigul!

Mary îşi aruncă, plină de teamă, privirea în jur, începând să simtă, chiar pe această stradă liniştită, o mulţime de priviri răuvoitoare îndreptate asupra ei şi înţelegând din impetuozitatea lui cât de puţin îşi dădea seama de situaţia ei.

— Denis, îmi pare rău, dar nu mai pot să rămân aici... am putea fi văzuţi.

— Dar ce, e o crimă să stai de vorbă cu un tânăr... mai ales dimineaţa? răspunse cu blândeţe şi înţeles. Nu e niciun rău, te asigur. Dar dacă preferi să umbli, sunt gata să te însoţesc până la capătul pământului! Daţi-mi voie, doamnă, să vă duc o bucată de drum pachetele.

Mary clătină din cap.

— Lumea ne-ar observa şi mai mult, răspunse ea timidă, convinsă că toţi ochii oraşului erau aţintiţi asupra ei în timpul acestei plimbări nechibzuite.

O privi duios, cu un aer protector, scrutând apoi strada în toate direcţiile, cu o privire de om cu experienţă, care apăru privirii ei smerite ca uitătura cutezătoare a unui aventurier aflat într-o ţară duşmană.

— Mary, iubita mea, spuse el acum pe un ton glumeţ, nu-l cunoşti încă pe bărbatul cu care te plimbi. „Foyle nu ştie ce e înfrângerea”, iată deviza mea. Intră cu mine aici!

O apucă cu fermitate de braţ, ducând-o cu câteva case mai departe, iar apoi, înainte ca ea să-şi dea seama şi să se poată măcar gândi să reziste, o împinse pe uşa gălbuie a cafenelei Bertorelli. Mary păli de teamă, simţind că depăşise de-a binelea limitele bunei-cuviinţe şi că atinsese punctul cel mai adânc al căderii ei. Privindu-l mustrător pe Denis, care zâmbea, exclamă cu indignare:

— O, Denis, cum îţi permiţi?

Totuşi, rotindu-şi privirea în jurul sălii curate şi goale, cu şirurile ei de mese cu tăblie de marmură, cu micile oglinzi strălucitoare şi pereţii tapetaţi în culori vii, în timp ce se lăsa condusă spre una din boxele cu banchete de pluş, care semănau întocmai cu banca ei de la biserică, fu cuprinsă de o ciudată mirare, de parcă s-ar fi aşteptat să găsească o speluncă murdară, potrivită pentru orgiile desfrânate care, dacă era vorba să dai crezare părerilor preconcepute, erau inevitabil legate de un local ca acesta.

Nedumerirea ei fu sporită când un bărbat pântecos, cu un aer părintesc şi cu o serie întreagă de bărbii, una mai prietenoasă şi mai cumsecade decât alta, înaintă zâmbitor spre ei, se îndoi repede din acea parte a corpului unde ar fi trebuit să se afle talia, şi spuse:

— Bună ziua, domnule Doyle, mă bucur că v-aţi întors.

— Bună dimineaţa, Louis!

Aşadar, acesta era monstrul în persoană.

— Aţi avut o călătorie plăcută, misser Doyle? Făcut multe afaceri, sper.

— Foarte multe, bătrâne morman de osânză. N-ai aflat încă la ora actuală că sunt capabil să plasez orice? Aş reuşi să vând o tonă de macaroane pe străzile Aberdeenului.

Bertorelli râse, întinzându-şi braţele cu un gest expresiv, în timp ce chicotitul lui înmulţea perniţele de grăsime ce încadrau faţa lui plină şi radioasă.

— Asta nu greu, domnu’ Doyle. Maccheroni lucru bun, la fel ca porridge; face oamenii mari, ca mine.

— Aşa e, Louis! Eşti un exemplu viu împotriva folosirii macaroanelor. Dar să lăsăm silueta dumitale. Ce-ţi face familia?

— O! Minunat! Bambino al meu aproape aşa mare ca mine. Are deza doua bărbii.

Pe când se scutura de râs, Mary contempla din nou înmărmurită spectacolul tragic oferit de un ticălos ce-şi

ascundea mârşăvia sub masca unei false voioşii şi sub aparenţa unei omenii înşelătoare. Dar zbuciumul gândurilor ei fu întrerupt de Denis, care o întrebă cu tact:

— Ce vrei să iei, Mary? Un „macallum”?

Avu curajul să dea afirmativ din cap, căci cu toate că n-ar fi ştiut să deosebească un „macallum” de o pricomigdală, era peste puterile ei să-şi recunoască ignoranţa în faţa acestui arhanghel al răului.

— Excelent, delicios, aprobă Bertorelli depărtându-se.

— Drăguţ om, spuse Denis. Extrem de cumsecade şi amabil cum nu se mai poate.

— Dar, făcu Mary cu o voce tremurătoare, se spun lucruri atât de grozave despre el!

— Probabil că mănâncă prunci! Cleveteli de oameni bigoţi, dragă Mary. Va trebui să depăşim odată asemenea idei, dacă nu vrem să rămânem încremeniţi în vremurile celui mai negru obscurantism. Deşi e italian, e totuşi om. Vine dintr-o localitate de lângă Pisa, unde se află vestitul turn, acela aplecat, care însă nu cade. O să mergem odată să-l vedem, aşa cum vom vizita Parisul şi Roma – spuse el cu nepăsare.

Mary se uita cu evlavie la acest tânăr care se adresa străinilor cu numele lor de botez şi care jongla cu capitalele Europei, nu pe un ton lăudăros ca bietul Matt, ci cu o siguranţă calmă şi rece. Îşi imagina ce pasionantă putea fi viaţa lângă un bărbat ca acesta, atât de tandru şi totuşi atât de tare, atât de blând şi totuşi atât de neînfricat. Simţea că era pe cale să-l adore.

Îşi mâncă „macallumul”, un delicios amestec de îngheţată şi zeamă de zmeură care – îmbinând esenţa fin acidulată a fructului cu dulceaţa rece şi moale a îngheţatei – se topea cu un gust delicios şi neaşteptat pe limbă. Sub masă, Denis îşi lipea uşor piciorul de al ei, în timp ce ochii lui urmăreau cu vie mulţumire naiva ei plăcere.

De ce oare, se întreba Mary, faptul de a fi împreună cu el o umplea totdeauna de o atât de rară încântare? De ce

se deosebea el atât de mult prin bunătatea, generozitatea şi toleranţa lui de toţi aceia pe care-i cunoscuse ea? De ce gura lui arcuită, reflexele de lumină din părul său, felul cum îşi ţinea capul îi făceau inima să salte de fericire?

— Îţi place aici? întrebă el.

— E foarte drăguţ, admise, murmurând cu supunere.

— E un local foarte cumsecade, confirmă el, altminteri nu te-aş fi adus aici. Dar orice loc e plăcut câtă vreme suntem împreună. Ăsta-i secretul, Mary!

Ochii ei sclipeau privindu-l, toată fiinţa ei aspira parcă efluviile vitalităţii sale nestăvilite şi, pentru prima dată de când se reîntâlniseră, izbucni într-un râs spontan, fericit şi deschis.

— Aşa te vreau, o încurajă Denis. Începusem să-mi fac griji în privinţa ta. Se aplecă brusc peste masă şi apucă degetele ei mici şi subţiri. Doresc atât de mult să te ştiu fericită, scumpa mea Mary! Când te-am văzut prima oară, te-am iubit pentru farmecul tău, era însă un farmec întristat. Am avut impresia că ţi-e teamă să zâmbeşti, ca şi cum cineva ar fi nimicit toată veselia din tine. Din seara aceea minunată pe care am petrecut-o împreună, m-am gândit tot timpul la tine. Te iubesc şi sper că-ţi sunt drag şi eu, căci simt că suntem făcuţi unul pentru altul. N-aş putea să mai trăiesc fără tine şi vreau să fiu lângă tine, să observ cum îţi învingi tristeţea, să te văd râzând de orice glumă prostească pe care am să ţi-o spun. Lasă-mă să-ţi fac curte făţiş!

Mary rămase mută, adânc mişcată de cuvintele lui. În cele din urmă, rosti cu tristeţe:

— Nici nu-ţi dai seama cât doresc să fim împreună! Mi-ai lipsit atât de mult, Denis! Dar nu-l cunoşti pe tata. E un om teribil. Are în el ceva de neînţeles. Mi-e frică de dânsul şi... mi-a interzis să vorbesc cu tine.

Privirea lui Denis se încruntă.

— Nu sunt destul de bun pentru el?

Mary îşi strânse involuntar degetele, ca şi cum ar fi

rănit-o.

— Vai, nu spune asta, dragă Denis! Eşti minunat şi te iubesc. Aş muri pentru tine; dar tata e omul cel mai autoritar pe care ţi-l poţi închipui... şi cel mai vanitos.

— Dar de ce? Are ceva contra mea? Doar n-am nimic, Mary, de care să-mi fie ruşine. De ce zici că e vanitos?

Mary tăcu o clipă. Pe urmă spuse încet:

— Nu ştiu! Când eram mică nu m-am gândit niciodată la asta. Tata era ca un zeu pentru mine, atât de mare, atât de puternic, fiecare cuvânt rostit de el era o poruncă. Când am mai crescut, aveam impresia că e la mijloc un mister, un lucru care-l deosebeşte de oamenii obişnuiţi, care-l face să caute a ne modela după concepţia lui, iar acum mi-e teamă că crede... Făcu o pauză, privindu-l nervoasă pe Denis.

— Ce crede? stărui el.

— Nu sunt sigură, vai! Abia îmi vine s-o spun. Se roşi jenată şi continuă gâfâind: Pare să-şi închipuie că ne înrudim într-un fel cu neamul Winton.

— Cu Wintonii?! exclamă el, nevenindu-i să creadă. Cu însuşi contele? Cum naiba i-a venit ideea asta?

Mary scutură din cap, tristă şi nenorocită:

— Nu ştiu. Nu vorbeşte niciodată deschis despre ea, dar ştiu că-i umblă tot timpul prin cap. Numele de familie al Wintonilor e Brodie, înţelegi... o, dar toată treaba asta e atât de ridicolă!

— Ridicolă! repetă el. Aşa pare, într-adevăr. Şi ce îşi imaginează să poată trage din asta?

— Nimic, strigă cu amărăciune. Doar o satisfacţie a mândriei sale. Ne face viaţa de nesuferit uneori. Ne constrânge, ne impune să trăim altfel decât ceilalţi. Suntem izolaţi în casa asta, clădită de el şi care ne apasă la fel ca şi dânsul.

Aprinsă de mărturisirea temerilor ei, ea exclamă în cele din urmă:

— O, Denis! Ştiu că e urât să vorbesc în felul ăsta despre propriul meu tată, dar mi-e frică de el. N-ar

consimţi niciodată, niciodată la logodna noastră.

— Am să merg să-i vorbesc, spuse Denis strângând din dinţi. Am să-l conving, în ciuda voinţei lui, şi am să-l fac să permită să ne vedem. Nu mi-e frică de el. Nu mă tem de niciun om pe lume.

Mary sări în sus, cuprinsă de panică:

— Nu! Nu, Denis! Să nu faci asta! Ne-ar pedepsi îngrozitor pe amândoi! Ideea că tatăl ei, cu forţa lui grozavă, cu bestialitatea lui, l-ar putea schingiui pe acest tânăr şi frumos gladiator, o înspăimânta. Promite-mi că n-ai să faci asta! strigă ea.

— Dar trebuie să ne vedem, Mary! Nu pot renunţa la tine!

— Ne-am putea întâlni din când în când, spuse Mary.

— Asta nu duce la nimic, iubita mea, trebuie să stabilim un plan precis. Ştii că vreau să mă însor cu tine!

O privi drept în ochi; îi cunoştea naivitatea şi nu îndrăzni să spună mai mult. În schimb, îi luă mâna, o sărută uşor în palmă şi îşi lipi obrazul de ea,

— O să ne revedem curând, nu-i aşa? întrebă fără multă logică. Mi-e dor să mă plimb din nou cu tine la lumina lunii, s-o văd oglindindu-se în ochii tăi, să văd razele ei jucându-ţi în păr. Îşi înălţă capul uitându-se la mâna ei, pe care o ţinea tot într-a lui. Mâinile tale, Mary, sunt moi, albe, gingaşe ca nişte ghiocei. Îmi răcoresc ca zăpada obrazul fierbinte. Le iubesc şi te iubesc.

O dorinţă pătimaşă de a o avea tot timpul lângă dânsul puse stăpânire pe el. La nevoie, avea să lupte pentru ea; va fi mai tare decât împrejurările ce îi despărţeau, mai tare decât soarta însăşi. Cu o voce schimbată, rosti hotărât:

— Ai să te măriţi cu mine, Mary, chiar dacă va trebui să aşteptăm, nu-i aşa?

În timp ce şedea tăcut în decorul ţipător al cafenelei pustii, atingându-i uşor mâna şi aşteptând răspunsul, ea îi citea în privire elanul cu care sufletul lui tindea către ea, şi nu vedea în întrebarea lui decât dorinţa de a o şti

mereu fericită lângă el. Uitând într-o clipă greutăţile, primejdiile şi totala imposibilitate a realizării acestei dorinţe, ignorând totul despre căsătorie, ştiind numai că-l iubeşte, uitând până şi de teama ei în faţa puterii lui şi topindu-se cu totul în el, îl privi adânc în ochi şi răspunse:

— Da.

Tânărul nu se mişcă, nu se aruncă în genunchi într-o izbucnire de recunoştinţă; dar în tăcerea lui, un val de dragoste şi de fervoare indicibilă trecu din fiinţa lui în a ei, prin mâinile lor ce se atingeau; din ochi îi ţâşni o privire plină de atâta duioşie şi devotament încât, întâlnindu-se cu privirea ei, se uni cu ea, învăluindu-i pe amândoi ca un nimb de lumină.

— N-ai să regreţi, iubita mea, şopti, aplecându-se peste masă şi sărutând-o dulce pe buze. Am să fac tot ce-mi stă în putinţă, Mary, ca să te simţi fericită! Am fost egoist, acum însă ai să treci totdeauna înaintea mea. Am să muncesc din greu pentru tine. Înaintez repede în cariera mea şi am să înaintez şi mai repede. Am de pe acum un mic depozit la bancă şi în scurt timp, dacă mă aştepţi, Mary, vom pleca de aici şi ne vom căsători.

Simplitatea uluitoare a soluţiei o orbi şi gândindu-se cât de uşor va fi pentru ei să fugă pe neaşteptate, în secret, fără ca tatăl ei să ştie, să se smulgă pe deplin de sub dominaţia lui, ea bătu veselă din palme şi şopti:

— O, Denis! E cu putinţă? Nu m-am gândit niciodată la asta!

— Da, e cu putinţă şi o vom face, Mary. Am să muncesc din răsputeri ca să putem pleca cât mai repede. Adu-ţi aminte de lozinca mea! Vom face din ea deviza familiei noastre, fără să ne pese de Wintoni! Acum, nicio vorbă în plus, nicio altă grijă pentru căpşorul tău. Lasă totul în seama mea şi aminteşte-ţi numai că mă gândesc la tine şi mă lupt tot timpul pentru tine. Va trebui, probabil, să fim prudenţi în ceea ce priveşte întâlnirile, dar voi putea, desigur, să te văd din când în când... fie chiar numai ca să admir de la distanţă linia elegantă a siluetei tale.

— Trebuie să te pot vedea câteodată; mi-ar veni prea greu altminteri, şopti ea, adăugând cu ingenuitate: în fiecare marţi mă duc la bibliotecă ca să schimb cartea mamei şi, uneori, pe a mea.

— Crezi că n-am descoperit singur acest lucru, ştrengăriţo? răspunse Denis zâmbind. Sunt sigur că în curând am să ştiu tot despre gusturile literare ale mamei tale. Şi nu cunosc eu biblioteca? Am să fiu acolo, n-avea grijă. N-ai putea să-mi dai însă o fotografie, scumpa mea, ca să-mi dea curaj între aceste întâlniri?

Îşi lăsă capul în jos, dându-şi seama de lipsurile ei şi de ciudăţeniile educaţiei ei, când îi răspunse:

— Nu am niciuna. Tata se opune.

— Cum? Dar părinţii tăi au rămas în urmă, fetiţa mea! Va trebui să-i trezim. Când te gândeşti că nu ţi-au făcut niciodată o fotografie! Ce ruşine! Dar atâta pagubă, de îndată ce vom fi căsătoriţi, o să am eu grijă să pun drăguţul tău obrăjor să pozeze în faţa obiectivului. Cum îţi place asta? întrebă el, scoţând la iveală fotografia cafenie şi cam ştearsă a unui tânăr degajat, stând cutezător, dar totodată cu un aer nepotrivit de vesel, în mijlocul unei îngrămădiri de obiecte care păreau a fi nişte pietre de mormânt în miniatură.

— Denis Foyle, anul trecut la Drumul Uriaşilor, explică el. Baba care vinde acolo scoici, ştii, din cele mari, răsucite, care-ţi şoptesc la ureche, mi-a dat cu ghiocul în ziua aceea. Mi-a spus că am să fiu un băiat foarte, foarte fericit; trebuie să fi ştiut, desigur, că aveam să te întâlnesc.

— Pot s-o păstrez? întrebă ea timidă. O găsesc minunată.

— E a ta şi numai a ta, cu condiţia s-o porţi lângă inimă.

— Trebuie s-o port acolo unde nu o vede nimeni, răspunse ea cu nevinovăţie.

— Asta-mi convine de minune, spuse cu un zâmbet maliţios, văzând-o că-i înţelege gluma şi că, sfioasă, roşeşte până la urechi. Dar se grăbi să facă îndată o

precizare onorabilă: Nu te supăra, Mary! Dar nu fac decât gafe cu limba mea stângace.

Râseră amândoi, dar în timp ce se lăsa pradă veseliei, simţind că ar fi în stare să-i asculte neîncetat glumele, ea înţelese scopul lor ascuns şi-i fu recunoscătoare pentru încercarea lui de a o îmbărbăta în vederea apropiatei lor despărţiri. Curajul lui îi insuflă tărie, felul lui deschis şi îndrăzneţ de a privi viaţa o stimulă, aşa cum un vânt rece şi curat înviorează pe un prizonier după o lungă captivitate într-un aer stătut. Năpădită de toate acestea, ea spuse involuntar şi cu simplitate:

— Cu tine, Denis, mă simt fericită şi liberă, pot răsufla. N-am ştiut ce înseamnă dragostea înainte de a te întâlni. Nu mă gândisem niciodată la ea... Nu înţelegeam... acum însă ştiu că pentru mine dragostea înseamnă a fi mereu cu tine, a respira acelaşi aer ca tine.

Se întrerupse brusc, speriată de îndrăzneala ei de a-i vorbi în acest chip. O vagă amintire a existenţei ei anterioare, a vieţii duse departe de el miji în conştiinţa ei, iar când ochii îi căzură pe grămada de pachete de lângă ea, îşi aduse aminte de Mama, care desigur se întreba ce se întâmplase cu ea; îşi dădu seama de nemaipomenita ei întârziere, de nevoia de a fi prudentă. Ridicându-se repede, spuse cu un scurt oftat:

— Trebuie neapărat să plec, Denis.

Cuvintele acestea îl făcură să simtă toată povara despărţirii iminente, dar nu încercă s-o facă să rămână, ci ridicându-se imediat, bărbăteşte, îi zise:

— N-aş vrea să pleci, iubita mea, şi ştiu că nici tu n-ai vrea să pleci, dar acum vedem mai limpede viitorul. Nu avem decât să ne iubim unul pe altul şi să aşteptăm.

Erau tot singuri. Dispărând definitiv, Bertorelli – cât de monstru va fi fost – dovedise totuşi o înţelegere omenească şi o apreciere plină de tact a situaţiei lor, care puteau să cadă în cumpănă, fie chiar numai uşor, faţă de grozăviile ce-i fuseseră puse în sarcină. Se sărutară repede, buzele lui Mary atingându-le pe ale lui Denis uşor

ca aripile unui fluture. În faţa uşii schimbară o ultimă privire, împărtăşire a tainicei lor înţelegeri, a încrederii şi iubirii lor, şi fiecare închise în sine privirea celuilalt ca un nepreţuit talisman. Apoi Mary se întoarse şi plecă.

Sacoşa i se părea acum ca un fulg; înainta cu paşi repezi şi uşori în ritmul zglobiu al inimii, cu capul ridicat, cu cârlionţii fluturând vesel în urma-i şi ajunse acasă înainte ca exaltarea să i se fi potolit. Când intră zorită în bucătărie, doamna Brodie o privi întrebătoare pe după nasul ei strâmb:

— Ce te-a făcut să întârzii, fata mea? Ţi-a trebuit multă vreme pentru aste câteva cumpărături. Ai întâlnit vreun cunoscut? S-a interesat cineva de Matt?

Mary fii cât pe-aci să-i pufnească în obraz. Se întrebă o clipă ce impresie i-ar face mamei ei dacă i-ar povesti că tocmai mâncase nişte dulciuri minunate, servite de un bandit mârşav care torturează copilaşii cu macaroane, şi că făcuse aceasta într-un primejdios local de perdiţie şi în societatea unui tânăr care-i propusese, de fapt, să-şi petreacă cu el luna de miere la Paris. Făcu bine că se stăpâni, căci dac-ar fi cedat, în beţia inimii ei, acestui gând absurd, doamna Brodie s-ar fi îndoit, desigur, că fata ei e în toate minţile sau ar fi leşinat pe loc.

— Oricum, aerul pare să-ţi fi priit, urmă Mama, cu o uşoară bănuială, căci eşti roşie la faţă ca un bujor.

Cu toată credulitatea ei, instinctul matern o făcea să pună la îndoială că aerul din Levenford, atât de puţin înviorător de obicei, putea avea un efect atât de mare.

— Da! Mă simt mult mai bine acum, răspunse Mary, potrivit adevărului, cu buze fremătătoare şi cu ochi ce sclipeau.

— Când erai plecată, bunica mi-a pomenit de o scrisoare pe care te-a văzut citind-o, stărui doamna Brodie, urmărind gândul ei nebulos. Sper că nu eşti pe cale să faci vreo prostie pe care tatăl tău ar dezaproba-o. Nu te pune împotriva lui, Mary. Cei care au încercat s-o facă s-au căit amarnic. Rezultatul e totdeauna acelaşi.

Suspină, năpădită de amintiri, şi adăugă: Până la urmă, tot o să afle şi o să se dezlănţuie împotriva ta, iar sfârşitul o să fie dureros, da, teribil de dureros.

Mary îşi aruncă de pe ea pardesiul. Cu o mişcare bruscă a umerilor. În ceasul care trecuse, trupul ei zvelt îşi recâştigase vitalitatea tinerească şi poruncitoare. Stătea înfiptă drept, plină de încredere şi de sălbatică bucurie.

— Mamă, spuse ea râzând, nu te îngriji de mine. Lozinca mea sună acum: „Mary nu ştie ce e înfrângerea”.

Doamna Brodie clătină cu tristeţe din capul ei înclinat în chip tragic şi, cuprinsă de nedumerire şi de o vagă presimţire, adună lucrurile cumpărate de Mary; apoi, lăsându-şi capul şi mai melancolic într-o parte, asemenea unei întrupări a nenorocului şi a unor sumbre prevestiri, părăsi încet încăperea.

6

— Nessie, Mary! ţipă strident doamna Brodie, agitându-se cu un zel frenetic spre a-l ajuta pe soţul ei să se îmbrace. Veniţi să-i puneţi tatălui vostru ghetrele.

Era în dimineaţa de 21 august, una din zilele însemnate cu roşu în calendarul lui James Brodie. Îmbrăcat într-un costum cu carouri mari albe şi negre şi pantaloni scurţi şi bufanţi, şedea cu faţa congestionată, asemenea unui soare roşu, căznindu-se să-şi pună ghetrele, pe care nu le mai purtase de exact un an, când – deşi prefera să nu-şi aducă aminte acum de acest fapt – întâmpinase aceleaşi greutăţi ca să şi le încheie.

— Ce idee stupidă a mai fost şi asta de a pune ghetrele deoparte, fără a le fi uscat? se răsti el la nevastă-sa. N-o să-mi mai încapă acum! Ce naiba, nu eşti în stare să păstrezi cum trebuie niciun lucru în casa asta? Nu vezi că s-au strâmbat?

În mod inevitabil, când vreo treabă nu mergea, vina era

aruncată pe umerii şubrezi ai nevestei sale.

— Nu poate omul să lase niciun lucru în casă fără ca vreo fiinţă neroadă să nu i-l strice! Cum să mă duc la expoziţie fără ghetre? Rândul viitor o să-mi cereţi să merg fără guler şi cravată.

— Dar, tată, răspunse sfioasă doamna Brodie, cred că porţi ghetre puţin mai mari anul ăsta. Perechea nouă pe care ţi-am comandat-o chiar eu era cu o idee mai largă decât celelalte.

— Prostii! mârâi el. Ai să spui, în curând, că picioarele mele au crescut.

În clipa aceea, Nessie dădu buzna în odaie ca un mânz, urmată mai încet de Mary.

— Repede, repede, fetelor! le zori Mama. Aranjaţi-i tatei ghetrele şi grăbiţi-vă, căci a întârziat. Tinerele slujitoare se puseră în genunchi, desfăşurând toată dibăcia şi forţa degetelor lor agile spre a-şi duce la capăt sarcina, în vreme ce Brodie, răsturnat pe spate, fierbea de nerăbdare şi arunca priviri mânioase soţiei sale, care stătea în faţa lui cu un aer vinovat. Catastrofa era cu atât mai neplăcută pentru doamna Brodie, cu cât, în acea zi deosebită, se putea conta în mod normal pe buna lui dispoziţie, iar gândul că îşi zădărnicise singura perspectivă, atât de rară, de a trăi o zi fără accese de furie, că reactivase vulcanul adormit, era mai umilitor pentru ea decât ocările cu care o copleşea.

Era ziua expoziţiei de vite din Levenford, eveniment agricol de seamă, la care se întrunea elita regiunii atât în ce priveşte şeptelul, cât şi în ce priveşte populaţia umană. Lui Brodie îi plăcea această expoziţie şi făcuse din apariţia lui la deschidere un obicei anual nestrămutat. Îi plăceau vacile lucioase, cu ugerele umflate; armăsarii vânjoşi de Clydesdale; caii îndesaţi care defilau ridicând din picioare în padoc; porcii îngrăşaţi care abia se ţineau pe picioare; oile cu lână bogată şi deasă, şi se fălea cu priceperea lui în a aprecia animalele.

„Eu, un pălărier!” părea el să spună stând lângă juriu,

cu o mână strânsă pe faimosul lui baston de frasin şi cu cealaltă înfundată în buzunarul hainei. „Mă pricep mai bine la treaba asta decât ei.”

Era în elementul lui acolo. Se aşeza întâi în rândul din faţă al celor ce-şi dădeau părerea asupra animalelor, distingându-se printre cei mai buni dintre ei; pe urmă, cu pălăria îndrăzneţ împinsă pe ceafă, hoinărea printre corturi, tăia cu briceagul lui când o bucată din cutare brânză, când o felie dintr-alta, gustându-le cu un aer competent, la fel ca diferitele probe de unt, de smântână, de lapte bătut; glumea degajat cu cele mai durdulii lăptărese, care stăteau în spatele produselor expuse de ele.

Partea cea mai aproape de glie a eului său înflorea în zile ca acestea. Moştenise de la neamul mamei sale, Lumsden pe nume, ale cărui vlăstare fuseseră timp de generaţii mici fermieri pe domeniile conţilor de Winton, acea dragoste adânc înrădăcinată pentru pământ, pentru produsele şi vitele lui. Corpul lui tânjea după munca aspră a ogoarelor, căci în tinereţe mânase atelajul plugului peste huma ţinutului Winton şi cunoscuse, de asemenea, fiorii izvorâţi din contactul obrazului cu patul puştii. De la tatăl său, James Brodie – acest bărbat amar, morocănos şi neînduplecat, al cărui unic copil era –, i se trăgea acea mândrie hrănită din dorinţa de a stăpâni pământ. Numai vicisitudinile următoare morţii tatălui său, care, după ce sărăcise, îşi pierduse viaţa căzând de pe cal, îl silise să îmbrăţişeze odioasa meserie de negustor.

Mai era însă un alt motiv, mai puternic, care-l atrăgea la expoziţie, şi anume dorinţa arzătoare de a intra în contact, pe picior de egalitate, cu mica nobilime a comitatului şi a oraşului. Fără a adopta acolo o atitudine slugarnică, ci mai degrabă o uşoară aroganţă, orice semn de recunoaştere, orice cuvânt de salut sau o conversaţie de câteva clipe cu o notabilitate de rang şi distincţie, îl umplea totuşi de mulţumire sufletească şi de o plăcere îmbătătoare şi exaltantă.

— Am reuşit, tată. Am terminat cea dintâi! strigă Nessie triumfătoare. Cu degetuţele ei, izbutise să încheie nasturii uneia din ghetrele refractare.

— Haide, Mary! imploră doamna Brodie. Eşti îngrozitor de înceată! Tată-tău doar nu poate aştepta toată ziua.

— Las-o să-şi facă treaba pe îndelete, zise Brodie cu ironie. Dacă tot am zăbovit atât, pot întârzia de-abinelea. Poate că doriţi să mă reţineţi toată ziua aici, printre voi.

— Nu e niciodată aşa de iute la treabă ca Nessie, oftă doamna Brodie.

— Gata, spuse Mary în sfârşit, ridicându-se cu degetele amorţite.

Tatăl ei o măsură cu un aer critic.

— Ai început să te leneveşti, fata mea, ăsta-i cusurul tău! Când mă uit la tine, găsesc, zău, că devii grasă ca o turlă. Ar trebui să mănânci mai puţin şi să lucrezi mai mult.

Se ridică şi se examină în oglindă, în timp ce Mama ieşi cu fetele din odaie. Şi cum imaginea sa reflectată îl privea cu aprobare crescândă, mulţumirea de sine sfârşi prin a-i reveni. Coapsele sale groase şi musculoase erau puse în valoare de minune de stofa aspră a pantalonilor până la genunchi, iar pe pulpele sale umflate se mulau în chip nobil ciorapii miţoşi, tricotaţi în casă; umerii săi erau laţi şi drepţi ca ai unui atlet, nicio uncie de grăsime nu-i deforma trupul, iar pielea îi era nepătată, ca a unui copil. Era tipul desăvârşit al unui gentilom de la ţară, şi cum acest fapt, pe care-l cunoştea dinainte, îi era confirmat în chip şi mai convingător de strălucita imagine din oglindă, îşi răsuci mustaţa şi îşi mângâie bărbia cu mulţumire şi îngâmfare.

În acel moment, uşa camerei sale se deschise încet şi bunica Brodie îşi vârî cu precauţie capul prin crăpătură, iscodind dispoziţia lui înainte de a vorbi.

— Pot să mă uit puţin la tine înainte să pleci? spuse linguşitor, după o pauză prudentă.

Ziua aceasta producea asupra sensibilităţii ei în declin

un efect vecin cu surescitarea, stimulat de amintirile din tinereţe, pe jumătate uitate, care o năpădeau într-un vălmăşag incoerent.

— Arăţi într-adevăr minunat. Eşti tipul însuşi de bărbat frumos, spuse ea către fiul ei. Ah, ce-aş mai da să pot merge cu tine!

— Eşti prea bătrână la dinţi, mamă, ca să te arăt la expoziţie, zise Brodie eschivându-se, şi totuşi ai merita un premiu de rezistenţă.

Fiind cam tare de urechi, mamă-sa nu auzi prea bine cele spuse de fiu-său, iar gândurile ei, care rătăceau departe, o împiedicară să prindă pe deplin înţelesul acestor cuvinte.

— Da, devin cam prea bătrână ca să mă pot duce acolo, se văită ea, dar a fost o vreme când eram printre cele dintâi la mulsul vacilor, la privirea animalelor şi la ţopăiala ce urma, iar apoi la glumele şi jocurile pe drumul lung spre casă, în aerul rece al serii. Toate îmi revin în minte. Ochii ei tulburi se luminară. Ce minunate pâinişoare prăjite şi plăcinte se găseau acolo, cu toate că nu mă prea uitam la ele pe vremea aceea! Oftă, plină de regret pentru acele ocazii pierdute.

— Ptiu, femeie, nu poţi să te gândeşti la altceva decât la mâncare? Auzindu-te, s-ar zice că mori de foame, o mustră Brodie.

— Nu, nu, James! Îţi sunt recunoscătoare pentru tot ce-mi dai, şi-mi dai de ajuns. Dar dacă vezi poate astăzi vreo bucăţică bună de brânză de Cheddar, nu prea scumpă – se găsesc unele chilipiruri la spartul târgului – ai putea să mi-o aduci, spuse ea băgându-i-se sub piele cu o privire linguşitoare.

Brodie izbucni într-un râs zgomotos.

— Vai de mine! Ai să mă omori, muiere! Te închini numai la stomac. Mă aştept să-l văd astăzi pe sir John Latta. Vrei poate să fiu încărcat cu pungi şi pachete când am să-l întâlnesc? strigă el la dânsa, ieşind zgomotos din odaie.

Maică-sa alergă la fereastra camerei ei ca să-l vadă părăsind casa cu ifose. Avea să şadă acolo aproape toată ziua, încordându-şi privirea după fiecare vită, bucurându-şi ochii în faţa pancartelor colorate care le însoţeau – cele roşii pentru premiul întâi, cele albastre pentru cel de-al doilea, cele verzi pentru al treilea, şi cele indiferente, galbene, care înseninau doar „menţiune onorabilă” – desfatându-se la privirea forfotei şi înghesuielii oamenilor veniţi de la ţară şi căutând, dar mereu fără succes, să zărească în mulţimea ce trecea prin faţa casei vreo faţă familiară de pe vremuri. Afară de aceasta, nu-şi putea scoate din cap ideea că tot mai exista o posibilitate – a cărei improbabilitate nu făcea decât să-i aţâţe imaginaţia – ca fiul ei să-i aducă totuşi vreun mic cadou. În orice caz, îi ceruse acest lucru, şi mai mult nu putea face, îşi spunea ea în gând, instalându-se cu poftă în fotoliul ei, spre a-şi începe plăcuta veghe.

Ajuns la piciorul scării în drumul său spre uşă, Brodie se întoarse către Mary:

— Ai face bine să te duci la afacere ca să-i aduci aminte nătărăului aceluia de Perry că am să lipsesc de acolo toată ziua.

Prăvălia era cunoscută în casa Brodie doar sub numele de „afacere”; prima denumire ar fi fost socotită meschină, ba chiar înjositoare.

— Poate că a uitat că nu e liber astăzi. E în stare să-şi uite şi capul, de bleg ce e. Şi caută să alergi, fata mea, ca să mai pierzi din grăsime.

Mamei îi spuse:

— Mă întorc când ai să mă vezi.

Era formula folosită în rarele ocazii când catadicsea să-i spună la revedere soţiei sale; de fapt însă, era un semn de neobişnuită mărinimie, pe care Mama îl primea cu recunoştinţa cuvenită.

— Sper că ai să te distrezi, James, îi zise ea cu sfială, adaptându-şi răspunsul dispoziţiei lui şi caracterului memorabil al evenimentului. Numai cu asemenea prilejuri

extraordinare şi remarcabile îndrăznea să folosească numele său de botez, dar când aceste prilejuri se ofereau, ea lua acest risc asupra ei, socotind că-şi consolidează astfel locul modest şi neînsemnat pe care-l ocupa în stima lui.

Nu cuteza să se gândească la interesul pe care expoziţia putea să-l prezinte şi pentru dânsa; trebuia să considere ca o suficientă mulţumire pentru ea putinţa de a admira înfăţişarea impunătoare a soţului ei, care pleca singur la orice petrecere, ideea absurdă că l-ar putea însoţi netrecându-i niciodată prin gând. Nu avea rochii, prezenţa ei era necesară acasă, sănătatea ei şubredă nu-i îngăduia să reziste eforturilor cerute de o zi petrecută în aer liber – oricare din aceste motive era suficient, după judecata ei timidă, ca să-i interzică a-l însoţi. „Sper pentru el că vremea va fi frumoasă”, murmură ea întorcându-se mulţumită ca să spele vasele, în vreme ce Nessie făcea tatălui ei semne de adio de la fereastra salonului.

Îndată ce uşa din faţă se închise în urma stăpânului casei, Mary sui încet în camera ei, se aşeză pe marginea patului şi se uită pe fereastră. Nu vedea, în lumina orbitoare a dimineţii, cei trei mesteceni înalţi, ale căror trunchiuri drepte şi netede luceau ca nişte catarge de argint; nu auzea foşnetul şoptitor al frunzelor ce-şi arătau când faţa întunecată, când cea deschisă în suflarea uşoară a brizei. Şedea adâncită în gânduri, cugetând asupra observaţiei tatălui ei, întorcând-o în fel şi chip, cu nelinişte şi îngrijorare: „Mary, devii grasă ca o turlă”, îi spusese în batjocură, înţelegând de bună seamă să spună că ea se dezvolta, devenea mai plină, aşa cum se potrivea cu vârsta şi cu creşterea ei rapidă. Totuşi, această singură reflecţie, care luminase brusc, ca o fulgerare, întunericul neştiinţei ei, stingându-se apoi din nou, stârnise deodată în mintea ei o adâncă tulburare.

Maică-sa, care asemenea unui struţ îşi ascunsese cu nervozitate capul în faţa celei mai mici aluzii la această temă, dacă ea apărea vreodată la orizontul discuţiilor din

casă, nu o lămurise nici măcar asupra celor mai elementare aspecte ale problemei sexuale, răspunzând cu oroare la orice întrebare directă şi naivă pe care fata ei i-ar fi adresat-o: „Taci din gură, Mary! Despre lucrurile astea nu se vorbeşte. O fată cuminte nu se gândeşte la asemenea lucruri. E o ruşine să pui astfel de întrebări.” Legăturile ei cu alte fete fuseseră totdeauna atât de superficiale, încât nu se lămurise niciodată asupra acestui subiect nici prin reflecţiile însoţite de chicoteli pe care chiar şi cele mai ţâfnoase şi apatice gâsculiţe din oraş şi le permiteau câteodată. Puţinele frânturi ale conversaţiilor de acest soi pe care le putuse surprinde nimeriseră în urechi neînţelegătoare sau fuseseră respinse de gingăşia firească a simţirii ei; şi astfel trăise într-o naivă neştiinţă, refuzând poate să creadă – dacă vreodată se gândise la aceasta – că pruncii ajung pe lume cu ajutorul berzei, dar rămânând într-o sublimă ignoranţă a celor mai elementare realităţi ale procreaţiei.

Chiar şi acum, faptul că de trei luni funcţiunile normale ale corpului ei fuseseră tulburate nu agitase iezerul cristalin al cugetului ei. Totuşi, observaţia brutală făcută de tatăl ei în dimineaţa aceea, deformată de vreun proces ascuns de gândire al minţii ei şi tălmăcită în alt sens, o izbise cu o zdrobitoare violenţă.

Era oare diferită acum? Îşi trecu cu febrilitate mâinile peste trup. Acest trup îi aparţinea, era în întregime al ei; cum ar fi putut el să se schimbe? Cuprinsă de spaimă, sări în sus, încuie uşa camerei, îşi smulse corsajul şi fusta de caşmir, juponul, cămaşa lipită de corp, dezbrăcându-se cu totul şi sfârşind prin a sta nedumerită acolo, în casta ei nuditate, pipăindu-şi corpul cu mâini nesigure. Niciodată până atunci nu-l examinase decât cu un interes fugar. Se uită cu o expresie năucită la pielea ei albă şi catifelată, îşi ridică braţele deasupra capului şi îşi înălţă trupul mlădios şi gingaş, făcându-l să apară în toată frumuseţea lui. Mica oglindă de pe masă nu scotea la iveală, pe suprafaţa ei neîndestulătoare, niciun cusur, nicio imperfecţiune care

să confirme sau să liniştească temerile ei nedesluşite şi, cu toate că-şi întorcea capul când într-o parte când în cealaltă, ochii ei sperioşi nu puteau descoperi nicio desfigurare, niciun stigmat care să proclame faţă de toată lumea o urâţenie lăuntrică. Nu era în stare să spună dacă se schimbase, dacă pieptul ei era mai plin, dacă vârfurile de un roz irizat ale sânilor erau mai puţin gingaşe, dacă încovoierea lină a şoldurilor era mai rotunjită.

Se zbuciuma, pradă unei înfricoşătoare nehotărâri. Cu trei luni înainte, când, într-o stare de inconştienţă, uitase de sine şi se lăsase în voia mângâierilor lui Denis, fusese mânată orbeşte de instincte şi cedase cu ochii închişi freamătului puternic ce-i cuprinsese toată fiinţa. Nici raţiunea, chiar dacă ar fi dorit, nici cunoaşterea, chiar dacă ar fi avut-o, nu ar fi putut-o opri; de fapt, în timp ce încerca senzaţia sfâşietoare a unei dureri de o dulceaţă de neîndurat şi o plăcere insuportabil de ameţitoare, fusese transportată până într-atât, încât nu ştiuse nimic din ceea ce se întâmpla în realitate. Simţirea ei o ridicase atunci deasupra oricărei judecăţi, acum însă, ea se întreba confuz ce misterios proces chimic fusese pornit prin forţa îmbrăţişării lor şi dacă, poate, contactul buzelor ei cu ale lui nu o transformase irevocabil, prin vreo stranie combinaţie, într-un chip adânc şi de neînţeles.

Se simţea neputincioasă, pierdută într-un noian de nehotărâre, înţelegea că trebuie să acţioneze spre a risipi imediat acest ferment ivit deodată în cugetul ei, dar nu ştia cum ar fi putut s-o facă. Îmbrăcându-şi din nou veşmintele împrăştiate la picioarele ei, renunţă îndată la ideea de a se adresa Mamei, ştiind prea bine că sufletul temător al acesteia va tresări de spaimă la prima ei aluzie. Fără să vrea, gândurile i se îndreptară spre Denis, mângâierea ei statornică, dar în aceeaşi clipă, o şi mai adâncă descurajare o cuprinse când îşi aminti că nu avea să-l vadă timp de cel puţin o săptămână şi că, chiar de-l va vedea, întâlnirea lor nu avea să dureze poate decât un moment. De la acea minunată conversaţie la Bertorelli,

întâlnirile lor fuseseră scurte – dar totuşi atât de dulci – şi stabilite cu multă precauţie. Şi chiar dacă aceste fugare ocazii de a da ochii cu Denis formau singura bucurie a vieţii ei, simţea acum, în mod sigur, că în aceste grăbite schimburi de încurajări şi de mărturisiri de dragoste, nu va avea niciodată curajul de a-i cere, fie chiar indirect, sfatul: chiar numai la acest gând, Mary roşi toată de ruşine.

Se îmbrăcase din nou şi, descuind uşa, coborî în încăperea de jos, unde Mama, după ce terminase, cum spunea ea, „să dea o spoială lucrurilor”, se instalase confortabil ca să-şi citească romanul timp de o oră. În cărţi ca acelea nu existau probleme ca ale ei, gândea Mary cu tristeţe; în toate acele jurăminte, sărutări aplicate pe vârful degetelor, cuvinte dulci şi deznodăminte fericite nu se găsea nicio indicaţie care să poată sluji la rezolvarea problemelor ei.

— Mă duc la „afacere”, să transmit mesajul tatei. Mi-a cerut să trec de dimineaţă pe acolo, spuse ea după o clipă de nehotărâre către mama ei, cufundată, cu capul aplecat, în lectură.

Doamna Brodie, care tocmai în clipa aceea se afla în salonul unui conac aristocratic din Sussex, înconjurată de o societate pe placul ei şi absorbită de o conversaţie serioasă cu vicarul protestant al parohiei, nu răspunse, ba nici nu auzi glasul fiicei sale. Când era adâncită în citirea unei cărţi, devenea, după cuvintele soţului ei, sclava acesteia.

„Eşti o adevărată roabă a acestor flecăreli.” , îi aruncase el odată cu batjocură, când dânsa omisese să-i răspundă la o întrebare. „Când stai aşa făcând bale la gură, aduci cu un beţivan în faţa sticlei lui. Ai fi în stare să stai citind chiar când casa ar fi cuprinsă de flăcări în jurul tău.”

Constatând cu o privire mâhnită că ar fi zadarnic s-o întrerupă pe maică-sa şi că, în aceste împrejurări, n-ar fi putut obţine de la ea vreun răspuns coerent şi cu atât mai

puţin un cuvânt liniştitor, Mary plecă tăcută şi neobservată să-şi îndeplinească misiunea.

În drum spre oraş, rămase cufundată în gândurile ei triste, neliniştite. Umbla pleoştită, cu capul lăsat în jos, târându-şi paşii; dar cu toate că drumul îi luă astfel mai mult timp, ajunse la destinaţie înainte de a fi întrevăzut măcar soluţia enigmei ei.

În prăvălie, Peter Perry era singur, plin de vioiciune, destins, pătruns de importanţa şi măreţia răspunderii rămase exclusiv pe umerii lui. O primi cu efuzii nervoase, în timp ce faţa i se lumina de bucurie, iar obrajii săi palizi deveneau şi mai albi de fericita surpriză de a o vedea.

— Ce plăcere neaşteptată, miss Mary! Nu avem prea des norocul să vă vedem aici, la „afacere”. Doamne! Ce mare bucurie! Ce mare bucurie! repetă agitat, frecându-şi degetele subţiri, transparente şi ascuţite, cu mişcări repezi şi fâşâitoare; apoi se opri, complet buimăcit. Era, într-adevăr, speriat de concursul de împrejurări care o adusese pe Mary la prăvălie tocmai în ziua când, tatăl ei lipsind, i-ar fi fost îngăduit să stea de vorbă cu dânsa. În tulburarea ce-l cuprinsese, conversaţiile sclipitoare pe care, în imaginaţia lui, le purtase atât de des cu un cârd de domnişoare distinse din cea mai înaltă societate şi pe care le socotise ca un fel de repetiţii pentru o ocazie ca aceea ce i se oferea acum, se împrăştiaseră în cele patru puncte cardinale. Păstra tăcerea, el care aşteptase cu atâta înfrigurare acest moment prielnic, spunându-şi: „Dacă aş avea ocazia, aş putea, desigur, să fac impresie asupra lui miss Mary”. Glasul îi pierise, lui, care în fundul prăvăliei, se adresa cu o atât de curgătoare şi superioară volubilitate, printre nori de abur, formei de călcat. O muţenie totală îl paraliza pe omul care, în momentele romantice când se lăfăia în pat în dimineţile de duminică, cu ochii fixaţi asupra globului de alamă de la capătul acestuia ca asupra unei coroniţe, fermecase o ducesă cu vorbele lui, cu discursurile lui cavalereşti. Simţea uscându-se carnea pe el, pielea furnicându-l, o sudoare

rece şi lipicioasă ieşindu-i din pori; îşi pierdu cu desăvârşire capul şi, căzând din nou în maniera lui profesională, răbufni:

— Vă rog să luaţi loc, doamnă. Cu ce vă pot servi?

Se îngrozi, şi puţinul sânge ce-l avea în vine i se sui dureros la cap, făcând imaginea fetei să plutească în faţa lui ca printr-o ceaţă. Nu roşi – era un lucru imposibil pentru el –, dar capul i se învârtea de ameţeală. Totuşi, spre stupoarea şi uşurinţa lui, Mary nu manifestă nici indignare, nici surpriză. La drept vorbind, gândurile ei negre pluteau încă departe, nu-şi revenise pe deplin din trista-i visare, nu-l auzise şi, în loc de a se arăta mirată, acceptă cu destulă recunoştinţă scaunul pe care Perry i-l împinsese automat şi se lăsă să cadă pe el cu un oftat de oboseală.

Apoi îşi ridică deodată privirea, ca şi cum l-ar fi văzut pentru prima dată pe funcţionarul tatălui ei.

— O, domnule Perry, exclamă ea, eram dusă pe gânduri şi n-am observat că eşti aici!

Fu puţin consternat. Judecând după fizicul lui lipsit de vlagă, s-ar fi părut cu totul imposibil ca, urmând tradiţia, să nutrească o pasiune secretă pentru fiica patronului său; dar tocmai aşa stăteau lucrurile. În avânturile cele mai îndrăzneţe, mai nestăvilite şi mai ascunse ale gândurilor sale, el întrezărea chiar posibilitatea ca un tânăr deosebit de vrednic ca dânsul să devină asociat al întreprinderii, datorită unei alianţe cu familia Brodie, care ar fi constituit, desigur, o legătură mult mai strânsă decât aceea bazată pe un meschin comerţ. Mary, care ignora cu totul aceste viziuni optimiste, dar simţea în inima ei o vagă milă faţă de acest tânăr înfricoşat, care trăia într-o teamă atât de vădită de tatăl ei, se uită cu blândeţe la el şi-i spuse:

— Am un mesaj pentru dumneata, domnule Perry. Domnul Brodie nu va veni astăzi şi te roagă să te ocupi de afacere în lipsa lui.

— O, desigur, miss Brodie! Mi-am dat seama că tatăl

dumneavoastră îşi va petrece ziua de azi la expoziţie. Mi-am şi luat toate măsurile ca să nu mă mişc astăzi din prăvălie. Am să iau masa aici. Ştiu prea bine că şeful ţine enorm la asemenea solemnităţi.

Dacă Brodie l-ar fi auzit pe ajutorul lui vorbind despre el în aceşti termeni, l-ar fi nimicit dintr-o privire, dar Perry, care îşi revenise acum, era dispus să-şi facă singur dreptate şi găsea în sinea lui că ultima sa remarcă înflorită fusese destul de izbutită.

— Chiar în lipsa şefului treaba va merge mai departe, miss Brodie, şi sper că va merge bine, urmă el pe un ton cântător. Dumneavoastră personal puteţi fi sigură că voi face ce-mi stă în puteri, absolut tot, pentru ca lucrurile să meargă strună.

Avea un aer atât de serios, ochii săi umezi luceau atât de elocvent, încât, în ciuda apatiei ei, Mary se trezi mulţumindu-i, fără a-şi da bine seama pentru ce.

În momentul acela un client intră în prăvălie. Era un dulgher de la şantierul naval, care dorea să cumpere o şapcă nouă, şi cu toate că Mary era gata să plece la sosirea lui, lâncezeala de care era cuprinsă o menţinu într-o stare de pasivitate şi destindere, şi moleşeala ei fizică o ţintui în scaunul comod şi odihnitor. Nu simţea nicio poftă să pornească spre casă; şi sub ochii ei, care urmăreau cu indiferenţă mişcările lui Perry, acesta, folosind o ocazie atât de plăcută de a-şi demonstra capacităţile, îşi servea clientul cu grandilocvenţă, săvârşind adevărate minuni de sprinteneală şi dibăcie în mânuirea cutiilor şi scăriţei de lemn, iar apoi a hârtiei şi sforii de împachetat. După plecarea clientului, se întoarse, mulţumit de sine, şi, aplecându-se peste tejghea, rosti pe un ton confidenţial:

— Tatăl dumneavoastră, miss Brodie, dispune de o afacere minunată aici, practic vorbind, de un monopol.

Era mândru de acest termen şi, cu toate că el provenea dintr-o carte de economie politică cu care se lupta în orele de seară, îi dădu savoarea unei deducţii personale,

adânci şi originale.

— Nu că aş vrea să spun, dacă-mi pot permite o sugestie, că n-ar putea fi dezvoltată cu ajutorul câtorva idei noi, al câtorva prefaceri, poate, al câtorva inovaţii, al unei extinderi chiar a întreprinderii… lucrul ar fi realizabil, adăugă insinuant.

Mary nu-i răspunse, ceea ce-i dădu sentimentul apăsător că, pentru un motiv oarecare, nu reuşea să-i captiveze atenţia; conversaţia i se păru mai degrabă ca un monolog.

— Sper că vă simţiţi bine! spuse, după o tăcere prelungită.

— Destul de bine, răspunse ea maşinal.

— Îmi păreţi, dacă mi-e îngăduit s-o spun, cam trasă la faţă.

— Găseşti că am slăbit? întrebă ea ridicându-şi privirea.

— Hotărât!

Folosi prilejul pentru a observa faţa ei impasibilă şi posomorâtă cu o expresie de respectuoasă solicitudine, stând aplecat peste tejghea cu bărbia lui mică sprijinită pe degetele sale lungi, într-o poză de admiraţie studiată.

— În fond, urmă el cu îndrăzneală, deşi sunteţi frumoasă ca totdeauna, dacă-mi daţi voie s-o spun, păreţi cam suferindă. Mă tem că v-a obosit căldura de afară. Pot să vă aduc un pahar cu apă?

Înainte să-l poată refuza, el se şi ridicase într-un acces de zel şi se repezise afară ca un glonţ, întorcându-se imediat şi punând paharul rece şi aburit, plin până la gură, cu apă proaspătă, în mâna ei molatică.

— Beţi-o, miss Mary, insistă el, o să vă facă bine.

În timp ce ea, pentru a nu-l jigni, sorbi de câteva ori din pahar, un gând subit îl umplu de grijă.

— Sper că nu vă e rău! Sunteţi atât de palidă! Aţi fost la doctor? întrebă, în modul cel mai manierat.

La aceste cuvinte emoţionante, Mary se opri cu paharul aproape ridicat la gură, ca şi cum o lumină aprinsă neaşteptat ar fi fulgerat-o deodată, arătându-i calea pe

care o avea de urmat. Se uită la Perry cu o atenţie concentrată, întorcându-şi apoi privirea spre uşa deschisă, în timp ce în cugetul ei prindea rădăcini o hotărâre care o făcu să strângă din buze.

Rămase mută o clipă, după care, cu o mişcare bruscă, se ridică murmurând:

— Trebuie să plec, domnule Perry. Îţi mulţumesc pentru amabilitate.

Şi înainte ca el să se poată reculege, se îndreptă spre uşă şi ieşi, lăsându-l cu ochii holbaţi la pahar, la scaunul rămas liber, la aerul dimprejur. Ce fată ciudată, îşi spuse el, să plece aşa, când el se purtase atât de elegant; dar ce să-i faci, femeile sunt fiinţe bizare şi, în fond, aşa i se părea, el se achitase foarte onorabil de obligaţiile lui. Domnul Perry începu să fluiere.

Când Mary ajunse în stradă, n-o luă la dreapta, ca să se întoarcă acasă, ci apucă la stânga, pe drumul ce ducea la marginea dinspre Knoxhill a oraşului. Reflecţia întâmplătoare a lui Peter Perry îi arătase soluţia pe care o căutase orbeşte. Acesta era motivul ce o făcea acum să pornească în această direcţie opusă. Va merge să consulte un medic. Doctorii sunt oameni înţelepţi, demni de încredere, amabili; te vindecă, te sfătuiesc, te liniştesc, dar păstrează secretul. Se gândi la singurul practician pe care-l cunoştea, doctorul Lawrie, care, deşi nu venea decât o dată la zece ani acasă la ei, era considerat ca medicul familiei. Îşi aducea bine aminte acum de ultima oară când îi vorbise. Îşi pusese mâna pe căpşorul ei, spunând pe un ton de pompoasă blândeţe: „Un peni pentru o buclă din părul dumitale, domnişoară! Ei, facem târgul? Doar n-ai să-i duci lipsa!” Avea zece ani pe vremea aceea şi, cu toate că nu-i dăduse bucla, primise totuşi gologanul. Nu-l mai întâlnise de atunci, dar îl vedea adesea conducându-şi cabrioleta, pretutindeni şi la orice oră, veşnic grăbit. Păstra în amintire înfăţişarea doctorului, ce se întipărise în memoria ei de copilă – aceea a unui învăţat arătos, deosebit de ceilalţi oameni.

Locuia la Knoxhill, într-o vilă mare şi veche, cu zidurile pătate de licheni, dar încă impunătoare, situată la jumătatea dealului; şi înaintând cu paşi hotărâţi într-acolo, Mary îşi aminti a fi auzit că orele sale de consultaţie începeau la amiază.

Distanţa până la casa lui era considerabilă; şi Mary, care cu câteva luni înainte ar fi fost în stare să străbată alergând acest drum fără a-şi pierde răsuflarea, fu curând nevoită să-şi încetinească mersul impetuos. Pe măsură ce paşii i se moleşeau, hotărârea ei slăbea câte puţin. Începu să se întrebe în ce fel avea să se adreseze doctorului. Gândul de a-i cere sfatul mijise atât de brusc în mintea ei şi o făcuse să se simtă atât de fericită, încât nu văzuse îndată greutăţile ce stăteau în calea atingerii acestui ţel; acum însă, ele se impuneau atenţiei în mod dureros şi limpede, părându-i tot mai greu de înlăturat cu fiecare pas pe care-l făcea. Trebuia ea să-i ceară întâi o consultaţie asupra stării generale a sănătăţii ei? Avea să se mire imediat – îşi dădea seama ea – că a venit fără a fi însoţită şi ocrotită de mama ei. Un asemenea lucru era nemaipomenit; şi Mary înţelese că doctorul putea chiar să refuze să o primească aşa singură; dacă totuşi avea să consimtă s-o consulte, iar dânsa, cu lipsa ei de experienţă, avea să invoce vreun motiv neconvingător pentru această vizită, era sigură că prin câteva întrebări dibace el va sfâşia toată ţesătura subţire a minciunilor ei, lăsând-o neajutorată şi ruşinată. Chibzuind astfel, se hotărî cu tristeţe că singurul lucru de făcut era să-i spună întregul adevăr şi să se lase cu totul la cheremul lui. Dar dacă el avea să destăinuiască apoi părinţilor ei această vizită? Oare merita să-şi ia asupră-i un risc atât de îngrozitor? Gândurile ei rătăceau haotic ca într-un labirint, când începu să urce panta spre Knoxhill.

Ajunse, în sfârşit, la poarta vilei doctorului, unde o firmă mare de alamă, turtită în anii ei de demult de o piatră aruncată întâmplător de vreun derbedeu, şi căreia lustruirile succesive ajunseseră să-i confere o senină,

indescifrabilă şi respectabilă netezime, strălucea ca ochiul unui oracol, îndemnând pe cei obosiţi şi bolnavi să intre.

Pe când stătea în faţa porţii căutând să-şi înăbuşe temerile şi să-şi adune curajul, văzu, apropiindu-se de la distanţă, un bărbat între două vârste, în care recunoscu o cunoştinţă a tatălui ei. Tresări şi, dându-şi seama că nu putea să intre pe poartă atâta vreme cât risca să fie văzută, ea îi întoarse spatele şi trecu încet prin faţa casei. Trăgând cu coada ochiului, observă clădirea aceea mare şi solidă, cu severul ei portal neoclasic, ferestrele împodobite cu misterioase perdele de culoarea şofranului şi simţi, cu o nelinişte crescândă, cum senzaţia ei de apăsare sporea tot mai mult şi cum îndoielile îi reveneau tot mai grav şi mai tulburător. Era o greşeală să meargă la un doctor care o cunoştea atât de bine. Denis ar fi poate nemulţumit aflând că a făcut un pas ca acesta, fără a se fi sfătuit mai înainte cu el; poate că un alt moment ar fi mai prielnic pentru această vizită; în fond, nu era bolnavă, ci sănătoasă şi normală ca totdeauna; era în mod vădit, inutil şi primejdios, victima propriei ei imaginaţii.

Strada era pustie acum şi înţelese că trebuie să intre imediat sau deloc. Hotărându-se, deocamdată, să intre şi rezervându-şi să înfrunte după aceea greutăţile, pusese deja mâna pe clanţa porţii, când îşi aminti că nu avea bani la ea pentru a plăti onorariul, pe care, chiar dacă doctorul nu l-ar cere, trebuie totuşi să-l achite pe loc, ca să evite orice complicaţie care ar fi putut-o da de gol. Îşi retrase mâna şi începu să se plimbe din nou, nehotărâtă, încoace şi încolo pe trotuar, când zări deodată o slujnică care se uita afară de după perdeaua unei ferestre din faţă a casei. În realitate, fata nu pândea nimic, dar în imaginaţia ei aprinsă, Mary avu impresia că ochii servitoarei o cercetau bănuitor. Sub puterea acuzatoare a acestei priviri, ultimele resturi ale curajului ei se topiră. Nemaiputând îndura zbuciumul nehotărârii, fata porni în grabă, cu un aer vinovat, la vale, ca şi cum ar fi fost

surprinsă asupra unei acţiuni mârşave.

Pe când cobora cu paşi repezi dealul, parcurgând invers tot drumul anevoios pe care venise, simţea cum se sufocă sub apăsarea dorinţei ei nerealizate. Se socotea o zăpăcită şi o laşă; obrazul o ardea de ruşine şi de încurcătură; simţea că trebuie cu orice preţ să evite privirile oamenilor. Ca să se ferească de orice cunoscut şi ca să ajungă cât mai repede acasă, nu trecu pe High Street, ci o apucă pe celălalt drum – alee îngustă şi neîngrijită care purta numele de College Street, dar căreia toată lumea îi zicea „Ulicioara”. Această stradă se afla departe de circulaţia intensă de pe artera principală şi, trecând pe sub calea ferată, ducea direct spre Câmpul comunal. Cu capul plecat, Mary se aruncă în întunecimea Ulicioarei ca pentru a se ascunde în ea şi străbătu în goană această stradă ordinară şi deocheată, cu pavajul ei stricat şi rigolele pline de sticle sparte, de cutii de conserve goale şi de gunoaiele puturoase, caracteristice unui cartier de mizerie. Numai dorinţa de a nu fi recunoscută o împingea să treacă pe această uliţă rău famată, pe care, în baza unei oprelişti tacite, nu se aventura niciodată; dar chiar şi în goana aceasta frenetică, ticăloşia acestui loc o atinse cu mâna ei murdară.

Din curţile deschise, femei trândave, neglijent îmbrăcate, cu braţele goale, stând de vorbă în grupuri, se zgâiau la ea; o jigodie se ţinu lătrând pe urmele sale, repezindu-se la călcâiele ei; un olog murdar şi diform care stătea tolănit pe trotuar, strigă la ea după o pomană, urmărind-o cu glasul său plângăreţ, insistent şi jignitor.

Îşi iuţi şi mai mult pasul, ca să iasă mai repede din această stradă deprimantă şi ajunsese aproape de capătul ei, când zări o gloată numeroasă năvălind înspre ea. Se opri o clipă, încremenită de spaimă, închipuindu-şi că avea în faţă o mulţime gata s-o atace. Îndată însă, sunetul unei fanfare îi izbi urechile şi recunoscu că această adunătură, înconjurată de o droaie de copii

nespălaţi şi de javre râioase, care înainta înspre ea ca un regiment ce pleacă la război, era acţiunea Armatei Salvării[11], de curând înfiinţată la Levenford. Într-o izbucnire de entuziasm tineresc, membrii ei devotaţi profitau de această zi de sărbătoare să defileze în cartierele sărace ale oraşului, în scopul de a combate şi a stârpi – chiar la această oră matinală – orice desfrâu sau viciu care ar fi putut să apară cu prilejul expoziţiei de vite.

Înaintau cu steaguri fâlfâind, cu câinii lătrând, cu talgerele sunând, cu fanfara urlând imnul „Aruncă funia de salvare”, în timp ce soldaţii de ambele sexe îl intonau din adâncul plămânilor, cu armonioasă fervoare.

Pe când se apropiau, Mary se strânse lângă perete, cuprinsă de dorinţa ca pământul să se deschidă sub picioarele ei şi s-o înghită, iar când trecură pe lângă ea, se ghemui, simţind talazul de trupuri frecându-se şi izbindu-se brutal de corpul ei. Deodată, în timp ce valul se rostogolea mai departe, o ostăşoaică aprinsă la faţă de elanurile ei virtuoase şi de bucuria de a purta noua uniformă, văzând-o pe Mary stând atât de speriată şi de umilită, îşi opri o clipă sopranul ei strident şi, apropiindu-şi obrazul de acela al lui Mary, îi şopti cu căldură şi pasiune:

— Soro, eşti o păcătoasă? Atunci vino ca să fii salvată; vino să te speli în sângele Mielului.

Lăsându-şi apoi şoapta să se înece în tunetul imnului, intonă cu glas tare: „Un om se scufundă astăzi”, reintră în rândurile pline de fervoare şi dispăru bătând victorios pasul în lungul străzii.

Cuprinsă de un sentiment de nespusă înjosire, Mary se rezemă de zid, simţind, cu firea ei impresionabilă, că această ultimă ocară era o manifestare supremă a providenţei mâniate, în câteva ore abaterea bruscă şi întâmplătoare a gândurilor ei într-o direcţie întunecată şi străină schimbase întregul aspect al vieţii ei. Nu putea

[11] Organizaţie religioasă din Marea Britanie, imitând unele forme militare.

defini sentimentul care o stăpânea, nu se simţea în stare să exprime în chip coerent sau măcar să înţeleagă groaza de care era pătrunsă, dar, pornind împleticindu-se spre casă, simţi, într-un acces de dezgust şi de mustrare de sine, că nu era demnă de a trăi.

7

În lunea de după expoziţia de vite, casa Brodie fu zguduită de un eveniment deosebit de însemnat. Poştaşul bătu mai tare la uşă în dimineaţa aceea şi îşi luă un aer mai important, întinzând cu o privire semnificativă doamnei Brodie o scrisoare împodobită cu un şir de timbre străine: un plic lunguieţ şi subţire, care foşni misterios între degetele ei agitate. Mama se uită cu bătăi de inimă la această scrisoare, pe care o aştepta de zile întregi. Nu era nevoie să se întrebe de la cine venea, căci recunoscu îndată că era unul din plicurile subţiri „pentru străinătate”, pe care avusese grijă să le aleagă pentru Matt şi să le pună cu atenţie în bagajele lui. Era singură şi, într-un elan de recunoştinţă şi de aşteptări plăcute, duse plicul la buze, îl strânse apoi la piept şi, după un moment în care, prin contactul cu el, făcuse parcă mesajul închis într-însul să treacă direct în inima ei, îl retrase, întorcându-l în toate sensurile cu mâinile ei roşii, zbârcite de muncă.

Deşi simţea că scrisoarea era exclusiv a ei, observă că era adresată „domnului şi doamnei Brodie”. Nu îndrăzni deci s-o deschidă şi nu putea nici să se repeadă sus şi să-i strige, plină de bucurie, soţului ei: „O scrisoare de la Matt!”; luă aşadar acest prim şi preţios buletin din străinătate şi-l aşeză cu grijă pe farfuria soţului ei. Apoi aşteptă. Aşteptă cu supunere, dar cu o vie nerăbdare, care-i făcea inima să bată mai tare, veştile de la fiul ei, întorcându-se din timp în timp din oficiu în bucătărie spre a se convinge că scrisoarea era tot acolo, că această

fenomenală misivă, care străbătuse în chip miraculos trei mii de leghe de mări străine şi de ţări exotice, ajungând nevătămată în mâinile ei, nu se evaporase deodată în aer.

În cele din urmă, după o aşteptare ce-i păruse o eternitate, Brodie coborî scara, arătând încă în dispoziţia lui, după cum observă ea cu mulţumire, urmele plăcerilor din ajun. Îi aduse imediat porridge-ul şi, după ce i-l puse cu blândeţe înainte, rămase la oarecare distanţă, în aşteptare. Brodie ridică scrisoarea, o cântări în tăcere pe palma labei lui imense, păru s-o privească cu nepăsare, o cântări ostentativ din nou, punând-o apoi nedeschisă în faţa lui şi apucându-se să-şi mănânce porridge-ul. În timp ce înghiţea o lingură după alta, stând cu spatele aplecat şi cu amândouă coatele pe masă, îşi ţinea privirea fixată asupra plicului, prefăcându-se, în chip răutăcios, că nu-şi vedea soţia.

În faţa acestei rafinate viclenii, ea rămase în spatele lui, cu mâinile încleştate, cu trupul încordat într-o aşteptare înfrigurată, până când, nemaiputând răbda, îi şopti:

— Deschide-o, tată!

Brodie se prefăcu a tresări cu o violenţă exagerată.

— Păcatele mele, femeie, era să mor de frică! De ce te tot învârteşti pe aici? A, înţeleg, înţeleg! Te atrage fleacul ăsta.

Arătă nervos cu lingura spre scrisoare, lăsându-se neglijent pe spate, cu ochii la doamna Brodie. Avea, îşi spunea el în culmea bunei sale dispoziţii, prilejul unei distracţii excepţionale pe socoteala ei.

— Semeni cu o viespe care dă târcoale unui borcan cu dulceaţă, spuse cu glas tărăgănat. Se vede la tine aceeaşi poftă bolnăvicioasă. Îmi ziceam că scrisoarea pare cam subţirică; nu e mare lucru de capul ei, desigur.

— Ţi se pare aşa din cauza hârtiei subţiri pe care i-am cumpărat-o ca să facă economie la timbre, pleda Mama. Încap douăsprezece foi într-un plic.

— În ăsta nu sunt douăsprezece foi. Nici gând! Mă întreb dacă sunt măcar două sau trei. Sper că asta nu înseamnă vreo veste rea, vorbi cu prefăcută tristeţe, aruncându-i o privire scurtă şi perfidă.

— O, tată, nu vrei s-o deschizi odată ca să mă liniştesc? îl imploră ea. Vezi bine că mă prăpădesc de frică.

O opri, înălţând din cap.

— Avem destulă vreme, destulă vreme, spuse el, lungindu-şi cuvintele. Dacă ai aşteptat zece săptămâni, n-ai să mori aşteptând încă zece minute. Du-te şi adu-mi restul dejunului.

Oftând cu îngrijorare, Mama fu silită să se smulgă de lângă scrisoare şi să treacă în oficiu, spre a-i pregăti ochiurile pe slănină, tremurând neîncetat de teama că Brodie ar putea să citească singur scrisoarea şi s-o distrugă apoi, în lipsa ei.

— Aşa te vreau, exclamă râzând, când ea se întoarse grăbită. Nu te-am văzut alergând aşa din ziua când ai mâncat agrişele acelea crude. Ştiu eu cum să te dezmorţesc. Ai să şi dansezi într-o clipă.

Ea însă nu-i răspunse; cu hărţuielile lui o făcuse să amuţească. După ce isprăvi să mănânce, Brodie ridică deci din nou scrisoarea.

— Ei, cred că acum ne putem uita la ce e înăuntru, spuse el pe îndelete, lungind cât mai mult deschiderea plicului şi scoţând alene foile acoperite cu un scris mare. O tăcere deplină domni în vreme ce parcurgea, cu o încetineală de neîndurat, conţinutul epistolei. Dar în tot acest timp privirea îngrijorată a Mamei nu se desprinse nicio clipă de obrazul lui, căutând pe el vreo expresie care să-i confirme speranţele şi să-i dezmintă temerile. În cele din urmă, el aruncă scrisoarea pe masă, declarând:

— Nu e nimic într-însa! O grămadă de fleacuri!

Îndată ce lăsă foile din mână, doamna Brodie se aruncă asupra lor, le apucă cu pasiune, le apropie de ochii ei miopi şi sorbi cu nesaţ scrisul fiului ei. Observă îndată, după antet, că scrisoarea fusese redactată la bordul

vasului *Irrawady* şi că fusese pusă la cutie aproape imediat după acostarea lui.

Scumpii mei părinţi – citi ea –, apuc condeiul ca să vă scriu după cel mai teribil şi interminabil atac de mal de mer *sau, mai simplu, de rău de mare. Această pacoste îngrozitoare m-a lovit întâi în Marea Irlandei, iar în golful Biscaia ajunsesem atât de bolnav, încât îmi doream moartea şi eram cât pe-aci să cer a fi aruncat pradă peştilor, dacă nu m-aş fi gândit la voi. Cum cabina mea era îngustă şi înăbuşitoare, iar tovarăşul meu de călătorie un individ foarte vulgar – cu o înclinaţie pronunţată către băutură –, am încercat întâi să rămân pe covertă, dar valurile erau atât de gigantice şi marinarii atât de nemiloşi, încât m-am văzut silit să cobor din nou în culcuşul meu fierbinte şi nesuferit. Culcat pe cuşeta mea în acest spaţiu restrâns, eram scuturat în modul cel mai îngrozitor şi mai deprimant, fiind aruncat uneori până în tavan şi rămânând lipit de el un moment, înainte de a mă prăbuşi cu putere. Când cădeam înapoi pe pat, mi se părea că stomacul îmi rămăsese sus, căci aveam o senzaţie atât de grozavă de vid şi de istovire, ca şi când măruntaiele mi-ar fi fost golite de conţinut. Drept culme a nenorocirii, nu eram în stare să mănânc nimic şi vărsăm neîncetat, ziua şi noaptea. Când mi-a fost rău în prima noapte, tovarăşul meu de cabină – cum se spune aici –, care ocupa patul de jos, mi-a aruncat cele mai înspăimântătoare grosolănii, silindu-mă să mă scol în cămaşa de noapte, în cabina rece şi clătinată de valuri, ca să schimb cuşeta cu el. Singurul lucru pe care l-am putut păstra în mine şi care a mai ţinut laolaltă trupul şi sufletul meu, sărmanele de ele, a fost o băutură hrănitoare pe care unul din stewarzi a avut bunătatea să mi-o aducă. Îi zicea „stingo”*[12] *şi trebuie să mărturisesc că am găsit-o plăcută şi că a fost într-adevăr mijlocul care mi-a salvat viaţa pentru voi. Pe scurt, a fost o perioadă oribilă,*

[12] Bere tare.

credeţi-mă.

Ca să continuu, după ce trecusem de Gibraltar – care nu e altceva decât o stâncă goală cu o singură latură, mult mai mare, e drept, decât stânca noastră de la Levenford, dar mai puţin frumoasă – şi intraserăm de-a binelea în Mediterană, am reuşit să mă deprind cu călătoria pe vapor. Marea era mai albastră decât tot ce am văzut vreodată – spuneţi-i lui Nessie că era chiar mai albastră decât ochii ei – şi am fost cu atât mai în măsură să mă bucur de frumuseţea ei ca şi de culorile fermecătoare ale apusurilor de soare, cu cât era binefăcător de calmă. Eram tot incapabil să înghit vreo îmbucătură, dar la Port Said am luat la bord o provizie de fructe şi am fost în stare să mănânc câteva curmale proaspete şi câteva portocale cu adevărat delicioase, care erau extrem de dulci şi puteau fi cojite uşor, ca mandarinele, fiind însă mult mai mari. Am mâncat şi un fruct cu numele de papaia, care e zemos ca un pepene mic, dar cu o coajă verde şi un miez trandafiriu. Foarte răcoritor. Cred că aceste fructe mi-au făcut bine, ba sunt sigur că mi-au priit foarte mult.

Nu am coborât pe uscat la Port Said, căci mi se atrăsese atenţia că este un oraş foarte depravat şi plin de primejdii pentru europeni, afară de cazul că sunt înarmaţi. Un pasager de pe vapor mi-a povestit o istorie lungă despre o aventură pe care a avut-o într-un templu păgân şi în alte locuri de acolo, dar n-am s-o repet din motive de decenţă şi pentru că, de altfel, nu sunt sigur că era adevărată. Se pare însă că pe-aici se întâmplă lucruri uimitoare. Pentru că veni vorba, vă rog să-i spuneţi lui Agnes că sunt credincios amintirii ei. Am uitat să vă spun că la Port Said oamenii vin cu bărcile la vapor ca să vândă rahat, un preparat dulce, minunat la gust deşi după nume, nu s-ar putea crede.

Am trecut foarte încet prin Canalul de Suez, un şanţ îngust, mărginit în amândouă părţile de întinderi vaste de deşert nisipos, cu munţi purpurii în depărtare. Canalul

acesta nu e prea interesant de văzut şi traversează nişte pânze de apă plicticoase, numite Lacurile Amare; se spune însă că are o mare importanţă. Vedeam uneori oameni purtând mantii albe, care călăreau nu pe cămile – cum aţi putea presupune –, ci pe cai foarte iuţi şi care, de îndată ce zăreau vaporul, se depărtau în galop. Trebuie să vă mai spun că am văzut pentru prima oară palmieri – la fel ca aceia din tinda bisericii, dar mult mai înalţi şi mai groşi. În Marea Roşie căldura era foarte mare, dar după ce am trecut de Aden şi de nişte insule ciudate, care poartă numele de Cei Doisprezece Apostoli, când tocmai speram să mă pot distra cu doamnele la jocuri de covertă, muzică şi conversaţii, căldura a devenit deodată îngrozitoare. Mamă, costumele de doc pe care le-ai cumpărat nu folosesc la nimic: sunt prea groase şi grele. Cel mai bun lucru e să-ţi faci asemenea haine la un indigen în India. Se spune că se pricep bine la asta şi că au materialul potrivit, o mătase subţire numită tusor, şi nu docul pe care mi l-ai cumpărat. Pentru că suntem la acest subiect, spuneţi-i lui Mary că sticla bidonului pe care mi l-a dat s-a spart la prima furtună şi că busola lui Nessie diferă cu câteva puncte de aceea a vaporului.

În orice caz, căldura m-a sleit, şi, deşi am început să mă hrănesc mai bine – mâncărurile de curry[13] *îmi plac foarte mult –, am pierdut câteva kilograme. Sunt convins că arătam foarte slab, fapt care m-a stingherit şi, împreună cu lipsa mea de energie, m-a împiedicat să iau parte la viaţa mondenă; eram nevoit să mă ţin deoparte, gândindu-mă la mandolina mea nefolosită şi uitându-mă cu tristeţe la cucoane şi la rechinii care urmăreau în cârduri mari vaporul.*

După căldură a urmat ploaia, ceea ce se cheamă aici musonul – un muson chota *(mic), dar pentru mine destul de umed –, întocmai ca o interminabilă ceaţă scoţiană, care muia totul cât e ziua de lungă. Am trecut prin ceaţă până când am ajuns în insula Ceylon, unde am făcut*

[13] Mirodenii foarte piperate folosite în India.

escală la Colombo. E o minune de port. Vedeam mile şi mile de apă liniştită, ceea ce era foarte reconfortant, căci în Oceanul Indian fusesem grozav de scuturaţi. Unii pasageri au coborât de pe vapor ca să cumpere pietre preţioase, selenite, opale şi turcoaze, eu însă nu m-am dus, căci am auzit că te jefuiesc acolo şi că selenitele sunt toate cu defecte, adică cu crăpături. În schimb, prietenul meu, stewardul, mi-a dat un minunat ananas de Colombo. Cu toate că era foarte mare, am fost în stare, spre mirarea mea, să-l mănânc în întregime. Foarte gustos! Intestinele mele au fost cam deranjate a doua zi şi credeam că am dizenterie, dar, slavă Domnului, am fost scutit de ea, ca şi de malarie. Trebuie să fi fost la mijloc ananasul.

Totuşi, nu trecusem încă prin ce e mai rău. În Oceanul Indian am avut un taifun, care e soiul cel mai grozav de uragan ce se poate închipui. La început, tot cerul a devenit purpuriu, apoi galben-închis ca bronzul. Întâi totul mi s-a părut foarte frumos, dar deodată toţi pasagerii au primit ordinul să coboare sub punte, şi am considerat asta, pe bună dreptate, ca un semn rău, căci pe neaşteptate vântul a izbit vaporul ca o lovitură de pumn. Unui pasager, care stătea lângă cabina lui, uşa trântită brusc i-a prins mâna, tăindu-i cu totul degetul mare. Un marinar şi-a rupt piciorul. A fost îngrozitor.

Nu mi-a fost rău, dar trebuie să vă mărturisesc că mi-a fost tare frică. Marea se ridica nu ca valurile din Golful Biscaia, ci ca o hulă înfiorător de umflată, asemenea unor munţi rotunzi. Curând a trebuit să renunţ a mă uita pe ferestruie. Carcasa vaporului trosnea atât de tare din încheieturi, încât eram sigur că o să se rupă în bucăţi. Ruliul era înspăimântător, iar în două rânduri am fost ridicaţi atât de sus şi am rămas acolo atât de multă vreme, încât mi-a fost teamă că n-o să ne mai lăsăm în jos niciodată. Dar providenţa a fost îndurătoare cu noi şi, în cele din urmă, am ajuns în delta Gangelui – bancuri mari de nisip şi o apă foarte mâloasă. Am luat la bord un

pilot care să ne treacă de gura braţului Hooghly şi am înaintat atât de încet în susul fluviului, încât ne-au trebuit câteva zile. Pe maluri sunt o sumedenie de petice de pământ cultivate, brăzdate toate de canale de irigaţie. Am văzut cocotieri şi banane care cresc în pomi. Indigenii sunt, fireşte, negri şi par să nu aibă pe ei, când muncesc, decât un şorţ în jurul şalelor, cu toate că unii poartă turbane. Stau pe vine când lucrează pe parcelele lor, dar unii îşi aruncă plasele, în apa galbenă a fluviului şi prind peşti, despre care se spune că sunt foarte gustoşi. Albii poartă căşti coloniale – tată, casca ta de plută e tocmai ce trebuie.

Dar trebuie să închei. Am scris această scrisoare cu întreruperi, iar acum am acostat. Sunt foarte impresionat de mărimea oraşului şi a portului. Cerul pare plin de acoperişuri şi de minarete.

Citesc în fiecare zi o pagină din Biblie. Nu mă simt rău. Cred că o să reuşesc aici.

Îmbrăţişez pe toţi ai casei şi rămân

cu respect, fiul vostru
Matt.

Mama îşi ţinu extatic răsuflarea, ştergându-şi lacrimile ce păreau a se revărsa din inima ei preaplină. Toată fiinţa ei firavă vibra de un imn de bucurie şi recunoştinţă pornit dinăuntru ei: „Ce scrisoare! Ce băiat!” Veştile îi păreau prea însemnate ca să le păstreze numai pentru ea şi simţi un impuls sălbatic de a alerga în stradă, de a străbate oraşul, fluturând în aer scrisoarea şi proclamând în auzul tuturor cronica eroică a acestei călătorii epocale.

Brodie îi citi limpede gândurile cu o privire pătrunzătoare şi ironică.

— Cheamă crainicul, zise el, şi pune-l să urle vestea prin tot oraşul. Hai, împuiază cu ea capul tuturor! Phiu! Aşteaptă până-i primi nu prima, ci a douăzeci şi una scrisoare de la el. Până acum n-a făcut decât să mănânce fructe şi să se sclifosească.

Pieptul Mamei se umflă de indignare:

— Bietul băiat a trecut prin momente grozave, spuse ea cu un tremur în glas. Gândeşte-te ce rău i-a fost! Nu trebuie să-l ţii de rău pentru fructele acelea; i-au plăcut totdeauna.

Numai această ponegrire a fiului ei îi dăduse curajul să răspundă. Brodie o privi ironic.

— Ai nimerit-o bine cu echipamentul tău! Casca mea colonială a fost singurul lucru potrivit pe care l-a avut, spuse el, sculându-se de la masă.

— Am să cer socoteală chiar azi directorului de la Lennie – ţipă ea sufocându-se. Mi-a spus cu gura lui că acolo se poartă haine de doc. Ce înşelăciune! Putea să-l facă pe băiat să moară de insolaţie!

— De tine, bătrâno, omul poate fi sigur că faci toate pe dos, îi spuse amabil, drept cuvânt de despărţire.

Acum însă, săgeţile lui nu o mai răneau, ba nici nu o atingeau măcar, căci se afla în acea ţară depărtată, unde palmierii înalţi îşi legănau maiestuos ramurile pe un cer de opal, iar clopotele domoale ale templelor îşi împrăştiau dangătul în amurgul înmiresmat.

În sfârşit, tresări din visarea ei.

— Mary, strigă ea spre oficiu. Uite scrisoarea lui Matt! Citeşte-o şi du-o bunicii după ce ai terminat. Pe urmă mi-o aduci înapoi, adăugă ea cu o voce absentă.

Se întoarse imediat la plăcutele ei meditaţii, gândindu-se că după-amiază avea să trimită preţioasa misivă domnişoarei Agnes Moir. Mary avea să i-o ducă împreună cu un borcan de marmeladă făcută în casă şi o prăjitură. Agnes primise poate ea însăşi o scrisoare, cu toate că – îşi spunea cu mulţumire de sine doamna Brodie – acest lucru era îndoielnic. În orice caz, avea să fie mai mult decât fericită să afle pe orice cale episoadele eroice ale acestei călătorii şi vestea splendidă a sosirii lui. A trimite îndată scrisoarea acolo era, după cum Mama îşi dădea bine seama, un lucru ce se cuvenea, iar darurile suplimentare de marmeladă şi prăjituri aveau să sporească cum nu se

poate mai plăcut bucuria lui Agnes, o fată cuminte şi vrednică, pe care doamna Brodie o privea cu ochi foarte buni.

Când Mary se întoarse, Mama o întrebă:

— Ce-a spus bunica despre scrisoare?

— Ceva din care rezultă că i-ar fi plăcut şi ei să guste din ananasul acela, răspunse ea pe un ton indiferent.

Mama se zborşi, luând nepreţuita scrisoare din mâna fiicei ei:

— Auzi dumneata! spuse ea. Când te gândeşti că bietul băiat era cât pe-aci să se înece şi să fie înghiţit de rechini! Ai putea şi tu să arăţi mai mult interes pentru fratele tău, care a trecut prin atâtea primejdii. Ai umblat toată dimineaţa prin casă ca o stafie. Mă asculţi acum? Vreau să te repezi după-masă cu scrisoarea la Agnes. Şi ai să-i duci şi un pachet.

— Prea bine, zise Mary. Şi la ce oră trebuie să mă întorc?

— Dacă vrei, poţi să rămâi la Agnes şi să stai puţin de vorbă cu ea. Şi dacă te reţine la ceai, îţi dau voie să primeşti. Nu rişti nimic în compania unei bune creştine ca dânsa.

Mary nu răspunse, dar moleşeala ei făcu loc unei atitudini mai vioaie. Un proiect nebunesc, care-i umblase vag prin cap în ultima noapte, petrecută fără somn, începea să ia o formă mai clară în faţa acestei ocazii neaşteptate.

Se hotărâse să plece la Darroch. A se aventura singură acolo ar fi însemnat pentru ea, în orice altă împrejurare, o iniţiativă dificilă şi primejdioasă, plină de riscuri grave şi de urmări dezastruoase. Dar dacă era vorba să întreprindă totuşi o excursie atât de nemaipomenită, comisionul bine venit al Mamei îi oferea o fericită ocazie. Ştia că trenul pleca de la Levenford la ora două, parcurgând distanţa de patru mile dintre cele două oraşe într-un sfert de ceas, şi că acelaşi tren pornea înapoi de la Darroch la ora patru. Dacă, în chip de necrezut, ar

îndrăzni să se lanseze în această expediţie, ar avea la dispoziţie mai mult de un ceas şi jumătate spre a-şi realiza intenţia – şi acest răstimp îi părea suficient. Singura problemă ce o preocupa era de a şti dacă va fi în stare să se achite cu succes de comisionul ei înainte de ora două şi – ceea ce era şi mai important – dacă va reuşi să se sustragă destul de repede ospitalităţii stingheritoare şi debordante a lui Agnes, spre a putea prinde trenul.

Dând zor, ea lucră cu râvnă toată dimineaţa, aşa că îşi termină înainte de ora unu toate îndatoririle casnice. Înghiţi apoi în grabă câteva îmbucături şi se repezi pe urmă sus, ca să se schimbe. Dar ajungând în odaia ei, care se afla în capul scării, fu cuprinsă de o senzaţie neobişnuită. Se simţi deodată ameţită, uşoară şi eterică. Vedea cu uimire podeaua camerei ei de culcare ridicându-se şi lăsându-se uşor în jos, într-o legănare înceată; pereţii se aplecau asupra ei, ca laturile unui castel de cărţi de joc ce se prăbuşeşte; în faţa ochilor îi jucau valuri de lumină, urmate imediat de întuneric. Picioarele i se muiară şi se prăbuşi încet, leşinată, pe podea. Rămase multă vreme culcată pe spate, fără cunoştinţă. Încetul cu încetul însă, poziţia ei orizontală îi ajută să-şi revină; fire subţiri de sânge părură să curgă din nou sub pielea ei de culoare cadaverică şi, cu un oftat, deschise ochii, privind imediat spre acele pendulei, care arătau ora unu şi jumătate. Se ridică febril într-un cot şi, după câteva încercări zadarnice, reuşi, în sfârşit, să stea din nou în picioare. Se simţea nesigură şi şubredă, dar mintea îi era clară şi lucidă; cu degete moi şi fără vlagă, ce i se păreau incapabile de această treabă, se sili să se îmbrace grăbită. Pe urmă coborî scara în galop.

Mama o întâmpină cu scrisoarea şi pachetul şi cu o mulţime de mesaje, salutări şi recomandaţii pentru Agnes. Era atât de absorbită de larga ei generozitate, încât nici nu observă starea jalnică a fiicei sale.

— Şi nu uita să-i spui că marmelada e din anul ăsta, strigă ea, pe când Mary ieşea pe poartă, şi că prăjitura e

făcută cu două ouă. Iar la sfârşit adăugă: Şi nu lăsa scrisoarea acolo. Spune-i că vreau s-o păstrez.

Mary avea douăzeci de minute ca să ajungă la gară, ceea ce era tocmai de ajuns. Pachetul, care conţinea un kilogram de chec şi unul de marmeladă, îi atârna greu de braţ şi, în starea de slăbiciune în care se găsea, ideea acestei prăjituri săţioase îi făcea greaţă, iar marmelada dulce şi lipicioasă îi năclăia gândurile. Nu avea timp să-i predea lui Agnes pachetul şi îi era, evident, imposibil să-l care cu dânsa toată după-amiaza. Proiectul ei o silea la un act disperat, iar acum simţi nevoia să procedeze cu şi mai mare îndrăzneală. Ceva o îmboldea să scape de somptuosul cadou al Mamei, să-l lase să cadă neobservat în rigolă sau să-l azvârle într-o grădină de la marginea drumului. Greutatea pachetului o apăsa şi aversiunea ei faţă de conţinutul lui o împinse brusc la o acţiune necugetată. Pe trotuar, un băieţel zdrenţăros, desculţ şi murdar trăgea cu tristeţe linii de cretă pe un perete din cărămidă. Trecând pe lângă el, Mary îi aruncă, sub puterea unui impuls fulgerător şi irezistibil, pachetul în braţe. Îşi simţi buzele mişcându-se şi se auzi rostind:

— Ia-l! Repede! E ceva de mâncat!

Puştiul o privi cu ochi miraţi şi bănuitori, care exprimau mai limpede decât orice cuvinte articulate adânca sa neîncredere faţă de orice străin care, sub pretextul filantropiei, i-ar dărui asemenea pachete grele. Trăgând bănuitor cu coada ochiului la Mary, rupse hârtia spre a se convinge că nu era victima unei înşelăciuni, şi de îndată ce bogatul conţinut se înfăţişă ochilor săi miraţi, strânse pachetul sub braţ şi, cuprins de o vioiciune explozivă, dispăru în lungul străzii, ca un rotocol de fum, pentru ca nu cumva această cucoană ciudată să se poată răzgândi.

Mary fu cuprinsă de spaimă faţă de propria ei temeritate. Un gând îngrozitor o săgetă: cum avea oare să ascundă faţă de Mama fapta ei de neiertat sau în ce fel avea să fie vreodată în stare să explice dispariţia roadelor muncii cinstite a maică-sii? Căută zadarnic să se

liniştească, spunându-şi că-i va duce lui Agnes scrisoarea la întoarcere, după ora patru, dar faţa îi era totuşi crispată pe când alerga spre gară.

În trenul de Darroch se simţi atât de obosită, încât făcu un efort serios spre a-şi concentra atenţia asupra execuţiei planului ce-l avea în minte. Trebuia să-şi traseze dinainte calea de urmat; era ferm hotărâtă să evite ca slăbiciunea şi nehotărârea ei din ajun să se repete. Cunoştea destul de bine Darrochul căci îl vizitase de câteva ori înainte ca această localitate să fi fost încununată, în ochii ei, de un nimb de vrajă şi romantism prin faptul că Denis locuia acolo. De când ştia acest lucru, tristul orăşel, care cuprindea mai ales uzine de produse chimice şi coloranţi ale căror ape reziduale tulburau adesea undele limpezi ale râului Leven, în cursul său inferior, suferise, în ochii ei, o transformare vădită şi magică. Străzile înguste şi prost pavate luaseră un alt aspect, pentru că Denis trecea pe ele, iar casele înnegrite de fum deveniseră mai strălucitoare, fiindcă Denis trăia printre ele.

Pe când se apropia de acest loc fermecat, Mary încercă, în ciuda temerilor ei chinuitoare, un sentiment de plăcută aşteptare, care-i tăia respiraţia. Cu toate că nu avea intenţia de a-l întâlni pe Denis, nu-şi putea înăbuşi emoţia pricinuită de gândul că se apropia de el în propriul lui mediu de viaţă.

Când trenul intră pufăind în gara Darroch, coborî repede din compartiment, predă biletul şi părăsi peronul printre primii dintre puţinii călători. Inaintând fără şovăială şi atât de repede cât o ţineau puterile, străbătu strada principală şi, luând-o apoi brusc la stânga, intră într-un cartier mai liniştit de locuinţe. Niciuna din persoanele pe care le întâlni nu o cunoştea, iar prezenţa ei nu stârni nici mirare, nici interes. Deşi lipsit de atmosfera de reşedinţă de comitat, Darrochul era o comună tot atât de mare ca Levenfordul şi, de fapt, singurul oraş mai însemnat pe o rază de douăsprezece

mile în jurul acestuia. Era deci uşor pentru Mary să se strecoare neobservată pe străzile lui pline de mişcare şi să se piardă în mulţimea care mişuna pe ele. Acesta era, de fapt, motivul care o făcuse să aleagă Darrochul pentru realizarea planului ei.

Ajungând la jumătatea străzii laterale, constată, cu un sentiment de uşurare, că memoria nu o înşelase şi, văzându-se în faţa unui semicerc de case cu terase, se îndreptă cu hotărâre spre ultima din ele şi sună energic la uşă. O servitoare scundă, purtând un halat albastru de bumbac, îi deschise.

— Domnul doctor e acasă? întrebă Mary.

— Intraţi, vă rog, îi răspunse slujnica, cu aerul nepăsător al unei persoane plictisite de a repeta la infinit aceeaşi formulă.

Mary fu introdusă în salonul de aşteptare. Era o încăpere sărăcăcioasă, cu pereţi întunecaţi şi un covor subţire şi ros, mobilată cu o garnitură de scaune mai mult sau mai puţin deteriorate şi o masă mare de stejar, pe care se aflau câteva reviste vechi, ferfeniţite şi cu colţurile îndoite, şi un ghiveci mare de porţelan cu o plantă verde pleoştită.

— Cum vă numiţi? întrebă apatic servitoarea.

— Miss Winifred Brown, răspunse Mary răspicat.

Vedea clar acum ce mincinoasă era! În loc de a se afla la Levenford, stând prieteneşte de vorbă cu logodnica legitimă a fratelui ei, ea aruncase pachetul maică-sii şi se găsea aici, la distanţă de patru mile, dând un nume fals şi aşteptând să fie primită de un medic necunoscut şi al cărui nume şi domiciliu şi-l amintise numai printr-o fericită întâmplare. Rumeneala uşoară ce i se ivise în obraz când rostise numele născocit se schimbă într-un roşu purpuriu la aceste gânduri, şi Mary căuta din răsputeri să scape de sentimentul de vinovăţie ce o năpădea, când uşa camerei de consultaţii se deschise şi fu poftită să intre.

Doctorul era un bărbat între două vârste, chel,

neîngrijit şi decepţionat de viaţă, dispunând de o clientelă neînsemnată şi săracă. Mary sosise în afară de ora lui obişnuită de consultaţii, ceea ce-i pricinuia o explicabilă supărare, dar situaţia lui financiară îl obliga să primească pacienţii la orice oră. Era celibatar, şi menajera lui tocmai îi servise prânzul, constând într-un rasol gras cu găluşti gătite cu seu. Mâncase în grabă şi, ca urmare, indigestia cronică din cauza mâncării proaste, orelor neregulate la care-şi lua mesele şi dinţilor săi stricaţi, ce-l chinuiau ca pe un adevărat martir, începuse din nou să-l roadă, pricinuindu-i dureri. O privi mirat pe Mary, întrebând-o:

— Ai venit să mă iei la un bolnav, domnişoară?

— Nu, am venit să mă consultaţi, răspunse ea cu un glas ce părea a veni de departe şi pe care nu-l recunoştea ca fiind al ei.

— Ia loc atunci, spuse el pe un ton sec. Simţi imediat caracterul neobişnuit al vizitei, şi iritaţia lui crescu.

Încetase demult să aibă interes pentru aspectul clinic al cazurilor întâlnite şi orice abatere de la banalitatea rutinieră a practicii obişnuite de care era legată – înmânarea unor flacoane conţinând soluţii diluate de droguri ieftine şi coloranţi – îl exaspera; pe lângă aceasta, era grăbit să se întoarcă la divanul său, ca să-şi facă siesta; un spasm dureros îi frământa stomacul, amintindu-i cât de neplăcute aveau să fie orele de consultaţii din seara aceea.

— Despre ce e vorba? întrebă scurt.

Cu glas şovăitor, ea începu să-i povestească, se înroşi la faţă, se poticni, porni din nou, înşirându-şi buimăcită cuvintele. Nu ştia nici ea în ce fel se exprimase, dar bănuielile doctorului fuseseră de bună seamă confirmate.

— Trebuie să te examinez, spuse el cu răceală. Vrei s-o fac acum sau preferi să revii cu mama dumitale?

Înţelegând vag ce voia să spună doctorul, Mary nu ştiu ce să-i răspundă. Felul acesta impersonal de a vorbi o descuraja, aerul său aspru o demoraliza, iar exteriorul său dezordonat, mustaţa ciufulită şi netunsă, unghiile

neîngrijite şi petele de grăsime de pe haină îi inspirau, deopotrivă, un sentiment de pronunţată aversiune. Îşi spuse totuşi că nu avea altă cale decât să treacă până la capăt prin această încercare, şi-i răspunse cu voce scăzută:

— Mi-e cu neputinţă să mai vin o dată, domnule doctor.

— Dezbracă-te atunci şi pregăteşte-te, îi spuse el fără ocolişuri, arătându-i canapeaua şi ieşind din odaie.

În timiditatea şi neîndemânarea ei, avu abia timpul să-şi scoată veşmintele şi să se întindă pe divanul răpănos şi rupt, că doctorul şi reveni. Închizând ochii şi strângând din dinţi, se supuse apoi examenului său muncit, de om incompetent. Era pentru ea o tortură morală şi fizică. Cu firea ei pură, ea se contractă, plină de repulsie, la ideea prezenţei acestui om grosolan şi brutal, iar atingerea degetelor sale nedibace o făcu să tresară de durere. În sfârşit, chinul încetă şi, cu câteva cuvinte scurte, doctorul părăsi iarăşi încăperea.

În mai puţin de cinci minute, ea se află din nou, îmbrăcată, pe scaunul ei, privindu-l fără să scoată o vorbă, în timp ce el se întorcea cu paşi greoi la masa de lucru.

De astă dată doctorul era cam încurcat. Întâlnise adesea asemenea cazuri nenorocite la femei din alt mediu, dar în ciuda minţii sale obtuze şi blazate, înţelegea că fata aceasta, un simplu copil cuprins de spaimă, era neştiutoare şi nevinovată. Simţea că-şi pierduse fecioria fără să-şi dea seama şi că faptul coincisese negreşit cu zămislirea. Pricepu de ce declarase ea cu atâta hotărâre un nume de împrumut, şi în inima lui uscată şi goală miji un vag sentiment de milă. La început, stăpânit de temerile obişnuite ale unui practician mediocru, care ţine la modesta lui reputaţie, bănuise că dânsa voia să-i ceară să aplice vreun mijloc spre a pune capăt stării ei; acum însă înţelegea pe deplin sublima ei ignoranţă. Se răsucea jenat pe scaun, neştiind cum să înceapă.

— Eşti măritată? o întrebă în cele din urmă, cu o voce surdă.

Mary clătină din cap cu ochi umezi şi îngroziţi.

— Atunci te sfătuiesc să te măriţi. Ai să naşti un copil.

În prima clipă nu înţelese. Apoi buzele începură să-i tremure şi ochii i se umplură de lacrimi, care se prelinseră încet pe obrazul ei. Se simţea paralizată, izbită de aceste cuvinte ca de o măciucă. Medicul îi vorbea, încercând să-i explice ce trebuie să facă, la ce avea să se aştepte; ea însă aproape că nu-l auzea. Îl vedea ca din depărtare, tot ce o înconjura se estompa; era cufundată într-o ceaţă cenuşie, copleşită de o negrăită deznădejde, pradă stingheră ororii obsedante în faţa unei nenorociri sigure şi de neînlăturat. Din când în când, crâmpeie din vorbele doctorului ajungeau până la ea, pătrunzând ca nişte raze palide de lumină prin rotocoalele de negură ce se învârtejeau în jurul ei.

— Caută să nu te pierzi cu firea, îl auzi zicând. Pe urmă, prin vălul înconjurător de ceaţă, îi intrară în ureche cuvintele: Eşti tânără, viaţa dumitale nu e pierdută.

Ce ştia el şi ce-i păsa? Banalităţile acestea bine intenţionate o lăsau rece şi nemişcată. Înţelese instinctiv că, pentru doctor, cazul ei nu însemna decât un incident trecător şi neplăcut în viaţa lui monotonă, iar când se ridică întrebându-l cât îi datorează pentru consultaţie, zări brusc în ochii lui un licăr, abia ascuns, de uşurare. Intuiţia n-o înşelase, căci îndată ce îşi primi onorariul şi o conduse până la uşă, el se repezi la flaconul de bismut, luă o doza mare, se întinse cu un oftat de uşurare pe divan şi uită imediat cu totul de ea.

Când Mary ieşi în stradă, era tocmai ora trei. Mai avea un ceas până la plecarea trenului – dacă avea să-l mai ia. Cu mintea chinuită de gânduri, coborî strada şoptindu-şi: „Doamne! Doamne! De ce m-ai pedepsit aşa? Nu te-am jignit cu nimic, împiedică acest lucru să se întâmple! Împiedică-l!” De ce şi cum, se întreba ea ca scoasă din minţi, trupul ei fusese ales de cel Atotputernic pentru

această ruşinoasă experienţă? Vedea în acest fapt o manifestare de supremă nedreptate a atotputerniciei divine. Ciudat lucru, nu-l acuza pe Denis; se simţea doar victima unei perfidii nemaipomenite şi de neînţeles.

Nu! Nu-l acuza pe Denis; simţea, dimpotrivă, că trebuie să caute refugiu la el. În cumplita ei îngrijorare, lăsă orice prudenţă să se risipească în văzduh şi apucă înainte pe Main Street, la capătul opus al căreia se aflau „Pivniţele Owen Foyle”. După colţ, o poartă dublă, largă, dădea într-o curte, din care o scară exterioară în spirală ducea la locuinţa familiei Foyle.

Se târî până sus pe această scară şi bătu cu sfială la uşă. Dinăuntru, ajungea până la ea un zdrăngănit la pian, care continuă fără ca cineva să vină spre a-i deschide; auzi apoi o voce strigând: „Rosie, puicuţa mea, mi se pare că e cineva la uşă. Du-te să vezi.” Un glas de copil răspunse: „Îmi fac gamele, mamă; du-te dumneata sau aşteaptă să bată din nou”. Şi zdrăngănitul la pian fu reluat cu energie îndoită şi cu o forţă care dovedeau o silinţă extremă.

După un moment de şovăială, Mary era pe punctul de a bate mai tare, când, deodată, tocmai când întindea mâna, un fluierat ascuţit răsună în stradă şi se auzi din ce în ce mai aproape.

Se întoarse şi, în aceeaşi clipă, Denis se ivi la piciorul scării. Zărind-o, îşi înălţă întrebător capul, cu ochii mari şi uimiţi. Observând îndată că Mary se afla într-o stare de adâncă deprimare, urcă scara din câteva sărituri.

— Mary, ce e cu tine? întrebă el repede.

Fata nu fu în stare să-i răspundă sau măcar să-i rostească numele.

— Ce s-a întâmplat, iubita mea? murmură apropiindu-se de ea, apucându-i mâna îngheţată şi mângâind-o cu blândeţe. Ceva cu tatăl tău?

Ea clătină din cap fără să se uite la el, ştiind că dacă ar face-o, s-ar prăbuşi în chip jalnic.

— Vino, şopti ea. Să plecăm de aici, înainte de a fi

văzuţi de cineva.

Adânc tulburat, Denis coborî scara în urma ei. Pe stradă o întrebă cu aprindere:

— Ai avut vreo supărare acasă? Spune-mi repede, iubito, ce te apasă? Dacă s-a atins cineva de tine, am să-l omor!

Urmă o tăcere; apoi ea rosti încet, neclar, dureros, fiecare cuvânt rostogolindu-se de pe buzele ei ca o greutate de plumb:

— Am să am un copil.

Obrazul lui păli ca sub efectul unei lovituri îngrozitoare, devenind din ce în ce mai alb, ca şi cum toată puterea şi vigoarea l-ar fi părăsit. Dând drumul mâinii ei, o privi cu ochii dilataţi de stupoare.

— Eşti sigură? gâfâi el în cele din urmă.

— Absolut sigură.

— De unde ştii?

— Mi s-a părut că ceva nu e în regulă cu mine. M-am dus la doctor şi mi-a spus.

— Un... un doctor? Atunci nu încape îndoială.

— Nicio îndoială, îngână cu tristeţe.

Aşadar, lucrul era sigur. Cu o singură frază, îi pusese pe umeri o povară de suferinţă şi răspunderi care, dintr-un băiat voios ce trecea prin lume fluierând fără grijă, îl transforma într-un bărbat matur şi hărţuit. Ceasul lor de iubire fusese o cursă, jocul lor drăgăstos, întâlnirile lor secrete din trecut, simple momeli pentru a-l atrage, a-l prinde în mreje şi a-l pune în această oribilă încurcătură. Plăcuta, promiţătoarea perspectivă de a se căsători cu Mary, toate pregătirile atrăgătoare pe care le avusese în vedere îi făceau acum impresia unor lanţuri ce-l ţineau încătuşat, impunându-i o obligaţie a cărei îndeplinire era de neînlăturat. Oftă adânc. În cercul de tineri în care se învârtea, nimic nu era socotit mai înjositor sau mai ridicol pentru un bărbat decât de a cădea victima unei căsătorii silite. Pierdea orice prestigiu, i se aruncau strigăte de batjocură pe stradă, numele lui era dispreţuit. Situaţia

aceasta îi păru atât de intolerabilă lui Denis, încât simţi dorinţa de a evada şi, într-o fulgerare, se gândi la Canada, Australia, America. Ideea de a emigra îl preocupase adesea şi perspectivele pe care aceste ţări noi le deschideau unui om tânăr şi independent nu-i păruseră niciodată mai atrăgătoare decât în acest moment. Un alt gând îi veni deodată în minte.

— Când a spus doctorul că ai... Se opri, nesimţindu-se în stare să-şi termine fraza. Cu toate acestea, Mary era în măsură acum să înţeleagă ce voia să spună.

— A spus că în februarie, răspunse ea, privind în altă direcţie.

Aşadar, nu rămâneau decât cinci luni şi avea să fie tată. Acea seară încântătoare pe care o petrecuseră împreună pe malul Levenului avea să aibă ca rezultat naşterea unui copil, a unui copil lipsit de nume, afară de cazul că ar lua-o îndată pe Mary de soţie.

Necesitatea imperioasă a căsătoriei i se impuse din nou în chip odios. Nu-şi putea da seama câtă vreme încă Mary mai putea rămâne nedescoperită, când anume starea ei avea să devină vizibilă. Deşi auzise povestindu-se uneori în cercul prietenilor săi despre fete de la ţară care munceau pe câmp fără ca graviditatea lor să fie descoperită până în momentul facerii, se îndoia că Mary va avea puterea şi curajul să ascundă încă o bucată de vreme starea în care se găsea. Şi totuşi era necesar s-o facă. Situaţia lui nu-i permitea să-i ofere imediat un cămin. Trebuia să aştepte. Fireşte că nu se vedea încă nimic. O privi cu atenţie şi, în timp ce observa silueta ei adusă de spate, copleşită de o deznădejde infinit mai adâncă decât aceea de care era cuprins el, începu să se gândească pentru prima oară mai mult la dânsa decât la el însuşi.

Acum, că-i dăduse de ştire, ea stătea dezarmată, aşteptând cu supunere ca el să-i îndrume paşii. Întreaga ei atitudine părea a-l implora în tăcere să-i arate ce trebuie să facă. Cu un energic efort, el îşi recâştigă

stăpânirea de sine şi totuşi cuvintele pe care le rosti acum îi părură aspre şi neconvingătoare.

— În frumoasă încurcătură ne-am băgat! Dar o să ieşim din ea, Mary. Trebuie să discutăm lucrurile.

— Crezi că e bine să mă întorc acasă, la Levenford? întrebă ea cu glas stins.

Denis chibzui câteva clipe înainte de a răspunde:

— Mă tem ca e cel mai bun lucru pe care-l poţi face. Ai venit cu trenul?

— Da. Şi dacă mă întorc, trebuie să plec de aici la patru.

Denis îşi scoase ceasul, care arăta ora trei şi jumătate. Cu toate că schimbară numai câteva fraze, zăboviră totuşi o jumătate de ceas pe stradă.

— Nu poţi să aştepţi trenul următor, conveni el. Pleacă prea târziu.

O idee îi veni. Sala de aşteptare a gării era de obicei goală la ora aceasta; puteau să stea acolo până la plecarea trenului. O apucă de braţ, strângându-l sub al său. La această primă manifestare de tandreţe ce-i venea de la el, de când îi comunicase teribila veste, ea îl privi cu o expresie jalnică; şi un zâmbet palid îi lumină trăsăturile crispate.

— Nu te am decât pe tine, Denis, îi şopti când o porniră spre gară.

Sala de aşteptare era, din păcate, plină; o femeie bătrână, câţiva argaţi şi doi muncitori de la fabrica de vopsele şedeau pe bănci, uitându-se unii la alţii şi la pereţii goi de scândură. Era imposibil de stat de vorbă acolo; de aceea Denis o conduse pe Mary până la capătul peronului şi cum această scurtă plimbare îi dăduse timp să-şi revină, iar contactul dulce cu braţul ei îi rechemă în minte farmecul şi frumuseţea fetei, atracţia încântătoare a trupului ei fraged, găsi puterea de a schiţa un surâs.

— La urma urmei, nu-i aşa de grav, Mary, atât timp cât vom rămâne uniţi.

— Dacă m-ai părăsi acum, Denis, m-aş arunca în Leven,

Mi-aş pune capăt zilelor într-un fel oarecare.

Când privirile lor se întâlniră, el îşi putu da seama că fiecare din cumplitele cuvinte rostite de ea era absolut serios, şi-i strânse din nou cu tandreţe braţul. Cum de fusese în stare să se gândească, fie numai o clipă, la posibilitatea de a o părăsi pe această făptură adorabilă şi lipsită de apărare, care, dacă n-ar fi fost el, ar fi fost încă fecioară şi care acum, din vina lui, avea în curând să devină mamă. Şi cât de pătimaş ţinea la el! Un freamăt de sălbatică bucurie îl pătrunse văzând cât de deplină era încrederea ei într-însul şi cât de totală supunerea ei faţă de voinţa lui. Încet-încet, îşi reveni de pe urma loviturii nimicitoare pe care o primise şi, regăsindu-se pe sine, începu să gândească închegat.

— Ai să laşi totul în seama mea! spuse el.

— Totul, repetă Mary.

— Atunci trebuie să te întorci acasă, iubita mea, şi să te porţi ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Ştiu cât de greu o să-ţi vină, dar trebuie să-mi laşi cât mai mult timp ca să fac pregătirile.

— Când o să ne putem căsători?

Făcuse un mare efort spre a pronunţa aceste cuvinte, dar în urma celor aflate avea un vag sentiment că trupul ei va rămâne pângărit cât timp nu va şti la ce dată Denis o va lua de soţie.

Acesta rămase un timp pe gânduri.

— Trebuie să fac o lungă călătorie de afaceri spre sfârşitul anului, e un lucru important pentru mine. Ai putea să aştepţi până la întoarcerea mea? întrebă el nesigur. Aş avea timp să fac toate pregătirile până atunci... ne-am putea căsători şi ne-am instala într-o căsuţă... nu la Darroch sau la Levenford, dar poate la Garshake.

Ideea lui despre o căsuţă la Garshake îi învioră pe amândoi, evocându-le imediat priveliştea vechiului şi tihnitului sat ghemuit atât de atrăgător pe malul unui braţ al estuarului.

— Cred că aş putea să aştept până atunci, răspunse Mary pe un ton melancolic, văzând cu ochii minţii una dintre acele căsuţe spoite din care se compunea satul, o căsuţă acoperită toată de trandafiri roşii agăţători, cu o intrare încadrată de călţunaşi, în care se va trezi în chip misterios, cu pruncul ei în braţe. Se uită la Denis aproape zâmbind.

— N-am să te părăsesc, iubita mea, spuse el. Numai să fii curajoasă... şi să rezişti cât mai mult.

Trenul intrase în staţie, şi bătrâna, argaţii şi cei doi muncitori se urcară în vagoane. Avu doar timpul să-şi ia în grabă rămas-bun de la el pe când o ajuta să se suie într-un compartiment; dar când trenul se puse în mişcare, Denis porni să alerge de-a lungul peronului, ţinând-o de mână până în ultimul moment. Înainte ca el să fie silit să-i dea drumul, Mary îi strigă:

— Nu uita deviza ta, Denis, iubitul meu!

El îi răspunse cu un zâmbet, agitându-şi vitejeşte şapca, în semn de îmbărbătare, până în clipa când trenul intră pe o curbă şi se pierdură din ochi.

Era, desigur, plină de curaj, iar acum, când ştia totul, gata să treacă peste orice piedică, spre a-şi realiza singura speranţă de fericire. Întâlnirea cu Denis o salvase. În el avea să fie scăparea ei; întărită de gândul că el îi împărtăşea secretul, simţea în ea puterea de a îndura totul până când avea s-o ia cu sine pentru totdeauna. Se înfioră aducându-şi aminte de vizita la doctor, dar îşi alungă cu hotărâre din minte odioasele încercări din ultimele două ore. Va fi vitează. De dragul lui Denis!

Ajungând din nou la Levenford, alergă în grabă să-i predea lui Agnes scrisoarea şi află cu uşurare că domnişoara Moir se urcase în locuinţă spre a-şi lua ceaiul. Îi lăsă, de aceea, scrisoarea la prăvălie, împreună cu toate salutările afectuoase ale doamnei Brodie, scăpând astfel, din fericire, de orice întrebări.

În drum spre casă, se gândi că mama ei avea să descopere, cu siguranţă, mai târziu, trădarea ei în

afacerea cu pachetul; fiind însă absorbită de griji mai mari şi mai serioase, nu se sinchisi de acest fapt. Putea s-o ocărască, să plângă, să se vaiete, puţin îi păsa, căci ştia că peste câteva luni nu va mai fi în casa pe care acum o detesta. Toate gândurile ei se îndreptau spre proiectele atât de atrăgătoare, dar atât de vagi, pe care Denis le făcuse şi care, în închipuirea ei, luau formele reale. Izgonind din minte preocupările legate de starea ei prezentă, îşi concentra cu ardoare speranţele asupra căsuţei în care avea să locuiască împreună cu el la Garshake.

8

Brodie şedea în biroul lui citind *Monitorul Levenfordului.* Lăsase uşa întredeschisă, ca să poată arunca din când în când o privire vigilentă în prăvălie, fără a se întrerupe din lectura tihnită a gazetei. Perry era bolnav în pat, după cum îl anunţase, agitată, mamă-sa, în dimineaţa aceea. Un furuncul mare aproape că-l împiedica să umble şi-l oprea cu desăvârşire să se aşeze. Brodie mormăise îmbufnat că pretindea de la ajutorul lui să stea în picioare, iar nu să se aşeze, dar primind asigurări că bietul bolnav avea să fie negreşit repus pe picioare până a doua zi, cu ajutorul unor cataplasme continue, consimţise, în silă, să-l scutească de lucru pentru ziua aceea. Tronând în fotoliu, la capătul şirului de trepte ce duceau la sanctuarul său, Brodie îşi concentra aproape exclusiv atenţia asupra dării de seamă despre expoziţia de vite. Era mulţumit că afacerile erau calme în dimineaţa aceea şi că nu era silit să se înjosească la munca servilă din prăvălie, pe care o detesta şi care, de la o vreme, cădea în întregime în sarcina lui Perry. Cu câteva minute înainte fusese nevoit să părăsească jilţul spre a servi pe un lucrător care dăduse buzna în magazin. Plin de indignare, Brodie îl împinse afară cu prima pălărie ce-i

căzuse în mână. Ce-i păsa dacă i se potrivea sau nu bietului om? Nu voia să-şi bată capul cu astfel de blestemate nimicuri; treaba asta îl privea pe Perry; cât despre el, dorea să-şi poată citi în linişte ziarul, ca orice boier.

Cu un aer jignit, se întoarse în birou, luând de la capăt darea de seamă.

„Expoziţia anuală de vite a oraşului şi ţinutului Levenford – citi el – a avut loc în ziua de 21 curent şi a fost vizitată de un public numeros şi distins.” Studie încet, conştiincios şi atent întreaga dare de seamă, până când ajunse la alineatul ce începea prin cuvintele: „În asistenţă am recunoscut... „Ochii, ce-i licăriseră întâi neliniştiţi, i se aprinseră ca de o victorie, când văzu că persoana lui nu era omisă. Printre numele distinse ale notabilităţilor oraşului şi comitatului, mai la coada listei, fireşte, dar nu chiar la capătul ei, se afla acela al lui James Brodie. Izbi triumfător cu pumnul în masă. Ehei, avea să le arate acum cine era el! Toată lumea citea *Monitorul Levenfordului,* care apărea în fiecare vineri, şi toţi aveau să vadă numele lui strălucind alături de al unui personaj nu mai mărunt decât însuşi lordul-locotenent al comitatului. Brodie nu-şi mai încăpea în piele de trufie. Îi plăcea cum îi arată numele tipărit. Majuscula J a lui „James” avea o buclă deosebit de atrăgătoare; cât despre numele lui de familie, scris corect, nu cu „y” la sfârşit, ci cu „ie”, era mai mândru de el decât de toate bunurile sale la un loc. Îşi lăsă capul într-o parte, fără a-şi desprinde nicio clipă privirea de acest nume fascinant. Citise cuvânt cu cuvânt lungul reportaj, care-l chinuise prin prolixitatea lui, numai şi numai spre a se vedea trăind în conştiinţa publică prin mijlocirea acestor două cuvinte tipărite. Se desfăta privindu-le.

James Brodie! Buzele lui articulau inconştient aceste silabe, pe care le lăsa să-i alunece în tăcere peste limbă. „Eşti mândru, Brodie, dar zău că ai de ce!” Ochii i se împăienjeniseră de atâta bucurie şi întreaga listă de

personalităţi remarcabile, cu titlurile, rangurile şi demnităţile lor dispăru din câmpul său vizual, topindu-se într-un singur nume, a cărui imagine părea a se fi întipărit în chip neşters pe retina lui. James Brodie! Nimic nu putea parcă să se ridice deasupra acestor cuvinte atât de simple şi totuşi atât de semnificative.

O uşoară deviere de la şirul gândurilor sale îl făcu să strâmbe din nas cu dezgust: îşi amintise că fusese silit să se înjosească în propriii săi ochi, servind chiar în dimineaţa aceea pe un muncitor de rând. Acest lucru mai mergea cu douăzeci de ani în urmă, când, având de luptat cu nevoi mai presus de voinţa lui, se văzuse silit să îmbrăţişeze comerţul; acum însă, când avea un sclav pe care-l plătea ca să facă această treabă în locul lui, episodul din dimineaţa aceea îi apărea ca o pată pe numele lui, umplându-l de indignare şi mânie împotriva nenorocitului de Perry, care-l lăsase în încurcătură.

— O să-i arăt eu lui, secătură buboasă ce e! strigă el.

Ştiuse dintotdeauna că el, James Brodie, nu era făcut pentru comerţ; dar de vreme ce se văzuse silit să i se consacre, dăduse acestei activităţi un caracter mai corespunzător numelui şi personalităţii sale. Nu se considerase niciodată negustor, ci se pusese de la început în postura unui gentleman scăpătat, nevoit să-şi câştige viaţa printr-o ocupaţie nepotrivită pentru el. Totuşi, simţea că însăşi personalitatea lui înnobilase în chip ciudat această îndeletnicire, ridicând-o până la nivelul lui. Ea încetase de a fi vulgară, dobândind un caracter original. Din capul locului, nu alergase niciodată după clienţi; ci fuseseră, mai degrabă, cei obligaţi să-i facă pe plac şi să se încline în faţa tuturor trăsnăilor şi capriciilor lui.

În primele timpuri, dăduse într-o zi afară din prăvălie pe un client care-i adresase un cuvânt nepoliticos; uimise tot oraşul şi-i impusese să-l accepte; nu umbla după bunăvoinţa oamenilor, ci stătea înfipt în faţa lor cu brutalitate, având aerul să le spună: „Luaţi-mă aşa cum

sunt sau renunţaţi la mine”, şi această tactică neobişnuită avusese un succes surprinzător. Dobândise o reputaţie de aspră onestitate şi de comportare neprefacută; maximele sale cele mai năstruşnice erau repetate în trăncănelile din oraş, ca nişte vorbe de duh; în lume era privit – după expresia curentă- ca un „tip”, iar originalitatea lui îi atrăsese favoarea acestor cercuri. Dar cu cât personalitatea lui câştigase în prestigiu, cu atât dispreţuise el instrumentul afirmării ei.

Se simţea acum ca un personaj superior exigenţelor comerţului. Faptul de a-şi fi asigurat o poziţie atât de proeminentă, în ciuda caracterului nedemn al profesiei sale, îl umplea de o imensă satisfacţie. Trufia sa fără margini îl împiedica să facă vreo deosebire între notorietatea la care ajunsese şi rangul mult mai înalt la care aspira. Succesul îl împingea înainte. Dorea ca numele lui să devină şi mai răsunător. „Am să le arăt eu, murmură el, am să le arăt ce sunt în stare să realizez!”

În clipa aceea cineva intră în magazin. Brodie îşi ridică ochii iritat, privirea lui stăpânitoare sfidându-l pe intrusul care cuteza să solicite a fi servit de egalul nobilimii comitatului; dar, spre surprinderea lui, nu fu obligat să coboare. Un tânăr sări uşor peste tejghea, urcă treptele şi intră în birou, închizând uşa după el. Era Denis Foyle.

Când, cu trei zile în urmă, Denis văzuse trenul răpindu-i-o pe Mary, o avalanşă de remuşcări se prăvălise peste el, măturându-l şi îngropându-l. Socotea că se purtase faţă de Mary cu un egoism rece şi plin de laşitate. Lovitura bruscă suferită de amorul său propriu fusese atât de neaşteptată, încât îl făcuse să uite în acel moment cât de mult ţinea la ea. O iubea însă cu adevărat, ba, chibzuind mai matur după plecarea ei, îşi dădu seama că nu putea trăi fără dânsa. La o reflecţie mai adâncă, starea ei conferea fetei un farmec mişcător, căruia el îi rezistase la început. Dacă situaţia lui era neplăcută, aceea a lui Mary era de neîndurat, şi totuşi el îi oferise, drept uşurare, doar câteva cuvinte palide şi insipide de

compătimire. Se crispase de ruşine gândindu-se la ce va fi crezând ea acum despre abjecta şi stângacea lui sfială. Ideea că nu avea nicio cale sigură de a ajunge la ea, spre a-i spune tot ce simţea, spre a-i exprima cu cea mai mare fervoare căinţa şi adoraţia lui, îl umpluse de deznădejde.

Timp de două zile îndurase acest zbucium, ce creştea necontenit, când, deodată, un plan de acţiune precis şi extraordinar se contură în mintea lui. Îl socoti curajos, energic şi îndrăzneţ, în realitate, nu era decât un efect al potopului de remuşcări ce se abătuse asupra nervilor săi încordaţi şi, cu tot caracterul imprudent, prezumţios şi nebunesc al proiectului său, acesta reprezenta totuşi o ieşire pentru sentimentele ce-l înăbuşeau. Vedea în el un mijloc de a se reabilita în ochii săi şi ai lui Mary.

În fond, acest impuls de a se justifica era acela de care se simţea împins acum, când, stând în faţa lui Brodie, îi spuse:

— Am intrat în chipul acesta, domnule Brodie, pentru că socoteam că altminteri n-aţi consimţi, poate, să mă primiţi; sunt Denis Foyle din Darroch.

Brodie era uluit de această apariţie neaşteptată şi de cutezanţa pe care o dovedea, dar nu se trădă prin nimic. Dimpotrivă, se înfundă mai confortabil în fotoliul său; capul păru de-a dreptul să i se cufunde între umerii puternici, asemenea unei stânci înfipte pe creasta unui deal.

— Băiatul cârciumarului? întrebă el batjocoritor.

— Exact, răspunse Denis cu politeţe.

— Ei bine, domnule Denis Foyle – accentuă ironic acest „domnule”, ce cauţi aici?

Începea să spere că va reuşi să-l provoace pe Denis să rostească vreun cuvânt violent, ceea ce avea să-i ofere plăcerea de a-l cotonogi.

Denis îl privi în faţă pe Brodie şi, fără a da atenţie atitudinii lui, îşi urmări planul stabilit.

— Vizita mea vă surprinde poate, domnule Brodie, dar simţeam că trebuie să vin la dumneavoastră. N-am mai

văzut-o pe miss Mary Brodie, fiica dumneavoastră, de peste trei luni. S-a ferit consecvent de mine. Ţin să vă spun deschis că mă simt foarte ataşat de fiica dumneavoastră şi că am venit să vă cer permisiunea de a o vedea.

Brodie îşi ridică ochii spre Denis, nelăsând să se citească pe faţa lui nemişcată ca o mască nimic din furia şi stupoarea de care-l umplea această cerere. După ce-l fixă câteva clipe cu o privire întunecată, spuse încet:

— Îmi pare bine să aud din gura dumitale că am fost ascultat. Fata mea a refuzat să se uite la dumneata pentru că eu i-am interzis să te vadă. Mă auzi? I-am interzis, iar acum, că mi-am dat seama cine eşti, i-o interzic şi pe mai departe.

— De ce, domnule Brodie, dacă-mi daţi voie să vă întreb?

— Sunt oare dator să-ţi dau explicaţii asupra acţiunilor mele? Faptul că ordon un lucru e suficient pentru fata mea. Nu-i dau explicaţii: poruncesc.

— Domnule Brodie, mi-ar plăcea să ştiu ce aveţi să-mi reproşaţi. M-aş sili să fac totul spre a corespunde în orice chip dorinţelor dumneavoastră. Foyle căuta din toate puterile să-l dispună favorabil pe celălalt. Ţin enorm de mult să vă satisfac! Spuneţi-mi ce trebuie să fac şi o voi face.

Brodie rânji batjocoritor.

— Vreau ca mutra dumitale linsă să dispară din biroul meu şi să nu se mai arate niciodată la Levenford; şi cu cât vei dispărea mai repede, cu atât îmi vei face mai mare plăcere.

Cu un zâmbet împăciuitor, Foyle răspunse:

— Aşadar, obiecţiunile dumneavoastră se referă doar la obrazul meu, domnule Brodie. Simţea că trebuie să-l câştige într-un fel pe celălalt.

Brodie începea să se mânie; faptul că nu izbutea să-l facă pe acest filfizon să-şi plece ochii în jos şi nici să-l înfurie îl scotea din sărite. Stăpânindu-se anevoie, rosti

batjocoritor:

— N-am obiceiul să schimb confidenţe cu oameni de teapa dumitale, dar pentru că am un moment liber, am să-ţi spun care sunt obiecţiile mele. Mary Brodie este o fată de familie bună, în vinele ei curge un sânge de care ar putea fi mândră o ducesă, şi e fiica mea. Dumneata eşti un terchea-berchea irlandez, pripăşit pe aici, un nimic ieşit din nimic. Tatăl dumitale vinde rachiu prost şi sunt convins că strămoşii dumitale mâncau coji de cartofi din oală,

Denis continua să-i înfrunte nemişcat privirea, cu toate că insultele îl făceau să freamăte. Se silea cu disperare să-şi păstreze calmul.

— Faptul că sunt irlandez nu e, desigur, o pată, spuse pe un ton stăpânit. Nu beau nici măcar o picătură. De fapt, lucrez în cu totul altă ramură care, sunt sigur, îmi va aduce într-o zi un câştig bun.

— Am auzit despre ocupaţia dumitale, drăgălaşul meu culegător de cartofi. Lungi deplasări prin ţară, iar pe urmă te întorci, spre a hoinări zile întregi. Îi cunosc eu pe de-alde dumneata. Dacă îţi închipui că poţi face avere vânzând ceai din casă în casă prin toată Scoţia, eşti un imbecil, iar dacă crezi că poţi face să se uite păcătoasa dumitale origine practicând o nenorocită de meserie ca aceasta, eşti nebun.

— Dacă mi-aţi da voie să vă explic, domnule Brodie...

Brodie îl măsură furios.

— Să-mi explici mie?! Aşa vorbeşti dumneata cu mine, afurisitule de voiajor comercial! Îţi dai seama cu cine stai de vorbă? Priveşte! zbieră el fluturând gazeta şi aruncând-o în faţa celuilalt. Aruncă-ţi ochii pe asta, dacă ştii să citeşti! Ăştia sunt oamenii pe care îi frecventez... Îşi umflă pieptul şi strigă: Mai degrabă decât să-i dau voie fiicei mele să aibă relaţii cu dumneata, aş lăsa-o să se amestece printre porci!

Cu un efort extraordinar, Foyle îşi ţinu firea.

— Domnule Brodie, pledă el, v-aş ruga să mă ascultaţi.

Veţi admite, desigur, că valoarea unui om stă în ceea ce reuşeşte să facă din el însuşi, că de el depinde soarta lui, indiferent cine ar fi părinţii lui. Nu mi-e ruşine de neamul meu, dar dacă acesta e lucrul ce vă displace, el nu poate desigur să mă condamne pe mine.

Brodie se uită la el încruntat.

— Îndrăzneşti să-mi faci mie teoriile astea socialiste de modă nouă? urlă furios. Orice om valorează cât şi altul, hai? Unde o să mai ajungem? Tâmpitule! N-am nevoie de indivizi ca tine! Ieşi afară!

Denis nu se urni din loc. Vedea limpede că omul acesta nu era accesibil unui argument raţional, că el, Denis, putea cu tot atât succes să lovească cu capul într-un zid de piatră; înţelegea că viaţa cu un asemenea tată trebuia să fie pentru Mary un şir nesfârşit de înfiorătoare nenorociri. De dragul ei însă, se hotărî să-şi păstreze cumpătul. Cu o voce foarte calmă, spuse:

— Îmi pare rău de dumneavoastră, domnule Brodie. Aparţineţi unei epoci care dispare; nu înţelegeţi progresul. Şi nu ştiţi nici să vă câştigaţi prieteni; vă faceţi desigur, numai duşmani. Nu eu sunt cel nebun!

Brodie se ridică în picioare, ameninţător ca un taur mânios, spunând cu voce groasă:

— Cară-te de-aci, canalie, sau te fac praf!

Înainta impetuos spre Denis. O secundă i-ar fi ajuns acestuia ca să iasă din birou, dar insultele lui Brodie treziseră în el o împotrivire ascunsă şi, deşi ştia prea bine că, în interesul lui Mary, ar fi trebuit să plece, rămase totuşi pe loc. Convins că va fi în stare să se apere, nu se temea de forţa mătăhăloasă a celuilalt, dându-şi seama, totodată, că dacă ar pleca acum, Brodie ar crede că l-a gonit ca pe un câine bătut. Pe un ton plin de îndârjire, el exclamă:

— Nu vă atingeţi de mine! V-am îndurat insultele, dar nu vă las să mergeţi mai departe!

La aceste cuvinte, furia lui Brodie crescu, făcându-l aproape să se sufoce.

— Crezi tu? strigă el gâfâind. Am pus mâna pe tine ca pe un şobolan prins în cursă. Şi am să te strivesc ca pe un şobolan.

Înaintând încet spre Denis cu o feroce mişcare învăluitoare, îşi manevră cu precauţie trupul enorm până în apropierea lui şi, ajuns la doi paşi de el, distanţă la care ştia că celălalt nu mai putea să-i scape, buzele i se retraseră într-un rânjet sinistru până deasupra gingiilor şi, deodată, îşi ridică pumnul său de mamut, repezindu-l cu putere zdrobitoare drept spre capul tânărului Foyle. O trosnitură ascuţită, dură, casantă sfâşie aerul. Nu se aflase însă acolo niciun cap de lovit; cu iuţeala fulgerului, Denis se dăduse la o parte, iar mâna lui Brodie izbise cu puterea unui baros în peretele din piatră. Braţul său drept se lăsă încet în jos; încheietura mâinii se rupsese. Denis, ţinându-şi mâna pe clanţa uşii, se uită la el, spunând liniştit:

— Îmi pare rău, domnule Brodie. Vedeţi că, la urma urmei, tot există unele lucruri pe care nu le înţelegeţi. V-am avertizat să nu încercaţi un lucru ca acesta.

Şi ieşi din birou tocmai la timp, căci nu trecu nicio secundă şi masivul fotoliu turnant de mahon, aruncat de braţul stâng al lui Brodie de-a curmezişul încăperii, ca un proiectil lansat de o catapultă, se izbi de uşa uşoară, prefăcând în ţăndări geamul şi rama.

Cu nările fremătând şi braţul bălăbănindu-se, Brodie se opri, contemplând abrutizat stricăciunile. Nu simţea nicio durere în braţul rănit, ci doar neputinţa de a-l mişca, iar furia lui înfrântă îi umfla pieptul, făcându-l aproape să plesnească. Faptul că tocmai acest mucos fusese în stare să-l înfrunte şi să scape apoi nevătămat, îl făcea să se crispeze de trufie jignită: durerea fizică nu însemna nimic, dar atingerea adusă mândriei sale era o lovitură mortală.

Degetele mâinii sale stângi se încleştau convulsiv. Să fi avut doar un minut şi – era sigur de aceasta – l-ar fi înghesuit în colţ pe acest neruşinat şi i-ar fi rupt oasele. Dar să se vadă scos din luptă, fără măcar a-i fi aplicat o

lovitură! Numai un palid rest de stăpânire de sine şi o licărire de raţiune îl opriră să alerge orbeşte pe stradă după Foyle, în străduinţa de a-l ajunge din urmă şi de a-l zdrobi. Pentru prima oară în viaţa lui cineva îndrăznise să se ridice împotriva lui; scrâşni din dinţi gândindu-se că fusese înfrânt şi dus de nas de acest arivist de neam prost.

— Pe legea mea, strigă el în odaia goală, o să mi-o plătească!

Se uită apoi la mâna care-i atârna fără viaţă, umflată şi vânătă. Înţelese că trebuia să fie examinat de un medic şi că era obligat să inventeze o poveste ca să explice fractura; avea să afirme că a alunecat pe scară, îşi zise. Cu o faţă mohorâtă ieşi din prăvălie, trânti uşa dinspre stradă, o încuie şi plecă.

Între timp Denis, după ce plecase, începuse să-şi dea seama că prin acţiunea sa pripită făcuse un rău nemăsurat atât lui Mary, cât şi lui însuşi. Înainte de întrevedere îşi închipuise că va reuşi să câştige favoarea tatălui ei şi să obţină astfel autorizaţia de a se întâlni cu dânsa. Şi aceasta, socotise el, ar fi înlesnit celor doi tineri să pună la cale un plan precis de evadare. Sperase, într-adevăr, că Brodie îl va primi cu mai puţină aversiune, ba că ar putea chiar căpăta o oarecare consideraţie pentru el. Succesul planului său ar fi favorizat, desigur, acţiunile grăbite ce puteau mai târziu să devină necesare pentru ei, atenuând totodată şocul inevitabilei descoperiri a adevărului.

Nu ştiuse însă ce om era Brodie. Se gândise, e drept, la tot ce-i spusese Mary despre el, dar îşi închipuise că o teamă copilărească o făcea să dea faptelor lui un colorit prea viu sau că firea ei sensibilă exagera înclinaţiile odioase ale personajului. Acum însă înţelegea pe deplin teroarea fetei în faţa tatălui ei şi simţea că reflecţiile ei despre dânsul erau mai degrabă prea indulgente. Îl văzuse cu câteva clipe în urmă pe Brodie într-o asemenea stare de furie dezlănţuită, încât în mintea lui se născură

temeri pentru viaţa lui Mary; se blestema fără încetare că procedase cu atâta uşurinţă.

Complet descumpănit, nu ştia deloc ce să facă, când deodată, trecând prin faţa unei papetarii de pe High Street, îi veni ideea că ar putea să-i trimită lui Mary o scrisoare, cerându-i să se întâlnească cu el a doua zi. Intră în prăvălie şi cumpără o hârtie de scrisori şi un plic. Cu toată îngrijorarea lui, nu-şi pierduse puterea de seducţie, astfel că-i fu uşor să o decidă pe bătrâna vânzătoare să-i vândă o marcă şi să-i împrumute cerneală şi toc. Femeia i le dădu cu plăcere şi cu un zâmbet matern, privindu-l blajin, cu coada ochiului, pe când scria câteva rânduri pentru Mary, După ce termină, îi mulţumi în chip graţios şi, ajuns afară, era gata să arunce scrisoarea la cutie, când deodată un gând îl fulgeră, făcându-l să-şi tragă, ca ars, mâna înapoi. Se îndreptă încet spre bordura trotuarului, iar apoi, după un moment de gândire, care-i întări hotărârea, rupse scrisoarea în bucăţele, aruncându-le în rigolă. Îi venise brusc în minte că, dacă, din întâmplare, scrisoarea ar fi fost interceptată, Brodie şi-ar fi dat seama imediat că îl înşelase intenţionat şi că Mary nu încetase de a se întâlni cu el în ascuns. Făcuse o greşeală serioasă în ziua aceea şi era hotărât să nu săvârşească o a doua. Încheindu-şi nasturii de la haină, îşi vârî mâinile în buzunar şi, cu bărbia împinsă agresiv înainte, porni repede la drum. Se hotărâse să facă o recunoaştere în jurul casei lui Brodie.

Cunoscând prea puţin locurile, era cât pe ce să se rătăcească în partea mărginaşă a oraşului, dar cu ajutorul simţului său de orientare, putu, după câteva ocolişuri, să zărească, în sfârşit, locuinţa lui Mary. De fapt, nu văzuse niciodată această casă şi, privind-o acum, fu cuprins de consternare. Îi păru că semăna mai degrabă cu o închisoare decât cu căminul unei familii şi o găsi tot atât de nepotrivită pentru a adăposti gingaşa făptură a lui Mary ca un cavou îngust şi întunecat pentru o porumbiţă. Zidurile cenuşii şi apăsătoare păreau să o ţină strânsă

într-o încleştare fără scăpare, meterezele colţuroase întruchipau subjugarea ei, deschizăturile adânci ale ferestrelor indicau starea ei de detenţie sub o aspră constrângere.

Contemplând clădirea, tânărul spuse în şoaptă: „Am să fiu fericit să o scot de aici, iar ea va fi bucuroasă să vină cu mine. Omul ăsta nu e în toate minţile! E scrântit la cap. Şi casa pare să-i semene!”

Cu sufletul încă frământat de griji, se strecură într-un gol al gardului de mărăcini din spatele său, se aşeză pe taluz, îşi aprinse o ţigară şi începu să rumege în gând diferite proiecte. Pus în faţa nevoii poruncitoare de a o vedea pe Mary, trecu în revistă o serie de planuri imposibile şi de mijloace imprudente ca să-şi atingă această ţintă. Se temea să nu facă din pripeală un nou pas greşit şi totuşi simţea că trebuie s-o vadă de îndată, să nu piardă, poate, ultimul prilej. Îşi fumase aproape până la capăt ţigara, când deodată faţa i se lumină şi un zâmbet îndrăzneţ i se ivi pe buze în faţa văditei simplităţi a minunatei idei ce-i venise în minte. Nimic nu putea să-l împiedice acum, în toiul zilei, să se îndrepte curajos spre intrare şi să bată la uşa din faţă. Cu siguranţă că Mary avea să-i deschidă ea însăşi, după care el îi va face semn să tacă şi, strecurându-i în mână un bileţel, va pleca tot atât de cuviincios cum venise. Cunoştea îndeajuns obiceiurile casei spre a şti că atât timp cât Brodie se afla la prăvălie, iar mica Nessie la şcoală, singura persoană care, afară de Mary, putea veni la uşă, era doamna Brodie. În această eventualitate – cum ea nu-l cunoştea, iar Brodie nu o pusese încă în gardă împotriva lui – va întreba pur şi simplu de un nume fictiv, grăbindu-se apoi să se retragă cu multe scuze.

Rupse repede o foaie din carnetul său de notiţe şi mâzgăli pe ea cu creionul un scurt mesaj în care îi repeta că o iubeşte şi o ruga să se întâlnească cu el în seara următoare în faţa bibliotecii publice. Ar fi preferat să aleagă un loc de întâlnire mai retras, dar se temea că

Mary nu va putea găsi alt pretext ca să iasă în oraş decât acela de a merge la bibliotecă. Când isprăvi, împături cu grijă hârtia, o strânse în palmă şi se ridică, scuturându-şi praful de pe haine. Îşi întoarse cu vioiciune capul spre ţinta lui şi îşi şi luase aerul inocent al unui simplu vizitatdr, când, deodată, faţa i se alungi, fruntea i se întunecă şi se trase în grabă înapoi în ascunzişul lui. Pe trotuar se apropia dinspre capătul de jos al străzii, îndreptându-se spre casă, Brodie în persoană, cu încheietura mâinii bandajată şi cu braţul ţinut de gât cu o eşarfă.

Denis îşi muşcă buza. Nimic, de bună seamă, nu-i reuşea! Îi era cu neputinţă acum să se apropie de casă şi înţelese cu amărăciune, că, în mânia lui, Brodie avea, cu siguranţă, să prevină toată casa împotriva lui, zădărnicindu-i astfel orice posibilitate de a-şi pune în aplicare planul cu alt prilej. Cu inima strânsă, se gândi de asemenea că furia lui Brodie putea să se răsfrângă asupra lui Mary, cu toate că, în timpul nefericitei întrevederi din magazin, o apărase cu atâta grijă. Îl urmări din ochi pe Brodie, în timp ce acesta se apropia, descoperi cu îngrijorare că braţul rănit era pus în ghips, observă încrâncenarea feţei lui, îl văzu împingând violent poarta şi pătrunzând în cele din urmă în casă. Denis încercă un puternic sentiment de teamă. Îşi dădea seama că atât timp cât Mary va trăi alături de acest om monstruos şi în această casă monstruoasă, el nu va putea avea nicio clipă de linişte. Încordându-şi auzul spre a prinde vreun zgomot, vreun strigăt, vreo chemare în ajutor, rămase îndelung în aşteptare. Dar nimic nu întrerupse tăcerea – tăcerea din spatele zidurilor cenuşii şi reci ale acestei excentrice locuinţe. Atunci se ridică şi se depărtă, cu capul lăsat în piept.

9

Mary Brodie şedea pe un scaun, împletind un ciorap pentru tatăl ei. Uşor aplecată înainte, cu faţa palidă şi umbrită, îşi ţinea ochii fixaţi asupra andrelelor lungi de oţel, care se apropiau şi despărţeau automat sub degetele ei agile. Clic-clic făceau andrelele! În vremea din urmă părea a nu mai auzi decât acest sunet, căci în toate momentele ei libere tricota. Mama decretase pe un ton sentenţios că, întrucât diavolul găsea mai uşor de lucru pentru mâinile trândave, Mary era datoare să şi le ocupe neîncetat, chiar şi în clipele ei de odihnă, şi-i fixase drept sarcină să tricoteze câte o pereche de şosete pe săptămână. Termina acum a şasea pereche!

Bătrâna bunică Brodie o urmărea cu buzele încreţite, de parcă ar fi fost însăilate. Ţinându-şi încrucişate picioarele chircite, bătea cu cel de deasupra tactul muzicii făcută de andrele, fără a scoate un cuvânt, dar nescăpând-o din ochi pe Mary. Expresia bunicii era de nepătruns; părea să se gândească la tot felul de lucruri despre care nimeni, şi mai ales Mary, nu putea şti nimic. Uneori, fata avea impresia că aceşti ochi opaci şi urduroşi o străpungeau cu o bănuială duşmănoasă, iar când privirile lor se întâlneau, un fulger de ură ţâşnea din pupilele împietrite ale bătrânei. Avusese în ultimul timp senzaţia că ochii gârbovei sibile o legau cu farmece, silind-o să-şi mişte neîncetat şi în silă degetele obosite, împletind lâna dintr-un ghem ce nu se mai sfârşea.

Pentru babă era o distracţie plăcută să o observe pe tânăra fată, dar pe lângă aceasta, şi o datorie, o sarcină ce-i fusese dată cu şase săptămâni în urmă. Capul îi tremura uşor când îşi aducea aminte de după-amiaza aceea neînchipuită, în care fiul ei se întorsese cu braţul bandajat şi cu faţa întunecată ca noaptea, închizându-se cu soţia lui într-un conclav în salon, cu uşa încuiată. Nu se produsese obişnuitul scandal, nu răsunaseră urlete prin toată casa, domnise doar o sinistră şi apăsătoare tăcere. Nu fusese în stare să ghicească despre ce era vorba, dar sigur că un dezastru fără seamăn plutise în aer. Zile în şir

după aceea obrazul nurorii ei mai fusese schimonosit de spaimă; buzele îi zvâcniseră când o mobilizase pe bătrână ca să ajute la supravegherea lui Mary, rostind doar cuvintele: „Mary n-are voie să iasă din casă. Niciun pas dincolo de poartă. E un ordin!” Mary era prizonieră, asta era tot, iar ea, de fapt, temnicerul. Sub masca ei de indiferenţă, era încântată de această idee, de această ruşine suferită de Mary. Nu o iubise niciodată pe nepoata ei, şi această ocupaţie o umplea acum de cea mai adâncă plăcere şi mulţumire.

Meditaţiile ei actuale fură întrerupte de apariţia doamnei Brodie, a cărei privire o căuta pe Mary.

— Ai împletit călcâiul? întrebă ea cu un interes simulat.

— Aproape, răspunse Mary, cu aceeaşi expresie rigidă şi apatică în obraz.

— Văd că înaintezi bine! Încetul cu încetul ai să-i asiguri tatei toţi ciorapii pentru la iarnă.

— Pot să ies puţin în grădină?

Mama aruncă cu ostentaţie o privire pe fereastră.

— Burniţează afară, Mary. Cred că e mai bine să nu ieşi tocmai acum. Când Nessie se va întoarce, poate că ploaia va fi încetat şi ai să poţi face cu ea o plimbare în grădina din fund.

Grozava diplomaţie a Mamei! Voinţa lui Brodie, îmbrăcată în pretexte transparente sau formulată limpede cu ajutorul unor citate reconfortante din Scriptură, o ţinuse timp de şapte săptămâni pe Mary prinsă ca într-o plasă; şi fiecare din aceste săptămâni i se păruse cât un an – un an cu zile nesfârşite. Era atât de deprimată acum şi puterea ei de împotrivire atât de slăbită, încât se simţea obligată să ceară încuviinţarea pentru cel mai mic lucru.

— Atunci pot să urc un moment în odaia mea? spuse cu glas stins.

— Desigur, Mary! Dacă vrei să citeşti, draga mea, ia asta. Şi doamna Brodie îi întinse fetei, în timp ce aceasta ieşea încet din cameră, un exemplar legat al predicilor lui

Spurgeon[14], anume aşezat la îndemână pe comodă. Îndată însă ce Mary plecă, cele două femei rămase în încăpere schimbară o privire grăitoare, iar Mama dădu uşor din cap. Bunica se sculă îndată, renunţând bucuroasă la colţişorul ei cald de lângă foc, şi şchiopătă până în salon, aşezându-se la fereastra din faţă, poziţie avantajoasă, de unde putea vedea nestingherită pe oricine ar fi încercat să iasă din casă. Supravegherea neîncetată poruncită de Brodie se exercita din plin. Dar Mama abia rămăsese singură, că un gând nou îi trecu prin cap. Chibzui, îşi făcu singură un semn de aprobare, socotind că momentul era favorabil pentru a duce la îndeplinire instrucţiunile soţului ei. Suflecându-şi fusta, urcă scara şi intră în camera lui Mary, hotărâtă să-i spună „o vorbă bună".

— M-am gândit să vin la tine, ca să stăm puţin la taifas, spuse ea cu voioşie. În zilele din urmă, n-am mai ajuns să schimb câteva vorbe liniştite cu tine.

— Da, Mamă!

Doamna Brodie îşi privi fata cu ochi scrutători.

— Ai ajuns să vezi lumina, Mary? întrebă încet.

Mary înţelese instinctiv ce va urma: avea să îndure una din acele cuvântări pioase introduse de curând, care la început o făceau să plângă sau să se revolte, fără a-i aduce vreodată o mângâiere sufletească, şi pe care acum le lăsa cu stoicism să-i pătrundă în urechi ca nişte vorbe fără înţeles. Aceste discursuri cu intenţii înălţătoare îi deveniseră intolerabile în timpul încarcerării ei şi, împreună cu alte forme de nobile îndemnuri morale, se revărsaseră asupra ei cu orice prilej, copleşind-o ca nişte mustrări. Motivul nu trebuia căutat departe. La sfârşitul acelei teribile şedinţe din salon, Brodie se răstise la soţia lui: „E fata ta! E datoria ta să dezvolţi în ea simţul supunerii. Dacă n-ai s-o faci, Dumnezeu mi-e martor că o să-mi simtă din nou cureaua pe spinare, şi tu la fel!"

— Te simţi acum tare ca stânca, Mary? urmă Mama pe

[14] Charles Spurgeon (1834-1892) – teolog şi predicator protestant.

un ton grav.

— Nu ştiu, răspunse Mary cu glas stins.

— Îmi dau seama că n-ai ajuns încă acolo, oftă Mama cu blândeţe. Ce mângâiere ar însemna pentru tată-tău şi pentru mine să te vedem mai pătrunsă de credinţă, mai plină de bunătate şi de ascultare faţă de părinţii tăi! Apucă mâna nemişcată a lui Mary. Ştii bine, micuţa mea, că viaţa e scurtă. Presupune că am fi chemaţi deodată în faţa tronului divin în stare de nevrednicie, ce s-ar alege de noi? Eternitatea e lungă. Nu mai e loc pentru căinţă atunci. O, cât aş dori să-ţi dai seama de purtarea ta greşită! E atât de greu pentru mine, biata ta mumă, care a făcut totul spre binele tău. Nu ştii cât mă doare să-l aud pe tată-tău făcându-mă răspunzătoare de aerul acesta împietrit, îndărătnic pe care-l ai în permanenţă – parc-ai fi de gheaţă. Ah, aş face orice. L-aş ruga chiar pe reverendul Scott să vină să-ţi vorbească într-o după-amiază, când tatăl tău lipseşte de acasă! Am citit deunăzi o carte atât de mângâietoare despre chipul cum o femeie rătăcită a fost făcută să vadă lumina de către un slujitor al Domnului.

Mama oftă cu tristeţe şi, după o lungă tăcere impresionantă, întrebă:

— Spune-mi, Mary, ce simţi în inimă acum?

— Aş vrea, mamă, să mă laşi singură un moment, spuse Mary cu voce înceată. Nu mă simt bine.

— Atunci nu ai nevoie de maică-ta şi nici de cel Atotputernic, zise Mama, strâmbând din nas.

Mary îi aruncă o privire tragică. Îşi dădea seama pe deplin de slăbiciunea, nepriceperea şi neputinţa acestei femei. De la început tânjise după o mamă căreia să-şi poată dezvălui sufletul până în adâncurile lui, de pieptul căreia să se poată lipi în căutarea unui sprijin, căreia să-i poată striga cu pasiune: „Mamă, eşti refugiul inimii mele mâhnite şi sfâşiate! Mângâie-mă şi ia de la mine suferinţa! Învăluie-mă cu mantia ocrotirii tale şi apără-mă de săgeţile nenorocului!”

Dar Mama, vai, nu era aşa! Instabilă ca apa şi lipsită de profunzime, nu reflecta decât voinţa veşnic prezentă a altuia, mai puternic decât ea. Apăsa asupra acestei femei umbra grea a unui munte, a cărui înfricoşătoare prezenţă proiecta asupra firii ei simple o perpetuă întunecare, de care nu putea scăpa. Însuşi tonul acestei conversaţii pioase era doar ecoul dorinţei irezistibile a lui Brodie. Cum putea vorbi despre teama de eternitate, de vreme ce teama ei de mânia lui Brodie o întrecea cu mult pe aceasta, anihilând-o? Pentru ea nu exista decât o stâncă, şi aceasta era duritatea de granit a voinţei sălbatice a soţului ei. Vai! Vai de ea, dacă nu i se supunea orbeşte! Era, fireşte, o creştină drept-credincioasă, cu toate convingerile respectabile pe care acest fapt le implică. A merge la biserică în fiecare duminică, a asista chiar, de câte ori îndatoririle ei casnice i-o îngăduiau, la câte o pioasă reuniune serală în zilele de lucru, a condamna folosirea unor cuvinte grosolane ca, de pildă, „la naiba” sau „afurisit”, toate acestea justificau pe deplin, în ochii ei, pretenţiile de cucernicie; iar atunci când, pentru destindere, citea vreo operă literară, nu recurgea decât la una din acele cărţi bune, al căror capitol final dăruieşte virtuoasei şi evlavioasei eroine un soţ fermecător şi pios, procurându-i ei însăşi un sentiment de pură şi reconfortantă înălţare. Dar era tot atât de puţin în stare să o susţină pe fiica ei în această gravă criză, cât ar fi putut să-l înfrunte pe Brodie în furia lui.

Toate acestea Mary le înţelegea pe deplin.

— Nu vrei să-mi spui, Mary? insista Mama. Tare aş vrea să ştiu ce se petrece în capul ăsta îndărătnic?

Se temea neîncetat că fiica ei s-ar putea gândi în secret la vreo acţiune condamnabilă, care ar fi stârnit din nou mânia de neîmblânzit a lui Brodie. În previziunile ei temătoare, simţea adesea nu numai cuvintele sale biciuitoare, ci înseşi sancţiunile corporale cu care o ameninţase.

— Nu am nimic de povestit, mamă, îi răspunse Mary cu

tristeţe, nimic să-ţi spun.

Ştia prea bine că dac-ar fi încercat să i se spovedească, maică-sa ar fi oprit-o cu un ţipăt strident de protest şi ar fi fugit astupându-şi urechile. „Nu, nu! Nu-mi spune nimic! Nu vreau să aud! E indecent!” Mary o auzea parcă scoţând aceste ţipete şi repezindu-se să iasă din odaie. Repetă cu amărăciune:

— Nu! N-am absolut nimic de spus!

— Dar nu se poate să nu ai un gând în cap! Văd după expresia ta că eşti preocupată de ceva, stărui doamna Brodie.

Mary o privi drept în faţă:

— Mă gândesc uneori că aş fi fericită să pot pleca din casa asta şi să nu mă întorc niciodată, zise pe un ton amar.

Doamna Brodie îşi ridică, înspăimântată, braţele.

— Mary, strigă ea, ce înseamnă cuvintele astea?! Ar trebui să fii recunoscătoare că ai un cămin ca acesta. Noroc că tată-tău nu te aude, nu ţi-ar ierta niciodată o atât de neagră ingratitudine!

— Cum poţi spune asta! exclamă Mary, scoasă din fire. Trebuie să simţi la fel ca mine: casa asta n-a fost niciodată un cămin pentru noi. Nu-ţi dai seama cum ne zdrobeşte? E ca o parte din teribila voinţă a tatei. Nu uita că sunt şase săptămâni de când n-am ieşit de aici. Mă simt... o, mă simt complet nimicită, spuse ea cu glasul înecat în plâns.

Doamna Brodie văzu în aceste lacrimi un semn de supunere, care o satisfacu.

— Nu plânge, Mary, o îndemnă ea, deşi ar trebui să regreţi absurdităţile şi necuviinţele pe care le-ai rostit despre minunatul cămin în care ai norocul să trăieşti. Când tatăl tău a clădit casa asta, tot oraşul nu vorbea decât de ea.

— Da, sughiţă Mary, şi acum vorbeşte despre noi. Şi asta e opera tatei. Părem diferiţi de restul lumii. Nu suntem priviţi ca oamenii obişnuiţi.

— Cred şi eu! se oţărî doamna Brodie. Le suntem infinit superiori.

— O, mamă, strigă Mary, nu ai să înţelegi niciodată ce vreau să spun! Tata ţi-a băgat în cap prin teroare ideile lui. Ne duce, ne duce pe toţi la o catastrofa. Ne izolează de toată lumea. Nu avem prieteni. Nu m-am bucurat niciodată de posibilităţile pe care le au alţii; am fost ţinută departe de toţi şi de toate.

— Şi a fost un lucru bun, interveni Mama. Aşa trebuie crescută o fată cumsecade. Ar fi trebuit să fii ţinută şi mai din scurt, dacă e să judecăm după felul cum te porţi.

Mary păru să nu o audă, ci, cu privirea aţintită în gol, îşi urmări până la capăt această ultimă idee amară:

— Am fost ţinută închisă într-o temniţă... în întuneric, şopti, şi când am evadat, lumina m-a orbit şi m-am rătăcit.

O expresie de nemărginită deznădejde se întinse încet pe obrazul ei.

— Ce tot mormăi acolo? se răsti Mama la ea. Dacă nu eşti în stare să vorbeşti cum se cuvine cu maică-ta, ai face mai bine să taci. Auzi idee! Ar trebui să fii bucuroasă că ai lângă tine oameni care au grijă de tine şi te ţin aici, la adăpost de rele.

— Rele! N-am făcut multe rele în ultimele săptămâni, îngână Mary cu glas stins.

— Mary, Mary, exclamă Mama pe un ton de mustrare, ar trebui să ai un moral mai bun. Nu răspunde aşa de îmbufnat. Fii veselă şi activă şi arată mai mult respect şi deferentă părinţilor tăi. Ideea că tinerii de rând de prin district se ţin după tine ar trebui să te facă să roşeşti de ruşine. Ar trebui să fii bucuroasă să poţi sta în casă, scăpând de ei, şi nu să bombăneşti în toate colţurile cu aerul ăsta morocănos. Doamne, când mă gândesc la primejdiile de care te apărăm...

De atâta pudoare, cuvintele i se opriră în gât şi, cu o înfiorare virtuoasă, împinse mai aproape de Mary predicile lui Spurgeon. Încheind pe nota cea mai înaltă şi

mai sublimă, ea se ridică, spunând patetic, pe când se retrăgea spre uşă:

— Aruncă-ţi ochii pe asta, copila mea! Îţi va face mai mult bine decât vorbele uşoare pe care le-ai putea auzi afară.

Apoi ieşi, închizând uşa cu o blândă reţinere, care armoniza cu gândurile pioase ce-i umpleau cugetul. Mary însă nu se atinse de cartea ce-i fusese impusă cu atâta stăruinţă; în schimb, se uită cu deznădejde pe fereastră. Mase grele de nori acopereau cerul, făcând noaptea să cadă mai repede asupra scurtei după-amiezi de octombrie. O ploaie subţire, stăruitoare întuneca geamurile; nicio adiere de vânt nu se simţea; cei trei mesteceni argintii, dezbrăcaţi de frunzişul lor, stăteau cufundaţi într-o reverie ceţoasă şi melancolică. Îi privise atât de des în vremea din urmă, încât le cunoştea toate dispoziţiile şi-i privea ca fiind ai ei. Îi văzuse pierzându-şi frunzele. Fiecare din ele căzuse fluturând, trist, încet, ca o speranţă neîmplinită şi, cu fiecare cădere, Mary pierduse o părticică din încrederea ei. Fuseseră ca un simbol pentru ea aceşti trei copaci, şi atât timp cât respiraseră prin frunzişul lor viu, ea nu disperase. Dar ultima frunză căzuse, şi în seara aceasta erau, ca şi dânsa, pustiiţi, învăluiţi de o ceaţă rece, copleşiţi de o adâncă descurajare.

Copilul trăia în sânul ei. Îl simţise mişcându-se, trezindu-se la viaţă din ce în ce mai mult; copilul acesta palpitând şi viu, de existenţa căruia nimeni afară de Denis şi de ea nu avea cunoştinţă. Nu fusese descoperită. Disimularea, care îi pricinuise la început atâtea griji, nu fusese uşoară; acum însă nu o mai nelinişte deloc, căci mintea îi era stăpânită de o preocupare mult mai adâncă şi mai teribilă.

Şi, totuşi, în vreme ce şedea atât de apatică la fereastră, îşi aducea aminte cum prima mişcare simţită înăuntrul ei fusese pentru ea o săgetare nu de spaimă, ci de sublimă dorinţă. O lumină puternică se aprinse brusc

într-însa, pătrunzând în ungherele întunecate ale conştiinţei ei, şi un dor sălbatic de copilul ei o cuprinsese. Acest dor îi susţinuse curajul de-a lungul multor ceasuri întunecate, făcând-o să îndure cu vitejie starea ei nenorocită. Înţelesese că suferea acum pentru copilul ei, şi cu cât suferinţa aceasta va fi mai mare, cu atât avea să fie mai răsplătită prin dragostea lui.

Dar acestea i se păreau depărtate acum, petrecute înainte ca orice nădejde să fi sfârşit prin a o părăsi. Pe atunci mai crezuse în Denis.

Nu-l mai văzuse din după-amiaza când fusese la Darroch. Închisă în casă din voinţa tatălui ei, trăise aceste şase săptămâni nesfârşite fără a-i zări nici măcar umbra. Îşi închipuise uneori că-i vedea silueta dând târcoale casei; simţise adesea, noaptea, că era pe aproape; odată se trezise cu un ţipăt, auzind o uşoară bătaie la fereastră; acum însă îşi dădea seama că toate acestea nu fuseseră decât iluzii ale imaginaţiei ei zdruncinate şi era definitiv convinsă că Denis o părăsise. Nu avea să-l mai vadă niciodată.

Dorea ca noaptea să vină cât mai repede, spre a-i aduce somnul. La început, din cauza deprimării, fusese incapabilă să închidă ochii, pe urmă, în chip straniu, dormise adânc, cuprinsă de un somn străbătut adesea de vise încântătoare, pline de o extraordinară beatitudine. Se vedea atunci totdeauna împreună cu Denis, în împrejurimi fermecătoare, străbătând cu el ţinuturi însorite, cu vechi oraşe luminoase, amestecându-se printre oameni veseli şi hrănindu-se cu mâncăruri ciudate şi exotice. Aceste frumoase năluciri, prevestitoare ale unui viitor fericit, o încurajaseră şi o consolaseră într-o vreme, dar acum se sfârşise cu ele... nu se mai agăţa de viziuni ireale. Somnul pe care îl dorea era unul lipsit de vise. Se hotărâse să se omoare. Îşi aducea limpede aminte de cuvintele pe care le rostise în gara din Darroch când, cu o presimţire teribilă, îi declarase lui Denis ce va face dacă el o va părăsi. Singurul ei refugiu era moartea.

Fără ştirea nimănui, ascunsese în camera ei un pachet de sare de lămâie, pe care-l luase de pe raftul înalt de deasupra chiuvetei din oficiu. Deseară avea să se culce ca de obicei, iar dimineaţa o vor găsi moartă. Copilul viu, care nu respirase niciodată, avea să fie mort şi el, îşi zicea ea, dar acesta era cel mai bun lucru ce putea să i se întâmple. Aveau să o înmormânteze apoi în ţărâna umedă, împreună cu pruncul ei nenăscut, şi totul se va încheia, îşi va fi găsit pacea. Se ridică şi trase un sertar. Da, praful era acolo. Cu degete ce nu şovăiau, desfăcu uşor un capăt al pacheţelului alb şi se uită la conţinutul lui cu aspect inofensiv. Ce straniu lucru, îşi spuse în mod maşinal, ca aceste cristale inerte şi inocente să închidă în ele atâta putere de a ucide. Totuşi nu vedea în ele nicio ameninţare, ci mai degrabă un ajutor milos. Aveau să-i dea putinţa să scape printr-o singură mişcare rapidă de servitutea fără nădejde care-i încătuşa existenţa: dându-le pe gât într-o convulsivă înghiţitură finală, aveau să sece ultimele resturi ale vieţii însăşi. Îşi spuse liniştită că la ora culcării era necesar să aducă cu ea o ceaşcă de apă ca să dizolve cristalele.

Puse la loc pachetul, închise sertarul şi, aşezându-se la fereastră, se apucă din nou să tricoteze. Va termina astă-seară ciorapul pentru tatăl ei. Gândindu-se la el, nu simţi nicio animozitate împotriva lui – totul în ea era amorţit, ca şi cum simţămintele ei ar fi murit. Nu vorbea niciodată cu ea. Braţul i se vindecase. Viaţa lui îşi urma neschimbată cursul; şi chiar după moartea ei, avea să urmeze mai departe în acelaşi fel, cu aceeaşi regularitate fără greş, cu aceeaşi vanitoasă indiferenţă îndulcită de aceeaşi linguşeală, aceeaşi supunere servilă a Mamei.

Se opri un moment din tricotat, uitându-se pe fereastră şi zărind-o pe Nessie, care tocmai se întorcea de la şcoală. Fu cuprinsă de milă pentru surioara cea mică, atât de sensibilă, care fusese de la început impresionată de deprimarea ei. Pe ea o părăsea cu regret. Biata Nessie! Ce singură avea să rămână! Curios lucru însă, fetiţa nu

intră pe poartă, ci se opri în întunericul ce se înteţea, făcând anumite semne ciudate. Nu era Nessie, ci o altă copilă care, stând neabătut înfiptă în mijlocul ploii, îşi agita braţul cu o anumită intenţie, ce părea încă ascunsă. Mary se uită atent la ea, dar în timp ce o privea, mişcările încetară şi mica marionetă se depărtă. Două persoane se iviră atunci şi trecură mai departe, lăsând strada pustie şi întunecată, ca mai înainte. Un oftat adânc izbucni din pieptul lui Mary, semnal al pieirii unei vagi speranţe, care abia mijise; îşi frecă nesigură ochii şi-i acoperi tăcută cu mâinile.

Când privi iar pe fereastră, zări din nou fetiţa, care îşi flutura braţele mai demonstrativ, mai rugător decât înainte. Căscă ochii la ea fără a înţelege, apoi, convinsă că era victima unei stranii halucinaţii a simţurilor ei tulburate, şi aşteptându-se ca fenomenul să dispară în chip tot atât de brusc şi de magic cum apăruse, deschise încet şi neîncrezător fereastra, uitându-se afară. Imediat după aceea, venind din întunericul adânc, un obiect rotund, aruncat cu o dibăcie fără greş, o lovi pe umăr, rostogolindu-se cu zgomot surd la picioarele ei, în timp ce strada rămase din nou pustie, Mary închise maşinal fereastra şi se aşeză din nou. Ar fi înlăturat întregul episod ca o iluzie a creierului ei obosit, dacă n-ar fi văzut zăcând pe pardoseală proiectilul care o izbise, ieşind din întunericul ce creştea, ca un mic meteor inofensiv căzut din cerul invizibil. Se uită mai de aproape la acest obiect rotund. Era un măr.

Se aplecă şi-l ridică; era neted, lustruit şi cald la pipăit, ca şi cum cineva l-ar fi adăpostit îndelung în mâini fierbinţi. Cântărindu-l în palma ei mică, nu înţelegea de ce îşi întrerupsese lucrul, spre a contempla un obiect atât de absurd. Era, după cum recunoscu, un măr de varietatea renetelor – un King Pippin – şi imediat o frază rostită odată de Denis îi fulgeră prin minte: „Ne plac merele în familia noastră, spusese el, şi avem totdeauna o ladă de renete King Pippin în cămară”. La acest gând subit, care-i

venise pe când se mărginise să privească cu nedumerire mărul, ea începu să-l examineze mai atent şi descoperi cu surprindere şi cuprinsă de o agitaţie crescândă o tăietură circulară subţire, făcută negreşit cu o lamă foarte fină şi care înconjura toată inima fructului. Faţa ei palidă se făcu roşie ca focul când trase nervos de coada scurtă şi uscată care mai era prinsă de măr, dar păli din nou într-o clipă, când un dop rotund, tăiat cu grijă din miezul tare şi alb, cedă uşor, dând la iveală mijlocul scobit în care era bine îndesat un sul mic de hârtie subţire. Cu o grabă febrilă şi agitaţie demnă de milă, degetele ei nervoase extraseră tremurând micul cilindru şi-l desfăcură. Atunci, deodată, inima ei, care zvâcnea nebuneşte, aproape că încetă să bată. Era o scrisoare de la Denis! Aşadar îi scrisese! Nu o părăsise! Ochii ei neîncrezători, înnebuniţi se aruncară cu nesaţ asupra acestei scrisori care îi sosise la timp, ca un act milos de graţiere. O citi cu înfrigurare şi văzu că fusese scrisă cu aproape două săptămâni înainte, adresându-i-se în termenii cei mai fierbinţi. O mare bucurie o cuprinse, asemenea unei lumini intense îndreptate deodată asupra ei, orbind-o prin năvala ei bruscă şi încălzind-o prin razele sale. Cuvintele scrisorii luceau în faţa ochilor ei, înţelesul lor o pătrunse ca un val de căldură ce năpădeşte un trup îngheţat. Fusese nebună îndoindu-se de el. Era Denis – Denis al ei – şi o iubea!

O iubea, căutase prin toate mijloacele să intre în legătură cu ea, încercase chiar să facă să-i parvină un mesaj prin fereastră în faptul serii. Înţelegea acum că avusese dreptate simţindu-l aproape de ea. Dar stupidul ei strigăt de teamă îl gonise. Nimic însă nu avea importanţă faţă de minunata veste primită. Inima îi bătu mai tare citind că închiriase casa pentru ei... căsuţa de ţară din Garshake. Puteau să se mute în ea la 1 ianuarie. Purta numele de „Costişa trandafirilor” – un umbrar de roze în timpul verii, iar iarna un adăpost cald şi sigur spre a-i cuprinde pe amândoi. Făcea tot ce-i sta în putinţă şi nu se temea! Era adânc mişcată de eforturile sale, de tot

ce făcuse pentru ea. Cât muncise! Ar fi venit pe faţă s-o vadă, dacă planurile lor ar fi fost coapte. Aveau nevoie de un refugiu care să-i adăpostească, înainte de a face vreun pas hotărâtor; până atunci era dator să fie precaut, în propriul ei interes. Da, era nevoie să aştepte – să mai aştepte puţin, doar până când va fi terminat ultima sa călătorie din cursul acestui an, şi va putea să se consacre numai ei. Atunci o va lua cu dânsul pentru totdeauna şi va trăi în siguranţă şi bunăstare. Ochii i se muiară de lacrimi de fericire, citind aceste făgăduieli drăgăstoase. Putea oare să aştepte? Trebuia. Era gata să îndure orice, ştiind că, până la urmă, Denis avea s-o ia la el.

Când termină scrisoarea, rămase un moment încremenită, ca şi cum lovitura acestei fericiri neaşteptate ar fi prefăcut-o într-o stana de piatră; stătea rigidă şi nemişcată ca o statuie de marmură. Pe urmă, încetul cu încetul, un fluid dătător de viaţă i se împrăştie în vine şi îi străbătu toată fiinţa, pus în mişcare de cuvintele emoţionante ale scrisorii; după o perioadă de amorţeală vecină cu moartea, care i se păruse o eternitate, ea trăia din nou. Asemenea unei Galatee care se trezeşte, un suflu binefăcător o pătrunse; faţa, trupul, membrele ei prinseră viaţă. Bucuria de a trăi îi făcea ochii să sclipească, buzele ei strânse se întredeschiseră cu dulceaţă şi ardoare şi o revărsare de bucurie îi transfigura obrazul. La fel ca pe un paznic uitat pe o insulă părăsită şi care, istovit de o veghe nesfârşită şi zadarnică, şi-a pierdut de mult speranţa, ivirea bruscă a unei căi de scăpare o umplu de un extaz de necrezut. Bătăile puternice ale inimii ei reînviate îi cântau în urechi un refren care o transporta; mâinile palide care ţineau scrisoarea se animară, îşi recăpătară viaţa, redeveniră active; degetele apucară cu aviditate un creion şi porniră să scrie cu grabă pe contrapagina scrisorii.

Erau numai câteva cuvinte prin care îl înştiinţa că era sănătoasă şi că veştile lui o făcuseră fericită. Nu pomeni nimic despre chinurile sufleteşti pe care le încercase sau

despre prăpastia în care fusese cât p-aci să cadă. Îi spunea că va rămâne bucuroasă în locuinţa ei actuală, dacă avea să vină în decembrie s-o ia şi îl binecuvânta de câteva ori pentru faptul că-i scrisese. Nu avu răgaz să scrie mai mult, căci observă că în faţa casei, în ultimele licăriri de lumină, silueta răbdătoare şi tenace a fetiţei se ivise din nou, şi-şi ridica, aşteptând, privirile spre fereastră. Era Rose – nu putea fi decât Rose devotata surioară, despre care el îi vorbise. O binecuvântă pe Rose. Iar apoi, punând bileţelul în mărul scobit, împinse în sus canatul ferestrei şi, azvârlind cu toată puterea fructul, îl văzu zburând prin aer şi sărind de două ori pe pavajul străzii înainte de a se opri. O zări nedesluşit pe Rose alergând ca să ridice mărul, scoţând scrisoarea şi băgând-o în buzunarul paltonului, o observă pe copilă agitându-şi în chip semnificativ şi triumfător mâna, apucându-se apoi, ca pentru a simboliza dulceaţa izbânzii ei, să muşte cu entuziasm din fructul lovit şi zdrobit. Un freamăt de recunoscătoare admiraţie o străbătu pe Mary când mica formă omenească dispăru din ochii ei, înaintând nestăpânită, cu acelaşi aer invincibil, cu aceeaşi hotărâre neînfricată ca şi Denis. Un zâmbet tăcut i se ivi pe buze, amintindu-şi de stângacea clămpăneală la pian a lui Rose. Ce nebunie să judeci acest sol cutezător după execuţia unei game!

Apoi Mary se sculă, întinzându-se voluptuos. Îşi ridică braţele în sus, într-o atitudine de încântare şi, înălţându-şi trupul, îşi lăsă capul pe spate, cu gâtul întins. Privind spre cer, faţa îi exprima un sentiment de supremă recunoştinţă, care părea că se transformă pe nesimţite într-o rugăciune fierbinte pentru viitor. Se întorsese din nou la viaţă, plină de speranţe vii, de un nou curaj. Înţepături uşoare îi străbăteau pielea şi deodată, pe când îşi lăsa braţele în jos cu trupul destins, i se făcu foame. Trecuseră săptămâni de când nu mâncase aproape nimic, afară de cele câteva îmbucături insipide pe care le înghiţise în silă, la masă, sub ochii tatălui ei. Acum,

regăsirea bucuriei de a trăi îi dădea o poftă de mâncare feroce.

În pântecele ei, pruncul încă inform zvâcnea şi se agita, parcă din simpatie şi recunoştinţă pentru graţierea lui.

Şi simţind slăbiciunea neputincioasă a acestui impuls de gratitudine, Mary fu cuprinsă deodată de milă. Sub puterea acestei răsturnări a stării ei de spirit, se îndreptă, într-un acces violent de remuşcări, spre sertarul unde ascunsese sarea de lămâie şi, apucând pachetul cu nestăpânit dezgust, îl ascunse în mână şi coborî în grabă scara. Trecând prin faţa uşii întredeschise a salonului, o văzu pe bunica Brodie dând din cap moţăind şi înţelese cu încântare că Rose nu fusese observată şi că, o dată măcar, santinela aţipise la postul ei. Trecând repede prin bucătărie şi ajungând în oficiu, ea azvârli conţinutul pachetului, nu înapoi pe policioară, ci în chiuvetă, unde un şuvoi de apă din robinet îl luă cu sine pe vecie. Eliberată astfel, se duse la dulap, îşi turnă un pahar de lapte şi îşi tăie o felie groasă de budincă rece, rămasă de la dejun. Budinca era gustoasă şi plină de stafide moi şi dulci; dinţii i se înfigeau în ea cu nesaţ. Laptele îi dădu senzaţia unui nectar, proaspăt ca fulgii de zăpadă topiţi. Îşi prelungi cât mai mult această gustare, sorbind încet laptele, ciugulind ultima firimitură de budincă. Atunci Mama intră în oficiu şi o privi cu mirare.

— Ţi-e foame? observă ea. Aş fi bucuroasă să pot mânca la fel ca tine. Predicile ţi-au aprins pofta de mâncare.

— Vrei să-ţi tai o bucată, mamă?

— Nu! O vom mânca încălzită mâine. Dorinţele mele n-au importanţă.

Prin atitudinea ei, doamna Brodie dădea de înţeles că Mary procedase cu egoism mâncând budinca şi că ea însăşi ar fi avut poftă să facă la fel, dar că îşi jertfea cu bună ştiinţă plăcerile personale pentru binele general. Mary privea cu un aer vinovat. Pentru prima îmbucătură pe care o înghiţise cu plăcere de câteva săptămâni

încoace, fusese făcută să se simtă lacomă.

— În orice caz, îmi pare bine să te văd într-o stare de spirit mai bună, spuse Mama, observându-i privirea. Aş vrea ca şi tată-tău să te vadă aşa deseară, ca să-şi dea seama că am stat de vorbă cu tine.

În clipa aceea, un pas uşor se auzi în vestibul. De astă dată era într-adevăr Nessie, care intră plină de veselie, lucind de ploaie ca un pui de focă.

— Sunt udă toată, strigă ea, şi aş vrea o bucată de pâine cu marmeladă!

Maică-sa o privi cu dragoste.

— Ai o culoare minunată în obraz, odorul meu. Aşa îmi place să arate copiii mei, nu palizi şi nenorociţi.

Era o aluzie voalată la Mary şi, ca o nouă mustrare la adresa fiicei ei mai mari, Mama o trată pe Nessie, nu cu pâine cu marmeladă, ci cu franzelă unsă cu unt şi presărată cu chimion.

— Chimion! Minunat! strigă Nessie. Şi să ştii că-l merit. O, Mary, arăţi mai bine astă-seară! Mă bucur. În curând ai să fii tot atât de durdulie ca mine, adăugă ea, chicotind şi învârtindu-se zglobie prin toată încăperea.

— Şi de ce spui că meriţi, draga mamei?

— Ei bine, răspunse Nessie, cu un aer important, azi după-amiază a venit la şcoală inspectorul şi a făcut, cum zicea el, o probă de memorie cu toată şcoala elementară. Şi cine credeţi că a ieşit prima?

— Cine? întrebă Mama, ţinându-şi răsuflarea.

— Eu! strigă Nessie, agitând tartina cu chimion.

— Te asigur că tată-tău o să fie încântat, zise Mama, uitându-se la Mary ca pentru a-i spune: „Iată genul de fată pe care-l prefer”.

De fapt, nu era câtuşi de puţin entuziasmată de succesul şcolar al fetiţei. Ceea ce o încânta era faptul că această realizare îi oferea un mijloc sigur de a-l dispune favorabil pe domnul şi stăpânul casei.

Mary o privea cu duioşie pe Nessie, gândindu-se cât de aproape fusese de a o părăsi.

— E minunat! zise ea, lipindu-şi drăgăstos obrazul de faţa rece şi udă a surorii ei.

10

Oraşul Levenford era cufundat în tăcere. După-amiezele de duminică erau totdeauna calme; clopotele matinale încetaseră să sune; zarva din prăvălii şi zgomotul şantierelor amuţiseră; niciun pas nu răsuna pe străzile pustii; căzuţi în letargia produsă de un prânz copios, ce urmase unei predici prelungite, oamenii stăteau în casă, silindu-se, într-o atitudine rigidă, să citească, sau moţăind inconfortabil în fotoliile lor.

Dar această după-amiază era şi mai calmă ca de obicei. Un cer lugubru, galben apăsa asupra oraşului, închizându-l ca într-o criptă de tăcere. Sub bolta acestei cripte, aerul stătut era greu de respirat, dând plămânilor o senzaţie de putreziciune. Străzile păreau mai înguste şi casele mai apropiate între ele, iar dealurile de la Winton şi Doran, atât de măreţe şi depărtate de obicei, păreau scunde şi apropiate ca şi cum, ghemuindu-se sub greutatea cerului, s-ar fi târât înspre oraş, căutând ocrotire. Copacii stăteau ca împietriţi în aerul înăbuşitor, iar crengile lor pleşuve atârnau în jos ca stalactitele dintr-o peşteră. Nu se zărea nicio pasăre. Gol şi depopulat, peisajul zăcea cufundat într-o tăcere apăsătoare ca aceea care ar precede o bătălie, iar oraşul pustiu, lipsit de viaţă şi de mişcare, semăna cu o cetate asediată, ce aşteaptă cu groază dezlănţuirea unui atac.

Mary şedea lângă fereastra camerei ei. Folosea acum orice prilej ca să se furişeze la ea în odaie, negăsind decât în acest colţişor un adăpost care să-i asigure linişte şi apărare. Se simţea bolnavă. La biserică, îi venise în dimineaţa aceea o greaţă de nesuferit, iar în timpul prânzului fusese silită să stea liniştită şi fără a se plânge, cu toată durerea neîncetată din capul şi tot trupul ei.

Şezând acum, cu bărbia sprijinită în palme şi contemplând strania imobilitate a peisajului, se întreba dacă va avea puterea să mai reziste încă două zile.

Cu un fior uşor, se gândi la lupta pe care o dusese în cursul ultimelor opt săptămâni. În prima lui scrisoare, Denis îi ceruse să aştepte până la jumătatea lui decembrie, iar acum era în douăzeci şi opt ale lunii şi-i rămânea să îndure încă două zile chinurile vieţii de acasă. Ştia că nu era vina lui. Fusese obligat să-şi extindă terenul de activitate în nordul ţării şi lucra acum pentru firma lui Edinburgh şi Dundee. Erau mulţumiţi de el; întârzierea era în fond avantajoasă; acum însă Mary o găsea greu de suportat.

Încă două zile! Pe urmă, având-l pe Denis lângă ea, în căsuţa confortabilă şi solidă de la Garshake – fortăreaţă aptă să-i apere pe amândoi – putea să înfrunte orice. Evocase cu atâta statornicie imaginea acestei căsuţe, încât era veşnic prezentă în mintea ei – compactă, albă şi neclintită ca un far, simbol luminos al ocrotirii, care o atrăgea ca un refugiu sigur. Îşi pierdea însă tot mai mult încrederea în capacitatea ei de a continua lupta împotriva oboselii fizice crescânde şi împotriva fricii neîncetate de a fi descoperită.

Era, într-adevăr, gravidă de şapte luni şi jumătate, dar frumosul ei trup, atât de bine legat, îşi păstrase până în ultimul timp linia. Părea mai matură, faţa îi era mai palidă, dar silueta ei nu suferise nicio deformare însemnată, iar uşoarele schimbări intervenite erau atribuite disciplinei mai riguroase căreia îi fusese supusă. De curând, fusese însă nevoită să se lege mai strâns şi să se silească a-şi ţine drept spatele şi umerii spre a-şi păstra, în ciuda dificultăţii sporite şi cu preţul unor eforturi neîncetate, o înfăţişare aproape normală. Strânsoarea stingheritoare a corsetului aproape că o sufoca, şi totuşi era silită acum să i se supună neîntrerupt, să rămână impasibilă sub privirea glacială a lui Brodie şi să păstreze, în toate împrejurările, un aer de

indiferenţă şi linişte, în timp ce-şi simţea copilul agitându-se în semn de protest împotriva acestei constrângeri nefireşti.

I se părea, de asemenea, că, în vremea din urmă, în pofida tuturor precauţiilor ei, maică-sa avea o atitudine oarecum schimbată faţă de ea. Adesea, ridicându-şi ochii, surprinsese o privire neîncrezătoare şi acră, fixată întrebător asupra ei. Îşi dădea seama că vagi bănuieli treceau ca nişte umbre nedesluşite prin mintea mamei ei şi că numai caracterul lor absurd le împiedicase până în ziua aceea să ia o formă mai precisă.

Ultimele trei luni se scurseseră mai încet şi fuseseră mai înfricoşătoare decât toţi anii vieţii ei de până atunci, iar acum, când ajunsese în culmea zbuciumului şi când scăparea era iminentă, puterile păreau s-o părăsească. O durere surdă în spate îi sporea deprimarea şi, din când în când, junghiuri violente o străpungeau. Şi în timp ce amintirea sfâşietoare a tuturor suferinţelor prin care trecuse se trezea în ea, o lacrimă i se prelinse pe obraz.

Această mişcare liniştită – alunecarea unei lacrimi pe faţa ei – care îi tulbură imobilitatea de statuie, îşi găsi reflectarea în natură. În faţa ochilor ei, poarta din faţă, care stătuse întredeschisă cu indiferenţă, se puse alene în mişcare şi se închise încet, cu un zăngănit puternic, ca împinsă nepăsător de o mână nevăzută. O clipă după aceea, un morman de frunze veştede, care zăceau în colţul din fund al curţii, porni să se agite, şi câteva din ele se desprinseră, se ridicară în aer, învârtejindu-se cu un foşnet molcom, ca un suspin, şi se lăsară apoi în jos, încremenind.

Mary urmări aceste două mişcări cu o senzaţie de tulburare. Poate că această nelinişte era provocată de starea ei, căci ceea ce se întâmpla nu avea nimic deosebit, dar contrastul dintre aceste mişcări atât de subite şi de nemotivate şi liniştea apăsătoare şi imperturbabilă ce domnise toată ziua afară era profund impresionant. Tăcerea deveni şi mai adâncă, în timp ce

bolta cerului, ca de bronz, se întunecă mai tare, părând astfel mai joasă. Pe când şedea liniştită, aşteptând un nou val de durere, poarta din faţă se deschise încet din nou, şovăi o clipă şi se închise iar cu o izbitură mai răsunătoare încă decât prima oară; scârţâitul prelung şi zgomotos al porţii ce se deschidea îi păru ca o întrebare, iar zăngănitul ce-i urmă cu repeziciune, ca un răspuns brusc şi hotărâtor. O uşoară unduire străbătu câmpul de peste drum, făcând ierburile înalte să se învălureze ca fumul; sub ochii nemişcaţi ai feţei, un şomoiog de paie care zăcea pe stradă se ridică brusc în văzduh şi dispăru în depărtare, mânat de o forţă nevăzută şi inexplicabilă. Apoi un câine corcit trecu în goană gâfâind, cu urechile lipite de cap şi cu ochii căutând în jos, speriaţi. Cu uimire şi curiozitate, Mary observă aerul lui îngrozit, întrebându-se de motivul grabei şi spaimei lui.

Răspunsul la întrebarea ei nerostită ajunse până la ea de foarte departe, ca un oftat, ca un murmur adânc pornit de dincolo de colinele de la Winton şi răsunând în jurul casei. El încercui zidurile cenuşii, se strecură şerpuind în ambrazurile parapetului, se învârteji printre coşuri, se încolăci în jurul bilelor solemne de granit, poposi o clipă la fereastra lui Mary, apoi se retrase slăbind treptat, asemenea mugetului înfundat al unui val ce se sparge pe o plajă de grohotiş. Urmă o tăcere prelungită, după care zgomotul reveni dinspre dealurile depărtate, umflându-se mai tare, stăruind mai îndelung decât înainte şi retrăgându-se mai încet într-un loc mai favorabil şi mai apropiat.

Când acest ultim vuiet fremătător se stinse, uşa camerei se deschise şi Nessie intră repede, strigând:

— Mary, sunt îngrozită! Ce-o fi zgomotul ăsta? Bâzâie ca un titirez mare cât toate zilele.

— Nu e decât vântul.

— Dar nu bate niciun vânt. Totul e liniştit ca mormântul, şi ce culoare are cerul! Vai, Mary, mi-e frică!

— Cred că vine o furtună, dar nu-ţi fie teamă, Nessie, n-

o să ţi se întâmple nimic.

— E grozav! strigă Nessie, înfiorându-se. Sper că nu o să fulgere... mi-e aşa de frică de trăsnete! Se spune că te ard cu totul dacă te lovesc, şi dacă stai lângă un lucru de oţel, acesta atrage trăsnetul.

— Dar nu e niciun lucru de oţel în cameră, o linişti Mary.

Nessie se apropie de ea.

— Lasă-mă să stau puţin la tine! o imploră Nessie. Mi s-a părut că te fereşti de mine de câtăva vreme. Dacă mă ţii lângă tine, zgomotul ăsta n-o să mă mai sperie atât de mult.

Se aşeză, cuprinzând-o pe soră-sa cu braţul ei subţire, dar Mary se trase instinctiv înapoi.

— Vezi! Iar eşti aşa! Nu mă laşi nici măcar să te ating. Nu mă mai iubeşti ca înainte, spuse Nessie jignită, şi un moment s-ar fi putut crede că avea să se ridice şi să iasă din odaie, într-un acces de copilărească îmbufnare. Mary rămase tăcută. Nu-şi putea justifica mişcarea, dar apucă mâna lui Nessie şi o strânse cu duioşie. Pe jumătate liniştită de acest gest, Nessie renunţă la aerul ei supărat şi strânse la rândul ei mâna lui Mary, şi astfel, mână în mână, cele două surori ascultară în tăcere pământul ce gemea.

Atmosfera rarefiată devenise uscată şi pătrunsă de un miros înţepător şi sărat, care irita nările ca apa de mare. Cerul întunecat căpătase o nuanţă de purpură negricioasă, contopindu-se cu fumul, cu orizontul mutat mai aproape, estompând obiectele depărtate şi împrumutând celor apropiate un straniu relief. Impresia de izolare crescândă de lumea exterioară produsă astfel o înspăimântă pe Nessie. Strângând mai tare mâna lui Mary, ea exclamă:

— Norii aceştia năvălesc înspre noi! Sunt ca un zid negru! O, mi-e frică de ei! Crezi că or să se prăbuşească pe capul nostru?

— Nu, draga mea, şopti Mary, nu ne pot face nimic.

Dar peretele întunecos ce le încercuia înainta mereu, purtând pe creştetul lui dungi mai deschise, de culoarea şofranului, asemenea spumei de pe creasta unui val ce se sparge. Pe acest fundal, cei trei mesteceni îşi pierduseră lina lor mobilitate argintie; ţepeni şi livizi, se cramponau mai îndărătnic de sol cu rădăcinile lor viguroase, trunchiurile lor înălţându-se drepte şi cu crengile bine strânse lângă ele, ca nişte catarge care aşteaptă cu înfiorare atacul unui uragan.

Dinspre colinele, ascunse acum, venea un murmur tainic, asemenea bătăii unor tobe învelite. Părea să se rostogolească de-a lungul coamei dealurilor, să coboare în salturi pe râpe, să treacă peste torente, să urce pe coclauri, huruiturile, în succesiunea lor rapidă, gonindu-se între ele într-o sarabandă frenetică.

— Ăsta-i tunet! strigă Nessie tremurând. E ca un bubuit de tunuri!

— E foarte departe, spuse Mary, căutând s-o liniştească. Poate că trece fără să izbucnească deasupra noastră.

— Simt că o să fie o furtună grozavă. Nu vrei să mergem amândouă la mama, Mary?

— Du-te, dacă vrei, răspunse Mary, dar eşti tot atât de apărată şi aici, drăguţa mea.

Tunetul se apropia. Încetase să duruie neîntrerupt şi, în schimb, izbucnea la intervale; acum însă, fiecare bubuitură suna ca o explozie şi fiecare din ele era mai puternică decât cea precedentă. Această înaintare ameninţătoare îi dădea lui Nessie impresia că se află în centrul unei dezlănţuiri oarbe de furie cerească, care o alesese drept ţintă şi avea să sfârşească prin a o nimici.

— Sunt sigură că o să ne nimerească, gâfâi ea. O, acum a fulgerat!

O trosnitură asurzitoare însoţi primul trăsnet – o dungă subţire albastră, care brăzdă în zigzag bolta moartă a cerului, ca şi cum, sub puterea tunetului, firmamentul ar fi crăpat brusc, lăsând să pătrundă prin el, timp de o

clipă, o lumină orbitoare, supraterestră.

— E un fulger spintecat! Astea sunt mai primejdioase decât cele drepte. Pleacă de la fereastră! strigă Nessie, trăgând-o pe Mary de braţ.

— Eşti tot atât de ferită aici ca în orice alt loc, repetă Mary.

— O, nu spune asta! Camera ta are poziţia cea mai rea. Mă duc la Mama. Am să-mi ascund capul sub cuverturile ei, până ce fulgerele astea îngrozitoare o să înceteze. Vino şi tu, căci altminteri o să te lovească.

Cuprinsă de panică, Nessie o zbughi din cameră. Mary rămase pe loc, continuând să privească singură vijelia care creştea. Se simţea copleşită de suferinţă şi de teamă, ca un paznic stingher dintr-un turn, pentru distracţia căruia forţele naturii au organizat o luptă gigantică. Discordia ce bântuia afară era un calmant puternic, care o făcea să uite durerile ei crescânde şi care păreau să devină, treptat, mai violente. Era mulţumită să se vadă din nou singură, bucuroasă că Nessie o părăsise. Îi venea mai uşor să sufere în izolare. Tunetul bubuia sălbatic, iar fulgerele străbateau cerul ca o cascadă de foc de o intensitate orbitoare. Adesea, începutul durerilor ei coincidea cu un trăsnet, şi atunci dânsa, infim grăuncior în mijlocul universului, se simţea legată printr-un lanţ de lumină de această răscolire titanică a cerului.

Când furtuna încetă să-i mai distragă atenţia, efectul calmant pe care agitaţia naturii îl producea asupra ei slăbi şi el; lui Mary i se părea acum că natura se zbuciumă şi suferă ca şi ea şi se simţea un element al acestui tumult înconjurător. Bubuiturile repetate ale tunetului o luau cu ele în rostogolirea lor, ridicând-o pe ecourile lor unduitoare, până în clipa când o fulgerare viorie o străpungea, umplând-o de durere şi trântind-o din nou la pământ. Când tunetele slăbeau, vântul, a cărui violenţă sporise rapid, o arunca din nou în mijlocul haosului. Acest vânt, îndeosebi, o speria pe Mary, ba începu chiar să-i inspire groază. Prima dezlănţuire, care

stârnise frunzele în vârtejuri, lăsându-le apoi nemişcate, nu fusese decât preludiul unor noi asalturi mai răscolitoare şi mai impetuoase. Acum nu mai existau întreruperi, şi întreaga forţă a uraganului se abătu zdrobitoare asupra ţinutului. Mary simţi cum casa, atât de solidă şi de masivă, se cutremura din temelii, ca şi cum un număr infinit de degete încleştate ar fi căutat să smulgă fiecare piatră din patul ei de mortar. Văzu mestecenii ei plecându-se biciuiţi la pământ, ca nişte arcuri încordate la extrem de o putere uriaşă; la fiecare rafală, ei se încovoiau, îndreptându-se apoi, o dată eliberaţi, cu un scârţâit strident. Săgeţile pe care le aruncau erau invizibile, dar pătrundeau în camera lui Mary ca nişte suliţe aducătoare de durere, ierburile înalte de pe câmp nu se mai mişcau în unduiri line, ci erau culcate la pământ, ca decimate de o coasă gigantică. Fiecare răbufnire a sălbaticei vijelii izbea în ferestre, zguduindu-le din ţâţâni, şi se repezea apoi, urlând, în jurul casei. Toţi demonii monstruoşi ai zgomotului zburau dezlănţuiţi pe aripile furtunii.

Pe urmă ploaia începu. Căzu întâi în stropi grei, izolaţi, ce presărau pavajul măturat de vânt cu pete mari cât monedele de o coroană. Tot mai repede cădeau picăturile, până când o pânză continuă de apă inundă pământul. Apa răpăia pe străzi, curgea şuierând de pe acoperişuri şi din burlanele caselor, împroşca arborii, făcea tufişurile şi arbuştii să se aplece sub povara şi puterea ei. Rigolele se umplură deodată până la margini, curgând ca nişte torente; străzile se prefăcură în râuri, în viituri furioase, încărcate de gunoaie plutitoare, ce se revărsau pe arterele principale.

Când ploaia începu, fulgerele încetară treptat, tunetele slăbiră şi aerul se răci simţitor; dar furtuna, departe de a se potoli, deveni mai violentă cu fiecare clipă. Vântul câştigă în viteză. Mary îl auzea împingând ploaia în valuri pe acoperişul casei, asemenea talazurilor mării; apoi percepu o uşoară trosnitură şi văzu prăjina drapelului,

smulsă de pe turnuleţ, căzând zgomotos la pământ.

Atunci ea se ridică şi porni să umble încoace şi încolo prin odaie, nemaiputând îndura durerea chinuitoare care părea să fi devenit un element nedespărţit al fiinţei ei. Nu simţise până atunci, în toată viaţa ei, nimic asemănător, nimic ce-ar fi putut sta alături de această suferinţă. Se întrebă nesigură dacă n-ar trebui să ceară mamei ei vreun leac, gândindu-se că o compresă fierbinte ar putea să-i facă bine; dar renunţă în silă la această idee, găsind-o prea primejdioasă. Nu ştia că un asemenea remediu ar fi rămas fără efect, căci, deşi nu avea nicio noţiune exactă despre starea ei, durerile facerii începuseră prematur. Asemenea întunericului nopţii, ce se lăsa acum înainte de vreme, peste pământul violentat, aceste dureri, din ce în ce mai puternice, porniseră înainte de soroc s-o învăluie în mantia lor de suferinţă. Chinurile sufleteşti prin care trecuse reclamau acum o răscumpărare nebănuită, de care nu putea scăpa. Şi, nepregătită cum era, Mary începuse, fără a-şi da seama, să dezlege teribilul mister al naşterii copilului ei.

Se simţea acum cu totul incapabilă să coboare la ceaiul de seară şi, cuprinsă de disperare, îşi slăbi strânsoarea corsetului, apoi începu să străbată iar, în lung şi în lat, spaţiul strâmt al camerei. Din când în când, se oprea ca să-şi sprijine pântecele cu palmele deschise. Descoperi că-i era mai uşor să reziste acestor dureri cumplite stând aplecată, şi din când în când, se sprijini, ghemuită, de capătul patului, apăsându-şi fruntea pe metalul rece al barelor.

Pe când rămăsese fără să-şi dea seama în această poziţie, în cursul unui spasm, uşa se deschise brusc şi maică-sa intră în cameră. Doamna Brodie venea ca să vadă dacă Mary nu suferise vreun neajuns de pe urma furtunii şi ca s-o certe pentru că nu fusese mai precautǎ, căci Nessie alergase la dânsa şi-i povestise că fulgerele intrau în odaie. Era înspăimântată ea însăşi de această vijelie, şi nervii ei surescitaţi erau gata să se descarce

într-o explozie de mustrări. Privindu-şi însă acum, neobservată, fata, dojana nerostită i se opri pe buze. Falca i se lăsă încet în jos şi rămase cu gura căscată, gâfâind, în timp ce camera, scuturată de furia vântului, părea să se învârtească în jurul ei. Expresia de părăsire a lui Mary, atitudinea ei molâie, conturul trupului ei scăpat din strânsoare, treziră memoria Mamei, atinseră o coardă ascunsă a cugetului ei, înviind brusc amintirea neştearsă a naşterilor pe care le avusese. O fulgerare uluitoare, mai teribilă ca orice lovitură de trăsnet, o făcu să înţeleagă. Toate bănuielile latente, negândite şi de negândit, care dormitaseră în mintea ei, se treziră brusc, cristalizându-se într-o convingere unică, pustiitoare. Cu ochii dilataţi de oroare, cu mâna stângă încleştată pe sânul lăsat, ea îşi ridică, ameţită, dreapta şi bâlbâi, arătând cu degetul spre Mary:

— Ui... tă... tă... uită-te la mine!

Mary se întoarse tresărind şi, cu fruntea umezită de sudoare, o privi tăcută pe maică-sa. Mama pricepu îndată, înţelese adevărul implacabil, şi Mary îşi dădu seama că taina ei fusese descoperită. Doamna Brodie scoase un ţipăt, asemenea strigătului unui animal rănit. Mai ascuţit şi mai pătrunzător decât vântul, el răsună în cameră şi umplu casa de ecoul lui strident. Urlă din nou şi din nou, pradă unui atac de isterie. Mary se agăţă orbeşte de rochia mamei ei.

— N-am ştiut, mamă, hohoti ea. Iartă-mă, n-am ştiut ce fac!

Cu lovituri scurte, asemenea unor împunsături de pumnal, doamna Brodie o împinse înapoi. Nu putea scoate o vorbă; răsufla gâfâind, în spasme hârâitoare.

— Mamă, dragă mamă! Nu înţelegeam nimic! Nu mi-a dat seama că greşesc! Acum mă doare ceva. Ajută-mă! o imploră ea.

Recâştigându-şi anevoie glasul, Mama gemu:

— Ce ruşine! Tatăl tău... O, e un coşmar! Sunt sigură că visez!

Şi iar începu să zbiere ca ieşită din minţi. Mary era îngrozită; aceste ţipete o ţintuiau la stâlpul infamiei; fiecare strigăt vestea sus şi tare crima ei.

— O, mamă, te rog, nu mai striga aşa! o imploră Mary, ţinându-şi, plină de căinţă, capul plecat. Opreşte-te numai şi am să-ţi povestesc totul!

— Nu, nu! ţipă Mama. Nu vreau să aud nimic! Trebuie să dai ochii cu tată-tău. Nu vreau să am nimic de-a face cu treaba asta. Nu sunt răspunzătoare. Eşti singura vinovată!

Mary tremura toată.

— Dar, mamă dragă, nu există oare nicio scuză pentru mine? Eram atât de neştiutoare!

— Tată-tău o să te omoare! strigă doamna Brodie. E vina ta!

— Te implor, mamă, se rugă Mary zbătându-se, nu-i spune nimic tatei! Ajută-mă încă două zile... doar două zile! exclamă ea cu deznădejde, încercând să se strângă la pieptul maică-sii. Scumpa, buna mea mamă! Lasă lucrurile să rămână până atunci între noi. Doar două zile! Te rog! O, te rog!

Dar mama ei, înnebunită de spaimă, o respinse din nou, strigând sălbatic:

— Trebuie să i-o spui imediat! N-am nicio vină! O, ce mârşăvie să ne pui în aşa încurcătură! Ce mârşăvie, ce mârşăvie!

Mary înţelese atunci cu amară certitudine că era zadarnic să încerce mai departe a o îndupleca pe maică-sa. O imensă teamă o cuprinse şi, o dată cu ea, o sălbatică dorinţă de a evada. Simţea că dacă ar lăsa-o singură pe Mama, aceasta şi-ar recâştiga poate stăpânirea de sine. Dorea neapărat să părăsească încăperea şi, trecând repede prin faţa maică-sii, porni să coboare în grabă scara. Dar când ajunse la jumătatea drumului, îşi ridică deodată capul şi zări la piciorul scării, în vestibul, silueta masivă a tatălui ei.

În fiecare duminică, Brodie avea obiceiul de a face

după masă o siestă. Cu o regularitate de ceasornic, el trecea în salonaş, încuia uşa, trăgea perdelele, îşi scotea haina şi îşi întindea trupul voluminos pe divan, dormind adânc două sau trei ore. În ziua aceea însă, fusese deranjat de furtună şi aţipise doar pe apucate, ceea ce era mai rău decât a nu dormi deloc. Faptul că fusese împiedicat să doarmă îl iritase şi-l indispusese. Pe deasupra, socotea tulburarea ritualului său consacrat drept o jignire, o gravă atingere adusă spiritului său de ordine. Supărarea lui atinsese culmea atunci când prăbuşirea prăjinii steagului din vârful casei îl trezise dintr-un crâmpei de somn. Fierbea de mânie, şi pe când stătea aşa în cămaşă, uitându-se la Mary, faţa lui ridicată oglindea toanele furtunoase în care se găsea.

— Nu e oare destul zgomot afară, ca să mai fie nevoie de zarva infernală pe care o faceţi sus? strigă el. Poftim de dormi cu hărmălaia asta îndrăcită în urechi! Cine face toată gălăgia asta? Tu? se holbă el. Mama se ţinuse după Mary şi stătea acum pe palier, legănându-se încoace şi încolo, cu braţele încrucişate pe piept. Brodie îşi îndreptă spre ea privirea lui aprinsă. Halal de casă, ca să te odihneşti! tună el. Nu muncesc eu destul toată săptămâna pentru voi? Pentru ce-i făcută ziua asta, aţi putea să-mi spuneţi? La ce bun toate smiorcăielile şi trăncănelile tale pioase, dacă după aceea vii şi-mi împuiezi urechile în halul ăsta? Nu pot să mă întind un minut fără ca vântul ăsta blestemat să se pună să urle şi ca tu să scheuni ca o hienă?

Fără a răspunde, doamna Brodie continuă să se legene isteric în capul scării.

— Ce tot faci acolo? Ai înnebunit? urlă Brodie. Te-a scos poate din minţi tunetul, de stai acolo ca o vânzătoare de peşte beată?

Rămânea tot tăcută, şi atunci în mintea lui miji gândul că se petrecuse vreo nenorocire.

— Ce s-a întâmplat? strigă răguşit. E poate vorba de Nessie? A lovit-o trăsnetul? E rănită?

Mama îşi scutură tot corpul într-o negaţie frenetică... catastrofa era şi mai mare.

— Nu, nu! gâfâi ea. E dânsa... asta. Şi ridică acuzator mâna înspre Mary. Nu exista în ea nici cea mai palidă umbră a instinctului de a-şi apăra fiica. Teama ei de Brodie în faţa acestei grozave calamităţi era atât de nemărginită, încât singurul ei impuls era acela de a-şi declina orice răspundere, orice cunoştinţă despre crimă. Trebuia, cu orice preţ, să se pună la adăpost de o acuzaţie de complicitate în treaba aceasta.

— Pentru ultima oară, tună Brodie, te întreb ce s-a întâmplat! Spune-mi, sau îţi jur că vin peste voi amândouă!

— N-a fost vina mea, scânci umil doamna Brodie, ferindu-se mereu de acuzaţia nerostită. Am crescut-o totdeauna creştineşte. Toată răutatea e numai a ei.

Înţelegând apoi că trebuia să vorbească, dacă nu voia să rişte a fi bătută, îşi încordă tot trupul, îşi dădu capul pe spate şi rosti, sughiţând de plâns, ca şi cum fiecare cuvânt i-ar fi cerut un efort nemărginit:

— Pentru că vrei neapărat să ştii, am să-ţi spun. Va avea... va avea un copil!

Mary îngheţă, în timp ce sângele îi pierea din obraz. Asemenea lui Iuda, maică-sa o trădase. Era pierdută, împresurată... tatăl ei, acolo jos, mama ei, la capătul de sus.

Silueta înaltă a lui Brodie păru să se chircească imperceptibil; un văl uşor se lăsă peste privirea lui agresivă; se uită buimăcit la Mary.

— Ce... Ce-ai zis? mormăi el. Îşi ridică ochii întrebător spre Mama, constată teribila ei disperare şi îşi îndreptă din nou privirea spre Mary. Se opri, în timp ce mintea lui se lupta să perceapă vestea neînchipuită, uluitoare. Deodată urlă: Vino-ncoace!

Mary se supuse. Fiecare pas pe care îl făcea părea să o cufunde mai adânc în propriul ei mormânt. Brodie o apucă brutal de braţ, măsurând-o din creştet până-n tălpi.

O senzaţie de scârbă îl răscoli.

— Doamne, Doamne! repetă cu glas stins. Doamne! Cred că e adevărat! Aşa e? strigă el înecat.

Mary stătea mută de ruşine. Ţinând-o mereu de braţ, Brodie o scutură fără milă, lăsând-o apoi deodată să cadă greu pe podea.

— Eşti însărcinată? Spune-mi repede, sau te nimicesc!

Îi mărturisi adevărul, convinsă că o va ucide. Stătea în faţa ei, privind-o de parc-ar fi fost o viperă care-l muşcase. Brodie îşi ridica braţul ca pentru a o izbi, ca pentru a-i zdrobi capul cu pumnul lui de fier, spre a şterge dintr-o lovitură nelegiuirea ei şi dezonoarea lui. Îi venea s-o bată, s-o calce în picioare, să o prefacă, sub călcâiele lui, într-o masă informă şi sângerândă. O patimă nemăsurat de brutală fierbea într-însul. Îi târâse numele în mocirlă. Numele de Brodie! Îi întinase moştenirea cu noroiul decăderii ei. Duhoarea avea să se simtă în tot oraşul. La trecerea pe High Street, aveau să-l întâmpine rânjete, zâmbete ironice, clătinări din cap pline de înţeles; la Răscruce îi vor ajunge la ureche câte o zeflemea şi râsete înăbuşite de batjocură. Piedestalul pe care şi-l cioplise şi la care dăltuia încă va fi răsturnat, numele şi reputaţia pe care şi le făcuse aveau să fie distruse, iar el însuşi să fie înjosit şi expus dispreţului din pricina acestei netrebnice, care zăcea plângând la picioarele lui. Totuşi nu o lovi. Violenţa sentimentului său atinse brusc un grad de incandescenţă, care dădu furiei sale sălbatice o direcţie mai subtilă şi mai primejdioasă. Avea s-o înveţe minte în alt chip. În faţa ochilor lui se contura limpede un alt mijloc de a-şi răzbuna onoarea jignită. Da! Pe legea lui, avea să le arate celor din oraş în ce fel înţelegea el să trateze asemenea lucruri! Vor vedea ei atitudinea luată de el. Din clipa aceasta nu mai era fata lui. O va renega ca pe o târâtură.

Apoi, pe neaşteptate, o altă idee îngrozitoare îi trecu prin minte, o bănuială ce devenea tot mai odioasă şi se prefăcu în certitudine pe măsură ce o frământa în gând. O

stârni pe Mary cu gheata lui enormă şi grea.

— Cine a fost individul? întrebă printre dinţi. Foyle, nu-i aşa?

Înţelese după expresia ei că nu se înşela. Pentru a doua oară acest mic parvenit păcătos îi dăduse o lovitură zdrobitoare, mai ucigătoare decât cea dintâi. Ar fi preferat ca vinovatul să fie oricare altul, cel mai josnic şi mai prăpădit potlogar din oraş – oricare afară de Foyle! Şi totuşi el, acest fante, acest lingău, această haimana fusese cel ce o posedase pe Mary Brodie, iar ea, copila lui, i-o îngăduise. O imagine clară, revoltătoare în precizia ei libidinoasă, i se ivi în faţă, chinuindu-l. Obrazul i se crispa, nările îi palpitau, o vână groasă care îi zvâcnea la tâmplă se umflă ca o frânghie. Trăsăturile lui, inundate la început de roşeaţa întunecată a mâniei, păliră, dobândind o duritate de granit. Fălcile i se încleştau neîndurător, ca o capcană, fruntea lui îngustă se încrâncena cu o cruzime barbară. O ferocitate rece, mai înfiorătoare decât potopul de ocări ce se revărsa de obicei din gura lui, dădea furiei sale ascuţişul unei securi. Plin de venin, o izbi pe Mary cu piciorul. Vârful tare al ghetei lui butucănoase se înfipse în coasta fetei.

— Scoală, căţea! şuieră el, lovind-o din nou, brutal, cu piciorul. Mă auzi? Scoală-te!

Din capul scării, vocea întretăiată a Mamei repeta fără noimă:

— N-am nicio vină! N-am nicio vină! Cuvintele reveneau fără preget: N-am nicio vină! Nu mă acuza!

Stătea acolo, înfricoşată, slugarnică, afirmându-şi, într-o mormăială neîncetată, nevinovăţia, în timp ce în spatele ei se profilau nedesluşit siluetele înspăimântate ale lui Nessie şi bătrânei. Brodie nu dădea acestor întreruperi nicio atenţie, ba nici nu le auzea măcar.

— Scoală-te, repetă el, sau am să te fac eu să te scoli! şi când ea dădu să se ridice, o împinse în sus cu o ultimă lovitură de picior.

Mary se îndreptă, clătinându-se. De ce n-o omora, se

întreba ea, ca totul să se sfârşească? Simţea un junghi pătrunzător în coasta unde o izbise cu piciorul. Era prea îngrozită ca să se uite la dânsul. Avea convingerea că o chinuia doar spre a o ucide în cele din urma.

— Şi acum, scrâşni el încet, cuvintele lui arzând-o ca vitriolul, acum ascultă!

Cum stătea aşa, ghemuită şi zdrobită, el îşi mişcă puţin capul, împingându-şi faţa aspră şi neîndurătoare până aproape de obrazul ei, îngheţând-o cu sclipirea rece şi concentrată a ochilor săi.

— Ascultă-mă, îţi spun! Ascultă-mă pentru ultima oară! Nu mai eşti fata mea. Am să te gonesc ca pe-o leproasă! Da, ca pe-o leproasă, târâtură murdară ce eşti! Asta am s-o fac, ţie şi bastardului tău nenăscut. Am să mă socotesc cu ibovnicul tău când mi-o veni la îndemână, dar tu... tu ai să pleci de-aici chiar astă-seară.

Repetă rar ultimele cuvinte, sfredelind-o cu privirea lui rece. Apoi, renunţând parcă în silă la satisfacţia pe care i-o dădea înjosirea ei sub căutătura lui, se întoarse şi se îndreptă cu paşi grei spre uşă, deschizând-o larg. De îndată, ploaia şi vântul năvăliră în vestibul cu o violenţă înfricoşătoare, zgâlţâind tablourile de pe pereţi, umflând paltoanele atârnate de cuier şi repezindu-se cu puterea unui berbec înspre grupul cramponat de capul scării.

— Frumoasă seară pentru o plimbare! mârâi Brodie printre dinţi. E destul de întuneric pentru tine! Poţi să faci trotuarul după pofta inimii, neruşinata!

Cu o mişcare bruscă a braţului, o apucă de gât, strângându-l în încleştarea pumnului său formidabil. Niciun sunet afară de urletul vântului nu se auzea în vestibul. Dintre cei trei martori cuprinşi de teroare – copilul, care nu pricepea nimic, mama, înspăimântată, şi bătrâna, pe jumătate speriată, pe jumătate curioasă – niciunul nu sufla o vorbă. Stăteau în tăcere, ca paralizaţi. Contactul cu gâtul ei moale îl fascină pe Brodie; simţea o poftă să-l strângă ca pe o tulpină de trestie până ar fi plesnit şi stătu o clipă aşa, luptând împotriva acestui

impuls; apoi însă, tresări brusc şi, cu o mişcare violentă, o trase spre uşă.

— Acum, strigă el, ieşi afară! Şi n-ai să te întorci niciodată, decât cel mult târându-te pe jos şi aplecându-te să lingi ghetele astea care te-au lovit.

La aceste vorbe, ceva în Mary se revoltă:

— N-am să fac niciodată acest lucru! murmură ea cu buze palide.

— Nu! urlă Brodie. N-ai să te întorci niciodată, târfa ce eşti!

Cu o ultimă şi sălbatică îmbrânceală, o izgoni. Mary se pierdu în întunericul şi furtuna de afară. Pieri din ochii tuturor, de parc-ar fi fost înghiţită de o prăpastie; Brodie rămase în uşă, într-un fel de extaz, cu pumnii strânşi, aspirând din plin aerul umed, salin, şi zbierând cât îl ţinea glasul:

— Să nu te întorci niciodată, curvă, curvă ce eşti!

Răcni din nou şi din nou ultimul cuvânt, ca şi cum repetarea acestei ocări i-ar fi procurat, prin însăşi grosolănia ei, o satisfacţie, o uşurare a furiei lui. Pe urmă se întoarse pe călcâie şi închise uşa, părăsindu-şi fata în beznă.

11

Mary rămase întinsă în locul unde căzuse. Se simţea buimăcită, căci ultima îmbrânceală brutală a lui Brodie o făcuse să cadă greu, cu faţa în jos, pe pietrişul tare al curţii. Ploaia ce cădea în suliţe drepte şi paralele biciuia violent trupul ei subţire îmbrăcat, împroşcând apa băltoacei în care Mary zăcea. Era muiată până la piele, dar umezeala îmbrăcămintei ei îmbibate de ploaie nu făcea, deocamdată, decât să-i răcorească fierbinţeala. Crezuse, după privirea fioroasă a tatălui ei, că avea, desigur, s-o ucidă, iar acum, cu toate că trupul ei zdrobit continua să ardă de durere, încerca un sentiment de

izbăvire, care-i transforma groaza în uşurare. Fusese izgonită în chip ruşinos, dar trăia; părăsise pentru totdeauna un cămin ce devenise în ultima vreme o închisoare odioasă, iar acum, adunându-şi puterile zdruncinate, îşi îndrepta cu vitejie gândurile spre viitor.

În groaznica ei buimăceală, se gândi că Denis era poate la depărtare de şaizeci de mile. În jurul ei bântuia o furtună de o nemaipomenită tărie; nu avea nici palton, nici pălărie, nici îmbrăcăminte suficientă, nici bani, dar acum avea curaj. Strângându-şi energic buzele umede, se strădui cu disperare să chibzuiască ce avea de făcut. Două căi îi stăteau deschise: să încerce să ajungă la căsuţa de la Garshake sau să meargă la Darroch, la mama lui Denis.

Până la Garshake erau douăsprezece mile, iar despre casă ştia doar că purta numele de „Costişa trandafirilor”, neavând nicio idee despre locul unde se găsea; şi chiar dac-ar fi reuşit să intre în această casă, ar fi fost singură acolo, fără o lăscaie şi fără hrană. Îşi dădu seama, de altfel, că avea nevoie de un ajutor. Renunţă deci la orice intenţie de a ajunge la „Costişa trandafirilor” şi se întoarse spre cealaltă soluţie. Trebuia să meargă la mama lui Denis! Avea măcar să găsească adăpost la dânsa până la înapoierea lui. Desigur că mama lui nu-i va refuza acest lucru, îi întărea această încredere faptul – de care îşi amintea acum – că Denis îi spusese odată: „Dacă se întâmplă ceva grav, poţi veni la maică-mea”. Iată ce va face, ce trebuia neapărat să facă!

Ca să ajungă la Darroch, era obligată să meargă pe jos. Nu ştia despre niciun tren care să circule duminică seara între Levenford şi Darroch; şi dacă exista vreunul, nu cunoştea ora lui de plecare; de altfel, nici n-avea bani pentru bilet. Îi rămânea deci să aleagă între două drumuri. Unul era principala arteră de comunicaţie între cele două oraşe, o şosea largă, de aproape cinci mile lungime; cealaltă, un drum îngust, puţin bătut, care trecea drept peste câmp, reducându-se, pe alocuri, până

la o simplă cărare, şi care, ocolind cotiturile din marginea celor două oraşe, era cu aproape două mile mai scurt decât cel dintâi. Mary se simţea acum atât de slăbită şi avea dureri atât de mari, încât se hotărî să apuce pe drumul acesta din urmă, pentru că era cel mai scurt. Socotea că va fi în stare să străbată trei mile pe jos.

Întinsă pe pământ şi apărată de zidul înalt al curţii, nu-şi putuse da seama de întreaga putere a uraganului, care era, de fapt, cel mai teribil din câte se abătuseră de mai mult de un secol peste ţinuturile de jos ale Scoţiei. Vântul de sud-est sufla cu iuţeala, fără precedent, de şaizeci de mile pe oră. În oraş, nu ieşeau din casă decât cei siliţi de cine ştie ce nevoie urgentă, iar dintre aceştia, doar cei mai cutezători rămâneau afară mai mult de câteva clipe. Plăci de ardezie smulse de pe acoperişuri brăzdau aerul, zvârlite în jos cu vehemenţa şi puterea tăioasă a unor cuţite de ghilotină; hornuri întregi erau răsturnate şi trântite la pământ, spărgându-se pe pavaj; vitrina enormă şi groasă a biroului Societăţii de construcţii fu făcută ţăndări de puterea vântului, de parc-ar fi fost de pergament uscat. Prin urletul uraganului răsunau neîntrerupt, ca un bombardament, bubuiturile lucrurilor ce cădeau în stradă. În Oraşul Nou, frontonul unei case construite de curând fu spintecat de o rafală şi vântul, pătrunzând în deschizătură ca o rangă, ridică acoperişul, luându-l cu el. Şi întregul acoperiş se avântă în sus cu laturile desfăcute, asemenea aripilor unei păsări plutind în văzduh şi zbură până ce vântul încetă, în cele din urmă, să-l susţină. Atunci el se prăbuşi, cufundându-se de la o distanţă de trei sute de metri, ca plumbul unei sonde, în apele negre ale estuarului.

În părţile de jos ale oraşului, ploaia care cădea neîntrerupt pricinui asemenea inundaţii, încât cartiere întregi se găsiră sub apă; unele case stăteau izolate, ca nişte locuinţe lacustre, răsărind parcă dintr-o stranie lagună; învolburându-se în jurul lor, potopul se infiltra în pereţi, năvălea pe uşi şi ferestre, inundând cu totul

etajele inferioare.

Fulgerele dezlănţuite deasupra ţinutului din jur pricinuiau un prăpăd mai puţin întins, dar mai ucigător. Un cioban, care îşi păştea oile pe colinele de la Doran, fu lovit de trăsnet şi rămase mort pe loc; doi argaţi, ce se adăpostiseră sub un copac, fură doborâţi, trupurile lor carbonizate fiind strivite de trunchiul arborelui despicat; animalele suferiră pierderi grele; nenumărate oi şi vaci pieriră în plin câmp sau în timp ce căutau să se adăpostească sub pomi, iar o turmă întreagă de vite, care se înghesuiseră lângă un gard de sârmă, fu electrocutată.

Un trăsnet lovi bubuind o ambarcaţiune cu pânze, ancorată în rada portului Doran, scufundând-o într-o clipă. Alte vase de la gura fluviului şi din estuar îşi smuciră ancorele, îşi rupseră parâmele şi fură sfărâmate de valuri după ce eşuaseră pe coasta de la Doran.

Fără a şti nimic de toate acestea, Mary se ridică încet în picioare. Vântul o înşfăcă, cât pe ce s-o trântească din nou la pământ; dar, opintindu-se şi îndoindu-se tare din şale, ţinu piept vijeliei şi porni la drum prin bezna nopţii. Veşmintele îmbibate de apă îi fluturau în jurul trupului ca nişte vele muiate şi-i stinghereau mersul, lipindu-se la fiecare pas de picioarele ei. În momentul când se depărtă de faţada casei, un burlan de tablă, smuls de pe streaşină de o singură rafală, se năpusti cu perfidie, zornăind, către dânsa, ca un ultim gest răuvoitor al căminului copilăriei ei; dar cu toate că trecu primejdios de aproape pe lângă capul ei, nu o atinse şi se înfipse adânc în terenul jilav.

Nu străbătuse nicio sută de metri, că se şi văzu silită să facă un popas. Deşi stătea pe locul unde se afla ultimul felinar de pe drum, nicio licărire nu împrăştia întunericul; şi Mary crezu un moment că lumina fusese stinsă. Când porni însă din nou, se poticni de stâlpul răsturnat şi de cioburile felinarului. Cu capul în piept înaintă împleticindu-se, dibuind drumul ca o oarbă şi nimerindu-l numai prin simţul ei de orientare şi cu ajutorul memoriei. Vuietul teribil din jurul ei era atât de asurzitor, încât, dac-

ar fi strigat, nu şi-ar fi auzit nici propria ei voce. Asemenea unei orchestre gigantice, vântul parcurgea cu turbare toată întinderea vocilor sale. Registrul grav al orgii se amesteca cu notele acute ale clarinetelor; corni stridenţi dominau basul oboaielor; vaietele viorilor, ciocniturile talgerelor, bubuitul tobelor îşi împleteau disonanţele într-o sinistră cacofonie.

Din când în când, obiecte invizibile o loveau în întuneric. Rămurele zburând prin aer îi biciuiau obrazul, crengi rupte din copaci şi arbuşti erau proiectate asupra ei. Odată, un vrej moale şi suplu i se încolăci în jurul gâtului şi braţelor. Scoase un ţipăt de groază, ridicându-şi glasul stins împotriva uraganului, în credinţa că tentaculele vii dădeau s-o cuprindă. Ridicându-şi însă de spaimă braţele, descoperi că o înfaşurase un smoc de ierburi lungi, smulse de vânt dintr-o căpiţă răsturnată.

Cu preţul unor uriaşe sforţări străbătuse acum cam o milă, şi cu toate că nu se afla decât la jumătatea distanţei până la ţinta ei, partea cea mai greu de parcurs îi mai stătea în faţă. Drumul, care se îngusta aici ca o cărare, trecea printr-o plantaţie deasă de molid, fără a fi mărginit de vreo împrejmuire care s-o călăuzească, fără vreo demarcaţie care să-l separe de desişul învecinat. Această pădure era totdeauna sumbră, iar arborii ei mohorâţi şopteau elegiac; acum însă, în noaptea aceasta de groază, care ea însăşi o învăluia pe Mary ca un codru des, pădurea inspira teamă şi repulsie, ca întunericul cel mai adânc, inima însăşi a nopţii. Se înfioră la gândul că trebuie să pătrundă în ea. Odată, pe când era copilă, la o excursie făcută în grup, se rătăcise printre aceşti copaci austeri şi întunecaţi şi alergase în toate direcţiile în mijlocul lor, căutându-şi cu disperare tovarăşii de drum. Acum îşi aminti cu chinuitoare limpezime de spaima ei din copilărie. Dar spaima ce o cuprinse în clipa când, adunându-şi tot curajul şi întreaga forţă, se înfundă în desiş, o întrecea cu mult pe aceea.

Cărarea era aproape cu neputinţă de urmărit. Mary se

târa dibuind cu braţele întinse şi cu palmele deschise în faţa ei. Această poziţie îi pricinuia o durere chinuitoare în coastă, acolo unde tată-său o izbise cu piciorul; era însă nevoită să-şi întindă astfel braţele, ca să-şi apere capul şi faţa de atingerea copacilor şi să-şi dea seama mai bine de direcţia în care înainta atât de anevoios.

Vântul, care în câmp deschis suflase statornic dintr-o parte, se învolbura acum în jurul arborilor în sute de curente şi vârtejuri, făcând cu neputinţă înaintarea în linie dreaptă. Mary era aruncată încoace şi încolo, ca o corabie ce-şi caută drumul prin vâltoarea talazurilor perfide, în absenţa lunii sau stelelor, care s-o poată călăuzi prin bezna plină de primejdii a nopţii. Se şi abătuse puţin de pe cărarea ei când, deodată, un vârtej rătăcit o apucă, făcând-o să-şi piardă echilibrul şi aruncând-o violent înspre stânga. Se prăbuşi cu toată greutatea; şi palma mâinii ei stângi se înfipse în vârful ascuţit ca un pumnal al unei ramuri de molid joase şi frânte, care ieşea orizontal înainte. Timp de o clipă, ucigătoare, mâna îi rămase ţintuită de creangă; apoi o smulse şi se ridică clătinându-se.

Se rătăcise acum cu totul, dar continua să înainteze. Căuta să iasă din pădure, dar nu izbutea. Buimăcită, îşi dibuia drumul din copac în copac; sângele îi curgea şiroaie din mâna rănită; era aproape scoasă din minţi de groază, de zvâcniturile ce le simţea în coasta lovită şi de durerile tot mai dese din pântece. Îngheţată până la măduvă, cu părul ud atârnând vâlvoi, cu pielea muiată de apă, pribegea în întuneric prin desiş. Se poticnea şi se ridica, se dădea înapoi clătinându-se, înainta nesigur în acompaniamentul dement al tornadei ce răgea printre copaci. Acest pandemoniu de zgomote tumultuoase, care îi răsuna în urechi, părea să o legene în toate direcţiile, conducându-i mişcările după ritmul său infernal. Se învârtea înnebunită în mijlocul trosniturilor şi pârâiturilor copacilor dezrădăcinaţi, nesimţind decât durerea şi dorinţa de a scăpa de oroarea pădurii ce o împresura.

Era ameţită şi i se părea acum că întunericul era populat de fiinţe sălbatice care-i dădeau târcoale, atingând-o, trăgând cu degetele de ea, lipindu-i-se de trup sau gonind pe lângă ea, într-o sarabandă năprasnică. Simţea răsuflarea rece şi precipitată a acestor făpturi ude pe când treceau tăindu-şi drum prin pădure, îi şopteau la ureche veşti ciudate şi triste despre Denis şi despre copilul ei; urlau sălbatic, ca tatăl ei, sau se văicăreau ca maică-sa. Toate sunetele din jur se transformaseră pentru ea în rostiri misterioase şi incoerente ale acestor năluci. Din când în când, îşi dădea seama că aiura, că nu era înconjurată de fantome, ci că se găsea singură, părăsită, uitată în mijlocul pădurii. Când pornea însă mai departe împleticindu-se, mintea i se întuneca din nou, umbrită de vedeniile născute din spaima ei.

Deodată, când era pe punctul de a-şi ieşi cu totul din minţi, ea se opri cuprinsă de un soi de mirare buimacă. Ridicându-şi spre cer ochii chinuiţi, zări luna, un corn subţire, palid şi lipsit de strălucire, culcat pe spate printre norii învolburaţi, răsturnat parcă de furtună. O văzu doar o clipă, apoi norii ce goneau o ascunseră din nou; observă însă că vântul se năpustea acum spre ea dintr-o singură direcţie şi că nu se mai ciocnea de trunchiurile tari ale molizilor. Ieşise din pădure! Lacrimi de uşurare o podidiră şi porni îndată să alerge orbeşte, ca să scape de ea şi de fiinţele şoptitoare pe care le adăpostea. Nu mai găsea drumul şi nu avea nicio idee despre locul unde se afla; fugea instinctiv, căuta, cu spatele încovoiat şi poticnindu-se neîncetat, să ajungă mai departe, oriunde ar fi. Vântul o ajuta acum, luând-o aproape pe sus şi lungindu-i paşii tremurători. Se afla pe un câmp şi ierburi lungi şi umede îi şfichiuiau picioarele, în timp ce înainta alunecând pe solul desfundat. Nu era un teren lucrat, căci păşea printre tufe dese de ferigi, se lovea de bolovani pe jumătate îngropaţi şi acoperiţi de muşchi, îşi croia drum prin tufărişuri de mărăcini. Dar Mary era acum străină de orice gândire logică şi nu se mai opri ca să-şi dea seama unde

se găsea după natura ţinutului pe care-l străbătea.

Atunci, în mijlocul tumultului, ea percepu deodată un sunet grav, cadenţat, care, pe măsură ce dânsa înainta, devenea mai puternic, dobândind volumul vuietului unui uriaş şuvoi de apă. Era zgomotul unui râu larg, umflat, gata să se reverse şi atât de năpădit de ape tulburi, încât năvala lui impetuoasă răsună în auzul lui Mary ca ecourile unei cataracte. La fiecare pas pe care-l făcea, acest zgomot creştea, ajungând să-i dea impresia că râul, încărcat cu sfarâmături aduse din susul lui, înainta spre dânsa, cărând, nevăzute în undele sale clocotitoare, grinzi şi garduri, frânturile unui şir de poduri, trunchiuri de copaci şi hoituri de oi şi vite.

Se afla acum pe malul lui şi tot nu înţelegea că era Levenul, acelaşi Leven al cărui susur îi cântase atât de dulce la ureche, sporind încântarea ei şi-a lui Denis, în seara când, şerpuind pe lângă ei, le însoţise dragostea cu serenada lui. Acum, la fel ca şi dânsa, era de nerecunoscut. Luna era tot ascunsă, şi Mary nu putea distinge nimic; dar stând înspăimântată pe malul înalt şi drept şi ascultând cu groază zgomotul de sub ea, simţi o clipă, în disperarea ei, pornirea de a se lăsa să alunece în bulboana nevăzută de sub dânsa, spre a uita de toate şi a fi uitată. Un fior îi trecu prin trupul schingiuit, în timp ce respingea acest gând. Ca o poruncă de a trăi, îi veni ideea că, orice s-ar întâmpla, îl avea încă pe Denis. Era datoare să rămână în viaţă pentru Denis şi îl vedea parcă făcându-i semn cu mâna. Se întoarse brusc, ca să poată scăpa de această momeală a apelor, dar în graba şi neatenţia ei, se poticni de un bulgăre clisos şi ghetele ei ude lunecară; îşi pierdu echilibrul şi se prăbuşi, cu picioarele înainte, pe panta abruptă. Mâinile ei se agăţau cu deznădejde de iarba scundă şi de păpurişul de pe taluz, dar tulpinile pe care le apuca se rupeau îndată sau se desprindeau uşor cu rădăcinile lor din solul îmbibat de apă. Picioarele ei trăgeau brazde în clisa moale, încercând cu îndârjire, dar zadarnic, să se înfigă în pământ şi să se

oprească. Mâinile se cramponau de malul desfundat, dar nu găseau nimic care să-i frâneze coborârea.

Suprafaţa netedă a pantei era tot atât de povârnită şi de perfidă ca aceea a unui gheţar, iar mişcările frenetice ale lui Mary, în loc de a-i opri căderea, nu făceau decât să-i sporească iuţeala. Fu aruncată cu violenţă în râul invizibil de sub ea. Alunecă în apă cu un pleoscăit abia auzit şi se cufundă îndată printre ierburile lungi ce creşteau pe fund; apa îi năvăli în plămâm, pe când gâfâia de groază şi teroare. Puterea curentului o târî repede în lungul albiei, printre ierburile ce i se încolăceau în jurul trupului, ducând-o cu treizeci de metri mai la vale, până când izbuti să se ridice, în sfârşit, din nou la suprafaţă.

Nu ştia să înoate, dar împinsă de instinctul de conservare, făcu câteva mişcări slabe şi disperate, căutând să-şi menţină capul deasupra apei. Era însă cu neputinţă. Puhoiul ridicase un şir de valuri înalte, care se rostogoliră repetat peste dânsa; în cele din urmă, o bulboană îi prinse picioarele, trăgând-o la fund. De astă dată, rămase atât de mult sub apă, încât aproape că-şi pierdu cunoştinţa. Clopote îi răsunau în urechi, plămânii îi erau umflaţi, globii ochilor dădeau să plesnească; dungi roşii de lumină jucau în faţa ei; se asfixia. Totuşi se ridică încă o dată de la fund; şi, în momentul când ieşi la suprafaţă, inertă şi aproape leşinată, un val împinse spre subsuoara ei dreaptă un buştean ce plutea. Îl apucă maşinal şi îl trase fără vlagă înspre ea. Reuşea acum să plutească. Corpul îi era cufundat, părul înota în urma ei în curent, dar faţa şi-o ţinea deasupra apei şi, inspirând cu nesaţ, Mary îşi umplea necontenit plămânii cu aer. Nemaisimţind nimic afară de nevoia de a respira, se ţinea strâns de buştean în mijlocul ciudatelor epave, care din când în când o izbeau, în timp ce râul o purta cu el în goana lui vijelioasă. Iuţeala curentului era atât de mare, încât Mary, de îndată ce-şi redobândi mai deplin cunoştinţa, îşi dădu seama că dacă nu va izbuti să ajungă repede la mal, avea să fie dusă spre stâncile ascuţite care

împănau pragurile situate la intrarea în Levenford. Cu bruma de putere ce-i mai rămăsese şi continuând să se agate de buştean, ea împinse din picioare. Apa râului era infinit mai rece şi mai tăioasă decât aceea a ploii, căci venea dintr-un izvor de munte acoperit de gheaţă şi zăpadă şi era alimentată de torentele glaciale provenite din neaua topită de pe dealuri. Această răceală o pătrundea pe Mary până în măduva oaselor; membrele ei îşi pierduseră sensibilitatea şi cu toate că, supunându-se voinţei, picioarele i se mişcau fără vlagă, ea nu le simţea mişcarea. Aerul devenise şi el atât de rece, încât începu să bată grindina. Cădea în boabe mari, tari ca piatra şi tăioase ca ţurţurii de gheaţă, împroşcând apa ca nişte grăunţe de plumb şi ricoşând pe buştean ca gloanţele. Ploua fără cruţare pe faţa şi pe capul lui Mary, rănindu-i ochii, biciuindu-i obrajii şi tăind-o la buza inferioară. Silită cum era să se ţină încleştată cu amândouă mâinile de buştean, nu putea să se apere şi era nevoită să sufere dezarmată acest ropot neîndurător. Clănţănea din dinţi; mâna ei rănită era amorţită şi degerată, dureri cumplite îi tăiau mijlocul; se simţea murind de frig. Afundarea în apa îngheţată o ucidea. Pe când se lupta aşa ca să ajungă la mal, un singur gând o stăpânea, şi ţinta acestui gând nu era dânsa, nici Denis, ci copilul din pântecele ei. Un instinct poruncitor se trezi deodată într-însa, ca şi cum, printr-o stranie comunicare între copil şi propria ei fiinţă, un mesaj ar fi vestit-o că, dacă nu avea să iasă de îndată din apă, copilul va trebui să moară.

Niciodată până atunci nu se gândise cu atâta dragoste la copil. Uneori îl urâse, ca pe-o parte a trupului ei demn de dispreţ, dar acum un dor fierbinte de el o copleşea. Dacă murea ea, trebuia să moară şi el. Se gândea la acest copil viu, care, îngropat în trupul ei înecat, va fi mânat spre mare, mişcându-se din ce în ce mai slab în temniţa cărnii ei lipsite de viaţă. Se ruga fără cuvinte pentru salvarea ei, spre a-l putea naşte.

Ajunsese la un loc unde apele umflate ale râului

rupseseră malul şi se revărsau peste câmpurile învecinate. Simţea în stânga ei aceste unde mai calme şi căuta cu slabele-i puteri să se îndrepte într-acolo. Încerca mereu să iasă din curentul principal, dar era mereu trasă înapoi. Aproape că pierduse orice nădejde când, la un cot ascuţit al râului, buşteanul ei fu brusc abătut din cursa lui de un vârtej şi împins într-o zonă unde nu mai simţea nici valuri, nici bulboane, nici asalturi sălbatice. Lăsă bârna să plutească înainte până când se opri, apoi îşi întinse tremurând picioarele în jos. Ele atinseră fundul, iar Mary se ridică, stând în apă până la şolduri. Greutatea apei şi frigul care o îngheţase aproape că o împiedicau să se mişte, dar înaintând puţin câte puţin, Mary se depărta totuşi încet de vuietul râului. În sfârşit, scăpase din ghearele puhoiului. Uitându-se în jurul ei, zări cu nemăsurată bucurie, prin întunericul de nepătruns, o lumină. Vederea acestei lumini avu asupra ei efectul unui balsam divin, aplicat deodată pe rănile ei. Se mişcase parcă ani întregi într-o lume de umbre întunecate, în care fiecare pas şovăielnic era legat de emoţii sumbre şi de primejdii nevăzute, ce puteau s-o nimicească. Licărul acela slab şi constant lucea liniştit; şi lumina lui vagă îi apăru ca o fagăduială de tihnă şi seninătate, îşi aminti că prin aceste locuri se afla o mică fermă izolată, şi se gândi că oricine ar fi locuit într-însa, nu putea să nu-i dea adăpost în groaznica ei stare şi într-o noapte teribilă ca aceasta. Zgribulindu-se, ea se îndreptă către acea lumină.

Abia de putea umbla. O povară grea în partea de jos a corpului o copleşea, şi zvâcniri chinuitoare o sfâşiau la fiecare pas. Aplecată aproape până la pământ, îşi urma cu îndârjire drumul. Lumina fusese atât de aproape şi totuşi cu cât Mary înainta, cu atât părea să se depărteze de dânsa! Picioarele i se înfundau adânc în pământul ce mustea, încât era nevoită să facă eforturi ca să le scoată. Cu fiecare pas părea să se scufunde mai adânc în mlaştina pe care era silită s-o străbată acum. Şi totuşi înainta, împotmolindu-se tot mai mult, căzând în

genunchi, pe când căuta să-şi croiască drum printr-un amestec puturos de apă şi mocirlă. Una din ghete îi fusese smulsă din picior de nămolul lipicios şi nu izbutise să o desprindă; pielea ei, albită prin afundarea prelungită în apă, era acum mânjită şi stropită de noroi, resturile veşmintelor se târau în zdrenţe după ea.

În sfârşit, i se păru că ajunge pe pământ solid şi că se apropie de lumina fermei, când, deodată, făcând un pas înainte, nu mai simţi sprijin sub picioare. Începu să se scufunde în mlaştină. Scoase un ţipăt. Nămolul cald şi mocirlos îi cuprindea cu o moale insistenţă picioarele, trăgând-o în jos în strânsoarea lui. Îi era cu neputinţă să se smulgă şi pe când se lupta, băşici de gaze izbucneau din smârc, ameţind-o cu duhoarea lor. Se cufunda. Avea impresia că nu fusese salvată de la o moarte rece şi curată în apele râului decât pentru a fi nimicită într-un chip mai demn de ea. Acest nămol era un giulgiu mai potrivit pentru ea decât apa pură a torentelor de munte. Trupul ei pângărit fusese sortit să se descompună în această putreziciune şi, topindu-se, să sfârşească prin a face parte definitiv din ea. Faptul de a fi învins toate primejdiile prin care trecuse în noaptea aceea şi de a fi lipsită de ajutorul ce-l vedea în faţa ei, o scotea din sărite. Într-un efort disperat, se luptă să găsească un punct de sprijin; cu un strigăt, se aruncă înainte, agăţându-se cu furie de muşchiul umed ce acoperea suprafaţa mlaştinii. Planta vâscoasă oferea prea puţin sprijin, dar Mary, întinzându-şi mâinile, îşi încleştă cu atâta frenezie degetele pe ea, încât reuşi, cu o ultimă sforţare supraomenească, să se elibereze doar prin puterea braţelor ei. Apoi îşi trase, gâfâind, corpul până într-un loc mai rezistent al mlaştinii, rămânând întinsă acolo, cu totul istovită. Nu mai putea umbla şi, după câteva clipe de odihnă, începu, de aceea, să se târască în patru labe, ca un animal rănit. În lupta ei pentru a scăpa din mlaştină, îşi consumase însă ultimele rămăşiţe de putere şi, deşi se găsea acum pe teren solid şi numai la cincizeci de metri

de mica fermă, îşi dădu seama că nu va putea ajunge niciodată până acolo. Renunţă şi, sughiţând de plâns, rămase culcată pe pământ, deznădăjduită, cu membrele întinse fără vlagă, în vreme ce o nouă aversă o inunda. Dar pe când zăcea aşa, auzi prin vuietul furtunii mugetul slab al unor vite. După o clipă, aceste sunete ajunseră din nou până la dânsa şi, privind spre dreapta, zări, conturându-se vag în obscuritate, profilul mai întunecat al unei clădiri scunde. Cu toată buimăceala din capul ei, Mary înţelese că acolo se afla un adăpost oarecare. Se ridică şi, cu un ultim efort deznădăjduit, pătrunse înăuntru, clătinându-se, şi se prăbuşi leşinată pe pardoseală.

Refugiul în care ajunsese era o anexă sărăcăcioasă a fermei; un staul de vite dărăpănat. Clădit din pietre groase, cu crăpăturile bine astupate cu muşchi îndesat, interiorul lui era cald. Era atât de scund, încât vijelia glacială trecuse pe deasupra lui, lăsându-l să scape de furia ei. Aerul era plin de un miros de paie şi bălegar, amestecat cu mirosul dulceag al vitelor. Cele trei vaci stăteau în faţa ieslelor, mişcându-se uşor şi resemnat; corpurile abia dacă li se desluşeau, dar ugerele lor albicioase parcă împrăştiau o lumină vagă în mijlocul umbrei. Ochii lor mari şi trişti, deprinşi cu întunericul, priveau cu blândeţe şi sfială ciudata făptură umană ce zăcea, abia răsuflând, pe pardoseala staulului. Apoi, după ce recunoscură în ea o fiinţă slabă şi inofensivă, îşi întoarseră capul cu nepăsare şi se apucară să rumege din nou, liniştit, mişcând încet din fălci.

Mary nu rămase decât o clipă în acea fericită stare de nesimţire. Fu repede trezită de ghimpele ascuţit al suferinţei. Valuri de durere o străbăteau. Începeau din spate, se împrăştiau în tot corpul, coborând în coapse într-o încleştare lentă, chinuitoare, care creştea treptat până la paroxism. Apoi, deodată încetau, lăsând-o moleşită, istovită şi neputincioasă.

Îndurase aceste accese în tot timpul tragicei ei

peregrinări. Acum, însă, erau de nesuportat. Zăcând pe gunoiul staulului, suferea cu ochii închişi. Cu braţele şi picioarele întinse fără vlagă, trupul ei, pe care Denis îl numise sanctuarul lui, era mânjit cu noroi uscat şi afundat în bălegarul ce aburea. Printre dinţii încleştaţi lăsa să-i scape gemete de durere; broboane de sudoare îi şiroiau pe frunte, prelingându-se pe pleoapele închise; trăsăturile ei, desfigurate de murdărie şi schimonosite de îngrozitoarele încercări prin care trecuse, erau încremenite, dar în jurul capului ei efluviile tuturor suferinţelor păreau a se fi condensat într-o radiere ce-i încadra chipul muribund ca o aureolă.

Pauzele dintre dureri deveneau din ce în ce mai scurte, iar perioadele acute mai lungi. Când un acces trecea, aşteptarea pasivă a celui următor era o adevărată tortură. Apoi începea, înfigându-şi ghearele în ea, sfâşiind-o, răspândindu-i-se în toţi nervii. Vaietele ei se amestecau cu vuietul vântului, care nu înceta. Tot ce suferise nu însemna nimic faţă de chinurile de acum. Se zvârcolea pe pardoseala de piatră şi sângele i se amesteca cu sudoarea şi murdăria ce o năclăiau. Îşi dorea moartea. Înnebunită, îi invoca pe Dumnezeu, pe Denis, pe maică-sa. Implora mila Mântuitorului ei prin gemete de deznădejde, ce răbufneau printre dinţii încleştaţi. Doar vântul răspundea strigătelor ei. Se stârnea şi o batjocorea, năpustindu-se cu urlete asupra staulului. Zăcu aşa, sleită de puteri, până când, într-un moment când n-ar mai fi fost în stare să reziste unui nou val de durere, şi când uraganul atinse culmea violenţei, ea aduse pe lume, în mijlocul acestui asurzitor tumult, un fiu. Îşi păstră cunoştinţa până când ultima caznă se potoli. Apoi, când nicio durere nu mai rămăsese de îndurat pentru ea, se cufundă în abisul fără margini al uitării.

Născut prematur, copilul era mic şi plăpând. Legat încă de maică-sa lipsită de cunoştinţă, tindea spre ea bătând aerul cu degetele lui micuţe. Capul i se clătina pe gâtul firav. Rămase culcat acolo, abia respirând, în timp ce

mamă-sa zăcea lângă el şi pălea treptat de pe urma unei încete scurgeri de sânge. Apoi scoase un scâncet slab şi spasmodic.

Ca un răspuns parcă la această chemare, uşa grajdului se deschise încet şi lumina unui felinar pătrunse tulbure în întuneric. O femeie bătrână intră. O broboadă groasă de lână îi învelea capul şi umerii, şi saboţii ei grei clămpăneau la fiecare pas. Venise să vadă dacă vitele se aflau în siguranţă şi tefere şi, apropiindu-se de ele, le mângâie pe grumaz, le bătu pe crupe, spunându-le cuvinte de încurajare:

— Ei, Pansy, cucoană! Na-na, Daisy, scoală-te! Hai, Belle, şi tu, frumoasa mamei, uşurel, uşurel, fetiţo! Na-na-na! Vai, ce noapte cumplită! Ce furtună! Dar aţi stat liniştite, nu v-aţi urnit din loc. Aşa-i bine, drăguţele mele! Nu vă fie teamă, aveţi un adăpost de nădejde! Sunt aproape de voi. Am să vă...

Se întrerupse brusc şi îşi înălţă capul, trăgând cu urechea. I se păru că auzise în grajd un scâncet slab. Dar era bătrână şi aproape surdă, iar vuietul uraganului îi vâjâia în urechi; crezând că s-a înşelat, era gata să se întoarcă şi să-şi reia treaba, când auzi lămurit din nou acelaşi ţipăt.

— Dumnezeule! murmură ea. Ce-o fi asta... ce... ce... ce? Sunt sigură că am auzit ceva... ceva ciudat, ca un plânset de copil.

Cu o mână nesigură lăsă felinarul în jos, căutând cu ochii în întuneric; deodată încremeni, privind neîncrezătoare şi înspăimântată.

— Păcatele mele! strigă ea. E un copil... şi cu maică-sa! Doamne sfinte, e moartă! O, ce noapte, ce noapte! Ce e dat bătrâneţii mele să vadă!

Într-o secundă îşi aşeză felinarul pe pardoseala de piatră şi se lăsă greoaie în genunchi. Fără nicio urmă de dezgust, se apucă de lucru cu mâinile ei aspre, mişcându-le cu dibăcie şi experienţa ei de femeie a gliei, pentru care natura e o carte deschisă. Repede, dar fără pripeală,

ea desprinse copilul şi-l înveli cu un colţ al şalului ei. Apoi îşi îndreptă atenţia spre mamă, îi deşertă cu o apăsare dibace placenta şi opri hemoragia. În timp ce muncea, vorbea singură neîncetat:

— S-a mai pomenit aşa ceva?... Şi-a dat aproape sufletul, săraca! Şi e atât de tânără şi de drăgălaşă! Trebuie să fac tot ce pot pentru ea. E mai bine acum... dar, pentru Dumnezeu, de ce n-o fi venit în casă? Doar aş fi primit-o! Da, da, Cel de Sus m-a făcut să intru în staul, ca să văd de vite.

Bătu mâinile lui Mary între palmele ei, îi frecă obrajii, o acoperi cu restul şalului şi ieşi în grabă.

Întoarsă în bucătăria caldă, bătrâna îl strigă pe fiul ei, care şedea în faţa focului ce trosnea:

— Iute, băiete! Fugi repede până la Levenford ca să aduci un doctor! Trebuie să pui mâna pe unul cu orice preţ! În staul e o femeie bolnavă. Porneşte, pentru Dumnezeu, şi nu cârti! E vorba de viaţă sau de moarte!

El se uită năuc la ea, exclamând cu un aer stupid:

— Cum, în grajdul nostru?

— Da, strigă ea, furtuna a mânat-o acolo! Dacă nu te grăbeşti, s-a isprăvit cu ea! Iute, iute, repede-te după un ajutor!

Tânărul se ridică uluit şi îşi puse anevoie haina.

— N-am mai pomenit una ca asta, murmură el. În grajdul nostru! Dar ce i s-a întâmplat?

— Nu mai întreba atât, se înfierbântă ea, pleacă îndată! Nu te îngriji de cal. Trebuie să goneşti ca un nebun.

Îl împinse afară şi, după ce-l văzu pornind, luă o crăticioară, turnă în ea lapte dintr-o cană de pe raft şi-l încălzi în grabă. Scoase apoi o pătură de pe patul din bucătărie, patul ei însăşi, şi fugi din nou în staulul vacilor, cu pătura pe braţ şi laptele cald în mână. O înveli pe Mary cu pătura, îi ridică cu blândeţe capul şi-i turnă cu greutate câteva picături de lapte cald printre buzele învineţite. Clătină din cap cu un aer neîncrezător, murmurând: „Mi-e frică s-o mişc, e atât de vlăguită!”

Luând cu grijă copilul pe braţ, îl duse în bucătăria caldă şi se întoarse apoi cu un prosop curat, umezit, şi cu încă o pătură pentru Mary.

— Aşa, micuţa mea, asta o să-ţi ţină de cald, şopti ea, înfăşurând trupul moleşit al fetei în a doua cuvertură. Apoi, cu drăgăstoasă gingăşie, şterse cu prosopul noroiul lipit de obrazul ei palid şi rece.

Făcuse astfel tot ce-i stătea în putinţă, şi acum, stând pe vine, aşteptă cu răbdare, fără a-şi desprinde nicio clipă privirea de la Mary, şi frecându-i din când în când mâinile inerte sau mângâindu-i fruntea îngheţată. Rămase aşa aproape o oră.

În sfârşit, uşa fu dată în lături, şi, într-o rafală de vânt şi ploaie, un bărbat intră în grajd.

— Slavă Domnului că aţi sosit, domnule doctor! strigă bătrâna. Mi-a fost teamă că n-o să veniţi.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el scurt, înaintând înspre dânsa.

În câteva cuvinte îl lămuri. Medicul dădu calm din cap şi îşi aplecă trupul înalt şi uscăţiv spre cea ce zăcea pe pardoseală. Era un om tânăr acest doctor Renwick, practician priceput, dar proaspăt sosit la Levenford şi dornic de a-şi forma o clientelă. Acest lucru îl făcuse să vină pe jos într-o noapte ca aceasta, în timp ce alţi doi medici, solicitaţi înaintea lui, refuzaseră. Se uită la faţa lividă şi suptă a lui Mary, şi pipăi apoi pulsul ei slab şi neregulat. În vreme ce urmărea cu o linişte senină secundarul ceasului său, bătrâna îl privea cu îngrijorare.

— Credeţi că o să moară, domnule doctor?

— Cine-i femeia asta? întrebă el.

Bătrâna scutură din cap.

— N-o cunosc, nu ştiu nimic despre ea. Dar ce suferinţă, domnule doctor, pentru biata făptură!

Părea că-l imploră să facă tot ce poate.

— Copilul?

— E în bucătărie. Trăieşte până acum, dar e o biată bucăţică de om, plăpând de ţi-e mai mare mila.

Medicul se uita scrutător şi rece la forma omenească ce zăcea nemişcată în faţa lui, dar omul din el era mişcat. Părea să reconstituie cu un ochi de cunoscător întregul şir al suferinţelor ei, ca şi cum istoricul lor i-ar fi fost înscris într-un chip de neşters pe trăsăturile obrazului. Vedea nările lipite ale nasului ei fin şi drept, cearcănele negre de sub ochii afundaţi în orbite, prăbuşirea vrednică de milă a buzelor ei palide şi moi. Un sentiment de compătimire se trezi în el, amestecat cu o stranie, năvălitoare duioşie.

Îi ridică din nou mâna gingaşă şi inertă, ţinând-o în a lui ca pentru a transmite trupului ei ceva din propria sa vitalitate; pe urmă, întorcând mâna şi zărind rana ce străpungea palma, exclamă fără voie:

— Sărmana copilă! Atât de tânără şi atât de părăsită! Apoi, ruşinat de slăbiciunea lui, urmă pe un ton mai aspru: E într-o situaţie gravă. Hemoragie abundentă şi şoc... şoc provocat de cine ştie ce nenorocire. Trebuie dusă la spital, adăugă el în cele din urmă.

La aceste cuvinte, tânărul ţăran, care până atunci rămăsese tăcut, spuse de lângă uşă:

— Dacă doriţi, domnule doctor, înham într-un minut calul la teleagă.

Renwick o privi întrebător pe bătrână. Ea dădu cu aprindere din cap în semn de aprobare, implorându-l totodată cât o mişcare a mâinilor.

— Prea bine atunci.

Îşi încordă umerii. Cazul nu promitea niciun onorariu, ci numai greutăţi şi primejdii şi un risc pentru reputaţia lui viitoare. Dar era gata să şi-l ia. Simţea că trebuie să-l ia. Ochii lui străluceau de dorinţa de a o scăpa.

— Nu e numai şocul, spuse el cu glas tare. Nu-mi place respiraţia ei. Poate că e o pneumonie, şi în acest caz...

Dădu cu înţeles din cap, se întoarse şi se aplecă asupra trusei sale; scoase din ea un întăritor şi i-l administră pe cât permiteau împrejurările.

Când isprăvi, teleaga – un grosolan vehicul ţărănesc adânc şi greu ca o cotigă – aştepta pregătită în faţa uşii.

Pruncul fu înfăşurat în pături şi aşezat cu grijă într-un colţ, apoi o purtară pe braţe pe mamă, culcând-o lângă copilul ei. La urmă, Renwick se sui în teleagă şi, pe când o sprijinea pe Mary cu braţele, flăcăul se săltă pe bancheta lui şi dădu bici calului. Porniră astfel prin beznă, spre spital. Ciudata ambulanţă îşi urma agale calea, hurducând şi hodorogind, în timp ce doctorul ţinea în braţe trupul vlăguit al lui Mary, apărând-o astfel, pe cât putea, de hopurile drumului.

După ce dispărură, bătrâna închise cu un oftat uşa grajdului şi se îndreptă încet şi cu spatele încovoiat spre casă. Când intră în bucătărie, pendula bătu solemn de opt ori. Femeia se apropie liniştită de scrin, scoase din sertar Biblia şi, punându-şi încet ochelarii ei vechi cu ramă de oţel, deschise cartea la întâmplare şi începu să citească în linişte.

12

Vântul, ce bătea cu atâta violenţă în vest, sufla şi mai furios în est. În acea după-amiază de duminică, pe când vijelia făcea ravagii la Levenford şi în localităţile înconjurătoare, un uragan şi mai distrugător bântuia comitatele de pe coasta răsăriteană a Scoţiei.

La Edinburgh, unde Denis înainta opintindu-se pe Princes Street, vântul ce gonea pe această arteră cenuşie şi roasă de vreme îi umfla paltonul până în jurul urechilor, ridicându-l în sus pe el însuşi. Îi plăcea acest vânt, care-i dădea o senzaţie de forţă când se lupta cu el ca să înainteze. Cu pălăria în mână, cu părul răvăşit, cu buzele întredeschise, îşi croia drum împotriva lui, Vântul îi cânta în obraz ca zumzetul unui titirez uriaş, iar Denis cânta şi el sau scotea fără să vrea sunete nearticulate, exprimând astfel exuberanţa virilă ce clocotea în el. Dintre puţinii trecători de pe stradă, unii se întorceau fără voie spre a-l privi, murmurând invidioşi printre buze învineţite şi

tremurătoare: „Straşnic flăcău, pe cuvântul meu!”

Era ora patru fără un sfert. Denis îşi luase ceaiul devreme la „Hotelul de temperanţă McKinley pentru familii şi comercianţi”, o casă serioasă, fără pretenţii, dar unde se servea o hrană excelentă şi copioasă. Înghiţise o porţie mare de cârnaţi, golise o farfurie de plăcintă şi tot ceainicul, în salonul personal al „Mamei McKinley”. Bătrâna doamnă McKinley era gata să facă orice pentru Denis, căci tânărul ştia să se facă iubit de ea, ca de altfel de majoritatea oamenilor, şi trăgea totdeauna la dânsa când venea la Edinburgh. Ea îi dăduse la plecare un pachet mare de sandvişuri, ca să-i ţină de foame până la sosirea lui târzie la Dundee, şi un sărut sonor, spre a-i susţine moralul până când avea să-l revadă. E bine să ai asemenea prieteni, îşi spunea el cu căldură, simţind aproape teancul întăritor de sandvişuri atârnat de un nasture al paltonului, în timp ce se îndrepta spre Granton, pentru a lua feribotul ce traversa golful fluviului Forth până la Burntisland. Singura lui nemulţumire în legătură cu vremea era că ar putea să împiedice plecarea feribotului; dar în lipsa acestuia, îşi spunea în glumă, era destul de tare ca să treacă golful înot.

Cu toată vijelia, ploaia nu începuse încă; şi cum nu erau nici patru kilometri până la Granton, Denis renunţă la mijlocul de transport obişnuit şi se hotărî să facă pe jos drumul până la feribot. Era plăcut să simţi că trăieşti! Vântul acesta îl îmbăta, şi senzaţia pe care i-o dădea izbindu-l în obraz trezea în el o dorinţă şi mai puternică de a trăi. Bocănind pe trotuar cu paşi viguroşi, era sigur că va putea străbate uşor distanţa în ceasul de care dispunea.

Şi pe când înainta, gânduri plăcute îi treceau prin minte. Afacerile pe care le făcuse întreceau aşteptările sale şi spera că în ziua următoare, la Dundee, avea să-şi consolideze relaţiile cu întreprinderea Blain & Co. Mister Blain cel tânăr era personajul de frunte al firmei; ţinea mult la el şi simţea că dacă-l va convinge să intre în

legături cu casa Findlay, bătălia va fi câştigată. Începu să ticluiască un mic discurs bine meşteşugit, cu care avea să înceapă convorbirea de mâine. Declamă cu emfază vântului şi străzilor pustii cuvântarea lui, distrându-se de minune, subliniindu-şi argumentele cu gesturi expresive, astfel încât, în momentul când ajunse la Granton, îl copleşise pe mister Blain cel tânăr cu poezii, îl bombardase cu consideraţii tehnice şi-l redusese la tăcere printr-un raţionament inatacabil. Spre uşurarea lui, observă acum că feribotul se ciocnea de micul lui chei, toate semnele indicând apropiata lui plecare, iuţindu-şi paşii se urcă pe vas. De pe puntea joasă a vaporului, golful părea mai sumbru şi mai ameninţător decât de pe chei: crestele valurilor cenuşii se rostogoleau cu o spumă albă. Micul vas se clătina puternic şi parâmele ce-l legau de babalele de pe chei pârâiau şi trosneau sub eforturile reunite ale vântului şi mareei. Dar Denis era un bun marinar şi se alătură netulburat altor trei pasageri care se adunaseră la prova şi contemplau, cu priviri mohorâte, apele golfului, uniţi prin sentimentul neliniştitor al primejdiei.

— Nu-mi place deloc cum arată, spuse unul.

— Da, e cenuşiu şi ameninţător, zise altul.

— Începe să-mi pară rău că nu am ţinut seamă de sfatul nevesti-mii rămânând acasă, interveni al treilea, încercând fără convingere să glumească.

Denis îi luă peste picior:

— Dar ce vă închipuiţi? strigă el voios. Oare căpitanul s-ar încumeta să pornească dacă n-ar fi sigur că va ajunge pe malul celălalt? Nu sunt decât cinci mile până dincolo. Ce mare ispravă? Peste douăzeci de ani o să sărim peste un şanţ ca ăsta sau o să-l trecem pe picioroange.

Îl priviră cu îndoială; el însă porni să râdă, să glumească. Îi zeflemisi până când se dădură bătuţi şi în cinci minute îi înrolă sub steagul lui. Îl acceptară drept şef, temerile lor teribile se risipiră şi unul din cei trei scoase din buzunar o sticlă mică şi plată.

— Ce-ar fi dac-am trage o duşcă înainte de a pleca? întrebă el, făcând semn cu ochiul. Era o culme a sociabilităţii! Cel cu sticla bău întâi, apoi ceilalţi doi trasera câte o înghiţitură, cu modestia unor invitaţi; Denis însă refuză.

— M-am umflat atât de mult cu cârnaţi, încât mi-e teamă de riscuri, răspunse el cu un gest expresiv înspre apa nestăpânită, dând de înţeles că singura lui dorinţă în viaţă era de a păstra minunata mâncare pe care tocmai o plătise.

Ceilalţi râseră încântaţi. Ideea că acest tânăr nepăsător şi curajos s-ar putea simţi rău în chipul ridicol pe care-l sugerase, trezi din nou în ei simţul demnităţii. Iar Denis îi încurajă, punându-se cu vervă la nivelul lor şi povestindu-le cu atât haz tot felul de istorii, încât nu prea dădură atenţie plecării feribotului şi tangajului său pe golf. Unul din ei se făcu verde la faţă, altul înghiţea noduri, simţind cum i se face rău, dar toţi trei ar fi murit mai degrabă decât să se dezonoreze în ochii acestui tânăr erou, care acum, la punctul culminant al celei de-a cincea snoave, le povestea replica strălucită pe care irlandezul o dăduse englezului şi scoţianului într-o situaţie deosebit de ridicolă şi de jenantă.

Ceilalţi câţiva pasageri erau mai puţin liniştiţi şi stăteau îngrămădiţi laolaltă, în timp ce vaporul sălta ca o coajă de nucă pe undele agitate. Se agăţau de parapet, stăteau culcaţi pe punte sau sufereau făţiş de rău de mare, în vreme ce vântul încărcat de stropi urla printre cordaje, iar valurile furioase şi agresive se spărgeau de parapetele joase, acoperind puntea cu un strat de apă, care la fiecare mişcare de ruliu năvălea dintr-o latură în cealaltă.

În cele din urmă, totuşi, se apropiară de Burntisland, ieşiră din apele înfuriate şi, după manevre prelungite, acostară. Căpitanul micului vas coborî pasarela, în timp ce apa curgea în şiroaie de pe mantaua lui de muşama. Denis îl auzi spunând:

— Nu-mi pare rău că am ajuns. Nu mi-a plăcut. E cea

mai grea cursă din câte am făcut.

Pasagerii se grăbiră să debarce, dar unii dintre ei suferiseră atât de tare, încât trebuiră să fie purtaţi pe braţe până la chei. Aici, mica ceată de eroi îşi luă rămas-bun de la Denis.

— Atunci, nu plecaţi mai departe? întrebă el.

— Nu, nu, spuse purtătorul lor de cuvânt, ridicându-şi privirea spre nori. Suntem toţi, slavă Domnului, din Burntisland şi o să mai treacă vreme până om face o nouă plimbare la Edinburgh. Sunt bucuros să mă-ntorc acasă după turbata asta de mare.

Îi strânseră solemn mâna, simţind că nu aveau să-l uite niciodată. „Halal flăcăul cela care a trecut peste Forth în mijlocul furtunii!” aveau să-şi repete unul altuia încă multă vreme după aceea. „Nu-i păsa nici de dracu’!”

După ce se despărţiră, Denis se îndreptă spre gară. Trenul de Dundee, care circula în legătură cu bacul de la Granton şi urma să plece la 5,27 p.m., era tras, şi cum era ora cinci şi douăzeci, Denis parcurse peronul, uitându-se prin ferestrele vagoanelor, ca să găsească un compartiment gol de clasa a treia. Numărul călătorilor era mai mare decât s-ar fi putut crede, ţinând seama de vreme, şi Denis merse în lungul trenului până la locomotivă, fără a găsi niciun compartiment liber. Lângă locomotivă, conductorul stătea de vorbă cu mecanicul; Denis, băgând de seamă că primul dintre ei era un om cu care făcuse cunoştinţă – cu obişnuita lui uşurinţă – într-o călătorie anterioară, se apropie de el exclamând:

— Ce mai face domnul Davie McBeath?

Conductorul trenului îşi întoarse capul şi, scrutându-l şovăitor câteva clipe, se lumină la faţă şi răspunse cu cordialitate:

— A, dumneata eşti, domnule Foyle? Nu eram sigur, în primul moment, dacă te cunosc.

— Vezi bine, doar nu sunt doi ca mine prin partea locului, îi aruncă Denis rânjind.

— Dar la voi, acolo, vremea e la fel? întrebă McBeath.

Tocmai vorbeam cu Mitchell – şi arătă cu mâna spre mecanic – despre furtună; nu ne prea place vântul ăsta. Bate dintr-o parte rea.

— Crezi că o să împingă înapoi hodoroaga asta fumegoasă? râse Denis.

Mitchell clătină din cap cu neîncredere.

— Nu-i tocmai asta, exclamă el, cu o privire care spunea mai mult decât vorbele lui; întorcându-se apoi către ajutorul lui din cabină, îl întrebă: Cum stăm cu presiunea, John?

Fochistul îşi înălţă capul şi dinţii lui albi luciră în obrazul înnegrit de fum, când răspunse zâmbind:

— E abur destul ca să te ducă până la Aberdeen, ba chiar mai departe, dacă vrei.

— Mă mulţumesc să ajung pân' la Dundee, şi tu, desigur, la fel, Johnnie Marshall, răspunse pe un ton sec mecanicul.

— Crezi că o să reziste? întrebă cu seriozitate McBeath, uitându-l un moment pe Denis.

— Nu pot şti, replică Mitchell, cu un aer enigmatic, dar o să aflăm cu siguranţă, da, da, şi încă destul de curând.

— Ce înseamnă tot misterul ăsta? întrebă Denis, plimbându-şi privirea de la unul la celălalt.

Fochistul îşi întoarse rânjind capul de la uşa deschisă a cazanului, pe când reflexul flăcărilor juca pe faţa lui neagră şi lucioasă.

— Le e frică de o bucăţică de pod, spuse el, într-un hohot de râs. N-au ajuns încă să ştie ce înseamnă oţetul şi cimentul.

— Taci, mă, din gură! mârâi Mitchell supărat. E lung de trei kilometri, şi vântul îl scutură şi bate în el ca ciocanele a zece mii de draci.

La aceste cuvinte, o tăcere apăsătoare păru să se lase peste micul grup, apoi McBeath tresări şi se uită la ceas.

— Eh, zise el, orice-am gândi, orarul spune „plecaţi" şi n-avem încotro. Haide, domnule Foyle.

— Dar care e, de fapt, primejdia? întrebă Denis

întorcându-se pe peron împreună cu conductorul.

David McBeath îl privi cu coada ochiului, dar în loc să-i răspundă, schimbă vorba cu vădită intenţie:

— Straşnic, paltonul ăsta nou pe care-l porţi!

— Îţi place?

— Te cred. E tocmai ce trebuie ca să te simţi bine într-o seară ca asta, şi elegant, nu glumă!

— Destul de elegant pentru o nuntă, Davie? întrebă Denis, dându-i confidenţial cu cotul.

— Negreşit, îi răspunse distrat conductorul; apoi, întoarse capul, privindu-l cu interes. Cum, cum! Nu cumva te gândeşti să te...

— Nu că mă gândesc, dragul meu. Sunt sigur. Am şi fixat ziua: marţea viitoare şi, bineînţeles, am să port paltonul ăsta. Face parte din trusoul meu.

McBeath se uită ironic la celălalt, apoi muşchii obrazului i se destinseră şi amândoi porniră să râdă cu poftă.

— Nu mai spune! strigă Davie. Mare şmecher eşti! Văd că nu-ţi pierzi vremea. Ei, să fie cu noroc! Vă doresc tot binele, dumitale şi tinerei fete, oricine ar fi ea. Cum te cunosc, trebuie să fi ales bine... Vino acum. Nu putem lăsa un ginere să şadă printre toţi oamenii ăştia în clasa a treia. N-ar fi în siguranţă acolo. Şi, uitându-se pieziş la Denis, descuie un compartiment de clasa întâi.

— Îţi mulţumesc, Davie, spuse Foyle încântat. Eşti om de treabă. Am să-ţi trimit o bucată din tortul de nuntă cât o roată de car. Adăugă apoi mai serios: Ne revedem la Dundee.

Conductorul aprobă din cap şi plecă zâmbind. Câteva clipe după aceea, fluieratul răsună, fanionul flutură şi trenul ieşi din staţie.

Rămas singur în frumosul său compartiment, Denis se uită cu satisfacţie în jurul lui şi, rezemându-se pe pernele moi, îşi întinse picioarele pe locul din faţă şi îşi pironi meditativ ochii în tavan. Dar încetul cu încetul privirea îi deveni visătoare, pătrunse prin acoperişul scund şi se

pierdu în depărtări. Se gândea la Mary.

Marţi, chibzui liniştit, va fi căsătorit. Nu chiar în felul cum sperase, nici în acela pe care-l plănuise uneori, dar totuşi căsătorit. Felul ceremoniei nu avea importanţă; ceea ce conta era faptul că nu mai avea să fie holtei – şi de pe acum începea să se simtă mai matur şi mai plin de răspunderi. Un val de căldură îl străbătu, gândindu-se cât de nobil se purta acceptând cu atâta bunăvoinţă aceste răspunderi. Respinse ideea că ar fi dorit vreodată să se sustragă consecinţelor iubirii sale. „Nu, spuse el cu glas tare, nu sunt un ticălos ca să abandonez o fată ca Mary.” Îşi dădu seama din nou de credinţa ei, de drăgălăşenia ei, de încrederea pe care o avea în el; se gândi la ea întâi cu duioşie, apoi cu o vagă nelinişte; amintindu-şi de furtună, spera, de dragul ei, că nu bântuise şi la Levenford. Acum, în ciuda firii sale optimiste, o inexplicabilă deprimare puse stăpânire pe el; sentimentul de calmă fericire care urmase exuberanţei de la începutul călătoriei se transforma încet într-o melancolie fără cauză precisă. Încercă să se scuture de ea, îndreptându-şi gândurile spre viitorul trandafiriu care-i aştepta, pe Mary şi pe el, în căsuţa lor de la Garshake, imaginându-şi minunata carieră pe care avea să şi-o asigure prin destoinicia lui, cugetând la vacanţele de care aveau să se bucure, la călătoriile în străinătate pe care le vor face mai târziu, dar nu izbuti să risipească umbra care întunecase radiosul său optimism. Începu să se teamă pentru Mary, să se întrebe dacă procedase cu înţelepciune aşteptând atât de mult ca s-o scoată din casa aceea.

Începu să plouă, şi un strat tulbure şi unsuros de apă şi zăpadă topită acoperi fereastra compartimentului. Rafalele de vânt aruncau bulgăraşi de măzăriche în pereţii trenului, cu un zgomot asemănător unui pleoscăit de cârpe ude, în timp ce ploaia ropotea pe acoperişurile vagoanelor ca proiectată de un uriaş furtun. Deprimarea lui Denis spori şi o presimţire sumbră îl năpădi când evocă, cu amar regret, dulcea şi mistuitoarea frumuseţe a

trupului lui Mary şi îşi aminti cum culesese floarea acestei frumuseţi. Sub atingerea sa brutală, o copilă devenise femeie, fiind silită să sufere crunt de pe urma faptei lui. Gingaşa ei feciorie fusese desfigurată de el, şi chiar numai efortul de a ascunde starea ei o făcuse, desigur, să îndure cele mai mari chinuri. Armonia tainică a formelor ei îi apărea ca un lucru pe care-l distinsese şi pe care ea n-avea să-l mai redobândească niciodată. Un oftat adânc îi izbucni din piept când trenul îşi încetini treptat mersul, oprindu-se într-o mică gară. Era un tren personal, care se mai oprise în câteva staţii, fără ca Denis să dea vreo atenţie acestui fapt; aici însă, spre marea lui plictiseală, uşa compartimentului se deschise şi un om bătrân, de la ţară, intră. Se aşeză liniştit în colţul opus, aburind de ploaie, în timp ce şiroaie de apă curgeau de pe el pe perne şi pe jos; o dată cu aburul, se răspândea în jurui lui mirosul unui lichid mai tare decât apa de ploaie. Denis holbă ochii, declarând cu răceală:

— E un compartiment de clasa întâi.

Bătrânul scoase din buzunar o batistă mare cu carouri roşii şi albe şi îşi suflă nasul cu un zgomot de trompetă.

— Adevărat, zise el solemn, având aerul de a-şi roti privirea în jurul vagonului. Îmi pare bine că mi-ai spus. Mă bucur să pot călători luxos, dar faptul că e clasa întâi sau ba nu schimbă nimic pentru mine, căci tot n-am niciun fel de bilet. Şi izbucni într-un râs zgomotos, de om beat.

Denis era atât de departe de dispoziţia lui normală, încât nu gustă situaţia. În mod obişnuit, ivirea acestui neaşteptat tovarăş de drum l-ar fi amuzat enorm, acum însă nu putea decât să-l privească cu un aer mohorât.

— Mergi departe? întrebă el în cele din urmă.

— La Dundee, drăguţul de Dundee. Oraşul, vezi bine, nu bărbatul. Nu mă gândesc la Dandy Dundee cel cu bretele, ci la oraş, frumosul nostru Dundee, răspunse celălalt. Iar după ce se explicase cu această serioasă şi scrupuloasă precizie, adăugă cu înţeles: Vorba e că n-am avut timp să-mi scot bilet.

Denis se îndreptă pe banchetă. Înţelese că avea să îndure prezenţa acestui om până la capătul călătoriei, şi se resemnă.

— Cum e vremea acum? întrebă el. Sunteţi ud leoarcă.

— Ud? Sunt ud şi pe dinafară şi pe dinăuntru. Dar, ştii dumneata, o udătură o combate pe cealaltă, şi pentru un cioban călit ca mine, ţoalele ude înseamnă doar să le laşi să se usuce pe tine. Nu-i vorba însă, e o vreme afurisit de jilavă. Sunt mulţumit că nu mă aflu afară, pe dealuri.

Dădu de câteva ori din cap, scoase din buzunar o lulea de lut îmbâcsită, o aprinse, închise capacul ei de metal şi, atârnându-şi-o în colţul gurii, porni să pufăie zgomotos: când umplu compartimentul de fum, scuipă din belşug pe podea, fără a-şi scoate luleaua din gură.

Denis se uită la el cu milă amestecată cu dezgust. Căutând să şi-l închipuie cum va fi fost în tinereţe acest bătrân bădăran îmbibat cu băutură şi punându-şi, amărât, întrebarea dacă şi el ar putea ajunge la bătrâneţe în aşa hal de beţie şi păcătoşenie, melancolia lui crescu şi mai mult. Fără să-şi dea seama de efectul ce-l produsese, bătrânul cioban continuă:

— Ah, pentru mine s-a isprăvit cu munţii! Sună frumos, ce zici? Da, rămas-bun de la munţi, bre! făcu el râzând, lovindu-se cu palma peste coapsă. Seamănă cu numele unui cântec. Rămas-bun de la munţi! Ei, fie cum o fi, mă întorc în oraşul meu de baştină şi n-ai să ghiceşti niciodată de ce. Chicoti tare, sufocându-se de fum.

— Ai moştenit poate ceva bani se aventură Denis.

— Da’ de unde! Bruma de bani care-i am i-am strâns muncind din greu şi cinstit. Mai ghiceşte o dată.

Cum Denis rămase tăcut, bătrânul urmă să îndruge:

— La naiba, n-ai să mă crezi, dar adevărul e că...

Se opri, făcând întruna cu ochiul, apoi izbucni:

— Mă duc la Dundee ca să mă-nsor. Observând cu vădită încântare efectul pe care-l produsese, el continua să flecărească: Nu mă dau încă bătut, cu toate că nu mai sunt atât de mlădios ca odinioară. Mă aşteaptă acolo o

muiere chipeşă şi dolofană, prietenă bună cu prima mea nevastă. Ei da, mâine dimineaţă mă-nsor cu ea. De-aia sunt aici, în tren, şi nesocotesc odihna de duminică. Trebuie să sosesc la timp, îţi dai seama.

Pe când celălalt continuă să trăncănească, Denis îl privea cu o curiozitate amestecată cu repulsie, provocată mai ales de ciudată coincidenţă de situaţii. Avea în faţa lui în acest îngust compartiment, un alt bărbat aflat pe punctul de a se însura. Oare acest bătrân dezgustător îi oferea imaginea propriei sale ignominii sau întruchipa el o dureroasă anticipare a viitorului său?

Consternat, Denis îşi puse întrebarea dacă în ochii celor de o seamă cu el nu părea, poate, tot atât de vrednic de dispreţ cum părea acest bătrân în ochii săi. Şi un val de mustrări de sine şi de aspre reprobări îl copleşi, când începu să treacă în revistă felul său de a trăi. Un sentiment de umilinţă îl cuprinse brusc şi, în desperarea lui, rămase mut şi abătut până în clipa când trenul intră huruind în staţia Saint-Fort. Aici, tovarăşul său de călătorie se ridică şi ieşi din compartiment, spunând:

— Mai avem o bucată bună de drum. Mă dau jos numai ca să văd dacă nu cumva găsesc ceva ca să mai scap de frig; doar un păhărel care să-mi încălzească măruntaiele.

După o clipă, se întoarse însă ca să spună pe un ton liniştitor:

— Mă întorc! N-am plecat, nu-ţi fie frică! Nu te las eu aşa, singur! Mă întorc ca să-ţi ţin de urât până om ajunge la Dundee. Plecă apoi tropăind.

Denis se uită la ceas. Era ora şapte şi cinci. Trenul nu avea întârziere. Când scoase capul pe geam, observă că, între timp, vântul se întărise din cale-afară. Călătorii care coborâseră din vagoane erau luaţi pe sus, în lungul peronului, iar cu toată greutatea lui, trenul oprit în staţie părea să se clatine pe roţi. Văzu un grup de oameni care, în timp ce vântul îi biciuia, se adunaseră în jurul lui McBeath, asaltându-l cu întrebări:

— Nu e primejdios să plecăm mai departe, domnule

conductor?

— Ce vânt nemaipomenit! Oare trenul o să reziste?

— Va putea rămâne pe şine?

— Doamne, ce noapte! Ce crezi despre pod? De ne-am vedea odată acasă!

I se păru că prietenul său, conductorul, era tulburat şi nervos. Dar cu toate că McBeath, care purta răspunderea a o sută de vieţi omeneşti, era în adevăr îngrijorat, răspundea cu calmul imperturbabil al unui personaj oficial:

— E sigur ca Banca Scoţiei, doamnă.

— Ăsta vânt? Ia, acolo, oleacă de briză, omule. Ar trebui să-ţi fie ruşine!

— Da, o să rămână pe şine; şi într-un ceas ai să fii acasă, împreună cu fetiţa dumitale, cucoană.

Denis îl auzi repetând întruna asemenea răspunsuri, flegmatic, stăpânit şi impenetrabil. Calmul lui păru să liniştească pe deplin călătorii, care, sub impresia cuvintelor sale de îmbărbătare, se împrăştiară, suindu-se în compartimentele lor.

În sfârşit, se dădu semnalul de plecare şi trenul se puse din nou în mişcare. Atunci Denis zări silueta tovarăşului său de drum, care se opintea împotriva vântului, într-un efort de a ajunge până la ultimul vagon; dar în teama şi graba lui, bătrânul cioban alunecă şi se lungi pe peron. Trenul se depărtă de el, ieşind din staţie şi lăsându-l definitiv în urmă. În lumina palidă şi agitată de vânt a lămpii din staţie, Denis mai reuşi să arunce o ultimă privire asupra obrazului uluit şi nedumerit, umplut de o disperare aproape comică. Aşezându-se iar în colţul lui, în timp ce trenul se apropia de capătul de sud al podului de peste fluviul Tay, Denis cugetă cu sinistru umor că celălalt avea să întârzie, desigur, la nunta sa din dimineaţa următoare. Poate că era o lecţie pentru el însuşi. Da, era dator să înveţe din acest straniu şi neplăcut incident. N-o va lăsa marţi pe Mary să aştepte!

Trenul înaintă, ajungând la ora şapte şi treisprezece

minute la intrarea podului. Înainte de a se angaja pe linia unică ce traversa podul, îşi încetini mersul în dreptul cabinei de semnalizare, ca să i se poată trece bagheta, fără de care nu-i era permis să înainteze. Stăpânit iar de presimţiri rele, Denis lăsă din nou în jos geamul vagonului şi scoase capul ca să vadă dacă totul era în regula. Forţa uraganului era aproape să-i smulgă capul, dar în lumina reflexelor roşii, răspândite de locomotivă, el desluşi vag, întinzându-se în depărtare, traversele masive ale podului, aducând cu scheletul enorm al unei uriaşe reptile, dar făcut din oţel, rezistent şi dur ca diamantul. Apoi, văzu deodată cum semnalizatorul coborî cu nesfârşită precauţie treptele cabinei sale, ţinându-se strâns de bară cu o mână. Înmână bagheta fochistului şi îndată după aceea se sui cu mare greutate înapoi, în cabina lui, luptându-se cu vântul şi urcând ultimele trepte, în timp ce se ţinea de mâna pe care i-o întindea dinăuntru un camarad.

Atunci, trenul porni din nou, intrând pe pod. Denis trase geamul în sus şi se instala liniştit în colţul lui. Când însă vagonul trecu prin faţa cabinei de semnalizare, avu impresia fugitivă că două feţe palide şi înspăimântate îl priveau prin fereastră, asemenea unor fantome furişându-se pe lângă el în întuneric.

Furia uraganului se dezlănţui acum nestânjenită. Vântul proiecta ploaia pe pereţii vagoanelor cu un duruit asemănător loviturilor a sute de baroase, zăpada apătoasă izbea în geamuri, lipindu-se de ele şi închizând cu totul vederea. Trenul oscila pe şine ca un beţiv ce se clatină şi, cu toate că înainta încet şi cu precauţie, părea, datorită furiei şi violenţei furtunii, să gonească nebuneşte. Şi în timp ce-şi continua astfel cursa în beznă, huruitul roţilor, vuietul şi zguduiturile vijeliei şi zgomotul valurilor ce se spărgeau în adânc de piloanele podului dădeau senzaţia unei viteze neînfrânate şi nesăbuite.

Şezând singuratic şi tăcut în spaţiul îngust al compartimentului său, aruncat încoace şi încolo de

scuturăturile vagonului, Denis simţi deodată că zăngănitul roţilor îi vorbea. În timp ce gonea pe şine, el le auzi gâfâitul într-un refren surd şi desperat: „Doamne-ajută! Doamne-ajută! Doamne-ajută!”

În mijlocul urletelor uraganului, acest ison încet şi melancolic se întipărea în creierul lui Denis. Presimţirea unui iminent şi înspăimântâtor dezastru începu să-l apese. În chip ciudat, nu se temea pentru el însuşi, ci pentru Mary. Vedenii groaznice fulgerau prin câmpul întunecat al închipuirii lui. O vedea înfăşurată într-un linţoliu alb, cu ochii trişti şi rugători, cu părul despletit şi ud, cu picioarele şi mâinile însângerate. Monştri fantastici o asaltau, făcând-o să se scufunde într-o genune întunecată. O revedea apoi cu faţa contractată, schiţând un palid surâs, ca o statuie de madonă îndurerată, şi ţinând în mână un copil firav. Scoase un strigăt de groază, şi într-un acces de desperare sări în picioare. Dorea să ajungă până la dânsa, să deschidă uşa vagonului, să iasă din această cutie în care era închis ca într-un cavou. Ar fi dat într-o clipă tot ce poseda ca să părăsească acest vagon. Dar lucrul era cu neputinţă.

Era întemniţat în acest tren, care înainta implacabil, desfăşurându-se în propriile sale reflexe de lumină ca un şarpe întunecat şi roşu, ce-şi face drum târându-se cu mişcări sinuoase. Străbătuse un kilometru şi jumătate din lungimea podului şi ajunsese la traversa centrală, unde o reţea de grinzi de oţel forma ca un tub care trebuia străbătut. Trenul pătrunse în acest tunel – încet, cu teamă, în silă, tremurând din fiecare bulon, din fiecare nit al carcasei lui, în timp ce uraganul îi dădea asalt, căutând să învingă rezistenţa, sporită acum, ce i se opunea. Roţile zăngăneau cu insistenţa neîncetată a unui clopot funebru, repetând întruna implorarea: „Doamne-ajută! Doamne-ajută!”

Atunci, deodată, când tot trenul se găsi închis între grinzile de oţel ale traversei centrale, vântul se umflă cu un răget triumfător, violenţa şi furia sa ajungând la

paroxism.

Podul se rupse. Grinzile de oţel se frânseră ca paiele, cimentul se fărâmiţă, curgând ca nisipul, stâlpii de fier se încovoiară ca ramurile de salcie. Traversa centrală se topi ca ceara. Frânturile ei traseră după ele trenul chinuit, care se roti nebuneşte o clipă în gol. Imediat după aceea, o avalanşă de cioburi de sticlă şi de aşchii de lemn se abătură asupra lui Denis, tăindu-l şi strivindu-l cu nimicitoare violenţă. Auzi zăngănit de metale răsucite şi ropot de pietre în cădere. Dezolarea de nedescris a vreo sută de voci omeneşti, unite într-un strigăt subit şi scurt de spaimă şi deznădejde, îl izbi hidos în urechi, ca un vaier imens în faţa sorţii inexorabile. Pereţii compartimentului se învârtejiră în jurul lui ca un giulgiu, iar podeaua se ridică deasupra capului său. Şi în timp ce se rostogolea, strigă şi el cu glas tare: „Doamne-ajută-mă.” , rostind apoi încet: „Mary!”

Cu o iuţeală neînchipuită, trenul, încovoindu-se ca traiectoria unui proiectil, descrise în întuneric o parabolă de lumini sclipitoare, cufundându-se fără zgomot în iadul negru al apei, unde, ca o rachetă, se stinse într-o clipă – dispărut pe vecie! În răstimpul nemărginit al unei secunde, Denis, rostogolindu-se prin aer, înţelese ce se petrecuse. Ştia totul, apoi deodată încetă de a şti. În aceeaşi clipă în care primul strigăt slab al copilului răsuna în staulul de la Levenford, corpul său mutilat se precipita în undele negre, dezlănţuite, zăcând apoi mort în adânc, pe fundul golfului[15].

---

[15] Autorul evocă în acest capitol o tragică şi răsunătoare întâmplare reală. Podul lung de trei kilometri peste Firth of Tay, inaugurat în 1878 şi care făcea legătura directă între Edinburgh şi Dundee, a fost distrus în ziua de 28 decembrie 1879 pe la ora 7,30 seara, de o furtună de o extraordinară violenţă, în timp ce un tren de persoane trecea peste el. Trenul s-a prăbuşit în apele golfului, toţi pasagerii găsindu-şi moartea. Această catastrofă a inspirat scriitorului german Theodor Fontane una din cele mai cunoscute balade ale sale.

CARTEA A DOUA

1

Un ger muşcător domnea în acea dimineaţă la Levenford. Fulgi mari de zăpadă uscată, plutind uşor şi legănat ca nişte fluturi, umpleau aerul, aşternându-se într-o pătură groasă pe solul rece. Iarna se înteţise târziu, iar acum părea a nu mai voi să înceteze, cum îşi spunea Brodie, stând pe pragul prăvăliei sale şi plimbându-şi privirea în susul şi în josul străzii pustii. În chip ciudat, liniştea străzii îl calma, iar pustietatea ei îi dădea mai multă libertate ca să respire. De trei luni încoace, îi venise greu să dea ochii cu concetăţenii săi, astfel că acum lipsa de agitaţie din jurul său dădeau un răgaz mândriei sale rănite, dar nu frânte. Avea putinţa să-şi destindă un moment fruntea încruntată şi să-şi admire voinţa de nestăpânit. Da, sarcina lui fusese grea în ultimele trei luni, dar – Dumnezeu i-era martor – o dusese la capăt! Săgeţile lansate împotriva lui fuseseră numeroase şi pătrunseseră adânc; niciodată însă nu trădase prin vreun cuvânt, prin vreun gest zvâcnirile amorului său propriu jignit. Izbândise. Îşi împinse înapoi pe ceafă pălăria lui pătrată, îşi înfipse degetele în scobiturile de la subraţ ale vestei şi, adulmecând dârz cu nările sale cărnoase aerul tăios, aruncă o privire agresivă în lungul străzii tăcute. În ciuda frigului înţepător, nu-şi pusese nici palton, nici fular; era atât de încrezător în vigoarea şi rezistenţa lui fizică, încât dispreţuia asemenea semne de slăbiciune. Ce-mi trebuie palton cu constituţia *mea?* părea să spună

atitudinea lui trufaşă, în pofida faptului că în dimineaţa aceea fusese nevoit să spargă o pojghiţă de gheaţă de pe cana de apă înainte de a se putea spăla. Asprimea vremii se potrivea cu dispoziţia lui. Gusta din plin temperatura glacială, simţea o senzaţie de înviorare trăgând cu putere în piept aerul îngheţat şi aspirând o dată cu el fulgii zburători de zăpadă, care i se aşezau pe limbă, topindu-se ca nişte ostii şi umplându-l de o forţă proaspătă.

Deodată, zări un om ce înainta pe celălalt trotuar. Doar mândria lui aţâţată îl reţinu pe Brodie în faţa uşii, căci recunoscu în acest individ pe cel mai lipicios şi mieros palavragiu din tot oraşul. „Lua-l-ar dracu’ cu limba lui veninoasă!” mormăi el, auzind zgomotul domol şi înăbuşit al paşilor ce se apropiau şi văzând cum celălalt traversa cu hotărâre strada. „I-aş smulge-o cu plăcere din gură! Uite că vine spre mine. Mi-am închipuit eu!”

Într-adevăr, înfofolit până la urechile lui învineţite, Grierson sosea. Şi, aşa cum prevăzuse Brodie, se opri în faţa lui.

— Îţi doresc o zi bună, domnule Brodie, începu el, punând pe „Brodie” un accent amabil, ce putea fi luat drept semn de respect sau drept ironie.

— Bună ziua, răspunse Brodie pe un ton sec. Suferise amarnic în trecut de pe urma veninului ascuns al acestui personaj perfid, faţă de care nutrea o neîncredere profundă.

— Mă tem că gerul o să mai dureze, urmă celălalt. A fost o iarnă foarte grea, dar nu pari să suferi deloc. Se vede că eşti de oţel, de suporţi orice.

— Mă împac destul de bine cu vremea, mârâi Brodie, aruncând o privire dispreţuitoare asupra nasului vânăt al celuilalt.

— Necazul e însă că şi gerurile astea aspre trebuie să înceteze odată şi odată, observă Grierson insinuant. Într-o bună zi, gheaţa trebuie să se spargă. Nu se poate să nu vină o moină, şi cu cât gerul e mai tare, cu atât moina va fi mai dulce. Într-o zi va interveni o mare schimbare în

situaţia de aici.

Se uită apoi cu nevinovăţie la celălalt. Brodie înţelese pe deplin sensul dublu al acestor cuvinte, dar nu era destul de abil ca să răspundă cu aceeaşi monedă.

— Zău? spuse el cu un rânjet forţat. Deştept mai eşti, omule, grozav de deştept.

— Nu, nu, domnule Brodie. Simplă intuiţie! Ceea ce la romani se chema a face preziceri după vreme.

— Nu mai spune! Văd că eşti şi erudit pe lângă toate astea!

— Ascultă, urmă Grierson netulburat, azi de dimineaţă, un pui de măcăleandru mi-a intrat pe fereastră, în odaie; părea mort de frig. Dădu din cap: Vremea asta trebuie să fie îngrozitoare pentru păsări... şi pentru toţi cei ce n-au adăpost.

Apoi, înainte ca Brodie să poată scoate un cuvânt, adăugă:

— Ce-ţi face întreaga familie?

Brodie se sili să răspundă calm:

— Destul de bine, mulţumesc. Nessie face progrese admirabile la şcoală, după cum, desigur, ai auzit. O să ia şi anul acesta toate premiile.

„Înghite asta, îşi spuse Brodie în gând, tu, cu tâmpitul tău de găligan, pe care deşteapta mea de fetiţă îl înlătură totdeauna de pe locul întâi”.

— N-am auzit, dar e totuşi minunat! Grierson se opri un moment, întrebând apoi, pe un ton dulceag: Ai mai primit, în timpul din urmă, vreo veste de la cealaltă fată, vreau să spun, de la Mary?

Brodie scrâşni din dinţi, dar se stăpâni şi rosti încet:

— Te-aş ruga să nu mai pomeneşti acest nume de faţă cu mine.

Grierson luă un aer profund mâhnit.

— Vai, te rog să mă ierţi, domnule Brodie, dacă te-am supărat, dar fata asta a dumitale mi-era simpatică. Am fost foarte îngrijorat de lunga ei boală; am auzit însă că a găsit un post la Londra şi mă întrebam dacă acest lucru

nu s-a datorat oamenilor acelora de la Darroch... vreau să spun, familiei Foyle. Desigur, însă, că nu ştii mai mult decât mine. Şi privindu-l pieziş pe Brodie, urmă: Da, m-am interesat mult de afacerea asta. Din pură umanitate, mă-nţelegi. Am fost foarte mişcat când bietul prunc a murit la spital.

Brodie îl privea cu un aer glacial, dar tortura continuă:

— Se spune că era un copilaş cu adevărat drăguţ şi doctorul a fost afectat că n-a putut să-l salveze. S-a ocupat mult de boala mamei, şi nu mă mir: era un caz atât de neobişnuit, cu complicaţii, pneumonie şi câte şi mai câte! Clătină îndurerat din cap. Dar ce nenorocire, domnule, că tatăl n-a fost cruţat, ca să poată face o femeie cinstită din... hm! hm! Iartă-mă, domnule Brodie! Am uitat complet! M-a luat gura pe dinainte.

Grierson se pierdu în scuze umile. Îl lovise pe Brodie unde-l durea mai mult, îl făcuse să se crispeze, dar era destul de isteţ spre a şti să se oprească la timp.

Brodie îl sfredeli cu privirea. Fierbea de mânie, dar cu un glas scăzut, sugrumat, rosti:

— Poţi să-ţi toceşti limba cât vrei, nu-mi pasă!

Era o atitudine greşită, căci îi oferi îndată lui Grierson prilejul de a-şi relua hărţuiala, ceea ce nu întârzie să facă. Cu o chicoteală mieroasă, îşi dădu drumul:

— Bravo! Bravo! Aşa-mi placi! Un curaj ce nu se frânge niciodată! Nu pot decât să admir, domnule Brodie, atitudinea dumitale neclintită în faţa acestor ruşinoase întâmplări. Un bărbat care deţine o poziţie atât de importantă în oraş ar fi putut prea bine să fie distrus printr-o asemenea prăbuşire, căci nu încape îndoiala că timp de câteva luni tot Levenfordul n-a răsunat decât de întâmplarea asta.

— Trăncăneala de la Răscruce nu mă poate atinge, replică Brodie gâfâind. Ar fi fost în stare să-l ucidă cu privirea pe celălalt, dar demnitatea îl oprea de a se folosi de alte arme, iar mândria nu-i permitea să bată în retragere.

— Da, da, răspunse Grierson chibzuind, dar pe un altul l-ar fi doborât să fie ţinta acestor trăncăneli şi să ajungă ca întreg oraşul să râdă pe socoteala lui. Domnule, adăugă el, coborând glasul, ca şi cum i-ar fi venit o idee, toate acestea ar fi suficiente ca să împingă pe un om ca toţi oamenii să caute mângâierea în băutură.

Brodie îi aruncă o privire încrâncenată pe sub sprâncenele sale stufoase. Oare îl ponegriseră şi în această privinţă?

— Nimic nu întrece o picătură bună, ca să îmbărbăteze pe om, mai ales pe o vreme ca asta, insinuă domol. Eh, trebuie să plec. E cam rece ca să stai aşa, la taifas. La revedere, domnule Brodie.

Grierson se depărtă grăbit, aplecându-şi capul cu modestie, fără a-i da timp celuilalt să răspundă. Tremura, e drept, din cauza statului pe loc în aerul îngheţat, dar focul lăuntric ai mulţumirii de sine îl încălzea în chip delicios. Se înfierbânta gândindu-se la tulburarea observată în privirea sălbatică a lui Brodie, atunci când săgeţile sale, lansate cu fineţe, îşi atinseseră ţinta, şi se desfăta amintindu-şi de geamătul adânc pe care acumularea veninului lor sfârşise prin a i-l smulge. Râdea pe înfundate de plăcere, gândindu-se la amuzanta poveste pe care avea s-o istorisească seara la club; auzea de pe acum hohotele de râs stârnite şi îşi gusta dinainte succesul. Şi de ce să nu-i fi tăiat nasul acestui bivol înfumurat? Ce crede el că e, de-şi dă aerele astea obraznice şi arogante? Şi afară de asta, cine şi-ar fi dat afară propria lui fiică într-o noapte ca aceea? Provocase moartea copilaşului. Da, prin aceasta aproape că o ucisese şi pe Mary, dacă e să dăm crezare zvonurilor! Pneumonie şi febră puerperală, iată cu ce s-a ales şi numai Dumnezeu ştie cât o mai fi suferit. E scandalos, da, chiar dacă e o adevărată... Îşi urmă drumul şi dispăru, continuând să rumege aceste gânduri.

Brodie îl urmări din ochi, cu buzele strânse într-o linie subţire şi arcuită. Aşa se poartă oamenii ăştia, îşi spunea

el. Vor încerca să-l lovească, să-l calce în picioare, să-l sfâşie acum când era doborât. Dar chiar numai la această idee, el se îndreptă cu mândrie. Nu, nu era doborât! Aveau să vadă ei, cei ce-şi închipuiau acest lucru! Răbdare! Într-o lună sau două, toată această blestemată afacere se va destrăma, lumea nu-şi va aduce decât vag aminte de ea. Adevăraţii lui prieteni, nobilimea, fruntaşii districtului nu puteau avea pentru el decât simpatie şi regrete. Amintindu-şi însă de ce îndurase, buzele lui strânse fremătară uşor. În timpul săptămânilor în care Mary zăcuse între viaţă şi moarte la spital, rămăsese indiferent, dur şi aspru ca o stâncă, imuabil în hotărârea lui de a o repudia pe fiică-sa. Prin propria ei faptă, ea se declasase, iar el declarase făţiş că o va lăsa să putrezească afară din rândurile societăţii onorabile. În faţa suferinţei mute a soţiei sale, a clevetirilor pătimaşe şi a fluctuaţiilor opiniei surescitate a oraşului, în ciuda stăruinţelor depuse de doctorul Renwick într-o aprinsă convorbire particulară cu el, sub oprobriul afronturilor şi mustrărilor publice, rămăsese neclintit şi neînduplecat. Refuzase să o vadă pe fata lui şi conştiinţa de a fi rămas inflexibil îi liniştea acum cugetul răscolit. Dar oamenii nu ştiau cât suferise; lovitura dată orgoliului său fusese aproape mortală.

Cu o crudă uşurare îşi abătu gândurile spre mângâierea care-i dăduse putere în cursul acestor luni de amărăciune: evocă stăruitor şi cu voluptate catastrofa de pe podul de peste Tay. Nu privea cu nicio mulţumire moartea micuţului bastard – îl renegase din prima clipă –, dar imaginea trupului zdrobit al lui Foyle, ale cărui rămăşiţe jalnice fuseseră găsite şi zăceau acum putrezind în pământul Darrochului, îi pierise numai rareori din minte. Era un balsam pentru aroganţa lui rănită. Închipuirea lui se desfatase fără margini cu o sumedenie de amănunte crude şi macabre. Nu-i păsa că o sută de alţi oameni pieriseră acolo; nimicirea întregului tren nu era pentru el decât mijlocul unei drepte răzbunări. Acest

singur om îl insultase, cutezase să i se împotrivească şi acum era mort. Era o dulce consolare.

Tocmai se pregătea să intre înapoi în prăvălie, când se văzu acostat din nou. Un bărbat mititel, nervos şi timid ca un iepure de casă, se ivise brusc din uşa de alături spre a-i vorbi. Era Dron. Un dispreţ adânc se întipări pe faţa crispată a lui Brodie la vederea mişcărilor sacadate ale celuilalt. În vreme ce căuta să ghicească scopul vizitei omuleţului, îşi recâştigă siguranţa de sine, pe care i-o redădea totdeauna conştiinţa spaimei ce putea să o inspire altora. Avea oare să-i anunţe naşterea noului său mormoloc? se întrebă el, observând privirea ciudată, ascunsă a celuilalt.

Dron avea într-adevăr un aspect neobişnuit. Tremurând de emoţie reţinută, frecându-şi repede mâinile între ele cu un pârâit, clipind neîncetat din ochii cu genele spălăcite, tremurând din genunchi ca lovit de tetanos, încerca bâiguind să vorbească.

— Dă-i drumul, mârâi Brodie, şi nu mă mai ţine în faţa uşii! Cu ce fel de animal ai fost miluit de astă dată?

— Nu-i tocmai vorba de asta, spuse repede Dron, cu un nou acces de tremurici, adăugând apoi rar, ca un om ce-şi repetase bine replica: Mă întrebam numai dacă sunteţi sigur că nu aveţi nevoie de localul meu, pe care vi l-am oferit la sfârşitul anului trecut. Făcu semn cu capul spre prăvălia lui goală. Poate că aţi uitat că m-aţi dat afară în ziua aceea, eu însă nu. N-am uitat că m-aţi îmbrâncit, făcându-mă să cad pe spate în stradă. Glasul lui, la ultimele cuvinte, se ridică într-un crescendo strident.

— Ai alunecat şi ai căzut, omuleţule, asta a fost tot. Dacă-ţi place să stai pe şezut în faţa magazinului meu, n-am nimic împotrivă; dar dacă ţi se pare că nu e poziţia cea mai plăcută, n-ai decât s-o spui nevestei dumitale. Pe mine nu mă priveşte, spuse Brodie liniştit.

Totuşi, expresia celuilalt, pătrunsă de două sentimente contrarii, care îşi disputau supremaţia, îl intriga. Avea privirea pe jumătate înspăimântată, pe jumătate

entuziasmată a unui iepure care îşi vede vrăjmaşul prins în propria lui cursă.

— V-am întrebat dacă sunteţi sigur, îngăimă Dron, nesocotind întreruperea, după care urmă grăbit: Aş vrea să ştiu dacă sunteţi absolut sigur că nu aveţi nevoie de localul prăvăliei mele. Căci dacă aţi dori să-l aveţi, nu vi l-aş putea da. Nu l-am închiriat. L-am vândut! L-am vândut societăţii Mungo – Pălării şi tricotaje. Rosti aceste ultime cuvinte pe un ton triumfător, continuând apoi grăbit: Am obţinut mai mult decât doream, căci capitalul lor e nelimitat. Vor deschide un splendid magazin general cu mărfuri de tot soiul şi un raion special, cu vitrină separată, pentru pălării şi şepci. Ştiam că vestea o să vă facă plăcere, de aceea n-am putut să rabd să nu v-o spun. Îndată ce am semnat contractul, m-am repezit încoace. Vocea i se umflă, luând accente frenetice de răutăcioasă satisfacţie: înghite asta, matahală crudă şi încrezută ce eşti, şi rumeg-o pân'ţi s-o face rău! urlă el. O să te-nveţi minte să-ţi baţi joc de oamenii mai slabi decât tine şi să-i chinuieşti!

După care, temându-se parcă de un atac al lui Brodie, făcu stânga-mprejur şi o şterse, dispărând în vizuina lui.

Brodie nu se clinti. Izbucnirea laşă a lui Dron nu-l tulbura deloc, ştirea însă era catastrofală. Oare nenorocul avea să-l urmărească neîncetat? Societatea Mungo, care îşi avea sediul la Glasgow, şi îşi mărginise la început activitatea la acest oraş, începuse de la o vreme să-şi întindă tentaculele în ţinutul din jur; dându-şi seama, ca o deschizătoare de drumuri în comerţ, de avantajele principiului unor sucursale multiple, ea invadase majoritatea orăşelelor din Lanarkshire, iar acum înainta treptat în lungul Clyde-ului. Această incursiune – Brodie o ştia – fusese un dezastru pentru mulţi negustori locali; căci societatea nu se mărginea numai la asemenea focuri de artificii cum sunt vânzările de solduri şi aranjarea de vitrine sclipitoare, în care preţurile articolelor erau marcate nu în şilingi simpli şi cinstiţi, ci în cifre

înşelătoare, terminate în chip viclean cu 11 3/4 pence, fiind însoţite de inscripţii seducătoare, făcute să excite imaginaţia, cum ar fi: „Ideal pentru copii” sau „Adevărat chilipir”, sau pur şi simplu „Superb”, ci cobora fără scrupule preţurile în faţa concurenţei. Deschisese de câtva timp, după ştirea lui, sucursale la Darroch şi Ardfillan, dar cu toate că nu se ocupa exclusiv cu comerţul de pălării, Brodie se legănase cu gândul că avea să cruţe Levenfordul din cauza vechiului şi reputatului său magazin, îşi spusese cu dispreţ că societatea nu ar putea_reuşi să vândă nici măcar o pălărie pe an. Şi iată totuşi că sosea! Îşi dădea seama că avea să se işte o luptă, o luptă în care nu se va da bătut, în care îi va lăsa să încerce ce pot face împotriva lui James Brodie, până când vor fi siliţi să suporte consecinţele. Deodată, înţelese cât de aproape vor fi de el; şi, într-un brusc acces de furie oarbă, îşi ridică ameninţător pumnul înspre prăvălia goală de alături, întorcându-se apoi şi intrând în magazinul lui.

Se răsti îndată la Perry, care, ca totdeauna, era prezent cu umilinţă peste tot:

— Ce te tot învârteşti pe-aici, nătărăule? Fă şi tu o treabă odată! Mutra asta bleaga mă scoate din sărite.

— Ce-aţi dori să fac, domnule Brodie? N-am pe nimeni de servit.

— Văd prea bine că nu serveşti pe nimeni. Vrei, poate, să insinuezi prin asta că nu am clienţi, eu, care am magazinul cel mai bun şi cei mai solid din tot oraşul? Nu vezi că oamenii stau acasă din cauza zăpezii, dobitocule? Fă puţină ordine aici, sau ia o bucată de săpun şi du-te să te speli pe picioare! strigă Brodie urcându-se, tropăind, în biroul său.

Se aşeză. Acum, că era singur şi nu-şi mai ţinea capul cu atâta trufie ca în faţa lumii, schimbarea aproape imperceptibilă intervenită în înfăţişarea lui devenea mai vizibilă: linia netedă şi fermă a obrajilor săi se scobise uşor şi o cută subţire de amărăciune pornea din colţul

gurii. Pe biroul lui, ziarul *Herald* stătea neatins – de câteva luni nu-şi mai aruncase ochii pe vreun jurnal, omisiune extrem de semnificativă – şi cu un gest neglijent de dezgust, îl mătură de pe masă cu palma deschisă. Imediat după aceea dibui cu mâna buzunarul, scoase maşinal din el pipa şi punga cu tutun, se uită brusc la ele de parcă s-ar fi întrebat cum de ajunseseră în mâinile lui şi le aşeză în faţa lui pe masă, strâmbând cu repulsie din gură. Nu avea poftă să fumeze în dimineaţa aceasta, care-i adusese, una după alta, atâtea neplăceri. Cu toate că un foc vioi de cărbuni ardea în sobă şi în ciuda indiferenţei pe care o afişa faţă de vremea rea, i se făcu deodată frig. În timp ce un fior rece îl străbătu, se gândi la cuvintele lui Grierson: „Nimic nu întrece o picăturică pentru a combate frigul şi a te îmbărbăta!” O picăturică! Ce expresie pentru un om în toată firea, îşi spuse Brodie. Dar i se potrivea lui Grierson să vorbească aşa, cu vocea lui dulceagă şi tărăgănată şi felul lui linguşitor şi prefăcut. Concluzia evidentă pe care o trase din această reflecţie fu aceea că la Răscruce fusese deja taxat drept beţiv, el, care nu se atinsese de luni de zile de vreo băutură.

Sări în sus cu nerăbdare şi se uită prin fereastra îngheţată. Zăpada aşternută peste tot, pe sol, pe Leven, pe acoperişurile caselor, continua să cadă, nevrând parcă să se mai oprească. Fulgii ce zburau prin aer îi apăreau lui Brodie, luaţi în parte, ca o apăsare suportabilă, dar care devenea de neîndurat prin mulţimea lor. Pe când stătea meditând, un gând ce dormita în capul lui începu să se trezească. Simţi în mintea lui confuză nedreptatea oarbă a acuzaţiei voalate că ar căuta mângâiere în băutură. „Asta e – murmură – sufăr ruşinea, dar nu gust nimic din plăcere.” Dezolarea spectacolului de afară i se puse din nou pe suflet şi, pătruns de fiori reci, continuă să vorbească singur. Această înclinaţie de a sta de vorbă cu sine cu glas tare era ceva cu totul nou; acum însă, când îşi rostea astfel gândurile, ele se desfăşurau mai limpede şi mai puţin încurcat: „Zic ei că aş trage câte o

înghiţitură; vezi bine, la ce să te aştepţi din partea acestor porci jegoşi decât la asemenea vorbe fără noimă, dar, pe legea mea, am să fac tocmai cum spun ei! Tot trebuie să-mi spăl gura de gustul acestor scârboşenii. Stârpitură schiloadă ce e, cu afurisita lui de picăturică! El şi cleiosul lui «iertaţi-mă, vă rog, cu voia dumneavoastră», cu gudurăturile şi ploconelile lui până în noroi! Într-o bună zi, am să-i dau un picior undeva şi am să-l ţin cu nasul acolo. Da, am nevoie de ceva ca să-mi clătesc gura după plictiselile de azi-dimineaţă”. Faţa i se schimonosi într-o grimasă severă şi adăugă cu ironie tot către odaia goală: „Îţi mulţumesc, totuşi, domnule Grierson... mulţumesc pentru această sugestie foarte potrivită!”

Apoi expresia i se schimbă: simţi deodată o poftă sălbatică şi nestăpânită de a bea. Se simţea atât de tare, plin de o vigoare atât de brutală, încât i-ar fi plăcut să îndoaie drugi de fier: era atât de avid de viaţă, avea în el puteri atât de enorme de a-i gusta plăcerile, încât găsea că ar fi în stare să golească rezervoare uriaşe de alcool. „La ce-mi serveşte să trăiesc ca un blestemat de pastor ratat, lumea tot vorbeşte pe socoteala mea. Am să le dau eu un subiect de trăncăneală, lua-i-ardracu’!” strigă el, trăgându-şi pălăria peste ochi şi părăsind încruntat prăvălia.

La distanţă de câteva case se afla o ospătărie mică şi liniştită, cu firma „La pajura Wintonului”, ţinută de o bătrâioară respectabilă, Phemie Douglas, renumită pentru băuturile ei spirtoase, virtutea ei şi încăperea retrasă din fundul localului, botezată de spiritele rafinate din societatea mai bună a oraşului, pentru care ea constituia un refugiu favorit, cu numele de „Salonaşul intim al lui Phemie”. Intrând în tavernă, Brodie evită totuşi acest cerc select, căci nu avea timp să stea de vorbă; dorea să bea, şi cu cât aştepta mai mult, cu atât pofta îi creştea. Rămase în barul public, care era gol, şi ceru chelneriţei un grog cu whisky. „Repede, te rog”, spuse, cu un glas

răguşit din pricina dorinţei sale nestăpânite. Acum, că se hotărâse să bea, nimic nu-l putea reţine, nimic nu putea înfrâna pofta crescândă ce-i usca gâtlejul, făcându-l să-şi strângă şi să-şi deschidă fără încetare pumnii şi să bată iritat din picior pe duşumeaua acoperită cu rumeguş, în timp ce-şi aştepta paharul de whisky încălzit. Când fata i-l aduse, dădu pe gât băutura fierbinte, dintr-o singură sorbitură prelungă.

— Încă unul, spuse nerăbdător.

Bău în total patru pahare mari de whisky, arzător şi tare ca focul, înghiţindu-le de îndată ce-i erau aduse. Acum lucrau în el ca un ferment puternic. Pe măsură ce se aprindea, Brodie se simţea mai uşor; negurile ultimelor săptămâni se împrăştiau; continuau să se învârtejească în creierul lui ca nişte nori de fum, dar totuşi se risipeau. Un zâmbet sardonic îi juca pe buze, în timp ce sentimentul superiorităţii şi al personalităţii sale inviolabile creştea în el; dar aceasta era singura manifestare a gândurilor ce-l năpădeau. Trupul îi rămase liniştit, mişcările lui deveniră mai precaute, mai reţinute; îşi păstră pe deplin stăpânirea de sine, în vreme ce mândria lui rănită găsea alinare în gândurile trandafirii ce-i goneau prin minte. Chelneriţa era tânără, atrăgătoare şi foarte dispusă să intre în vorbă cu acest bărbat straniu şi enorm, dacă el i s-ar fi adresat. Dar Brodie nu-i dădu atenţie, ba nici măcar n-o observă; stăpânit de senzaţia acestei minunate eliberări de odioasa lui descurajare şi adâncit în reflecţii incoerente, dar fascinante, asupra viitoarelor sale acţiuni şi triumfuri, el păstra tăcerea, cu privirea pierdută în gol. În cele din urmă, ceru o sticlă de whisky, plăti şi plecă.

Întors în biroul său, continuă să bea. Limpezindu-se mai mult cu fiecare pahar, mintea lui devenea mai dominatoare, mai poruncitoare; trupul lui răspundea mai repede şi mai bine tuturor impulsurilor; şi Brodie aproba acum pe deplin recentele sale acţiuni.

Sticla golită, aşezată pe masă în faţa lui, purta pe etichetă inscripţia „Roua munţilor” care, în imaginaţia lui

aburită, i se păru extrem de potrivită, căci acum se simţea puternic ca un munte şi scânteietor ca roua.

— Da, murmură, adresându-se sticlei, ascultă bine ce-ţi spun: nu mă vor doborî. Sunt mai tare decât ei. Îi pot pune cu botul pe labe. Tot ce-am făcut a fost just. N-am să dau înapoi nici cu un pas pe calea ce am urmat-o faţă de ea. Puţină răbdare încă, şi ai să vezi cum am să procedez acum. Totul va fi dat uitării şi nimic nu-mi va sta în cale! Voi face din ei ce vreau!

Nu ştia, de fapt, cine erau cei pe care-i acuza, dar îngloba în chip larg şi neprecizat în această categorie pe toţi aceia despre care îşi închipuia că-l combătuseră, îl depreciaseră sau nu-l recunoscuseră drept omul care era. Nu se mai gândea acum la concurenţa ce-i ameninţa comerţul; în faţa orgoliului său nemăsurat, ea părea prea neînsemnată, prea ridicol de neputincioasă spre a-l putea atinge serios. Opoziţia la care se referea era generală, insesizabilă, dar cristalizată în sentimentul că mâna oricui se putea ridica împotriva demnităţii sale sacrosancte. Acum această obsesie, care stăruise în el în stare latentă, devenea mai puternică, frământându-l şi mai mult. Pe de altă parte însă, în timp ce primejdia ce-i ameninţa poziţia se ridica mai limpede în faţa lui, încrederea în capacitate sa de a o învinge sporea şi se exalta în aşa măsură, încât îl făcea să se simtă aproape atotputernic.

În cele din urmă, tresări şi îşi scoase din buzunar ceasul; acele, care i se părură mai mari şi mai negre ca de obicei, arătau ora unu fără zece.

„E timpul să mă duc la masă, îşi spuse el cu mulţumire. Timpul să-mi revăd scumpa, grijulia mea soţie. Minunat lucru să ai o femeiuşcă atât de drăgălaşă, care să te atragă spre casă!” Se ridică cu demnitate, dar clătinându-se uşor, aproape imperceptibil, trecu maiestuos prin prăvălie, nesocotindu-l pe Perry, care se ploconea cu un aer speriat, şi ieşi cu paşi mari în stradă, înaintând în mijlocul ei, ca un lord. Păşea semeţ în mijlocul părţii carosabile, cu capul ridicat, cu umerii traşi înapoi,

înfigându-şi picioarele în caldarâm cu un sentiment magnific al importanţei sale. Puţinii trecători îl priveau cu stupoare; şi în timp ce îi observa cu coada ochiului, uimirea lor îi stimula îngâmfarea şi-i sporea încrederea uriaşă în sine. „Uitaţi-vă bine – părea a spune atitudinea lui. Îl vedeţi pe Brodie… pe James Brodie şi, pe legea mea, e cineva!” Străbătu prin zăpadă tot drumul până acasă, ca şi cum ar fi condus un cortegiu triumfal, menţinându-se atât de precis în mijlocul străzii şi păstrându-şi atât de constant direcţia, încât vehiculele, puţin numeroase în ziua aceea, fură nevoite să-l ocolească, lăsându-l stăpân necontestat al străzii.

Ajuns în faţa casei sale, se opri. Învelişul alb al zăpezii conferea clădirii o ireală şi înşelătoare demnitate, îndulcind liniile aspre, ascunzând contururile bondoace şi rigide, contopind elementele distonante, astfel încât în faţa ochilor înceţoşaţi ai lui Brodie clădirea lua aspectul unei mase impunătoare care, profilându-se pe cerul opac şi cenuşiu, dădea iluzia că ar avea dimensiuni uriaşe. Niciodată nu-i plăcuse atât de mult, niciodată nu-i inspirase o mai mare admiraţie. Cu un sentiment de exaltare, se îndreptă spre uşa din faţă şi intră.

În vestibul, îşi scoase pălăria şi, cu gesturi mari şi extravagante, scutură în toate direcţiile stratul gros de zăpadă ce se adunase pe ea, urmărind cu amuzament cum grămăjoarele apoase împroşcau tavanul, pereţii, tablourile şi candelabrul; apoi izbi zgomotos cu ghetele sale butucănoase în podea, desprinzând de pe ele bulgări tari şi îndesaţi de gheaţă şi zăpadă. Avea să aibă puţin de furcă puturoasa aceea a lui, ca să cureţe toată murdăria asta, îşi spuse Brodie, intrând în bucătărie cu un aer de cuceritor.

Se aşeză îndată în faţa enormului castron cu supă de carne şi oase de vacă, îngroşată cu faină de orz, ce aburea îmbietor pe masă, în aşteptarea lui – mărturie neluată în seamă a devotamentului şi prevederii soţiei sale. Exact ce trebuie pe o vreme geroasă ca asta, îşi

spunea în gând, ducând fără întrerupere la gură, cu lăcomia unui animal nesăţios, lingura mare şi încărcată până la margine şi muncind neîncetat cu fălcile. Zdrobea şi sfarâma cu dinţii lui tari bucăţelele de carne şi micile frânturi de oase ce înotau în supă, constatând cu încântare că de săptămâni întregi nu simţise atâta poftă şi nici gustul mâncării nu-l satisfacuse în aşa măsură.

— Minunat! recunoscu el faţă de doamna Brodie, plescăind din buze. Şi e un noroc pentru tine, căci dacă mi-ai fi afumat supa într-o zi ca asta, ţi-aş fi aruncat-o în obraz. Şi cum ea rămase încremenită în faţa acestei laude neaşteptate, se răsti la ea: Ce stai aşa de bleagă? Asta-i tot ce am la masă?

Doamna Brodie se depărtă îndată, dar în timp ce-i aducea în grabă rasolul şi un castron cu cartofi şi varză fiartă, se întrebă, cu teamă, ce-l putuse oare scoate din veşnica lui muţenie şi îmbufnare, dându-i o bună dispoziţie atât de zgomotoasă şi de diabolică. Brodie îşi tăie o felie mare din carnea grasă de vacă, trântindu-şi-o pe farfurie, pe care o încarcă după aceea cu cartofi şi cu varză, şi porni să mănânce. Cu gura plină, o măsură batjocoritor:

— Dar nostimă siluetă mai ai, draga mea! rânji el între două îmbucături. Eşti aproape tot atât de dreaptă ca minunea ta de nas. Nu, nu fugi!

Ridică cuţitul cu un gest larg, ameninţător, ca s-o oprească pe loc, în timp ce termina de mestecat cu zgomot o halcă de rasol. Urmă apoi, cu un interes afectat:

— Trebuie să recunosc că n-ai devenit mai drăguţă în vremea din urmă; toate grijile astea te-au consumat; de fapt, aduci mai mult ca oricând cu o mârţoagă bătrână. Văd că tot mai porţi zdreanţa asta de capot. Se scobi în dinţi cu colţul furculiţei. Îţi stă admirabil!

Mama stătea în faţa lui, ca o trestie uscată, incapabilă de a-i suporta căutătura ironică. Îşi îndrepta ochii spre fereastră, ca şi cum această privire pierdută ar fi ajutat-o să îndure mai uşor înţepăturile soţului ei. Faţa îi era

cenuşie şi transparentă ca a unei bolnave, ochii căscaţi, cu o stinsă şi încremenită expresie de descurajare; mâinile ei slabe, deformate de muncă, se jucau nervos cu un şiret desfăcut al rochiei.

Deodată, Brodie fu izbit de un gând. Se uită la ceas şi strigă:

— Unde-i Nessie?

— I-am dat ceva de mâncat la şcoală, ca să nu fie obligată să se întoarcă la masă prin zăpadă.

Brodie mârâi, întrebând apoi:

— Şi mama?

— N-a vrut să se scoale azi, de teama frigului.

Brodie se scutură de râs.

— Aşa ar fi trebuit să te menajezi şi tu, strâmbătură ce eşti! Dac-ai fi avut tot atâta minte ca dânsa, ai fi rezistat mai bine şi nu te-ai fi uzat aşa de repede. Se opri un moment, după care urmă: Aşadar suntem singuri amândoi. Ce lucru emoţionant, nu-i aşa? Ei bine, am o veste mare pentru tine! O surpriză grozavă!

Doamna Brodie îşi întoarse îndată privirea de la fereastră, uitându-se la el într-o mută aşteptare.

— Nu te pierde cu firea, rânji batjocoritor, nu e vorba despre târfa ta de fată. N-ai să afli niciodată unde e! E vorba de afaceri de astă dată. Îmi eşti de aşa mare ajutor, mă sprijini atât de mult, încât trebuie să-ţi povestesc lucrul ăsta. Se opri cu un aer important. Firma de articole de îmbrăcăminte Mungo a cumpărat prăvălia de lângă aceea a soţului tău, da, de lângă magazinul lui Brodie, pălărierul. Râse cu hohote. Să nu te mire deci, dac-ai să ajungi în curând la azilul de săraci – adăugă el, urlând de propria lui glumă.

Ochii doamnei Brodie se pierdură din nou în gol. Simţi deodată o slăbiciune şi se aşeză pe un scaun; dar de îndată ce făcu acest lucru, privirea ironică a lui Brodie se întunecă şi obrazul lui, înroşit dinainte de mâncarea fierbinte, se învineţi de furie.

— Ţi-am spus eu să stai jos, netrebnico? Scoală şi

aşteaptă să isprăvesc cu tine!

Ca un copil ascultător, doamna Brodie se ridică.

— Poate că faptul că porcii aceia o să aibă îndrăzneala să se instaleze pe pragul uşii mele nu înseamnă prea mult pentru tine. Îţi capeţi prea uşor, poate, mâncarea şi băutura, în vreme ce eu trebuie să muncesc pentru ele. Se vede că mintea ta neroadă nu pricepe că va fi o luptă până la ultima suflare, până la ultima lor suflare!

Izbi cu pumnul în masă. Veselia lui zgomotoasă scădea treptat, făcând loc mahmurelii.

— Dacă nu eşti în stare să gândeşti, eşti capabilă, sper, să serveşti. Adu-mi prăjitura.

Doamna Brodie îi aduse o farfurie de mere în aluat, pe care el le atacă precum un lup hămesit, în timp ce dânsa stătea la celălalt capăt al mesei ca o curcă plouată. Vestea pe care i-o dăduse o îngrijora prea puţin. La umbra personalităţii dominante a lui Brodie, nu se temea de un dezastru pecuniar; cu toate că o ţinea foarte strâns cu cheltuielile de menaj, ea ştia că soţul ei nu ducea niciodată lipsă de bani, şi-l văzuse adesea scoţând din buzunar câte un pumn de monede lucioase de aur... Tristeţea ei era pricinuită de alte griji. De şase săptămâni nu primise nicio scrisoare de la Matthew, dar chiar şi înainte comunicările lui deveniseră din ce în ce mai scurte şi atât de neregulate, încât ajunsese să se simtă adânc jignită şi îngrijorată. Pe Mary o considera acum pierdută pentru totdeauna. Nu ştia nici măcar unde se afla; auzise doar zvonul că familia Foyle îi procurase un serviciu oarecare la Londra, dar ignora cu totul în ce fel de serviciu era. Toate speranţele şi toată dragostea ei se îndreptau acum spre Matthew. Nessie era în chip atât de absolut favorita lui Brodie, încât Mamei îi rămăsese numai Matt. De altfel îl iubise totdeauna cel mai mult pe fiul ei, iar acum, când acesta o lăsa fără veşti, era sigură că fusese lovit de o boală sau de vreo nenorocire. Deodată, tresări, auzindu-l pe Brodie strigând:

— Dă-mi puţin zahăr. Ce tot stai acolo visând? Merele

astea sunt acre ca măcrişul. Te pricepi să le găteşti ca o cizmă.

Cu cât efectul alcoolului scădea, cu atât devenea mai ursuz. Îi smulse din mână zaharniţa, presără cu zahăr feliile de mere după gustul lui, apoi le mâncă, dând semne de nemulţumire.

În sfârşit, se ridică, scuturându-se într-un efort de a alunga somnolenţa ce începea să-l cuprindă. Ajuns la uşă, se întoarse către nevastă-sa, strigându-i:

— Acum ai să te aşezi! Sunt sigur că îndată ce voi fi ieşit pe uşă, ai să te ghemuieşti lângă sobă, cu tâmpitele tale de cărţi, pe când eu am să muncesc pentru tine. Şi mai zi că nu eşti leneşă, mai zi că nu eşti netrebnică! Dacă ţi-o spun, e că-i aşa, şi cu asta basta! Te cunosc prea bine şi ştiu cât preţuieşti, putoare!

În timp ce supărarea lui creştea, căuta cu îndărătnicie un mijloc nou ca s-o rănească; şi deodată îi veni în minte o lovitură extrem de rafinată. Ochii îi sticliră de răutăcioasă plăcere: avea să folosească vestea adusă dimineaţa de Dron ca un pretext viclean spre a-i tăia piuitul.

— Acum, când vom avea de furcă cu concurenţa, urmă el încet, oprindu-se în uşă, e nevoie să facem economii. O să trebuiască să punem capăt risipei în casa asta. Ca un început, m-am hotărât să reduc suma ce ţi-o dau pentru menaj. Ai să primeşti de acum înainte cu zece şilingi mai puţin pe săptămână, dar nu uita că nu admit nicio economie asupra mâncării mele. Vei căuta să tai de acolo unde arunci banii degeaba; mie, însă, ai să-mi găteşti la fel ca până acum. Ai auzit? Zece şilingi mai puţin pe săptămână pentru tine! Gândeşte-te la asta când ai să-ţi citeşti romanele.

Cu aceasta se întoarse şi ieşi.

2

Rămasă singură, doamna Brodie se aşeză cu adevărat. Simţea că dacă plecarea soţului ei nu i-ar fi dat putinţa să se odihnească, s-ar fi prăbuşit în faţa lui din pricina istovelii şi a durerii care o rodea în coastă. Era o durere ciudată, semănând cu o împunsătură înceată şi sâcâitoare, care, cu toate că era atât de deprinsă cu ea, încât aproape că nu-i dădea atenţie, îi rodea neîncetat puterile, iar când stătea ceva mai mult în picioare, o obosea în chip exagerat şi de neînţeles. Dar acum, când şedea acolo, obrazul ei, care îmbătrânise mult în ultimele trei luni şi purta urmele concentrării asupra unei ţinte îndepărtate, arăta că nu era absorbită de ideea egoistă a propriilor ei beteşuguri, ci că avea un motiv de mâhnire mai adânc şi mai chinuitor.

Ultima ameninţare a lui Brodie nu o atinsese prea mult; era prea abătută spre a-i înţelege semnificaţia, şi cu toate că avea sentimentul nedesluşit că purtarea lui fusese neobişnuită şi din cale-afară de aspră, nu-i bănuia cauza. Nu era nici deosebit de tulburată de insultele lui. Ajunsese atât de călită faţă de violenţele sale de limbaj, încât aproape că acum nu mai simţea nicio schimbare în felul lui de a o pedepsi; nu-i mai trecea niciodată prin minte să se apere împotriva vreunuia din atacurile sale sarcastice, şi n-ar fi fost în stare să opună voinţei lui nici cel mai blând sau mai logic cuvânt de apărare. Înţelesese de mult, în chip nimicitor şi definitiv, că era legată cu lanţuri de un om de o nedreptate tiranică şi că singurul ei mijloc de apărare era de a încerca să se închidă într-o indiferenţă supusă în faţa tuturor imputărilor absurde cu care o înjosea. Nu reuşise pe deplin s-o facă şi fusese frântă, dar dobândise cel puţin facultatea de a-l exclude din mintea ei atunci când el lipsea din casă. De aceea, din clipa când Brodie ieşise, gândurile îi fugiră departe, întorcându-se automat la obiectul recentelor ei preocupări – Matthew.

La început, scrisorile lui sosiseră cu o satisfăcătoare şi afectuoasă regularitate. Cu aceste prime scrisori el îi

trimisese în fiecare lună suma de cinci lire, ca s-o investească pentru el în Societatea de construcţii din Levenford. Tonul acestor scrisori îi plăcuse; fuseseră nespus de fermecătoare şi interesante, dovediseră o mare înălţime de simţire şi fuseseră pătrunse de o deosebită puritate morală, exprimată cu vigoare. Pe urmă, încetul cu încetul, urmă o perioadă de tranziţie; deşi continuaseră să sosească regulat cu fiecare vapor, scrisorile lui Matthew scăzuseră în volum şi îşi schimbaseră caracterul. Cu toate că doamna Brodie sorbise cu nesaţ frânturile de ştiri sărăcăcioase şi adesea tulburătoare pe care le conţineau, pasiunea ei maternă nu se mulţumea cu atât. Nici formulele călduţe şi stereotipe de ataşament cu care ele se încheiaseră invariabil nu reuşiseră să împrăştie vagile ei temeri. Când epistolele lui deveniră din ce în ce mai scurte şi mai lipsite de conţinut, ea începuse să-i facă mustrări dar, vai, fără succes! Răspunsurile la prima ei scrisoare de acest fel fusese tăcerea; pentru întâia dată de la plecarea lui Matt, vaporul nu-i adusese nicio veste de la el. Aceste omisiuni se repetaseră apoi, pricinuindu-i o şi mai mare nelinişte, iar acum, doamna Brodie nu mai primise de aproape şase săptămâni niciun rând.

Agnes Moir suferise în acelaşi chip. Ultimele scrisori ale lui Matt către ea fuseseră de o răceală vecină cu indiferenţa, pline de aluzii, întâi voalate, apoi directe, la faptul că clima Indiei n-ar fi potrivită pentru o soţie, şi întreţesute cu altele, ce dădeau de înţeles că se socotea nevrednic sau nu tocmai dispus să accepte preacinstitele ei propuneri matrimoniale. Firea blândă şi iubitoare a domnişoarei Moir suferise o crudă şi dureroasă lovitură de pe urma acestor scrisori lipsite de căldură şi din ce în ce mai rare. Gândindu-se acum la Agnes, Mama, împinsă de dorinţa nesocotită, dar firească, de a căuta mângâiere lângă un suflet cuprins de o descurajare asemănătoare cu a ei, se decise, în ciuda oboselii şi a vremii neprielnice, să facă o vizită viitoarei ei nurori. Aruncând o privire spre

pendulă, văzu că avea la dispoziţie încă două ore libere, pe care le putea folosi în acest scop, fără ca nimeni să-i simtă lipsa în casă – lucru important, căci de la izgonirea lui Mary, Brodie pretindea să-i dea socoteală ori de câte ori lipsea de acasă.

Se ridică, aşadar, şi urcându-se în camera ei, îşi lepădă capotul, lăsându-l pur şi simplu să alunece pe podea, apoi, fără a arunca măcar o privire în oglindă, îşi făcu toaleta, frecându-se grăbit pe faţă cu colţul umezit al unui prosop. Scoase pe urmă din dulapul de rochii un obiect care, după înlăturarea câtorva foi protectoare de hârtie, prinse pe el cu ace, se dovedi a fi o jachetă veche de lutru, rămăşiţă datând dinaintea căsătoriei ei şi care acum era uzată, roasă, lustruită şi pe alocuri de o nuanţă stinsă, cafenie. O păstrase şi o purtase cu intermitenţă timp de peste douăzeci de ani; şi această haină prăpădită şi ponosită, care îmbrăcase odinioară trupul ei tânăr şi feciorelnic, avea un aer tot atât de tragic ca şi Margaret Brodie însăşi. Ea nu o vedea însă în această lumină tragică, ci o privea ca pe o blană de lutru, de lutru adevărat, a cărei croială nu mai era poate prea modernă, dar în ciuda căreia rămânea, totuşi, de lutru autentic. De aceea o şi îngrijea ca pe cel mai strălucit articol de îmbrăcăminte de care dispunea. Uitând un moment de mâhnirea ei, ridică jacheta, o desprinse, spre desfătarea ochilor, din învelişul ce o apăra, o scutură cu mişcări uşoare, mângâie cu degete drăgăstoase faţa ei decolorată şi, oftând adânc, de parcă-ar fi făcut să răsară din blana veştedă amintiri palide din tinereţea ei uitată, şi-o îmbrăcă încet. Jacheta avea cel puţin meritul de a-i ascunde rochia uzată şi de a apăra împotriva frigului trupul ei firav. Îşi puse apoi peste părul nepieptănat, fixând-o neglijent cu un ac, o pălărie neagră, garnisita cu o pană de struţ zbârlită, care, cu un înfiorător simulacru de cochetărie, îi atârna după urechea stângă. Terminându-şi astfel toaleta, doamna Brodie coborî în grabă scara şi ieşi din casă cu un aer aproape vinovat.

Pe stradă ea nu se fandosi ca soţul ei, umblând în mijlocul drumului, ci se strecură, târşâind picioarele, pe lângă case. Cu capul plecat, cu faţa învineţită de frig, căuta să treacă neobservată, imagine vie de resemnare şi martiraj. Zăpada dădea hainei ei uzate de lutru un aspect de hermină sclipitoare, îi pătrundea în ochi şi în gură, făcând-o să tuşească, îi îmbiba ghetele subţiri şi nerezistente, udându-i ciorapii, astfel încât, cu mult înainte ca dânsa să ajungă la prăvălia lui Moir, ele plescăiau la fiecare pas.

Deşi nu se aştepta la această vizită, Agnes fu încântată s-o vadă şi o primi cu multă căldură. Cele două femei schimbară o privire, fiecare din ele căutând în ochii celeilalte semnul unor veşti mai bune. Înţeleseră imediat că speranţele lor arzătoare rămâneau neîmplinite, amânate încă o dată, şi-şi lăsară cu tristeţe privirile în jos; dădură totuşi glas amândouă întrebării căreia fiecare din ele îi şi răspunsese prin tăcerea ei.

— Ai primit vreo veste săptămâna asta, Aggie?

— Încă nu, mamă. Îi dădea drăgăstos acest nume, anticipând cu încredere asupra viitoarea lor legătură de rudenie. Dar dumneata?

— Nu, draga mea, încă nu, dar poate că vaporul a întârziat din cauza vremii rele –, spuse descurajată doamna Brodie.

— Nu m-ar mira, răspunse Agnes cu mâhnire.

De fapt, fiecare căuta s-o înşele pe cealaltă, căci cunoşteau amândouă pe dinafară data sosirii poştei din India, iar cursele vapoarelor care aduceau curierul nu mai erau o taină pentru ele; astăzi însă, sub povara insuportabilă a nesiguranţei lor crescânde, acest slab efort de a se înşela reciproc era inutil. Se uitară câteva clipe cu priviri absente una la cealaltă, ca şi cum ar fi epuizat de pe acum toate subiectele de conversaţie. În calitatea ei de gazdă, Agnes îşi reveni cea dintâi şi, adunându-şi puterile, spuse în chip prevenitor:

— Ai să iei o ceaşcă de ceai cu mine, mamă. Eşti udă

toată şi îngheţată.

Doamna Brodie consimţi pe tăcute şi o urmă pe Agnes în mica încăpere din spatele prăvăliei, unde, printre nenumărate cutii goale de biscuiţi, de borcane cu dulciuri şi de lădiţe cu ciocolată, o sobiţă de fier răspândea o căldură slabă.

— Aşază-te acolo, mamă, reluă Agnes, deschizând uşa sobei şi aşezând un scaun în faţa acestei mici guri învăpăiate. Pe o vreme ca asta afacerea merge foarte slab, aşa că o să am vreme să stau la taifas cu dumneata.

Prin înţelegere tacită, un scurt armistiţiu întrerupse amantul lor schimb de idei, şi în timp ce Agnes punea ceainicul să fiarbă, Mama îşi usca ghetele lângă foc, declarând îngândurată:

— Da, ningea iarăşi tare când am venit încoace. E plăcut să vezi puţin foc într-o zi ca asta.

La aceste cuvinte, Agnes aruncă peste jăratic o lopăţică de cocs, întrebând:

— Ce preferi, ceai sau cacao? Am primit un transport proaspăt săptămâna asta.

— Cred că am să iau cacao. E mai întăritoare şi hrănitoare decât ceaiul pe vremea asta rece. Ce e plăcut la tine, Agnes, e că te pricepi să oferi totdeauna ceva gustos.

— E atât de puţin lucru, mamă, răspunse Agnes ascuţindu-şi semnificativ buzele. Ar fi o ruşine să nu-mi dau puţină silinţă pentru dumneata. Nu vrei să-ţi scoţi haina?

Se întoarse spre ea ca s-o ajute să-şi dezbrace jacheta de lutru.

— Nu, nu, mulţumesc! exclamă repede Mama, amintindu-şi speriată de rochia ce o purta dedesubt. N-am să pot sta prea mult. Dar ochii i se umeziră de recunoştinţă când ridică ceaşca de cacao fierbinte şi sorbi cu deliciu din ea; acceptă şi un biscuit dulce, apucându-se să-l ronţăie. După care, pătrunsă de o senzaţie plăcută, suspină:

— A fost o iarnă grea pentru mine. Mă mir că am fost în stare s-o îndur.

— Ştiu bine, mamă, cât ai suferit.

— Da, am suferit! N-aş fi crezut niciodată că aş putea rezista unei asemenea ruşini, Agnes. N-am meritat acest lucru. Şi cred că tatăl ei mă învinuieşte că nu am păzit-o mai bine pe Mary.

Pronunţă cu un mare efort numele fetei ei, căci rostirea lui îi fusese categoric interzisă.

— Nimeni altcineva decât ea însăşi nu poate fi făcut răspunzător de păcatul ei, mamă. Dumneata n-ai putut să ai decât o influenţă bună asupra lui Mary… răutatea zace în omul ce păcătuieşte. Ar trebui să mă laşi s-o înlocuiesc.

— E drăguţ din partea ta, Agnes, dar trec noaptea prin momente când nu pot scăpa de amintirea ei. N-aş fi crezut niciodată că-mi va lipsi atât de mult… era totdeauna atât de liniştită şi de dulce în casă… şi nici nu ştiu măcar unde se află.

— Trebuie s-o uiţi acum, stărui Agnes cu blândeţe.

— Tatăl ei nu-mi dă voie să scot un cuvânt despre ea. Nu m-a lăsat nici chiar când era cât pe-aci să moară la spital. Nici chiar când bietul copilaş a pierit.

Agnes strânse din buze.

— Nu ştiu, mamă, dacă trebuie să ţi-o spun, începu ea încet. Şi nu e un subiect plăcut pentru mine, nu e un lucru, cu care o fată cinstită să poată avea a face măcar şi indirect, dar am auzit deunăzi că ar fi la Londra.

Pronunţă numele oraşului cu un accent de dezaprobare şi dispreţ, care părea să rezume părerea ei despre multiplele primejdii legate de viaţa în acest focar de depravare.

— Ştii, poate, ce face acolo? strigă Mama.

Agnes clătină din cap cu o privire sumbră.

— Nu sunt sigură, răspunse cu glas scăzut, mi s-a spus, notează bine că nu e decât o vorbă, că s-a angajat ca servitoare.

— Servitoare! bâigui Mama. Păcatele mele! Ce

decădere! E îngrozitor! Ce-ar spune tatăl ei dac-ar afla! O Brodie să ajungă servitoare!

— La ce altă treabă ar putea fi bună? răspunse Agnes, mişcând uşor din cap. Să fim mulţumiţi că are o ocupaţie cinstită, dacă e într-adevăr aşa.

Cu toată legătura ei cu doamna Brodie, Agnes avea o plăcută senzaţie de superioritate morală şi socială dându-i această veste, pe care o pescuise cu aviditate din trăncănelile oraşului.

— Servitoare la Londra! repetă Mama cu voce stinsă. Teribil! Care oamenii aceia de la Darroch n-au putut face nimic pentru ea?

— Tocmai asta-i chestiunea! exclamă Agnes. Aceşti Foyle doreau să aibă copilul de dragul amintirii fiului lor, ca să-l ia cu ei în Irlanda, căci ştii că s-au întors acolo. Desigur, nu poţi da crezare tuturor zvonurilor; se povestesc doar tot felul de lucruri. Cred însă că adevărul e că, atunci când copilul a murit, au prins ură împotriva ei şi au căutat să scape cât mai repede de dânsa.

Doamna Brodie clătină din cap.

— Cred că n-a fost greu, ripostă ea. Mary a fost totdeauna o fată independentă; n-ar accepta mila nimănui... nu, mai degrabă va munci ca să-şi câştige viaţa.

— Oricum ar fi, mamă, nu mi-a fost plăcut să ţi-o spun, am crezut însă că e mai bine să ştii. În orice caz, nu mai eşti răspunzătoare de ea. Şi te rog să crezi că nu am nicio pică pe dânsa, cu toate că a pătat numele logodnicului meu. Sper că se va căi la timp; dumneata, însă, mai ai pe alţii la care să te gândeşti.

— Aşa e, Agnes! Trebuie să înghit acest hap amar. Vreau însă să spun un lucru: n-am avut niciodată o părere prea bună despre Mary, nu am ştiut s-o apreciez înainte de a o pierde. Trebuie, totuşi, să uit, dacă pot, şi să mă gândesc la cei ce mi-au rămas. Oftă adânc. Ce i s-o fi întâmplat bietului nostru Matt? Mi se rupe inima că n-am veşti de la el. Crezi c-o fi bolnav?

Se lansaseră acum în discutarea subiectului vital pentru amândouă şi, după o clipă de reflecţie, miss Moir clătină din cap în semn că se îndoia:

— N-a scris nimic despre sănătatea lui. Ştiu că a lipsit o dată sau de două ori de la serviciu, dar cred că n-a fost din cauza vreunei boii.

— Poate că n-a vrut să ne sperie, spuse cu neîncredere doamna Brodie. Bântuie frigurile, gălbinarea şi tot felul de molimi îngrozitoare în ţările acelea îndepărtate. Poate chiar a fost lovit de insolaţie, deşi e curios să te gândeşti la aşa ceva în mijlocul zăpezii de aici. Matt n-a fost niciodată prea zdravăn. Adăugă apoi, fără nicio legătură: Avea plămânii delicaţi în timpul iernii şi bronşite care cereau o îmbrăcăminte călduroasă!

— Dar bine, mamă, strigă Agnes nerăbdătoare, doar n-o să capeţi o bronşită într-o ţară atât de caldă! Nu există niciodată zăpadă ca aceasta la Calcutta.

— Ştiu asta, Agnes, răspunse hotărât doamna Brodie, dar o slăbiciune de felul acesta poate să continue pe dinăuntru şi într-o ţară caldă; şi unde mai pui că dacă transpiră şi se aşază jos, poate să răcească, aşa cum mă vezi şi te văd.

Agnes păru că nu se împacă uşor cu acest fel de a gândi; se opri o clipă, după care spuse şoptit:

— M-am întrebat uneori, mamă, dacă vreunii din aceşti oameni de culoare nu au o influenţă rea asupra lui Matt. Există acolo oameni cărora li se spune rajahi, nişte prinţi păgâni, foarte bogaţi. Am citit lucruri grozave despre ei... Şi poate că Matt s-a lăsat antrenat de ei. E uşor să-l influenţezi, adăugă ea solemn, amintindu-şi, poate, de atracţia pe care o exercitase ea însăşi asupra acestui tânăr sensibil.

Doamna Brodie avu îndată viziuni despre toţi potentaţii Indiei, care-l ademeneau cu giuvaiere pe fiul ei să se abată de pe calea cea dreaptă; dar alungă imediat cu indignare acest gând înfiorător.

— Cum poţi spune, Agnes, una ca asta? strigă ea. A

trăit numai printre oameni cumsecade la Levenford. Ar trebui să ştii asta! S-a ferit totdeauna de legături îndoielnice sau de prieteni nevrednici.

Agnes însă, care, pentru o fată credincioasă, cunoştea surprinzător de bine subiectul, datorită, de bună seamă, unei minunate intuiţii despre dragoste, continuă fără cruţare:

— Şi apoi, mamă, deşi abia îndrăznesc să rostesc aceste cuvinte, au acolo spectacole, foarte, foarte indecente, de pildă dansatoare care... farmecă şerpi şi dansează fără...

Miss Moir, lăsându-şi ochii în jos, făcu o pauză plină de înţeles şi se înroşi, în timp ce puful de pe buza ei superioară tremura în chip pudic.

Doamna Brodie o privi cu ochi atât de îngroziţi, de parc-ar fi văzut un cuib al acelor şerpi pe care Agnes îi descrisese atât de plastic: demoralizată de o presupunere neaşteptată şi înfiorătoare, care nu-i trecuse niciodată prin minte, o vedea aievea cu indignare pe una din acele hurii neruşinate abandonând fermecarea reptilelor pentru a atenta, prin aceleaşi vrăji, la virtutea fiului ei.

— Matt nu-i un băiat de soiul ăsta! exclamă ea.

Miss Moir strânse delicat din buze, stăpânindu-se; ridică apoi din sprâncenele ei groase, cu aerul unei persoane care ar fi fost în măsură să dezvăluie doamnei Brodie taine nebănuite despre abisurile firii pasionate a lui Matthew. Îşi sorbi ceaşca de cacao cu o atitudine ce părea să spună: „Ar trebui să cunoşti acum înclinaţiile copiilor tăi. Numai fecioria mea neprihănită i-a salvat fiului tău virtutea.”

— N-ai nicio dovadă, Agnes, nu-i aşa? scânci doamna Brodie, a cărei teamă fusese întărită de aerul straniu al celeilalte.

— Fireşte că nu am nicio dovadă precisă, dar ştiu că doi şi cu doi fac patru, răspunse cu răceală miss Moir. Dacă ştii să citeşti printre rândurile ultimelor sale scrisori, îţi dai seama că-şi petrece vremea jucând biliard la clubul acela,

că iese seara împreună cu alţi bărbaţi şi că fumează ca un turc. Apoi, după un moment de tăcere, adăugă pe un ton iritat: N-ar fi trebuit să i se dea voie să fumeze. A fost un pas greşit. Nu mi-au plăcut niciodată trabucurile acelea. E un adevărat viciu.

Doamna Brodie îşi pierdea vizibil cumpătul în faţa acestei insinuări vădite că ar fi încurajat primii paşi ai fiului ei pe calea pierzaniei.

— Dar bine, Aggie, izbucni ea, tu însăţi l-ai lăsat să fumeze, căci îmi aduc aminte că a căutat să mă convingă, spunându-mi că găseşti că e un lucru bărbătesc.

— Dumneata eşti mama lui... Eu nu i-am spus asta decât ca să-i fac plăcere. Ştii bine că aş face orice pentru el, ripostă Agnes sughiţind, gata să izbucnească în plâns.

— Şi eu aş face orice pentru el, răspunse doamna Brodie cu deznădejde, dar nu ştiu ce-o să iasă din toate astea.

— M-am gândit serios, urmă Agnes, dacă n-ar trebui să-l faci pe domnul Brodie să-i trimită o scrisoare energică lui Matt, ca să-i... ei, ca să-i aducă aminte de datoriile şi obligaţiile sale faţă de cei de-acasă. Cred că a sosit momentul să facă ceva în această privinţă.

— Vai de mine! E cu neputinţă! strigă repede Mama. Nici nu mă pot gândi la una ca asta. N-aş putea să i-o cer. Nu-i felul meu; şi, de altminteri, nu e un lucru pe care tată-său l-ar face.

Tremura la această idee atât de opusă comportării ei faţă de Brodie, atât de contrară obiceiului ei de a ascunde tot ce ar fi putut stârni mânia lui de stăpân. Scutură cu tristeţe din cap şi adăugă:

— Trebuie să facem singure tot ce putem, căci tată-său nu ar mişca un deget ca să-l ajute. E poate nefiresc, dar aşa e felul lui. Crede că a făcut tot ce trebuie să facă.

Agnes păru mâhnită.

— Ştiu că Matt s-a temut totdeauna... a respectat totdeauna cuvintele tatălui său, spuse ea, şi sunt convinsă că nu doreşti ca o altă ruşine să cadă pe capul

familiei.

— Nu, Agnes, nu-mi place să te contrazic, dar sunt sigură că te înşeli. N-aş putea crede niciodată ceva rău despre fiul meu. Eşti îngrijorată, ca şi mine, şi asta te-a făcut să judeci greşit. Mai aşteaptă puţin şi ai să primeşti săptămâna viitoare un sac plin de ştiri bune.

— Pentru mine, orice aşteptare e prea lungă, ripostă miss Moir pe un ton glacial, care indica indispoziţia ei faţă de doamna Brodie în special, şi resentimentul ei, sporit de amintirea ruşinii pricinuite recent de Mary, împotriva numelui de Brodie, în general. Răsufla agitat şi era pe punctul să rostească o amară şi aspră imputare, când, deodată, clopoţelul de la intrare sună. Cu sângele în obraz, ea se văzu silită să se ridice cu supunere spre a merge să servească în prăvălie pe un băieţel ce venea să cumpere o cantitate infimă de dulciuri. Această întrerupere îngrozitor de umilitoare nu contribui cu nimic s-o liniştească, ci dimpotrivă, o exasperă, iar când glasul subţire al clientului ei răsună limpede, cerând acadele de o jumătate de peni, animozitatea ei crescu şi mai tare.

Fără a bănui nimic din mânia ce fierbea în pieptul opulent al lui miss Moir, doamna Brodie, rămasă singură, şedea ghemuită în fotoliul din faţa sobei, cu bărbia ei subţire înfundată în haina de lutru udă şi răpănoasă. Înconjurată afară de curenţi de aburi ce se luptau între ei, era frământată şi lăuntric de groaznice îndoieli în privinţa întrebării dacă nu cumva, prin vreo greşeală în felul de a-l creşte pe Matt, purta răspunderea vreunei vagi slăbiciuni în caracterul acestuia. O frază folosită adeseori de Brodie cu zece ani înainte îi reveni fulgerător în minte şi, în teama ei, revăzu desluşit expresia de dispreţ întipărită pe faţa soţului ei, de câte ori, prinzând-o în vreun flagrant delict de indulgenţă faţă de Matthew, îi strigase: „Îl răsfeţi pe smiorcăitul tău de băiat; ai să faci din el o otreapă”. Căutase, e drept, totdeauna să-l apere faţă de tată-său, să-l ferească de asprimile vieţii, să-i acorde satisfacţii şi favoruri pe care le refuza celorlalţi copii. E adevărat că

Matt nu avusese niciodată îndrăzneala să chiulească de la cursuri în liceu, iar de câte ori dorise să aibă o zi liberă – şi aceasta se întâmplase adesea – sau de câte ori se temuse, din vreun motiv oarecare, să meargă la şcoală, dânsa fusese aceea la care venise şchiopătând şi scâncind: „Mamă, sunt bolnav, mă doare burta”. De câte ori simulase vreo boală, oricare ar fi fost ea, el afectase acel mers şchiopătat şi săltat de câine schilod, ca şi cum durerea ivită în orice organ al corpului său s-ar fi transmis imediat unuia din picioarele sale, paralizându-i-l şi lipsindu-l de capacitatea normală de mişcare. Cu toate că Mama nu se lăsase, fireşte, înşelată de această prefăcătorie, ea cedase totuşi neroadei ei iubiri materne, râspunzându-i cu blândeţe: „Atunci, urcă-te repede în odaie, băiete, şi am să-ţi aduc ceva bun. Ştii doar, Matt, că n-ai prieten mai bun decât maică-ta.” Elanurile înăbuşite ale afecţiunii ei aveau nevoie de o supapă şi ea le îndreptase pe toate către fiul ei, simţind nevoia imperioasă, în această viaţă aspră de familie, să-l lege de dânsa prin cătuşele dragostei. Distrusese ea oare tăria lui de caracter prin indulgenţa arătată? Făcuse ea dintr-însul, prin excesul ei de îngăduinţă şi tandreţe, un slăbănog? De îndată ce mintea ei formulă această idee, inima o respinse cu indignare, şoptindu-i că dânsa nu arătase fiului ei nimic altceva decât bunătate, duioşie şi blândeţe, nedorindu-i decât binele; muncise pentru el ca o sclavă, spălase, cârpise, împletise pentru el, îi curăţase ghetele, îi făcuse patul, îi gătise cele mai gustoase mâncăruri.

— Da, murmură ea, l-am servit pe acest băiat cu trup şi suflet. Nu o să mă uite, desigur, niciodată. Mi-am luat pâinea de la gură pentru el.

Toate eforturile depuse în interesul fiului ei, de la spălatul primelor scutece până la împachetarea cufărului pentru plecarea în India, îi reveniră în minte, dându-i sentimentul deprimant că toată dragostea şi toată truda ei fuseseră inutile, de vreme ce o trata acum în acest fel. Îşi punea confuz întrebarea dacă nu cumva zădărnicise

singură, prin stângăcia ei, enormele şi neîncetatele ei străduinţe, făcându-l să se arate acum atât de independent faţă de dânsa şi s-o lase pradă unei atât de chinuitoare îngrijorări.

În clipa aceea, un zgomot brusc o făcu să tresară. Ridicându-şi ochii cu un aer trist, o zări pe Agnes, care se întorsese şi o apostrofa pe un ton iritat, în care se simţea o voinţă de răzbunare prost ascunsă:

— Mamă, am să mă mărit cu Matt. Am să fiu soţia lui şi vreau să ştiu ce se întâmplă cu el. Trebuie să faci îndată ceva!

Mama îndreptă spre ea o privire umilă şi blândă; ochii ei albaştri, împânziţi de lacrimi, luceau sfios sub pălăria ei grotescă.

— Nu te răsti la mine, Agnes, scumpa mea! spuse ea cu supunere. Am avut destule de îndurat în viaţa mea, ca să-mi mai vorbeşti şi tu cu atâta asprime. Nu sunt în stare să-ţi ripostez, o vezi prea bine. Adăugă apoi încet: Sunt o femeie sfârşită.

— Toate astea-s bune, zise Agnes cu aprindere, dar n-am să las pe nimeni să mi-l ia în felul acesta pe Matt. Îmi aparţine tot atât de mult ca oricui şi n-am să renunţ la el.

— Aggie, răspunse Mama cu glas stins, nu ştim nimic, nu putem spune ce se întâmplă, dar putem să ne rugăm. Da! Asta e ce putem face. Cred c-ar fi bine să spunem o rugăciune chiar aici, în odaia asta. Poate că Atotputernicul, acelaşi Dumnezeu şi stăpân care-l priveşte din înălţime pe Matt în India, îşi va îndrepta privirea şi spre noi, două biete femei îngrijorate, arătându-ne o lumină care să ne întărească.

Atinsă în partea ei cea mai slabă, Agnes se muie. Atitudinea ei ţeapănă cedă, fulgerele din ochi i se stinseră, şi spuse:

— Poate că ai dreptate, mamă. Ar fi o mângâiere. Apoi, mai mult din politeţe decât din vreun alt motiv, ea întrebă: Vrei să spui dumneata rugăciunea sau s-o spun eu?

— Te pricepi mai bine decât mine, răspunse doamna Brodie cu modestie. Ai să pui un cuvânt pentru noi amândouă.

— Prea bine, mamă, zise Agnes cu bunăvoinţă.

Îngenunchează în mica încăpere lipsită de aer, în mijlocul învălmăşelii de sticle, lădiţe şi cutii de tablă ce zăceau pe podea, înconjurate de gunoiul de paie şi rumeguş al ambalajelor, având drept altar o ladă şi drept icoană un afiş încadrat de pe perete. Totuşi se închinară.

Stând în genunchi şi îndreptându-şi corpul scund şi gras, plin de o energie aproape masculină, Agnes începu să rostească rugăciunea cu glas tare şi clar. Printre oamenii pioşi din rândurile organizaţiile bisericeşti cărora le aparţinea şi ea, miss Moir era cunoscută pentru fervoarea şi bogăţia rugăciunilor ei improvizate. Acum, cuvintele îi curgeau de pe buze într-un şuvoi pătimaş, rostite cu ardoarea unui preot tânăr şi însufleţit, care se roagă pentru iertarea păcatelor omenirii. Totuşi nu implora, părea mai degrabă să revendice un drept; ochii ei negri luceau şi pieptul ei plin se ridica în focul rugăciunii. Punea în această rugă toată patima firii ei. Cuvintele îi erau măsurate, cuvioase, obişnuite, dar în esenţă ea cerea de la cel Atotputernic să nu i-l răpească pe acela pe care îl cucerise şi-l supusese prin modestele farmece cu care El o înzestrase. Nimeni afară de Matt nu se uitase vreodată la ea. Ştia că atracţia ei era foarte limitată şi că, în cazul că l-ar pierde, risca să nu se mai mărite niciodată. Toate dorinţele înăbuşite, acumulate într-însa, nu fuseseră stăvilite decât de imaginea plăcerilor pe care i le rezerva viitorul, iar rugăciunea tacită pe care o adresa acum celui Atotputernic era de a nu o lipsi de perspectiva de a gusta din plin toate aceste delicii în mult aşteptata căsătorie.

Mama, dimpotrivă, făcea impresia unei mase inerte, prăbuşite, a unei grămezi de veşminte boţite şi lepădate; îşi ţinea capul plecat cu umilinţă; ochii ei albaştri, şterşi, cu expresia lor înduioşătoare, erau scăldaţi în lacrimi, şi

nasul îi curgea. Când cuvintele fierbinţi ale rugii rostite cu glas tare îi izbiră urechea, imaginea fiului ei i se ivi înaintea ochilor şi, de unde la început nu-şi folosise batista decât pe furiş, acum o folosea mereu, căci nu se mai ascundea, ci plângea pe faţă. Bătăile inimii ei păreau să scandeze tot timpul cuvintele: „O, Doamne! Dacă am greşit faţă de Mary, nu mă pedepsi prea aspru. Nu mi-l lua pe Matt. Lasă-mi măcar băiatul, ca să mă iubească!” Când rugăciunea se sfârşi, urmă o lungă tăcere, apoi Agnes se ridică, întinse mâna Mamei şi o ajută să se scoale. Stând faţă-n faţă, una lângă alta, cele două femei se priviră în ochi cu o licărire de înţelegere şi simpatie. Mama dădu cu blândeţe din cap ca pentru a spune: „Asta va ajuta, Agnes. A fost minunat!” O viaţă nouă părea a le însufleţi pe amândouă. Această mărturisire a tuturor nădejdilor, temerilor şi dorinţelor lor în faţa cerurilor necunoscute, a Fiinţei Supreme, atotştiutoare şi atotputernice, le dăruia încredere, le mângâia şi le întărea. Erau sigure acum că totul va merge bine cu Matthew, iar când Mama, reconfortată şi înviorată, se pregăti, în sfârşit, să plece, schimbară între ele o privire în care se citea bucuria faţă de dulcea şi tainica lor apropiere. Îmbrăţişându-se apoi cu dragoste şi căldură, se despărţiră.

3

Pe la mijlocul lui martie, prăvălia goală de lângă aceea a lui Brodie deveni centrul unei activităţi febrile. Înainte, când acest local pustiu şi sărăcăcios, care contrasta neplăcut cu distincţia magazinului său, fusese un ghimpe permanent în ochii lui Brodie, acesta îl privise cu dezgust şi dispreţ. Dar, îndată după ce aflase de la Dron despre vânzarea localului, el începuse să-l considere cu o aversiune mult mai pronunţată şi de altă natură. De câte ori intra sau ieşea din prăvălia lui, furişa spre clădirea

pustie şi ruinată o privire rapidă, ca şi cum s-ar fi temut să fie observat, dar duşmănoasă, de parc-ar fi vrut să-şi descarce asupra ei tot paraponul. Cele două vitrine deşarte îi deveniseră odioase; şi în fiecare dimineaţă când sosea, plin de teamă, dar şi de speranţa de a recunoaşte semne vădite că noua societate era pe punctul să se instaleze, el simţea o poftă nestăpânită de a arunca cu întreaga lui forţă un bolovan, spre a le face ţăndări. Cum o săptămână trecu fără ca nimic să se întâmple, această întârziere îl umplu de mânie – se pregătise doar atât de bine în vederea luptei! – făcându-l să se întrebe dacă totul nu era în fond decât o vicleană invenţie a lui Dron, menită să-l scoată din sărite. O zi întreagă el fusese convins că prăvălia nu fusese vândută şi, în tot acest timp, se umflase triumfător în pene. Îndată după aceea însă, un scurt anunţ din *Monitorul Levenfordului,* care anunţa laconic că Societatea Mungo va deschide la începutul lunii aprilie o nouă sucursală pe High Street nr. 62 şi că detalii complete vor fi date în numărul din săptămână următoare, îi nimici această trecătoare iluzie; şi astfel conflictul dintre el şi prăvălia pustie, iscat doar de mintea bolnavă a lui Brodie, se redeschise cu şi mai mare îndârjire.

Scurt timp după apariţia acestui pretenţios anunţ în *Monitor,* Brodie văzuse intrând în prăvălia sa un personaj sclivisit şi manierat, care, cu un surâs amabil, dar totuşi distant, îi dăduse cartea lui de vizită spre a se prezenta.

— Domnule Brodie, spuse el întinzându-i binevoitor mâna, sunt, după cum vedeţi, directorul regional al Societăţii Mungo de pălării şi tricotaje. Aş dori să fim prieteni.

Brodie înmărmuri, dar afară de faptul că nu luă în seamă mâna întinsă, nu-şi manifestă prin nimic sentimentele şi nu se abătu de la atitudinea lui obişnuită.

— Asta e tot ce doriţi? întrebă brusc.

— Înţeleg prea bine sentimentele dumneavoastră, reluă celălalt. Ne priviţi de pe acum ca duşmani. Dar nu-i chiar

aşa. Deşi suntem într-un sens concurenţi, am constatat că este adesea spre avantajul reciproc a două întreprinderi de acelaşi fel, ca a dumneavoastră şi a noastră, ca ele să fie situate alături.

— Nu mai spune! zise Brodie ironic, pe când celălalt făcu o pauză teatrală, după care, necunoscându-şi omul şi nedându-şi seama de simptomele mâniei ce începea să fiarbă în el, continuă cu volubilitate: Da, aşa e, domnule Brodie. Am găsit că această combinaţie atrage mai mult public în partea respectivă a oraşului şi stimulează cumpărăturile, ceea ce, fireşte, este în avantajul ambelor magazine. Înmulţim vânzările şi împărţim beneficiile. Iată aritmetica noastră, încheie el, în cuvinte bine ticluite după socoteala lui.

Brodie îi aruncă o privire glacială.

— Ia mai slăbeşte-mă cu afurisitele astea de minciuni! spuse el cu brutalitate. Să nu-ţi închipui că ai să mă îmbrobodeşti cu ele, şi te rog să nu pomeneşti de negoţul meu la un loc cu taraba dumitale de boarfe. Aţi venit să-mi furaţi clientela, dar am să vă tratez ca pe nişte borfaşi ordinari.

— Cred că nu vorbiţi serios, zise celălalt zâmbind. Reprezint o firmă onorabilă; avem sucursale peste tot, nu suntem borfaşi. Filiala de aici am s-o deschid chiar eu şi aş dori să mergem mână-n mână. Cât despre dumneavoastră – adăugă el pe un ton măgulitor –, vă asigur că nu arătaţi ca un om care să nu fie în stare a-şi da seama de utilitatea colaborării.

— Nu-mi vorbi de blestemata dumitale de colaborare! strigă Brodie. Dacă aşa se cheamă la dumneata să furi clientela altuia.

— Sper că nu vreţi să spuneţi că aveţi dreptul de a monopoliza comerţul de pălării în acest oraş, răspunse celălalt, cu oarecare indignare.

— Nu-mi pasă de drept, dar am puterea; şi-ţi spun una şi bună: am să vă zdrobesc! Îşi umflă bicepsul lui enorm cu un gest semnificativ. Am să vă fac praf!

— Astea-s copilării, domnule Brodie! Colaborarea e totdeauna mai bună decât concurenţa. Dar, desigur, dacă preferaţi războiul – zise el cu un gest de regret – dispunem de destule mijloace. Ne-am văzut şi altădată siliţi, în împrejurări similare, să ne reducem preţurile, şi nu ne e greu s-o facem din nou.

Brodie aruncă o privire dispreţuitoare pe cartea de vizită pe care o ţinea ghemuită în mână:

— I-ascuită, mister... cum ţi-o fi zicând... vorbeşti ca un roman foileton. Nu am de gând să-mi reduc preţurile nici cu o lăscaie, spuse el răspicat. Clientela e a mea, asta-i tot, şi nu sunt omul care s-o piardă.

— Înţeleg, acceptă celălalt tăios, ţineţi cu tot dinadinsul să ne declaraţi război.

— Pe legea mea, tună Brodie, iată singurul cuvânt adevărat pe care l-ai spus şi sper că e şi ultimul!

La această invitaţie ce nu lăsa loc îndoielii, celălalt îi întoarse spatele şi ieşi liniştit din prăvălie. În ziua următoare – la 15 martie – o echipă de meseriaşi sosi în localul de alături.

Lucrau acum, şi-l iritau îngrozitor prin zgomotul lor, prin fiecare din loviturile de ciocan care i se înfigeau, cu o monotonie exasperantă, în creier. Chiar şi în intervalele de linişte, prezenţa lor îl tulbura; aştepta mereu să reînceapă ciocăniturile acelea ritmate, iar când se porneau din nou, pulsul îi bătea ameninţător, în tact cu ele. Când scârţâitul ferăstraielor pătrundea prin zidul despărţitor, Brodie se crispa, ca şi cum ele i-ar fi tăiat propriile lui oase, iar la sunetul metalic al dălţilor pe piatră îşi încrunta sprâncenele ca şi cum i-ar fi săpat pe frunte, între ochi, o brazdă adâncă, verticală, de ură.

Renovau prăvălia de sus până jos. Oamenii lucrau repede, şi în graba lor de a-şi duce cât mai curând la capăt treaba, făceau ore suplimentare; plata de salarii duble nu părea să joace niciun rol pentru Societatea Mungo! Până la sfârşitul săptămânii, ei scoseseră vechile vitrine, portalul, rafturile şubrezite şi tejgheaua, toate

rămăşiţele jalnice ale unor vremi apuse, iar acum faţada dezgolită rânjea la Brodie ca o mască: deschizăturile ferestrelor erau orbitele ei fără vedere, iar portalul gol, gura ei căscată şi ştirbă. Pe urmă, ipsosarii şi zugravii îşi uniră eforturile cu ale zidarilor şi dulgherilor, schimbând vizibil, zi de zi, prin ostenelile şi iscusinţa lor, întregul aspect al construcţiei. Brodie urmărea cu ură toate fazele acestor prefaceri, înglobându-i în aversiunea lui crescândă împotriva clădirii transformate şi pe aceşti muncitori care, prin râvna lor, o reconstruiau cu atâta pricepere, admirabil, făcând din ea cel mai frumos şi mai modern magazin din tot oraşul. Odată, când unul din ei intră în prăvălia lui Brodie şi, ducându-şi mâna la şapcă, întrebă politicos dacă i-ar da voie să ia o găleată de apă ca să facă un ceai pentru el şi tovarăşii lui din clădirea de alături, întrucât conducta lor fusese vremelnic întreruptă, Brodie îl dăduse afară pe acest om uimit. „Apă! mârâise el. Ai nevoie de apă şi îndrăzneşti să-mi ceri mie acest serviciu? Nu-ţi dau nimic! De-aş şti că toată banda voastră se perpeleşte în iad şi tot n-aş pune nicio picătură pe limba vreunuia dintre voi! Ieşi afară!”

Dar animozitatea lui nu avea niciun efect asupra activităţii lor, ba nu făcea – aşa cel puţin i se părea – decât să-i stimuleze. Vedea cu ciudă cum geamuri groase şi sclipitoare de cristal, de o transparenţă verzuie, erau aşezate la vitrine, cum rafturi elegante apăreau peste noapte ca ciupercile, cum o firmă cu inscripţie artistic decorată se ivi strălucitoare. În sfârşit, ca o culme a mârşăviei, un uriaş model de joben, somptuos poleit, fu atârnat în toiul zilei, sub ochii lui, deasupra intrării, unde se bălăbănea vesel la fiecare adiere de vânt.

În această perioadă, comportarea lui Brodie faţă de lumea din oraş nu trădă, în general, nimic din emoţiile lui înăbuşite. Arăta, în afară, doar o indiferenţă calmă, căci mândria lui îl oprea de a vorbi. Faţă de cunoştinţele sale, afişa un profund dispreţ pentru noua firmă, iar la Clubul filosofic întâmpina glumele veninoase ale lui Grierson cu

un aer de superioară nepăsare.

Opinia generală era că Brodie avea să iasă, fără îndoială, victorios din lupta împotriva cotropitorilor.

— Nu le dau mai mult decât şase luni până când Brodie îi va izgoni, spuse sentenţios, într-o seară, primarul Gordon, în absenţa acestuia, în faţa unui grup select de membri ai clubului. E un adversar al naibii de primejdios. Ar fi în stare, pe cuvântul meu, să aşeze o încărcătură de praf de puşcă sub noua şi frumoasa prăvălie.

— Ar fi o treabă cam riscantă pentru un om cu firea lui năbădăioasă, interveni Grierson.

— O să-i mănânce fripţi! ripostă primarul. James Brodie ăsta îmi impune. Nu cunosc niciun om pe lumea asta care să fi fost în stare să îndure ca el teribila ruşine şi scandalul cu fiică-sa, fără să clipească măcar din ochi sau să lase o dată capul în jos. E un adevărat diavol când a luat o hotărâre.

— Nu sunt atât de sigur, domnule primar; nu, nu sunt atât de sigur, spuse celălalt cu glas tărăgănat că tocmai îndărătnicia lui nu-i va zădărnici planurile, căci e atât de încăpăţânat, încât ar putea să facă de ruşine şi pe un catâr. Afară de asta, domnule primar, este atât de plin de el, încât lumea, da, chiar şi nobilii de la ţară, care-l plăceau pe vremuri, au început să se sature de el. Ifosele lui sunt întocmai ca somnul: o bucăţică e bună, dar dacă ţi-e servit în fiecare zi, domnule, ajungi să-ţi fie scârbă de el.

Văzând că lumea se ocupă de dânsul şi observând că tonul comentariilor era mai degrabă favorabil, Brodie începu să aibă sentimentul că opinia publică îl încuraja, recunoscând în el pe un apărător al vechilor şi solidelor tradiţii ale oraşului împotriva invaziei modernismului ieftin şi de prost-gust. Îşi dădu din ce în ce mai mult aere de dandi, îşi comandă două costume din cea mai fină şi mai scumpă stofă, îşi cumpără de la bijutierul de la Răscruce un elegant ac de cravată cu un opal, purtându-l acum în locul simplei sale potcoave de aur. Noul ac fu imediat

remarcat de colegii de la club, care şi-l trecură cu admiraţie din mână în mână.

— E o piatră frumoasă... deşi nu mă pricep, chicoti Grierson. Sper că nu te-ai ruinat cumpărând-o.

— Nu judeca economiile mele după ale dumitale, ripostă Brodie cu asprime. Ştiu foarte bine ce pot să-mi permit.

— Vai de mine! Cum m-aş încumeta? Îţi cheltuieşti banii cu atâta uşurinţă, încât trebuie să-i ai cu carul. Garantez că ai pus deoparte un morman de bani pentru zile negre, sâsâi Grierson, aruncându-i lui Brodie o privire ironică.

— Se spune că opalul aduce nenoroc, cobi Paxton. Sora nevesti-mii a avut un inel de opal, care i-a atras o mulţime de ghinioane. Chiar în luna când l-a căpătat a căzut, rănindu-se foarte grav.

— Mie n-o să mi se întâmple aşa ceva, ripostă Brodie brutal.

— Dar nu ţi-e frică să-l porţi? insistă Paxton.

Brodie îl privi în ochi.

— Omule, spuse el răspicat, ar trebui să ştii că nu mi-e frică de nimic pe lumea asta.

Lucru ciudat: cu toate că acorda cea mai scrupuloasă atenţie ţinutei şi înfăţişării persoanei sale, nu-i trecea nicidecum prin gând să înfrumuseţeze aspectul mizer al magazinului său, ci părea să-şi facă o glorie din păstrarea neschimbată a stării lui de dărăpănare care, în ultimul timp, se accentuase. Când Perry, care nu încetase de a arunca priviri invidioase asupra orbitoarelor splendori ale clădirii vecine, făcuse o remarcă despre acest contrast şi sugerase cu timiditate că o mică zugrăveală ar prinde bine exteriorului prăvăliei, Brodie răspunsese vehement: „Nici nu mă gândesc la una ca asta! Cine vrea să-şi cumpere pălăria într-o panoramă bălţată n-are decât. Ăsta însă e un magazin pentru gentlemani şi am să-l păstrez aşa cum e.” În această atitudine, aştepta primul atac al inamicului.

Când ultimele lucrări de renovare şi amenajare fură terminate, ziua deschiderii întreprinderii rivale sosi în sfârşit Progrese uimitoare fuseseră făcute în cursul ultimei săptămâni din martie, iar o coloană întreagă din *Monitor* anunţase pentru 1 aprilie inaugurarea noului magazin. În spatele perdelelor groase, de culoare verde, şi al obloanelor de la uşă, o atmosferă de mister domnise în tot cursul zilei din ajun şi prin acest văl directorul regional al societăţii, care fusese delegat să conducă în primele luni sucursala, putuse fi zărit agintându-se neîncetat, ca o umbră ce simboliza tainicele pregătiri. Tactica vădită a Societăţii Mungo era de a ului Levenfordul prin revelarea bruscă a fastului ei orbitor; perdelele vitrinelor aveau să fie date în lături şi întregul oraş va rămâne cu gura căscată în faţa minunatei privelişti. Acestea erau, cel puţin, gândurile ironice ale lui Brodie, când ieşi din casă în ziua de 1 aprilie, la ora 9 şi 30 precis, nicio secundă mai devreme sau mai târziu. Se îndreptă, exact ca de obicei, spre magazinul său. Trecând pe High Street, cu un calm desăvârşit, părea – cu toate că în aerul lui era poate o nuanţă de exagerare – omul cel mai puţin tulburat din Levenford. Reflecţiile sale sarcastice îi măguleau vanitatea şi întăreau neclintita lui încredere în sine, înăbuşind vaga nelinişte care-i fluturase câteva zile prin minte. Acum, că nesuferita perioadă de aşteptare se sfârşise şi că lupta începea efectiv, el redevenea stăpân pe soarta lui, iar atitudinea lui părea să spună: „Lăsaţi pe mine! Am aşteptat momentul ăsta. Şi acum, că sunteţi gata să vă măsuraţi cu mine, sunt, vă asigur, gata şi eu să mă măsor cu voi!” Adora lupta. Pe lângă aceasta, se simţea stimulat în combativitatea lui de ideea că focul bătăliei avea să-i smulgă cugetul din sumbra stare de deprimare în care îl cufundase lovitura dată nu demult mândriei sale familiale. Inima îi tresălta de pe acum de plăcerea luptei. Le va arăta, îşi spunea el, din ce stofa e făcut James Brodie, avea să dovedească din nou oraşului tăria ce zace în el, să ridice, prin

zdrobitoarea înfrângere a acestor parveniţi de Mungo, prestigiul său în ochii concetăţenilor săi la un nivel şi mai înalt. Cu spatele drept, cu pieptul bombat, cu bastonul pe umăr – fandoseală sfidătoare pe care nu şi-o permisese în ultimele luni – străbătea încrezător strada.

Ajungând în dreptul noului magazin, constată că, în sfârşit, acesta fusese deschis. Un om mai puţin însemnat s-ar fi mărginit, de bună seamă, să examineze vitrinele mai pe furiş, trăgând, în trecere, cu coada ochiului spre ele, dar acest fel de a spiona nu era în firea lui Brodie; se opri ostentativ în mijlocul trotuarului, cu picioarele depărtate şi proptite solid, cu capul lui masiv dat pe spate, cu bastonul mereu pe umăr, privind sardonic la tabloul oferit de cele două vitrine din faţa lui. Un zâmbet demonstrativ i se întinse peste faţă, apoi un hohot de râs îl scutură. Întreaga lui atitudine exprima încântarea faţă de constatarea că întregul spectacol era încă mai stupid şi mai ţipător decât îndrăznise să spere, mai caraghios decât şi-l închipuise în cele mai nesăbuite plăsmuiri. Unul din galantare era înţesat de sus până jos cu pălării de toate formele, genurile şi stilurile imaginabile, ridicându-se în trepte succesive printre şiruri de cravate şi buchete înfoiate de batiste colorate, împodobite la intervale graţioase cu ghirlande de şosete şi ciorapi şi înfrumuseţate printr-un aranjament de mănuşi, dispuse ca frunzele de ferigă, cu degete moi, dar totuşi întinse cu amabilitate. Faptul că această etalare cuceritor de artistică nu urmărea un simplu scop decorativ, era indicat limpede, dar cu tact, de mica etichetă prinsă de fiecare articol şi pe care, sub iniţialele M.P. & T. Era marcat cu cifre roşii preţul respectiv. Cu toate că vedea acest tablou pestriţ, privirea amuzată a lui Brodie fu atrasă mai ales de cealaltă vitrină, căci acolo ochii săi plini de dispreţ descoperiră o neînchipuită noutate: două manechine de ceară! De necrezut, dar totuşi adevărat: un gentleman cu un ten minunat şi o ţinută impecabilă privea cu încremenită duioşie spre silueta unui băieţel care,

judecând după culoarea deschisă a pielii lui, după ochii mari, albaştri şi surâsul inocent era, fără îndoială, fiul model al acestui tată model. Stăteau acolo, întinzând cu un gest delicat câte o mână, tatăl pe cea dreptă, iar fiul pe cea stângă, voind parcă să spună: „Iată-ne! Uitaţi-vă la noi! Ne aflăm aici ca să ne admiraţi.”

Îmbrăcămintea lor era fără cusur şi ochii lui Brodie se plimbau de la cuta pantalonilor la splendoarea cravatelor, la luciul gulerelor scrobite, la albul imaculat al batistelor, al căror colţ ieşea din buzunarul hainelor, la nuanţele fine ale şosetelor şi ciorapilor până la pălăria tare, cu borul arcuit de pe capul tatălui şi la cocheta beretă de pe creştetul odraslei sale, oprindu-se în cele din urmă la cartonul alb, care purta inscripţia tipărită: „Îmbrăcat de Societatea M.P. & T. – îngăduiţi-ne să facem acelaşi lucru pentru dumneavoastră.”

„Manechine! mormăi Brodie. Ăsta nu-i magazin de pălării, e un panoptic.” Aceste figuri îi apăreau ca o farsă nemaipomenită, căci aşa ceva nu se mai văzuse niciodată la Levenford. E adevărat că se zvonise de curând că asemenea inovaţii apăruseră în marile magazine din Glasgow, dar Brodie era de părere că aceste caraghioslâcuri aveau să ajungă în scurt timp un obiect de batjocură pentru tot oraşul.

Pe când stăruia în această contemplare arogantă, un om ieşi din magazin ţinând în mână un pachet învelit cu hârtie cafenie. Îndată, rânjetul lui Brodie încremeni şi o teamă umilitoare îi străpunse inima ca o lovitură de cuţit. Începuseră, aşadar, să facă afaceri! Nu-l mai văzuse niciodată pe acest om şi încercă să se liniştească, spunându-şi că, după toate probabilităţile, nu era decât un meseriaş, care terminase o lucrare întârziată sau îşi luase sculele uitate acolo; totuşi, ambalajul îngrijit al pachetului îi trezea bănuiala şi-l tulbura adânc. Cu un aer mai puţin arogant, se desprinse din loc şi intră în propria sa prăvălie.

Inevitabilul Perry se afla acolo, aşteptându-l. Mersul

evenimentelor îl împingea în dimineaţa aceea să se arate şi mai respectuos şi supus, nutrind, poate, în cugetul lui, vaga speranţă că, în prezenţa acestor noi concurenţi, va avea prilejul de a arăta patronului său ceva din valoarea lui reală şi de a-şi vedea împlinite, în oarecare măsură, nădejdile sale cele mai scumpe.

— Bună dimineaţa, domnule Brodie, să trăiţi.

Pentru această ocazie specială, Perry îşi pregătise o vorbă de duh pe care, în ce-l privea, o considera ingenioasă şi amuzantă. Adunându-şi tot curajul, se încumetă să o servească lui Brodie:

— Azi e întâi aprilie, patroane, spuse el agitat. Înţelegeţi, desigur, unde vreau să ajung, de vreme ce ăia – îi desemna totdeauna pe noii vecini în acest fel – au deschis tocmai în ziua păcălelilor.

— Nu, mârâi Brodie, privindu-l morocănos pe sub sprâncene, dar spune tu, care eşti aşa deştept!

— Ei bine, tot oraşul spune că o să le trageţi o cacealma de întâi aprilie, domnule Brodie, îngăimă Perry. Şi văzând efectul produs de cuvintele sale, chicoti cu supunere, strâmbându-se apoi de mulţumire, căci Brodie râsese scurt, încântat de ideea ce stătea la baza acestei remarce măgulitoare, dar, lucru pe care nu-l bănuia, complet inventate de Perry, anume că întregul oraş îşi manifesta admiraţia pentru el. Strânse încet pumnul lui enorm.

— Da, am să le joc o festă! Am să le scurtez nasul, am să le iau piuitul! Nu-şi dau seama încă de cine s-au legat, dar, nu te teme, au să afle repede!

Cum anume, nu ştia nici el, dar în clipa aceea, cu toate că nu avea în cap nici urma unei tactici precise, încrederea lui în capacitatea sa de a-şi zdrobi adversarii era nemărginită.

— Ai văzut păpuşile din vitrină? întrebă el distrat.

— O! Da, domnule Brodie! E o idee luată din marile magazine. Destul de originală, desigur, şi foarte modernă.

În entuziasmul lui faţă de succesul său în arta

conversaţiei, era destul de optimist ca să spere că „şeful” ar putea să comande pe loc vreo două din aceste curioase modele. Ochii îi luceau de bucurie, dar în faţa fulgerelor din privirea lui Brodie, fu nevoit să-i lase în jos, dându-şi seama că, de astă dată, nu o nimerise prea bine.

— Moderne, zici? E o panoramă de bâlci. O să se adune lumea în faţa blestematului lor de geam.

— Dar, patroane, riscă Perry cu timiditate, oare lucrul ăsta nu-i de dorit? Dacă faci oamenii să se adune afară, e probabil că ei au să intre şi în magazin. E un fel de reclamă.

Brodie se uită la el, neînţelegând, apoi mârâi furios:

— Ce, ai înnebunit şi tu, de te-a apucat dorul să vezi toată gloata de nespălaţi spărgându-mi uşa? Scoate-ţi gărgăunii din cap, băiete, dacă ţii la pielea ta!

Perry îl privi cu umilinţă, observând sfios:

— Aduce, totuşi, apă la moară, patroane. Căutând apoi un teren mai sigur, se grăbi să adauge: Văd că ăia se ocupă şi de tot felul de articole de îmbrăcăminte.

Brodie dădu îmbufnat din cap.

— Nu sunteţi de părere, patroane, că ar fi nimerit să vă extindeţi comerţul la câteva articole de galanterie, să zicem: câte un cordon, câte o pereche elegantă de mănuşi? Distins lucru, o pereche frumoasă de mănuşi!

Perry avea un ton aproape rugător, până într-atât era de agitat de clocotul ideilor sale refulate. Dar aceste propuneri strălucite răsunau în gol. Brodie nu-i dădea nicio atenţie. Stătea nemişcat în mijlocul prăvăliei, meditând sub un impuls neobişnuit de autoanaliză, asupra ciudatei sale abateri de la rutina zilnică. De ce – se întreba el – îşi pierdea vremea în prăvălie, în loc să intre, ca de obicei, în birou, cu suverană indiferenţă? Bineînţeles că avea să-i zdrobească pe cei de alături, dar putea el atinge acest ţel stând liniştit la masa lui de lucru şi încercând să citească ziarul *Glasgow Herald?* Simţea că trebuie să facă ceva, să adopte o linie precisă de conduită; dar în timp ce se agita prin prăvălie, stingherit

de lipsa de deprindere, mintea lui înceată nu-i oferea nicio idee practică pentru acţiunea energică la care visa. A, să fi avut putinţa să folosească, în această împrejurare, formidabila lui putere fizică, ar fi muncit până când sudoarea ar fi curs de pe el, până când încheieturile i-ar fi trosnit de violenţa efortului; ar fi cuprins cu braţele stâlpii de sprijin ai magazinului duşman, smulgându-i din rădăcini şi făcând ca întreaga clădire să se năruie peste capul lui; dar conştiinţa vagă a inutilităţii forţei brutale miji în mintea lui, făcându-l să sufere amarnic.

În acel moment, o femeie de condiţie modestă intră în prăvălie ţinând de mână un copil de vreo şase ani. Se adresă lui Perry, care o întâmpină cu politeţe.

— Aş vrea o şapcă pentru băieţelul meu. O să meargă la şcoală săptămâna viitoare, spuse ea.

Perry o privi radios.

— Desigur, doamnă! Ce vă pot arăta pentru domnişorul ăsta?

Deodată, Brodie simţi un straniu impuls, o sălbatică pornire de a reacţiona împotriva detestabilei lui concurenţe şi, cu toate că această clientă aparţinea vădit păturii de jos şi era din categoria pe care el o lăsa totdeauna pe mâna vânzătorului său, nu se putu reţine şi se apropie.

— Lasă că mă ocup eu de asta, spuse pe un ton aspru, ce suna ireal.

Femeia se uită la el cu timiditate şi, cuprinsă de o teamă instinctivă în faţa lui, îşi pierdu puţina ei siguranţă; nu mai era o doamnă care alege şi plăteşte o şapcă spre a-şi lansa băiatul în marea aventură a şcolii, acest prim pas pe calea misterioasă a vieţii, ci doar o modestă şi săracă soţie de muncitor.

— Ultima dată m-a servit acest tânăr, şopti ea cu şovăială, arătându-l pe Perry. Am mai fost aici anul trecut şi am rămas foarte mulţumită de el.

Băieţelul simţi îndată stinghereala maică-sii şi, speriat la rândul lui de enormul şi sumbrul personaj ce se apleca

asupra lui, îşi ascunse obrazul în fusta mamei sale şi începu să scâncească:

— Mămico! Mămico! Hai să plecăm! Nu vreau să mai stau aici! Vreau acasă!

— Ispräveşte cu miorlăiala! Taci! Mă auzi?

Biata femeie, ruşinată la culme, stătea încurcată şi nehotărâtă, în timp ce copilul continua să geamă şi să se văicărească, îngropându-şi capul în cutele rochiei maicăsii şi agăţându-se cu deznădejde de dânsa. Femeia îl scutura, dar cu cât îl zgâlţâia, cu atât el urla mai tare; se înroşi la faţă de ruşine şi necaz, gata să izbucnească în plâns şi ea. „N-ar putea fiorosul ăsta de Brodie sa ne lase în pace? Vrem o şapcă pentru băiat, nu pe el!” îşi spuse furioasă, luând copilul în braţe. Apoi declară, jenată:

— E mai bine să revin altă dată. E un copil rău. Am să mă întorc când o să ştie să se poarte.

În timp ce, pentru a salva aparenţele, aducea această falsă învinuire copilului ei, instinctul matern îi spunea că n-avea să se întoarcă niciodată. Era gata să plece şi ar fi dispărut, probabil, pentru totdeauna, dacă Perry n-ar fi încercat din fundul prăvăliei, să sugereze, pe un ton scăzut şi plin de tact:

— Poate că o bomboană...?

Şi dintr-o cutie ascunsă într-un sertar, scoase cu dibăcie o pastilă mare de mentă, ţinând-o între degetul mare şi arătător şi întinzând-o în chip ademenitor. Copilul încetă imediat să plângă şi, ridicându-şi pe jumătate capul de pe pieptul mamei sale, îndreptă o privire înlăcrimată şi iscoditoare spre bomboană. În faţa acestui semn de încredere, mama se opri, uitându-se întrebătoare la copil.

— O vrei?

Cu un ultim sughiţ convulsiv, băieţelul dădu afirmativ din cap, întinzând o lăbuţă avidă spre Peny. Se întoarseră. Într-o clipă, bomboana umflă falcuţa umedă a copilului şi, pacea fiind acum restabilită, Perry continuă să-l liniştească, să o măgulească pe mamă, să se gudure pe

lângă amândoi, până când importanta tranzacţie – căci reuşise să-i facă să o considere ca atare – fu încheiată spre deplina lor mulţumire. Când plecară, Perry îi conduse până la uşă, cu aceeaşi neistovită politeţe, primind pe creştetul lui, înclinat cu modestie, privirea recunoscătoare a mamei, în vreme ce Brodie, care se retrăsese ursuz în fundul prăvăliei, îi privea cu ochii întunecaţi.

Perry se întoarse frecându-şi mâinile cu satisfacţie. Acest tânăr ciudat îşi întemeia încrederea în sine pe capacităţi imaginare, nesocotind cu totul realele sale calităţi de promptitudine şi intuiţie. Cu toate că înregistrase un adevărat triumf de tact şi diplomaţie, nu simţea decât umila mulţumire de a-i fi păstrat un client lui Brodie, chiar sub augusta privire a acestuia. Îşi ridică respectuos privirea, când stăpânul său, urcându-se încruntat în birou, se mărgini să spună:

— Nu ştiam că dăruim bomboane împreună cu pălăriile noastre.

Ziua începută astfel îşi depăna neabătut orele, dar Brodie stătea închis în biroul lui, adâncit în gânduri. Umbre treceau peste obrazul lui sever ca norii peste faţa sumbră a unui munte. Suferea. Cu toată voinţa lui de fier, nu se putea împiedica de a trage cu urechea la fiecare zgomot, de a pândi încetinirea treptată a paşilor ce se apropiau de prăvălia lui, de a analiza cele mai slabe sunete ce veneau de afară, voind parcă să deosebească intrarea unui client de paşii lui Perry, care-şi făcea neîncetat de lucru; astăzi însă, deşi nu le urmărise niciodată până atunci în mod conştient, aceste sunete i se păreau rare şi puţin promiţătoare. Soarele îşi arunca razele prin fereastră asupra lui, noroaiele dezgheţului, care urmase gerului îndelungat, dispăruseră cu totul, iar vremea era uscată şi caldă, astfel încât, în acest început de primăvară, străzile – o ştia prea bine – aveau să se umple de lume veselă, plină de viaţă, dând cu aviditate năvală în prăvălie. Şi, totuşi, niciun ecou de glasuri întrebătoare nu întrerupsese tăcerea de afară.

Zidul despărţitor părea să se topească sub privirile lui, lăsând să se vadă că o intensă şi fructuoasă activitate se desfăşura în prăvălia de alături. Era o reacţie faţă de încrederea sa batjocoritoare din dimineaţa aceea, avea acum viziunea morbidă a unei mulţimi nesfârşite de oameni, ce se înghionteau în dorinţa lor pătimaşă de a cumpăra. Îşi muşcă sălbatic buzele şi ridică de jos ziarul pe care-l aruncase, silindu-se să-l citească; după câteva clipe însă, se surprinse din nou uitându-se năucit la peretele din faţa lui, de parc-ar fi fost hipnotizat.

Îşi amintea cu melancolie cât de plăcut fusese odinioară pentru el să stea răsturnat în fotoliu – căci ce altceva făcuse? – aruncând prin uşa întredeschisă o privire de stăpân asupra lui Perry şi a celor ce pătrundeau în domeniul lui. Treburile mărunte ale prăvăliei erau în întregime lăsate pe seama lui Perry, care făcea totul după indicaţiile sale morocănoase; el, Brodie, nu. Se mai suise pe scara din magazin, nu mai întinsese mâna spre rafturi şi nu mai făcuse vreun pachet de nu mai ştia câtă vreme. Nu dădea nicio atenţie celor mai mulţi dintre clienţi; pentru unii din ei cobora alene în prăvălie, în timp ce Perry îi servea, dând distant din cap, lua în mână pălăria din cutie, îşi petrecea degetele peste fibrele fetrului sau îndoia borul într-un gest de trufaşă apreciere a mărfii sale, rostind cu un aer superior: „Puteţi s-o luaţi sau s-o lăsaţi, dar nu veţi găsi nicăieri una mai bună”. Numai câtorva dintre ei, care aparţineau celor mai distinse familii ale comitatului, le acorda o atenţie mai deosebită şi favoarea de a-i servi personal.

Ce minunată fusese pe atunci certitudinea că lumea e obligată să vină la el, căci, în orbirea lui autocratică, nu-şi dăduse niciodată seama că lipsa de concurenţă, neputinţa alegerii era aceea care-i făcea pe mulţi să intre în prăvălia lui, că necesitatea îi susţinea comerţul; acum însă, şezând stingher acolo, începea să înţeleagă cu durere că, deocamdată cel puţin, se sfârşise cu monopolul lui. Totuşi, era ferm decis să nu-şi schimbe

atitudinea; dacă până atunci nu avusese nevoie să alerge după clienţi, să le solicite mizerabilul lor sprijin, nu se va lăsa nici acum constrâns s-o facă; nu alergase după nimeni de când trăia şi se jura solemn că nu avea niciodată să se înjosească până într-acolo.

Vremea începuturilor sale la Levenford, atât de îndepărtată, încât aproape că o uitase, îi reveni în memorie ca într-o ceaţă; dar prin acest văl se vedea ca un om ce nu cerşise favoruri, nu se ploconise în faţa nimănui şi nu linguşise pe nimeni. Deşi nu-l avusese pe atunci pe lângă el pe Perry, fusese drept şi cinstit, şi hotărât, muncise din greu şi nu ceruse nimic nimănui. Şi reuşise, îi creştea inima de mândrie în timp ce-şi amintea că însemnătatea şi prestigiul său sporiseră treptat, cum ajunsese să fie recunoscut de Consiliul comunal, cum fusese ales membru al Clubului filosofic, cum concepuse încetul cu încetul planurile casei sale şi o clădise şi cum de la această dată situaţia lui se schimbase pe nesimţite, până când ajunsese la acea poziţie unică, distinctă şi notabilă, pe care o deţinea acum în oraş. Datora – îşi spunea el – sângelui ales ce-i curgea în vine faptul de a fi atins, în ciuda piedicilor care-i stătuseră în cale în tinereţe, locul de cinste ce i se cuvenea, acestui sânge al strămoşilor săi care – ca la un cal de rasă – avea să se afirme totdeauna şi nu avea să-l mintă nici de astă dată.

Cuprins de mânie în faţa situaţiei nedrepte în care se vedea pus, sări în sus. „Să încerce numai să mi-l ia! strigă el, ridicându-şi pumnul. Să vină cu toţii şi am să-i şterg de pe faţa pământului, aşa cum nimicesc pe toţi cei care mi se împotrivesc. A fost o creangă putredă pe arborele meu de familie şi am retezat-o. Am să zdrobesc pe oricine mi se pune în cale. Sunt James Brodie şi nu-mi pasă de nimeni şi de nimic! Să încerce numai să mă stingherească, să-mi fure clientela, să-mi ia tot ce am; s-o facă! Orice s-ar întâmpla, *rămân cel ce sunt!*”

Căzu din nou în fotoliu, fără a-şi da seama că se ridicase, că urlase la pereţi, ci agăţându-se numai cu

sălbatică satisfacţie de acest gând. Era cel ce era – James Brodie – şi nimeni afară de dânsul nu înţelegea, nu era în stare să priceapă vreodată imensa mângâiere, îmbărbătătoarea mândrie pe care acest sentiment i le dăruia. Gândurile lui zburară departe de amărăciunile prezente, spre un ţinut de visuri şi aspiraţii exaltate; şi, ţinându-şi capul în piept, el se pierdu în sublima contemplare a unor zile viitoare când, fără a întâmpina vreo împotrivire, avea să dea frâu liber dorinţelor nestăpânite ale orgoliului său, potolindu-şi până la saturaţie nemărginita poftă de mărire şi onoruri.

În cele din urmă scoase un oftat şi, asemenea unui om ce se trezeşte dintr-o narcoză, clipi din ochi şi se scutură. Uitându-se la ceas, observă tresărind că sfârşitul zilei şi al izolării sale voluntare se apropia. Se ridică încet, căscă zgomotos, îşi dezmorţi oasele şi, alungându-şi de pe faţă toate urmele dulcii sale visări, îşi refacu o mască de rigidă şi dură indiferenţă şi trecu în prăvălie spre a controla, potrivit obiceiului său, încasările zilei. Aceasta era totdeauna pentru el o plăcută îndatorire, pe care o îndeplinea cu aristocratică demnitate, dându-şi aerul unui senior feudal, ce-şi primeşte tributul din partea vasalului său. Perry avea totdeauna o grămadă de piese strălucitoare de argint, adesea câteva monede sclipitoare de aur şi uneori o bancnotă foşnitoare de cinci lire, care-şi luau diurnul spre buzunarul adânc din spate al pantalonului stăpânului său; acestea fiind făcute, Brodie arunca o privire neglijentă asupra listei vânzărilor – neglijentă, pentru că recunoştea că Perry nu l-ar fi înşelat niciodată şi, pentru că, după propriile sale cuvinte, „ar fi fost vai şi amar de neisprăvitul ăsta, dac-ar fi încercat măcar s-o facă” –, lovea cu mâna peste buzunarul umflat, îşi lua pălăria şi, dând un ultim ordin scurt, ieşea pe uşă, lăsându-i lui Perry sarcina de a închide magazinul şi de a trage obloanele.

În seara aceea însă, împotriva obiceiului, Perry avea un aer încurcat şi dezolat. În general, deschidea sertarul

tejghelei cu un gest mândru şi totuşi supus, vrând parcă să spună: „Poate că nu e mult de capul meu, dar iată ce-am făcut astăzi pentru dumneavoastră, domnule Brodie”; acum însă, el trase cu sfială sertarul, clipind rugător din ochi:

— A fost o zi foarte liniştită, patroane, spuse el resemnat.

— Vremea a fost bună, ripostă Brodie iritat. Unde ţi-au fost ochii? Strada a fost plină de oameni.

— O, da, a fost o adevărată înghesuială, răspunse Perry, dar mulţi dintre ei... vreau să spun câţiva, au intrat... Se opri, îngăimând apoi: Aveau o vitrină atrăgătoare ăi de acolo.

Brodie îşi aruncă ochii în sertar. Nu conţinea decât şase amărâţi de şilingi.

4

Clubul filosofic din Levenford era adunat în şedinţă. Cu toate că nu era vorba nicidecum de o şedinţă plenară, salonul era plin de fum, fiind ocupat de un grup de şase membri care, instalaţi în fotolii confortabile, în jurul focului primitor ce ardea în cămin, filosofau în voie în această atmosferă prielnică. Doi dintre cei prezenţi erau absorbiţi de o liniştită partidă de dame – plăcută, armonioasă şi odihnitoare, în timp ce ceilalţi stăteau răsturnaţi pe spate, fumând, conversând şi căutând prin înghiţituri dese şi întăritoare de grog inspiraţia unor idei remarcabile.

Conversaţia era dezlânată, pauzele fiind adesea, în ciuda bogăţiei limbajului folosit, mai expresive decât cuvintele rostite, pufăiala unei pipe mai pregnantă decât un epitet puternic, iar privirile membrilor distrate, meditative şi pierdute în speculaţii intelectuale. Afişând cu modestie conştiinţa superiorităţii lor cerebrale, şedeau în incinta sacră a clubului – punctul de întâlnire al

preacinstiţilor cetăţeni ai Levenfordului care puteau pretinde a fi mai însemnaţi decât conlocuitorii lor – mulţumiţi, cel puţin de a se şti beneficiarii acestei distincţii. A fi ajuns membru al acestui club era în sine o performanţă ce conferea îndată acestor fericite personaje un prestigiu deosebit, făcând din fiecare obiectul invidiei muritorilor mai puţin favorizaţi de soartă. Către unii dintre aceştia, vreun membru al clubului spunea seara, poate cu un căscat nepăsător: „Ei, cred că am să trec pe la club; astă-seară are loc o mică dezbatere”, luând-o apoi alene din loc, în timp ce priviri geloase îl urmăreau depărtându-se pe stradă. Celor de afară, celor ce nu se numărau printre aceşti aleşi, prestigiul social al clubului le inspira un respect deosebit, la fel ca şi ideea înaltei lui însemnătăţi intelectuale, căci sonorul nume de „filosofie” evoca domeniile cele mai profunde şi mai subtile ale raţiunii pure. E drept că un profesor de limbi clasice, care venise la liceul din Levenford şi al cărui nume era urmat de iniţialele titlului său academic obţinut la Universitatea din Oxford, observase faţă de un coleg: „Când am auzit numele clubului, am avut o mare poftă să ader la el, dar, spre dezgustul meu, am constatat că nu e decât o clică de fumători şi băutori”. Ce ştia el, acest ignorant de mitocan englez? Nu aflase el oare despre cele şase conferinţe, urmate de lungi discuţii care aveau loc la intervale regulate în cursul iernii? Nu văzuse el lista îngrijit tipărită, pe care fiecare membru o purta inevitabil, ca o amuletă, în buzunarul de sus al hainei, şi care cuprindea programul conferinţelor şi discuţiilor din anul acela? Să fi vrut numai, şi ar fi putut să-şi arunce ochii săi răuvoitori asupra unor teme atât de profunde ca acestea:

„Bardul nostru nemuritor – cu lecturi.”
„Porumbelul călător, sănătatea şi bolile lui.”
„Dezvoltarea construcţiilor navale în burgul regal de pe Clyde.”
„Umorul şi spiritul scoţian – cu anecdote locale”

sau chiar:

„De la ucenic-lăcătuş la primar; istoricul vieţii defunctului şi prearespectatului Mathias Gloag din Levenford.”

Acestea erau, într-adevăr, importantele conferinţe ce urmau să fie ţinute; dar dacă în serile când minţile membrilor nu erau absorbite de aceste subiecte profunde sau când cugetul lor, eliberat de sarcina rezolvării problemelor rasei şi naţiunii, îşi acordă o mică şi neînsemnată destindere – era oare o crimă dacă oamenii mai stăteau şi puţin de vorbă ori fumau, ori jucau o partidă de dame sau chiar de whist? Şi cum localul curăţel al lui Phemie era la doi paşi de uşa din dos, ce mare păcat era dacă trimiteau ocazional după un păhărel sau se deplasau uneori până la „salonaşul intim” al cârciumăresei?

Asemenea argumente erau, fireşte, de necombătut! Era, pe lângă acestea, rolul şi obiceiul acestui consiliu neoficial al oraşului să discute amănunţit şi să delibereze îndelung asupra cetăţenilor şi treburilor lor. Această ramură auxiliară a activităţii lor filosofice îmbrăţişa subiectele cele mai diverse, mergând de la firea veninoasă a nevestei lui Gibson până la observaţiile adecvate ce se cuveneau a fi făcute lui Blair de la ferma lui Main cu privire la apucăturile neigienice ale vacilor sale, când treceau pe drumurile publice. O caracteristică liniştitoare şi grăitoare pentru spiritul de echitate ce domnea la Levenford consta în faptul că înşişi membrii clubului nu se bucurau de vreun privilegiu sau de vreo imunitate care să-i pună la adăpost de aceste discuţii şi de comentariile colegilor lor. În seara aceea subiectul discuţiei era James Brodie. Fusese precedată de o privire aruncată întâmplător asupra fotoliului rămas neocupat în colţul salonului, de o tăcere semnificativă şi, în sfârşit, de remarca:

— Brodie a întârziat astă-seară. Mă întreb dacă mai

vine.

— Vine el, n-avea grija, declară primarul Gordon. Nu l-am văzut niciodată mai punctual. Trebuie să-şi menţină moralul... cred că pricepeţi. Se uită în jurul lui căutând o aprobare pentru nimerita şi nobila lui reflecţie. Ceea ce vreau să spun, explică el, e că trebuie să-şi dea o ţinută, dacă nu vrea să se înece cu totul.

Ceilalţi trăgeau din lulelele lor, dând tăcut din cap. Unul din jucătorii de dame mută un pion, îşi ridică gânditor privirea prin aerul cald şi aromat, spunând apoi:

— Doamne, ce repede trece vremea! Trebuie să fie aproape un an de când şi-a dat afară fata în seara marii furtuni.

Paxton, care era cunoscut pentru buna sa memorie a datelor, observă:

— Peste două săptămâni va fi exact un an, dar pentru cât a văzut de atunci Levenfordul pe Mary Brodie, s-ar putea să fie şi numai o zi. Am susţinut totdeauna şi susţin şi acum că Brodie a fost teribil de crud în seara aceea.

— Unde e fata acum? întrebă unul.

— Ce să spun? răspunse Paxton. Se zvonise că familia Foyle din Darroch îi găsise un serviciu, dar toate astea-s prostii. Adevărul e că a plecat din proprie iniţiativă. Doctorul a vrut s-o ajute, dar ea şi-a luat câmpii. Se spune acum că şi-a găsit un loc într-o casă mare din Londra, nici mai mult nici mai puţin decât servitoare, sărăcuţa. Oamenii aceia din Darroch n-au mişcat niciun deget pentru ea, înainte de a se înapoia în Irlanda.

— Aşa e, spuse al doilea jucător de dame. Bătrânul Foyle a fost complet distrus de pierderea băiatului său. Grozavă nenorocire catastrofa podului peste Tay! N-am să uit niciodată noaptea aceea. Mă dusesem la cumnată-mea, şi a trebuit să mă întorc acasă în toiul vijeliei. O placă de ardezie de pe o casă mi-a trecut la un deget de ureche. Cât pe ce să-mi reteze capul!

— Ar fi fost o nenorocire mai mare pentru oraşul nostru decât prăbuşirea podului, John chicoti Grierson din colţul

său. Am fi fost obligaţi să-ţi ridicăm un monument la Răscruce, ca noua statuie a lui Livingstone de pe George Square, de acolo, de la Glasgow. Dă-ţi seama ce-ai pierdut. Dacă te-ar fi nimerit, omule, ai fi fost azi un nou erou al Scoţiei.

— În orice caz, noul pod o să trebuiască să fie ceva mai rezistent, înainte ca cineva să mă facă să trec peste el. A fost un adevărat scandal ca atâtea vieţi să fie jertfite. Susţin că vinovaţii ar fi trebuit pedepsiţi, interveni primul jucător de dame, căutând să acopere înfrângerea partenerului său.

— Doar nu-l poţi pedepsi pe Atotputernicul! mârâi Grierson. A fost voinţa lui Dumnezeu şi lui nu-i poţi cere despăgubiri... În orice caz, nu cu succes.

— Sst! făcu primarul, uzând de autoritatea lui. Ţine-ţi gura, Grierson; e o adevărată blasfemie ceea ce spui.

— Nu, nu, domnule primar, îl linişti Grierson. Nu invoc decât legea... o mică parte a legii. Nu e nicio jignire pentru societatea noastră, pentru cel Atotputernic sau pentru dumneata personal, adăugă el, privindu-l chiorâş.

Urmă o tăcere jenantă, în timpul căreia s-ar fi părut că armonia discuţiei fusese distrusă. În cele din urmă însă, primarul continuă:

— Cred că Brodie îşi pierde şi cămaşa de pe el. Nu văd nici măcar un câine intrând în prăvălia lui.

— Preţurile la care Societatea Mungo îşi vinde lucrurile ar face să rămână goală prăvălia oricui ar încerca să concureze cu ea, spuse Paxton, cu oarecare simpatie pentru Brodie. Şi-au pus în gând să isprăvească întâi cu el, iar numai după aceea să câştige. E, în orice caz, de partea proastă a baricadei. Îmi cam miroase a faliment.

— Faliment, ăsta-i cuvântul, îngână Grierson care, din colţul lui, îi privea ştiutor pe ceilalţi, ca şi cum, dac-ar fi vrut, ar fi avut multe de povestit pe această temă.

— Trebuie totuşi să stea destul de bine Brodie ăsta. Aruncă banii cu lopata, făcându-şi toate gusturile. Îşi cumpără tot ce e mai bun şi îţi vine să crezi, totuşi, că

niciun lucru nu i se pare destul de bun pentru el. Uitaţi-vă la hainele lui, la noul lui ac de cravată, la inelul cu sigiliu şi mai ales – vorbitorul îşi roti cu precauţie privirea în jurul lui înainte de a rosti cuvintele următoare – uitaţi-vă la grandiosul lui castel.

Un zâmbet uşor păru să se ivească pe feţele tuturor, şi priviri discrete de batjocură reţinută fură schimbate între ei.

— Uitaţi-vă numai la ghetele bătrânei lui neveste, la rochiile ei elegante, la minunata ei înfăţişare, ripostă Grierson. Uitaţi-vă la contul lui de la bancă, de două săptămâni e dator la liceu taxele lui Nessie pe acest trimestru. Uitaţi-vă la tremurul din privirea lui arogantă când crede că nu-l observă nimeni. Ascultaţi-mă pe mine: acest mare, mare om, cum se socoteşte el, începe să se simtă cam îngrijorat de unele lucruri. Cuvintele sale erau pline de subînţelesuri când urmă: Poate că mă-nşel, dar după umila mea părere, James Brodie trece prin cea mai grea perioadă a vieţii lui. Şi, dacă nu bagă de seamă, va ajunge acolo unde i-a aruncat pe mulţi alţii, drept în rigolă.

— Da, e un om teribil, şi nu putea să nu-şi facă duşmani. Şi, pentru că veni vorba de rigolă, trebuie să vă povestesc una bună. Adunându-şi gândurile, Paxton trase de câteva ori din pipă. Treceam sâmbăta trecută spre seară, prin faţa magazinului lui Brodie, când un zgomot de voci mă făcu să mă opresc. Pufăi încă de două ori. Se afla acolo, în prăvălie, o namilă de pavagiu, beat turtă. Era plin până la gât, ca un poloboc, căci îşi luase leafa pe săptămâna aceea. Avea chef să arunce cu banii în dreapta şi în stânga, vedeam în mâna lui bancnotele de o liră făcute sul, şi stătea clătinându-se în faţa lui Brodie, cerând câteva pălării şi câteva şepci, şi pe asta, şi pe aia, şi dracu' ştie mai ce. Părea gata să cumpere toată prăvălia şi să plătească peşin. Brodie, şi Dumnezeu ştie câtă nevoie trebuie să fi avut de banii aceia, se uita nemişcat la el, cu ochii injectaţi de mânie. Ajuns la

punctul culminant al povestirii sale, Paxton pufăi la nesfârşit din pipa lui, o scoase apoi din gură, făcu un gest emfatic prin aer şi urmă: „Dacă nu eşti în stare să spui «vă rog» când mi te adresezi, mârâi Brodie, n-ai să capeţi nimic aici. Poate că în altă parte, spuse el cu venin, manierele astea sunt admise. Du-te acolo dacă vrei, dar la mine trebuie să te porţi cuviincios, sau te dau afară”. N-am putut auzi răspunsul celuilalt, dar trebuie să-l fi iritat teribil pe Brodie, căci ieşi cu un salt de după tejghea, îl apucă de ceafa şi, înainte să poţi spune pâs, îl aruncă în stradă, în noroiul rigolei, unde bietul om, complet zăpăcit, rămase întins la picioarele mele.

O tăcere apăsătoare urmă acestei anecdote.

— Da, suspină, în sfârşit, primul jucător de dame, e grozav de irascibil. Orgoliul lui a devenit de-a dreptul înspăimântător, e cel mai mare duşman al lui. Nu era atât de susceptibil odinioară, dar de câţiva ani încoace a pierdut orice control asupra sa. E mai trufaş decât Lucifer.

— Şi sunt sigur că se va prăbuşi la fel ca acesta, adăugă Grierson. Nu-şi mai încape în piele de atâta vanitate. A devenit la el o adevărată nebunie.

— Şi când te gândeşti ce ridicol motiv are toată grandomania asta! spuse Paxton precaut, cu jumătate de glas. Pretenţia de a fi înrudit cu Wintonii! Aş putea să jur că e convins că el e adevăratul conte. Ciudat şi felul cum ascunde aceste gânduri, cu toate că se îmbată cu ele.

— Fireşte că ei nu l-ar recunoaşte. Poate să le poarte numele, poate semăna cu Wintonii. Dar ce valoare are un nume şi ce înseamnă o asemănare? spuse primul jucător de dame. Nu are nici cea mai mică dovadă.

— Mă tem că ce brumă de dovezi vor fi existat au fost barate cu o linie groasă, neagră, observă Grierson, făcând aluzie la regulile descendenţei nobiliare, căci sunt absolut sigur că tot ce se va fi petrecut cu multă vreme în urmă nu a avut loc tocmai sub pavăza legitimităţii. Ăsta-i motivul pentru care prietenul nostru nu vrea să bată toba. În asta constă, poate, această frumoasă rubedenie.

— Dar nu se mărgineşte să revendice rudenia, zise primarul Gordon încet. Nu, nu! Boala a mers mai departe. Nu prea am poftă să vorbesc despre treaba aceasta şi, de altfel, nu sunt chiar sigur nici eu, dar nu o să pomenesc niciun nume şi vă rog să păstraţi totul pentru dumneavoastră. O ştiu de la un om care l-a văzut pe Brodie într-o zi când acesta era beat criţă şi nu mai ştia ce făcea. Nu sunt mulţi cei ce l-au văzut în halul ăsta, urmă el, căci e un om ascuns în asemenea cazuri. În seara aceea, însă, limba i se dezlegase şi şi-a dat drumul...

— Las-o pe altă dată, domnule primar, strigă deodată Paxton.

— Ssst, bagă de seamă...

— Vorbeşti de lup...

— În ce priveşte noua dumitale trăsurică, domnule primar, vrei să...

Brodie intrase pe uşă. Înainta cu paşi grei, clipind din ochi din cauza tranziţiei bruşte de la întunericul de afară la lumina vie din salon şi încruntându-şi sprâncenele din bănuiala amară că în momentul sosirii sale fusese obiectul trăncănelilor lor perfide şi laşe. Faţa lui întunecată şi dură era astă-seară palidă şi mâhnită. Rotindu-şi privirea asupra celor prezenţi, dădu de câteva ori tăcut din cap, mai degrabă în chip de sfidare decât de salut.

— Vino, vino, spuse Grierson pe un ton mieros, tocmai ne întrebam dacă ploaia ce stătea să înceapă a şi pornit să cadă.

— E tot uscat afară, răspunse Brodie morocănos. Vocea îi era stinsă, îşi pierduse timbrul sonor şi, tot astfel ca masca lui sumbră, nu exprima decât o stoică pasivitate. Îşi scoase pipa din buzunar şi începu s-o îndoape. Un bătrân, curierul şi factotumul clubului, după cum indica şorţul lui de postav verde, îşi vârî capul prin deschizătura uşii, în semn de întrebare mută, iar Brodie îi trânti scurt: Ca de obicei.

O tăcere se lăsă asupra grupului, în timp ce bătrânul se retrase. Se întoarse după o clipă, cu mersul lui târşâit, ca să-i aducă lui Brodie un pahar mare de whisky, după care ieşi definitiv. Primarul se simţi dator să rupă penibila tăcere care stăpânea peste grup. Se uită la Brodie şi, mişcat fără voie de paloarea cadaverică a acestuia, îl întrebă pe un ton amabil:

— Ei, Brodie, cum îţi merg treburile? Ce mai e nou?

— Bine, domnule primar, foarte bine, răspunse Brodie domol. N-am de ce să mă plâng.

Nepăsarea forţată a tonului său avea în ea ceva tragic şi nu înşelă pe nimeni, dar Gordon replică, cu o afectată cordialitate:

— Perfect! Aşa îmi placi! Ne aşteptăm dintr-o zi pe alta să vedem firma Mungo trăgând obloanele.

Brodie primi această politicoasă minciună şi prefăcutul murmur de aprobare al celorlalţi nu cu zgomotoasa satisfacţie pe care ar fi manifestat-o cu şase luni înainte, ci cu o silită indiferenţă, dictată de situaţia lui actuală, şi care nu scăpă atenţiei celorlalţi. Puteau să-l discute în voie când nu era de faţă, să-l critice, să-l condamne, ba chiar să-l şi târască în noroi, dar când se afla printre ei, sentimentele lor, exprimate cu atâta vehemenţă, slăbeau simţitor sub influenţa prezenţei lui efective; ajungeau atunci, adesea împotriva lor, să facă la adresa lui unele reflecţii măgulitoare, în care nu credeau şi pe care nici nu avuseseră intenţia să le rostească.

Era un om pe care socoteau că e mai înţelept să-l menajeze, să-l măgulească, mai prudent să-l dispună favorabil decât să-l înfurie; acum însă, când observau sperioşi aerul lui mohorât şi atitudinea lui deprimată, ei se întrebau dacă voinţa lui de fier nu începea poate să-l părăsească.

O voce blândă, insinuantă, ce se adresa din colţ întregii adunări, întrerupse meditaţia generală:

— Dacă credeţi că Societatea o să-şi tragă obloanele, va trebui să mai aşteptaţi puţin… nu, nu, nu-şi va închide

prăvălia… în orice caz nu atât de curând… deocamdată nu, spuse Grierson tărăgănat.

— Cum aşa? întrebă unul.

— O, o simplă informaţie personală, răspunse Grierson cu suficienţă, ascuţindu-şi buzele, împreunându-şi vârful degetelor şi aruncând, cu un aer misterios, dar totodată binevoitor, o privire asupra întregului grup şi mai ales asupra lui Brodie. Acesta îşi ridică îndată ochii pe sub sprâncenele lui stufoase, nu cu teamă, dar cu bănuiala, izvorâtă din experienţele lui trecute, că atitudinea prefăcută şi dulceagă a celuilalt ascundea o intenţie bine calculată şi veninoasă.

— Despre ce e vorba? întrebă Paxton. Dă-i drumul?

Acum însă, când le stârnise bine curiozitatea, Grierson nu era deloc grăbit să divulge informaţia lui secretă, şi continua să zâmbească onctuos, ţinându-i pe jăratic şi lăsându-i să facă zâmbre în aşteptarea fructului zemos care nu avea să le fie oferit înainte, de a fi bine copt.

— N-o să vă intereseze, pariez, mormăi el. Nu-i decât o mică noutate locală, despre care am aflat din întâmplare, pe cale particulară.

— Dumneata o cunoşti, Brodie? întrebă Paxton, căutând să pună capăt acestei aşteptări iritante.

Brodie clătină din cap fără a scoate o vorbă, gândindu-se, plictisit, că Grierson era primul ce-şi băga nasul în toate şi ultimul ce şi-l retrăgea.

— E doar un fleac de informaţie, fără nicio importanţă, zise Grierson cu mulţumire crescândă.

— Atunci spune-o odată, prefacutule!

— Ei bine, dacă ţineţi neapărat să aflaţi, directorul regional al lui Mungo pleacă, de vreme ce firma s-a introdus atât de bine în oraş. Mi s-a spus că afacerile lor merg admirabil. Îi surâse nevinovat lui Brodie şi urmă: Da, a fost un act abil din partea lor să ofere postul vacant, şi e un post de mâna întâi, unui om din Levenford. I l-au propus şi l-a acceptat.

— Despre cine e vorba? strigară câţiva.

— O, e un om foarte merituos acest nou director local al Societăţii Mungo!

— Cum îl cheamă?

— E ajutorul prietenului nostru, nimeni altul decât tânărul Peter Perry, spuse Grierson apăsat, cu un gest triumfător către Brodie.

Un potop de comentarii se dezlănţui imediat.

— Nu mai spune, omule!

— Bătrâna văduvă, maică-sa, o să fie încântată!

— Ce avansare pentru bietul băiat!

— Trebuie să se fi aruncat pe postul ăsta ca un lup flămând.

Pe urmă, când prima agitaţie stârnită de această veste neaşteptată, ecou al zvonurilor răspândite în oraş, se potoli şi când oamenii începură să întrevadă adevărata ei semnificaţie pentru Brodie, se făcu linişte şi toţi ochii se îndreptară spre dânsul. Tăcea mâlc, uluit de această veste, cu toţi muşchii trupului său uriaş înţepeniţi, cu fălcile încleştate, strângând între dinţi vârful pipei, cu presiunea crescândă a unei menghine ale cărei braţe se îmbucă. Aşadar Perry îl părăsea, Perry de care în ultima vreme ajunsese să nu se poată lipsi, dându-şi, în sfârşit, seama că el însuşi nu se mai pricepea să-şi servească clienţii, că se afla acum mai presus de aceste îndeletniciri şi că era incapabil de a se înjosi până la această muncă de slugă, chiar de-ar fi vrut. O trosnitură ascuţită rupse tăcerea atentă: într-un acces de furie şi amărăciune, dinţii lui Brodie se strânseseră cu atâta forţă răzbunătoare, încât tăiaseră în două capătul pipei. Ca în transă, privi îndelung pipa spartă din mâna lui, scuipă apoi cu brutalitate pe podea capătul rupt, se uită din nou cu stupoare la luleaua de spumă de mare distrusă şi mormăi către sine, fără a-şi da seama că ceilalţi îl auzeau:

— Ţineam mult la pipa asta… foarte mult. O preferam tuturora.

Observă atunci cercul de chipuri îndreptate spre el, de parcă s-ar fi aflat în mijlocul unei arene spre a le oferi un

spectacol, şi înţelese că trebuie să le arate în ce fel reacţiona la această amară lovitură, sau, mai degrabă, să-i facă să vadă că ea nu avea nimic grav pentru el. Îşi întinse braţul spre pahar, ducându-l la gură cu o mână sigură şi neclintită ca o stâncă, privindu-l fix pe Grierson, ai cărui ochi se sustraseră imediat acestei căutături neşovăitoare. În acest minut, Brodie şi-ar fi dat şi mâna dreaptă pentru a fi în stare să arunce celuilalt o replică usturătoare, zdrobitoare, care prin simpla ei forţă să-l bage în pământ, dar, în ciuda eforturilor sale furibunde, creierul lui nu era destul de suplu, mintea lui greoaie şi înceată refuza să funcţioneze. Tot ce izbuti să facă fu să spună, cu un efort de a schiţa obişnuita lui grimasă sarcastică:

— N-are nicio importanţă, niciuna! Mi-e complet indiferent!

— Sper că nu va lua cu el şi clienţi de-ai dumitale, zise Paxton cu solicitudine.

— Dacă stai să te gândeşti bine, e o festă foarte urâtă, domnule Brodie, spuse unul din jucătorii de dame pe un ton linguşitor, îţi cunoaşte toţi clienţii.

— Poţi să fii sigur că banda asta a lui Mungo ştie să manevreze bine. După părerea mea, sunt ai dracului de şireţi, adăugă altul.

— În ce mă priveşte, chibzui Grierson alene, găsesc mai degrabă că e o purtare foarte laşă. Îmi face impresia unui şobolan care părăseşte corabia ce se scufundă.

Deodată se făcu tăcere, toţi rămânând încremeniţi faţă de îndrăzneala acestei reflecţii, cel mai făţiş afront făcut vreodată lui Brodie în salonul clubului. Se aşteptau să-l vadă sculându-se, înşfăcându-l pe prizăritul de Grierson şi rupându-l în bucăţi cu forţa lui brutală; dar în loc de aceasta, el rămase nemişcat, insensibil, ca şi cum n-ar fi auzit sau n-ar fi înţeles cuvintele celuilalt. Cu gândul cufundat într-un sumbru abis, chibzuia că aceasta era cea mai grozavă lovitură pe care o primise vreodată, deşi concurenţii săi îl şi trântiseră la pământ.

Recurseseră fără cruţare, în lupta împotriva lui, la marile lor rezerve de capital. Îşi folosiseră în nenumărate chipuri ingeniozitatea lor vicleană, dar acum, luându-i-l pe Perry, îl lipseau de ultimul lui sprijin. Îşi amintea limpede acum de atitudinea stranie, reţinută, pe care ajutorul lui o avusese în seara aceea, de expresia lui pe jumătate înfricoşată, pe jumătate încântată, ca şi cum ar fi simţit o bucurie, şi regret, ca şi cum ar fi dorit să vorbească, fără a găsi totuşi curajul s-o facă. Ciudat lucru însă, nu-l condamna pe Perry, înţelegând în chip drept că acesta nu făcuse decât să accepte o ofertă mai bună decât aceea pe care ar fi putut să i-o facă el; în schimb, toată animozitatea pe care o simţea se întorcea împotriva însăşi Societăţii Mungo. Totuşi, sentimentul de care era stăpânit în acest moment nu era propriu-zis ura, ci mai degrabă o ciudată milă de el însuşi, o adâncă mâhnire în faţa tristei constatări că el, un om atât de nobil, atât de demn, era silit să sufere de pe urma unor lovituri atât de perfide, fiind, în consecinţă, nevoit să adopte în permanenţă această mască falsă de indiferenţă, de unde până acum aroganţa lui nepăsătoare îi servise inconştient drept armură. Atunci, în mijlocul meditaţiilor sale, obserivă din nou cercul de ochi ce-l iscodeau şi simţi nevoia imperioasă de a vorbi. Şi abia dându-şi seama de ceea ce spunea, dar aţâţându-şi singur mânia, începu:

— Am luptat totdeauna cinstit, am luptat totdeauna cu mâini curate. Nu m-aş înjosi niciodată să folosesc mita şi coruperea. Şi dacă l-au mituit pe nătărăul şi bubosul acela ca să mă părăsească, să le fie de bine. Mă scutesc astfel de oboseala de a-l da afară, da, n-au decât să şi-l păstreze cât timp îi ţin chingile. Nu dau doi bani pe toată afacerea lor!

Îmbărbătat de propriile lui cuvinte, antrenat de exprimarea unui sentiment, pe care nu-l avusese, continuă să vorbească cu o voce din ce în ce mai tare, mai încrezătoare, cu o privire mai sfidătoare, mai sigură:

— Nu, nu dau pe ea nicio para chioară! strigă el. Dar n-

am să-l reprimesc, nu! Pentru nimic în lume! N-are decât să-şi încaseze mita cât timp poate... şi dacă-i în stare... Căci după ce or plesni şi s-or duce dracului, iar el o să vină miorlăind la mine ca să-şi reia locul, am să-l las mai degrabă să crape, decât să mişc un deget ca să-l ajut. E grăbit s-o şteargă! Crede, desigur, că l-a apucat pe Dumnezeu de picior, bietul idiot, dar când o să se trezească din nou în mocirla din care l-am scos, o să blesteme ziua în care a părăsit firma lui James Brodie!

Era transfigurat, exaltat de discursul lui, crezând pe deplin în declamaţia aceasta, care contrasta violent cu concepţia sumbră, dar înţelegătoare pe care o avusese cu un moment înainte. Îmbătat de conştiinţa puterii lui, prindea din nou curaj şi-i privea pe cei din jurul lui cu ochi mari şi scânteietori. Inima-i creştea la gândul că putea încă să-i domine, să-i supună, să le inspire teamă, şi când, în sfârşit, îi veni o ideee, pe care o găsi încântătoare şi potrivită cu împrejurarea, el strigă:

— Nu! În ciuda celor pe care micul nostru prieten de acolo, din colţ, s-a încumetat să le spună, e nevoie de mai mult spre a-l face pe James Brodie să-şi piardă cumpătul. Când mă veţi auzi văietându-mă, să ştiţi că a venit momentul să vă pregătiţi brasardele de crep, dar până atunci va mai trece multă, multă vreme. Dar toată tărăşenia asta nu-i decât o glumă! Ochii îi jucau în cap când şi-i roti asupra lor cu un aer zâmbitor. Pe legea mea, e o glumă care merită, domnilor, o picătură, strigă el cu o voce seniorială. Vă propun să ridicăm şedinţa ca să luaţi cu mine un păhărel.

Îl aplaudară imediat, încântaţi de dispoziţia lui generoasă, bucuroşi să bea pe socoteala altuia, adulmecând perspectiva unei petreceri.

— Bravo, Brodie!

— Trăiască Scoţia! Aşa om mai zic şi eu!

— Sunt al dumitale! Doar un păhărel, la botul calului, ca să gonim frigul.

— Bătrâna gloabă mai are viaţă în ea.

Însuşi primarul îl bătu pe spate:

— Straşnic om mai eşti, Brodie! Curajos ca un leu, tare ca un taur, da, şi mândru ca diavolul, e greu ca cineva să-ţi vină de hac! Cred că ai muri, mai degrabă decât să te dai bătut.

Cu aceste cuvinte, se sculară toţi deodată, afară de Grierson, adunându-se în jurul lui Brodie, astfel că acesta stătea în mijlocul lor, îmbrăţişându-i cu privirea lui mândră – încurajatoare şi totodată mustrătoare, aprobatoare şi totodată dojenitoare – asemenea unui împărat înconjurat de curtea sa. Sângele lui, acest sânge nobil ca al unui suveran, curgea mai împărăteşte în vinele lui decât lichidul subţire şi apos din vinele lor, în mintea lui greoaie avea sentimentul de a fi săvârşit o mare şi nobilă acţiune, că purtarea lui în faţa dezastrului fusese sublimă.

— Porneşte, Macduff[16]! strigară ei, încurajaţi de neobişnuita blândeţe şi generozitate a acestui om de care, în general, nu te puteai apropia. Erau nerăbdători să guste întăritoarea băutură aurie pe care avea să le-o ofere. Pe când ieşiră, conduşi de el, pe uşa din spate a clubului, intrând după câţiva paşi în aer liber, unul după altul, în salonaşul din fund al lui Phernie, Brodie simţi că primejdia trecuse şi că redevenise stăpânul lor.

Curând, alcoolul curse în valuri şi închinară jubilind, cu cel mai bun whisky McDonald, pentru el, pentru generozitatea, discernământul şi energia lui. Când scoase din buzunar un sovereign[17] de aur, făcându-l cu un gest măreţ să se rostogolească sonor pe masa rotundă de mahon, un licăr de bun-simţ ce-i rămăsese îi şopti că nu putea să-şi mai permită acest lucru; goni însă acest gând, îl înăbuşi cu furie, strigând cu glas tare:

— În sănătatea noastră! Cine-i cu noi?

— Minunată băutură! sforăi Grierson, plescăind din

[16] Macduff – nobil scoţian, răzbunător al crimelor lui Macbeth în tragedia cu acest nume a lui Shakespeare.

[17] Sovereign (suveran) – monedă de aur de 20 de şilingi.

buze ca un cunoscător şi ţinând paharul în zare. E dulce ca laptele şi catifelat ca... ei, ca fetrul minunatelor pălării ale prietenului nostru. Păcat numai că e aşa afurisit de scumpă faţă de zeama obişnuită.

Chicoti răutăcios, clipind cu înţeles spre Brodie.

— Ei bine, bea-o atunci, omule, răspunse Brodie cu glas tare. Linge paharul, de vreme ce ai ocazia. Doar nu te costă niciun ban. Pe cuvântul meu, dac-am fi cu toţii atât de cărpănoşi ca dumneata, pământul ar înceta să se învârtească.

— Înghite asta, Grierson, râse Paxton răguşit.

— Pentru că veni vorba de zgârcenie, cunoaşteţi povestea cea mai nouă despre micul nostru prieten aici prezent? strigă primarul, indicându-l cu capul pe Grierson şi făcându-i lui Brodie semn cu ochiul.

— Nu, despre ce e vorba? răspunseră ceilalţi în cor. Spuneţi-ne-o, domnule primar!

— Bine, spuse Gordon cu o privire şireată, e scurtă şi cu haz. Zilele trecute, câţiva băieţi se jucau în faţa seminţeriei prietenului nostru, lângă un sac de fasole aşezat la uşă. Deodată, se apropie odrasla casei. „Plecaţi de-aici, băieţi, strigă tânărul Grierson, şi nu vă atingeţi de fasolea asta, căci tata o să afle. A numărat fiecare bob.”

Toată lumea izbucni într-un hohot de râs aprobator, în timp ce Grierson murmură netulburat, clipind din ochi prin norii de fum:

— Nu tăgăduiesc, domnule primar, că ştiu câte boabe sunt într-o duzină, dar acest lucru e util în ziua de azi, când domneşte atâta lipsă şi sărăcie.

Dar pe tronul său, Brodie, al cărui sânge, ce se încălzise încă dinainte, fierbea acum sub influenţa băuturii tari, nu auzi această aluzie şi nici n-o luă în seamă; cuprins de o sălbatică exaltare, el simţea dorinţa de a acţiona, de a da frâu liber forţei sale, de a sparge ceva. Ridicându-şi paharul gol mai sus decât capul, el urlă deodată, fără vreo legătură cu conversaţia:

— La dracu’ cu ei! La dracu’ cu porcii aceia ai lui

Mungo! şi cu o mişcare violentă, azvârli paharul în perete.

Ceilalţi, care acum erau puşi la punct pentru toanele lui, răspunseră cu voioşie:

— Bine-ai zis!

— Încă un rând, domnilor!

— Beţi până la fund!

— Cântă-ne ceva, Willie!

— Un discurs, un discurs!

În acest moment, o bătaie discretă în uşă, urmată de intrarea fără zgomot, dar totuşi înfricoşătoare a patroanei localului care înainta, târşâindu-şi şoşonii de pâslă, întrerupse turbulenta ilaritate.

— Sunteţi cam veseli astă-seară, domnilor, zise ea zâmbind uşor cu buzele strânse şi indicând astfel că exuberanţa nu le şedea tocmai bine şi nu era nici cu totul pe placul ei. Sper că nu veţi uita buna reputaţie a localului meu.

Cu toate că ţinea să-i aibă drept clienţi, era prea departe de asemenea excese, prea virtuoasă, devenise în prea mare măsură ea însăşi un fel de instituţie, pentru a se lăsa impresionată de ei.

— Nu mi-a plăcut deloc să aud zgomotul de pahare sparte, adăugă ea cu acreală.

— Linişteşte-te, Phemie dragă, ai să ni le pui la socoteală, strigă Brodie.

Ea dădu uşor din cap, ca pentru a-i arăta că socotise dinainte acest lucru ca de la sine înţeles, întrebând apoi pe un ton mai potolit:

— Cu ce ocazie veselia asta?

— O, e doar o mică serbare dată de stimatul nostru coleg din capul mesei, mormăi Grierson. Nu ştiu exact ce serbăm, dar am putea să spunem că e un dineu al angajaţilor... fără angajaţi[18].

— Nu-l asculta, Phemie, trimite-ne mai bine încă o sticlă!

[18] În Marea Britanie există tradiţia ca patronii să ofere o dată pe an o masă personalului salariat.

— Nu vrei şi dumneata un păhărel, Phemie? întrebă primarul cu jovialitate.

— Vino-ncoace, Phemie, şi aşază-te pe genunchii mei, strigă unul din jucătorii de dame, care acum nu mai era în stare să deosebească un jeton de o pastilă de mentă.

— Trimite-ne whiskyul, Phemie, ceru Brodie, şi am să-i fac eu să se poarte cumsecade.

Ea le aruncă tuturora şi fiecăruia în parte o privire dojenitoare, îşi ridică ameninţător degetul şi se retrase cu paşi clătinaţi şi târşiţi, aşa cum venise, în timp ce mormăia:

— Nu uitaţi buna reputaţie a localului meu. Am să vă trimit băutura, dar trebuie să staţi liniştiţi. Gândiţi-vă la bunul renume al casei.

După ce plecă, veselia lor luă iarăşi avânt, crescând repede, până ce deveni şi mai exuberantă decât înainte.

— Nu vă sinchisiţi de Phemie! strigă o voce. Latră mai mult decât muşcă, dar cel mai teribil e obrazul ei.

— Ai zice că localul ei e un sactuar al virtuţii, atât e de pioasă când vorbeşte despre el, ar vrea să bem ca şi cum am fi la biserică.

— În orice caz, are o fetişcană nostimă în strana din faţă, spuse cel mai cu chef dintre jucătorii de dame. Se spune că Nancy, chelneriţa, e tot atât de îndatoritoare pe cât e de drăguţă, adăugă el, făcând cu ochiul spre ceilalţi.

— Haide, haide, strigă primarul, dezaprobându-l. Nu spurca cuibul în care ţi-ai găsit adăpost!

— Faci aluzie la cuc, răspunse celălalt pe un ton glumeţ. Să ştii că nu sunt unul din ăia.

— Vreţi să vă spun o poezie a lui Burns[19]? strigă Paxton. Sunt tocmai pus la punct ca să vă recit „Dracul printre croitori”.

— Prezidentul nostru ne-a promis un mic discurs, nu-i aşa? insinuă Grierson.

— Da! Dă-i drumul discursului pe care voiai să ni-l ţii! strigă primarul.

---

[19] Roberl Burns (1759-1796) – celebru poet scoţian.

— Discursul, stăruiră ceilalţi, discursul prezidentului!

Orgoliul crescând al lui Brodie, aţâţat de strigătele lor de oameni beţi, atinse regiunile înalte, în care limitele lui dispăreau şi în al căror aer rarefiat limba i se dezlega cu totul şi incapacitatea lui de a-şi articula limpede gândurile intime era dată uitării.

— Prea bine! exclamă el. Am să vă ţin un discurs.

Se ridică umflându-şi pieptul, îi privi cu ochi mari, clătinându-se uşor pe picioarele lui masive şi întrebându-se, acum că se sculase, ce să le spună.

— Domnilor, începu el în cele din urmă, vorbind încet, în mijlocul aplauzelor, ştiţi cu toţii cine sunt: Brodie, James Brodie, şi poate ghiciţi ce înseamnă acest nume. Se opri, scrutând pe rând pe fiecare din membrii grupului. Da, sunt James Brodie şi atât în burgul regal Levenford, cât şi dincolo de el, numele acesta e respectat şi stimat. Arătaţi-mi pe omul care să spună un cuvânt împotriva lui, şi vă voi arăta ce vor face din el aceste două mâini. Îşi întoarse mâinile lui enorme, strângându-şi cu furie pumnii în gol, fără a remarca, în agitaţia lui, indiferenţa generală şi amuzamentul răutăcios din privirea ironică a lui Grierson. Nu vedea peste tot decât veneraţie. Dac-aş vrea, urmă el, aş putea să spun un lucru care v-ar cutremura până în măduva oaselor. Pe urmă, rotindu-şi ochii în jurul mesei, îşi scăzu vocea şi, clătinând şiret din cap, şopti răguşit, cu un aer confidenţial: Dar nu! N-am s-o fac. Puteţi să-l ghiciţi dacă vreţi, dar n-am să vi-l spun acum şi poate că nu o să-l aflaţi niciodată. Niciodată! Rosti această vorbă strigând. Dar e adevărat, şi atât timp cât voi respira, am să-mi cinstesc numele. Am avut de curând un mare necaz care ar fi făcut chiar pe un om puternic să se încovoaie şi ar fi zdrobit şi pe unul mai slab, dar ce efect a avut asupra mea? Sunt tot aici, sunt acelaşi James Brodie, însă mai tare, mai hotărât decât înainte. „Dacă mâna ta te-a jignit, taie-o!” spune Scriptura; a trebuit să tai în carnea şi sângele meu, da, dar am mânuit securea fără a clipi. Am avut supărări în

casă şi dincolo de pereţii ei; canalii viclene şi hoţi neruşinaţi în faţa uşii, prieteni falşi şi duşmani murdari în jurul meu, da, şi ponegritori laşi şi perfizi în spate. Aruncă o privire feroce lui Grierson. Dar în pofida acestor adversităţi şi mai presus de ele, James Brodie va rămâne în picioare, tare şi neclintit, asemenea Castelului de pe stâncă, şi cu capul sus, ca şi el, urlă el lovindu-se în piept cu pumnul lui masiv şi încheind cu glas tare: Ascultaţi-mă pe mine, am să vă arăt la toţi şi fiecăruia din voi cine sunt!

După ce emoţia sa atinse astfel punctul ei culminant, căci cuvintele îi ţâşniră spontan de pe buze sub impulsul sentimentelor sale năvalnice, se trânti violent pe scaun, spunând pe un ton potolit şi firesc:

— Şi acum vom mai bea un rând.

Ultima parte a discursului său fu aplaudată, aclamată şi salutată prin ciocnirea paharelor pe tăblia dură a mesei şi îşi găsi ecoul în cuvintele suave şi tărăgănate ale lui Grierson:

— Foarte frumos! N-am auzit vreun discurs care să-mi placă mai mult, din ziua când Tom Beţivul i-a înjurat pe paznici din fereastra închisorii.

Băură în sănătatea lui, pentru cuvântarea lui, pentru viitorul lui, iar unul din ei cântă într-un falset întrerupt de sughiţuri; Paxton proclama, fără să i se dea atenţie, că vrea şi el să ţină un discurs; al doilea jucător de dame încercă să povestească o lungă istorie, complicată şi indecentă, ba se cântară şi câteva refrene urlate în cor. Deodată Brodie, care, schimbându-şi dispoziţia, rămăsese rece, impasibil şi dispreţuitor în mijlocul veseliei lor, îşi împinse scaunul înapoi şi se sculă ca să plece. Cunoştea valoarea acestor plecări subite, simţea câtă reţinută demnitate zăcea în faptul de a lăsa aceste puşlamale îndobitocite de băutură să cânte şi să facă tărăboi după placul lor, în vreme ce el pleca în momentul când putea să se retragă cu cinste şi măreţie.

— Ce te-a apucat, omule? Vrei poate să te întorci

acasă? strigă primarul. Doar mai e mult până la douăsprezece!

— Mai stai un moment şi o să mai golim o sticlă.

— Te aşteaptă drăgălaşa de nevastă? şopti Grierson cu un aer inocent.

— Am plecat! strigă el aspru, încheindu-se la palton şi bătând din picioare, apoi, în ciuda potopului lor de proteste, le aruncă o privire solemnă şi spuse: Bună seara, domnilor.

Strigătele lor îl însoţiră pe când ieşi în vântul rece al nopţii, făcându-l să freamăte de o exaltare ce creştea pe măsură ce ecoul zgomotului lor slăbea; aceste ţipete îi sunau acum în urechi ca nişte osanale care, stingându-se, dar continuând să-l urmărească, păreau să se înalţe de pe caldarâmul acoperit de chiciură în răceala plăcută a aerului, ca un fum de tămâie îngheţat. Fusese o seară de pomină, îşi spunea el, îndreptându-se spre locuinţa lui, printre siluetele alburii ale caselor ce se înălţau ca nişte temple tăcute dintr-un oraş pustiu. Se umfla de mulţumire de sine, simţind că se justificase în ochii săi şi ai lor. Alcoolul din el dădea paşilor săi ceva elastic şi tineresc; în această stare de exaltare, pe care atmosfera plăcută din jurul lui o sporea, ar fi fost gata să treacă şi peste munţi; trupul îi fremăta şi, în prada unor sălbatice şi confuze pofte erotice, el vedea în fiecare din încăperile întunecate ale caselor pe lângă care trecea scena unor acţiuni de o tainică intimitate. Se simţea victima unei umilitoare şi nedrepte privaţiuni, zicându-şi că va trebui să găsească în viitor o supapă pentru nevoile înăbuşite şi nesatisfacute ale cărnii. Mica distanţă ce-i rămăsese de străbătut până acasă îi aţâţa pofta de a-şi încheia în chip potrivit această seară glorioasă şi, nefiind departe de a-şi promite o asemenea încheiere, intră în casă întorcând apoi cu o mişcare energică cheia grea a uşii de afară.

Observă că lumina mai era aprinsă în bucătărie, lucru pe atât de neobişnuit pe cât de tulburător, căci de câte ori se înapoia târziu, toate luminile erau stinse, afară de

aceea care ardea cu fidelitate în vestibul, aşteptându-i întoarcerea. Se uită la ceas, constată că era ora unsprezece şi jumătate şi zări din nou lumina, care părea a-i face semn prin crăpăturile uşii închise. Încruntând din sprâncene, îşi puse la loc ceasul, traversă vestibulul şi, apăsând cu putere pe clanţă, împinse uşa şi pătrunse brusc în bucătărie; rămase înfipt acolo, aruncându-şi ochii prin cameră şi văzând-o pe soţia lui şezând ghemuită în faţa cenuşii ce mai licărea în sobă. Deşi îl aştepta, doamna Brodie tresări la intrarea lui, speriată de apariţia lui bruscă, care o smulgea din visele ei triste şi de muta dezaprobare ce se citea pe faţa lui încruntată. Când îşi întoarse, tremurând, spre el ochii roşiţi, o privi mânios.

— Ce-i cu tine? întrebă el, punând un accent sarcastic pe ultimul cuvânt. Ce mai cauţi aici la ora asta, cu ochii scurşi şi cu pungi sub ei ca nişte farfurii?

— Tată, şopti ea, n-ai să te superi, nu-i aşa?

— Ce înseamnă iarăşi smiorcăiala asta? Oare aceasta e primirea pe care o merit, şi încă într-o seară ca asta? Nu poţi să te bagi în pat înainte să mă întorc? scrâşni el. Acolo măcar nu sunt silit să mă uit la tine, căzătură bătrână. Halal muiere! Exact tipul care-i place unui bărbat să-l găsească atunci când se întoarce acasă. Te aşteptai poate să te scot la plimbare, ca să-ţi şoptesc vorbe dulci la lumina lunii? Tu care ai tot atâta foc în tine cât o veche pipă spartă!

Ea îşi ridică ochii spre faţa lui încruntată şi dezgustată şi păru să se chircească şi mai mult, să devină ştearsă ca o umbră. Incapabilă de a rosti o frază închegată, ea articulă neclar şi tremurând un singur cuvânt: „Matt!"

— Matt! Micul şi scumpul tău Matt! Ce s-a mai întâmplat cu el? întrebă Brodie rânjind. A mai înghiţit un sâmbure de prună?

— Scrisoarea asta, bâigui ea, am primit-o azi de dimineaţă. M-am ţinut toată ziua să ţi-o arăt.

Cu o mână tremurândă, îi întinse foaia de hârtie mototolită, pe care o ţinuse ascunsă o zi întreagă la

pieptul ei ce palpita de spaimă. Mârâind batjocoritor, el îi smulse brutal scrisoarea dintre degete şi o citi încet, în vreme ce ea se legăna într-o parte şi într-alta, cu o privire absentă. Acum, când era vorba de fiul ei, limba i se dezlegă şi gemu:

— Nu puteam s-o mai păstrez niciun minut pentru mine. Trebuia să te aştept. Nu fi supărat pe el, tată! Sunt sigură că nu vrea să te necăjească. Nu cunoaştem încă faptele, iar ţara aceea trebuie să fie teribilă. Am bănuit că ceva nu era în ordine cu băiatul, când a încetat să mai scrie regulat. O să se simtă mai bine acasă.

Brodie sfârşise de citit cele câteva rânduri mâzgălite.

— Vasăzică, podoaba ta de băiat, cu succesele lui, se întoarce acasă la tine, mârâi el. Acasă la mama lui şi la îngrijirile ei drăgăstoase.

— Poate că e spre binele lui, şopti. Am să fiu fericită să-l am din nou lângă mine şi să-l ajut să se întremeze şi să prindă iarăşi puteri, dacă are nevoie.

— Ştiu că ai să fii fericită să-l ai iarăşi aici, nebună bătrână ce eşti, dar mie puţin îmi pasă!

Se uită din nou cu scârbă la foaia mototolită, apoi o strânse în pumn şi o aruncă cu furie în foc.

— Şi din ce motiv dă cu piciorul unui post aşa de bun?

— Nu ştiu mai mult decât dumneata, tată, dar cred că nu o duce bine cu sănătatea. A avut totdeauna o constituţie delicată... şi cred că într-adevăr nu era făcut pentru o şedere la tropice.

Brodie o privi cu un rânjet.

— Nu e făcut, cap prost ce eşti? Tu ai făcut din el un papă-lapte, cu toată răzgâiala ta. „Matt, puişorule, o maimuţări el, vino la mama să-ţi dea un peni. Nu te uita la tata, mieluşelule, vino la maică-ta, drăguţule, să te mângâi!” Oare asta îl face să se întoarcă atât de repede ca să se ţină de pulpana ta? Dacă e aşa, am să-l strâng de gât. Auzi dumneata! „P.S. Anunţă-l, te rog, pe tata” – ironiza el, citind scrisoarea arsă. Nu are măcar curajul să-mi scrie mie, neisprăvitul! Nu! Trebuie s-o roage pe

blânda şi dulcea de maică-sa să-mi dea această veste bună. Ţi-ai găsit bărbăţie la caraghiosul ăsta!

— O, James, îl imploră, nu vrei să mă consolezi puţin? Sunt atât de nenorocită! Nu ştiu ce s-a întâmplat şi nesiguranţa asta mă omoară. Tremur pentru copilul meu!

— Să te consolez, bătrâno? făcu el cântând. Frumos mi-ar sta, zău, să iau de mijloc o buturugă ca tine! Şi pe un ton brutal, plin de repulsie, adăugă: Nu pot să te sufăr! Ştii bine lucrul ăsta! Nu însemni mai mult pentru mine decât o traistă goală. Ai reuşit, ca soţie, la fel cum ai reuşit ca mamă. Una din odraslele tale te-a făcut de ruşine, iar astălaltă pare pe cale să-i urmeze exemplul. Da, pare într-adevăr pe cale să facă la fel. Face cinste educaţiei pe care i-ai dat-o. Deodată, privirea i se întunecă. Ia seama, numai, să nu mi-o strici şi pe Nessie! E a mea. Să nu te atingi de ea! Scuteşte-o de neghiobiile tale sau îţi sparg capul!

— Ai să-l primeşti aici, tată? gemu ea. N-ai să-l dai afară, nu-i aşa?

Brodie râse cu răutate.

— Aş muri dacă l-ai goni ca pe... ca pe... adăugă Mama complet zdrobită.

— Am să mă gândesc, răspunse pe un ton duşmănos, încântat de gândul că o ţinea în nesiguranţă, revărsându-şi asupra ei toată indignarea faţă de dezertarea neaşteptată a lui Matthew şi aruncându-i toată vina acestui eşec al fiului ei. O ura şi aşa, din cauza neputinţei ei de a-i procura plăcerile la care jinduia şi o detesta şi mai mult din pricina insuccesului fiului ei. O va pune să-i plătească scump acest insucces, îşi spuse el; asupra ei avea să se abată tăişul ascuţit al furiei sale. Dacă Matthew renunţase la postul lui şi era pe cale să se întoarcă, vina era numai a ei. Aşa se întâmpla totdeauna: când copiii greşeau, erau ai ei, când erau vrednici de laude, îi revendica pentru el.

— Eşti un om prea drept, tată, să nu asculţi ce va avea să spună sau ce are de cerut, stărui pe un ton plângăreţ

şi linguşitor. Un om superb şi mare ca tine nu poate face aşa ceva. Sunt sigură că ai să-l laşi să vorbească, să explice... trebuie să aibă un motiv.

— Bineînţeles că are un motiv, răspunse el sarcastic. Vrea să se întoarcă acasă şi să trăiască pe spinarea lui taică-său. Nu mă îndoiesc de asta. Ca şi cum n-am avea destule griji şi fără a-l hrăni pe acest lingău! Ăsta-i motivul măreţei întoarceri. Îşi închipuie, desigur, că o să huzurească aici, lăsându-mă să muncesc pentru el, iar pe tine să-i lingi noroiul de pe ghete. La dracu'! E peste puterile unui om! Fu apucat de un acces de furie amestecat cu un fior de antipatie. E prea mult, îi strigă din nou, al naibii de mult! Ridică mâna în semn de ameninţare, ţinând-o câteva clipe în aer, după care o întinse cu un gest brusc spre lampa de gaz şi stinse lumina. Lăsându-şi soţia în întuneric, ieşi cu paşi grei din odaie.

În bezna în care ultima licărire a tăciunilor din sobă contura şters silueta informă a trupului ei ghemuit în fotoliu, doamna Brodie rămase nemişcată şi mută. Aşteptă multă vreme meditând în tăcere, şi gândurile triste ce o apăsau dădeau camerei o atmosferă şi mai întunecată şi melancolică. Aşteptă, cenuşa se răcea, până ce Brodie avea să se dezbrace, să se culce şi, poate, să adoarmă. Într-un târziu, se urni în silă, strecurându-se pe uşă ca un animal hăituit şi târându-se precaut până la etajul de sus. Scândurile, care trosniseră şi scârţâiseră la urcarea lui Brodie, nu făcură niciun zgomot sub greutatea trupului ei firav. Şi, totuşi, scoase un oftat de uşurare, când, ajunsă la uşa odăii de culcare, auzi în întuneric ritmul greu al respiraţiei soţului ei. Dormea. Intrând pe dibuite în cameră, ea îşi scoase veşmintele ponosite şi pătate, aşezându-le grămadă pe scaun pentru a doua zi. Se sui cu grijă în pat, ţinându-şi cu teamă cât mai departe de el trupul veşted, asemenea unei oi prăpădite şi slabe ce s-ar culca lângă un leu adormit.

5

— Mamă, întrebă Nessie în sâmbăta următoare, de ce se întoarce Matt?

Se juca prin cameră şi se ţinea de maică-sa, neastâmpărată şi cicălitoare ca un copil pentru care o dimineaţă ploioasă de sâmbătă este cea mai mare nenorocire din toată săptămâna.

— Nu-i pria clima, răspunse scurt doamna Brodie.

Era o idee adânc înrădăcinată în mintea Mamei, ca un principiu esenţial al doctrinei Brodie, că cei mici trebuie ţinuţi în necunoştinţa mecanismului ascuns al treburilor, relaţiilor şi incidentelor din casă, mai ales când ele erau neplăcute. La întrebările ce priveau aspectele mai adânci şi mai ascunse ale comportării lui Brodie şi ale vieţii, în general, ea răspundea liniştitor: „Ai să afli asta mai târziu, draga mea. Toate la vremea lor!” Iar pentru a pune capăt întrebărilor la care un răspuns nu putea fi evitat, Mama socotea că nu săvârşeşte un păcat minţind fără jenă, spre a menţine intacte prestigiul şi demnitatea familiei.

— E o ţară unde bântuie friguri grozave, urmă ea. Şi vaga intenţie de a spori noţiunile de ştiinţe naturale ale lui Nessie o făcu să adauge: Sunt acolo lei, tigri, elefanţi, girafe şi tot felul de fiare şi de insecte ciudate.

— Dar, mamă, insistă Nessie, Jenny Paxton mi-a spus că în tot şantierul se povesteşte că Matt a fost dat afară pentru că nu se ţinea de treabă.

— Atunci ţi-a spus o minciună urâtă. Fratele tău şi-a dat demisia ca un gentleman.

— Când se întoarce, mamă? Crezi c-o să-mi aducă ceva? O maimuţă sau un papagal? Aş prefera un papagal mai curând decât o maimuţă. Maimuţa m-ar zgâria, dar papagalul ar vorbi cu mine şi ar spune: „Frumoasa Lora, frumoasa Lora”, şi asta un canar n-o poate face, nu-i aşa? Rămase o clipă pe gânduri, urmând apoi: Nu, nu vreau papagal, ar trebui să-i curăţ colivia. Cred că mi-ar plăcea

o pereche drăguţă de papuci de marochin sau... sau un colier frumos de mărgean. Nu vrei să-i scrii, mamă?

— Potoleşte-te fetiţo! Cum vrei să-i scriu, de vreme ce a şi plecat încoace? Şi afară de asta, Matt are altă treabă decât să se gândească la mărgele. Ai să-l vezi în curând.

— Vasăzică, se întoarce repede!

— Ai să afli la timp, Nessie. Dând glas speranţelor ei, adăugă: S-ar putea să sosească peste vreo zece zile, dacă s-a îmbarcat curând după ce mi-a scris.

— Zece zile! Ce bine! ciripi Nessie, începând să zburde prin cameră. Poate c-o să am puţină distracţie când Matt va fi iarăşi aici! A fost îngrozitor de când...

Se opri brusc, ca în faţa unui zid ameninţător, căci abordarea acestui subiect era riguros interzisă. Se uită cu teamă la maică-sa, tăcu un moment încurcată, dar văzând că doamna Brodie nu avea de gând s-o certe, întrebă, printr-o copilărească asociaţie de idei:

— Ce înseamnă, mamă, a intra la apă?

— Ce te-a apucat iarăşi? Îţi merge gura ca o morişcă. Nu poţi să mă laşi să-mi văd de treabă?

— O fată din clasă m-a întrebat dacă tata ştie să înoate, pentru că l-a auzit pe taică-său spunând că James Brodie a intrat la apă.

— Isprăveşte cu prostiile tale, nu-mi tot bate capul! strigă Mama. Tată-tău ştie să se îngrijească de el şi fără ajutorul tău. E o obrăznicie să vorbeşti aşa despre el!

Totuşi, naiva întrebare a fetiţei trezi în ea o vie şi neaşteptată nelinişte. Ieşind din bucătărie cu o cârpă de praf în mână, ea se întreba în chip vag dacă nu exista vreo cauză mai serioasă care-l făcea pe bărbatul ei să fie tot mai zgârcit faţă de ea, reducându-i şi amputându-i alocaţia pentru menaj, care de câteva luni încoace nu-i dădea putinţa să facă faţă cheltuielilor.

— Vai, mamă, nu eu vorbesc aşa! răspunse Nessie, ţuguindu-şi copilăreşte botişorul şi ţinându-se după maică-sa. O spun celelalte fete din clasă. După felul cum vorbesc, ai zice că familia noastră are ceva ciudat. Sunt

mai bună decât ele, nu-i aşa, mamă? Tata i-ar putea bate pe toţi laolaltă.

— Tată-tău e un om cum nu mai e altul.

Rostirea acestor cuvinte îi ceru un efort, dar le pronunţă cu eroism, fără să-şi dea seama de dublul lor înţeles; era preocupată numai de a arăta bunele tradiţii ale casei.

— Nu trebuie să ascultaţi niciodată ce se vorbeşte pe socoteala lui. Oamenii spun multe lucruri rele când sunt geloşi pe cineva.

— Sunt toate nişte mincinoase ordinare, nişte neruşinate. Am să le reclam profesoarei dacă mai spun vreo vorbă despre noi, conchise Nessie, turtindu-şi nasul pe geamul ferestrei, ca un boţ de chit. Tot mai plouă, toarnă din ce în ce mai tare, duce-s-ar la naiba!

— Nessie! Să nu mai spui asta! Nu e frumos! N-ai voie să vorbeşti aşa de urât! o certă Mama, oprindu-se din lustruitul sfeşnicelor de bronz de pe placa din faţa pianinei. Nu voia să aibă neplăceri cu Nessie. Cea mai mică greşeală trebuia îndreptată. Să ţii minte asta sau am să te spun tatei –, o ameninţă ea, întorcându-şi din nou obrazul înfierbintat spre pian, care, deschis anume de ea pentru a şterge praful, o aproba cu un zâmbet superior, rânjindu-şi clapele ca o enormă dantură falsă.

— Voiam să ies ca să mă joc, asta e tot, se auzi de la fereastră o voce plângăreaţă, dar chiar dacă ploaia se opreşte, totul e plin de băltoace. Am atât de mult de lucru toată săptămâna cu nesuferitele astea de lecţii, că e o ruşine să nu mă pot juca măcar sâmbăta.

Continuă să contemple cu jale peisajul lugubru de decembrie, strada umezită, câmpiile îmbibate de apă, crengile liniştite ale mestecenilor din faţă, ce picurau, melancolica lipsă de mişcare, tulburată numai de neîncetata cădere a ploii. Dar întreruperea flecărelii ei fără rost nu ţinu mult timp; în ciuda priveliştii deprimante, ea se porni, după câteva clipe, din nou:

— Uite o vrabie pe tunul nostru... o! Uite şi alta... două

vrăbiuţe ghemuite în ploaie pe tunul nostru de broz. De ce ţinem tunul ăsta? Nu trage nimeni cu el şi trebuie curăţat tot timpul! N-am observat niciodată până acum ce comic e! o cicăli ea neîncetat pe maică-sa. Pentru ce-i aşezat acolo? Spune, mamă!

— E un fel de ornament, pus de frumuseţe. Cred că a fost ideea tatei, răspunse doamna Brodie, agasată, din spatele pianului.

— Ar fi fost mai frumos să punem acolo o brazdă de pansele sau nişte tufe de merişor, cum are Jenny Paxton în faţa casei, răspunse Nessie; urmă apoi să pălăvrăgească încet, dând glas gândurilor ei nestatornice: Nu se simte nicio adiere în copacii de peste câmp. Stau în ploaie ca nişte statui. „Ploaie, ploaie nesăţioasă, du-te-n Spania şi ne lasă!” Dar vorba asta tot n-o goneşte. Nu e decât o poveste ca a lui moş Crăciun. Are o barbă albă. Mă întreb cum o fi arătând un spaniol? Are o faţă neagră? Capitala Spaniei e Madridul. Exact. Eşti prima în clasă, Nessie Brodie. Bravo ţie! O să-l bucure pe tata. Ce vreme pentru o sâmbătă liberă! Stau aici şi mă ocup cu geografia! Niciun om pe stradă. Ba nu! Nu-i adevărat, mi se pare că văd un bărbat. Urcă strada. Nu-i un bărbat, e un băiat de la telegraf! Era o descoperire senzaţională şi neaşteptată în priveliştea sumbră şi monotonă. Încântată, Nessie se crampona de ea. Mamă! Mamă! Cineva o să primească o telegramă! Văd băiatul pe stradă. Vine direct încoace. O, uite, uite! strigă ea transportată şi arzând de curiozitate şi nerăbdare. Vine la noi!

Zărindu-l pe băiat urcând treptele de la intrare, doamna Brodie lăsă din mână cârpa de praf şi alergă la fereastră, îndată după aceea, clopoţelul de la uşă fu tras cu atâta putere, încât îi sună în urechi ca un semnal de alarmă. Rămase încremenită. Îi era o frică imensă de telegrame, căci vedea în ele pe vestitorii grăbiţi ai unor nenorociri neprevăzute; nu o făceau să se aştepte la vreun eveniment fericit – o naştere sau o nuntă ci doar la dezastrul subit şi nebănuit al morţii. Pe când stătea

nemişcată, un nou şi fatidic sunet al clopoţelului o izbi în urechi şi, ca şi când cordonul acestuia ar fi fost în legătură cu firele nenorocirii, el îi trezi amintirea singurei ocazii din viaţa ei când mai primise o telegramă: aceea care-i vestea moartea mamei ei. Fără a se uita la Nessie, spuse răguşit:

— Du-te la uşă şi vezi ce este.

Când însă Nessie, fierbând de nerăbdare, ieşise alergând din salon, căută să se liniştească; îşi spuse că factorul venise poate numai să ceară o informaţie despre vreun nume necunoscut sau o adresă nedescifrabilă, ceea ce se întâmpla destul de des, dat fiind că locuiau în ultima casă a străzii. Îşi încordă auzul cât putea, căutând să prindă de la uşă ecoul dătător de speranţă al unei conversaţii, dar în zadar, căci Nessie se întoarse într-o clipă fluturând în mână, cu aerul triumfător de a fi făcut o descoperire personală, un plic portocaliu şi strigând pe nerăsuflate:

— E pentru tine, mamă; întreabă dacă vrei să trimiţi un răspuns.

Mama apucă telegrama ca şi cum ar fi atins o viperă şi, răsucind-o cu teamă, o examina cu aceeaşi groază cu care ar fi privit această primejdioasă reptilă.

— Nu pot să citesc fără ochelari, murmură ea, neîndrăznind să deschidă telegrama şi căutând să câştige timp.

Iute ca fulgerul, Nessie ieşi din odaie, aducând într-o clipă ochelarii cu ramă de oţel.

— Uite-i, mamă! Acum ai să poţi să citeşti. Deschide-o!

Doamna Brodie îşi puse încet ochelarii, se uită din nou, cu teamă, la înfiorătorul obiect din mâna ei şi, întorcându-se spre Nessie, îngăimă, într-un acces de nehotărâre şi spaimă:

— Poate că e mai bine să aştept până se întoarce tata. Nu am dreptul să deschid un plic ca ăsta. E treaba tatei, nu crezi, draga mea?

— Haide mamă, deschide-o! stărui Nessie cu

nerăbdare. Ţi-e adresată ţie şi băiatul aşteaptă răspunsul.

Doamna Brodie deschise plicul cu degete ţepene şi stângace, scoase tremurând hârtia dinăuntru, o despături şi îşi aruncă privirea pe ea. O contemplă multă vreme, ca şi cum n-ar fi conţinut doar nouă cuvinte, ci un mesaj atât de lung şi de complicat, încât depăşea puterea ei de înţelegere. Treptat însă, faţa ei căpăta o nuanţă cenuşie, cadaverică, părând să se micşoreze şi să se îngusteze; trăsăturile ei se alungiră, obrajii se prăbuşiră de parcă un suflu glacial ar fi stins deodată slaba licărire ce-i însufleţea, făcându-i să îngheţe într-o stranie şi nefirească imobilitate.

— Ce spune, mamă? întrebă Nessie ridicându-se curioasă în vârful degetelor.

— Nimic, răspunse doamna Brodie cu voce surdă, mecanică. Se aşeză pleoştită pe sofa, ţinând între degetele ei tremurătoare foaia de hârtie ce foşnea.

În faţa uşii de la intrare, băiatul se agitase nerăbdător câteva minute, iar acum se apucase să fluiere şi să bată zgomotos cu vârful ghetei în treapta scării, voind să arate, prin aceasta, în felul lui, că nu era dator să-şi petreacă toată ziua acolo.

— Vrei ca factorul să aştepte un răspuns? întrebă Nessie iscoditor, observând, dar neînţelegând pe deplin imobilitatea şi consternarea maică-sii.

— Nu e niciun răspuns, spuse maşinal doamna Brodie.

Primind această comunicare de la Nessie, băiatul de la telegraf plecă, continuând să fluiere fără grijă, ca unul care, deşi conştient de importanţa lui de instrument al destinului, era cu totul nepăsător la ravagiile produse de distrugătoarea misivă adusă de el.

Nessie se întoarse în salon şi, uitându-se la maică-sa, aspectul acesteia i se păru şi mai straniu, ba, scrutând-o mai îndelung, o găsi de nerecunoscut.

— Ce e cu tine, mamă? Eşti teribil de palidă.

Îi atinse uşor obrazul, simţind sub degetele ei calde că era rece şi tare ca lutul. Cu o misterioasă intuiţie,

continuă apoi:

— E vreo ştire despre Matt în telegramă?

Auzind numele fiului ei, doamna Brodie reveni din împietrirea ei în lumea reală. De-ar fi fost singură, s-ar fi topit într-un nestăpânit potop de lacrimi; în prezenţa lui Nessie însă, făcu, în ciuda descurajării ei, un energic efort de a stăpâni plânsul ce o podidea şi, luptând spre a se reţine, căută să cugete cu toate forţele minţii ei amorţite. Împinsă de cel mai puternic impuls al firii, la o încordare a cugetului şi a voinţei, care în mod normal ar fi fost peste puterile ei, ea se întoarse cu o mişcare bruscă, spre fata ei şi şopti:

— Nessie, urcă-te sus şi vezi ce face bunica. Nu-i pomeni de telegramă, dar caută să afli dacă a auzit clopoţelul. Ai să faci asta pentru Mama, scumpa mea?

Cu vioiciunea ce o caracteriza, Nessie înţelese exact ce dorea Mama de la ea şi, acceptând cu bucurie sarcina de a îndeplini una din aceste misiuni confidenţiale pe care le adora, dădu de două ori încet din cap, ca să arate că pricepuse, şi ieşi fără grabă din cameră.

De îndată ce fiica ei plecă, doamna Brodie desfăcu telegrama mototolită de degetele ei crispate şi, cu toate că mesajul i se întipărise cu litere de foc în memorie, îşi aruncă din nou ochii asupra lui, articulând cu buze tremurătoare fiecare cuvânt: „Trimite imediat telegrafic patruzeci lire post-restant Marsilia, Matt”.

Îşi cerea banii! Cerea economiile pe care i le trimisese ei, cele patruzeci de lire sterline pe care dânsa le investise pentru el în Societatea de construcţii! Înţelese imediat că Matt se găsea blocat la Marsilia, rămas în impas, într-o situaţie disperată şi că avea nevoie imediată de bani spre a ieşi din această teribilă şi primejdioasă strâmtoare. I se furase punga, fusese lovit în cap şi jefuit, vaporul plecase lăsându-l despuiat de tot avutul lui, la Marsilia. Chiar numai numele de Marsilia – necunoscut, străin, sinistru – îi îngheţa sângele, sugerându-i toate nenorocirile imaginabile ce puteau să se abată asupra

fiului ei iubit, căci pe simpla bază a acestei misterioase şi tulburătoare cereri, ea era definitiv convinsă că Matt era victima nevinovată a unor deplorabile şi sfâşietoare împrejurări. Examinând cu meticulozitate toate elementele disponibile, ea observă că telegrama fusese predată la Marsilia chiar în dimineaţa aceea – ce repede sosise funesta ştire! – ceea ce dovedea că fiul ei fusese în stare s-o expedieze şi că, în consecinţă, măcar viaţa lui nu era imediat primejduită. Se refacuse poate de pe urma perfidului atac împotriva lui şi acum doar aştepta cu răbdare şi îngrijorare sosirea banilor. Rătăcind prin meandrele acestor presupuneri, gândurile ei se întorceau totuşi, fără greş, spre unica şi implacabila concluzie că trebuia să expedieze banii. La acest gând, un fior rece o străbătu. Nu-i putea trimite; nu putea trimite nimic. Cheltuise cele patruzeci de lire până la ultima lăscaie.

În cursul ultimelor nouă luni, se luptase disperat cu problemele băneşti. Brodie îi redusese treptat banii de menaj, scăzându-i în cele din urmă la jumătate, dar pretinzând totuşi pentru el aceeaşi mâncare excelentă şi în aceleaşi cantităţi exagerate. Dacă soţia lui manifesta chiar şi cea mai uşoară tendinţă de economie în privinţa meselor, ea avea de îndurat o întreagă tiradă plină de sălbatică ironie, în care el o trata de nepricepută şi incapabilă de a administra cum trebuie modestul buget al casei. O batjocorea, înşirându-i talentele superioare ale mamei sale, dându-i exemple convingătoare despre calităţile ei de menajeră, descriind în amănunt felurile de mâncare, pe cât de delicioase, pe atât de ieftine pe care i le gătea înainte de căsătoria lui şi ameninţând-o că, în ciuda vârstei înaintate a mamei lui, avea să treacă direcţia casei în mâinile ei mai competente. Degeaba îi obiectase Mama sfios că-i dădea prea puţini bani, că viaţa se scumpea, că Nessie creştea şi avea nevoie de îmbrăcăminte, încălţăminte şi cărţi de şcoală, care costau mai mult, că bunica Brodie nu înţelegea să renunţe la niciuna din comodităţile şi plăcerile cu care era deprinsă.

Ar fi fost tot atât de zadarnic să încerce a-l convinge că nu cheltuia niciun ban pentru nevoile ei proprii, că de trei ani nu-şi mai cumpărase niciun lucru nou, astfel încât ajunsese tipul însuşi al femeii mizerabil îmbrăcate, expunându-se tocmai prin această abnegaţie şi economie la batjocurile şi ocările lui.

Văzând că, în ciuda slabelor şi inutilelor ei protestări iniţiale, ea accepta suma redusă şi părea să se descurce cu ea, el trase concluzia că fusese prea larg, şi cum banii deveniseră acum atât de scumpi pentru el, încât ocazia de a face economii pe spinarea ei îl încânta, el strânsese până la ultima limită baierele pungii, ţinând-o şi mai tare sub apăsarea călcâiului său.

Cu toate că ea se luptase să scoată dintr-un şiling doi, facându-şi cumpărăturile în locurile cele mai ieftine, tocmindu-se şi linguşindu-i pe negustori în aşa măsură, încât câştigase reputaţia de a fi meschină şi cărpănoasă, lucrurile nu putuseră continua. Conturile neachitate se adunaseră, negustorii îşi pierduseră răbdarea, astfel că, în cele din urmă, ea alesese calea minimei rezistenţe, atacând banii lui Matthew. Îndată totul mersese mai uşor. Brodie o bombănea mai rar cu privire la mâncare, iar pretenţiile plângăreţe şi senile ale bătrânei se potoliră. Nessie căpătă un palton nou, taxele şcolare fură plătite, iar măcelarul şi băcanul, care aşteptaseră atât de mult, îşi văzură conturile achitate. Doamna Brodie însăşi nu se alesese cu nimic; nici cu îmbrăcăminte, nici cu vreo mică găteală, nici cu satisfacerea vreunei fantezii; fusese numai scutită vremelnic de mustrările soţului ei şi scăpată de grijile cauzate de datorii. Îşi împăcase cugetul faţă de acţiunea ei, spunându-şi că Matt îi destinase de fapt ei aceşti bani şi că o iubea atât de mult, încât nu putea fi decât fericit ca dânsa să-i folosească; se mai gândise apoi că nu-i cheltuise pentru ea şi că, fără îndoială, avea să strângă această sumă în vremuri mai bune şi să i-o restituie.

Patruzeci de lire! Era o sumă enormă! Cu toate că o

cheltuise cu atâta uşurinţă, nici nu era de conceput să o poată înlocui. În condiţiile dinainte şi cu cea mai strictă economie, ea ar fi putut eventual realiza suma în lungul interval de un an; dar avea nevoie de ea imediat. Buzele-i tremurau şi inima i se topea; îndată însă se reculese, adunându-şi tot curajul spre a-l ajuta pe Matt. Îşi încleştă energic fălcile, ridicându-şi privirea spre Nessie, care se întorcea în cameră.

— Bunica îşi aranja sertarul, îi şopti Nessie cu un aer de conspirator. N-a auzit clopoţelul şi nu ştie nimic. Am iscodit-o cu multă băgare de seamă.

— Eşti o fată bună şi deşteaptă, spuse Mama. Nimeni nu trebuie să afle de telegrama asta. N-ai să sufli un cuvânt despre ea. A fost numai şi numai pentru mine. Am încredere în tine şi am să-ţi fac un cadou frumos, dac-ai să-ţi ţii gura. Simţind totuşi că o explicaţie oarecare era necesară, încheie în chip vag: Era doar de la o veche prietenă de la ţară... o prietenă a mea, care are mici neplăceri.

Nessie îşi duse arătătorul la buze, încântată de a împărtăşi un secret cu maică-sa şi indicând, cu acest gest de copil precoce, că era vrednică să i se încredinţeze cele mai intime şi mai mistuitoare taine din lume.

— Foarte bine! Dar nu uita că mi-ai dat cuvântul. Tată-tău nu are nevoie să ştie nimic despre întâmplarea asta, zise doamna Brodie ridicându-se.

Ar fi dorit să poată reflecta în linişte, dar nu mai era mult până la prânz şi avea de pregătit masa. Oricare ar fi fost grijile ce o apăsau, treaba din casă trebuia făcută, mâncarea trebuia dată la masă cu o punctualitate fără greş, stăpânul trebuia dispus favorabil şi hrănit din belşug şi pe gustul lui. Apucându-se să cureţe o oală mare de cartofi, ea căută să decidă ce avea de făcut.

Din capul locului îşi dădu seama că nu putea găsi niciun ajutor la soţul ei. Ar fi suportat orice de dragul lui Matt, dar îi era cu neputinţă să-l înfrunte pe soţul ei şi să-i ceară suma absurdă de patruzeci de lire, fiind sigură

dinainte că ar fi refuzat cu hotărâre să trimită banii. A-i aduce astfel la cunoştinţă problema, ar fi însemnat să-i dezvăluie vinovăţia ei, să-i stârnească mânia cumplită, fără a ajunge la niciun rezultat concret. Chiar pe când făcea acest raţionament, îl vedea în faţa ochilor, răstindu-se batjocoritor: „Vasăzică e la Marsilia? Ei bine, n-are decât să se întoarcă înot sau pe jos. I-ar face mult mai bine, drăguţul de el.”

Chibzui apoi asupra posibilităţii de a face apel la Agnes Moir. Nu încăpea nicio îndoială că Agnes, care, ca şi Mama, nu-i putea refuza nimic lui Matthew, s-ar fi arătat imediat dispusă a trimite banii, cu toată ruşinoasa răceală şi indiferenţă pe care el i-o arătase în ultimele luni, pricinuindu-i atâta suferinţă. Din nenorocire, însă, era tot atât de neîndoios că Agnes nu avea patruzeci de lire. Părinţii ei erau oameni onorabili, dar săraci; nevoia îi pândea la uşă şi chiar dac-ar fi dorit să pună banii la dispoziţia lui Agnes, era de neconceput ca ei să-şi poată procura deodată o sumă atât de mare. De altfel, simţise de curând în atitudinea lui Agnes faţă de dânsa o umbră de mustrare, destul de justificată prin suferinţele şi amărăciunile ei nemeritate. Cum putea aşadar doamna Brodie, în prezenţa unei asemenea virtuţi ofensate, să mărturisească că a furat banii fiului ei adorat? Neprihănita miss Moir ar condamna-o îndată, ar renega-o poate în ochii întregului oraş.

Părăsi deci ideea de a recurge la Agnes, dar în timp ce gătea maşinal mâncarea, mintea îi lucra cu înfrigurare, căutând să ţină pe loc clipele ce se scurgeau. Când Brodie sosi, ea servi masa fără să înceteze niciun moment de a se concentra cu înverşunare asupra problemei ce o obseda. Era atât de distrată, încât aşeză din greşeală în faţa lui Brodie mica farfurie a lui Nessie.

— Ce, eşti beată, femeie? urlă el, uitându-se la porţia minusculă. Sau poate aştepţi de la mine să repet minunea cu pâinile şi peştii?

Schimbând degrabă farfuriile, ea roşi, simţindu-se

vinovată că a fost prinsă cu gândurile în altă parte; dar ce ar fi putut ea să spună spre a se scuza: „Mă gândesc cum aş putea găsi patruzeci de lire pentru Matt”?

— A dat poate pe gât o înghiţitură, ca să-şi dreagă puterile, chicoti bunica răutăcios. Se vede că aşa şi-a petrecut vremea toată dimineaţa.

— Vasăzică pe asta se duc banii casei! spuse Brodie batjocoritor, cântându-i în strună bătrânei. Pe băutură! Lasă că o să vedem noi ce e de făcut în privinţa asta!

— Se vede că de acolo îi vine nasul ei roşu şi ochii aceia ursuzi, răspunse bunica.

Nessie nu spuse nimic, dar ocheadele făţişe de fidelitate şi solidaritate ce le arunca maică-sii erau atât de pline de înţeles, încât riscau să dezvăluie totul. Totuşi, explozia fu evitată, iar când Brodie plecă şi bătrâna urcă în camera ei, Mama respiră mai liber şi-i spuse lui Nessie:

— Vrei să strângi masa, drăguţa mea? Am câteva curse de făcut. Îmi eşti de mare ajutor astăzi şi dacă speli vasele până când mă întorc, am să-ţi aduc câteva bomboane.

În grozava ei dilemă, era totuşi în stare să folosească o subtilă strategie într-o treabă atât de măruntă şi, cu toate că ploaia încetase, Nessie, atrasă de momeala dulciurilor şi încântată de a fi tratată de maică-sa ca o persoană adultă, consimţi cu plăcere.

Domna Brodie îşi puse pălăria şi paltonul – acelaşi pe care-l purtase atunci când îl însoţise pe Matt până la Glasgow în ziua plecării lui – şi ieşi grăbită din casă. Traversă cu paşi repezi Câmpul comunal şi apucă pe strada ce ducea în dosul gării. La întretăierea dintre Railway Road şi College Street, ea se opri în faţa unei prăvălii mici şi scunde care purta deasupra lintoului arcuit al uşii trei bile de alamă, însemnele ruşinoase ale unei dughene de împrumuturi pe amanet. Pe geam, o inscripţie cu litere albe, murdare, din care unele lipseau şi altele erau pe jumătate şterse, indica nu tocmai clar: *Achiziţii de aur, argint, danturi vechi. Împrumuturi de*

bani, iar în spatele ei, o tăbliţă prăpădită de ardezie purta, scrisă cu cretă, însemnarea mai concisă, dar mai puţin atrăgătoare: *Cumpărăm zdrenţe.* Doamna Brodie contemplă cu teamă şi neîncredere această prăvălie: singurul loc din vechiul şi respectabilul Levenford unde se împrumutau bani pe amanet. A intra acolo – ştia bine acest lucru – era cea mai adâncă umilire pentru o persoană onorabilă, iar crima şi mai mare de a fi văzut de alţii intrând însemna ruşine, dezonoare şi descalificare socială. Îşi dădea seama de toate acestea, simţea, de asemenea, cât de incapabilă era să înfrunte ororile ascunse înăuntru, totuşi, strângând din buze, se strecură cu mult curaj în dugheană, repede şi imaterială ca o umbră. Numai sunetul puternic al clopoţelului fixat de uşă îi dezvălui intrarea şi, în timp ce bătaia lui stridentă continua, ea se văzu în faţa unei tejghele dintr-o mică despărţitură semănând cu o lojă, lângă care se aflau alte două la fel. Cifra trei avea în aparenţă aici o semnificaţie cabalistică atât la exterior, cât şi înăuntru, dar în această despărţitură doamna Brodie era mai ferită de priviri străine decât sperase. Aşadar, chiar în această lume decăzută păreau să existe totuşi urme vagi de delicateţe! Când clopoţelul încetă să sune, nările ei începură treptat să simtă un miros pătrunzător de untură fierbinte şi de ceapă, provenind dintr-un loc invizibil. Gata să leşine din pricina acestui miros greţos, ea închise ochii, iar când, după o clipă, îi deschise, văzu în faţa ei un om mic şi îndesat, ivit ca prin farmec de după norul opac de abur ce umplea fundul prăvăliei. Avea o barbă lungă, pătrată, cenuşie ca fierul şi uşor cârlionţată, sprâncene stufoase de aceeaşi culoare, sub care clipeau nişte ochi rotunzi şi strălucitori ca de pasăre. Se înclină respectuos, dar privirea acestor bile negre nu se desprinse nicio clipă de obrazul doamnei Brodie. Era un evreu polonez, a cărui stabilire la Levenford putea fi atribuită numai tendinţei neamului său de a înfrunta adversităţile şi care, nereuşind să-şi asigure altfel existenţa pe terenul ingrat

al oraşului, fusese silit să vegeteze, aşa cel puţin se părea, cumpărând şi vânzând vechituri şi zdrenţe. Fire blândă şi inofensivă, nu punea la inimă cuvintele jignitoare cu care era întâmpinat când îşi făcea tururile prin oraş, cu căruciorul tras de un măgar, strigând: „Zdrenţe, cârpe, sticle goale cumpărăm!” şi nu se plângea de nimic, exprimându-şi numai, faţă de cei dispuşi să-l asculte, regretul că oraşul n-avea sinagogă.

— Doamna ţe doreşte? sâsâi el.

— Daţi bani cu împrumut? îngăimă doamna Brodie.

— Şi ţe aveţi de amanetat? aruncă el. Cu toate că glasul îi era blând, ea se sperie de acest fel brutal de a se exprima.

— Nu am nimic la mine, dar aş vrea să împrumut patruzeci de lire.

Se uită cu coada ochiului la ea, examinând atent îmbrăcămintea ei uzată şi demodată, mâinile aspre cu unghiile rupte, aurul pălit şi subţiat al unicului inel de pe degetele ei, pălăria ridicolă şi turtită; niciun amănunt al jalnicului şi sărăcăciosului ei aspect nu scăpă ochilor săi ce sclipeau. O luă drept nebună. Mângâindu-şi între degetul mare şi arătător nasul cărnos, spuse îngândurat:

— E o grămadă de bani. E nevoie de garanţii. Aduţeţi aur sau bizuterii, dacă vreţi să căpătaţi suma asta.

Fireşte că ar fi trebuit să aducă bijuterii! În romanele pe care le citea, giuvaierele erau totdeauna piatra de încercare a bunăstării unei doamne, ea însă nu avea, afară de verigheta ei, decât ceasul de argint al maică-sii, pe care, în cazul cel mai fericit, l-ar fi putut amaneta cu cincisprezece şilingi. Înţelegând acum cât de slabă era poziţia ei, doamna Brodie bâigui:

— N-aţi putea să-mi împrumutaţi banii pe mobila mea sau... în schimbul unei chitanţe? Am citit în ziare că unii oameni fac acest lucru, nu-i aşa?

Negustorul continuă să-şi frece nasul, spunându-şi în gând că femeile astea din oraş erau toate la fel: uscăţive, istovite şi stupide. Nu pricepea că afacerile lui se încheiau

pe bază de şilingi, nu de lire şi că el, chiar dacă, la urma urmei, ar fi putut găsi suma cerută, era obligat să pretindă garanţii şi dobânzi care, după cum îşi dăduse seama din prima aruncătură de ochi, întreceau cu mult posibilităţile ei? Clătină din cap pe cât de amabil pe atât de hotărât, declarând pe un ton conciliant, şi cu un gest de regret:

— Nu faţem afaţeri de astea. Înţercaţi la o firmă mai mare... poate dincolo, în oraş. O, da! Poate că ei dau. Au mai mulţi bani decât un om sărac ca mine.

Doamna Brodie, consternată şi umilită, cu inima palpitând, îl privi în tăcere; înfruntase primejdia, suferise ruşinea de a intra în această infamă cocioabă, fără a-şi atinge ţelul. Era însă silită să accepte hotărârea, n-avea încotro, şi iat-o din nou pe această stradă murdară, printre băltoace şi gunoaiele din rigolă, fără a fi obţinut măcar una din cele patruzeci de lire ce-i trebuia. Era complet descurajată, dar pe când se depărta în grabă din aceste locuri, se gândea cu nelinişte crescândă că, deşi nu realizase nimic, Matt aştepta chiar în acest moment sosirea neîntârziată a banilor. Aplecându-şi umbrela peste obraz ca să nu fie recunoscută, îşi iuţi cu înfrigurare paşii, îndreptându-se spre casă.

Nessie, care-şi pusese un şorţ improvizat, o aştepta jucându-se triumfător de-a gospodina lângă un morman de veselă spălată şi uscată, pregătindu-se să-şi ia în primire răsplata meritată: bomboanele; dar Mama o împinse brutal la o parte.

— Altă dată, Nessie! strigă ea. Nu mă plictisi! Ţi le iau altă dată.

Intră în oficiu şi îşi vârî mâna în lada în care se păstrau, pentru trebuinţele casei şi mai ales pentru a aprinde focul, numere vechi din ziarele şi revistele aduse acasă de Brodie. Scoţând un teanc din ele, ea le întinse pe pardoseala de ciment şi îngenunche în faţa lor, ca şi cum s-ar fi prosternat în faţa unui idol fals. Îşi aruncă repede ochii peste câteva din aceste foi până când găsi, cu un

strigăt de uşurare, ceea ce căuta. Ce spusese nenorocitul acela de evreu? „Încercaţi la o firmă mai mare”, o sfătuise el în englezeasca lui pocită. De aceea alese cel mai mare anunţ, care arăta cu multe înflorituri atrăgătoare, că Adant McSevitch – scoţian get-beget desigur! – împrumută de la 5 până la 500 de lire fără garanţii, ci pe bază de simplă chitanţă, că vizitează prompt la domiciliu pe clienţii din împrejurimi şi – detaliu demn de reţinut – că discreţia cea mai deplină este garantată, ba chiar pretinsă între împrumutător şi client.

Respirând mai liniştit, doamna Brodie, care nu-şi scosese pălăria şi paltonul, se ridică, trecu în bucătărie şi, aşezându-se, redactă cu îngrijire o scurtă scrisoare, prin care-l invita pe Adam McSevitch să se prezinte la locuinţa ei luni de dimineaţă, la ora unsprezece. Sigilă scrisoarea cu cea mai mare precauţie şi, deşi abia se târa de oboseală, porni din nou în oraş. În toată această agitaţie, durerea ei permanentă din coastă o înjunghie cu mai multă putere; ea însă nu se lăsă influenţată în goana ei, reuşind să ajungă pe la trei jumătate la poşta centrală, unde cumpără o marcă şi puse cu grijă scrisoarea la cutie. După aceea întocmi şi expedie o telegramă către „Brodie. Post-restant. Marsilia”, care spunea: „Banii sosesc sigur luni. Îmbrăţişări. Mama”. Costul acestui mesaj o ului, dar cu toate că l-ar fi putut reduce prin omiterea ultimelor două cuvinte, nu se putu hotărî la aceasta. Trebuia, mai presus de orice, să-i dea de înţeles lui Matt că ea, maică-sa, era aceea care expediase cu mâna ei telegrama şi că-l iubea.

Pe drumul spre casă încerca un sentiment de uşurare: ideea că realizase ceva şi că luni avea cu siguranţă să obţină banii, o calma. Totuşi, când ziua se apropie încet de sfârşit, doamna Brodie începu din nou să fie cuprinsă de nelinişte şi nerăbdare. Mângâierea pe care o găsise în acţiunea ei hotărâtă dispăru treptat, lăsând-o tristă, inertă şi descumpănită, apăsată de îndoieli chinuitoare. Oscila între extreme de nehotărâre şi spaimă; simţea că

nu va reuşi să obţină banii, apoi că va fi cu siguranţă descoperită; se îndoia de îndemânarea ei de a-şi duce la bun sfârşit străduinţele; se cutremura ca în faţa unui ireal şi oribil coşmar la ideea că tocmai ea, care era mai puţin făcută ca oricine pentru aceasta, încerca să trateze cu nişte cămătari.

Duminica fu pentru dânsa o succesiune nesfârşită de minute, în cursul scurgerii cărora se uită de o sută de ori la pendulă, ca şi cum ar fi putut grăbi astfel trecerea anevoioasă a timpului şi pune capăt neliniştii şi aşteptării chinuitoare a fiului ei. De-a lungul orelor leneşe ale acestei zile ce nu se mai sfârşea, îşi repetă de nenumărate ori în minte planul atât de simplu pe care-l făcuse, întrebându-se cu emoţie cum va avea să-i vorbească lui McSevitch. Uneori era convinsă că el o va trata ca pe o doamnă, alteori simţea că nu va fi aşa. Reciti pe ascuns anunţul din ziar, simţindu-se încurajată de oferta lui liniştitoare de a da cu împrumut 500 de lire, apoi, dimpotrivă, indignată de această neînchipuită sfruntare. Când se duse în cele din urmă să se culce, capul îi vâjâia de zăpăceală şi se văzu copleşită în vis de o avalanşă de piese de aur.

În dimineaţa de luni abia de-şi mai putu păstra atitudinea obişnuită, până într-atât era de vizibilă teama ce o făcea să tremure. Din fericire, însă, neliniştea ei rămase neobservată; oftă uşurată când întâi Nessie şi pe urmă Brodie dispărură pe uşa din faţă. Îi mai rămânea să se descotorosească de bunica Brodie, căci încă din momentul când trimisese scrisoarea, îşi dăduse seama pe deplin de primejdia evidentă la care ar fi expusă în cazul că această bătrână iscoditoare, limbută şi duşmănoasă s-ar afla în casă la ora fixată pentru vizita lui McSevitch. Riscul ca bunica să descopere întreaga afacere era prea mare, astfel că Mama se pregăti cu nebănuită şiretenie să o atace în partea cea mai sensibilă. Aşadar, când la ora nouă şi jumătate îi duse sus tava cu micul dejun, compus ca de obicei din porridge cu lapte, doamna Brodie nu

părăsi imediat camera, cum făcea în fiecare zi, ci se aşeză pe pat, uitându-se la bătrână cu prefăcută şi exagerată îngrijorare:

— Mamă-mare, începu ea, mi se pare că de la o vreme n-ai mai ieşit deloc din casă. Eşti foarte palidă astăzi. N-ar fi rău să iei puţin aer în dimineaţa asta.

Bătrână se opri cu lingura de porridge în ghearele ei îngălbenite şi aruncă pe sub creţurile albe ale bonetei ei de noapte o privire bănuitoare spre Mama.

— Unde să mă plimb pe o vreme de iarnă ca asta? întrebă cu neîncredere. Vrei, poate, să mă aleg cu o aprindere de plămâni, ca să scapi de mine?

Mama se sili să râdă, ştiind numai ea cât o costa să simuleze această veselie.

— Dar e o zi minunată! strigă. Şi ştii ce am să fac? Am să-ţi dau doi şilingi ca să-ţi cumperi nişte „Deesides” şi nişte turtiţe.

Bunica o măsură cu bănuială, mirosind imediat un motiv ascuns, – dar simţindu-se totodată atrasă de această momeală extrem de ademenitoare. În lăcomia ei senilă, avea o mare slăbiciune pentru biscuiţii crocanţi, cunoscuţi sub numele de „Deesides” şi adora prăjiturelele rotunde şi plate pomenite de Mama. Căuta să aibă totdeauna în odaia ei o mică provizie din aceste bunătăţi, pe care le păstra în două cutii separate de tablă din sertarul de sus al scrinului. Acum, însă, după cum doamna Brodie ştia, această provizie se epuizase. Era o ofertă ispititoare!

— Unde sunt banii? întrebă cu şiretenie.

Fără niciun cuvânt, Mama îi arătă moneda ce-i strălucea în palmă.

Bătrâna o fixă clipind din ochii ei tulburi, calculând fulgerător că suma avea să-i ajungă nu numai ca să-şi cumpere biscuiţii şi turtiţele, ci poate şi ca să guste un păhărel.

— La urma urmei, aş putea să fac câţiva paşi, murmură ea alene, schiţând un căscat în semn de indiferenţă.

— Ai dreptate, mamă-mare... am să te ajut, o încurajă Mama.

Căutând să nu-şi trădeze bucuria ce o făcea să tremure şi simţind că până acum ieşise biruitoare, doamna Brodie o ajută pe bătrână să se scoale din pat. Nelăsându-i timp să se poate răzgândi, îi puse într-o clipă numeroasele ei veşminte, legând o sumedenie de panglici, îi trase în picioare ghetele cu gumilastic, îi aduse boneta cu mărgele şi o înveli cu capa ei neagră, presărată cu paiete. Îi întinse apoi pe o farfurioară spartă dantura falsă şi îi înmână moneda de doi şilingi. Sfârşind astfel echiparea bunicii cu armele necesare pentru lupta cu dulciurile, o ajută să coboare scara şi o urmări pe când înainta pe stradă, cu mersul ei legănat, înainte ca pendula să arate ora zece şi jumătate. În cea mai mare grabă, Mama făcu apoi paturile, spălă vasele, deretică în casă, îşi dădu, după propria ei expresie, o ţinută convenabilă şi se aşeză, cu sufletul la gură, lângă fereastră, spre a-şi aştepta vizitatorul.

Când acele ceasornicului de marmură de pe căminul din salon se apropiară de ora unsprezece, Mama începu să tremure de emoţie, căci se aştepta să vadă dintr-o clipă într-alta o trăsură apropiindu-se în goană şi să audă clopoţelul de la uşă sunând o dată cu prima bătaie a orei. Când, în sfârşit, ceasornicul bătu de unsprezece şi tăcu, doamna Brodie se întrebă dacă McSevitch îi va aduce banii într-un săculeţ cu monede de aur, sau i-i va înmâna în bancnote imaculate; văzând apoi ceasornicul arătând cinci, zece şi apoi cincisprezece minute după ora fixată, fără ca nimeni să sosească, ea începu să se neliniştească. Dacă vizitatorul ei nu va sosi la ora anume stabilită de ea, toate combinaţiile făcute de dânsa cu atâta grijă vor fi zădărnicite. Mama se înfiora gândindu-se la cele ce s-ar întâmpla dacă el ar sosi la ora prânzului, când soţul ei avea să fie acasă.

La douăsprezece fără douăzeci pierduse aproape orice speranţă, dar deodată zări două personaje bizare ivindu-

se peste drum. Veneau pe jos şi nu aveau geantă. Erau îmbrăcaţi exact la fel, într-un chip care, după socoteala doamnei Brodie, reprezenta culmea eleganţei, perfecţiunea însăşi a modei masculine din acea vreme. Meloanele lor, ale căror boruri întoarse în sus aproape că atingeau fundul bombat, erau înfipte cochet pe o ureche, deasupra unor favoriţi îngrijiţi; vestoanele lor foarte scurte şi strânse pe talie aveau revere lungi şi rulate, astfel încât pieptul fiecăruia din ei părea umflat ca guşa unui porumbel de rasă, în timp ce rotunjimea părţii mai de jos a spatelui desena în sens invers o curbă nu mai puţin seducătoare; pantalonii lor cadrilaţi, care păstrau în porţiunea superioară o plăcută amploare, se lipeau tot mai graţios de corp pe măsura ce linia lor cobora, strângându-se, în cele din urmă, ca nişte ghetre, în jurul unor botine mici, discrete şi totuşi lucioase. Fiecare din aceşti bărbaţi purta de-a curmezişul părţii de sus a vestei sale de fantezie, împodobită cu picăţele, un lanţ lung şi masiv de ceasornic, şi chiar la distanţa de la care îi observa, doamna Brodie remarcă pe degetele lor sclipirea unor inele cu pietre scumpe, ce scânteiau şi luceau la fiecare din mişcările suple ale mâinilor. Niciodată, de când doamna Brodie îşi putea aminti, străini cu o înfăţişare atât de distinsă şi cu un penaj atât de strălucit nu se lăsaseră în zborul lor asupra oraşului Levenford. Cu inima bătând de emoţie şi cu ochii fascinaţi, ea înţelese instinctiv – cu toate că în aşteptările ei imaginase un gentleman patriarhal, cu o purtare simplă şi deschisă, o barbă zbârlită şi un palton cu pelerină – că aceşti oameni de lume erau emisarii lui McSevitch, scoţian pur sânge.

Din mijlocul străzii, ei priveau clădirea ca adevăraţi cunoscători, ai căror ochi, după ce îmbrăţişaseră şi apreciaseră în chip critic toate amănuntele arhitectonice ale exteriorului ei, sfredeleau acum ca nişte burghie pereţii de piatră, cercetând imperfecţiunile dispoziţiei ei interioare şi descoperind cu dispreţ o sumedenie de defecte, rămase ascunse până acum chiar şi celor ce o

ocupau.

În sfârşit, după această contemplare prelungită şi impasibilă, unul din cei doi bărbaţi îşi întoarse încet capul, aruncând din colţul gurii câteva cuvinte companionului său, care, la rândul lui, îşi împinse şi mai mult pălăria pe ceafa, îşi acoperi cu mâna ochii lui bulbucaţi şi râse cu un aer de expert.

Ca atinsă subit de diplopie, doamna Brodie îi văzu atunci înaintând simultan, intrând umăr la umăr pe poartă şi scrutând la unison fiecare piatră din curte. Când se opriră lângă tunul din faţa uşii, ea se trase speriată înapoi, ascunzându-se după perdea.

— Caraghioasă vechitură, dar e material solid... bronz, am impresia, îl auzi spunând pe unul din ei, în timp ce-şi pipăia acul de cravată cu perlă.

Celălalt bătu cu unghia pe ţeava tunului, vrând parcă să constate dacă sunetul e bun; îndată, însă, îşi retrase degetul, punându-l în gură.

— O, în orice caz, e afurisit de tare! exclamă el, cuvinte ce pătrunseră prin fereastra întredeschisă până la urechea speriată a Mamei. Clopoţelul bălăbăni. Dânsa se îndreptă maşinal spre uşă şi, deschizând-o, se găsi în faţa a două surâsuri deopotrivă de amabile, care răspundeau, printr-o etalare orbitoare de aur şi fildeş, privirii ei, ce se trăgea înapoi.

— Doamna Brodie? întrebă unul stingându-şi zâmbetul.

— Dumneavoastră ne-aţi scris? zise celălalt, făcând la fel.

— Veniţi din partea domnului McSevitch? îngăimă ea.

— Fiii lui, spuse cel dintâi pe un ton degajat.

— Şi asociaţi, adăugă cu eleganţă celălalt.

Copleşită de distincţia manierelor lor, dar cuprinsă totodată de o vagă neîncredere, doamna Brodie îi introduse, şovăitoare, în salon. Imediat, ochii lor pătrunzători, care rămăseseră fixaţi asupra ei, începură să facă ocolul obiectelor din cameră într-un chip ce voia să pară distrat, dar care ascundea, de fapt, o evaluare

foarte atentă a fiecărui lucru. Terminându-şi inspecţia, schimbară o privire semnificativă, iar unul din cei doi se adresă celuilalt, într-o limbă necunoscută doamnei Brodie. Limba era străină, dar tonul îi era familiar şi, tresărind la auzul sunetelor ei supărătoare, Mama roşi uşor de indignare, gândindu-se că în orice caz asemenea cuvinte nu erau autentic scoţiene. Pe urmă, cei doi bărbaţi începură s-o bombardeze pe rând cu întrebări:

— Aveţi nevoie de patruzeci de lire, doamnă?

— În mod discret, fără ca nimeni să ştie, nici chiar stăpânul casei, doamnă?

— Vreo mică imprudenţă, poate?

— Pentru ce vă trebuie banii, doamnă?

Privirile lor ştiutoare o distrugeau, în timp ce mişcările degetelor lor, care le făceau inelele să sclipească, îi dădeau amabil de înţeles că ei erau cei ce aveau banii, iar dânsa cea care-i dorea. Era la cheremul lor.

După ce stoarseră de la ea toate informaţiile asupra casei, a soţului ei, a ei însăşi şi a familiei, îşi făcură unul altuia semn din cap şi se ridicară ca un singur om. Făcură înconjurul salonului, se plimbară apoi cu zgomot şi nepăsare prin casă, atingând, pipăind, mânuind, întorcând şi cântărind toate obiectele, vârându-şi nasul în toate colţurile, inspectând fiecare odaie, în timp ce doamna Brodie se ţinea pe urmele lor ca un câine supus. După ce controlară cele mai intime amănunte ale vieţii casnice, dezvăluite de conţinutul cămărilor, dulapurilor, sertarelor, şi o făcură să roşească de jenă pătrunzând până şi în odaia ei de culcare şi aruncându-şi ochii cu un aer cunoscător sub pat, ei coborâră în sfârşit scara, uitându-se în toate părţile, numai la dânsa nu. Le citea pe obraz refuzul.

— Mi-e teamă, doamnă, că nu e nimic de făcut. Mobila dumneavoastră nu valorează prea mult: e greoaie, demodată, imposibil de vândut, spuse în cele din urmă unul din ei, cu un aer odios de afectată sinceritate. Am putea să vă împrumutăm pe ea douăzeci... sau, hai să

zicem, douăzeci şi patru, da, maximum douăzeci şi cinci de lire, bineînţeles cu dobânda pretinsă de noi, continuă el scoţând din buzunarul vestei o scobitoare şi folosind-o neobosit pentru calculele sale. Vă convine?

— Da, doamnă, zise celălalt, timpurile sunt grele în ziua de azi, iar dumneavoastră nu sunteţi tocmai ceea ce s-ar putea numi un bun debitor. Suntem totdeauna prevenitori cu doamnele, e curios câte doamne avem ca cliente, dar dumneavoastră nu ne puteţi oferi garanţii.

— Dar nu am decât lucruri bune, bâlbâi Mama cu glas stins, sunt moşteniri de familie.

— Astăzi nu le-ar lua nimeni, doamnă, o asigură cel cu scobitoarea, clătinând cu tristeţe din cap. Nu, nici pe degeaba. Am mers până la limita extremă. E o ofertă bună. Ce spuneţi de douăzeci şi cinci de lire bătute pe muchie?

— Îmi trebuie patruzeci, răspunse Mama cu voce slabă. Orice altă cifră nu-mi serveşte la nimic.

Îşi pusese în cap suma cerută de Matt; şi nimic altceva decât obţinerea ei integrală nu o putea satisface.

— Nu mai aveţi vreun alt lucru să ne arătaţi, doamnă? spuse insinuant unul. E uimitor ce pot da la iveală cucoanele la o adică. Nu mai aveţi nicio ultimă rezervă?

— Doar bucătăria, răspunse umil doamna Brodie, deschizând uşa de teamă de a-i lăsa să plece şi căutând cu disperare să-i atragă în modesta încăpere pentru o ultimă examinare a cererii ei.

O urmară în silă şi cu un aer dispreţuitor, dar de îndată atenţia lor se fixă asupra unui tablou atârnat în loc vizibil pe perete şi încadrat cu o ramă galbenă de nuc. Era o gravură intitulată „Secerătorii”, purtând menţiunea „Prima stare” şi semnătura J. Bell.

— E a dumneavoastră, doamnă? întrebă unul după o pauză semnificativă.

— Da, e a mea, spuse doamna Brodie. A fost înainte a mamei mele. Micul desen în creion din colţul chenarului a fost foarte admirat.

Cei doi stătură de vorbă pe şoptite în faţa gravurii, o examinară cu lupa, o frecară, o pipăiră ca şi cum ar fi fost a lor.

— Aţi fi dispusă s-o vindeţi, doamnă? Desigur, nu e un obiect care să te facă să-ţi pierzi capul, nici gând de aşa ceva, dar v-am oferi... da... cinci lire pe ea, spuse la urmă celălalt, pe un ton schimbat, insinuant.

— Nu pot vinde nimic, şopti Mama. Domnul Brodie ar observa imediat.

— Să spunem atunci zece lire, doamnă, interveni cel dintâi, cu un gest generos.

— Nu, nu! ripostă Mama. Dar dacă valorează ceva, n-aţi putea să-mi împrumutaţi pe ea restul banilor? De vreme ce are o valoare ca s-o cumpăraţi, ea valorează, desigur, şi ca garanţie pentru un împrumut.

Aşteptă cu înfrigurare, atârnată de inflexiunile glasurilor lor, de gesturile lor rapide şi expresive, de mişcările sprâncenelor lor, pe când se sfătuiau asupra tabloului. În cele din urmă, după lungi discuţii, se puseră de acord.

— Ei bine, doamnă, spuse unul, aţi câştigat partida. Vă împrumutăm cele patruzeci de lire, dar ne veţi semna un contract de amanet pentru tablou şi pentru restul mobilierului.

— Nu ne aruncăm banii, doamnă, zise celălalt, dar vrem să vă servim. Vedem că aveţi mare nevoie de ei, dar trebuie să vă daţi bine seama că dacă nu ni-i restituiţi, tabloul şi mobila dumneavoastră sunt ale noastre.

Doamna Brodie confirmă tăcut din cap, încercând sentimentul sufocant şi intolerabil al unei izbânzi scump plătite. Se întoarseră în salon şi se aşezară în jurul mesei, unde Mama iscăli nenumăratele hârtii pe care i le prezentară, punându-şi cu oarbă şi necugetată indiferenţă semnătura în locurile indicate de ei. Înţelese că avea de plătit câte trei lire sterline pe lună timp de doi ani, dar puţin îi păsa; când îi numărară banii în bancnote noi,

foşnitoare, îi luă în primire ca pierdută într-un vis, însoţindu-i apoi până la uşă, asemenea unei somnambule. Oricum, obţinuse banii pentru Matt!

La începutul după-amiezei îi expedie telegrafic, în imaginaţia ei surescitată, vedea bancnotele curate străbătând efectiv văzduhul spre a-l salva pe fiul ei; şi după ce plecară, doamna Brodie, pentru prima dată de trei zile, răsuflă împăcată; şi o mare linişte coborî asupra ei.

6

În dimineaţa următoare, Brodie şedea morocănos, rece şi indiferent la masă, luându-şi micul dejun. Cele două cute verticale – mai adânc săpate în vremea din urmă – marcau, între ochii afundaţi în orbite, mijlocul frunţii, ca două răni cicatrizate, dând feţei lui sumbre un aer de permanentă şi chinuită perplexitate. În lumina palidă şi severă a dimineţii, expresia feţei lui, sustrasă privirilor străine, părea să justifice vorbele ce se rosteau în casa lui Paxton, cum că lui Brodie îi fuge pământul de sub picioare; iar de după peretele scund al frunţii lui zbuciumate, zăpăceala din mintea lui ieşea la iveală cu atâta forţă, încât, chiar şi în timp ce şedea liniştit la masă, părea să se zbată deznădăjduit şi neputincios cu întreaga putere animalică a unei balene lovite de harpon. Slaba lui inteligenţă, atât de disproporţionată faţă de trupul lui gigantic, nu era în stare să-l ducă la liman; şi în timp ce în eforturile sale de a evita catastrofa finală, Brodie împărţea lovituri în cele mai absurde direcţii, el vedea dezastrul apropiindu-se fără greş.

Nu ştia, fireşte, nimic despre telegramă sau despre acţiunea din ajun a Mamei. Din fericire, nu avea nicio cunoştinţă despre intruşii care-i încălcaseră cu atâta bădărănie domeniul, însă propriile sale griji şi neajunsuri erau mai mult decât suficiente ca să-l facă să explodeze

la prima scânteie a unei provocări. Terminase porridge-ul şi îşi aştepta cu o nerăbdare cu greu stăpânită ceaşca lui specială de cafea, pe care doamna Brodie tocmai i-o umplea în oficiu.

Această cafea matinală era una din grijile, ce e drept mai mărunte, ale existenţei hărţuite a Mamei, căci cu toate că făcea admirabil ceaiul, reuşea rareori să prepare cafeaua exact după gustul exigent al lui Brodie, care cerea să fie proaspăt măcinată, proaspăt fiartă şi servită fierbinte. Această inocentă băutură devenise un mijloc comod de a provoca o scenă matinală, şi aproape în fiecare zi Brodie găsea un pretext spre a-şi manifesta vehement nemulţumirea: ba cafeaua era prea dulce, ba nu era destul de tare, ba avea prea mult zaţ, ba îi ardea limba, ba era plină de pieliţe de lapte fiert. Orice-ar fi făcut, rezultatul era declarat nemulţumitor. Însuşi faptul de a-i duce cafeaua la masă devenea pentru ea un supliciu, deoarece Brodie, ştiind că mâna ei tremura, cerea neapărat ca ceaşca să fie plină până la margine şi ca nicio picătură să nu se verse în farfurioară. Această infracţiune era cea mai gravă din câte le putea săvârşi Mama; şi dacă lucrul se întâmpla, el lăsa dinadins picătura de pe fundul ceştii să-i cadă pe haină şi apoi striga: „Netoată ce eşti, uite ce-ai făcut! Din cauza nepriceperii şi apucăturilor tale murdare, nicio haină nu-mi rămâne nepătată.”

Când Mama intră de astă dată cu ceaşca, îndreptă spre ea o căutătură iritată, pentru că-l făcuse să aştepte exact nouă secunde. Dar această căutătură se schimbă într-o privire batjocoritoare, când o văzu înaintând încet de la uşa oficiului spre masă, ţinând foarte drept ceaşca plină până la margine şi ferind farfurioara de căderea vreunei picături, cu preţul unui enorm efort al mâinii ce-i tremura uşor. Aproape că-şi atinsese ţinta când, deodată, cu un ţipăt ascuţit, ea lăsă totul să cadă jos, strângându-şi cu amândouă mâinile partea stângă a pântecelui. Brodie se uită cu stupoare şi furie la vasele sparte, la cafeaua

vărsată şi, la urmă de tot, la trupul chircit ce se zvârcolea în faţa lui pe podea, printre cioburi, începu să ragă. Ea însă nu-i auzi urletele, atât era de chinuitor junghiul subit care o ardea în coastă ca un fier roşu şi de la care i se răspândeau în tot trupul valuri de sfâşietoare durere. Suferi nespus timp de câteva clipe, după care, ca şi cum teribilul cauter s-ar fi răcit, spasmele ei dureroase deveniră mai slabe. Cu un obraz ca de ceară, se ridică şi stătu în faţa bărbatului ei, fără a se gândi în acest moment la faptul de neiertat de a-i fi vărsat cafeaua. Uşurarea pe care o simţea în urma încetării durerii îi descătuşă ca niciodată graiul,

— O, James! hârâi ea. A fost cel mai grav acces pe care l-am avut vreodată. Aproape că m-a dat gata. Cred, zău, că ar trebui să consult un medic. De la o vreme, durerea asta mă apucă atât de des şi uneori simt în coastă o mică umflătură.

Se opri brusc, observând deodată aerul de demnitate jignită al lui Brodie.

— Vasăzică aşa, rânji el, să dăm fuga la doctor pentru orice durere de burtă! Ne şi dă mâna! Şi tot aşa ne dă mâna să vărsăm pe jos bunătate de cafea şi să spargem porţelanul! Ce importanţă are paguba, ce importanţă dejunul meu! Sparge dar, sparge tot! Ridică mai tare glasul cu fiecare cuvânt ce îl rostea, apoi deodată adoptă un ton zeflemitor. Doreşti poate un consult al tuturor doctorilor din oraş? Poate c-ar fi în stare să-ţi descopere vreo boală, răsfoind cărţile lor savante şi adunându-şi capetele lor seci ca să-ţi studieze cazul! La cine-ai fi vrut să te duci?

— Se spune că Renwick e foarte bun, murmură fără să se gândească.

— Cum? strigă el. Ai de gând să te duci la mizerabilul acela, care s-a legat de mine anul trecut? Să nu te prind că încerci!

— Nu vreau să mă duc la nimeni, Tată, spuse cu umilinţă. Mă gândeam numai la durerea asta grozavă,

care mă apucă atât de des şi de atâta vreme. Dar acum mi-a trecut şi nu-mi mai fac griji.

Brodie îşi ieşise cu totul din sărite.

— Nu-ţi faci griji? Am văzut câte griji îţi faci! Să nu-ţi închipui că nu am observat toate scârboşeniile tale. Mi-a fost destul ca să mă dezguste şi n-am să mai suport lucrul ăsta. Poţi să-ţi strângi catrafusele şi să te muţi în altă odaie. Începând din astă-seară n-ai ce căuta în patul meu. Nu vreau să te mai am lângă mine, căzătură împuţită ce eşti!

Mama înţelese că o izgonea din patul conjugal, patul în care la început stătuse culcată cu dragoste lângă el, unde-şi adusese pe lume copiii. Timp de aproape treizeci de ani se odihnise în el; în ceasuri de amărăciune sau de boală, trupul ei ostenit se întorsese pe acest pat. Nu se gândea la uşurarea pe care o va însemna pentru ca faptul de a dispune noaptea de un colţ liniştit al ei, departe de prezenţa lui apăsătoare şi ursuză, de a se retrage în fosta cameră a lui Mary şi de a se afla acolo singură şi netulburată; simţea doar usturătoarea umilire de a fi aruncată deoparte ca un obiect scos din uz.

— Voi face cum spui, James! Vrei o altă cafea?

— Nu! Păstrează pentru tine blestemata ta de cafea. Mă pot lipsi de micul dejun, urlă el. Cu toate că mâncasc un castron mare de porridge cu lapte, socotea totuşi că soţia sa îl spoliase cu intenţie de micul său dejun şi că era pus încă o dată să sufere din cauza nepriceperii ei şi a pretinsei ei boli. Nu m-aş mira dac-ai încerca în curând să ne înfometezi cu afurisitele tale economii – strigă el la urmă, ieşind ţeapăn din casă.

Pe tot drumul până la prăvălie, continuă să fiarbă de mânie, căci, cu toate că uitase de incident, sentimentul de nedreaptă frustrare stăruia, iar gândul la ziua grea ce-l aştepta nu contribuia cu nimic să-l însenineze. Perry îl părăsise într-adevăr; nu scăpase, fireşte, de un potop de înjurături şi mustrări, dar totuşi plecase; iar Brodie nu reuşise să-l înlocuiască pe priceputul şi zelosul său ajutor

decât printr-un băiat care nu avea alt rol decât să deschidă prăvălia şi să facă alergăturile în oraş. Fără a mai vorbi de scăderea vânzărilor din cauza trădării preţiosului Perry, toată povara muncii din prăvălie cădea acum pe umerii lui largi, care însă nu erau deprinşi cu ea; şi chiar cu mintea lui obtuză, Brodie începuse să înţeleagă cu durere că pierduse pe deplin aptitudinea de a servi acel soi de oameni care nimereau acum în magazinul lui. Ura şi dispreţuia munca asta, nu ştia niciodată unde se găseau lucrurile, era prea nervos, prea lipsit de răbdare, într-un cuvânt, prea mare pentru această ocupaţie.

Începuse, de asemenea, să-şi dea seama că clienţii săi mai selecţi, cu a căror poziţie socială se mândrise, erau prea puţini la număr spre a-i face comerţul să meargă; remarca cu o consternare crescândă că nu-i călcau în prăvălie decât la rare ocazii şi că neglijau aproape totdeauna – cu maniere de gentlemani, fireşte – să-şi achite datoriile către el. Odinioară, el lăsase aceste socoteli să se adune timp de doi, trei sau chiar patru ani, fiind sigur că, în cele din urmă, ele aveau să fie achitate; aveau să vadă, îşi spunea el cu ifose de senior, că James Brodie nu e un mărunt negustor care aleargă după banii lor, ci un gentleman, la fel ca şi ei, care îşi putea permite să aştepte până când unui alt gentleman îi venea la îndemână să plătească. Acum însă, când veniturile magazinului său scăzuseră simţitor, avea atâta nevoie de bani lichizi, încât aceste istorii în restanţă ale diferitelor familii nobiliare ale comitatului ajunseseră pentru el o sursă de serioase preocupări. Cu toate că, după calcule laborioase şi verificări neobişnuite, expediase cereri de plată şi deconturi tuturor acestor familii, întregul teanc de facturi, cu excepţia câtorva, printre care şi acelea ale familiei Latta, care-i fură achitate imediat, ar fi putut tot atât de bine să fie aruncat în Leven, dacă e să judecăm după rezultatul obţinut, îşi dădea perfect seama că era inutil să expedieze un nou rând de conturi, dat fiind că aceşti oameni aveau să plătească la data aleasă de ei, iar

nu de el; însuşi faptul că ceruse cu neobişnuită insistenţă achitarea putea să-i înstrăineze definitiv. Propriile sale datorii faţă de cele câteva vechi firme de angro pe care le onora cu comenzile lui depăşiseră de mult limitele lor obişnuite. Cum nu fusese niciodată un priceput om de afaceri, se obişnuise să comande mărfurile când şi cum îi plăcea şi să nu dea nicio atenţie bonurilor de livrare, facturilor şi conturilor, până în ziua când, la intervale stabilite, demnul reprezentant al fiecărei firme îl vizita ca prieten, aşa cum se cuvine între două întreprinderi cu prestigiu şi renume. Atunci, după o conversaţie politicoasă şi cordială despre subiectele la ordinea zilei, Brodie se ducea la mica lui casă de bani îngropată în perete, o deschidea maiestuos şi scotea un anumit săculeţ de pânză.

— Ei bine, spunea el pe un ton impunător, la cât se ridică astăzi obligaţiile mele?

Celălalt mormăia câteva cuvinte de protest, iar apoi, silit parcă împotriva voinţei lui să prezinte contul, scotea din buzunar elegantul lui portofel, scotocea cu un aer important printre hârtii şi răspundea pe un ton suav:

— Ei, domnule Brodie, pentru că doriţi, iată stimatul dumneavoastră cont.

La care Brodie, aruncând o rapidă privire asupra sumei finale, îi număra din săculeţ, pentru achitare, o grămăjoară de piese de aur şi de argint. Deşi ar fi fost mai comod să plătească printr-un cec, dispreţuia acest procedeu meschin şi avocăţesc, preferându-i gestul generos de a număra pe masă curatele şi lucioasele monede, acesta fiind în ochii lui un mijloc mai demn de un gentleman de a-şi achita datoriile. „Aştia-s banii, răspunsese el odată unei întrebări. Valoare pentru valoare. Ce înseamnă asta, să scrii pe un petic de hârtie imprimată? S-o facă cine are poftă, dar argintul cinstit şi curat le ajungea strămoşilor mei şi-mi ajunge şi mie.” Pe urmă, când chitanţa celuilalt era ştampilată şi semnată, el o punea neglijent în buzunarul vestei, şi cei doi

gentlemani îşi strângeau cu căldură mâna şi se despărţeau asigurându-se reciproc de stima lor. Acesta era, după părerea lui Brodie, felul în care un om bine crescut trebuie să aranjeze asemenea afaceri.

Astăzi însă când aştepta o vizită de acest fel, el nu se gândea la ea cu mândria şi satisfacţia de altădată, ci, dimpotrivă, cu emoţie şi teamă. Domnul Soper însuşi, din firma Bilaland & Soper Ltd, cea mai mare şi mai conservatoare casă de comerţ cu care avea legături de afaceri, avea să-l viziteze în persoană şi, împotriva uzanţei, această vizită îi fusese anunţată în scris, jignire neaşteptată adusă mândriei sale. Cunoştea bine motivul acestei procedări, dar o resimţea totuşi ca o dureroasă atingere adusă amorului său propriu şi nu aştepta nimic bun de la întrevederea ce urma să aibă loc.

Ajuns la prăvălie, Brodie căută să risipească prin muncă tristele sale presimţiri, dar nu avea mare lucru de făcut: comerţul lui stagna. Totuşi, spre a-şi da iluzia unei activităţi, începu să umble prin magazin cu mişcările greoaie ale unui mastodont. Această falsă aparenţă nu-l înşela nici chiar pe micul băiat de prăvălie care, urmărindu-l cu teamă pe Brodie prin uşa încăperii din spate, vedea cum se oprea la fiecare moment în mijlocul vreunei ocupaţii inutile, ca să privească în gol. Îl auzea apoi vorbindu-şi singur pe şoptite, cu un aer absent. Cu agerimea lui de ştrengar, el ghici că patronul lui se afla la marginea prăpastiei şi se gândi, cu o vie uşurare, că în scurtă vreme avea să fie obligat să-şi caute un alt serviciu, mai pe gustul lui.

După un interval ce părea să nu se mai sfârşească şi în timpul căruia Brodie avu impresia că toată dimineaţa va trece fără ca vreun cumpărător să apară, se ivi în prăvălie un om, în care recunoscu pe un vechi client al lui. Văzând în el, dacă nu un muşteriu important, cel puţin unul credincios, îi ieşi înainte cu demonstrativă cordialitate, salutându-l:

— Ei, dragul meu, cu ce te pot servi?

Celălalt, cam surprins de această amabilitate, răspunse laconic că doreşte doar o şapcă de postav, una simplă şi obişnuită, ca aceea pe care o cumpărase cu câtva timp înainte: cenuşie, cadrilată, măsura şase şi şapte optimi.

— Ca aceea pe care o ai pe cap? întrebă Brodie încurajator.

Celălalt răspunse jenat:

— Nu, asta-i alta; e şapca mea de duminică.

— Ia să văd, zise Brodie şi, cuprins de o vagă bănuială, îşi întinse mâna, scoase brusc şapca de pe capul celuilalt şi se uită la ea. Pe căptuşeala lucioasă erau imprimate literele M. P. & T., marca detestată a rivalului de alături. Deodată, Brodie se învineţi de furie şi aruncă şapca înapoi proprietarului ei. Aşa!? strigă. Te-ai dus alături pentru acest faimos şi elegant articol, nu-i aşa? Ca să-l porţi duminica, hai? Şi mai ai obrăznicia să vii la mine pentru o şapcă ordinară, după ce ţi-ai dat aproape toţi banii dincolo? Crezi că am să primesc resturile rămase de la ei? Întoarce-te acolo şi cumpără-ţi toate nimicurile şi gunoaiele din panopticul lor! Nu te servesc nici dacă mi-ai oferi o liră.

Celălalt se simţea complet derutat.

— Vai, domnule Brodie! N-am avut intenţia asta. Am vrut numai să fac o încercare acolo, din cauza noutăţii. A fost, de fapt, ideea nevesti-mii. Mi-a bătut capul că vrea să vadă cum arată noul magazin. Aşa sunt femeile, ştiţi şi dumneavoastră, dar m-am întors aici.

— Dar nu vreau să te primesc! urlă Brodie. Îţi închipui că poţi să umbli cu mine aşa? N-am să admit! Ai în faţa dumitale un bărbat, nu o blestemată de maimuţă pe o prăjină, ca aceea din prăvălia de alături.

Şi bătu cu pumnul în tejghea.

Situaţia era caraghioasă. S-ar fi zis că Brodie se aştepta ca omul să cadă în genunchi în faţa lui, implorându-l să-l primească din nou în rândul clienţilor săi; în furia lui absurdă, el părea să pretindă de la celălalt să cerşească onoarea de a putea cumpăra ceva din prăvălia lui. O

umbră de stupoare se ivi pe faţa muncitorului; clătină din cap, neputând înţelege.

— Pot găsi şi în altă parte ceea ce-mi trebuie. Sunteţi, desigur, un mare domn, dar vă supăraţi ca văcarul pe sat.

Îndată ce plecă, mânia lui Brodie se potoli brusc; făcu o mutră plouată dându-şi seama că făcuse o prostie care avea să se răsfrângă păgubitor asupra negoţului său. Omul pe care refuzase să-l servească va vorbi, va exagera din resentiment lucrurile; şi peste câteva ore, o versiune deformată despre purtarea lui va circula liber în tot oraşul. Comentarii defavorabile vor fi făcute asupra lui şi a manierelor sale arogante. Altădată ar fi fost încântat de trăncănelile lor duşmănoase şi nu s-ar fi lăsat influenţat de ele; acum însă, în lumina recentelor sale experienţe, simţea că cei ce vor auzi povestea se vor hotărî să nu rişte asemenea ofense şi vor ocoli prăvălia lui. Încruntă din sprâncene la aceste gânduri tulburătoare şi dădu dracului clientul, oamenii şi tot oraşul.

Când se făcu ora unu, strigă băiatului că va lipsi o jumătate de ceas din prăvălie. De când plecarea lui Perry îl lipsise de un responsabil în seama căruia să poată lăsa prăvălia, nu se mai ducea decât rareori acasă pentru masa de prânz şi, în aceste cazuri, cu toate că vânzările sale scăzuseră considerabil, nerăbdarea lui în lungul drum spre casă ajungea până la exasperare; cu un optimism ciudat şi nejustificat prin nimic, îşi închipuia că ar putea să piardă o ocazie capabilă de a-i îndrepta în chip hotărâtor situaţia, în ziua aceea, deci, el nu făcu decât câţiva paşi şi intră la „Pajura Wintonului". Cu un an în urmă nu i-ar fi trecut prin cap să calce în acest local la altă oră decât seara târziu, şi atunci numai prin uşa cu totul specială rezervată lui şi colegilor săi întru filosofic; acum însă, aceste vizite deveniseră un obicei, iar azi Nancy, drăguţa chelneriţă, îi servi o plăcintă cu carne şi salată de varză roşie.

— Ce vreţi să beţi azi, domnule Brodie, un pahar de bere? îl întrebă, privindu-l pe sub genele ei lungi şi negre.

Se uită lung la ea, remarcând, în pofida deprimării lui, cum câţiva pistrui minusculi şi galbeni subliniau albeaţa lăptoasă a tenului ei, asemenea delicatelor puncte aurii de pe un ou de prihor.

— Ar trebui să şii, Nancy, că nu beau niciodată bere. Nu pot s-o sufăr. Adu-mi puţin whisky şi apă rece.

Nancy deschise gura, gata să spună că i se părea o jale ca un om bine ca dânsul să bea atât de mult în timpul zilei, dar fu cuprinsă de teamă şi nu zise nimic. Îl privea pe domnul Brodie ca pe un om distins şi impozant, care, dacă informaţiile ei erau exacte, avea de nevastă o adevărată sperietoare, iar interesul ei pentru dânsul se amesteca cu milă, cu o deosebită mâhnire, văzându-l acum atât de îngândurat şi de melancolic. În ochii ei avea toate trăsăturile caracteristice ale unui personaj romantic.

Când îi aduse paharul de whisky, îi mulţumi ridicându-şi spre ea faţa sumbră şi posomorâtă, care părea să o îmbie mai degrabă decât să o respingă, şi cum chelneriţa îşi făcea de lucru în jurul mesei lui, în timp ce el mânca, pândind o ocazie de a-i preîntâmpina dorinţele, Brodie o cerceta atent cu coada ochiului. „Nostimă, ştrengăriţa!” îşi spuse el, plimbându-şi privirile de la picioruşele ei drăguţ încălţate, la încheieturile frumos modelate sub ciorapii negri bine întinşi, la şoldurile ei tari, la sânii rotunzi şi plini, până la buzele ei, ce se desprindeau, roşii ca petalele de cerceluş, pe fondul alb al tenului. Pe când o observa aşa, se simţi deodată excitat. O pornire bruscă şi sălbatică de a gusta toate plăcerile voluptuoase ce-i fuseseră refuzate puse stăpânire pe el; îi venea să sară de la masă şi s-o strângă cu putere pe Nancy în braţele lui enorme, să simtă sub ele împotrivirea unui trup tânăr, vârtos, în locul masei inerte şi supuse cu care fusese atâta vreme obligat să se mulţumească. În momentul acela nu mai era în stare să înghită; gâtul i se usca de o altă poftă, mai năvalnică. Auzise despre Nancy şoapte uşoare şi aluzii voalate, care-i aţâţau violent foamea şi-i spuneau că această foame era uşor de potolit. Dar cu un

teribil efort de voinţă, se stăpâni, continuând maşinal să mănânce, cu ochii săi aprinşi, aplecaţi asupra farfuriei.

„Altă dată” – îşi repeta el, dându-şi seama că avea de înfruntat importanta întâlnire din după-amiaza aceea, că era dator să se domine, să-şi adune puterile în vederea convorbirii cu Soper, care putea să aibă o însemnătate hotărâtoare pentru viitorul comerţului său. Nu mai ridică privirea spre Nancy în cursul mesei, cu toate că acum prezenţa ei îl fascina. Şi când, schimbându-i farfuria, ea îi atinse uşor braţul cu trupul ei, el îşi încleştă dinţii. „Altă dată! Altă dată!”

Acceptă în tăcere biscuiţii şi brânza pe care i le aduse şi le înghiţi în grabă, dar îndată ce termină, se sculă şi, stând lipit de ea, îi puse, cu un aer semnificativ, o monedă în mâna caldă.

— Ai avut multă grijă de mine în vremea din urmă, spuse privind-o ciudat. N-am să te uit.

— Vai, domnule Brodie, exclamă ea speriată, sper că nu vreţi să spuneţi că nu o să mai veniţi! Mi-aţi lipsi, dacă n-aţi reveni...

— Da, ţi-aş lipsi? răspunse el încet. Mă bucură! Cred că noi doi ne-am potrivi foarte bine. Deci, nu-ţi face griji, am să revin cu siguranţă. Se opri, adăugând apoi cu voce scăzută: Da! Şi poate că ghiceşti de ce.

Nancy se sili să roşească şi-şi lăsă afectat capul în jos. Cu toate că se temea de contrariu, simţea că o remarcase şi că era dispus să o fericească cu atenţia lui. Îl plăcea, era obsedată de forţa lui; nemaifiind fecioară, fiinţa ei reacţiona cu mai mare aprindere la impresia de forţă brutală ce emana din el. Şi apoi, era atât de darnic acest domn Brodie!

— Un bărbat de seamă ca dumneavoastră nu prea are ce găsi la o biată fată ca mine, murmură ea provocator. Desigur că nici n-aţi vrea să încercaţi!

— Am să revin, repetă, sfredelind-o cu privirea.

Apoi se întoarse pe călcâie şi plecă.

Nancy rămase o clipă nemişcată, cu ochii sclipindu-i de

mulţumire. Sfiala ei simulată dispăruse; alergă la fereastră şi, înălţându-se în vârful picioarelor, îl urmări pe când înainta pe stradă.

Întors în prăvălie, Brodie făcu un efort energic spre a goni seducătoarele imagini care-i străbateau mintea în chip atât de plăcut şi căută să-şi adune ideile în vederea vizitei iminente a domnului Soper. Dar aceste gânduri erau lipsite de legătură şi coerenţă; acum, ca totdeauna de altfel, era incapabil să formuleze un plan de acţiune precis şi închegat; de îndată ce se apuca să cântărească valoarea unei idei, mintea începea să-i rătăcească în alte direcţii, gândurile îi zburau din nou la Nancy, la privirea ei caldă, la posibilitatea de a aranja o întâlnire cu ea. Dezgustat, renunţă la aceste eforturi şi, simţind că trebuie să vadă mai întâi în ce fel va decurge conversaţia înainte de a încerca să-i facă faţă, el se ridică şi trecu din birou în prăvălie, ca să aştepte sosirea vizitatorului său.

După cum arătase atât de precis în scrisoarea sa, domnul Soper sosi exact la ora trei, iar Brodie, care era pregătit, îi ieşi imediat înainte spre a-l primi. Când îşi dădură mâna, i se păru că simte mai multă fermitate şi mai puţină căldură în strânsoarea celuilalt, dar fără a da atenţie acestei impresii, spuse cu exagerată cordialitate:

— Poftiţi în biroul meu, domnule Soper. Plăcută vreme pentru sezonul ăsta! Da, foarte blândă, nu-i aşa?

Dar oaspetele său nu părea dispus să discute despre vreme. Când se aşezară de cele două părţi ale mesei, el se uită la Brodie cu o expresie de politeţe formală, întorcându-şi apoi ochii în altă direcţie. Cunoştea exact situaţia lui Brodie şi, de dragul vechilor lor legături de afaceri, avusese intenţia să se arate conciliant; acum însă, puternicul miros de alcool pe care Brodie îl exala şi tonul degajat, familiar al primirii sale îi displăceau profund. Soper era un om cu principii morale bine stabilite, membru convins al sectei „Fraţilor din Plymouth” şi, pe deasupra, sprijinitor activ al Asociaţiei scoţiene de temperanţă. Şedea calm, îmbrăcat cu un

costum elegant şi bine croit, privindu-şi unghiile admirabil îngrijite şi strângând din buze într-un fel ce nu prevestea nimic bun pentru Brodie.

— Dacă vremea asta senină continuă, arăturile vor merge bine. Deunăzi, când am făcut o plimbare, am văzut că la ferma lui Maine au şi început să întoarcă brazdele, stărui Brodie, care, cu mintea lui obtuză, nu era în stare să se adapteze atitudinii reci a celuilalt, ci se silea, prin banalităţi convenţionale, să păstreze tonul obişnuit al conversaţiilor lor din trecut. Dau deseori câte o scurtă raită la ţară, când am ocazie, urmă el, căci îmi place mult să văd o pereche frumoasă de cai trăgând plugul pe ogoarele grase din partea locului.

Soper îl lăsă o vreme să trăncănească, întrerupându-l apoi brusc, cu o voce tăioasă:

— Domnule Brodie, totalul datoriilor dumneavoastră faţă de firma noastră se ridică exact la o sută douăzeci şi patru de lire, şase şilingi şi şase pence. Am venit, la cererea asociaţilor mei, să vă cer să le achitaţi.

Brodie se opri ca lovit de trăsnet.

— Cum... cum? bâlbâi el. Ce v-a apucat?

— Recunosc că e o sumă mare, dar aţi amânat achitarea conturilor noastre cu ocazia ultimelor trei vizite ale reprezentantului nostru. Ţinând seama de suma importantă de care e vorba, cum şi de faptul că sunteţi un vechi client al nostru, am venit personal, cum desigur v-aţi închipuit, ca să reclam plata.

În capul lui Brodie două sentimente opuse se ciocneau violent: mânia împotriva atitudinii lui Soper şi consternarea faţă de suma la care se ridica datoria lui. Cu toate că nu dispunea de documente ca s-o verifice, el îşi dădu seama îndată că cifra indicată de Soper, oricât de înfiorătoare i se părea, era fără îndoială exactă; aceşti oameni nu se înşelau niciodată. Dar atitudinea glacială a celuilalt îl înspăimântă, iar faptul că nu avea putinţa să reacţioneze cum ar fi vrut îl scotea din fire. Dac-ar fi avut banii, i-ar fi achitat imediat lui Soper şi ar fi rupt pe loc

legăturile cu această firmă; ştia însă bine că nu era în măsură să facă acest lucru şi îşi stăpâni, aşadar, cu preţul unui mare efort, mânia.

— Veţi da, desigur, timp unui vechi client ca mine ca să vă achite, reuşi să spună, recunoscând indirect neputinţa lui de a-şi procura aceşti bani.

— Sunt peste douăsprezece luni de când nu ne-aţi plătit nimic şi am început, fireşte, să fim îngrijoraţi. Îmi pare rău, dar trebuie să vă rog să achitaţi contul acum.

Brodie se uită la ei, apoi la casa de fier îngropată în perete care, cum ştia, conţinea mai puţin de cinci lire, gândindu-se inutil şi la contul lui de la bancă, care scăzuse la o sumă derizorie.

— Dacă nu, continuă Soper, va trebui, mă tem, să luăm măsuri. Ideea nu ne e plăcută, dar nu putem face altfel.

Brodie se întunecă la faţă, ca un taur hărţuit.

— Nu pot plăti, spuse el, nu pot plăti astăzi. Dar nu veţi avea nevoie, cum v-aţi exprimat, să luaţi măsuri; ar trebui să ştiţi că James Brodie e un om cinstit. Am să achit banii, dar trebuie să-mi lăsaţi timp ca să mi-i procur.

— Îmi daţi voie să vă întreb, domnule Brodie, cum socotiţi să faceţi acest lucru?

— Puteţi să mă întrebaţi până vă vor ieşi ochii din cap, stimate domn, dar nu sunt obligat să vă lămuresc. Tot ce aveţi nevoie să ştiţi e că veţi primi preţioşii dumneavoastră bani până la sfârşitul săptămânii. V-o afirm, şi cuvântul meu valorează cât şi o semnătură.

Soper se uită la el şi expresia lui se îndulci puţin.

— Da, spuse după o scurtă pauză, ştiu asta. Ştiu, de asemenea, că aţi avut greutăţi, domnule Brodie. Societăţile acestea, care strică preţurile cu magazinele lor moderne... Ridică elocvent din umeri. Dar şi noi avem problemele noastre şi trebuie să facem faţă angajamentelor luate. În viaţa de afaceri nu prea e loc pentru sentimente, în ziua de azi. Dar totuşi... care e situaţia dumneavoastră reală?

Pe când Brodie căuta un răspuns nimicitor, se gândi

deodată, cu un umor crunt, că nimic nu putea să-l cutremure mai mult pe celălalt decât purul adevăr.

— În două săptămâni am încasat mai puţin de trei lire, aruncă el brusc. Ce ziceţi de asta?

Soper ridică îngrozit mâinile lui îngrijite.

— Domnule Brodie, mă zguduiţi! Mi se spusese... dar nu credeam că lucrurile stau chiar aşa de rău. Se uită un moment la faţa încruntată a lui Brodie, spunând apoi, pe un ton mai blând: E o zicătoare la bursă, asupra căreia aţi face bine să meditaţi. E preferabil uneori să pui capăt pierderilor. Făceţi-o şi dumneavoastră, mai degrabă decât să vă ruinaţi. Nu vă daţi cu capul de un zid de piatră. Iertaţi-mă... dar înţelegeţi, desigur, ce vreau să spun.

Se sculă să plece.

— Nu pricep! Ce naiba vreţi să spuneţi? întrebă Brodie. Sunt aici, am fost totdeauna aici şi, pe legea mea, am să rămân aici!

— V-o spun în interesul dumneavoastră, domnule Brodie, exclamă Soper, oprindu-se în drum spre uşă. E un sfat pe care vi-l dau cu cele mai bune intenţii. Îl puteţi urma sau nu, dar experienţa mea îmi spune că vă găsiţi într-o situaţie imposibilă. Aţi avut într-o vreme aici o afacere splendidă; acum însă, oamenii de alături au o sută de mijloace ca să vă distrugă. Gândiţi-vă, omul lui Dumnezeu, că trăim în anul 1881. Ne conducem cu toţii după idei noi şi metode moderne, numai dumneavoastră nu, şi roata progresului v-a doborât. Înţelept e acela ce se recunoaşte învins, şi dac-aş fi în locul dumneavoastră, mi-aş închide magazinul şi aş pleca, luând cu mine tot ce-aş putea. De ce nu plecaţi de aici ca să încercaţi altceva? Un om voinic ca dumneavoastră ar putea monta o fermă, exploatând-o admirabil. Îi întinse mâna cu sinceritate şi ieşi pe uşă spunând: Nu uitaţi de noi la sfârşitul săptămânii.

Brodie îl urmări cu o privire stinsă, inexpresivă, strângând cu mâinile muchia biroului până când tendoanele ieşiră albe în afară sub pielea lui închisă şi

păroasă, iar vinele i se umflară ca nişte odgoane.

— Să montez o fermă! mormăi el. Se vede că nu ştie ce puţin mi-a mai rămas. Şi în timp ce gândurile îi zburau spre câmpurile deschise cu un sălbatic regret nostalgic, el îşi şopti: Are dreptate totuşi! Asta ar fi fost viaţa potrivită pentru mine, dac-aş fi avut mijloacele. M-aş fi putut stabili lângă glia care mi-e atât de dragă, care ar trebui să fie a mea. Acum, însă, e cu neputinţă. Trebuie să mă lupt mai departe aici.

Îşi dădea seama acum că era silit să-şi ipotecheze casa, singurul bun ce-i rămânea, ca să-şi procure banii pentru a plăti contul lui Soper şi a achita celelalte datorii ce se adunaseră treptat. Nimeni nu avea să ştie; se va duce în ascuns la un avocat din Glasgow, care va aranja totul, dar de pe acum se simţea cuprins de o vagă tristeţe, ca şi cum casa nu i-ar mai fi aparţinut, îi era ca şi cum s-ar fi văzut constrâns să înceapă cu propriile lui mâini distrugerea solidei construcţii, pe care o văzuse crescând piatră cu piatră şi înălţându-se treptat, ca un monument al nădejdilor sale. Îşi iubea casa, şi totuşi se vedea silit s-o dea drept garanţie ca să salveze onoarea numelui său, înainte de orice, era obligat să-şi păstreze nepătată reputaţia de cinste şi probitate, să dovedească fără întârziere că el, James Brodie, nu rămânea dator nimănui, nici chiar cu un peni. Erau unele lucruri pe care nu le putea face. Pe urmă, gândurile lui se abătură brusc în altă direcţie. Păru, prin contrast, să-şi amintească de ceva; buza de jos i se împinse încet înainte şi gura i se strâmbă într-un zâmbet lasciv, în deşertul grijilor sale, zări deodată o oază verde a plăcerilor. Mai erau lucruri bune pe lume pe care le putea face! Sumbru, ţinând ascunsă în el o ţintă tainică, asemenea secretului unei crime, ieşi din prăvălie, nesinchisindu-se de faptul că o lăsa nepăzită, şi îşi îndreptă încet paşii spre „Pajura Wintonului”.

7

Doamna Brodie se odihnea pe canapeaua din salon, comoditate neobişnuită la ea, mai ales la această oră timpurie a după-amiezei, când ar fi trebuit să se ocupe activ de spălatul vaselor rămase de la dejun. În ziua aceea însă, puterile o lăsaseră mai devreme ca de obicei şi simţise nevoia de a se odihni înainte de căderea nopţii.

— Sunt complet sleită, îi spuse bunicii Brodie. Simt că mă prăbuşesc. Am să mă întind un moment.

Bătrâna o privise mustrător şi, ieşind repede din odaie, de teamă că i-ar putea cere să spele vasele, îi răspunse:

— Nu-ţi trebuie mult ca să te doboare. Zău! De la o vreme te vaieţi şi gemi tot timpul că nu ţi-e bine. La vârsta ta, munceam de două ori mai mult, fără măcar să clipesc din ochi.

După plecarea bunicii, Mama mersese totuşi liniştit să se culce pe canapea şi, simţindu-se acum mai bine, odihnită şi înviorată, se gândea lenevind că, dac-ar fi luat mai devreme obiceiul acestor scurte sieste, ar fi rezistat mai bine oboselilor; era însă mulţumită că de zece zile încoace nu mai încercase acele chinuri sfâşietoare, ci numai durerea surdă, pe care, în urma lungii deprinderi, mai că nu o observa.

Trecuseră aproape trei săptămâni de când îi trimisese banii lui Matt şi pentru atât cât îi mulţumise, cele patruzeci de lire ar fi putut tot atât de bine rămâne în siguranţă în casa de bani a lui McSevitch. Chiar numai gândindu-se la acest nume ridicol şi detestat o treceau fiori, căci o costa atât de multă trudă să strângă prima rată a datoriei ei, să facă cele mai sordide economii pentru a ajunge să pună din când în când, cu mulţumire, câteva monede în cutiuţa de tinichea ascunsă în sertarul ei în acest scop, pe care nu trebuia să-l piardă nicio clipă din vedere. Atât era de grea şi dureroasă adunarea banilor, încât avea impresia că această datorie îi va sta, timp de doi ani, neîncetat atârnată deasupra capului, ca o sabie a lui Damocles.

Aceasta, fireşte, fără a ţine seama de Matt, căci acum, în mijlocul grijilor în care se zbatea, simpla idee a întoarcerii lui îi lumina faţa cu un palid surâs. Era ferm convinsă în adâncul inimii ei că, în momentul când se va întoarce, avea să-i întindă cu dragoste şi milă braţele, eliberând-o, cu o singură vorbă, de răspunderea ei chinuitoare. Colţurile lăsate în jos ale gurii i se destinseră la gândul că, în scurtă vreme, băiatul avea să fie din nou în braţele ei ca s-o mângâie şi s-o răsplătească însutit pentru eforturile supraomeneşti pe care le făcuse pentru el. Îşi descria în gând ultimele etape ale călătoriei lui, îi vedea siluetă virilă plimbându-se nerăbdător pe puntea vaporului, debarcând impetuos, străbătând apoi în goană străzi înţesate de lume, şezând agitat în colţul compartimentului său de tren şi aruncându-se în cele din urmă, cu clan, în trăsura ce avea să i-l aducă înapoi.

Avea în faţa ochilor imaginea întoarcerii lui, era orbită de ea, de iminenţa împlinirii ei; totuşi, când se uită indiferent pe fereastră şi observă treptat că o trăsură încărcată de bagaje trăgea în faţa porţii, sprâncenele i se încreţiră, căci nu-i venea să creadă ce vedea. Nu putea fi Matt, băiatul ei, scumpul ei fiu, şi totuşi, ce minune! Era el, ajuns în sfârşit acasă, la dânsa, coborând agale din trăsură, ca şi cum n-ar fi stăbătut trei mii de mile peste mări şi ţări spre a se întoarce la ea. Cu un strigăt nearticulat, se ridică, se poticni, ieşi din casă alergând şi îl strânse în braţe aproape înainte ca el să se fi dat jos din trăsură.

— Matt! îngăimă ca, copleşită de simţămintele ce o năpădeau. O, Matt!

El se trase uşor înapoi, protestând:

— Încet, mamă! Linişteşte-te! Ai să mă înăbuşi, dacă nu te opreşti!

— O, Matt, băiatul meu drag! şopti, în sfârşit, te-ai întors la mine!

— Stai, mamă! Mă inunzi cu lacrimile tale. Sunt deprins cu o climă uscată. Hai, lasă! Nu transforma cravata mea

nouă în batistă!

În faţa protestelor sale, îşi slăbi în sfârşit strânsoarea, fără însă a-i da drumul cu totul; apuncându-l drăgăstos de braţ, ca şi când s-ar fi temut să nu-l piardă din nou, ea exclamă cu aprindere:

— Nu-mi vine să cred că te-am regăsit, copilul meu! Ce bucurie pentru ochii mei obosiţi, să te văd din nou! Mă gândeam la tine tocmai în clipa când ai sosit. Mi-ai lipsit teribil, teribil!

— Ei, în orice caz, iată-mă din nou aici, bătrânica mea, întors la acelaşi vechi Levenford, la aceeaşi veche casă strămoşească, la aceeaşi bătrână mamă! glumi el.

Doamna Brodie îl mânca din ochi. Aici poate totul era neschimbat, el însă se schimbase, nu mai semăna deloc cu adolescentul necopt care o părăsise cu abia doi ani în unnă.

— Vai, Doamne! Ce elegant ai devenit, Matt! Ce minunat arăţi! Mi se taie răsuflarea când te privesc. Eşti bărbat acum, fiul meu!

— Absolut! se învoi el, cu ochii mai mult în jurul lui decât la dânsa. Am învăţat câte ceva de când am plecat de aici. Şi în curând am să le deschid puţin ochii celor din colţişorul ăsta prăfuit. Dar, Dumnezeule, ce meschine mi se par toate aici, în comparaţie cu cele cu care eram obişnuit dincolo! Apoi se întoarse către birjar, strigându-i pe un ton autoritar: Du-mi bagajele în casă, *djilde*[20].

Mama observă cu mândrie că Matt, care plecase cu un singur cufăraş de lemn cu legături de alamă, se întorcea cu un număr considerabil de cufere şi geamantane. Şi ar fi ştiut el oare, în ziua memorabilă în care îl lăsase să-şi ia zborul de sub aripile ei, să-i vorbească birjarului pe un ton atât de autoritar şi de dispreţuitor? Urmându-şi fiul, în timp ce intra cu un aer cuceritor în vestibul, ea nu se putu împiedica de a-şi exprima afectuoasa admiraţie pentru această schimbare,

— O, asta nu-i nimic! exclamă el nepăsător. Aveam

[20] Repede (în indiană).

acolo o întreagă suită de servitori, negri, fireşte, îţi dai seama, şi în condiţiile astea te deprinzi atât de bine să dai ordine, încât nu mi-e greu deloc să-l fac să se mişte puţin pe individul ăsta bătrân. Dar fii bună, te rog, şi plăteşte-l. Din întâmplare, am rămas fără mărunţiş.

Atitudinea lui părea să sugereze că nu era de demnitatea lui să plătească un simplu birjar. Rotindu-şi încă o dată privirea cu un aer superior, se urni din loc şi intră în casă. Mama alergă ca să-şi ia punga şi plăti imediat trăsura. Când se întoarse, închise cu grijă uşa, pentru ca nu cumva fiul ei să fie răpit din nou. Vederea stivei de bagaje din vestibul o umplea de bucurie şi inima îi cânta veselă: „Matt s-a întors! S-a întors de-a binelea!”

Îl găsi în bucătărie, unde se tolănise în fotoliu, cu picioarele întinse, cu braţele atârnându-i peste laturi, întreaga lui poză indicând un distins plictis.

— Destul de obositoare călătoria! murmură el cu capul nemişcat. Trenurile din ţara asta sunt teribil de zgomotoase; îţi dau o durere de cap afurisită.

— Odihneşte-te atunci, odihneşte-te, băiatul meu! Eşti acasă acum, ăsta-i lucrul principal. Mama se opri, căci avea atâtea de spus, încât nu ştia cu ce să înceapă, zicându-şi, pe de altă parte, că înainte de a-şi satisface curiozitatea ei egoistă, e datoare să-i redea lui Matt puterile cu o mâncărică bună, gătită cu mâinile ei iubitoare. Matt, spuse ea, mor de nerăbdare să aflu tot, dar lasă-mă să-ţi aduc întâi ceva de gustat.

Tânărul respinse cu un gest ideea mâncării.

— Ba da, dragă... puţină şuncă rece, sau o ceaşcă de supă de linte. Poţi, desigur, să mănânci asta. Îţi aduci aminte de supa aceea bună şi hrănitoare pe care ţi-o făceam? Îţi plăcea mult.

Matt clătină din cap cu hotărâre:

— Nu mi-e foame, deocamdată. Sunt deprins acum să iau masa mai târziu şi, afară de asta, am luat o gustare la Glasgow.

Cam decepţionată, Mama insistă totuşi:

— Trebuie să-ţi fie sete, după o asemenea călătorie. Să-ţi dau o ceaşcă de ceai. Nimeni nu ştie să-l prepare ca mine.

— Ei bine, fie, consimţi el. Dă-i drumul, dacă ăsta-i lucrul cel mai bun pe care ştii să-l faci.

Doamna Brodie nu înţelese prea bine ce voia să spună, dar alergă, într-un elan de tandreţe, să-i prepare ceaiul. Când îi aduse apoi ceaşca aburindă, ea se aşeză pe un taburet în faţa lui, urmărindu-i cu ochi avizi fiecare mişcare. Privirea ei nesăţioasă nu-l tulbură deloc. Sorbindu-şi ceaiul, el scoase alene din buzunar un toc elegant de piele şi luându-şi din el o ţigară groasă de Manila, trase paiul din ea şi şi-o aprinse, demonstrând mai elocvent decât ar fi putut s-o facă prin cuvinte că era propriul lui stăpân, un om de lume desăvârşit. În timp ce-i studia fiecare gest, admirând eleganţa neglijentă a costumului său de stofă moale şi deschisă la culoare, remarcă cu oarecare îngrijorare că faţa i se schimbase, îmbătrânise peste aşteptările ei. Ochii lui, îndeosebi, nu mai aveau aceeaşi expresie tinerească şi aceeaşi culoare deschisă ca înainte şi o reţea fină de riduri se întindea în colţurile pleoapelor; trăsăturile lui erau mai aspre, tenul lui căpătase o nuanţă mai palidă, aproape gălbuie, în timp ce obrajii păreau bine întinşi pe pometi. Era convinsă acum că, în timpul despărţirii de dânsa, Matt trecuse prin vreo încercare amară şi, socotind că-şi mai revenise, îi spuse cu blândeţe:

— Povesteşte-mi tot, Matt.

El o privi cu ochii pe jumătate închişi, răspunzând brusc:

— Ce să-ţi povestesc?

— O, tot, băiatul meu! Privirea unei mame nu se înşală. Cineva a fost rău cu tine, Matt... şi nedrept. Dar ştiu atât de puţin! Spune-mi, cum ai plecat din India şi ce... ce s-a întâmplat pe drum!

Matt îşi deschise ochii mai mari şi, agitându-şi trabucul, spuse îndată cu volubilitate:

— A, asta? Am să-ţi explic imediat. Nu e nimic de povestit. Le-am trântit demisia, căci prea mă enervau! Ca să fiu absolut sincer, mamă, nu-l puteam suferi pe afurisitul acela de la docuri, care conducea biroul. Nimic nu-i plăcea. Dacă întârziai puţin dimineaţa, după o seară petrecută la club, sau se întâmpla sa lipseşti o zi, doar aşa, din cauza unei mici obligaţii mondene, înţelegi, era pur şi simplu de nesuferit. O privi pe maică-sa cu un aer ofensat, trăgând din ţigara de foi şi continuând apoi cu indignare: Ştii că nu mi-a plăcut niciodată ca cineva să-şi bată joc de mine. Nu sunt omul care să se lase condus de oricine. Nu e felul meu. De aceea i-am spus pe şleau ce gândeam, mi-am luat pălăria şi am plecat.

— N-ai putut să discuţi chestiunea cu domnul Waldie? întrebă, împărtăşindu-i indignarea. E din Levenford şi e un om cumsecade, cunoscut pentru spiritul lui de dreptate.

— Tocmai despre el vorbesc, animalul! replică Matthew cu amărăciune. El e acela care a încercat să mă mâie cum îi plăcea, ca pe un culi. Nu e un gentleman, adăugă el, ci un păcătos de vătaf de sclavi şi cântăreţ de psalmi.

Mama păru oarecum nedumerită şi îngrijorată.

— Ăsta a fost deci motivul, Matt? N-a avut dreptate să se poarte aşa cu tine. Se opri un moment, adăugând apoi timid: Credeam că era la mijloc sănătatea ta.

— Sănătatea mea? Sunt sănătos tun, spuse Matthew îmbufnat. Afurisita aceea de slujbă, asta a fost cauza. Tot restul îmi plăcea acolo. Ar fi fost un trai minunat, dacă m-ar fi lăsat în pace. Dar n-o să-şi mai bată joc de mine, bătrânul porc de câine! Am să plec din nou în străinătate... În Birmania sau Malaysia, de astă dată. N-am să rămân niciodată în locul ăsta infect, după câte am văzut.

Doamna Brodie îngheţă. Fiul ei abia că se întorsese, îi fusese redat în clipa aceea, şi iată-l vorbind din nou, fără măcar să respire, de intenţia lui de a o părăsi, de a pleca iarăşi, asemenea lui Alexandru, spre a încerca să facă noi cuceriri în acele ţinuturi străine şi sălbatice, care o

umpleau de groază.

— Dar n-ai să te gândeşti deocamdată la asta, dragul meu, spuse ea cu buze tremurânde. Poate c-ai să găseşti aici un post care să-ţi convină mai mult. Şi atunci n-ai să ai nevoie să mă părăseşti din nou.

Matt râse scurt.

— Crezi oare că aş putea să mă înmormântez aici după viaţa pe care am dus-o acolo? Ce-ai putea să-mi oferi aici în schimbul ei? Gândeşte-te, doar! strigă el. Aveam clubul, dineul la popotă, baluri, cursele, meciuri de polo, servitori neobosiţi, tot ce puteai dori!

O zăpăcea cu minciunile lui romantice, făcând-o să-l vadă frecventând lumea cea mai selectă, luând parte la banchetele regimentelor cot la cot cu ofiţerii în smochingurile lor roşii şi cu doamne în toalete strălucite de mătase. Dându-şi seama, cu ruşine, cât de sărăcăcios era tot ce-i putea oferi în schimb, doamna Brodie nu fu în stare decât să spună, cu sfială:

— Ştiu că la noi acasă nu există nimic din toate astea, dar am să fac tot ce pot ca să te îngrijesc, ca să-ţi asigur o viaţă plăcută.

Matthew nu răspunse nimic. În faţa acestei tăceri grăitoare, ea şovăi, mâhnită de a vedea conversaţia lâncezind, ca şi cum, după o lipsă de doi ani, fiul ei n-ar fi avut nimic să-i spună, nici dorinţa de a afla cum îi mersese ei în acest răstimp.

— Ai călătorit bine la întoarcere? îndrăzni, în cele din urmă, să-l întrebe.

— Acceptabil! Destul de acceptabil, răspunse el cu indiferenţă. Vreme bună, dar mă plictiseam grozav la sfârşit, şi am debarcat la Marsilia.

— Acolo unde ţi-am trimis banii, zise ea şovăind, banii tăi? I-ai primit?

— Da, e în regulă, spuse neglijent. Dar a trecut o veşnicie până să-i primesc. Pe cât de încet au sosit, pe atât de repede s-au dus.

— Ai avut, probabil, mare nevoie de toţi banii ăştia?

— Exact, răspunse el neglijent, mi-au trebuit... ajunge, cred.

— Desigur, desigur! făcu ea. Am înţeles din telegrama ta că aveai neapărat nevoie de ei. Dar era o sumă atât de mare!

— Un fleac de sumă, îi replică iritat. După felul cum vorbeşti, s-ar zice că nu era a mea. Am muncit pentru ea, nu crezi? Nu ţi-am furat-o. Erau banii mei şi aveam dreptul să-i cheltuiesc după placul meu.

— Să-i cheltuieşti? îngână ea. Credeam că-ţi trebuie pentru ceva mai serios decât doar să-i cheltuieşti!

Matthew izbucni într-un hohot de râs.

— Mamă, mă faci să mor! Ştii că mi-am continuat drumul cu trenul. Cum puteam să mă descurc fără puţini bani de buzunar? Se întrerupse şi o privi cu prefăcută gravitate: Am să-ţi spun ce-am făcut, mamă. I-am căutat pe toţi cerşetorii orbi din Paris şi le-am împărţit banii. A fost o ultimă şi mică distracţie pe care mi-am permis-o în „veselul Paris”, înainte de a mă întoarce în colţişorul ăsta amuzant.

Doamna Brodie era complet uluită. Imaginea Parisului îi răsări în faţa ochilor, făcând-o să înţeleagă limpede că se dăduse peste cap, se aruncase în ghearele unor cămătari păgâni numai şi numai spre a-l trimite, cu punga plină, să guste plăcerile necaste ale unui oraş pervertit. Pentru ce extravaganţe nesăbuite şi monstruoase ale fiului ei va fi ea obligată să plătească tribut timp de doi ani? Cu toată dragostea ei fierbinte, ea spuse pe un ton mustrător şi cu riscul grav de a-l ofensa:

— O, Matt! Aş fi preferat să nu vizitezi un loc ca acesta. Nu vreau să spun că ai făcut ceva rău cu banii tăi, dragul meu, dar acest... acest oraş trebuie să fie plin de ispite pentru un tânăr. Mi-e teamă că a fost o greşeală şi sunt sigură că Agnes va fi de aceeaşi părere.

— Mă doare în cot acum ce gândeşte sau spune Agnes. Ştiu prea bine ce-ar gândi, cât despre vorbele ei, au prea mult miros de tămâie după gustul meu. N-am să mă mai

aşez niciodată pe divanul ei. Nu, mamă, nu face de mine! Am terminat cu ea!

— Matt, Matt! exclamă Mama. Nu vorbi aşa! Sunt sigură că nu vorbeşti serios. Agnes te adoră.

— Mă adoră? Să-şi păstreze adoraţia pentru cei ce o doresc. Ce are afară de asta? Nimic. Crede-mă, continuă cu expansiune, am cunoscut femei care au mai mult în degetul lor mic decât ea în toată fiinţa ei. Farmec! Vioiciune! Viaţă!

Doamna Brodie era îngrozită; şi pe când se uita rugător la el, un gând o fulgeră.

— Nu ţi-ai călcat legământul faţă de ea, nu-i aşa, fiul meu?

O privi în chip ciudat, întrebându-se dacă bătrâna nu-şi închipuie poate că tot mai stă agăţat de fusta ei. Poate că-i vorbise prea deschis.

— Doar din când în când câte o înghiţitură de gin olandez[21], spuse el pe un ton dulceag. Ai nevoie de asta acolo, pricepi, pentru ficat.

Mama îşi imagină imediat ficatul lui ca un burete uscat, care cerea să fie saturat cu băuturi alcoolice. Considerând ca o binefacere faptul că se întorsese, la propriu şi la figurat, într-o climă mai temperată, ea îşi reluă cu mult curaj tema:

— Agnes e o fată bună, Matt! Ar fi o salvare pentru orice bărbat. Te-a aşteptat cu credinţă. I s-ar rupe inima dac-ai părăsi-o.

— Bine, mamă, răspunse pe un ton suav. Nu-ţi face griji! Nu te agita! Am să merg s-o văd, dacă ţii.

Îi venise deodată ideea că, acum, când avea o mai mare experienţă a lumii, ar fi amuzant s-o revadă pe miss Moir.

— Aşa îmi placi, băiatul meu. Du-te s-o vezi. Ştiam c-ai să faci asta pentru mine.

Se simţi îndată uşurată, văzând influenţa pe care

[21] Matt face aici un joc de cuvinte: termenul de „gin olandez“ se foloseşte în limba engleză în sensul de femeie indigenă.

dragostea ei o exercita asupra lui şi fiind sigură că totul se va aranja când cei doi tineri se vor revedea. Dacă se abătuse pe căi greşite, Agnes îl va readuce pe calea cea dreaptă. Şi temându-se ca Matt să nu-şi ia înapoi promisiunea, continuă în grabă să-i predice:

— Mi se pare c-ai dus acolo o viaţă cam uşuratică, Matt. Nu te condamn, fiul meu, dar trebuie să-ţi fi fost greu să-ţi ţii mintea îndreptată spre îndeletnicirile mai pioase ale vieţii. Aluziile lui vagi o alarmaseră; simţea nevoia să afle mai mult, să se poată linişti cu orice preţ. Continuă deci să-l chestioneze: îţi citeai totuşi în fiecare zi capitolul din Biblie, nu-i aşa, dragul meu?

Matt se agită pe scaun şi-i aruncă o privire iritată:

— Parcă-l aud pe bătrânul Waldie, mamă, spuse nerăbdător. Ai să mă întrebi dacă mă plimbam pe Chowringee Road cu un text din Scriptură atârnat de gât, sau dacă citeam seara în gura mare din Biblie pe maidan.

— Încetează, Matt! Încetează! Nu-mi place să te aud vorbind aşa de uşuratic, zise Mama tremurând. Departe de a-i înlătura bănuielile, le sporea. Poate că acum, că te-ai întors, ai să te duci iarăşi cu Agnes la congregaţie. Voi doi însemnaţi mult pentru mine acum. Vreau să vă ştiu fericiţi şi nu există fericire pe lume, dragul meu, decât în virtute.

— Ce ştii tu despre fericire? ripostă el. Ai avut un aer nenorocit de când te cunosc.

— Ai să te duci cu Agnes la congregaţie, Matt, nu-i aşa? insistă ea. Încearcă măcar o dată, de dragul meu!

— Am să văd, răspunse băiatul evaziv. Am să mă duc dacă voi avea poftă, dar termină cu predicile. Nu-mi plac, nu sunt deprins cu ele şi nu vreau să le aud.

— Ştiu că ai să te duci, din dragoste pentru mine, şopti ea, punându-şi mâna ei muncită pe genunchii lui. Ştii că Mary nu mai e aici şi că nu te am decât pe tine. Ai fost totdeauna băiatul meu drag!

— Am aflat că Mary a plecat, râse el înfundat. Unde s-a dus de când cu micul ei accident?

— Sst! Sst! Nu vorbi aşa, se grăbi ea să protesteze. E foarte urât. Se opri indignată, apoi continuă: E la Londra, pe cât ştiu, dar nu avem voie să-i pronunţăm numele în casa asta. Te implor să nu vorbeşti aşa în faţa tatei!

Matt dădu la o parte mâna mângâietoare a Mamei.

— Ce-mi pasă de tata! se umflă el în pene. Sunt bărbat acum şi pot să fac ce vreau. Nu mă mai tem de el!

— Ştiu asta, Matt! Eşti o minune de bărbat! zise măgulitor. Dar tată-tău a trecut prin încercări grozave de când ai plecat. Mă încred în tine că n-ai să-l superi prea mult, căci tot în capul meu s-ar sparge. Nu-i spune nimic din ce mi-ai povestit. E atât de supărăcios de la o vreme, încât s-ar putea să nu-i placă. Are griji... afacerile nu-i mai merg ca altădată.

— Aşa-i trebuie, spuse morocănos, ridicându-se. Ca de obicei, maică-sa îl iritase. Mi-e complet indiferent ce i se întâmplă. Să încerce numai să se lege de mine, şi o să-i pară rău. Se îndreptă spre uşă, adăugând: Urc ca să mă spăl puţin.

— Foarte bine, Matt! Camera ta te aşteaptă. Am ţinut-o gata pentru tine din ziua când ai plecat. Nimeni n-a pus piciorul acolo şi nicio mână afară de a mea nu s-a atins de ea. Ţi-am aerisit bine şi patul. Du-te să te aranjezi şi, între timp, am să-ţi prepar ceaiul.

Se uită atent la el, aşteptând un cuvânt de mulţumire pentru grija ce i-o purta; el însă se simţea încă jignit şi ieşi în vestibul, fără să scoată o vorbă. Îl auzi apucând un geamantan şi urcând scara. Îşi ciuli urechile, urmărind fiecare zgomot al lui Matt. Îl auzi intrând în odaia bunicii, îi auzi râsul încrezut şi fanfaronadele cu care o saluta pe bătrână. În ciuda neliniştii ei confuze, zgomotul pe care-l făcea sus o reconforta, şi un adânc sentiment de recunoştinţă o cuprinse la gândul că după toate aceste luni de chinuitoare despărţire, fiul ei se afla din nou lângă ea. Şopti o rugăciune de mulţumire, apucându-se apoi repede să facă pregătirile pentru masa de seară.

Scurt timp după aceea, Nessie intră ţopăind. Văzuse

cuierele în vestibul şi se repezi spre Mama, strigând:

— S-a întors, mamă? Ce cuiere mari! Unde e? Mă întreb dacă mi-a adus un cadou din India. O, vreau să-l văd pe Matt! Unde e? La răspunsul maică-sii, ea urcă repede la etaj, strigându-l plină de aşteptări, nerăbdătoare de a-l vedea. După câteva clipe, se întoarse însă încet, oprindu-se din nou în faţa Mamei, de astă dată cu o mutră bosumflată şi decepţionată; toate aşteptările ei entuziaste se prăbuşiseră. Abia dacă l-am recunoscut, declară pe tonul ei bătrânesc, nu seamănă nici pe departe cu Matt al nostru. N-a părut deloc bucuros să mă revadă.

— Taci! exclamă Mama. Vorbeşti prostii! Se întoarce dintr-o lungă călătorie; dă-i timp să se dezmeticească.

— Când am intrat la el, l-am găsit bând ceva dintr-o sticlă mică, îmbrăcată cu piele. Mi-a spus să nu-l plictisesc.

— Vrea să-şi desfacă bagajele, fetiţo. Nu fi aşa de nerăbdătoare! Are altceva de făcut deocamdată decât să se ocupe de tine.

— Când l-am întrebat despre busola pe care i-am dat-o, mi-a spus c-a aruncat-o... şi a mai spus un lucru pe care nu l-am înţeles bine... ceva despre asemănarea ei cu nasul tău.

Doamna Brodie se făcu roşie ca racul, dar nu spuse nimic. Era sigură că Nessie se înşela, că interpretase greşit remarca lui, totuşi se gândea cu strângere de inimă la ceea ce Matt voise poate să spună.

— Am crezut că mi-a adus poate un lănţişor de mărgean, sau ceva în genul ăsta, stărui Nessie. Mama-mare e foarte nemulţumită şi ea; se aştepta să primească de la el o amintire, dar mi se pare că n-a adus niciun lucru pentru nimeni.

— Nu fi egoistă, Nessie! strigă Mama cu asprime, dând glas prin această mustrare tuturor sentimentelor ei înăbuşite. Fratele tău are destule alte lucruri de făcut cu banii lui, decât să-i risipească pentru tine. Să nu mai aud

nicio vorbă! Du-te şi spune-i bunicii să vină ca să prăjească pâinea. Şi strângând din buze, doamna Brodie îşi aplecă şi mai tare capul într-o parte, cu aerul ei de suferinţă, apucându-se cu resemnare să pună masa.

Când ora ceaiului se apropie, Matthew coborî în bucătărie. O uşoară roşeaţă îi colora pielea galbenă din jurul pometţilor proeminenţi; vorbea cu şi mai mare volubilitate decât la sosire, şi Mama, simţind în respiraţia lui un miros slab, dar semnificativ, înţelese îndată că fiul ei se întărise în vederea întâlnirii cu tată-său. Observându-l pe furiş, ea îşi dădu seama că, în ciuda lăudăroşeniei lui, se temea de această întrevedere iminentă. Uită îndată de umilirea ei recentă, şi toate instinctele ei se treziră din nou că să-şi apere băiatul.

— Aşază-te la masă, pe scaunul tău, îi spuse. Nu te obosi şi mai mult.

— E în regulă, mamă, răspunse el. Prefer să stau în picioare. M-am cocârjat tot şezând zilele astea în tren. Îmi face bine să mă îndrept puţin.

Se plimba agitat prin bucătărie, pipăind nervos tot ce-i cădea sub mână, uitându-se în fiecare moment la ceas şi stingherind-o pe maică-sa în trebăluiala ei din jurul mesei.

Bunica Brodie, care intrase în urma lui şi se aşezase lângă sobă, îl interpelă:

— Ce tot umbli ca apucat de streche? Ai luat obiceiul ăsta de la oamenii negri de acolo? Îmi vine ameţeală când mă uit la tine. Era încă supărată pentru că nu primise niciun dar de la el.

Matthew se aşeză în sfârşit la masă, lângă ceilalţi. Cu toată împotrivirea lui, apropierea orei cinci şi jumătate îl înfricoşa; hotărârea fermă luată de el de mai multe zile de a ţine piept tatălui său şi de a se afirma ca un om în toată firea începea să se clatine, iar intenţia lui de a păstra o atitudine de nepăsătoare siguranţă la această primă întrevedere slăbea treptat. Îi fusese uşor să-şi spună în momentul întoarcerii că nu-i păsa de tată-său. Acum însă, când stătea aşezat pe scaunul lui de altădată, la aceeaşi

masă şi în aceeaşi încăpere, în care nimic nu se schimbase, trâgând tremurător cu urechea la paşii grei şi hotărâţi ce aveau să răsune în curând, un şuvoi copleşitor de amintiri se revărsă peste el şi, pierzându-şi toată siguranţa de sine, toată cutezanţa pe care o dobândise, deveni din nou băieţelul ce aşteaptă cu înfricoşare. Se întoarse instinctiv către maică-sa şi observă, spre necazul lui, că privirea ei limpede era aţintită asupra lui cu înţelegătoare simpatie. Vedea că dânsa îi pricepea emoţia, îi ghicea îngrijorarea şi, apucat de o furie violentă împotriva ei, strigă:

— De ce te uiţi aşa la mine? Mă scoţi din sărite cu privirea asta! Şi o fixă cu mânie până când ea îşi lăsă ochii în jos.

La cinci şi jumătate, izbitura bine cunoscută a uşii îl făcu să tresară; zgomotul răsună la secunda exactă, căci, după o lungă perioadă în care sosise neregulat la masă, Brodie revenise acum, cu totul nepăsător faţă de comerţul lui, la obiceiurile sale de scrupuloasă punctualitate. Când tată-său intră în încăpere, Matthew îşi luă inima în dinţi, îşi stăpâni mişcările mâinilor, pregătindu-se să sufere un atac furibund de cuvinte grele, Brodie însă nu deschise gura, nu-i aruncă măcar o privire fiului său. Se aşeză şi începu să se înfrupte copios din mâncare, părând să o găsească întru totul pe gustul lui. Matthew se simţi umilit. Îşi imaginase această întâlnire în fel şi chip, dar un asemenea mod de a-l primi nu-i trecuse vreodată prin minte. Simţea acum o nevoie aproape irezistibilă de a striga ca un şcolar pedepsit: „Tată, sunt aici! Uită-te la mine!”

Dar Brodie nu-i dădu nicio atenţie. Continua liniştit să mănânce, cu privirea aţintită în farfurie şi fără a scoate o vorbă, hotărât parcă să nu-şi recunoască fiul. În cele din urmă, însă, după un lung interval, când tensiunea din cameră devenise aproape de nesuferit, el îşi întoarse capul şi se uită la Matthew. Era o privire sfredelitoare, care vedea şi exprima totul, înfigându-se, prin învelişul

exterior de îndrăzneală şi bravadă, până în carnea moale şi temătoare de dedesubt, pătrunzând, luminându-le, până în cele mai ascunse unghiuri ale minţii lui Matthew şi părând să spună: „Vasăzică te-ai întors, în sfârşit! Te cunosc! Eşti acelaşi slăbănog, dublat acum de un ratat.”

Sub această privire, statura lui Matthew păru să scadă vizibil, şi cu toate că se lupta din răsputeri să-l privească în ochi pe tatăl său, nu reuşi. Căutătura lui deveni nesigură, începu să-i fugă şi, spre imensa înjosire a vanităţii lui umflate, alunecă în jos, spre podea.

Brodie zâmbea cu cruzime şi, după ce-l pusese pe fiu-său la locul lui, fără a scoate un cuvânt, se mulţumi să spună pe un ton tăios:

— Te-ai întors!

Dar aceste trei cuvinte, atât de simple, erau încărcate de batjocură şi mustrare. Mama tremura. Hărţuirea băiatului ei începuse, şi cu toate că vedea că lucrurile vor lua o întorsătură mai gravă decât prevăzuse, nu îndrăzni să rostească nicio vorbă, de teamă să nu-l întărâte pe soţul ei. Se uită cu spaimă şi milă la Matt al ei, în timp ce Brodie urmă:

— Ce plăcere să-ţi revăd mutra scumpă şi drăguţă, deşi s-a îngălbenit ca o guinee. Ai fost totdeauna cam brânzos la faţă, acum că-mi aduc aminte, dar tot aurul pe care l-ai pus deoparte acolo te-a vopsit în galben.

Îl scruta pe Matthew cu un ochi critic, înfierbântându-se şi găsind în acest atac ironic o supapă pentru amarele sale suferinţe din ultimele luni.

— Dar merită, merită negreşit, continuă el. Ne-ai adus, desigur, un morman de aur din locurile acelea străine, unde ai muncit ca un rob. Trebuie să fii plin de bani acum! Eşti bogat? Spune! strigă brusc.

Matthew clătină plouat din cap, şi Brodie ridică din sprâncene, cu un fioros sarcasm la această negaţie tăcută.

— Cum? strigă el. N-ai adus o avere cu tine? Asta le întrece pe toate! După felul cum ai hoinărit prin Europa şi

după minunatele şi marile cufere din vestibul, crezusem că valorezi cel puţin cât o mină de aur. Căci dacă nu eşti chiar atât de bogat, de ce ai lăsat să fii dat afară din slujbă?

— Nu-mi plăcea, mormăi Matthew.

— Auzi! Auzi! făcu Brodie, părând să se adreseze tuturor. Nu-i plăcea postul! Mare om trebuie să fie, că e atât de greu de mulţumit; şi unde mai pui curajul şi sinceritatea de a recunoaşte că postul nu-i plăcea! Întorcându-se apoi către Matthew şi adoptând un ton mai aspru îi strigă: Nu vrei să spui mai bine că tu nu i-ai plăcut lui? Mi s-a povestit aici, la Levenford, că ţi-au dat un picior în spate... că erau atât de sătui să te vadă, cât sunt şi eu de pe acum. Se întrerupse, urmând apoi pe un ton suav: Dar poate că sunt nedrept faţă de tine. Nu mă îndoiesc că ai ceva minunat în vedere... un nou post admirabil. Nu-i aşa?

Tonul lui cerea un răspuns şi Matthew murmură îmbufnat:

— Nu.

Tremura acum de ură împotriva tatălui său şi privea ca o intolerabilă înjosire faptul că acesta îndrăznea să-i vorbească în acest fel, lui, un om de lume atât de voiajat, de experimentat şi de rafinat; îşi jura că, deşi acum nu-i opunea nicio rezistenţă, avea în schimb mai târziu, când va prinde putere, când se va fi odihnit mai bine după oboselile călătoriei, să se răzbune crunt.

— Niciun post nou în perspectivă, continuă Brodie cu prefăcută blândeţe, nici post, nici bani! Te-ai întors doar aşa, ca să trăieşti pe spinarea lui taică-tău. Te-ai întors ca un câine bătut. Găseşti, desigur, că e mai uşor să mă sugi pe mine decât să lucrezi.

Un fior îl trecu pe Matthew.

— Ce? strigă Brodie. Ţi-e frig? E probabil trecerea bruscă de la căldurile pe care ai fost silit să le înduri pe când lucrai acolo, de te-a lovit gălbinarea. O să fie nevoie ca măicuţa ta dragă să-ţi scoată ceva haine mai calde din

cuferele tale uriaşe. Îmi aduc aminte cum te înfofolea cu flanele când erai mic. Nu trebuie să te lase să răceşti acum, când ai ajuns mare şi frumos. Nu, nu! Eşti prea preţios pentru asta. Şi, întinzându-i ceaşca spre a fi umplută din nou cu ceai, declară: Nu mi-am luat de mult ceaiul în condiţii atât de plăcute! Îmi stimulează pofta de mâncare să-ţi revăd drăgălaşul obraz!

Matthew nu mai putu îndura aceste înţepături şi, încetând de a se mai preface că mănâncă, se ridică şoptindu-i maică-sii cu o voce întretăiată:

— Nu mai pot suporta! Renunţ la ceai! Plec.

— Stai jos! urlă Brodie, împingându-l cu pumnul înapoi pe scaun. Stai jos, nobile domn! Ai să pleci când ţi-oi spune eu, nu mai devreme! N-am terminat încă cu tine. Apoi, după ce Matthew se prăbuşi pe scaun, continuă tăios: Nu o să mai avem cinstea deosebită a companiei tale? Ai lipsit doi ani şi n-ai măcar răbdarea să stai două minute în casă! Nu vezi că ardem de nerăbdare să auzim despre minunatele aventuri prin care ai trecut acolo? Suntem atârnaţi de buzele tale, ca să sorbim cuvintele ce stau gata să ţâşnească de pe ele. Hai, povesteşte-ne!

— Ce să povestesc? răspunse Matthew ursuz.

— Viaţa splendidă, pasionantă pe care ai dus-o acolo. Vorbeşte-ne despre rajahii şi prinţii cu care te tutuiai... despre elefanţii şi tigrii pe care i-ai vânat... spune repede, înainte de a avea timp să potriveşti lucrurile! Ai ajuns, am impresia, un om căruia nimic nu-i poate sta în cale! Nu o să mai existe graniţe pentru ceea ce eşti capabil să faci, nu-i aşa?

— Sunt, poate, capabil să fac mai mult decât crezi, spuse Matthew cu jumătate de glas.

— Nu mai spune! zise Brodie batjocoritor. Ai să ne uimeşti pe toţi, nu e aşa? E veşnica poveste: că ai să faci aşa şi pe dincolo. Niciodată nu te aude omul spunând ce ai făcut, nu, ci numai ce o să vină. Zău, când te văd cu mutra asta laşă şi cu hainele astea bătătoare la ochi, mă întreb dacă ai să faci vreodată ceva. Se mânie din ce în

ce mai tare, gata să se sufoce; dar căutând să se stăpânească, el continuă cu voce dulceagă, ironică: Dar puţin importă! Suntem atât de bucuroşi să te avem iarăşi în mijlocul nostru încât nu trebuie să fim prea severi cu tine. Principalul lucru e că ai scăpat sănătos şi teafăr din grozavele primejdii despre care, din modestie, nu vrei să ne vorbeşti. Trebuie să anunţăm întoarcerea ta în Monitor. Atunci toţi prietenii, şi mai ales frumoasele tale prietene vor afla că eşti iarăşi aici. O să roiască în jurul tău ca muştele în jurul unui borcan cu miere. Asta îţi place, nu e aşa, ca femeile să te alinte şi să alerge după tine?

Matthew nu răspunse şi, după o scurtă pauză, Brodie continuă, cu un rânjet sarcastic:

— Bănuiesc că duminica viitoare drăguţa de maică-ta are să te pună să te găteşti şi are să te târască la biserică, pentru ca toată congregaţia să te admire. Dacă eşti destul de dibaci, ai să te strecori poate din nou şi în cor, pentru ca toţi să poată auzi vocea ta frumoasă, slăvindu-l pe Domnul. Ar fi o faptă cu adevărat bărbătească să cânţi din nou în cor, ce zici? Răspunde-mi, blegule! Auzi ce-ţi spun?

— N-am să cânt în niciun cor, replică Matthew, gândindu-se iritat că tată-său dezaproba şi folosea cu ironie această amintire din trecut, spre a-l ridiculiza. Ăsta era taică-său!

— Fiul rătăcitor refuză să cânte, zise Brodie batjocoritor. S-a mai pomenit vreodată aşa ceva? El, care avea o voce atât de fermecătoare! Ei, frumuşelule, urmă el cu un mârâit, dacă nu vrei să cânţi pentru maică-ta, ai să cânţi pentru mine, aşa cum am să-ţi fluier eu! Să nu-ţi închipui că nu ştiu să citesc în tine. Ştiu! Te-ai acoperit de ruşine, stropindu-mă şi pe mine. N-ai fost în stare să te ţii de slujba ta ca un om... nu, te întorci în goană acasă, la dulcea ta mamă, ca o javră bătută. Dar să nu crezi că-ţi merge şi cu mine. Bagă-ţi minţile în cap, sau o să fie rău de tine! Înţelegi ce vreau să spun? Se sculă brusc de la

masă, uitându-se mâniat în jos, la fiul lui. N-am isprăvit încă cu tine! Am să-ţi scot gărgăunii din cap înainte de a termina! Bagă de seamă, domnişorule, să nu mi te pui în curmeziş, că te fac praf. Mă auzi?

Încurajat de faptul că tată-său se pregătea să plece şi îmboldit de însăşi poziţia lui umilitoare, Matthew îşi înălţă capul, aruncându-i lui Brodie o privire piezişă.

— N-am să-ţi stau în cale, poţi să fii sigur!

Ochii lui Brodie se aprinseră de furie. Îl apucă pe Matthew de umăr, strigând:

— Câine! Nu te uita aşa la mine! Să nu îndrăzneşti, că-ţi rup oasele, lepădătură ce porţi numele de Brodie! Eşti o ruşine pentru mine, da, o ruşine mai mare decât târfa de soră-ta. Şi când Matthew îşi lăsă din nou privirea în jos, tată-său adăugă cu o mânie amestecată cu dezgust: Mi-e scârbă când mă gândesc că un om de neam mare a putut zămisli un derbedeu ca tine. Eşti primul Brodie, pe legea mea, care merită numele de laş. Stârpitură nevrednică ce eşti, mi-i ruşine de tine! Îl scutură ca pe un sac, dându-i apoi deodată drumul şi lăsându-l să cadă, ca o cârpă, pe scaun. Ia seama la ce-ai să faci, băiete! Am să fiu cu ochii pe tine! strigă el ameninţător, şi ieşi din cameră.

După ce plecă, Nessie şi bătrâna continuară să-l privească în tăcere pe Matthew, dar Mama îngenunche lângă el, petrecându-şi braţul în jurul umerilor lui.

— Nu e nimic, Matt! Nu e nimic, băieţelul meu! Eu tot te iubesc, articulă ea printre sughiţuri.

În timp ce muşchii obrazului îi zvâcneau sub pielea palidă, Matthew îi împinse braţul înapoi.

— Am să i-o plătesc! şopti sculându-se. N-am să-i rămân dator. N-o fi isprăvit el cu mine, dar nici eu n-am isprăvit cu el!

— Sper că nu pleci, fiul meu! strigă doamna Brodie speriată. Ai să stai cu mine astă-seară, nu-i aşa? Vreau să te am lângă mine.

— Nu, spuse, clătinând din cap şi stăpânindu-şi cu greu glasul. Trebuie să ies. Îşi umezi buzele uscate. Am de

vizitat... câţiva prieteni vechi. Mă duc. Dă-mi o cheie.

— Nu pleca! Te rog! Nu te amărî din cauza celor spuse de tată-tău. Nu gândeşte aşa cu adevărat. E necăjit şi el. Rămâi cu mama ta, fii drăguţ! Nici nu ţi-ai luat ceaiul. Stai acasă şi am să-ţi dau ceva bun. Te iubesc, Matt, te iubesc atât de mult, încât aş face orice pentru tine!

— Atunci dă-mi cheia, răspunse el. E tot ce doresc. Îi întinse tăcută cheia ei. Matthew o puse în buzunar, spunând:

— Am să mă întorc târziu. Nu mă aştepta.

Mama se ţinu după el, tremurând de frică.

— Fii prudent, Matt! Să nu faci vreo prostie! Gândeşte-te la mine! Nu te lăsa antrenat la vreo faptă nechibzuită. N-aş putea să îndur un lucru ca ăsta, acum, când te-ai întors sănătos la mine.

Plecă fără să răspundă, dispărând în întuneric. Mama îi urmări zgomotul paşilor până când se stinse în beznă. Pe urmă se întoarse cu un icnet sec, trecând iarăşi în bucătărie. Nu ştia ce avea să se întâmple, dar era nespus de neliniştită.

8

În dimineaţa următoare, doamna Brodie se trezi încă pe întuneric, dar pe când se mişca în pat, auzi din depărtare primul cântat de cocoş, slab şi sfidător, vestind zorii apropiaţi ai unei zile noi. Cu toate că veghease în ajun până noaptea târziu, nu-l văzuse pe Matthew întorcându-se, şi acum, după un somn agitat, primul ei gând era acela de a se convinge că fiul ei nu păţise nimic. Se îmbrăcă fără să se teamă că tulbură somnul soţului ei, căci dormea acum singură în odăiţa ce fusese odinioară a lui Mary; totuşi, în virtutea unei lungi deprinderi, mişcările ei erau furişate şi tăcute ca ale unei umbre. Lumina palidă ce pătrundea prin fereastra camerei îi contura fantomatic silueta ghemuită, în timp ce se îmbrăca,

tremurând de frig. Rufele ei erau atât de peticite, cârpite şi reparate, încât a şi le pune era întotdeauna o problemă; cu atât mai mult acum, în aerul rece de februarie.

Degetele insensibile şi aspre ale Mamei se încurcau stângace în ele. Pe când se îmbrăca astfel, mai mult dibuind, dinţii îi clănţăneau încet, singurul semn perceptibil al activităţii ei.

După ce dezlegă problema încurcată a enigmaticelor ei veşminte şi îşi acoperi trupul, ea îşi frecă tăcut mâinile, spre a-şi pune cât de cât sângele în mişcare, şi ieşi din odaie numai în ciorapi.

Camera lui Matthew, situată în spatele casei şi dând spre răsărit, era mai luminată. Când Mama intră fără zgomot acolo, ea zări sub învălmăşeala dezordonată a aşternutului conturul trupului său, care respira regulat. De uşurare, răsuflarea doamnei Brodie se calmă şi ea. În lumina albăstruie a zorilor, faţa lui Matthew părea ca de plumb; o crustă murdară îi mânjea colţurile gurii şi şuviţe încâlcite de păr îi acopereau fruntea. Printre buze, limba îi ieşea uşor la iveală, ca şi cum ar fi devenit prea umflată şi groasă pentru albia ei obişnuită, şi la fiecare expiraţie ea servea drept placă surdă de rezonanţă respiraţiei lui sforăitoare.

Mama îi puse delicat în ordine cearşafurile şi plapuma, învelindu-l mai bine, şi încercă chiar să-i ridice de pe ochi şuviţele de păr, dar de îndată ce-l atinse, el se scutură mârâind; ea îşi retrase repede mâna, ţinând-o însă în aer deasupra capului său, binecuvântându-l parcă, fără a-şi da seama, în somnul lui. Privirea ei, rămasă nemişcată câteva clipe, aducea şi ea cu o binecuvântare, în cele din urmă, îşi întoarse ezitând faţa de la el, dând să plece. În drum spre uşă, văzu că haina, vesta şi pantalonii lui erau împrăştiaţi în dezordine pe jos, că gulerul şi cravata erau aruncate într-un colţ, cămaşa într-altul; şi, bucuroasă parcă de a-l putea servi, se aplecă, ridică veşmintele şi le rândui, împăturite cu grijă, pe un scaun. Apoi, aruncă încă

o privire asupra feţei lui cufundate în somn şi ieşi liniştită din cameră.

Jos, totul avea aspectul respingător şi murdar al unui mal în timpul refluxului din zorii zilei; retrăgându-se ca un ocean, noaptea lăsase mobila în dezordine, căminul stins şi plin de cenuşă prăfoasă, un teanc de farfurii nespălate, îngrămădite în chiuveta de lângă bucătărie, asemenea unor epave de pe o plajă părăsită.

De obicei, înainte de a se apuca efectiv de muncă, de a pregăti şi aprinde focul, de a da cu negreală grătarul căminului, de a spăla vasele, de a mătura, de a fierbe porridge-ul şi de a îndeplini nenumăratele sarcini din cursul dimineţii, îşi acorda o ceaşcă de ceai tare, găsind, după propria ei expresie, că aceasta o „dregea”. Lichidul fierbinte şi aromat era pentru ea ca un leac care o întărea, o încălzea, îi limpezea creierul şi îi dădea puterea de a face faţă cu resemnare eforturilor noii zile.

În dimineaţa aceea însă, cu toate că opări şi turnă o ceaşcă de ceai, nu o bău ea însăşi, ci o aşeză, împreună cu două felii subţiri de pâine unse delicat cu unt, pe o tavă aranjată în chip apetisant, cu care urcă sus în camera lui Matthew.

— Matt, şopti ea atingându-l uşor pe umăr, ţi-am adus puţin ceai, dragul meu. Are să te învioreze. Dar cu toate că se aplecă deasupra lui, el continuă să sforăie, exalând la fiecare respiraţie un miros greoi de alcool, ceea ce o tulbură adânc, făcând-o, în agitaţia ei, să vorbească mai tare: Matt, uite ceva bun pentru tine. Era formula cu care-l atrăsese totdeauna când era copil. La aceste cuvinte, el tresări pe jumătate adormit, se suci nerăbdător şi mormăi, ţinând ochii închişi:

— Lasă-mă să dorm, *boy*[22]*.* Du-te dracului. N-am nevoie de *chota hazri*[23]*.*

— Matt, scumpul meu, spuse ea nenorocită, scuturându-l, ceaiul ăsta are să-ţi facă bine. E un lucru

[22] Băiat, servitor (în limba engleză).
[23] Nimeni, oricine ar fi (în indiană).

plăcut dimineaţa.

La aceste cuvinte, el deschise ochii şi o privi buimăcit pe sub pleoapele umflate de somn; în pupilele sale negre, ea observă trezindu-se încet şi fără bucurie conştiinţa vagă a locului unde se afla.

— A, tu eşti? mârâi el. De ce mă trezeşti? Lasă-mă să dorm.

— Dar ceaiul ăsta bun, dragul meu, are să te învioreze. M-am dus repede jos şi ţi l-am fiert singură.

— Mereu îmi baţi capul cu ceaiul tău! Lasă-mă să dorm, lua-le-ar dracu’ pe toate! Se întoarse cu spatele la ea şi adormi imediat.

Mama îşi plimbă nenorocită privirea de la trupul întins al lui Matt la tava pe care tot o mai ţinea în mână, neputând înţelege nici acest refuz, nici violenţa ocărilor lui. Zicându-şi apoi că fiul ei îşi va schimba poate mai târziu hotărârea, aşeză tava pe un scaun lângă pat, acoperi ceaşca cu farfurioara pentru ca ceaiul să rămână cald, întoarse farfuria peste tartinele de pâine şi se retrase adânc mâhnită.

Toată dimineaţa nu-l putu uita pe Matt. Aprinse focul, spălă vasele, curăţă ghetele, puse porridge-ul să fiarbă, îi duse soţului ei apa caldă pentru ras, se apucă să pună masa, gândindu-se tot timpul la fiul ei, deplângând felul cum îi vorbise el, mirosul revelator al respiraţiei lui, dar scuzându-l totuşi neîncetat în mintea ei. Emoţia întoarcerii, primirea brutală pe care i-o făcuse tată-său îl zguduiseră desigur; cât despre cuvintele folosite de el, nu trebuia uitat că bietul băiat trăise într-o ţară necivilizată şi le rostise când încă nu se trezise bine. În timp ce-l dezvinovăţea în acest fel, casa, cufundată în tăcere, începu să prindă viaţă; sunete uşoare sau mai tari pătrundeau prin plafon; uşi se deschiseră la etajul de sus. Cuprinsă acum de teama că o nouă ciocnire s-ar putea produce între Brodie şi fiul ei, Mama îşi încorda îngrijorată auzul, pândind zgomotul vreunei izbucniri subite, zarva unor voci înfuriate, ba chiar răsunetul unei lovituri. Spre

marea ei uşurare, niciun astfel de zgomot nu ajunse la ea şi, după ce Nessie coborâse, mâncase în galop şi fusese expediată cu ghiozdanul ei, Brodie îşi făcu apariţia şi îşi luă sumbru şi tăcut micul dejun. Mama îşi dăduse cea mai mare silinţă ca totul să fie perfect în dimineaţa aceea, pentru a-l dispune; era chiar gata să mintă fără ruşine în privinţa orei târzii la care se întorsese Matt. Dar cu toate că starea de spirit a soţului ei părea puţin binevoitoare, temerile ei se dovediră neîntemeiate şi Brodie plecă fără să facă cea mai mică aluzie la fiul ei.

Îndată ea respiră mai uşor şi, înviorată pe deasupra de o ceaşcă de ceai, pregăti micul dejun al bunicii şi i-l duse sus aproape de ora zece. După ce o vizită pe bătrână, traversă în vârful picioarelor palierul şi trase cu urechea la uşa camerei lui Matt; auzindu-i respiraţia regulată, deschise încet uşa. Văzu că fiul ei nu se atinsese de nimic şi, rănită în sentimentele ei, avu impresia că tava intactă o mustra în tăcere, iar farfuria care tot mai acoperea feliile de pâine cu unt neatinse, ca şi farfurioara pusă inutil peste ceaiul răcit de mult, îi apărură ca mărturii ale naivităţii şi încrederii ei oarbe. Matt mai dormea, iar doamna Brodie îşi punea vag întrebarea dacă mutarea lui din emisfera situată în concepţia ei la antipod nu intervertise poate orele lui de odihnă, făcându-l să fie activ noaptea şi somnoros ziua şi silindu-l să doarmă în anumite ore ale dimineţii. Prea puţin convinsă, dar totuşi cu inima mai uşoară şi simţind că, dacă nu chiar aceasta, trebuia să existe totuşi vreo explicaţie similară a purtării lui, ea nu-l deranjă şi ieşi încă o dată fără zgomot din odaie.

Se apucă cu şovăială de treburile ei de gospodină, căutând să-şi îndrepte atenţia în altă direcţie; dar pe măsură ce orele dimineţii înaintau, ea fu cuprinsă de nelinişte; înţelegea că dacă fiul ei avea să fie tot în pat la întoarcerea la masă a lui Brodie, o scenă neplăcută putea să aibă loc. Cu înfrigurare, îşi ascuţi auzul, pândind primul semnal al deşteptării lui tardive; către amiază fu

răsplătită, auzind scârţâitul slab al patului lui, din care se scula, şi sunetul paşilor pe podea. Turnând repede apă caldă într-o cană dintr-o oală gata aşezată pe foc, alergă sus să i-o pună în faţa uşii.

Toaleta lui Matt ţinu îndelung, dar pe la unu fără un sfert el coborî încet scara şi intră în bucătărie. Mama îl primi cu tandreţe.

— Mă bucur că ai dormit bine şi mult, dragul meu, dar nu ţi-ai luat micul dejun. N-ai vrea să mănânci ceva înainte de masă? N-ai decât să-mi spui un cuvânt şi nu o să-mi fie greu să-ţi fac o... era cât pe-aci să-i ofere panaceul universal: o ceaşcă de ceai, din fericire însă îşi aduse aminte la timp de remarca făcută de el la începutul dimineţii, şi adăugă:... orice se găseşte în casă.

— Nu mănânc niciodată mult dimineaţa.

Era elegant îmbrăcat, cu alt costum decât în ajun, unul de şeviot brun deschis, o cămaşă bej şi o cochetă cravată cafenie, bine asortată cu restul. Pipăindu-şi nodul cravatei cu degetele sale albe şi suple, care tremurau uşor, o privi pe Mama cu îndoială, socotind în mod greşit, după purtarea ei slugarnică, că nu-şi putuse da bine seama de eşecul lui din ajun.

— Ceea ce-mi lipseşte sunt fructele proaspete pe care servitorii mei mi le aduceau în fiecare dimineaţă, declară el, simţind că mai era poate nevoie de o explicaţie suplimentară.

— Ai să ai câteva mere frumoase mâine, spuse Mama cu aprindere, am să le comand negreşit. Numai de mi-ai spune ce ţi-ar plăcea sau felul de hrană cu care te-ai obişnuit acolo, mi-aş da toată silinţa ca să ţi-o procur.

Atitudinea lui respingea ideea unor mere acre şi seci, pe care i le-ar fi putut procura în ţara aceasta neroditoare; făcu un gest grăitor cu mâna şi răspunse scurt:

— Mă gândeam la poame de mango, la banane proaspete, la ananaşi. Nu-mi place decât ce-i mai bun.

— Bine, fiul meu, voi face în orice caz tot ce pot,

răspunse ea curajos, deşi puţin cam descumpănită de tonul lui pompos. Ţi-am pregătit totuşi o masă bună. Iar pe urmă, dacă eşti dispus, am putea face o mică plimbare împreună.

— Am să dejunez în oraş, zise el cu răceală, ca şi cum propunerea ei ar fi fost ridicolă, iar ideea de a se arăta în oraş în compania unei apariţii atât de prăpădite şi de neobişnuite, ar fi fost ultima pe care spiritul lui superior ar fi putut-o concepe.

Obrazul doamnei Brodie se alungi; ea bâlbâi:

— Am... aveam o supă atât de gustoasă şi de hrănitoare pentru tine, băiatul meu... tot ce poate fi mai bun!

— Dă-o bătrânului, ripostă el cu amărăciune, dă-i un castron întreg. Îl poate suporta. După o clipă, continuă pe un ton mai dulce: Mamă, n-ai vrea să mă împrumuţi cu o liră sau două pentru astăzi? E afurisit de plicticos că banca din Calcutta nu mi-a transferat încă banii! Îşi încreţi fruntea de atâta supărare. Mă încurcă teribil. Sunt aici fără să am măcar puţini bani lichizi, şi aceasta numai din cauza blestematei lor încetineli. Împrumută-mi un bilet de cinci lire şi ţi-l dau înapoi săptămâna viitoare.

Cinci lire! Mama fu cât pe-aci să izbucnească într-un plâns isteric faţă de dureroasa absurditate a acestei cereri. Să-l împrumute pe nepusă masă cinci lire ea, care îşi storcea ultima picătură de sânge ca să adune tributul lunar ce avea să-i fie cerut în curând şi care, afară de cele trei lire pe care le strânsese cu trudă în acest scop, nu avea în punga ei decât câteva nenorocite monede de cupru şi de argint!

— O, Matt! strigă. Nu-ţi dai seama ce-mi ceri! În toată casa nu există atâţia bani.

— Haide, haide! răspunse el aspru. Poţi tu să-i găseşti. Scoate banii! Unde ţi-e punga?

— Nu-mi vorbi pe tonul ăsta, dragul meu! şopti ea. Nu pot suporta! Aş face orice pentru tine, dar îmi ceri un lucru imposibil.

— Atunci împrumută-mi o liră, dacă eşti atât de zgârcită, spuse, aruncându-i o privire dură. Hai! Dă-mi o păcătoasă de liră!

— Nu poţi înţelege, fiul meu? pleda ea. Sunt atât de săracă acum, încât de-abia dacă mă pot descurca. Tată-tău nu-mi dă de ajuns ca să putem trăi.

Simţi o dorinţă sălbatică de a-i povesti în ce fel fusese silită să-şi procure banii pe care i-i trimisese la Marsilia, dar o înăbuşi, dându-şi brusc seama că momentul acela era cel mai puţin prielnic.

— Dar ce-şi închipuie în definitiv? Doar are magazinul lui şi podoaba asta nepreţuită de casă, spuse Matthew batjocoritor. Pe ce îşi cheltuieşte banii acum?

— Vai, Matt! Nu-mi vine să-ţi spun, îi răspunse ea, cu glasul înecat de plâns, dar afacerile tatălui tău par să meargă foarte prost. Mă tem că a ipotecat casa. Nu mi-a spus niciun cuvânt, dar am văzut nişte acte în camera lui. E teribil! Are de luptat de la o vreme cu o grea concurenţă în oraş. Sunt sigură că până la urmă o să învingă, dar deocamdată sunt silită să fac ca un şiling să valoreze cât doi.

Matthew o privi cu stupoare, dar nu se abătu de la ţinta lui.

— Toate bune, mamă, mârâi el, dar te cunosc. Ai întotdeauna ceva pus deoparte pentru zile grele. Vreau o liră. Îţi spun că-mi trebuie. Am absolută nevoie de ea.

— O, scumpul meu, nu ţi-am spus ce rău ne merge? se văită doamna Brodie.

— Te întreb pentru ultima dată: vrei să mi-i împrumuţi? întrebă el ameninţător.

Când Mama îl refuză din nou, plângând, crezu cu groază o clipă, în agitaţia ei, că Matt era gata s-o lovească. El însă se întoarse brusc şi ieşi din odaie. Rămasă acolo, strângându-se cu mâna de partea stângă a mijlocului, îl auzi cotrobăind cu zgomot prin camerele de la etaj şi coborând în sfârşit scara, trecând prin vestibul fără a spune o vorbă şi trântind uşa din faţă.

Când ecoul prelung al pocniturii se pierduse în aer, el tot mai răsuna în creierul Mamei ca o prevestire sinistră pentru viitor, îşi duse involuntar mâinile la urechi, spre a nu-l mai auzi, aşezându-se abătută şi decepţionată la masa din bucătărie. Cu capul sprijinit în mâini, simţea că povestea cu contul lui în bancă nu era decât o minciună sfruntată şi că, de fapt, Matt, după ce cheltuise cele patruzeci de lire, se găsea acum fără niciun ban. O ameninţase el oare? Nu ştia prea bine. Ceea ce era sigur era că Matt avea nevoie urgentă de câteva lire, şi că dânsa, vai, nu fusese în stare să i le dea! Înainte de a-şi putea analiza mai departe emoţiile şi dându-şi seama acum că ar fi fost, de fapt, în măsură să-i satisfacă ultima lui cerere astfel că, într-un anumit sens, greşeala era de partea ei, un val de tandreţe îi înecă mâhnirea. Bietul băiat! Era deprins să frecventeze oameni distinşi, care cheltuiau banii fără să-i numere; nu era deci decât firesc să dorească a avea bani în buzunar la fel ca ceilalţi. Era, în fond, o nevoie elementară, după viaţa monotonă pe care o dusese. Nu era drept să pretinzi din partea unui tânăr atât de prezentabil cum era Matt să iasă în oraş fără mijloacele corespunzătoare ţinutei sale elegante. Într-adevăr, nu merita nicio mustrare, şi Mama regreta oarecum de a nu-i fi dat măcar câţiva şilingi, dacă el i-ar fi acceptat. Lucrurile prezentându-se astfel într-o lumină mai satisfăcătoare, ea avu sentimentul de a nu fi fost la înălţimea situaţiei şi, cedând unui impuls irezistibil, se ridică şi urcă în camera fiului ei, unde se apucă să rânduiască cu drăgăstoasă grijă amestecătura de lucruri de îmbrăcăminte împrăştiate. Descoperi acum că garderoba lui nu era chiar atât de bogată cât s-ar fi putut crede la prima vedere, căci unul dintre cufere era gol, două geamantane erau pline de haine subţiri de dril, iar un altul îndesat cu rufe murdare. Apucă cu ardoare ciorapii de ţesut, cămăşile de cârpit, gulerele de scrobit, simţindu-se bucuroasă de a-i putea fi de folos prin aceste servicii şi fiind fericită chiar numai de a-i atinge

veşmintele.

Când sfârşi prin a pune ordine în lucrurile lui şi făcuse o legătură mare cu rufe de spălat şi reparat, pe care o luă triumfal cu dânsa, ea intră în camera ei. Îşi făcu patul şi începu într-o dispoziţie mai bună să şteargă praful. Ajungând la tăviţa de porţelan aşezată pe măsuţa de lângă fereastră, ea fu cuprinsă de un nedesluşit sentiment de mirare; un aspect familiar cu care, în subconştientul ei, era deprinsă de multă vreme, era schimbat. Reflectă un moment şi deodată îşi dădu seama că nu auzea tic-tac-ul discret şi prietenos al ceasului ei, care, afară de ocaziile solemne când îl purta, stătea totdeauna pe tăviţa pe care o vedea acum goală, cu excepţia câtorva ace de păr răzleţe. Când fusese silită să-şi schimbe odaia, adusese fireşte cu ea şi această tăviţă, iar ceasul rămăsese tot pe ea. De douăzeci de ani atingerea tăviţei se asocia pentru ea cu auzul tic-tac-ului şi doamna Brodie fu izbită imediat de schimbarea intervenită.

Deşi ştia bine că nu avea ceasul la ea, îşi pipăi corsajul, dar nu dădu de el. Se puse îndată să-l caute cu înfrigurare, scotocind pretutindeni: în camera ei, în aceea a lui Brodie, în salon şi în bucătărie. În timp ce căutarea se prelungea, faţa ei lua o expresie tot mai îngrijorată. Moştenise ceasul de la mama ei: cutia lui de argint era frumos lucrată, cadranul aurit, acele fine, iar mecanismul lui elveţian indica ora exactă cu neabătută precizie. Nu avea prea mare valoare, dar doamna Brodie nutrea faţă de el şi de mica dagherotipie a mamei ei, fixată pe faţa dinăuntru a capacului, un mare ataşament. Ţinea cu atât mai mult la el, cu cât era singura ei bijuterie. Când se aplecă ca să caute şi pe jos, era convinsă că ceasul nu fusese rătăcit şi se întrebă dacă cineva nu umblase din întâmplare cu el. Deodată, se îndreptă de mijloc. Spaima făcu loc, pe obrazul ei, îngrijorării. Înţelese într-o fulgerare că ceasul fusese luat de Matt. Îl auzise umblând în camera ei, după ce ea refuzase să-i dea banii, şi ieşind în

goană din casă fără a spune o vorbă. Ştia acum fără umbră de îndoială că-i furase ceasul ca să-l vândă pe nimic. I l-ar fi dat cu plăcere dacă el i l-ar fi cerut, aşa cum îi dăduse tot ce era al ei pe lumea asta, dar Matt i-l sustrăsese cu o josnică viclenie. Cu un gest deznădăjduit, îşi dădu înapoi o şuviţă căruntă de păr ce-i căzuse pe frunte în timpul zadarnicelor ei cercetări şi exclamă cu glas tare:

— Matt, fiul meu, ştii bine că ţi l-aş fi dat! Cum de-ai putut să-l furi?

Astfel, a doua zi după întoarcerea fiului ei, de pe urma căreia se aşteptase, cu inima caldă, la o mulţumire sufletească şi la alinarea tuturor grijilor, Mama se găsea cufundată şi mai adânc în abisul deprimării. Masa de prânz trecu şi după-amiaza se scurse fără vreun incident. Cu toată tulburarea ei, căderea nopţii şi stingerea scurtei lumini cenuşii a amurgului treziră într-însa o arzătoare dorinţă de a-l revedea pe Matthew. De-ar fi doar lăsaţi singuri împreună, mama şi fiul, nu i-ar fi greu, simţea ea, să îndulcească asprimea inimii lui. Era convinsă că Matt nu ar putea să reziste apelurilor ei afectuoase. Să fi avut numai putinţa de a-i exprima în cuvinte toată dragostea ce i-o purta şi s-ar fi aruncat desigur la picioarele ei, plin de căinţă şi de remuşcări. Dar Matthew nu apăru, iar când pendula bătu ora cinci şi jumătate, fără să fi sosit la ceai, fu cuprinsă de o imensă tristeţe.

— Podoaba ta de băiat se teme, probabil, ca de moarte să se întoarcă acasă, spuse Brodie batjocoritor, când ea îi servi ceaiul. Se fereşte cu tot dinadinsul de mine, ascunzându-se pe afară până când voi fi plecat din nou. După aceea, se va furişa în casă, căutând înţelegere şi mângâiere la tine. Să nu crezi că nu observ tertipurile voastre, deşi totul se petrece în spatele meu.

— Nu, tată, nu, îngăimă ea, te asigur că nu-ţi ascund nimic. Matt a ieşit doar ca să viziteze câţiva prieteni.

— Nu mai spune! zise el. Nu ştiam că are prieteni, dar dac-ar fi să mă iau după tine, ar trebui să treacă drept un

adevărat erou! Ei bine, spune-i minunii tale de fiu, când ai să-l vezi, că înmagazinez tot ce am de spus până la viitoarea noastră întâlnire. Le păstrez la cald.

Îl servi fără a răspunde, şi de îndată ce plecă, se aşeză din nou spre a-l aştepta pe Matthew.

Pe la ora şapte, cam un ceas după ce Brodie părăsise casa, Matt îşi făcu în sfârşit apariţia. Intră domol, având în obraz ceva din expresia înfricoşată de pe vremea copilăriei lui, şi uitându-se linguşitor la maică-sa, îi spuse cu o voce blândă:

— Iartă-mă că am întârziat, mamă dragă; sper că nu ţi-ai făcut griji.

Mama îl privi cu aviditate.

— Ba da, eram foarte îngrijorată! Nu ştiam unde te duseseşi.

— Îmi dau seama, spuse pe un ton supus, am fost foarte necugetat. Cred că nu m-am deprins încă bine cu ideea că mă găsesc iarăşi acasă. De când cu plecarea mea, am devenit cam nepăsător, mamă, dar am să mă dezbăr de acest nărav faţă de tine.

— Nu eşti neatent decât faţă de tine însuţi, de vreme ce pleci aşa, fără să mănânci! exclamă ea. Ţi-ai luat ceaiul?

— Nu, răspunse, nu l-am luat, dar mi-e foame acum! Ai ceva de mâncare pentru mine?

Cu toată descurajarea ei din tot cursul zilei, era mişcată şi convinsă de a-l fi regăsit pe adevăratul ei fiu, care se lepădase de obiceiurile rele prinse în India.

— Matt, spuse cu seriozitate, n-ar trebui să mai întrebi. Masa ta de seară e gata pregătită. Alergă la cuptor, scoase din el şi-i arătă cu mândrie o felie groasă de *haddock*[24] afumat, fiert în lapte, fel de mâncare pe care fiul ei îl apreciase mult pe vremuri. Totul are să fie gata într-o clipă! strigă ea.

Bunica Brodie se urcase în camera ei, dar Nessie ocupase masa cu caietele şi cărţile ei. Totuşi, în câteva

[24] Peşte de mare, gustos.

secunde, Mama întinse o faţă albă pe o jumătate a mesei, aşezând pe ea toate cele necesare pentru a stimula pofta de mâncare.

— Aşa, făcu ea. Ţi-am spus eu că nu o să dureze mult. Nu e nimeni pe lume care să te poată îngriji mai bine decât mama. Aşază-te, Matt, şi arată-mi tu acum ce eşti în stare să faci.

Ridicându-şi ochii spre ea cu recunoştinţă, Matt îşi lăsă capul în jos.

— O, mamă, eşti atât de bună cu mine! Nu merit. Îmi crapă obrazul de ruşine din cauza felului cum m-am purtat. Pare minunat ce-mi dai.

Mama dădu fericită din cap, sorbindu-l din ochi când el îşi trase scaunul, se aşeză şi începu să mănânce cu îmbucături mari şi repezi. „Bietul băiat, trebuie să fi fost lihnit de foame”, îşi zicea, în timp ce carnea albă şi suculentă a peştelui se topea ca prin farmec sub atacurile neîncetate ale furculiţei lui. Nessie, care îşi sugea la celălalt capăt al mesei capul creionului, îl observa peste muchia cărţii ei cu un sentiment diferit.

— Unii oameni au mai mult noroc decât alţii, spuse ea pe un ton invidios. Noi n-am avut peşte astă-seară.

Matt o privi cu un aer jignit şi, îngrijindu-se să-şi pună în gură ultima îmbucătură mare de peşte, se apără:

— Dac-aş fi ştiut, Nessie, ţi-aş fi oferit o parte din porţia mea. De ce nu mi-ai spus mai devreme?

— Nu fi aşa de egoistă, fată, o certă Mama. Ai avut de mâncare cu vârf şi îndesat, ştii foarte bine. Fratele tău are nevoie să fie bine hrănit acum. A dus-o greu în ultimul timp. Ocupă-te de lecţiile tale. Uite, Matt... gustă prăjiturile astea de ovăz.

Matt îi mulţumi, ridicându-şi cu căldură ochii spre ea, şi continuă să mănânce. Această atitudine o umplu pe Mama de bucurie. Uitând cu totul acum de întâmplarea cu ceasul, îl privea cu bunăvoinţă, fiecare îmbucătură a lui cauzându-i o plăcere intensă, ca şi cum ar fi savurat-o ea însăşi cu deliciu. Observă cu compătimire că faţa lui era

mânjită de praf; uimită de isteţimea ei, presupuse că Matt se înghesuise într-un boschet prăfuit şi stătuse ascuns acolo, spre a nu fi văzut de tată-său. Era dezolată, astfel încât bunăvoinţa ei făcu loc dorinţei de a-l ocroti; Matt devenise din nou băiatul ei drag; şi avea să-l păzească şi să-l apere împotriva lumii întregi.

— Ţi-a plăcut, fiul meu? întrebă ea, în sfârşit, avidă de lauda lui. Am gătit felul ăsta cu grijă deosebită, ştiind ca ţi-a plăcut totdeauna.

— A fost minunat, mamă! spuse el, plescăind din buze. Mai bun decât toate tocanele de curry pe care a trebuit să le înghit în India. Te asigur că bucătăria ta mi-a lipsit acolo. De la plecare, n-am mai gustat o mâncare cumsecade ca aceasta.

— Adevărat, dragul meu? exclamă ea. Mă bucur să aud asta. Mai doreşti ceva?

Matt zări cu coada ochiului pe bufet o strachină cu nişte mere mici pe care, era sigur, Mama le cumpărase anume pentru el. Se prefăcu a se gândi o clipă.

— Cred că mi-ar plăcea să mănânc un măr, mamă, zise el, cu simplitatea unui om care nu are decât pofte curate.

Nespus de fericită de a-i fi ghicit dorinţa, ea îi aduse îndată strachina.

— E tocmai ce am bănuit. Le-am comandat azi-dimineaţă, spuse, încântată de a-i putea dovedi cât era de atentă la orice dorinţă a lui. Mi-ai spus aseară că ai vrea nişte fructe, iar eu ţi-am promis că le vei avea.

— Îţi mulţumesc, mamă! Nu vreau să mai fumez, explică el muşcând anevoie din miezul tare al fructului, şi am auzit că merele îţi taie pofta de tutun. De altfel, de ce-aş fuma? Nu-mi face bine deloc.

Doamna Brodie îl mângâie pe umăr, murmurmd:

— Mă unge la inimă să te aud spunând asta. Asemenea vorbe preţuiesc pentru mine mai mult decât orice pe pământ. Sunt fericită. Simt că ne vom înţelege mai bine acum. Cred c-am fost zăpăciţi amândoi din cauza lungii noastre despărţiri, dar aceste neînţelegeri sunt trimise din

cer spre a ne pune la încercare. L-am rugat pe Dumnezeu să ne facă pe amândoi să ne înţelegem, şi rugăciunea mea de femeie nevrednică a fost împlinită.

Matt îşi lăsă un moment privirea în jos, cu un aer pocăit, persistând însă în eforturile lui de a mânca mărul; apoi îşi ridică ochii şi, alegându-şi cu mare grijă cuvintele, spuse domol, făcându-i maică-sii o nouă şi încântătoare surpriză:

— Ştii, mamă, că am vizitat-o azi după-amiază pe Agnes?

Doamna Brodie tresări de bucurie.

— Bineînţeles, se grăbi să adauge înainte ca dânsa să poată scoate o vorbă, nu pot să-ţi spun mai mult. Să nu mă întrebi nimic. Sunt obligat să păstrez tăcerea despre cele întâmplate între noi, dar totul a fost foarte mulţumitor. Îi zâmbi sfios. Am crezut însă că are să-ţi facă plăcere să afli acest lucru.

Mama îşi împreună mâinile de bucurie; entuziasmul ei era doar atenuat de gândul că nu ea, ci o altă femeie, în persoana lui miss Moir, fusese aceea care avusese norocul de a-l readuce pe fiul ei pe calea cea dreaptă. Era totuşi mai mult decât fericită şi, înăbuşind acest gând nedemn, exclamă:

— E bine! E splendid! Agnes are să fie tot atât de fericită de acest lucru ca şi mine.

Se îndreptă puţin de spate, ridicându-şi ochii umezi spre cer, într-un elan de mută recunoştinţă; când îi coborî din nou spre pământ, Matthew tocmai îi spunea lui Nessie:

— Nessie, drăguţa mea, am fost egoist adineauri, dar am să-mi repar greşeala acum. Îţi dau jumătatea asta de măr, dacă ai să ne laşi singuri un moment, pe Mama şi pe mine. Vreau să vorbesc cu ea între patru ochi.

— Ce faci, Nessie! strigă Mama, când fetiţa îşi întinse mâna cu bucurie. Dacă vrei un măr, nu-i lua lui Matt bucata din gură!

— Ba da, mamă, vreau să-i dau asta lui Nessie, insistă

Matt pe un ton prietenos, dar trebuie să ne lase să stăm puţin de vorbă amândoi. Am ceva să-ţi spun numai dumitale.

— Ei bine, Nessie, ia-l, zise doamna Brodie, şi mulţumeşte-i lui Matt, dar scuteşte-ne pe viitor de reflecţiile tale lipsite de recunoştinţă. Poţi să-ţi laşi deocamdată lecţiile şi să te duci în salon ca să exersezi o jumătate de oră la pian. Şterge-o acum! Ia chibriturile şi bagă de seamă când aprinzi gazul.

Bucuroasă de a scăpa de cărţile ei odioase, Nessie ieşi ţopăind, şi curând după aceea clămpănitul sacadat al pianului ajunse slab până în bucătărie, întrerupt la început de pauze ce nu aparţineau melodiei, ci ridicării mărului de pe capătul părţii de bas a claviaturii.

— Ei, Matt, spuse doamna Brodie cu căldură, trăgându-şi scaunul lângă acela al fiului ei; simţea că visul ei neverosimil din dimineaţa aceea era pe punctul de a se împlini, şi se instală comod, tremurând de mulţumire.

— Mamă, începu Matthew liniştit, examinându-şi cu grijă mâinile, vreau să-ţi cer iertare pentru purtarea mea atât de... în sfârşit... atât de repezită de când m-am întors, dar ştii că am avut o mulţime de griji. Eram complet zăpăcit.

— Mi-am dat seama de asta, dragul meu! zise ea cu compătimire. Inima mea bătea numai pentru tine, când te vedeam atât de preocupat. Nimeni nu cunoaşte mai bine ca mine firea ta sensibilă.

— Îţi mulţumesc, mamă, exclamă el, eşti bună cum ai fost totdeauna şi ţi-aş fi recunoscător dacă ai uita toate cuvintele aspre pe care le-am rostit. Am să mă silesc să mă îndrept.

— Nu te deprecia aşa, Matt! strigă ea. Nu-mi place să aud asta. Ai fost totdeauna un băiat bun. Te-am privit totdeauna drept copilul meu şi numai al meu... Nu te-am văzut niciodată săvârşind o faptă rea.

Îşi ridică o clipă ochii şi îi furişă o privire, lăsându-şi pe urmă pleoapele în jos murmurând:

— E plăcut să ne avem iarăşi bine.

Ea zâmbi duios, amintindu-şi că în copilăria lui îşi manifesta supărările puerile spunând că „se are rău cu ea”, iar atunci când mamă-sa reintra în graţiile lui, că „se are bine cu ea”.

— Nu o să ne avem niciodată rău, nu-i aşa, dragul meu? îi răspunse cu dragoste.

— Desigur, mamă, confirmă el, făcând o pauză impresionantă, înainte de a spune, cu un aer indiferent: Mă duc deseară cu Agnes la reuniunea de rugăciuni.

— Admirabil, Matt! şopti ea. Aşadar, era definitiv salvat! O, sunt foarte mulţumită! Mi-ar plăcea să vin şi eu cu voi! Se opri cu sfială. Dar... cred că preferaţi să fiţi singuri. N-ar fi potrivit să mă amestec.

— Poate că ai dreptate, mamă, admise jenat. Doar ştii cum sunt lucrurile astea.

Mama se uită la pendulă şi văzu că era opt fără un sfert, îi părea enorm de rău că era obligată să pună capăt acestei convorbiri de la inimă la inimă, dar, cu adevărată abnegaţie, ea spuse cu un oftat în care nu era nimic dureros:

— E aproape opt, din păcate. Trebuie să pleci acum, ca să nu întârzii. Şi dădu să se scoale.

— Un moment, mamă!

— Da, dragul meu!

— Voiam să te mai rog ceva. Şovăi, aruncându-i o privire sentimentală, căci ajunsese, din punctul lui de vedere, la momentul critic al întrevederii. Mamă, murmură pe un ton nesigur.

— Ce e, Matt, scumpul meu?

— Iată, mamă, despre ce e vorba. Vreau să fiu sincer cu tine! Am fost teribil de risipitor, mărturisi el, iar oamenii au abuzat de generozitatea mea. Am rămas cu mâna goală. Cum aş putea ieşi cu Agnes fără niciun ban în buzunar? Avea aerul unui om care era victima propriei sale dărnicii şi care se ruşinează de fiecare cuvânt rostit. Sunt deprins să am totdeauna o mică sumă la mine. Mă

simt atât de stingherit să fiu lipsit de ea, mai ales când sunt cu o doamnă şi mă găsesc la mine în oraş. N-ai putea să mă ajuţi, mamă, până când îmi voi face iar o situaţie?

Mama înţelese imediat că era o cerere extrem de rezonabilă. Nu se înşelase socotind că băiatul ei, deprins cu societatea înaltă şi cheltuitoare, nu putea să se înfăţişeze Levenfordului fără niciun ban, şi cu atât mai puţin să se întâlnească cu miss Moir într-o asemenea poziţie neplăcută. În beatitudinea de care era cuprinsă, ştiindu-l din nou pe Matt lângă ea, lăsă deoparte, cu magnifică jertfire de sine, orice prudenţă şi, ridicându-se tăcută, îşi descuie sertarul, scoţând din el cutia pătrată ce conţinea economiile pentru achitarea primei rate a grelei ei datorii. Se uită cu adoraţie la Matt, fără a se îngriji de viitor, ci amintindu-şi numai că era mama acestui fiu iubitor şi devotat.

— Asta-i tot ce am, Matt, spuse pe un ton sobru. Am pus deoparte aceşti bani, cu multă greutate, pentru un scop extrem de important şi de necesar. Am să-ţi dau totuşi ceva din ei.

Ochii lui Matt sclipiră când maică-sa deschise cutia şi scoase din ea un bilet de o liră.

— Pune asta în buzunar, băiatul meu, spuse cu simplitate, întinzându-i bancnota, cu un zâmbet drăgăstos şi aplecându-şi uşor spre el trupul ei adus de spate. Ţi-o dau cu plăcere. E a ta! Era un sacrificiu de supremă şi mişcătoare frumuseţe.

— Cât ai cu totul? întrebă Matthew isteţ, ridicându-se şi venind lângă ea. Ai o sumă frumuşică acolo, ce să spun!

— Sunt aproape trei lire, răspunse ea, şi m-am trudit mult ca să le strâng. Vremurile sunt grele pentru noi, Matt, mai grele decât îţi poţi închipui. Am să am nevoie de suma asta, până la ultimul peni, la sfârşitul lunii.

— Mamă! Lasă-mă să-i păstrez pentru tine! spuse el cu glas duios. Am să ţi-i păstrez până la sfârşitul lunii. N-am să mă ating de ei. Sunt tot atât de siguri în buzunarul

meu, ca în cutia asta veche de tinichea. Ce loc caraghios ca să-ţi ţii banii în el! Făcu să-i apară cu totul ridicolă ideea de a folosi această cutiuţă de tablă drept casă de fier. Am să fiu bancherul tău, mamă! E plăcut pentru mine să ştiu că am o rezervă, chiar dacă nu voi avea niciodată nevoie de ea. Simpla senzaţie de a avea banii la mine m-ar face să mă simt mai la largul meu. Hai, mamă! O liră nu-i nimic, zău, pentru un băiat ca mine! Îşi întinse mâna, ademenitor.

Maică-sa îl privi cu o uşoară neîncredere şi teamă în ochi.

— E de cea mai mare importanţă pentru mine să am aceşti bani către sfârşitul lunii, bâlbâi ea. Nu ştiu ce s-ar întâmpla dacă nu i-aş avea.

— Îi vei avea, o asigură el. Ce-ţi faci atâtea griji? Lasă-te pe mine! Sunt sigur ca Banca Angliei! Luă banii din cutia deschisă, continuând să debiteze cu volubilitate cuvinte liniştitoare: Doar n-ai să-l laşi pe Matt al tău să circule ca un cerşetor, nu-i aşa, mamă? Simpla idee îl făcu să râdă. Un gentleman, urmă el, are nevoie de puţin mărunţiş, ca să se simtă sigur. Poţi să dormi liniştită. Am eu grijă! continuă, îndreptându-se spre vestibul. Nu mă aştepta astă-seară. Am să mă întorc probabil târziu. Şi, făcând un ultim semn vesel cu mâna, ieşi grăbit din casă.

Mama rămase singură, ţinând în mână cutia goală, cu ochii fixaţi asupra uşii ce se închisese în urma lui. Oftă convulsiv, în vreme ce clămpăneala falsă a pianului îi răsuna veselă în urechi. Goni orbeşte din mintea ei amintirea ceasului dispărut, care-i revenea mereu, şi ideea, care începuse să o frământe, că poate nu procedase prea înţelept lăsându-l cu atâta uşurinţă să-i ia banii. Nu, Matt era băiat cinstit! Era din nou al ei; şi dragostea lor reciprocă avea să treacă peste orice piedică, să învingă toate greutăţile. Doar plecase acum să se roage lui Dumnezeu, împreună cu o fată pioasă. Inima îi crescu din nou de fericire şi, mulţumită de cele ce făcuse, Mama se întoarse în bucătărie.

Se aşeză pe scaun, uitându-se la focul din cămin, şi un zâmbet vag îi lumina obrazul, în timp ce-şi amintea de tandreţea pe care Matt i-o arătase. „Ce mult i-a plăcut peştele, micuţul de el! şopti ea. Trebuie să-i mai gătesc câte o mâncărică bună”. Deodată, tocmai când era pe punctul de a o chema pe Nessie ca să-şi reia lecţiile, clopoţelul de la uşă sună scurt şi tăios. Mama se ridică speriată, căci ora era cu mult prea târzie pentru o vizită obişnuită. Matthew avea cheia lui; nu putea deci fi el. „Am ajuns să mă agit la cel mai mic lucru”, îşi zise ea, deschizând cu precauţie uşa. În faţa ei, luminată slab de lampa din vestibul, se afla miss Moir.

— O, Aggie, tu eşti, draga mea? exclamă Mama, oarecum uşurată, apăsându-şi mâna pe coastă. Mă speriasem. Nu sunt decât câteva minute de când Matt a plecat.

— Pot intra, doamnă Brodie? Mama se sperie din nou. Niciodată, în ultimii trei ani, Agnes nu i se adresase cu aceste cuvinte şi cu o voce atât de stranie, un ton atât de nefiresc.

— Să intri?... Fireşte că poţi să intri, dar... dar ştii... Matt a plecat spre tine.

— Aş vrea să vă vorbesc neapărat.

Consternată, Mama o pofti să intre pe Agnes, a cărei faţă avea o expresie glacială. Trecură în bucătărie.

— Ce s-a întâmplat, draga mea? bâigui ea. Nu înţeleg absolut nimic. Matt a plecat ca să te ia. Nu te simţi bine?

— Destul de bine, mulţumesc, spuse miss Moir, cu gura înţepenită. Aţi ştiut că... Matthew a fost azi după-amiază la mine? îi pronunţă cu mare greutate numele.

— Da, mi-a spus-o adineauri. A plecat să te ia ca să mergeţi împreună la adunare. S-a dus să te ia, repetă stupid şi maşinal doamna Brodie, simţind cum i se strânge inima de teamă.

— E o minciună! exclamă Agnes. Nu s-a dus să mă ia şi nici nu se gândeşte să meargă la o adunare de rugăciuni.

— Ce? îngăimă Mama.

— V-a povestit ce s-a întâmplat astăzi? întrebă Agnes, îndreptându-se pe scaun cu o privire dură şi nemişcată.

— Nu! Nu! gâfâi Mama. Mi-a spus că nu poate încă vorbi despre asta.

— Cred şi eu! strigă Agnes pe un ton amar.

— Dar ce-a fost? întrebă Mama plângăreţ. Spune, pentru numele lui Dumnezeu!

Agnes se opri un moment, după care, inspirând adânc, îşi adună tot curajul spre a-şi destăinui umilirea:

— A venit la mine mirosind a alcool; de fapt era aproape ameţit. Mă bucuram totuşi să-l văd. Am mers cu el în fundul prăvăliei. Spunea o mulţime de nerozii... iar apoi a încercat... a încercat să împrumute bani de la mine. Suspină. I i-aş fi dat, dar simţeam că nu i-ar fi cheltuit decât pe băutură. Când l-am refuzat, a început să-mi arunce tot felul de insulte. Înjura... Spunea că sunt o... Se prăbuşi complet, cu ochii scăldaţi în lacrimi, cu pieptul ei mare scuturat de sughiţuri, cu gura largă tremurându-i schimonosit. Într-un acces frenetic de deznădejde, ea se aruncă la picioarele doamnei Brodie. Dar asta nu e tot! strigă ea. Am fost obligată să trec un moment în prăvălie. Când m-am întors, s-a repezit la mine, încercând să... să abuzeze de mine. A trebuit să mă lupt cu el. O, dac-ar fi fost drăguţ cu mine, i-aş fi acordat ceea ce voia! Puţin îmi pasă dacă sunt păcătoasă sau nu. Aş fi făcut-o! Aş fi făcut-o! ţipă ea. Lacrimile o înecau. Îl iubesc, dar el nu mă iubeşte. M-a tratat ca pe o târâtură scârboasă şi a încercat să... să mă ia cu forţa. O, mamă! Simt că mor. Aş fi dorit s-o facă, dac-aş fi ştiut că mă iubeşte. Da, aş fi dorit! repetă ea în culmea isteriei. Am simţit nevoia să ţi-o spun. Sunt mai rea decât Mary. Aş vrea să mor, să se isprăvească cu mine!

Aruncându-şi capul înapoi, se uită rătăcită la doamna Brodie. Privirile celor două femei se întâlniră cu o sumbră expresie de oroare şi deznădejde, apoi buzele Mamei se strâmbară în chip grotesc şi gura i se trase într-o parte; făcu un efort zadarnic de a vorbi, şi cu un strigăt

nearticulat căzu înapoi, neputincioasă, pe scaun. Privind corpul moleşit şi inert al Mamei, Agnes îşi holbă ochii, uitând aproape de propriile ei griji.

— Eşti bolnavă? gâfâi ea. Vai, n-am crezut că ai să fii atât de impresionată! Sunt atât de înnebunită eu însămi, încât nici nu mi-a trecut prin gând că cele întâmplate ar putea să te zguduie atât de mult. Nu pot să te ajut cu nimic?

Ochii Mamei căutară faţa lui Agnes, dar tot nu rosti niciun cuvânt.

— Ce pot face pentru dumneata? strigă Agnes din nou. Arăţi atât de rău, că mi-e frică! Să-ţi aduc un pahar cu apă... să chem un doctor? Spune ceva!

În sfârşit, Mama vorbi:

— Crezusem că băiatul meu avea de gând să iasă cu tine, spre a se închina Domnului, şopti ea cu o voce stranie. M-am rugat ca să fie aşa.

— O, nu mai spune asta! exclamă Agnes. Trebuie să te culci puţin. Vino să te întinzi până când ai să te simţi mai bine.

— Mă doare în coastă, spuse Mama tristă. Se vede că mi s-a rupt inima. Lasă-mă să mă culc. Simt nevoia să stau liniştită şi singură în întuneric.

— Atunci dă-mi voie să te ajut, spuse Agnes şi, apucând braţul lipsit de viaţă al Mamei, o ridică în picioare şi, sprijinind-o, o conduse fără împotrivire până în camera ei de la etaj. Acolo, o dezbrăcă şi o ajută să se culce în pat. Ce mai pot face pentru dumneata? întrebă ea la sfârşit. N-ai vrea să-ţi pun o sticlă cu apă caldă sub cuvertură?

— Lasă-mă singură, te rog, răspunse Mama, care stătea culcată pe spate, cu ochii în tavan. Ai fost drăguţă că m-ai ajutat, dar acum vreau să fiu singură cu mine însămi.

— Dă-mi voie să şed numai o clipă lângă dumneata! Aş vrea să mai stau puţin!

— Nu, Agnes, vreau să pleci! spuse doamna Brodie cu voce domoală. Doresc să mă închid în întuneric. Stinge

gazul şi du-te! Du-te, te rog!

— Să nu las aprinsă o mică flacără de gaz? stărui Agnes. Orice s-ar fi întâmplat, nu mă împac cu gândul de a pleca aşa.

— Simt nevoia de întuneric, porunci doamna Brodie, şi doresc să rămân singură.

Agnes ar fi vrut să mai spună ceva, dar simţind că era zadarnic să insiste, aruncă o ultimă privire spre trupul inert întins pe pat şi închise, cum fusese rugată, robinetul lămpii de gaz. Părăsi în tăcere casa, lăsând în urma ei camera cufundată în beznă.

9

După ce închise uşa casei în nasul Mamei, Matthew coborî cu paşi uşori treptele, plin de bună dispoziţie. Falsa expresie de umilinţă îi căzu de pe faţă ca o mască, făcând loc unui zâmbet şiret. „Aşa trebuie manevrată bătrâna, îşi spuse el chicotind. Admirabilă lovitură, şi artistic executată! Destul de reuşit pentru o primă încercare.” Era mândru de isprava lui şi simţea cu anticipată satisfacţie că va reuşi şi mai bine data viitoare, căci, desigur, Mama mai avea o sumă frumoasă ascunsă undeva, la loc sigur. Va fi suficient să i-o ceară, pentru ca să fie a lui! Cei câţiva şilingi pe care îi obţinuse amanetându-i ceasul îl dezgustaseră, căci crezuse că el valora mult mai mult; acum însă, când avea câteva lire în buzunar, prestigiul lui era restabilit şi se simţea din nou vesel. Nu avea decât să le schimbe, îşi spuse el voios şi totul va merge bine. Ştia el cum să se distreze cu aceşti bani!

Luminile oraşului sclipeau ademenitor. După Calcutta, Paris, Londra, Levenfordul avea, fireşte, să-i pară lamentabil de mic, dar tocmai acest dispreţ îl umplea de o delicioasă mândrie de sine. El, care cutreierase lumea, avea să le arate câte ceva în seara asta oamenilor de aici, din oraş... nicio grijă! Un adevărat foc de artificii! La ideea

aceasta, el izbucni vesel într-un râs gutural şi se uită cu aprindere în jurul lui. Pe când înainta cu elan, zări pe partea cealaltă a străzii silueta nedesluşită a unei femei ce trecea şi, uitându-se după ea, îşi spuse ştrengăreşte: „Nu face de mine, e prea grăbită. De ce-o fi fugind aşa?” Nu bănuia că era Agnes, care se ducea s-o vadă pe Mama.

Îşi iuţi paşii în întunericul ce-l învăluia ca o mantie; se desfăta în această obscuritate care-l făcea să se simtă mai îndrăzneţ, mai plin de viaţă decât la lumina crudă a zilei. Ce pui de vrabie fusese el înainte, ca să-i fie frică de această întunecime înviorătoare! Doar era momentul când omul se trezeşte şi se poate amuza puţin! Amintirea unor nopţi de vis petrecute de el în India îi reveni viu în minte, aţâţându-i aşteptările. „Astea nopţi! Astea plăceri! murmură el. Am să mă întorc acolo. Las’ pe mine!” Plin de veselie, intră în primul bar de pe stradă.

— Gin cu angostura[25]! strigă el pe un ton de cunoscător, aruncând o bancnotă de o liră pe tejghea. Când i se servi băutura, o dădu pe gât dintr-o înghiţitură, făcând un semn blazat din cap. Ţinând în mână al doilea pahar, strânse mărunţişul, îl băgă în buzunar, îşi împinse cuceritor pălăria pe o ureche şi îşi roti privirea prin sală.

Observă nepăsător că era un local sărăcăcios cu pereţi de un roşu stins, slab luminat, cu scuipători murdare în colţuri şi rumeguş pe jos. Dumnezeule! Rumeguş pe jos, după splendidele covoare groase în care picioarele lui se afundaseră atât de plăcut în acel local fermecător de la Paris! Ginul îi fusese servit fără adaosul de picături amare cerut. Dar puţin îi păsa; ăsta nu fusese decât preludiul. Metoda lui invariabilă, când pornea în aceste expediţii vesele, era de a înghiţi repede câteva păhărele de băutură tare. „Când am turnat câţiva stropi în mine, mă avânt ca săgeata, băiete! avea el obiceiul să spună. Mă aprind ca un drac.” Cât timp nu simţea un clocot sprinten în creier, era lipsit de elan, de îndrăzneală şi nerv, căci, cu

[25] Extract amar care se adaugă cu picătura la unele cocteiluri.

toată lăudăroşenia lui, rămăsese în fond acelaşi slăbănog nehotărât şi moale de altădată şi avea nevoie de această ameţire a simţurilor sale impresionabile, înainte de a se putea amuza cu deplină încredere în sine. Natura puţin rezistentă a lui Matt reacţiona repede la influenţa alcoolului şi visurile sale îndrăzneţe, ca şi aspiraţiile sale pretenţioase dobândeau, sub acţiunea lui, forma unor realităţi, astfel încât, cu fiecare nou pahar, el arbora un aer mai important şi mai plin de sfidătoare aroganţă.

— Există vreo distracţie astă-seară în târguşorul ăsta? îl întrebă el cu suficienţă pe barman; taverna era din categoria acelora care avea în mod necesar un bărbat voluminos şi voinic la tejghea. Barmanul scutură din capul lui chilug şi rotund ca o bilă, uitându-se curios la celălalt şi întrebându-se cine ar putea fi acest tânăr înfumurat.

— Nu! răspunse el cu precauţie. Nu cred. Am avut joi un concert al meseriaşilor în sala primăriei.

— Ei, drăcie! replică Matthew cu un râs zgomotos. Asta se cheamă distracţie la dumneata? Dar primitivi mai sunteţi aici! Nu cunoşti cumva vreun local drăguţ de dans cu două-trei fete nostime? Ceva mai şic.,

— N-o să găsiţi aşa ceva aici, răspunse scurt omul de după tejghea, ştergând tabla de zinc cu o cârpă şi adăugând pe un ton acru: Vă aflaţi într-un oraş serios.

— Ca şi cum nu l-aş cunoaşte! strigă Matt expansiv, îmbrăţişând cu privirea pe singurul client din local, un lucrător, care şedea lângă perete pe o banchetă, uitându-se fascinat la el de după o cană de bere. Îl cunosc prea bine! E cel mai mort, cel mai habotnic colţ de pe harta Europei. Ha-ha! Dac-ai fi văzut câte am văzut eu! Aş putea să-ţi povestesc lucruri care ţi-ar face părul măciucă. Dar la ce-ar servi? Voi ăştia de aici nu sunteţi în stare să deosebiţi o sticlă de Pommery[26] de un corset franţuzesc. Râse cu hohote de hazul lui, observând cu veselie crescândă feţele lor mirate. Apoi, deodată, deşi era mulţumit de impresia produsă, îşi dădu seama că nu

[26] Marcă de şampanie franţuzească.

se putea aştepta aici la vreo distracţie, la vreo aventură; salutând scurt din cap şi ducându-şi degetul la pălărie, se îndreptă spre uşa turnantă şi dispăru în noapte.

Hoinări pe Church Street. Acea dulce şi păstoasă amorţeală începu să i se prelingă în sus, pe după urechi, şi să-i invadeze creierul. O dulce senzaţie de euforie îl cuprinse; simţea nevoia de lumini, de societate, de muzică. Se uita cu dezgust la vitrinele stinse, cu obloanele trase, şi la rarii pietoni ce treceau grăbiţi; parodiind cu dispreţ ultima reflecţie a barmanului, el mormăia: „Vă aflaţi într-un cimitir serios”. Fu apucat de o nemăsurată aversiune faţă de Levenford. La ce putea folosi un oraş ca acesta unui om rafinat ca el, a cărui experienţă a lumii se întindea de la bordelurile din Barrackpore până la barul Odeonului din Paris?

Plictisit, el intră, la colţul dintre Church Street şi High Street, într-o altă tavernă. Aici însă, privirea i se aprinse îndată. Sala era caldă, bine luminată şi animată de un zgomot vesel de voci; oglinzi strălucitoare şi pahare de cristal şlefuit reflectau miriade de sclipiri luminoase; şiruri de sticle cu etichete multicolore erau aliniate în spatele barului, iar după o perdea pe jumătate trasă, se vedea, în altă încăpere, postavul verde al unui biliard.

— Dă-mi un „Mackay special”, comandă el solemn. Nu beau altceva.

O chelneriţă grăsulie, cu ten trandafiriu şi cercei lungi de sticlă neagră, îl servi în chip delicat. În timp ce-i turna băutura, el admiră curba pe care o schiţa degetul ei mic, ceea ce în ochii lui era o culme a rafinamentului. Deşi era cam trecută, el îi zâmbi amabil. Era doar atât de galant cu femeile! O reputaţie ca a lui trebuia menţinută cu orice preţ!

— Drăguţ local aveţi aici, zise el cu glas tare. Îmi aduce aminte de barul Spinosa de la Calcutta… Nu-i chiar atât de mare, dar aproape tot atât de confortabil! Conversaţiile amuţiră şi, observând cu mulţumire că lumea se zgâia la el, Matt îşi sorbi whiskyul cu un aer de

cunoscător şi continuă: Numai că acolo nu poţi avea un pahar cum trebuie... până nu-l controlezi atent. Prea mult vitriol în el. E ca ginul „Knock out” de la Port Said. Nimic nu întrece un John Mackay veritabil.

Spre satisfacţia lui Matt, câţiva oameni începură să se adune în jurul lui. Un marinar englez din mijlocul lor îl împinse familiar cu cotul şi-i spuse, împleticindu-se la vorbă:

— Ai fost şi dumneata acolo, şefule?

— Am sosit chiar acum, zise Matt pe un ton amabil, golindu-şi paharul. Întors din India, peste balta cea mare.

— Şi eu la fel, răspunse celălalt, uitându-se solemn la Matthew şi strângându-i apoi mâna cu gravitate, ca şi cum faptul că amândoi se înapoiaseră din India îi înfrăţea pe vecie.

— Afurisită căldură acolo, nu-i aşa, şefule? Mi-a dat o sete care o să ţină până când am să ajung iarăşi în locurile acelea.

— Iei atunci o răcoreală?

— Nu! Te cinstesc eu!

Se contraziseră amical pe această temă până când căzură de acord să joace la cap sau pajură.

— Frumoasa doamnă! strigă Matt, aruncând o privire ucigătoare grăsunei chelneriţe. Moneda căzu cu efigia reginei în sus, şi Matt câştigă. Marinarul comandă un rând pentru întregul grup. Am totdeauna noroc la cucoane, zise Matthew râzând pe înfundate. Era mulţumit de a fi câştigat, iar marinarul, cu exuberanta lui generozitate de om beat, încântat de a fi pierdut. Bându-şi paharele, ei îşi comparau uluitoarele lor păţanii, în timp ce asistenţa îi asculta cu gura căscată discutând despre ţânţari, musoni, baruri, bazaruri, biscuiţi de vapor, pagode, vaci sacre şi profane, precum şi despre formele şi particularităţile anatomice ale armencelor. Poveştile circulau tot atât de liber ca şi băuturile, până când marinarul, mult mai înaintat în starea de ebrietate, începu să bată câmpii pe un ton plângăreţ, în timp ce Matt, aflat încă în etapa

iniţială a înveselirii sale nocturne şi neîncăpându-şi în piele de demnitate, se puse să caute un pretext pentru a se descotorosi de celălalt.

— Ce naiba s-ar putea face în acest oraş pe jumătate mort? strigă el. Nu puteţi inventa aici ceva amuzant?

Nu se găsea în societatea pe care o frecventase înainte de a pleca în India, şi nimeni nu-l recunoştea; cum nu ştiau că era fiu al acestui străvechi oraş, el prefera să treacă în ochii lor drept un străin, un cosmopolit distins.

Nu se simţeau în stare să imagineze niciun lucru care să fie demn de el şi păstrau tăcerea. În sfârşit unul sugeră:

— Ce aţi zice de o partidă de biliard?

— Asta mi-ar conveni, cred, spuse Matt chibzuind.

— Biliard? urlă marinarul. La asta nu mă întrece nimeni! Joc cu oricine... Pe cât vreţi... eu... care... Restul se pierdu într-o bâlbâială confuză de om beat.

— Eşti campion, da? Perfect. Te joc pe o liră o partidă de cincizeci, îl provocă Matt.

— S-a făcut! strigă marinarul. Îl măsură pe Matthew printre gene, tremurând din cap, în timp ce explica într-un limbaj incoerent, dar de o plasticitate ce-l făcea totuşi inteligibil, că mai degrabă s-ar lăsa tăiat în bucăţi şi pus la marinat, decât să revină asupra cuvântului său. La sfârşit întrebă solemn: Unde ţi-s banii?

Fiecare îşi scoase miza, iar spectatorul ce propusese cel dintâi partida avu cinstea să le păstreze. Cum nimeni nu jucase vreodată în acest local pe o sumă atât de neînchipuită, toată gloata, cuprinsă de o extraordinară emoţie, dădu buzna după ei în sala de biliard, şi partida porni.

Matthew, care îşi scoase haina şi arăta în cămaşă ca un strălucit specialist, făcu începutul. Se ştia bun jucător, căci practicase intens biliardul la Calcutta, adesea chiar în timpul zilei, când ar fi trebuit să fie cocoţat pe taburetul înalt de la birou, şi îşi zicea cu mulţumire de sine că celălalt, în starea în care se găsea nu putea fi un adversar

serios pentru el. Cu un aer de profesionist, se uită cu un ochi în lungul tacului, îi dădu vârful cu cretă şi, simţind că era ţinta admiraţiei generale, dispersă bilele, dar nu reuşi să o aducă pe cea roşie dincoace de linia de plecare. Adversarul său, clătinându-se uşor pe picioare, îşi trânti bila pe biliard, o ochi repede şi o lovi puternic cu tacul. Bila lui o ciocni pe cea roşie cu o forţă teribilă şi, urmărind-o cu furie în jurul biliardului, într-o serie ameţitoare de unghiuri ascuţite şi obtuze, sfârşi prin a se repezi după ea în punga de la capătul drept. Asistenţa îşi manifestă zgomotos admiraţia pentru această lovitură fantastic de reuşită. Marinarul se întoarse şi, sprijinindu-se de masa de biliard, se înclină solemn, strigându-i apoi lui Matthew:

— Ce zici de asta, şefule? Cine-i ameţit acum? N-am spus eu că nu mă întrece nimeni? N-a fost asta o lovitură straşnică? Rândul viitor, am să te lucrez în caramboluri.

Voia să întrerupă partida ca să ţină o disertaţie profundă despre calităţile admirabilei sale lovituri şi să explice pe larg cum o realiza; dar după câteva insistenţe, se lăsă convins să continue. Deşi se apucă din nou de joc cu aere de cuceritor, lovitura lui următoare fu mult mai puţin norocoasă, căci bila, lovită tare în partea de jos, făcu câteva salturi capricioase peste postav, se ciocni în cursa ei de muchia benzii şi ateriză cu o pocnitură pe duşumea, în mijlocul unor aplauze şi mai zgomotoase şi mai prelungite decât cele ce salutaseră lovitura precedentă.

— Pentru asta ce capăt? întrebă el cu o expresie stupidă asistenţa.

— Un picior în c...! strigă unul din fund. Marinarul clătină trist din cap, dar toată lumea râse, chiar şi chelneriţa cea grasă, care îşi întinse gâtul ca să vadă toată comedia şi începu să chicotească involuntar, stăpânindu-se imediat, speriată, şi înecându-şi amuzamentul produs de acel răspuns într-o tuse mai decentă.

Era acum rândul lui Matthew să joace, şi cu toate că bilele erau favorabil plasate, el începu cu multă precauţie, făcând întâi trei caramboluri uşoare, apoi trimise de trei ori bila roşie în punga mijlocie din dreapta, cu atâta dibăcie, încât de fiecare dată bila cealaltă se întoarse încet şi cu o precizie fără greş la poziţia cerută, mai jos de mijlocul mesei de biliard. Spectatorii îşi ţineau respiraţia cu o atenţie încordată şi plină de respect, în timp ce Matt îşi continua seria. Sub lumina puternică, mâinile lui albe şi cărnoase alunecau peste postavul neted ca nişte amibe palide într-o baltă verde; mânuia tacul cu o supleţe şi o delicateţe aproape feminine; alcoolul înghiţit îl făcea tare ca o stâncă. Putinţa nu numai de a arăta în faţa acestei gloate desăvârşita lui siguranţă şi neîntrecuta lui măiestrie, ci şi de a atrage asupra sa această admiraţie amestecată cu invidie era cea mai mare bucurie pe care viaţa i-o putea oferi. Vanitatea lui găunoasă găsea o largă satisfacţie în extazul lor.

Când marcase treizeci şi nouă de puncte, el făcu o pauză semnificativă, îşi unse din nou tacul cu cretă şi, nesocotind o bilă uşoară, aflată lângă o pungă, se apucă de un lung şi dificil carambol prin bandă şi îl reuşi; cu alte trei lovituri rapide termină cele cincizeci de puncte fără a-şi fi sfârşit seria. Un tunet de aclamaţii umplu sala,

— Continuă, domnule! Nu te opri! Arată-ne ce poţi!

— Cine-o fi omul ăsta? E extraordinar!

— Cinsteşte-ne cu o bere, domnule! Merită măcar atâta!

Cu un gest de suverană nepăsare, Matt refuză să continue, îşi băgă în buzunar câştigul şi puse tacul în rastel; acum, că-şi făcuse o reputaţie, se temea să n-o compromită. Oamenii îl înconjurară, îl bătură pe spate, se îndesau care mai de care să-i strângă mâna, iar el, gustându-şi din plin popularitatea, râdea, vorbea, gesticula cu ei. Adversarul lui, care se lăsase numai anevoie convins că partida se terminase, nu manifestă niciun regret, ci îşi petrecu ameţit braţul după umărul lui

Matthew,

— Văzuşi lovitura mea, şefule? repeta el neobosit. Valora o liră... ba chiar cinci. A fost ca un vânt de la nord-est... o adevărată rafală. Sunt un as, ascultă-mă pe mine! Şi îşi roti sfidător privirea de jur-împrejur, căutând pe vreunul care să îndrăznească să-l contrazică.

Se întoarseră cu toţii la bar, unde Matthew cinsti cu bere toată adunarea. Era eroul lor, băură în sănătatea lui, împrăştiindu-se apoi în grupuri mai mici prin toată sala şi discutând lovitură cu lovitură memorabila performanţă a învingătorului.

Matt se plimba prin local cu ifose de senior. Nu arăta nici afectată rezervă, nici falsă modestie, ci trecea de la un grup la altul spunând unuia: „Aţi văzut carambolul meu prin bandă? Destul de nostim, nu-i aşa? Calculat la milimetru!” Apoi altuia: „Ce să vă spun? Am făcut odată o serie de două sute... ba chiar mai mult” şi, în sfârşit, unui al treilea: „Bietul cârpaci, ce putea face el contra unuia ca mine? L-aş fi putut bate jucând cu bastonul meu”. Se ridica singur în slavă, şi cu cât bea mai mult, cu atât se umfla prosteşte în pene, până când tot localul ajunse să i se pară a răsuna de un murmur de voci ce se înălţa către el într-un mieros şi slugarnic elogiu. Glasul lui se asocia acestui imn de slavă, lumina strălucea în jurul lui ca dintr-o mie de torţe aprinse în cinstea lui, inima îi creştea de mulţumire şi încântare. Nu cunoscuse niciodată până atunci un asemenea triumf; se considera cel mai bun jucător de biliard din Levenford, din Scoţia, din întregul regat; era ceva să fii în stare de a face o serie de cincizeci ca aceasta; de ce oare căuta lumea să-l înjosească, silindu-l să lucreze într-un birou, când era capabil să joace biliard în chip atât de minunat?

Deodată, când se afla în culmea exaltării, favoarea mulţimii nestatornice scăzu, o ceartă aprinsă izbucnise între doi nou-veniţi – un marinar irlandez şi un zidar – şi atenţia generală se abătu de la el, concentrându-se asupra celor doi adversari, pe care asistenţa îi aţâţa rând

pe rând, în speranţa de a provoca o încăierare, în definitiv, Matthew le plătise doar câte o bere – popularitatea nu se cumpără cu acest preţ – şi aproape instantaneu el se trezi singur într-un colţ, părăsit şi dat uitării. Îi venea să plângă de necaz faţă de această bruscă schimbare a situaţiei, gândindu-se că veşnic se întâmpla la fel: nu reuşea niciodată să ocupe destul de mult timp mijlocul scenei, ci era împins, fără voia lui, în fundul ei. Voia să alerge după ei, să le recâştige favoarea pierdută, să strige: „Priviţi! Sunt omul care a făcut seria de cincizeci! Nu mă daţi uitării! Sunt marele jucător de biliard! Adunaţi-vă din nou în jurul meu! Nu o să vedeţi în fiecare zi un jucător ca mine!” Crescând din ce în ce, jignirea lui se prefăcu pe nesimţite în duşmănie. În dezgustul lui, înghiţi două pahare mari de whisky, după care, plimbând încruntat o ultimă privire indignată peste capetele lor, ieşi din local. Nimeni nu-i observă plecarea.

Afară, trotuarul oscila uşor sub paşii lui, legănându-se ca puntea unui vapor pe o hulă domoală. Matt însă îşi adaptă cu dibăcie echilibrul acestui ruliu regulat şi lin, astfel încât corpul lui se balansa puţin într-o parte şi într-alta, păstrându-şi totuşi siguranţa. Această veselă mişcare îl încânta şi-i liniştea orgoliul jignit. Trecând peste High Street, îşi dădu seama că, manevrând atât de abil printre complicatele obstacole ale acestui teren mişcător, săvârşea o mare ispravă, egală poate cu remarcabila sa performanţă la biliard.

Avu impresia că nu era târziu şi făcu un mare efort ca să vadă ce oră arată cadranul luminat al orologiului primăriei; cu picioarele crăcănate şi cu capul aruncat înapoi, se luptă cu dimensiunile ascunse ale timpului şi spaţiului. Turnul primăriei se clătina uşor în acord cu oscilaţiile solului, arătătoarele nu se desluşeau bine, el însă aprecie că trebuie să fie exact ora zece şi se simţi imens de mândru de deşteptăciunea lui când, câteva clipe după aceea, ceasul bătu de zece ori. Numără bătăile sonore, însoţindu-le cu mişcări ritmice ale braţului, de

parc-ar fi fost el acela ce făcea să sune orologiul.

Chiar pentru un oraş pe jumătate mort ca Levenfordul, i se păru prea devreme ca să se întoarcă acasă. Un bărbat ca Matthew Brodie să meargă la culcare ca un copil, la ora zece? Cu neputinţă! Băgându-şi mâna în buzunarul pantalonilor şi simţind foşnetul liniştitor al unei bancnote de o liră şi zornăitul unor monede de argint, îşi îndesă mai tare pălăria pe cap şi porni mai departe. Aspectul străzii era dezolant: nu vedeai decât rar câte un trecător, într-un oraş adevărat, ar fi ştiut ce să facă: ar fi fost lucrul cel mai uşor din lume să se arunce într-o trăsură şi să-i spună vizitiului, făcându-i semn cu ochiul, să-l ducă la un „salon"; n-ar fi avut decât să se lase confortabil pe spate şi să-şi fumeze ţigara de foi, în timp ce mârţoaga spetită l-ar fi transportat fericit la destinaţie. Aici însă nu erau nici trăsuri, nici aventuri, nici femei. Singura fată pe care o întâlni şi o acostă în chip galant o luă cu spaimă la fugă, ca şi cum ar fi lovit-o, şi Matt afurisi oraşul pentru idioata lui pietate burgheză, blestemă toată populaţia lui femeiască pentru onorabilul ei obicei de a se culca devreme şi pentru nenorocita şi inatacabila ei virtute. Semăna cu un vânător, care, cu cât vânatul îi scapă mai mult, cu atât îl urmăreşte mai disperat, şi se plimbă cu paşi legănaţi în sus şi în jos pe High Street, căutând zadarnic un mijloc de a combate acea apăsătoare melancolie a beţiei, care începea încet să pună stăpânire pe el. Deodată, când simţea că va fi silit să intre într-o nouă tavernă, ca să înece mâhnirea cauzată de insuccesul său, o amintire se trezi în el. Se opri brusc, lovindu-se violent pe coapsă faţă de această inexplicabilă lipsă de memorie; un zâmbet larg îi lumină obrazul când îşi aduse aminte de casa aceea din College Street, în faţa căreia, în copilăria lui, trecuse totdeauna grăbit, întorcându-şi privirea şi ţinându-şi respiraţia. Unele zvonuri despre această casă înaltă, îngustă şi întunecoasă, înghesuită între Clyde Dress Agency şi ordinara prăvălie de împrumuturi pe amanet de la capătul

Ulicioarei, se răspândiseră din timp în timp ca nişte minuscule încreţituri pe suprafaţa impecabil de netedă a respectabilităţii Levenfordului, dând acestei case în gândurile tineretului informat al oraşului o reputaţie misterioasă, dar bine stabilită în mod tacit. Perdelele ei erau veşnic trase şi nimeni nu intra într-însa în timpul zilei; noaptea, însă, se iveau lumini discrete, se auzeau paşi venind şi plecând, şi uneori muzică. Oricât de voalată ar fi fost, o asemenea blestemăţie ar fi trebuit de mult să dispară dintr-un oraş atât de vechi şi de onorabil, dar o mână protectoare părea să stea întinsă deasupra casei, ascunzând existenţa ei imorală în loc s-o sancţioneze; gurile rele insinuau chiar că anumiţi consilieri municipali şi cetăţeni de frunte găseau destul de des prilejul să folosească acest loc de întâlniri, fireşte, într-un chip eminamente liniştit şi cuviincios.

„Ăsta-i refugiul nimerit pentru tine, Matt, ai să vezi dacă ai avut dreptate sau nu. Te-ai întrebat adesea ce s-o fi petrecând înăuntru; acum ai să afli”, îşi şopti el încântat, îndreptându-se cu paşi cam nesiguri spre College Street, hotărât să descopere ororile de care se înfiorase pe vremuri în naivitatea lui. Deodată însă, faptul că se afla în drum spre o casă de perdiţie la Levenford îi apăru ca lucrul cel mai caraghios din lume şi izbucni într-un hohot de râs atât de puternic, încât fu nevoit să se oprească şi să se rezeme neajutorat de un zid, în timp ce stupidul acces de ilaritate îl scutura mai departe şi lacrimi de veselie i se prelingeau pe obraz. Când fu în stare să-şi continue drumul, deprimarea ce-l cuprinsese cu câteva clipe înainte dispăruse, iar el simţea cu nespus deliciu că se amuza infinit mai mult decât sperase. Alcoolul pe care-l absorbise nu-şi produsese încă tot efectul stimulant, şi cu fiecare pas pe care-l făcea împleticindu-se, Matt devenea mai buimac, mai nepăsător, mai ilar.

Apucă pe Ulicioară. Stradela îngustă părea mai animată decât toate străzile principale ale oraşului laolaltă; pulsa de o activitate invizibilă. Din curţi şi chiar de după zidurile

subţiri ale caselor pătrundeau zgomote de tot soiul – voci, râsete, lătratul unui câine, muzica unui acordeon, cântece. Matt înţelese că lumea de aici nu se culca devreme şi simţi că era în elementul lui. Se opri ca pironit locului în faţa unei ferestre luminate, prin care se auzeau urletele unui cor, apoi, deodată, asemenea unui câine întărâtat, îşi înălţă capul şi îşi ridică vocea lui de om beat la unison cu a cântăreţilor dinăuntru. Muzica încetă imediat şi, după un scurt interval, fereastra se deschise brusc şi un şuvoi de zoaie fu proiectat într-o traiectorie curbă în direcţia lui, căzând însă la o palmă de el şi stropindu-l doar uşor pe ghete şi pe pantaloni. Trecu vesel mai departe, păstrând toate vestigiile acestei întâlniri.

La jumătatea drumului, simţi venind dintr-o casă, prin faţa căreia trecea şi unde se gătea vreo cină întârziată, un miros suculent de şuncă prăjită. Aburul piperat şi aromat îi gâdila plăcut nările. I se făcu deodată foame şi, uitându-se în jurul lui, zări peste drum un mic local, care mai era deschis; un mic bufet obscur, destinat vânzării unor bunătăţi felurite ca: plăcinte, piftii, budinci şi burtă de vacă cu ceapă. Împins de o poftă subită, el traversă stradela şi intră cu un aer impunător în dugheană, şoptindu-şi ameţit: „Doamnele mai pot să aştepte, Matt vrea puţină hrană. Trebuie să prinzi puteri, băiete”. Înăuntru însă, foamea lui provocată de whisky învinse manierele lui distinse făcându-l să strige tare:

— Aruncă-mi repede o plăcintă cu carne şi toarnă-i mai mult sos.

— De un peni sau de doi? întrebă băiatul soios din spatele tejghelei.

— De şase peni, prostule, răspunse Matthew amabil. Crezi că mă mulţumesc cu fărâmituri? Alege-mi felia cea mai mare şi dă-o încoace, *djilde!*

Aruncă moneda pe tejghea, apucă pachetul învelit într-un ziar şi socotind că era mai prejos de demnitatea lui să consume plăcinta pe loc, ieşi din local. Luând-o înainte pe

Ulicioară, rupse hârtia şi înfulecă cu nesaţ îmbucături enorme din aleasa prăjeală, lăsând după el o urmă, care deveni îndată obiectul bucuriei şi încăierărilor tuturor pisicilor înfometate de pe stradelă.

După ce termină, oftă adânc de mulţumire şi, reluându-şi bunele maniere, îşi linse degetele şi le şterse delicat cu batista, înaintă mai grăbit, plin de mâncare şi de băutură, pregătit acum pentru deliciile mai subtile şi mai picante ale desertului. Ajunse, în sfârşit, la casa cu pricina, găsind-o fără greutate, căci nu era uşor să uiţi drumurile la Levenford. Se opri puţin afară, contemplând iluminarea voalată a ferestrelor. Pe când stătea acolo, simţi un moment, revenindu-i în chip straniu şi făcându-l să şovăie, ceva din teama de pe vremea adolescenţei sale, dar puternic împins de ideea plăcerilor ce-i erau rezervate înăuntru, puse mâna pe ciocanul de la uşă şi bătu tare de câteva ori cu el. Loviturile răsunară stăruitor în susul şi în josul stradelei, şi când încetară, ecoul lor continuă să vibreze în defileul îngust al Ulicioarei, lăsând în urmă, când ultima vibraţie amuţi, o tăcere mirată ce părea să învăluie deopotrivă exteriorul şi interiorul casei. Aşteptă îndelung pe prag, clătinându-se şi când era aproape hotărât să bată din nou, uşa se căscă încet, ca de-o palmă. Totuşi Matt nu se lăsă descurajat de zgârcenia inospitalieră a acestei crăpături înguste, ci, folosindu-şi experienţa, îşi introduse imediat piciorul în ea.

— Bună seara, stimată doamnă, murmură el afectat. Primiţi un oaspete?

— Ce doreşti? întrebă o voce aspră şi adâncă din întunericul ce domnea după uşă.

— Să văd drăgălaşa dumitale faţă, scumpa mea, spuse el pe tonul lui cel mai galant. Hai, nu fi aşa de crudă şi de lipsită de inimă. Lasă-mă să-ţi văd ochii luminoşi şi frumoasele dumitale glezne.

— Cine eşti dumneata? ripostă tăios cealaltă. Cine ţi-a spus să vii aici?

— Sunt un vechi locuitor al oraşului, întors de curând

din străinătate, dulce făptură, şi nu lipsit de mijloacele necesare. Îşi zornăi ademenitor banii în buzunar, râzând scurt şi sec.

Urmă o tăcere, după care vocea rosti cu fermitate:

— Pleacă de-aici! Te-ai înşelat. E o casă respectabilă. Nu avem nimic de-a face cu dumneata. Şi femeia avu aerul că vrea să-i închidă uşa în nas. În împrejurări normale, el s-ar fi lăsat desigur intimidat de acest răspuns, şi ar fi şters-o, dar piciorul lui împiedică uşa de a se închide, şi Matt spuse cu ifos:

— Las-o mai moale, cucoană! Nu mă lua aşa de sus! Cu mine nu te joci. Dă-mi drumul să intru sau îţi fac un tărăboi care o să adune toată strada în faţa uşii dumitale. Da, am să-ţi aduc pe cap tot oraşul!

— Şterge-o imediat, dacă vrei să nu chem poliţia, spuse femeia pe un ton mai puţin ferm, după un moment de tăcere, care mirosea a nehotărâre.

Matt făcu triumfător cu ochiul către întuneric, simţind că era pe punctul să câştige; era mândru să constate că reuşea totdeauna să se impună femeilor.

— Nu, n-ai să faci asta, răspunse şiret, nu ţii deloc să dai ochii aici cu poliţia. Ştiu asta mai bine decât dumneata. Sunt omul care-ţi trebuie astă-seară… aşteaptă numai şi ai să vezi.

Femeia nu răspunse nimic şi, încurajat de tăcerea ei, care nu făcea decât să-i aţâţe poftele, el murmură:

— Vreau să te zăresc puţin, păpuşico! Şi împingându-şi umărul în crăpătura uşii, pătrunse cu forţa în vestibul. Clipi din ochi la lumina lămpii pe care femeia o ţinea în mână, ridicându-i-o acum în obraz, şi rămase deodată cu gura căscată, privind-o ca un bădăran şi necrezându-şi ochilor. Peste faţa schimonosită, respingătoare a femeii, o enormă pată purpurie se întindea ca o ulceraţie tuberoasă, care îi mâncase obrazul şi gâtul. Simţi la vederea ei o fascinaţie bolnăvicioasă, atracţia unei ciudăţenii repulsive.

— Ce doreşti? repetă ea cu o voce scârţâitoare.

Matt era zăpăcit. Îşi întoarse cu un efort ochii de la obrazul ei; dar când îşi aruncă privirea în jurul vastului şi înaltului vestibul, îşi recâştigă încrederea, gândindu-se că în casă mai erau şi alte încăperi, pecetluite de un seducător mister. Femeia aceasta nu era decât patroana; în spatele vreuneia din aceste uşi îl pândeau desigur nenumărate plăceri. Se uită din nou la dânsa, şi imediat aspectul obrazului ei desfigurat se impuse cu atâta putere atenţiei lui, încât nu fu în stare să-şi desprindă privirea şi murmură fără voie, în chip stupid:

— Ce teribil semn ai pe faţă, femeie! Cum de l-ai căpătat?

— Cine eşti dumneata? repetă ea cu asprime. Te întreb pentru ultima oară înainte de a pune să te dea afară.

Matt renunţă la orice precauţie.

— Mă numesc Brodie, Matthew Brodie, gângăvi cu o voce de om beat. Unde sunt damele? Pe ele vreau să le văd. Cu dumneata n-am ce face.

În timp ce vorbea, ea îl aţintea, la rândul ei, cu privirea; şi la lumina pâlpâitoare a lămpii, o expresie de stupoare amestecată cu tulburare părea să alunece peste trăsăturile ei sinistre. În cele din urmă, zise încet:

— Ţi-am spus că te înşeli în privinţa acestei case. N-ai să prea găseşti aici cu ce să te distrezi. Nu locuieşte nimeni în ea afară de mine. Ăsta-i adevărul curat. Te sfătuiesc să ieşi imediat.

— Nu te cred, spuse el întărâtat şi, ieşindu-şi din sărite, se porni pe scandal, ţipând în gura mare: Eşti o mincinoasă, îţi spun! Mă crezi aşa de prost, încât să mă las dus cu asemenea poveşti? Mai vezi de altul, eu unul nu plec! Îţi închipui că o femeie ca dumneata mă poate păcăli... pe mine, care am făcut înconjurul lumii? Nu! Am să intru cu forţa, mai repede decât crezi, în fiecare odaie din afurisita asta de casă!

La acest tărăboi, o voce se auzi de sus, şi femeia îi puse lui Matt mâna pe obraz.

— Taci din gură, ai înţeles? strigă ea furioasă. Ai să-mi

aduci pe cap toţi vecinii. Ce naiba te-a apucat de dai buzna în felul ăsta peste o femeie cinstită şi-i tulburi liniştea? Hai, intră în camera asta şi aşteaptă până când ai să-ţi vii în fire. Pe urmă am să mă socotesc cu dumneata. Nu te mişca până când mă întorc, dacă nu vrei s-o păţeşti! Îl apucă de braţ şi, deschizând o uşă în vestibul, îl împinse cu forţa într-un salonaş. Stai aici, îţi spun, sau ai să-ţi muşti degetele până la capătul zilelor! ţipă ea la dânsul, cu o privire ameninţătoare, trântind uşa şi închizându-l în această încăpere rece şi neprimitoare.

Femeia plecase înainte ca creierul lui ameţit să fi înţeles ce se întâmpla; acum el îşi roti privirea, cu un amestec de dezgust şi plictiseală, prin salonaşul friguros în care fusese aruncat. Amintiri voluptuoase se treziră în el despre alte case, unde circulase într-un vârtej nebun de muzică şi de râsete vesele, unde lumini orbitoare jucau pe catifelele de un roşu cald, iar femei pasionate şi dezbrăcate îşi disputaseră generoasele lui favoruri. Nu trecuseră nici trei minute de când se afla în acest salonaş, că, încordându-şi simţurile ameţite de băutură şi înţelegând ce absurd fusese faptul că el – un bărbat cu atâta experienţă – să se lase a fi izolat şi închis în această cămăruţă, se şi pregăti să ia o hotărâre energică. Nu vor reuşi să-l ţină închis în această cutie, în vreme ce atâtea lucruri plăcute se petreceau sub nasul lui! Făcu un pas înainte, deschise uşa cu afectată precauţie şi ieşi din nou în vârful picioarelor în vestibul, unde auzi un murmur slab de voci ce venea de sus. Furişă o privire în jurul lui. În vestibul mai dădeau trei uşi, şi Matt se uită la ele cu un amestec de curiozitate şi nehotărâre până când, alegând-o pe aceea care se găsea direct în faţa lui, înaintă cu prudenţă, apăsă pe clanţă şi îşi aruncă privirea înăuntru. Curiozitatea lui nu fu răsplătită decât prin întunecimea rece a unei încăperi neocupate şi mirosind a mucegai. Închizând această uşă, trecu la cea de alături, dar fu din nou decepţionat, căci nu descoperi decât bucătăria casei, care era goală; făcând stânga-mprejur, cu un mârâit

dezgustat, se precipită fără ezitare în a treia cameră.

Încremeni pe loc, şi un fior îl străbătu în faţa delicioasei sale descoperiri. În cameră, o fată şedea lângă un foc plăcut, citind un ziar. Ca un căutător neobosit, care descoperă în sfârşit camera râvnită, el înăbuşi în fundul gâtlejului un strigăt de bucurie şi rămase nemişcat. Îi sorbea din ochi frumuseţea, fascinat de reflexele calde ale focului pe rotunjimea lină a obrajilor ei palizi, admirând trupul ei zvelt, curba armonioasă a gleznelor, pe când ea, care tot nu-l simţise încă intrând, îşi ţinea picioarele întinse spre foc. Era atrăgătoare, iar pentru simţurile lui înceţoşate şi avide, ea deveni deodată neîntrecut de frumoasă şi de aţâţătoare. Înaintă încet spre ea. Auzindu-i paşii, ea îşi ridică privirea, tresări, cu o expresie tulburată în obraz, şi lăsând ziarul să cadă, spuse repede:

— Camera aceasta e rezervată.

Matt dădu ştiutor din cap:

— Exact. E rezervată pentru noi doi. Nu te teme, nimeni nu are să ne deranjeze.

Se trânti pe un scaun lângă ea şi încercă s-o apuce de mână.

— Dar nu poţi intra aici! protestă ea, cuprinsă de panică. Nu ai dreptul! Am să... am să chem proprietăreasa.

Era sperioasă ca o potârniche şi, cum îşi spunea Matt cu voluptate, tot atât de netedă şi de plinuţă. Îi venea să muşte din umărul ei rotund.

— Nu, draga mea! Am şi văzut-o. Am avut cu ea, afară, o conversaţie lungă şi plăcută. Nu-i drăguţă, dar cinstită. Da! Ea are banii mei şi eu te am pe tine.

— E imposibil! Mă insulţi! strigă ea. E la mijloc o neînţelegere. Nu te-am văzut în viaţa mea. Aştept pe cineva, care poate să sosească în orice moment.

— Are să aştepte până oi pleca, dulceaţă, răspunse el grosolan, îmi placi atât de mult, încât n-am să te scap acum din mână.

Fata sări în picioare indignată.

— Am să ţip! exclamă ea. Nu-ţi dai seama la ce te expui. Are să te omoare, dacă dă peste dumneata.

— Dracu' să-l ia, fie el cine-o fi! Acum eşti în mâna mea, strigă Matt, apucând-o mai înainte ca dânsa să poată ţipa.

În momentul când o strângea lângă trupul lui înfierbântat şi se apleca peste faţa ei, uşa se deschise; ridicându-şi cu mânie capul spre a-l înjura pe intrus, Matt întâlni privirea tatălui său. O clipă, care le păru o eternitate, cele trei personaje rămaseră nemişcate, ca şi cum surpriza, furia şi teama le-ar fi prefăcut în stane de piatră; pe urmă, braţul lui Matt se destinse încet şi fata se desprinse în tăcere din strânsoarea lui. Atunci, de parcă această mişcare i-ar fi dezlegat limba, Brodie, fără a-şi întoarce nicio secundă ochii de la obrazul fiului său, spuse pe un ton rece şi tăios ca oţelul:

— Te-a făcut să suferi, Nancy?

Drăguţa chelneriţă de la „Pajura Wintonului" se apropie încet de el şi sughiţă tremurând:

— Nu mult. N-a fost prea grav. N-am avut de suferit. Ai venit la timp.

Brodie strânse puternic din buze şi răspunse cu o privire şi mai fixă:

— Atunci nu plânge, fetiţo! Ieşi de-aici!

— Să aştept aici, în casă, scumpule? şopti ea. Dacă vrei, aştept.

— Nu! zise el fără nicio şovăială. Ai avut destul de suferit, întoarce-te repede acasă. Cu ochii dilataţi şi strângându-şi şi desfăcându-şi pumnii, el adăugă liniştit: Vreau să fiu singur cu... acest domn... absolut singur.

Când fata se strecură pe lângă el, o mângâie pe obraz fără să se uite la ea şi fără ca muşchii feţei să i se destindă.

— Nu-l bate! îi şopti ea înfricoşată. N-a avut niciun gând rău. Vezi doar că nu e treaz.

Brodie nu răspunse, dar după plecarea ei, închise uşa

încet şi se apropie de fiul lui. Cei doi bărbaţi se priviră în ochi. De astă dată, Matt nu fu silit de privirea cruntă a tatălui său să-şi lase ochii în jos; şi-i aţinti imediat singur în pământ. În mintea lui ameţită se învârtejea un vălmăşag confuz de gânduri. Teama ucigătoare ce-l cuprinsese în prima clipă făcu loc unui resentiment amar şi violent, ce dădea să izbucnească. Oare tată-său era menit să i se pună veşnic în cale? Amintirea tuturor umilirilor, tuturor mustrărilor, tuturor bătăilor pe care le îndurase toată viaţa din partea bătrânului clocotea în creierul lui aprins de băutură ca un foc viu. Trebuia el să se supună răbdător unei noi chelfăneli doar pentru că, fără să ştie, căzuse peste ibovnica tatălui său? Înnebunit de alcool şi de poftele lui nesatisfăcute, încins de valul fierbinte al urii lui, stătea nemişcat, simţind că de astă dată cel puţin îşi biruise bine teama.

Brodie se uita la capul plecat al fiului său cu o furie mistuitoare, care sfârşi prin a rupe cătuşele stăpânirii sale de sine.

— Câine! şuieră el printre dinţii încleştaţi. Ai îndrăznit să faci asta! Ai îndrăznit să te amesteci în treburile mele, să te legi de ce e al meu! Ţi-am atras atenţia să nu mi te pui în curmeziş şi acum... acum am să te strâng de gât!

Îşi întinse mâinile enorme spre a apuca gâtul lui Matt, dar acesta se depărtă de el cu un salt, şi se refugie, clătinându-se, de cealaltă parte a mesei, de unde îl privi pe tată-său cu ochi de dement. Faţa îi era scăldată în sudoare, gura i se contracta convulsiv, tot corpul îi tremura..

— Nu eşti cu nimic mai bun decât mine, porcule! strigă cu o voce ascuţită. Să nu-ţi închipui că poţi să-mi mai impui. Ai vrut-o pe târfa asta pentru dumneata. Asta a fost tot. Dar dacă nu pot s-o am, mă voi îngriji ca să n-o ai nici dumneata. Destule am îndurat, n-am să mai rabd nimic! Nu te uita aşa la mine!

— Să mă uit la tine? urlă Brodie. Am să fac mai mult decât să mă uit la tine. Am să-ţi strâng beregata până am

să scot toată suflarea din corpul tău netrebnic.

— Încearcă! ţipă celălalt gâfâind. N-ai să mă strângi de gât... n-ai să mă mai calci în picioare! Îţi închipui că mi-e frică de dumneata, dar nu mi-e nicio frică, ţi-o jur! Am să-ţi arăt ceva la care nu te aştepţi.

La această neprevăzută sfidare, o furie şi mai sălbatică îl cuprinse pe Brodie şi ochii i se aprinseră. Fără a scoate un cuvânt, începu să ocolească încet masa, apropiindu-se de fiul lui. Şi totuşi, în chip ciudat, Matthew nu se urni din loc. În schimb, cu un strigăt de bucurie frenetică, îşi băgă mâna în buzunarul din spate şi scoase un mic pistol, pe care-l strânse dârz cu degetele, îndreptându-l spre tată-său.

— N-ai ştiut că am aşa ceva, porcule! ţipă el. N-ai ştiut că am adus din India asta. E un glonţ în el, un cadou pentru dumneata. Primeşte-l acum şi du-te dracului, brută rânjită ce eşti!

Şi strângându-şi buzele din care-i pierise tot sângele, apăsă cu degetul arătător pe trăgaci. Un fulger galben sclipi orbitor şi o detunătură pătrunzătoare răsună între pereţii camerei. Glonţul tras de la mică distanţă atinse uşor tâmpla lui Brodie şi se înfipse în oglinda de deasupra căminului, în mijlocul unui zornăit de cioburi de sticlă ce cădeau pe podea, în timp ce ecourile focului de pistol se stingeau.

Brodie rămase o clipă înmărmurit, după care se aruncă înainte cu un răcnet, şi-i dădu lui Matt, cu pumnul lui puternic ca un mai, o lovitură înspăimântătoare drept între ochi. Matthew se prăbuşi ca o vită la abator, izbindu-se în cădere cu capul de piciorul mesei. Rămase leşinat pe pardoseală, sângerând din nas şi din urechi.

— Asasinule! gâfâi Brodie, uitându-se cu ochi ce scânteiau la corpul inert de la picioarele lui. Ai încercat să-l ucizi pe propriul tău tată!

Pe când stătea aşa, se auzi o bătaie furibundă în uşă, şi patroana casei dădu buzna în cameră. Tremura toată şi faţa ei respingătoare deveni şi mai sinistră la vederea

pistolului şi a corpului ce zăcea pe jos.

— Doamne! gemu ea. Nu cumva ţi-ai... ţi-ai împuşcat băiatul?

Brodie îşi apăsă batista pe tâmpla zdrelită şi pârlită; faţa îi era împietrită, pieptul tot i se mai zbătea.

— Lasă-ne! porunci el, ţinându-şi mereu ochii aţintiţi asupra lui Matthew. A încercat să mă omoare.

— Vasăzică, el a tras asupra dumitale! strigă ea frângându-şi mâinile. Am ştiut eu că n-o să iasă nimic bun, când a năvălit aici ca un turbat. Şi ce zgomot a făcut pistolul ăsta!

— Pleacă de-aici! se răsti Brodie. Ieşi sau ai să auzi mai mult zgomot, dacă asta ţi-e toată grija.

— Vezi să nu faci ceva necugetat! îl imploră ea. Gândeşte-te la reputaţia casei.

— Lua-te-ar dracu’ cu casa ta cu tot! Singura ei reputaţie e una proastă! strigă el, fulgerând-o cu privirea. Nu-ţi dai seama că era cât pe-aci să mor?

Şi apucând-o de umăr, o împinse afară din odaie. După ce închise uşa în urma ei, Brodie se întoarse şi contemplă din nou, cu un aer feroce, trupul întins al lui Matt; pe urmă înaintă şi-l împinse cu piciorul.

— Era să-l omori pe tată-tău, mormăi el. Ai să mi-o plăteşti, Dumnezeu mi-e martor.

Se apropie apoi de masă, se aşeză lângă ea şi, încrucişându-şi braţele, aşteptă cu răbdare ca celălalt să-şi revină în fire.

Timp de cinci minute, o tăcere absolută domni în cameră cu excepţia tic-tac-ului unui ceasornic de perete şi a căderii întâmplătoare a unui tăciune prin grătarul căminului; apoi Matt scoase deodată un geamăt şi se mişcă. Apucându-se de cap cu amândouă mâinile, în timp ce sângele tot îi mai curgea din nas, încercă să se ridice în capul oaselor, dar nu reuşi şi căzu din nou la pământ, cu un vaiet uşor. Lovitura primită aproape că-i spărsese craniul, iar acum suferea de pe urma comoţiei. Nu-şi dădea încă seama de prezenţa tatălui său; camera se

învârtea cu el şi-i era o greaţă violentă. Se simţea grozav de rău, râgâi şi vomă. Vărsătura dezgustătoare îi ţâşni pe gură, amestccându-se în mod respingător cu băltoaca de sânge de pe podea. S-ar fi zis că greţurile lui nu vor lua sfârşit şi că reflexele spasmodice ale trupului său îl vor ucide; totuşi până la urmă se linişti şi după ce zăcu istovit într-o rână, se ridică şi se târî până la un scaun de lângă masă. Faţa îi era palidă şi mânjită de sânge, ochii umflaţi şi năclăiţi, dar cu văzul ce-i mai rămăsese îl zări acum şi-l privi în tăcere pe tată-său.

— Eşti încă viu, precum vezi, şopti Brodie cu blândeţe, şi la fel şi eu. Rosti mai apăsat ultimele cuvinte, trăgându-şi scaunul lângă acela al fiului său. Suntem singuri aici. Nu e minunat? E o rară plăcere pentru mine să fiu împreună cu tine şi să te văd atât de aproape. Se opri un moment, apoi mârâi: Scumpa ta mamă ar fi fermecată să te vadă acum. Aspectul obrazului tău i-ar umple inima de bucurie! Vederea acestor haine elegante peste care ai vărsat un desen atât de nou şi de frumos ar încânta-o! Podoaba ei de băiat! Matthew nu era în stare să vorbească, dar nici nu i se cerea s-o facă; Brodie ridică pistolul şi-l întoarse ostentativ în toate părţile, sub ochii înfricoşaţi ai fiului său, continuând apoi pe un ton mai reţinut, mai îngândurat: Când mă uit la tine, sunt surprins că o asemenea făptură a avut curajul să încerce să mă omoare. Eşti o mică lepădătură infectă. Dar cu toate că nu ţin să mă trezesc cu un glonţ în cap, e păcat, într-un fel, că n-ai reuşit. Te-ai fi bălăbănit atât de frumos la capătul unei frânghii, cu ştreangul de gât!

Matthew, care acum se trezise de-a binelea din beţie, îşi întoarse spre taică-său faţa jalnică şi, împins de un instinct, încercă, slăbit cum era, să se ridice şi să fugă din odaie.

— Stai pe loc, bestie! urlă Brodie. Crezi că am isprăvit cu tine? Ai să pleci de-aci când mi-o conveni mie, şi se poate prea bine să nu pleci niciodată.

— Îmi pierdusem capul, tată, şopti Matt. Nu mi-am dat

seama ce fac... eram beat.

— Vasăzică bei, hai? spuse Brodie batjocoritor. Asta-i bună! Încă un obicei elegant cu care te-ai întors de acolo. Nu mă mir că ştii să ocheşti atât de bine.

— N-am avut intenţia să trag, mormăi Matt. Am cumpărat pistolul doar de paradă. N-am s-o mai fac niciodată.

— Ho! Nu fă promisiuni pripite, îl ironiză Brodie. S-ar putea ca mâine să-ţi vină poftă să ucizi de-a binelea pe cineva... să-i zbori creierii, ca să se împrăştie pe jos.

— Tată, tată, lasă-mă să plec! scânci Matthew. Vezi bine că n-am vrut să trag!

— Haide, haide! râse Brodie. Nu se prinde! Nu sună bine la un om grozav ca tine, la minunatul de băiat al maică-tii. S-ar zice că ţi-ai vărsat tot curajul, după cum stau lucrurile. Am putea să-ţi dăm ceva de băut, ca să te umfli din nou. Şi apucând clopoţelul ce se găsea pe masă, îl agită energic. Dă-ţi seama, urmă el cu un râs sinistru, un om mort n-ar fi putut suna din clopoţelul ăsta. Nu! Dacă m-ai fi omorât, n-aş fi putut să-ţi ofer un păhărel!

— Nu mai spune asta, tată! sughiţă Matt. Mă îngrozeşti! Îţi jur că nu mi-am dat seama ce fac!

În momentul acela, patroana intră şi-i privi pe amândoi, strângând din buze.

— Vezi că mai suntem în viaţă, cu toate pistoalele, praful de puşcă şi cadourile aduse din India! îi spuse vesel Brodie. Şi pentru că mai trăim, trebuie să bem ceva. Adu-ne o sticlă de whisky şi două pahare.

— Nu vreau să beau! se văicări Matt. Mă simt prea rău!

Îi plesnea capul de durere, şi însăşi ideea băuturii îi făcea rău.

— Cum? îl luă Brodie peste picior. N-ai să-mi spui asta! Tocmai tu, călătorul cu experienţă, care umblă cu revolvere în buzunar! Ai face mai bine, băiete, să accepţi ce ţi se oferă, căci ai nevoie să te întăreşti puţin, înainte să te dau pe mâna poliţiei.

— Poliţia! exclamă Matt îngheţând de spaimă. Nu, nu,

n-ai să faci asta, tată!

Era jalnic de văzut. Sub efectul loviturii de pumn primite, al reacţiei sentimentelor şi sub impresia prezenţei tatălui său, era redus la nivelul unei fiinţe nevertebrate, gata să se târască la picioarele celuilalt, dacă ar fi putut să-l îmbuneze prin aceasta.

Brodie îi scruta cu repulsie; îi citea gândurile şi vedea lucind în ochii lui congestionaţi cea mai abjectă laşitate. Nu scoase niciun cuvânt în prezenţa femeii care aduse sticla şi paharele; îndată ce ea plecă, îşi spuse însă în şoaptă:

— Păcatele mele! Când mă gândesc că o otreapă ca băiatul ăsta îmi poartă numele!

Umplu apoi amărât două pahare cu whisky curat.

— Haide! strigă el. Să bem în sănătatea minunatei mele odrasle! Marele bărbat din India! Cuceritorul de femei! Omul care a încercat să-şi ucidă tatăl! Împinse brutal un pahar. Bea-l, canalie, sau ţi-l torn pe gât!

Bău paharul pe nerăsuflate, fixându-l apoi ameninţător pe Matthew, în timp ce acesta se chinuia să-şi înghită porţia lui de alcool.

— Acum, rânji Brodie, o să petrecem împreună o noapte de pomină, numai tu şi cu mine! Umple-ţi paharul! Umple-l, îţi zic!

— Tată, lasă-mă să mă întorc acasă! strigă Matt, căruia vederea şi gustul whiskyului îi erau odioase acum. Vreau să mă duc acasă, îmi plesneşte capul de durere.

— Vai, vai! zise Brodie, imitând grosolan glasul nevestisii. Pe băieţelul nostru îl doare capul. Probabil, fiule, în locul unde te-am lovit eu. E grozav! Ce ne facem? Se prefăcu a reflecta adânc, golindu-şi din nou paharul. Omule, nu-mi vine în minte nimic mai bun decât niţel alcool. Ăsta-i leacul pentru un băiat de treabă ca tine, puţin whisky curat şi cinstit. Umplu până la buză un nou pahar de whisky pur şi aplecându-se spre fiul lui, îl apucă de falcă cu degetele lui ca o menghină, îi deschise gura cu forţa şi-i turnă repede pe gâtlej tot conţinutul. Matt se

îneca şi tuşea, dar tată-său, simulând o fioroasă cordialitate, spuse mai departe: E mai bine aşa! Mult mai bine! Şi acum spune-mi, nu şovăi, bagă de seamă, ci fii absolut sincer, cum ţi-a plăcut Nancy? Ştii? Poate că nu e de neam aşa de bun ca maică-ta, dar măcar nu e împuţită ca dânsa. Nu! E o fetişcană curăţică dintr-un anumit punct de vedere. Pesemne că omul nu poate avea şi una şi alta la un loc.

Renunţând la afectata lui dulceaţă, se răsti deodată la Matt cu o voce teribilă:

— Te întreb dacă fata a fost pe gustul tău!

— Nu ştiu... n-aş putea să-ţi spun, scânci Matthew, dându-şi seama că oricum ar fi răspuns, tot l-ar fi indispus pe tată-său.

Brodie dădu din cap, având aerul să mediteze.

— Ai dreptate! Nu ţi-am lăsat destul timp ca s-o poţi aprecia. Ce păcat că am sosit prea devreme! Trebuia să vă mai las împreună vreo zece minute. Cu un sadism inconştient, îşi excită voit până la culme imaginaţia ştiind numai că, cu cât se tortura mai mult, cu atât îl făcea pe fiul său să sufere chinuri mai mari. Cu cât vedea gândurile dureroase ale lui Matt revoltându-se în faţa evocării recentelor sale excese, cu atât mai necruţător căuta să-i impună aceste idei respingătoare. Ştii, băiete, urmă el, că nu m-am putut împiedica să admir felul îndrăzneţ şi energic în care o apucaseşi, cu toate că dânsa n-ar fi putut refuza nimic unui om frumos şi galant ca tine. S-ar fi zis că te luaseşi la trântă cu un bărbat, după felul cum ai înşfăcat-o.

Matthew nu mai putea îndura această batjocură. Ajunsese la limita rezistenţei sale şi sprijinindu-şi pe masă capul, care-i duduia, ca de sute de lovituri de ciocan, izbucni într-un jalnic hohot de plâns:

— Tată, strigă el printre sughiţuri, omoară-mă, dacă vrei! Nu-mi pasă. Omoară-mă şi isprăveşte cu mine, dar pentru Dumnezeu, încetează!

Brodie se uită la el decepţionat şi întărâtat: speranţa pe

care o nutrise de a-l împinge pe fiul său să-l atace din nou, ceea ce i-ar fi procurat plăcerea de a-l culca iarăşi, fără cunoştinţă, la pământ, se stinse în el. Vedea că celălalt era prea slab, prea frânt, într-o stare prea jalnică pentru a putea fi adus să izbucnească încă o dată; într-un brusc acces de furie mistuitoare, el se aplecă şi, cu palma deschisă, îi dădu lui Matt o nimicitoare lovitură peste cap.

— Na, prăpăditule, urlă el, n-ai nici atâta curaj cât o oaie! Toate subtilităţile jocului său – batjocura, sarcasmul, ironia – dispărură, făcând loc unei furii nestăpânite, care-l făcea să fiarbă ca o mare dezlănţuită, iar faţa i se întunecă asemenea unui cer sumbru, năpădit de nori ameninţători. Ai îndrăznit să te atingi de femeia mea! Ai ridicat mâna împotriva mea... împotriva mea! răcni el.

Matt îşi ridică rugător ochii spre el.

— Nu te uita la mine! zbieră Brodie, ca şi cum fiul lui ar fi săvârşit un sacrilegiu. Nu eşti demn să-ţi ridici privirea mai sus de ghetele mele! Când te văd, îmi vine să te scuip în obraz. Na! Na! Na! La fiecare exclamaţie, el îl lovi pe Matt cu palma peste cap, făcându-l să se izbească de masă ca o putină goală. Doamne! strigă el dezgustat. Ce eşti tu? Capul îţi sună ca o darabană! Ai nevoie să fii beat, ca să fii în stare să te împotriveşti? N-ai niciun pic de demnitate în sângele tău? Nu te simţi mândru că ai moştenit numele meu? Apoi, în culmea mâniei, îl apucă pe Matt de braţ, îl trase în sus ca pe o marionetă ghemuită, punându-l în picioare. De ce-mi pierd vremea aici cu tine? Haide! strigă. Am să te duc acasă. Trebuie să te dau în primire mamei tale, să te scot din casa asta spurcată. Nu e un loc prea potrivit pentru fiul unei femei atât de evlavioase.

Îşi petrecu braţul după acela al lui Matt, proptindu-i cu trupul său corpul ce se clătina, pe jumătate neînsufleţit. Aruncând apoi câteva monede pe masă, îşi trânti pălăria pe cap.

— Ştii să cânţi? strigă el, târându-l pe Matt până în strada întunecată şi pustie. Trebuie să facem puţină

muzică pe drumul spre casă; să arătăm amândoi lumii ce buni prieteni suntem. Cântă, potaie! îl ameninţă. Cântă, sau te omor!

— Ce vrei... ce vrei să cânt? gâfâi fiu-său cu glas chinuit.

— Cântă orice... zi-i un imn religios. Da! spuse el, încântat de această idee. E tocmai ce trebuie. Ai vrut să-l ucizi pe tată-tău şi n-ai reuşit... trebuie să intonezi un imn de slavă şi recunoştinţă. Cântă-ne faimosul „număr o sută”[27] mândreţea mea! Dă-i drumul! porunci el.

„Toată suflarea omenească...” – începu Matt cu glas tremurat.

— Mai tare! Mai tare! urlă Brodie. Pune mai mult suflet! Fă ca şi cum ai veni direct de la reuniunile de cântări.

Îl conducea mai departe pe Matt, proptindu-l, târându-l, îndreptându-l când se poticnea pe strada aceea bolovănoasă, bătând tactul cântecului şi îngânând din când în când refrenul cu profanatoare ironie.

Străbătură Ulicioara îngustă, îndreptându-se spre casă; cuvintele cântecului răsunau puternic în aerul nemişcat. Treptat, ecoul paşilor lor slăbi şi cântarea sună tot mai palid, până când ultima şoaptă se pierdu în bezna paşnică a nopţii.

10

Doamna Brodie era culcată pe salteaua subţire de paie a patului ei îngust, învăluită de întunericul din cameră şi de liniştea ce domnea în casă. Nessie şi cu bunica dormeau; ea însă se silise să rămână trează după plecarea lui Agnes, ca să-l audă pe Matt când avea să se întoarcă. De pe urma loviturii primite mai devreme, în cursul serii, mintea îi rămăsese goală, înnegurată şi incapabilă de a gândi, dar zăcând aşa în aşteptare, ea

[27] În cărţile de rugăciuni protestante, imnurile sunt desemnate prin numere.

suferea trupeşte. Durerea acută care o chinuia îi revenise. Se întorcea neîncetat de pe o parte pe cealaltă, încercând să stea când într-o poziţie, când în alta, într-un efort de a suporta mai uşor junghiurile chinuitoare ce-i străpungeau tot corpul. Picioarele îi erau reci, iar mâinile fierbinţi nu pregetau să se agaţe de plapuma făcută din petice, cu care era învelită, în mod mecanic, degetele ei urmăreau fiecare cusătură, ca pentru a reconstitui munca pe care o făcuse cu acul. Simţea dorinţa nedesluşită de a avea în pat o sticlă cu apă caldă, care să-i descongestioneze capul, atrăgându-i sângele spre picioarele înţepenite de frig, dar era prea slăbită ca să se mişte şi se temea în chip vag să părăsească adăpostul sigur pe care i-l oferea odaia ei, pentru ca nu cumva vreo nouă nenorocire să-i cadă pe cap, sau să nu dea poate pe scară de o nouă catastrofa înfiorătoare.

Încet-încet, secundele se adunau în minute, alene minutele se prefăceau în ceasuri şi, în calmul nopţii, ea auzi de departe orologiul primăriei bătând slab de douăsprezece ori. Începuse deci o zi nouă, în care avea curând să înfrunte iarăşi şirul melancolic al orelor şi tot ce aveau să-i aducă zorii cei noi. Dar nu acesta fu cursul gândurilor ei. Când înţelese semnificaţia ceasului ce sunase, ea murmură: „E târziu! Au întârziat grozav amândoi!” Cu pesimismul caracteristic unui spirit abătut, ea explora până în adânc abisul celor mai triste posibilităţi, întrebându-se cu teamă dacă Matt nu-l întâlnise cumva pe tată-său în oraş. Urmările incalculabile pe care această nenorocită întâmplare putea să le fi avut o făceau să tremure chiar şi acum, când stătea întinsă şi nemişcată în patul ei.

În sfârşit, când neliniştea ei devenise de neîndurat, auzi un zgomot de paşi pe stradă. Ar fi vrut să se repeadă cu deznădejde la fereastră şi să străpungă cu privirea întunericul de afară, dar nu fu în stare să facă acest efort şi se văzu silită să stea pândind înfrigurată zgomotul clanţei de la uşa din faţă. Curând după aceea, auzi într-

adevăr acest sunet, dar când uşa se deschise, tulburarea ei spori, căci deosebi imediat vocea sonoră a soţului ei, ironică, poruncitoare, dominatoare şi, ca răspuns la ea, tonul sfios şi supus al fiului ei. Auzi mişcarea impetuoasă a unui trup masiv care urca cu zgomot scara şi, în urma lui, paşii târşâiţi ai altcuiva, mai uşor, mai puţin viguros şi mai istovit. Pe palierul din faţa camerei ei, Brodie spuse cu glas tare şi poruncitor:

— Intră în cuşca ta, jigodie ce eşti! Am să mai am puţină treabă cu tine mâine dimineaţă.

Nu auzi niciun răspuns, ci numai un târşâit grăbit de picioare şi zgomotul unei uşi trântite. O linişte relativă se lăsă din nou asupra casei, străbătută numai din când în când de un sunet venind din camera de culcare a lui Brodie: trosnetul unei scânduri, un scaun împins pe podea, pocnetul ghetelor aruncate pe duşumea, scârţâitul arcurilor când se lăsă în pat cu corpul lui enorm. După acest ultim zgomot, o tăcere deplină învălui iarăşi casa.

Situaţia deznădăjduită în care se afla părea să-i ascută Mamei puterea de percepere şi să-i sporească intuiţia. Înţelese că eventualitatea de care se temuse se produsese în adevăr şi că, pe deasupra, vreo nenorocire teribilă îl lovise pe fiul ei. Simţise imediat acest lucru după târşâitura neregulată a paşilor şi după slăbiciunea îngrozitoare a vocii lui, iar acum imaginaţia ei o luă razna, făcând-o să umple liniştea grea a nopţii cu zgomote alarmante. I se păru că aude un plânset. Era oare, se întrebă ea, o uşoară adiere a vântului în jurul casei, sau, de fapt, hohotul înăbuşit al fiului ei? Dacă era el, nu putea oare o asemenea dezolare să-l împingă la cine ştie ce faptă necugetată? Îl şi vedea pe acest copil rătăcit, dar încă adorat, scornind vreun mijloc dezdănăjduit de a se nimici. Îndată, plânsetul se transformă într-o muzică dulce şi tristă, care dobândi amploarea şi insistenţa unui cântec funebru. Încercă să se liniştească şi să adoarmă, dar în zadar. Cu mintea ei năucită, care plutea între vis şi realitate, plânsul acela jalnic se revărsa asupra ei ca nişte

valuri cenuşii pe o plajă uitată, al căror vuiet se amestecă cu ţipetele dezolate şi pierdute ale unor păsări de mare. Vedea sub o ploaie torenţială şi în mijlocul unor mormane de pământ proaspăt răsturnat o targă pe care era aşezat un sicriu galben; vedea cum acesta era coborât în mormânt şi cum bulgării grei de lut lipicios începeau să cadă peste el. Cu un strigăt înăbuşit, ea se întinse pe spate. Vedeniile acestea semiconştiente fură împrăştiate deodată de un groaznic acces de durere fizică. Junghiul chinuitor, pe care îl simţise mai înainte, când şi când, se prelungi acum cu o violenţă îndoită. Era de neîndurat. Până atunci, acest spasm neobişnuit atinsese, e drept, o intensitate ucigătoare, dar durase puţină vreme; acum însă tortura nu mai înceta. Chinul acesta îi apărea mai cumplit decât durerea facerii şi deodată i se trezi în minte gândul că îngrozitoarea ei suferinţă se datora faptului că îşi trădase fata şi îngăduise ca aceasta să fie aruncată în mijlocul furtunii, în ceasul ei cel mai greu. Simţea cum inima ei slăbită se zbătea, sfâşiată de violenţa neînchipuită a durerii. „Doamne! şopti ea. Scapă-mă de ea! Nu o mai pot îndura!” Dar durerea nu încetă, ci crescu până când îi fu cu neputinţă să mai rabde; înnebunită, ea se sculă din pat, cu un efort, strângându-şi în jurul corpului cămaşa lungă de noapte. Se clătina umblând, dar, împunsă de suferinţă, se târi în picioarele goale până în camera fiului, căzând aproape peste patul lui,

— Matt, gâfâi ea, durerea m-a apucat din nou. Nu vrea să înceteze... aleargă... aleargă să chemi doctorul! Repede, fiul meu!

Matt, care abia adormise, se ridică în capul oaselor, uluit de a vedea în faţa sa această nouă şi înspăimântătoare apariţie, care-l umplu de teamă, căci nu putea deosebi decât o siluetă lungă şi albă culcată de-a curmezişul patului său.

— Ce este? exclamă el. Ce vrei de la mine? Înţelegând apoi vag că era bolnavă, exclamă: Ce ai, mamă?

Dânsa abia de putea să respire.

— Simt că mor. Pentru numele lui Dumnezeu, Matt… un doctor! Nu pot trăi cu durerea asta. Are să mă dea gata dacă nu te grăbeşti!

Matt sări din pat; capul îi mai vâjâia de pe urma recentei sale păţanii, şi remuşcări fierbinţi se treziră în cugetul lui năucit, făcându-l să se poarte ca un băiat înfricoşat şi plin de căinţă.

— E vina mea, mamă? scânci. Te simţi rău pentru că ţi-am luat banii? N-am să mai fac. Am să-ţi aduc înapoi şi ceasul. Am să mă îndrept!

Mama aproape că nu-l auzea, şi era departe de a-i putea pricepe cuvintele.

— Du-te repede! gemu ea. Nu mai pot răbda.

— Mă duc! Mă duc! strigă el, într-un acces de umilinţă. Îşi trase febril pantalonii, îşi puse în grabă haina şi ghetele, coborî în goană scara şi ieşi pe uşă, pornind în galop pe mijlocul străzii, în timp ce vântul îi sufla părul răvăşit de pe fruntea lui lovită şi umflată. „O, Doamne! şopti el alergând. Am s-o omor acum şi pe maică-mea? E vina mea. Pe mine cade răspunderea. Am greşit faţă de ea.” În starea de deprimare următoare dezmăţului său, se simţea răspunzător din toate punctele de vedere de boala subită a mamei lui, şi un plâns amar îl scutura în vreme ce adresa în gura mare Cerului făgăduieli incoerente de reculegere şi îndreptare, numai de i-ar lăsa pe maică-sa. Gonind cu capul dat pe spate, cu coatele lipite de corp, cu cămaşa larg desfăcută pe pieptul său ce se zbătea, aducea cu un criminal care caută să scape prin fugă din braţele justiţiei. Deşi scopul său era să ajungă în oraş, Matt nu avea de la început, în jalea de care era cuprins şi în tumultul gândurilor sale, o ţintă precisă; acum însă, când abia de mai putea respira şi când o înţepătură în coastă îl făcu să simtă că nu avea puterea să alerge mai departe se gândi mai insistent să găsească imediat un medic. În starea sa de epuizare, îşi dădu seama că nu era în stare să străbată toată distanţa până la Knoxhill, unde locuia doctorul Lawrie. Era prea departe! Deodată, îşi

aduse aminte că în una din voluminoasele ei scrisori, Mama pomenise într-un sens pe care el îl considera favorabil de un doctor Renwick din Wellhall Road. Mânat de acest gând, coti la stânga, în dreptul podului de cale ferată şi, după ce impuse un efort suprem trupului său istovit, zări, spre uşurarea lui, o lumină roşie la intrarea uneia din casele întunecate din această stradă.

Răsuflând din greu, alergă înspre uşă, căută buimăcit clopoţelul de noapte, îl găsi şi trase de mâner cu toată puterea pe care i-o dădea teama adunată în el. Îl smuci atât de tare, încât auzi de afară un bălăngănit prelung răsunând în tăcerea din casă; după câteva clipe, o fereastră de deasupra lui se deschise brusc, lăsând să apară capul şi umerii unui bărbat.

— Ce este? strigă o voce pătrunzătoare.

— E nevoie urgentă de dumneavoastră, domnule doctor! strigă Matthew, ridicându-şi faţa palidă şi îngrijorată spre celălalt. Mama mea e bolnavă. Se simte foarte rău.

— Ce are? întrebă Renwick.

— N-aş putea să vă spun, domnule doctor, exclamă Matthew cu glas frânt. N-am ştiut nimic despre boala ei până adineauri, când s-a prăbuşit. Dar suferă grozav. Veniţi repede, vă rog!

— Unde şade? spuse Renwick resemnat.

Pentru el, chestiunea nu avea acelaşi aspect unic şi adânc tulburător ca pentru Matthew. Vedea în ea o simplă vizită nocturnă la un bolnav, un caz care putea să fie serios sau nu, respectarea unor întâmplări frecvente şi supărătoare – o noapte pierdută.

— E vorba de doamna Brodie, domnule doctor. Cunoaşteţi, desigur, casa, pe Darroch Road, tocmai la capăt.

— Brodie! exclamă doctorul, adăugând după o scurtă pauză, pe un ton schimbat, întrebător: De ce vii tocmai la mine? Mama dumitale nu e o pacientă a mea.

— O, nu ştiu nimic despre asta, strigă Matthew cu

înfrigurare. Are nevoie de un medic. Trebuie să veniţi... suferă îngrozitor! Vă implor... e o chestiune de viaţă şi de moarte!

Nu mai era acelaşi Renwick ca atunci, cu doi ani înainte; succesul pe care-l cunoscuse între timp îi dădea putinţa să aleagă, să refuze munca pe care nu o dorea. Totuşi, nu putu rezista acestui stăruitor apel.

— Bine, am să vin, spuse el scurt. Ia-o înainte! Sosesc şi eu în câteva minute.

Matthew oftă uşurat, bolborosi câteva cuvinte de mulţumire către fereastra ce se închisese şi porni grăbit spre casă. Ajuns însă în faţa porţii, nu îndrăzni să intre singur, ci rămase afară, tremurând în îmbrăcămintea lui sumară. Simţea că trebuie să aştepte sosirea doctorului, ca un sprijin, înainte de a intra. Cu toate că îşi încheie haina până la gât şi şi-o strânse pe el, aerul îngheţat al nopţii îl pătrunse ca un cuţit; dar teama că ar putea descoperi în casă vreun lucru îngrozitor, că ar putea s-o găsească pe Mama zăcând neînsufleţită de-a curmezişul patului său, îl făcu să rămână nehotărât în faţa porţii, tremurând de frig şi de frică. Nu avu însă mult de aşteptat, căci curând se iviră de după cotitura străzii petele galbene ale felinarelor unei cabriolete, care se apropiau de el strălucind tot mai tare. În cele din urmă, se opriră la marginea drumului, cu întreaga lor lumină îndreptată spre el, în timp ce, din întunericul ce se întindea în urma lor, răsună, aspră, vocea lui Renwick:

— De ce n-ai intrat? E o nebunie să stai aşa, după ce-ai gonit. Poţi să răceşti de moarte stând pe loc aici, scăldat în năduşeală. Sări din cabrioletă şi păşi din întuneric spre cercul de lumină care îl învăluia pe Matt. Omul lui Dumnezeu, spuse doctorul brusc, ce-ai păţit la cap? Te-a lovit cineva?

— Nu, îngăimă Matthew jenat, am... am căzut.

— Ai un cucui urât, răspunse Renwick încet, uitându-se întrebător la el; dar fără a mai adăuga nimic, îşi balansă trusa înainte şi îl împinse pe tânăr cu ea spre casă.

Îndată ce intrară, se găsiră pierduţi în întuneric şi tăcere.

— Aprinde lumina, omule, pentru numele Cerului! spuse Renwick iritat. Cu cât stătea mai mult în compania lui Matthew, cu atât judecata lui iute recunoştea şi condamna moliciunea şi nehotărârea acestuia. N-ai putut să te îngrijeşti de toate astea înainte de sosirea mea? Trebuie să-ţi vii în fire, dacă vrei să-ţi ajuţi mama.

— E în regulă, şopti Matthew, am o cutie de chibrituri în buzunar.

Cu o mână nesigură aprinse becul cu gaz din vestibul şi la lumina slabă, pâlpâietoare a flăcării lui, ei urcară împreună scara, urmându-şi propriile umbre tremurate. Uşa camerei doamnei Brodie era întredeschisă şi dinăuntru se auzea respiraţia ei precipitată. Matt izbucni în lacrimi, exclamând printre sughiţuri:

— Slavă Domnului, trăieşte!

Printr-un miracol de energie eroică, ea se întorsese în camera ei şi zăcea acum istovită ca un animal rănit, care printr-un suprem efort s-a târât până în culcuşul lui. Doctorul luă chibriturile din degetele neputincioase ale lui Matthew şi, după ce aprinse lampa cu gaz, îl scoase calm din odaie, închise uşa în urma lui, se întoarse şi se aşeză lângă bolnavă. Privirea lui sumbră se aţinti asupra contururilor corpului ei vlăguit şi, în timp ce pipăia delicat pulsul ei rapid şi slab, remarcând pe trup semne de slăbire extremă, faţa i se întunecă la gândul ce-i miji în minte. Îşi aplică uşor palma pe corpul ei şi, constatând imediat rezistenţa anormală a muşchilor înţepeniţi, îngrijorarea de pe obrazul lui se accentua, în clipa aceea, Mama deschise ochii şi îi îndreptă rugător spre el, şoptind apoi încet:

— Ai venit! Vorbele şi privirea bolnavei salutau în el pe salvatorul ei. Renwick îşi schimbă expresia feţei, luând un aer de blândă şi liniştitoare încredere.

— Vă doare aici, arătă el, apăsând uşor cu mâna. Ăsta e locul?

Doamna Brodie confirmă din cap. I se părea minunat ca doctorul să fi ghicit imediat locul de unde porneau durerile; faptul acesta îi conferea lui Renwick în ochii ei o putere miraculoasă, care-i inspira un înfricoşat respect; atingerea lui păru a o uşura îndată, mâna lui, ce se mişca cu blândeţe, devenea un talisman care avea să afle şi să dezvăluie fără greş taina suferinţelor ei. Îşi supunea cu bucurie trupul torturat acestui examen, simţind că omul de lângă ea era înzestrat cu puterea aproape divină de a o tămădui.

— Vă e mai bine acum, o încuraja, simţind că se destindea. Vreţi să mă lăsaţi să merg puţin mai adânc, numai o dată? întrebă el.

Din nou ea tăcu semn că da şi, urmând indicaţia şoptită de doctor, căută să respire liniştit, în timp ce degetele lui lungi şi tari îi răspândeau în tot corpul fiori de durere.

— A fost perfect! zise el, mulţumindu-i cu domoală amabilitate. Sunteţi foarte curajoasă.

N-ar fi putut ghici nici măcar după un tremur al pleoapelor lui că în adâncul ţesuturilor ei medicul descoperise nodulii unei excrescenţe cu ample ramificaţii, care, după cum îşi dădea seama, trecuse cu mult dincolo de limitele care să mai fi dat putinţa intervenţiei salvatoare a unei mâini omeneşti, oricât de abile.

— De când aveţi aceste dureri? o întrebă ca din întâmplare. Desigur, nu e primul acces pe care l-aţi avut!

— Nu, doctore, mă apucă de multă vreme, la intervale, spuse ea cu greutate, dar niciodată nu a ţinut atât. De obicei, durerea trecea repede, de astă dată însă, nu vrea să cedeze. Mi-e ceva mai bine, nu zic, dar tot n-a trecut.

— Aţi avut, desigur, şi alte simptome, doamnă Brodie, exclamă el, şi privirea lui expresivă părea să spună mai mult decât simplele sale cuvinte. Nu se poate să nu vă fi dat seama că ceva nu era în regulă. De ce nu v-aţi îngrijit mai devreme?

— Îmi dădeam bine seama, răspunse bolnava, dar nu am niciodată timp să mă ocup de mine. Şi fără a face

vreo aluzie la intoleranţa soţului ei, adăugă: Am lăsat lucrurile să meargă în voia lor. Mi-am închipuit că în timp îmi va trece.

Renwick clătină încet din cap în semn de mustrare şi spuse:

— Aţi fost, din păcate, foarte neglijentă faţă de dumneavoastră, doamnă Brodie. S-ar putea ca, de aceea, să fie nevoie să rămâneţi în pat câtva timp. Trebuie să vă decideţi a vă odihni, asta e ce vă lipseşte de mult. Odihnă, şi nicio preocupare!

— Dar ce am în fond? murmură ea. E... e poate ceva serios?

Doctorul se ridică de lângă pat şi o privi cu blândeţe.

— V-am spus să nu vă faceţi griji, îi răspunse. Vin mâine din nou ca să vă examinez mai de aproape, când n-o să mai aveţi dureri. Deocamdată, trebuie să dormiţi bine. Am să vă dau ceva care să vă liniştească.

— Poţi să mă scapi de durere? murmură cu voce stinsă. N-aş putea să o mai îndur încă o dată.

— N-o să mai aveţi de suferit, o linişti el. O să am grijă de asta.

Doamna Brodie îl urmări în tăcere, în timp ce el îşi deschise trusa, scoţând din ea o sticluţă, din care îi numără câteva picături într-un pahar; când adăugă apoi puţină apă şi se întoarse spre dânsa, ea îşi puse mâna ei muncită pe braţul lui şi spuse cu emoţie:

— Sunteţi atât de bun cu mine! Nu mă mir că numele dumneavoastră e pe buzele tuturor. Nu pot decât să vă mulţumesc pentru bunătatea ce aţi avut-o de a veni în noaptea asta la mine, şi o fac din toată inima.

— Beţi atunci asta, şopti el, strângând uşor degetele ei noduroase. Are să vă facă bine.

Ea luă paharul cu sublima încredere a unui copil mic şi-l goli până la ultima picătură, ba se sili chiar să schiţeze un zâmbet cu buzele ei palide, şoptindu-i:

— Ce amară a fost, doctore! Trebuie să fie un bun medicament.

Renwick îi întoarse zâmbetul, căutând s-o liniştească.

— Odihniţi-vă acum, îi ordonă. Aveţi nevoie de un somn bun.

Şi continuând s-o ţină de mână, se aşeză din nou lângă ea, aşteptând ca opiul să-şi facă efectul. Prezenţa lui o calma prin blândeţea şi puterea ei magnetică; talismanul pe care îl strângea în mâna ei, temându-se parcă de a-l pierde, îi alina suferinţa; din când în când deschidea ochii ca să-i arunce o privire recunoscătoare. Pe urmă, încet, pupilele ei se contractară, muşchii feţei i se destinseră şi murmură toropită:

— Dumnezeu să te binecuvânteze, doctore! Dumneata ai salvat viaţa lui Mary a mea şi tot dumneata ai să mă vindeci şi pe mine. Vino din nou să mă vezi... te rog... Apoi adormi.

El îşi desprinse încet mâna din strânsoarea, moale acum, a degetelor ei, îşi puse trusa în ordine şi contemplă un moment trupul ei amorţit. Obrazul lui, de pe care căzuse masca de liniştitor optimism, avea o expresie de ştiutoare tristeţe, amestecată cu o îngândurată simpatie umană. Rămase o clipă nemişcat, după care o înveli mai bine cu păturile, micşoră lumina lămpii de gaz şi ieşi din cameră.

La piciorul scării, Matt îl întâmpină, cu faţa lividă şi plină de îngrijorare.

— Cum îi merge? întrebă el cu glas scăzut. Se simte mai bine?

— A scăpat deocamdată de durere şi a adormit, răspunse Renwick. Aceasta era nevoia cea mai urgentă pentru mama dumitale.

Îl privi drept în faţă pe Matt, chibzuind cât de deschis putea să-i vorbească.

— Unde e tatăl dumitale? întrebă, în sfârşit. Cred că trebuie să-l văd.

Figura lui Matt se tulbură, îşi lăsă în jos ochii umflaţi şi, legănându-se jenat pe picioare, mormăi:

— E în pat, doarme. N-aş vrea să-l deranjez. Nu. E mai

bine să nu-l trezesc. N-ar duce la nimic bun.

Renwick luă un aer grav văzând expresia nenorocită a fiului. Ce fel de casă era asta şi ce fel de oameni? se întreba el. Mama, fiul, ba şi Mary, biata copilă, toţi erau îngroziţi de o singură fiinţă atotputernică, stăpânul casei, odiosul acela de Brodie.

— Nu ştiu, spuse el în cele din urmă, articulând fiecare cuvânt cu o rece claritate, nu ştiu dacă e de dorit să mă ocup mai departe de acest caz, dar te rog să-i spui tatălui dumitale că am să vin mâine ca să-i vorbesc.

— Credeţi că boala ei are să ţină mult? mormăi Matt.

— Cam şase luni, în caz extrem.

— Ce mult! spuse Matt încet. Face toată munca în casă. Cum o să ne putem lipsi de ea?

— Va trebui să vă descurcaţi, spuse doctorul cu severitate. Dacă nu v-aţi deprins până acum, e momentul să începeţi.

— În ce chip? întrebă Matt prosteşte.

— Mama dumitale suferă de un cancer incurabil. N-o să se mai scoale niciodată din pat. Peste şase luni va fi în mormânt.

Matt se prăbuşi, de parcă Renwick l-ar fi lovit; se aşeză moale pe scară. Mama pe moarte! Acum cinci ore încă se agita în jurul lui, îi servise o masă gustoasă, gătită cu mâinile ei, şi acum zăcea doborâtă în pat, din care nu avea să se mai scoale niciodată. Cu capul între mâini, nu-l văzu pe doctor plecând şi nu auzi uşa închizându-se. Copleşit de jale şi de remuşcări, nu privea înainte, ci înapoi; mintea lui, năpădită de amintiri, evoca toate etapele vieţii lui; memoria sa vie rătăcea pe toate cărările trecutului. Simţea dezmierdările mâinilor ei, mângâierea dulce a obrazului ei, atingerea buzelor mamei pe fruntea lui. O revedea intrând în camera lui, atunci când stătea îmbufnat în pat, şi spunându-i cu blândeţe: „Ţi-am adus ceva bun, băieţele”. Chipul Mamei i se ivi în faţa ochilor în toate înfăţişările pe care le avusese: alintând, rugând, ademenind – dar purtând totdeauna aceeaşi amprentă de

neţărmurită dragoste pentru el. Pe urmă, îi văzu faţa definitiv liniştită în rigiditatea tăcută şi împăcată a morţii, desluşind încă pe buzele ei palide, în această expresie senină, duioşia zâmbitoare pe care i-o arătase totdeauna. Singur pe scară, se nărui, şoptind neîncetat:

— Mamă! Mamă! Ai fost totdeauna atât de bună cu mine!

11

— Unde mi-e apa caldă? urlă Brodie. Apa caldă! Apa pentru ras!

Stătea pe palier în faţa camerei sale, în cămaşă şi pantaloni, strigând spre catul de jos. Pentru prima dată de când îşi putea aminti, apa pentru ras nu se afla lângă uşa lui, exact în secunda când avea nevoie de ea; în virtutea unei lungi deprinderi, se aplecase ca să ridice cana, dar nu găsise nicio cană de ridicat. Faţă de această cumplită şi nemaipomenită dovadă de neglijenţă, stupoarea lui făcuse loc imediat unui sentiment de jignire personală, care accentuase toanele rele cu care se sculase din pat. Se deşteptase dimineaţa cu o altă părere despre întâmplările din noaptea precedentă şi, chibzuind asupra lor, se înfuriase treptat la ideea că fiul lui descoperise legătura lui cu Nancy şi locul lor de întâlnire: casa din College Street. Indignarea lui faţă de faptul că un neghiob ca Matt îndrăznise să se amestece în felul lui de trai îl făcu să uite de primejdia din care scăpase; episodul neobişnuit al focului de pistol se estompa, trecând în domeniul irealului, furia lui fiind aţâţată acum de amestecul lui Matt în plăcerile lui. Capul îi era buimăcit de somn; grija obsedantă de negoţul său, care se ducea de râpă, grijă ce-l întâmpina de îndată ce se trezea, îi sporea amărăciunea şi supărarea; şi iată că acum, când dorea neapărat să se radă şi să se înviorează limpezindu-şi astfel gândurile încâlcite, nu îşi primea apa caldă. Era veşnic

acelaşi lucru, îşi zise: nu puteai niciodată obţine, în casa asta blestemată, ceea ce doreai. Cu întreaga forţă a indignării sale legitime, el răcni încă o dată:

— Apă! Aduceti-mi-o imediat! Ce naiba, doar n-am să-mi pierd toată ziua aici de hatârul vostru! Apa, lua-v-ar dracu'!

Niciun răspuns! Spre marea lui mirare, Mama nu sosi gâfâind pe scară, grăbită şi ruşinată la culme, cu cana aburită în mână şi o scuză umilă pe buze. O linişte neobişnuită domnea jos. Îşi umflă nările ca un taur furios care adulmecă vântul, dar nu simţi niciun miros îmbietor venind din bucătărie. Pufăind pe nas, era gata să coboare spre a-şi formula mai răspicat dorinţele, când deodată uşa camerei lui Matt se deschise şi, ascultând de un ordin rostit dinăuntru cu glas scăzut, Nessie îşi făcu apariţia, înaintând cu timiditate spre tatăl ei.

La vederea fetei, mânia lui se mai potoli, cutele de pe frunte îi dispărură şi strâmbătura amară a buzelor se îndulci niţel. Prezenţa ei avea totdeauna darul să-i domolească asprimea firii; de aceea fusese aleasă spre a-i duce vestea.

— Tată, spuse ea cu sfială, Mama nu s-a sculat astăzi.

— Cum? strigă el, nevenindu-i să-şi creadă urechilor. Nu s-a sculat încă? Mai e în pat la ora asta?

Nessie dădu afirmativ din cap.

— Nu e însă vina ei, tată, murmură ea spre a-l potoli. Nu o acuza... nu se simte bine. A încercat să se scoale, dar nu a fost în stare să se mişte.

Brodie mârâi. Ştia că nu era la mijloc decât lenea ei, că făcea pe bolnava, că toată afacerea nu era decât un pretext pentru a-l lipsi de apa lui caldă. Se gândi apoi la micul său dejun. Cine avea să i-l servească? Făcu brusc un pas spre camera Mamei, ca să vadă dacă prezenţa lui nu o va face să uite de indispoziţia ei, împingând-o spre o activitate mai utilă.

— Mamei i-a fost teribil de rău astă-noapte, îl opri Nessie. Matt a fost obligat să alerge în toiul nopţii ca să

aducă un doctor.

Brodie încremeni la auzul acestei veşti nemaipomenite şi exclamă cu stupoare şi indignare:

— Un doctor! Şi de ce nu mi s-a spus? De ce nu am fost consultat? Oare toate se fac în casa asta peste capul meu, fără să fiu întrebat? Unde e Matt?

Matthew, care ascultase conversaţia prin uşa întredeschisă, ieşi domol pe palier. După faţa lui trasă, după expresia lui buimăcită, părea să nu fi închis ochii; acum îl privea pe tată-său, în plină lumină a zilei, cu un aer stingherit. Oricum, Nessie se achitase de rolul ei, comunicând uluitoarea veste; îi va fi mai uşor să explice restul.

— De ce nu mi-ai spus nimic despre... această afacere, stimabile? repetă Brodie furios. Evita să vorbească direct despre boală; după părerea lui, totul nu era decât o maşinaţie îndreptată împotriva confortului său, un complot ce urmărea să-l plictisească. De ce n-ai venit întâi la mine?

— N-am vrut să te deranjez, tată, mormăi Matt. Credeam că dormi.

— Ai început deodată să mă menajezi, spuse Brodie ironic. Nu te-ai îngrijit totdeauna atât de mult de sănătatea mea, nu crezi? Făcu o pauză semnificativă şi adăugă: L-ai adus pe Lawrie, şi? Ce-a spus despre ea?

— Nu pe dânsul, răspunse Matthew sfios, nu l-am putut aduce. L-am chemat pe Renwick.

— Cum? urlă Brodie, tremurând de mânie. Mi l-ai adus în casă pe ticălosul ăsta? Ce ţi-a venit în cap, dobitocule? Nu ştii că sunt la cuţite cu el? Fireşte că a pus-o pe Mama să stea în pat. Ce să mai vorbim! rânji el. Bănuiesc că vrea s-o ţină culcată o săptămână. Am omorât-o, desigur, noi ăştilalţi. Nu mă îndoiesc că are să-i prescrie şampanie şi carne de pui, iar noi o să tragem pe dracul de coadă ca să-i plătim onorariul.

— Vai, tată! îl imploră Matthew. Nu cred asta. A spus că e... că e într-adevăr foarte grav.

— Eh! mârâi Brodie. Nu dau doi bani pe ce spune el, iar tu nu eşti cu nimic mai bun dacă mi-l bagi în casă pe la spatele meu! Am să ţi-o plătesc şi pe asta, încă o plăcere pe care mi-o faci!

— În orice caz, bâlbâi Matt, a spus... a spus că are să vină acum, de dimineaţă, ca s-o examineze mai cu grijă... şi că ar vrea să vorbească cu dumneata.

— Zău? se miră Brodie. Rămase tăcut, cu buzele trase înapoi într-un rânjet hidos. Vasăzică Renwick avea să vină în cursul dimineţii, ei da, ca să înceapă, poate, o serie de vizite zilnice, închipuindu-şi, desigur, că a găsit într-o fiinţă mototoală ca Mama o minunată bolnavă închipuită, cu care să-şi facă mendrele. Brodie strânse involuntar pumnul, ca totdeauna când lua o hotărâre curajoasă, şi scrâşni din dinţi: Am să-i fac eu însumi onorurile casei, spuse el cu glas tare, pe un ton de adâncă animozitate. Am să văd ce are de spus şi am să-i fac o surpriză: nu are s-o vadă pe ea, ci pe mine.

Pe urmă, după ce stătu un moment cu privirea pierdută, se întoarse spunând:

— Nessie, du-te şi adu-i tatei puţină apă caldă. Bagă de seamă să nu te opăreşti, fetiţa mea! Scoal-o apoi pe bunica. Trebuie să ne gătească ceva pentru masa de prânz. Dacă maică-ta poate să trândăvească în pat, altcineva trebuie să facă treaba. Du-te acum. Şi bătând-o pe umăr, se întoarse în camera lui de culcare.

Apa caldă sosi repede şi Brodie începu ceremonia obişnuită a toaletei sale matinale. Dar gândurile îi erau în altă parte. În fiecare moment se oprea brusc, privind în gol cu ochi ce sclipeau de mânie şi dându-şi capul pe spate cu un aer înverşunat şi dispreţuitor.

— Vrea s-o ţină pe nevastă-mea în pat, mormăia furios, văzând acum în faptul că soţia lui stătea culcată o lovitură îndreptată intenţionat împotriva lui de către Renwick. Ce infernală neobrăzare din partea lui! Dar am să-i dau o lecţie, am să-l învăţ eu să se mai amestece în treburile mele!

De la teribila boală a fiicei sale, îl ura de moarte pe Renwick de pe urma mustrărilor ce i le făcuse acesta în cursul memorabilei întrevederi, cu ocazia căreia el, Brodie, refuzase să o viziteze şi să o ajute pe Mary în clipele când pneumonia îi punea viaţa în primejdie. O aprigă duşmănie ardea în el în timp ce-şi cântărea usturătoarele insulte pe care avea să le arunce în faţa adversarului său. Nicio clipă nu-i trecea prin minte că ar trebui să meargă s-o vadă pe soţia lui; ea nu era decât un pion neînsemnat în toată această partidă; şi îndată ce avea să-l fi învăţat minte pe Renwick, ea urma negreşit să se scoale din pat şi să-i pregătească masa de prânz – şi nu o masă oarecare, ci una deosebit de reuşită, pentru a compensa defecţiunea de la începutul zilei.

— Da! Am să-l pun la locul lui, mormăia mereu. Am să-i trântesc onorariul în obraz şi am să-i spun să spele putina.

Pornirea lui era atât de violentă, încât abia reuşea să înghită micul dejun; de altfel, această masă era departe de a-i aţâţa pofta. Porridge-ul era afumat şi apos, iar Brodie se uita posomorât la bătrâna lui mamă care, cu fusta suflecată şi prinsă în talie peste juponul vărgat, făcea mare zarvă cu pregătirile ei.

— Porridge-ul e de nemâncat, se răţoi încruntat la ea. Nu e bun nici de dat la porci.

Nimic nu-i plăcea. Pâinea prăjită era prea moale şi cleioasă, ceaiul – cu care trebuia să se mulţumească în locul cafelei sale favorite – era slab şi nu fusese făcut cu apă clocotită, oul fiert era ca de piele, iar slănina prăjită ca de cenuşă.

— O să trebuiască să se scoale, strigă el tare. Nu pot să tolerez aşa ceva. Mă otrăveşti cu carnea asta!

Căminul era necurăţat, ghetele lui nefăcute, se tăiase în obraz răzându-se. Se ridică furios de la masă şi se aşeză în fotoliu ca să-l aştepte pe Renwick. Urmărea cu un aer dezgustat mişcările stângace de femeie bătrână ale maică-sii şi tresări iritat la zgomotul unui castron

spart, care răsună în oficiu. Apoi, văzând-o pe Nessie învârtindu-se prin cameră, o trimise, pe un ton aspru, la şcoală. Fata întârziase cel puţin o oră şi sperase să rămână neobservată cu această rară ocazie sau poate să fie scutită; Brodie însă îi porunci să se ducă, şi Nessie îşi luă tălpăşiţa, fără a încerca să protesteze. Matthew nu se arătă, ci rămase ascuns în camera lui. În odaia Mamei domnea tăcere deplină.

Brodie nu reuşea să se potolească. Uitându-se la pendulă, văzu că era ora zece şi jumătate. Era în întârziere cu peste un ceas; prăvălia lui era deschisă acum, goală, nepăzită decât de băiatul acela tont şi neglijent, în stare doar să se zgâiască fără folos la orice persoană care ar intra; îşi spuse însă apoi cu amărăciune că faptul că lipsea de acolo nu avea multă importanţă, ba chiar niciuna; erau atât de rari acum clienţii care intrau în magazinul lui!

Se ridică şi începu să umble încoace şi încolo. Bucătăria i se părea oarecum străină în această lumină; acum, când era scos din rosturile lui, totul îi făcea o impresie stranie şi neobişnuită. Smulgerea de la deprinderile sale zilnice, care intervenea atât de repede după întâmplările nefireşti din ajun, îi dădea o senzaţie de monstruoasă irealitate, care încurca mintea lui greoaie, iar enervarea pricinuită de această buimăceală aţâţa şi mai mult nestăpânita lui mânie. Agitat ca un tigru într-o cuşcă, măsura neîncetat în lung şi în lat vestibulul. Cu cât aşteptarea se prelungea, cu atât furia lui sporea; vrând parcă să grăbească sosirea lui Renwick, el sfârşi prin a trece în salon şi a se uita iritat pe fereastră. Apoi îl izbi deodată gândul că dacă doctorul l-ar zări stând la pândă acolo, ar putea să vadă în aceasta un semn de slăbiciune din partea lui; această odioasă idee îl făcu să se retragă în grabă de la geam şi să se întoarcă în bucătărie, unde se sili din nou să se aşeze în fotoliu, impunându-şi o aparenţă de calm. Impasibil la exterior, dar fierbând pe dinăuntru, rămase în aşteptare: singurul semn al nerăbdării sale arzătoare era mişcarea

piciorului său, care umplea încăperea cu sunetul unui ciocănit neîncetat.

La ora unsprezece clopoţelul de la uşă se auzi sunând. Ca un alergător care a aşteptat de mult semnalul de plecare spre a da drumul energiei sale reţinute, Brodie sări în picioare, se îndreptă spre uşă şi, cu un gest sfidător şi plin de avânt, o deschise brusc până la perete. Masa enormă a corpului său umplea deschizătura, împiedicând trecerea.

— Ce e? mârâi el. Ce doreşti?

Doctorul Renwick stătea calm pe prag, într-o ţinută impecabilă, profilându-se demn în cadrul uşii. În spatele său se vedeau valetul lui, căluţul bine îngrijit şi eleganta lui cabrioletă. Cu acea siguranţă de sine pe care i-o dădea acum numeroasa şi rentabila lui clientelă, nu făcu nici cea mai mică mişcare să arate că ar fi voit să intre, ci stătu liniştit un timp apreciabil, înainte de a răspunde pe un ton amabil:

— A, domnul Brodie în persoană, în dimineaţa asta, pe cât văd!

— Nu te lega de mine, spuse Brodie cu un aer morocănos. Pentru ce-ai venit?

— Sunteţi, într-adevăr, chintesenţa politeţii, zise Renwick liniştit. Nu v-aţi schimbat de la ultima noastră întâlnire, în orice caz, nu în bine.

— Scopul dumitale, domnule? gâfâi Brodie chinuit. Slăbeşte-mă cu astfel de trăncăneli. Răspunde-mi pe şleau.

— Prea bine! Pentru că-mi vorbiţi atât de deschis, am să fac la fel. Am venit aici astă-noapte, la cererea stăruitoare a fiului dumneavoastră şi cam împotriva voinţei mele, ca s-o văd pe soţia dumneavoastră; şi cu toate că vreţi să-mi daţi impresia că nu ştiţi nimic despre acest lucru, sunt convins că aveţi cunoştinţă de el. Se opri un moment, scuturându-şi neglijent cu mănuşa un fir de praf de pe mânecă, şi continuă apoi: îmi propusesem să îi fac în dimineaţa asta o ultimă vizită – apăsă pe cuvântul

ultimă – spre a confirma, printr-un examen mai amănunţit, întristătorul diagnostic pe care l-am pus astă-noapte.

Brodie se uită chiorâş la el. Tonul distant şi netulburat al lui Renwick îl scotea din sărite infinit mai mult decât ar fi făcut-o orice explozie de furie. Unei asemenea ieşiri i-ar fi putut răspunde cu aceeaşi violenţă. Dar mintea lui greoaie era tot atât de neputincioasă faţă de inteligenţa rece a interlocutorului său, ca o măciucă împotriva unei spade sclipitoare; era înţepat în zece locuri înainte de a putea învârti în aer arma grea a ripostei sale.

Într-adevăr, medicul aproape că îl dezarmase prin declaraţia că nu avea intenţia să facă şi alte vizite, şi îl pusese puţin pe gânduri pe Brodie prin aluzia la starea bolnavei.

— Atunci, ce-ai găsit la nevastă-mea? întrebă el cu batjocură, schimbându-şi fără a-şi da seama atitudinea. Îi place mult să stea în pat.

Renwick ridică uşor din sprâncene, fără să scoată o vorbă, dar această reacţie aproape imperceptibilă fu de ajuns spre a-l face imediat pe celălalt să simtă cât de lipsită de gust fusese reflecţia sa. Înfuriat de această manifestare tăcută de dispreţ, Brodie recurse iute la mijlocul de care se servea în chip inevitabil când se simţea la strâmtoare: acela de a-l insulta pe adversar.

— Nu mă zeflemisi cu mutrele dumitale ţâfnoase! strigă el. Eşti destul de urât şi aşa.

Renwick continuă să-l privească cu răceală. Majoritatea oamenilor erau siliţi, din cauza staturii lor să se uite în sus la James Brodie, şi acest fapt îl încânta; îl făcea să se simtă superior şi în stare de a-i domina. Renwick însă era tot atât de înalt ca şi el, iar poziţia sa ceva mai ridicată pe pragul de afară răsturna ordinea obişnuită a lucrurilor, făcând ca el să fie acela care se uita de sus la Brodie.

— N-am de gând să-mi mai pierd vremea aici, spuse în sfârşit pe un ton glacial. Dacă nu aveţi treabă, eu, unul, am. În starea dumneavoastră de spirit nu puteţi judeca

raţional. Aveţi o iluzie a grandoarii care vă face să pretindeţi ca toată lumea să tremure în faţa dumneavoastră; mie însă, slavă Domnului, nu! Înţelegeţi acest lucru, dacă sunteţi în stare. Şi acum, bună ziua!

Se întoarse pe călcâie, dând să coboare treptele de la intrare. Brodie însă îl apucă de braţ strigând:

— Stai! Stai!

Conversaţia nu decursese aşa cum îşi închipuise el. În gândul lui, se văzuse lăsându-l în silă pe Renwick să intre în casă, după ce acesta s-ar fi ploconit servil în faţa lui; demnitatea lui jignită ar fi primit astfel satisfacţia cuvenită. Simţea în adâncul fiinţei lui că trebuie să afle părerea doctorului despre starea soţiei sale şi, cu toate că, din capul locului, dorise să-i facă pe Renwick să se simtă ca un servitor care poate fi concediat cu dispreţ după ce i-ai plătit simbria, nu voia să fie lăsat în totală necunoştinţă despre caracterul bolii doamnei Brodie.

— Nu pleca aşa! strigă. Nu mi-ai spus ce are nevastă-mea. La ce te plătesc, dacă nu eşti în stare să-mi explici pentru ce ai venit astă-noapte. Trebuie să te justifici într-un fel.

Renwick îşi întoarse cu dispreţ privirea.

— Chestiunea onorariului nu a fost ridicată, pe cât ştiu. Cât despre cealaltă problemă, v-am spus că am să vă comunic diagnosticul meu definitiv după un nou examen amănunţit. Şi, desprinzându-se din mâna lui Brodie care-l reţinea, porni din nou să coboare treptele.

— La naiba cu toate, atunci! strigă Brodie deodată, intră şi fă ce vrei. De vreme ce eşti aici, putem, la urma urmei, să ne folosim de dumneata.

Renwick reveni agale şi-i spuse cu exasperantă suavitate:

— Deoarece mă rugaţi, am să intru, dar să fim bine înţeleşi, o fac numai de hatârul soţiei dumneavoastră. Se strecură apoi pe lângă corpul mătăhălos din faţa lui şi urcă repede scara.

Brodie rămase în urmă în vestibul, spumegând de furie

şi perplex. Îşi încruntă fruntea, îşi frecă nehotărât bărbia, întinse mâna ca să închidă uşa din faţă, dar renunţă apoi, gândindu-se cu jignire că ar însemna aproape să se înjosească dacă ar închide-o în urma lui Renwick.

— Să şi-o închidă singur, mormăi. Tot n-o să stea mult. Are să iasă îndată, şi atunci de-a binelea.

Îşi aruncă ursuz ochii prin uşa deschisă spre echipajul elegant al doctorului, oprit în faţa porţii, observând cu o privire sumbră şi invidioasă picioarele fine ale căluţului, pieptul lui musculos, gâtul frumos arcuit. Evaluă exact banii pe care îi reprezenta acest splendid animal, cabrioleta solid construită, ca o trăsură, livreaua elegantă a valetului, ba până şi jobenul cu cocardă, cochet înfipt pe capul lui; şi aceste dovezi intangibile ale bunăstării lui Renwick îi fură amare ca fierea. Îşi întoarse privirea cu o smucitură şi începu să se plimbe încoace şi încolo în vestibul. Oare n-o să mai coboare niciodată? se întrebă el. Ce şi-o fi închipuind, de zăboveşte atâta acolo?

Reflecta nerăbdător la cele ce se vor fi petrecând în camera soţie sale, căutând să-şi imagineze crispat în ce consta examinarea. Deşi nevastă-sa nu mai însemna nimic pentru el din punct de vedere sexual şi deşi o repudiase în chip umilitor, gândul că un alt bărbat îşi făcea de lucru cu ea – cum se exprima el în cugetul său – îl înfuria. Putea să fie bătrână, veştejită, uzată, dar era totuşi proprietatea lui, bunul lui, obiectul lui. Nu va mai avea nevoie niciodată de această posesie, nu se va mai folosi de acest bun, şi totuşi ea trebuia să rămână pe de-a-ntregul şi cu supunere a lui şi numai a lui. Aceasta îi era mentalitatea şi, dac-ar fi trăit în altă epocă, el şi-ar fi nimicit cu siguranţă toate amantele de care s-ar fi săturat, din teama perversă că ele ar fi putut cădea în mâinile altuia. Gânduri ridicole şi abominabile începeau să-l frământe acum.

— Pe legea mea, exclamă el, dacă nu coboară îndată, am să urc eu!

Dar nu urcă. În dispreţul rece al lui Renwick, ceva îi

îngheţase pornirile animalice şi cu toate că nu se temea, fireşte, de nimeni, fermitatea caracterului şi mintea acestuia îi erau atât de superioare, încât îl dominau, ba chiar îl subjugau. Un spirit mai înalt, neînfricoşat, trezea totdeauna în el o vagă neîncredere şi un sentiment de umilinţă, premergătoare unei uri şi unei antipatii neînfrânate, care, spre paguba lui, paraliza chiar şi puţina judecată de care era condus de obicei în acţiunile lui. Şi, astfel, continuă să fiarbă şi să tropăie în vestibul până când, după o aşteptare de o jumătate de ceas, îl auzi în sfârşit pe Renwick ieşind din camera Mamei. Privindu-l pe medic în timp ce acesta cobora scara, Brodie simţi nevoia imperioasă de a-şi manifesta via lui nemulţumire:

— Spuneai că eşti grăbit, rânji el. Ce mult ţi-a trebuit!

— Desigur, nu prea mult pentru o ultimă vizită, răspunse Renwick impasibil.

— Ei, ce are? întrebă Brodie repezit. Sunt sigur că i-ai băgat în cap tot soiul de idei năstruşnice în timpul ăsta!

— Asta îmi aduce aminte că va trebui să-l aduceţi neapărat mâine pe medicul dumneavoastră de casă, urmă doctorul, pe un ton liniştit, trecând cu vederea remarca lui Brodie. Dacă doriţi, pot lua legătura cu el. Soţia dumneavoastră are nevoie de o îngrijire continuă şi atentă.

Brodie îl privi neîncrezător, spunând apoi în batjocură:

— Te pomeneşti că are nevoie şi de o infirmieră!

— Fireşte că ar avea nevoie, sărmana de ea! Bineînţeles, adăugă Renwick cu calm, dacă vă puteţi permite acest lucru.

Brodie văzu în aceasta o insinuare umilitoare.

— Ia seama, gâfâi el, te-am întrebat ce are!

— Un cancer avansat şi incurabil la abdomen, spuse Renwick încet.

La acest înfiorător cuvânt, Brodie rămase cu gura căscată.

— Cancer! îngăimă el. Cancer! Cu toată stăpânirea de sine, păli uşor la faţă, silindu-se însă să-şi revină. Nu e

adevărat! strigă el. Încerci să te răzbuni pe mine! Vrei să mă sperii cu minciuna asta blestemată!

— Aş vrea să fie o minciună, dar m-am convins, fără nicio umbră de îndoială, că diagnosticul meu e exact, zise Renwick cu tristeţe. Nu e nimic de făcut pentru această fiinţă nefericită, decât să i se uşureze durerile. Nu are să se mai ridice niciodată din patul în care zace.

— Nu te cred! mârâi Brodie. Nu dau nici atât pe părerea dumitale! spuse el, plesnind din degete sub nasul doctorului, de parc-ar fi pocnit din bici. Îi păsa, în fond, mai puţin de groaznica boală de care putea fi lovită soţia lui, decât de poziţia umilitoare în care, după cum îşi închipuia el, Renwick căuta să-l pună. Am să obţin o părere mai vrednică de crezare decât a dumitale, strigă el. Am să-l chem pe doctorul meu. Te întrece de o mie de ori prin ştiinţa lui! Dacă e bolnavă, are s-o vindece!

Renwick îşi lăsă capul în jos.

— Doresc din tot sufletul să fie în stare, dar trebuie să vă spun – adăugă el pe un ton serios – că în medicină baza oricărui tratament e odihna şi lipsa de griji.

— Mulţumesc pentru nimic, strigă Brodie cu asprime. Spune care-i taxa dumitale pentru toate balivernele astea? Cât îţi datorăm pentru faptul că i-ai spus să stea culcată? Şi îşi băgă mâna în buzunarul pantalonului.

În drum spre uşă, doctorul se întoarse şi, aruncându-i lui Brodie o privire pătrunzătoare, care dădea de înţeles că era pe deplin la curent cu nenorocita situaţie financiară a acestuia, îi spuse:

— Nimic! Zău, nu mi-ar trece prin cap să primesc ceva de la dumneavoastră în situaţia în care vă găsiţi în prezent! Se opri o clipă şi adăugă: Vă rog să nu uitaţi, n-am să mai vin decât dacă veţi trimite după mine. Apoi plecă.

Cu pumnii încleştaţi, Brodie urmări neputincios cu privirea silueta ce se depărta. Abia după ce cabrioleta dispăru din ochii lui, îi veni în minte o replică potrivită:

— Să trimit din nou după el! Nu are să mai pună

piciorul în casa asta! Bestia îndrăcită! Nu cred nicio vorbă din blestematele lui născociri! Minciuni şi numai minciuni! repetă, vrând parcă să se convingă pe sine.

Stătea nemişcat în vestibul, fără a şti ce să facă, dar în toată nehotărârea lui şi în ciuda dispreţului său voit pentru părerea lui Renwick, cuvântul de cancer îi revenea stăruitor în minte cu sinistra lui semnificaţie. Cancer la pântece! Aceasta i se părea forma cea mai oribilă a temutei boli. Cu toată neîncrederea pe care o afişase cu atâta vehemenţă, convingerea că lucrul era adevărat îl năpădea acum ca un val uriaş; începu să înşire punct cu punct dovezi de necombătut. Aşadar, aerul ei de suferinţă nu fusese simulat – manipulaţiile ei ascunse nu însemnaseră o necuviinţă, o mustrare la adresa lui, ci doar o necesitate demnă de milă.

Deodată fu izbit de un gând înfiorător. Oare flagelul îi fusese trecut şi lui? Necunoscând legile contagiunii sau infecţiei, se întreba dacă nu cumva fusese contaminat şi el; îşi aduse aminte cât de aproape de el dormise ea înainte, de contacte din trecut, şi se simţi impur. Fără să vrea, îşi lăsă ochii să alunece peste trupul lui vânjos, ca şi cum ar fi putut să-i dezvăluie vreun sinistru indiciu al bolii. Cercetarea îl linişti, dar, urmărindu-şi gândul, fu cuprins de un uşor resentiment împotriva soţiei sale. „N-ar fi putut să se supravegheze mai bine?” mormăi el, ca şi cum ea ar fi fost răspunzătoare, până la un punct, de propria ei nenorocire.

Se scutură şi îşi umflă pieptul bombat ca să gonească toate gândurile apăsătoare ce se ciocneau în capul lui. Fără a-şi da seama, trecu în salonul rece, nefolosit, şi se aşeză în această încăpere neospitalieră, apucându-se din nou să chibzuiască ce avea de făcut. Era, fireşte, obligat să-l cheme pe doctorul Lawrie, ca să dea urmare ameninţării adresate lui Renwick, cu toate că ştia dinainte că această contravizită era de prisos. Ameninţarea nu fusese, de fapt, decât o lovitură răutăcioasă, pornită din sentimentul lui de inferioritate, căci în adâncul conştiinţei

lui îşi dădea bine seama că Lawrie, ca medic, era mult mai nepriceput decât celălalt. Înţelegea, de asemenea, că era dator să meargă s-o vadă pe soţia lui, dar nu avea curajul să îndeplinească această datorie, căci acum când purta stigmatul acestei grozave boli, ea îi inspira şi mai multă repulsie ca înainte. Se dădea înapoi şi faţă de ea, şi de la penibila obligaţie de a o vizita. Abătându-şi repede gândurile de la dânsa, începu să examineze situaţia din casă. Ce încurcătură, îşi spunea; şi nu lipsită de asemănare cu starea în care se găsea comerţul lui! Faţa lui dură şi masivă căpăta încet o expresie aproape jalnică în perplexitatea ei, atenuându-i asprimea, gonind de pe ea amărăciunea, netezind încreţiturile frunţii. Dar această expresie înduioşată îi era destinată lui însuşi! Nu se gândea la soţia lui, ci la dânsul, îi era milă de sine, îl plângea pe James Brodie pentru necazurile ce-l încolţeau.

— Da, murmură cu blândeţe, noroc că în mijlocul tuturor acestor nedreptăţi te ţii ca un bărbat: ai şi tu de îndurat când şi când o supărare. Cu aceste cuvinte, se ridică şi urcă scara cu paşi rari şi grei; în faţa camerei Mamei se opri o clipă şi intră. Ea îl auzise venind şi se şi întorsese spre a-l primi cu un zâmbet rugător şi prevenitor.

— Iartă-mă, tată, murmură ea îndată, am făcut toate eforturile ca să mă scol, dar mi-a fost cu neputinţă. Îmi pare nespus de rău că ai fost atât de deranjat. Ai avut un mic dejun cumsecade?

Părea s-o vadă cu ochi noi, observând acum că faţa îi era lividă, tâmplele scobite, obrajii scofâlciţi şi că tot corpul ei se năruise brusc. Nu ştia ce să-i spună. De atâta vreme nu-i mai adresase vreo vorbă prietenoasă, încât nu se simţea în stare să rostească una. Şovăiala lui îl făcea să se simtă stingherit, nelalocul lui, absurd. Era făcut pentru a porunci, a pretinde, a pedepsi, a înfiera; nu era capabil să arate simpatie. Se uita la ea cu deznădejde.

— Sper că nu eşti supărat, tată, spuse sfioasă, interpretându-i greşit privirea. Am să fiu iarăşi în picioare

peste o zi sau două. Mi-a spus că am nevoie de puţină odihnă. Am să am grijă să nu fii deranjat mai mult decât trebuie.

— Nu sunt supărat, femeie, preciză el răguşit. Apoi, după o pauză, adăugă cu un efort: Trebuie să rămâi culcată până când vom vedea ce poate face doctorul Lawrie pentru tine.

Ea tresări imediat şi exclamă:

— O, nu! Nu, tată! Nu-l vreau pe el! Ţin atât de mult la doctorul Renwick, încât simt că mă va vindeca. E atât de bun şi de priceput! Doctoria pe care mi-a dat-o m-a făcut imediat să mă simt mai bine.

Brodie scrâşni neputincios din dinţi, în vreme ce ea nu înceta să protesteze. În trecut, i-ar fi trântit brutal în obraz hotărârea lui, lăsând-o s-o înghită cum ar fi putut. Acum însă, faţă de starea ei atât de neaşteptată, ca şi faţă de propria lui situaţie, nu ştia ce să spună. Decisese să-l cheme pe Lawrie, să-l trimită la dânsa, dar schimbându-şi cu un efort ideea, îi răspunse:

— Ei bine, o să ne mai gândim. Să vedem cum are să-ţi meargă.

Doamna Brodie îl privi cu îndoială, simţind că dacă i-l lua pe Renwick, ea nu avea să scape cu viaţă. Fusese încântată de siguranţa lui calmă; blândeţea neobişnuită a medicului o înviorase. Se simţea, fără a-şi da seama, atrasă de el şi pentru că o îngrijise pe fiica ei. El îi şi vorbise de Mary în cuvinte pline de laudă pentru răbdarea şi curajul de care fata ei dăduse dovadă în timpul grelelor încercări ale unei boli mortale. Acum, simţi îndată că soţul ei nu-i vedea cu ochi buni dorinţa, dar îl cunoştea prea bine spre a i se opune; căuta în grabă să-l îmbuneze:

— Ce vom face cu tine, James? zise ea. Ai nevoie să fii îngrijit cum trebuie, să ţi se respecte tabieturile.

— Are să meargă bine, reuşi el să spună, maică-mea are să-şi dea toată silinţa.

— Nu! Nu! insistă ea. Am chibzuit toată dimineaţa. Am să mă scol de îndată ce-mi va fi posibil. N-am putea însă,

între timp, să angajăm o fată, pe cineva, care să-ţi gătească mâncarea aşa cum îţi place ţie? Aş putea să-i spun... să-i spun exact ce are de făcut... cum trebuie preparată supa ca să fie pe gustul tău, cum trebuie potrivit porridge-ul, cum să-ţi aerisească flanelele şi...

Brodie o întrerupse clătinând hotărât din cap, în semn de protest. Nu-şi dădea ea seama că o servitoare trebuie plătită? Îşi închipuia, poate, că aduna banii cu sacul? Ar fi vrut să-i dea un răspuns tăios, care să pună capăt acestei pălăvrăgeli. „Mă ia oare drept un copilaş neajutorat? se întrebă el. Crede, poate, că treburile casei nu pot merge fără ea?” Ştia însă că dacă ar fi deschis gura, i-ar fi trântit o ripostă brutală – întorsăturile delicate îl depăşeau, de aceea îşi ţinu buzele lipite, pâstrând iritat tăcerea.

Încurajată de acest mutism, doamna Brodie îl privi atent, întrebându-se cu teamă dacă putea risca să atingă tema pe care o avea pe inimă. Blândeţea lui neobişnuită îi dădu curaj şi, respirând adânc, ea spuse brusc:

— James! Pentru ca să se ocupe acum de menaj... n-am putea oare... n-am putea s-o chemăm înapoi pe Mary?

Brodie tresări. Liniştea lui simulată nu era capabilă să reziste unei asemenea provocări; nemaiputându-se stăpâni, el strigă:

— Nu! Nici vorbă de aşa ceva! Ţi-am interzis să-i pronunţi măcar numele. Nu are să se întoarcă aici decât târându-se în genunchi. Eu să o rog să se întoarcă? Niciodată! Nici chiar dacă ai fi pe patul de moarte!

Ultimul cuvânt răsună în odaie ca un semnal de trâmbiţă, şi în ochii Mamei se ivi încet o expresie de spaimă.

— Cum vrei tu, James, spuse ea tremurând, dar te rog să nu rosteşti vorba asta grozavă. Nu vreau încă să mor. Am să mă fac bine. Am să mă scol în curând.

Optimismul ei îl exaspera. Nu-şi dădea seama că obiceiurile căpătate într-o jumătate de viaţă înrădăcinaseră într-însa sentimentul că era datoare să arate totdeauna în prezenţa lui această falsă voie bună;

nu înţelegea nici că dorinţa ei de a se scula din pat pornea din nevoia poruncitoare, simţită de ea, de a face faţă nenumăratelor îndatoriri care-i apăsau pe umeri.

— Doctorul n-a spus mare lucru, urmă ea ca să-l calmeze. A pomenit numai despre un fel de inflamaţie. Când aceasta are să dea înapoi, sunt sigură că am să-mi recâştig repede puterile. Nu pot să sufăr statul ăsta în pat. Sunt atâtea lucruri la care trebuie să mă gândesc! (Îşi făcea griji cu privire la plata datoriei ei.) Diferite nimicuri, cu care nimeni nu şi-ar bate capul afară de mine, se grăbi să adauge, ca şi cum s-ar fi temut ca soţul ei să nu-i ghicească gândul.

Brodie o privi cu un aer sumbru. Cu cât dânsa vorbea mai mult despre boala ei, cu atât se convingea că soarta ei era pecetluită; cu cât se ocupa ea de viitor, cu atât mai neroadă îi părea. Avea oare să fie tot atât de stupidă în pragul morţii cum fusese faţă de viaţă? Căuta cu disperare să găsească ceva de spus; dar ce-i putea spune acestei femei condamnate, care nu bănuia nimic?

Acum, atitudinea lui Brodie începu s-o intrige. Văzuse la început, cu recunoştinţă, în atitudinea lui calmă, o dovadă de indulgenţă în faţa bolii care o ţintuia în pat, ceva asemănător cu sentimentul care o făcea să circule prin casă în vârful picioarelor, în rarele ocazii când era bolnav şi îl îngrijea. Dar o ciudată expresie în privirea lui o tulbura acum, făcând-o deodată să-l întrebe:

— Doctorul nu ţi-a spus nimic despre mine, nu-i aşa? Nu ţi-a comunicat niciun lucru pe care să-l fi ascuns faţă de mine? Mi se pare că a zăbovit multă vreme jos, înainte să-l aud plecând cu trăsura.

Brodie o privi năuc. Mintea lui absentă părea să reflecte de foarte departe, încet, cu indiferenţă, asupra întrebării, fără a reuşi să găsească un răspuns potrivit.

— Spune-mi, James, dacă ţi-a comunicat ceva! strigă plină de nelinişte. Aş prefera să ştiu. Spune! Toată înfăţişarea ei se schimbase. Comportarea calmă şi încrezătoare dinainte făcuse loc tulburării şi agitaţiei.

Brodie venise în camera ei fără vreo idee precisă asupra atitudinii pe care o va adopta. Nu avea nici simpatie, nici tact, iar acum nici abilitatea de a inventa o minciună. Se simţea neliniştit, ca un animal prins în capcană, în faţa fiinţei firave, cu obrajii îngălbeniţi, ce zăcea în pat, şi se înfurie fără să-şi dea seama.

— Nu-mi pasă ce gândeşte el! se trezi spunând cu asprime. Un om ca dânsul ar fi în stare să spună că eşti pe moarte când te-ar durea o măsea. Nu ştie nimic, mai puţin decât nimic. Nu ţi-am spus că am să ţi-l aduc pe Lawrie?

Cuvintele lui mânioase, prost alese, o loviră ca un trăsnet, înţelese îndată, înţelese cu groază, fără umbră de îndoială, că boala ei era mortală. Se cutremură, şi un văl de spaimă îi întunecă vederea ca un vag şi sumbru prevestitor al giulgiului opac al nefiinţei.

— Ţi-a spus, aşadar, că am să mor? îngăimă ea.

O fixă cu privirea, mâniat de situaţia în care se vedea pus. Cuvinte nestăpânite îi curgeau acum de pe buze:

— Încetează odată să vorbeşti despre acest ticălos! S-ar zice, auzindu-te, că e Atotputernicul în persoană. Dar nu a acaparat toată ştiinţa! Dacă nu e în stare să te vindece se mai găsesc şi alţi doctori la Levenford! La ce bun să faci atâta caz despre asta?

— Înţeleg, înţeleg acum, şopti ea. N-am să mai fac caz de aici înainte.

Întinsă liniştită pe pat, se uita la el şi dincolo de el; privirea ei părea să pătrundă prin pereţii micii camere, căutând cu spaimă spre depărtări necuprinse. După o lungă tăcere, spuse parcă pentru sine:

— N-o să fie o mare pierdere pentru tine, James! Sunt sleită şi uzată. Apoi şopti încet: Dar, vai, Matt, fiul meu, cum am să te părăsesc?

Se întoarse în tăcere spre perete şi spre taina gândurilor ei, lăsându-l în picioare, în spatele ei, cu faţa mohorâtă şi înnorată. O clipă, el privi cu o expresie buimăcită conturul trupului ei vlăguit, apoi, fără a scoate

o vorbă, ieşi greoi din odaie.

12

O bruscă izbucnire a razelor soarelui de august prin vălul diafan, întins de ultimele picături ale unei scurte averse, împrăştia peste High Street o ceaţă luminoasă, în vreme ce briza proaspătă, care gonise din calea soarelui norii groşi şi lânoşi, mâna ploaia mai departe, într-o pâclă cu reflexe aurii.

— Plouă cu soare, plouă cu soare! cânta un grup de băieţi, trecând în goană pe strada ce se zbicea, pentru a se scălda în Leven.

— Uite, strigă unul din ei pe un ton solemn, un curcubeu! şi arătă cu degetul un arc perfect care, asemenea toartei subţiri a unui coş de târguieli, încununa cu strălucirea lui tot lungul străzii. Toată lumea se opri ca să contemple curcubeul. Îşi desprindeau privirile de suprafaţa cenuşie a pământului, ridicându-le spre cer, dădeau din cap, zâmbeau cu bucurie, scoteau exclamaţii admirative şi îşi strigau de pe un trotuar spre celălalt:

— Frumoasă privelişte!

— Ce culori minunate!

— Îl face marţ pe bătrânul Couper, cu prăvălia lui de vopsele!

Farmecul neaşteptat al fenomenului îi încânta, înălţându-le, fără ca ei să-şi dea seama, spiritele deasupra preocupărilor banalei lor existenţe, iar când îşi coborau din nou privirile, imaginea acestui splendid arc sclipitor le rămânea întipărită, însufleţindu-i pe durata zilei ce-i aştepta.

Pe uşa „Pajurii Wintonului”, James Brodie ieşi în această lumină strălucitoare. Nici gând să vadă curcubeul. Porni posac, cu pălăria trasă pe ochi, cu capul în piept, cu mâinile adânc înfipte în buzunarele hainei, fără să se uite nici în dreapta, nici în stânga şi nesalutând pe nimeni, cu

toate că zeci de priviri se întoarseră după el. În timp ce înainta cu paşi greoi pe trotuar, masiv ca un armăsar, simţea că „ei” – aceşti mojici curioşi şi indiscreţi – se uitau cercetător la dânsul; ştia, cu toate că nu lua în seamă faptul, că persoana lui era în centrul atenţiei lor. Încă de câteva săptămâni i se păruse că el şi prăvălia lui, care se ducea de râpă, deveniseră în oraş focarul unei curiozităţi ciudate şi nefireşti, că locuitorii, din care pe unii îi cunoştea, iar pe alţii nu-i văzuse niciodată până atunci, dădeau ostentativ târcoale magazinului său, aruncându-şi ochii făţiş, iscoditor şi cu răutate în interiorul lui. De acolo, din întunericul biroului său, îşi închipuia că aceste priviri scrutătoare voiau să-şi bată joc de el: îşi strigase în gura mare sieşi: „Lasă-i să se uite, tâmpiţii, ticăloşii! Lasă-i să se zgâiască la mine până li s-o urî. Am să-i fac eu să vadă ceva!” Ghiceau ei oare – se întreba el acum cu amărăciune, pe când îşi urma drumul – că venea de la o serbare, că celebrase ultima zi a comerţului său? Bănuiau ei oare că închinase, cu un umor feroce, un număr apreciabil de pahare pentru prăbuşirea lui materială? Zâmbea sinistru, gândindu-se că în ziua aceea încetase de a fi pălărier, că în curând avea să-şi părăsească pentru ultima dată biroul şi să trântească definitiv şi irevocabil uşa prăvăliei în urma lui.

În cealaltă parte a străzii, Paxton îi şopti vecinului său:

— Priveşte repede... Iată-l pe Brodie! Şi împreună, se uitară îndelung la omul vânjos de pe celălalt trotuar. Într-un fel, îmi pare rău de el, urmă Paxton, decăderea nu-l prinde.

— Nu! aprobă celălalt. Nu e omul care să-şi poată suporta ruina.

— Cu toată forţa şi puterea lui, reluă Paxton, are în el ceva de om slab şi neajutorat. A fost o lovitură grozavă pentru el. Observă cum s-a încovoiat din umeri; s-ar zice că poartă o povară în spinare.

Vecinul clătină din cap:

— Eu văd altfel lucrurile decât dumneata. Şi-a pregătit

de multă, multă vreme soarta asta. Ceea ce nu pot să sufăr la el e trufia lui întunecată şi urâcioasă, care tot mai creşte. E un fel de boală care devine din ce în ce mai gravă. Şi toate astea fără niciun rost. De-ar putea să se vadă singur aşa cum îl văd alţii, poate că i-ar mai cădea nasul.

Paxton se uită cu înţeles la celălalt.

— Eu unul n-aş vorbi de dânsul în felul ăsta, spuse el încet. E un lucru riscant chiar numai să şopteşti aşa ceva despre James Brodie, şi în situaţia de acum mai mult încă decât de obicei. Dacă te-ar auzi, s-ar repezi la dumneata şi te-ar face praf.

— Nu ne aude, răspunse celălalt cam stingherit, adăugând apoi: Se vede cât de colo că a băut din nou. Sunt oameni pe care nenorocul îi face să-şi vină în fire; pe el, dimpotrivă, îl împinge în direcţie opusă.

Se întoarseră din nou amândoi, uitându-se după silueta ce se depărta încet. După o tăcere, Paxton întrebă:

— Ai mai auzit ceva despre starea nevesti-sii?

— Nu, absolut nimic. Pe cât ştiu, nu o vede nimeni. Câteva doamne din comunitate au vrut să-i ducă puţină marmeladă şi câteva dulciuri, dar Brodie le-a ieşit înainte la poartă şi le-a spus să plece, ba mai mult, le-a aruncat în obraz toate bunătăţile pe care le aduseseră.

— Nu mai spune! Da, nimeni nu are voie să-şi bage nasul în treburile lui şi ale celor de la el din casă! exclamă Paxton. Se opri apoi şi întrebă: E un cancer, nu-i aşa, John?

— Da, aşa se pare!

— Ce boală îngrozitoare!

— Ascultă, zise celălalt depărtându-se, e grozav, desigur; dar, după părerea mea, faptul că e legată cu trup şi suflet de un om ca James Brodie e mai îngrozitor pentru biata femeie decât însăşi boala.

Între timp, Brodie intrase în prăvălia lui. Paşii săi răsunau zgomotos în localul aproape gol, în care nu mai rămăsese decât a zecea parte din stocul său, restul fiind

lichidat mulţumită interesului şi bunăvoinţei arătate de Soper. Băiatul, prea puţin vizibil şi aşa, dispăruse cu totul şi Brodie se afla singur în încăperea părăsită şi tristă, în care firele unei pânze de păianjen se întindeau peste cutiile rămase pe rafturi, mărturie mută a decăderii totale a comerţului său. Stând acum în mijlocul acestei pustiiri, el o repopula, fără voia lui, cu figurile din trecut, din acele zile măreţe, când circula cu un aer nobil prin prăvălie, dispreţuind pe clienţii săi mai modeşti, dar tratând amabil şi de la egal la egal toate persoanele importante şi de rang. I se părea de neînţeles că aceştia nu mai erau decât umbre trăind numai în imaginaţia lui, că nu mai avea să-i fie dat să râdă, să glumească, să stea de vorbă cu ei în acest local, în care se desfăşurase timp de douăzeci de ani viaţa lui de fiecare zi. Era acelaşi magazin, el însuşi era acelaşi om, şi totuşi aceste fiinţe vii se depărtaseră încet şi în chip misterios de el, nelăsând în urma lor decât amintiri vagi şi dureroase. Cei câţiva clienţi vechi, nobili de ţară mai ales, care îi rămăseseră credincioşi, nu făcuseră, pare-se, decât să prelungească chinul decăderii lui; şi acum, când totul se sfârşise, un val imens de furie şi mâhnire îl năpădea. Încreţindu-şi fruntea joasă, încerca în zadar să înţeleagă cum de ajunsese aici, să analizeze chipul în care se produsese această stranie şi inimaginabilă schimbare. Într-un fel, o admisese şi dânsul! Un oftat convulsiv, involuntar, îi scutură enormul torace, apoi, mâniat şi dezgustat de această slăbiciune, el scrâşni din dinţi, rânjindu-se până la gingii, şi trecu încet în biroul lui. Niciun ziar, nicio scrisoare nu se afla pe masă, aşteptând să le acorde atenţia lui plină de dispreţ; doar un strat gros de praf acoperea totul. Totuşi, pe când stătea în această încăpere neîngrijită, asemenea apărătorului unei cauze pierdute, pe care sfârşise prin a o părăsi, o urmă de melancolică uşurare se amestecă cu regretul lui; îşi dădu seama că incertitudinea acestei lupte neloiale luase sfârşit şi că greutăţile cele mai mari îl aşteptau de acum înainte.

Banii pe care şi-i procurase ipotecându-şi casa se isprăviseră; cu toate că întinsese de ei până la ultima lăscaie, mijloacele lui erau acum complet epuizate. Totuşi, îşi spunea el, se achitase până la ultimul gologan de toate obligaţiile; nu datora nimănui niciun ban, şi, deşi era ruinat, evitase cel puţin ruşinea de a fi declarat falit. Se aşeză în fotoliu, fără a ţine seama de praful ce-l acoperea şi sinchisindu-se prea puţin de norul ce se ridică în jurul lui, aşternându-se apoi pe hainele sale – până într-atât îşi neglija acum aspectul şi ţinuta. Era neras, şi pe fondul hirsut şi negru al obrazului său, albul ochilor lucea sălbatic; unghiile îi erau rupte şi roase până la carne, ghetele nelustruite, iar cravata, lipsită de acul înfipt de obicei în ea, era pe jumătate desfăcută, ca şi cum, din nevoia de a respira mai liber, i-ar fi slăbit nodul dintr-o singură mişcare. Hainele îi atârnau şi ele în dezordine, căci în dimineaţa aceea se îmbrăcase negândindu-se la altceva decât să plece cât mai repede. Într-adevăr, principala lui grijă era acum aceea de a părăsi în cea mai mare grabă o casă în care răsunau brusc strigăte de durere ce-i tulburau liniştea, o casă în care domneau zăpăceala şi dezordinea, care era plină de vase nespălate şi de miros de doctorii, o casă în care mâncarea prost gătită şi neglijent servită îl umplea de greaţă, iar un fiu plângăreţ şi o bătrână nepricepută îl scoteau din sărite. Pe când şedea, îşi băgă deodată mâna în buzunarul dinăuntru al hainei şi scoase cu grijă din el o mică sticlă turtită. Apoi, fără a se uita la ea, apucă dopul cu dinţii lui puternici şi, înălţându-şi cu o smucitură capul, destupă sticla. Pocnitura bruscă a dopului răsună în liniştea încăperii. Ducând gâtul sticlei la buzele rotunjite ca o cupă, şi ridicându-şi treptat cotul, Brodie trase o lungă înghiţitură, care-i alunecă gâlgâind pe gâtlej, după care, inspirând adânc printre dinţi, aşeză sticla pe masă, aţintindu-şi ochii asupra ei. Nancy fusese aceea care o umpluse pentru el. Privirea i se lumină imediat, ca şi cum sticla ar fi oglindit chipul ei. Bună fată era Nancy! Îi uşura

melancolia, îi alina descurajarea; în ciuda nenorocirilor lui, nu avea să renunţe la ea niciodată; o va păstra orice s-ar întâmpla. Încercă să întrevadă viitorul, să făurească planuri, să decidă ce avea de făcut, dar în zadar. De îndată ce se apuca să reflecteze adânc, spiritul lui se pierdea în cele mai îndepărtate şi absurde digresiuni. Viziuni fugitive ale tinereţii îi răsăreau în faţa ochilor – zâmbetul unui băiat care fusese tovarăşul lui de joacă, zidul cald şi însorit în crăpăturile căruia, împreună cu alţi băieţi, prinsese bondari, fumul ce ieşise din ţeava puştii lui când împuşcase pentru prima dată un iepure; auzea şuieratul coasei, gângureala guguştiucilor, râsul strident al unei bătrâne din sat.

Scuturând din cap, el goni aceste vedenii, trase o nouă înghiţitură din sticlă, gândindu-se pe îndelete la imensa mângâiere pe care alcoolul o însemna pentru el. Deprimarea lui scăzu, buzele i se încreţiră într-un zâmbet ironic, iar „ei”, detractorii lui neauziţi, adversarii lui veşnic prezenţi în cugetul lui i se părură mai demni de dispreţ şi mai jalnici ca oricând. Pe urmă, în această nouă stare de spirit, îi veni deodată o idee strălucită care, după o chibzuire mai adâncă, îl făcu să râdă scurt şi batjocoritor. Acum, când ochii întregului oraş erau aţintiţi asupra lui, pândindu-i iscoditori nenorocirile, aşteptându-se să-l vadă furişându-se ruşinat de pe scena prăbuşirii sale, avea să le arate totuşi cum ştie James Brodie să-şi întâmpine înfrângerea. Le va oferi drept punct culminant un spectacol care să-i facă să-şi holbeze ochii lor de spioni. Goli cu patimă sticla de whisky până la fund, fericit că-i venise în sfârşit o inspiraţie care-l împingea la fapte, încântat de a trece, în locul meditaţiei sale infructuoase, la o acţiune precisă, oricât de extraordinară avea să fie ea. Se ridică şi, împingându-şi violent fotoliul, care se răsturnă, trosnind, cu picioarele în sus, trecu în prăvălie. Scrutând cu duşmănie cutiile ce se mai aflau stivuite în spatele tejghelei, înaintă spre ele şi se apucă să împrăştie în grabă pe jos conţinutul lor. Cu o nestăpânită sete de

distrugere, lăsă să cadă din ele pălării de tot soiul. Fără a se osteni să deschidă liniştit cutiile, mâinile lui enorme le apucau cu turbare, rupând cartonul de parc-ar fi fost de foiţă, trăgând de ele şi sfâşiindu-le ca şi cum ar fi dezmembrat într-un acces de frenezie trupurile vrăjmaşilor săi ucişi. Arunca bucăţile în toate direcţiile cu mişcări violente, până când umplură încăperea, aşternându-se în jurul picioarelor lui ca un troian de zăpadă. În sfârşit, după ce goli brutal fiecare cutie de conţinutul ei, adună de pe jos grămada de pălării, le strânse, turtindu-le într-o masă informă, în braţele sale gigantice, şi înaintă triumfător spre uşa prăvăliei. O bucurie sălbatică puse stăpânire pe el. Cum pălăriile nu-i mai serveau la nimic, avea să le dea, să le împartă pe degeaba, făcându-le în ciudă duşmanilor săi de alături, stricându-le vadul şi dând acestui gest de nobilă dărnicie valoarea unei ultime fapte memorabile săvârşite de el pe această stradă.

— Hei, răcni el, cine doreşte o pălărie? Băutura îl făcuse să piardă orice reţinere, şi extravaganţa lui dementă nu era în ochii lui decât un act de sublimă măreţie. Profitaţi de o ocazie unică! strigă el cu gura schimonosită. Veniţi, oameni buni, veniţi cu toţii să vedeţi ce am pentru voi!

Era aproape de amiază, momentul când circulaţia pe stradă era cea mai intensă. Îndată, o mulţime de ştrengari se strânseră, plini de curiozitate, în jurul lui, iar în spatele acestui cerc, un număr din ce în ce mai mare de trecători începură să se adune tăcuţi şi neîncrezători, dar dându-şi coate şi schimbând între ei priviri grăitoare.

— Pălăriile sunt ieftine azi, urlă Brodie cât îl ţineau plămânii. Mai ieftine decât le-aţi putea cumpăra la panoptic, strigă el cu sinistră ironie, sperând că cei din magazinul vecin îi vor auzi batjocura. Vi le dau pe degeaba! Şi am să vă fac să le luaţi cu voie sau fără voie.

Se apucă îndată să întindă pălăriile mulţimii de curioşi. Era, cum spusese el, o adevărată pomană, şi fără a

scoate o vorbă, oamenii acceptau uluiţi aceste daruri, pe care nu le doreau şi de care nu aveau, poate, să se servească niciodată. Le era teamă să le refuze, iar Brodie, care vedea cu încântare cum îi domina, îi ţintea şi mai tare cu privirea, silindu-i să-şi lase ochii în jos când se întâlneau cu ai lui. Îşi satisfăcea şi îşi potolea în sfârşit o dorinţă primitivă, pe care o purta de mult în adâncul inimii lui. Se simţea în elementul lui, era centrul unei mulţimi care îi sorbea cuvintele, îi urmărea fiecare gest, ridica ochii spre dânsul cu gura căscată şi, îşi închipuia el, cu admiraţie. Ciudăţenia lui sălbatică şi înfricoşătoare îi împiedica să râdă; stăteau tăcuţi în faţa lui, privindu-l cu spaimă, gata să o rupă la fugă dacă i-ar veni cumva să se repeadă deodată asupra lor. Erau asemenea unor oi fascinate în faţa unui lup uriaş.

Acum însă, Brodie începu să se sature de a întinde pur şi simplu pălăriile şi simţi nevoia de a acţiona mai liber, mai nestăpânit. Se apucă deci să le lanseze oamenilor de la marginea grupului; pe urmă, în loc de a se mărgini să arunce pălăriile, porni să le proiecteze cu violenţă spre spectatorii din cercul format în jurul lui, fiind brusc cuprins de ură împotriva fiecăreia din aceste feţe albe şi inexpresive; deveneau duşmanii lui; şi cu cât îi dispreţuia mai mult, cu atât mai necruţător îi bombarda, dintr-o dorinţă nebună de a-i lovi şi de a-i împrăştia.

— Poftim, ţipa el, luaţi-le pe toate! Am isprăvit definitiv cu ele. M-am săturat de pălăriile astea blestemate, chiar dacă sunt mai bune şi mai ieftine decât acelea pe care le găsiţi alături. Mai bune şi mai ieftine! urla el neîncetat. Dacă nu le-aţi vrut înainte, am să vă fac să le luaţi acum.

Mulţimea se retrase în faţa violenţei şi preciziei tirului său, şi, în timp ce oamenii se dispersau, întorcându-şi capetele protestând, el îi urmări cu lovituri lungi şi razante.

— Să mă opresc? strigă el câinos. Nici nu mă gândesc. N-aveţi nevoie de ele, de fugiţi aşa? Pierdeţi o ocazie cu care nu o să vă mai întâlniţi cât îţi trăi.

Era încântat de zăpăceala pe care o provocase, iar când ajunseră dincolo de raza lui de acţiune, apucă o pălărie tare de borul ei şi o trimise rotindu-se pe panta dealului, unde, sub puterea vuitului ce sufla în urma ei, ea se rostogoli voios în continuare, ca o bilă într-o popicărie, lovindu-se în cele din urmă departe, în vale, de picioarele unui trecător.

— Admirabilă lovitură! strigă Brodie plin de mulţumire izbucnind într-un râs zgomotos. Am ochit minunat. Uite încă una, şi încă una!

Când lansă o nouă serie în urma primului proiectil, pălării de tot soiul porniră de-a rostogolul, sâltând, dansând, ţopăind, gonind şi urmărindu-se între ele pe pantă. S-ar fi zis că un uragan le smulsese brusc de pe capetele unei mulţimi de oameni; niciodată Levenfordul nu mai asistase la un spectacol atât de monstruos. Dar provizia lui Brodie era aproape epuizată şi, ţinând ultimul său proiectil în laba lui enormă, el se opri chibzuind şi cântărind arma lui supremă: o pălărie de pai rigidă, cu borul tare ca o scândură, care, în virtutea formei şi tăriei ei, i se păru demnă oarecum de o ţintă specială, corespunzătoare. Deodată, zări cu coada ochiului faţa palidă şi uluită a lui Perry, fostul lui ajutor, care privea din uşa magazinului vecin. Era deci acolo, gândi Brodie, el, şobolanul care-şi salvase pielea, părăsind corabia ce se scufunda; el, minunatul director al panopticului Mungo! Cu iuţeala fulgerului, lansă proiectilul plat, făcându-l să se învârtească asemenea unui disc, în obrazul livid şi speriat al lui Perry. Marginea tare şi dinţată a pălăriei îl izbi pe acesta drept în gură, spărgându-i un dinte; văzând sângele curgând şi pe tânăr sărind înspăimântat înapoi în prăvălie, Brodie, transportat de succesul tirului său, scoase un răget de triumf.

— Ai să fii potrivit acum ca să-ţi conduci păpuşile de ceară, dobitocule! De mult îţi datoram asta!

Vedea în această lovitură punctul culminant şi încheierea potrivită a unei rare şi strălucite demonstraţii.

Îşi ridică braţele în aer şi le agită cu nestăpânită bucurie; se întoarse apoi cu un rânjet de mulţumire şi intră înapoi în prăvălie. Contemplând pustiirea ei totală – căci nu rămăseseră decât resturile cutiilor de carton, zâmbetul de pe buzele lui încremeni încet într-o strâmbătură sardonică; totuşi nu se opri nicio clipă ca să judece. Călcând peste rupturile împrăştiate, trecu în cabinetul său, unde, cu aceeaşi pornire sălbatică de distrugere, scoase toate sertarele mesei, sparse de perete sticla goală de whisky şi răsturnă dintr-o singură opinteală masivul său birou. Privindu-şi cu sinistră satisfacţie opera, luă cheia de pe cârligul de lângă uşă, îşi apucă bastonul, trecu din nou cu capul ridicat prin prăvălie şi încuie în urma lui uşa de afară. Acest ultim gest îi dădu un sentiment atât de irezistibil că totul se sfârşise definitiv, încât cheia pe care o strângea în mâna îi apăru ca un obiect ridicol şi de prisos; după ce o scoase din broască şi o ţinu pe palmă, privind-o cu un aer stupid, se trase înapoi şi o azvârli cu putere pe deasupra acoperişului casei, trăgând cu urechea până când auzi pleoscăitul slab produs de căderea ei în râul din spate. N-aveau decât să intre în prăvălie cum or putea, îşi spuse Brodie cu amărăciune; el, în orice caz, isprăvise cu ea.

În drum spre casă, tot nu era în stare să judece serios sau, mai degrabă, refuza s-o facă; şi astfel continua să nu aibă nici cea mai vagă idee despre felul cum urma să-şi organizeze viitorul. Avea de întreţinut o casă frumoasă din piatră – încărcată de o grea datorie ipotecară –, o mamă bătrână şi neputincioasă, o soţie bolnavă şi un fiu netrebnic, avea de crescut o fiică tânără; dar afară de faptul că poseda o forţă fizică ce i-ar fi permis să smulgă din rădăcini un copac de dimensiuni respectabile, resursele de care dispunea spre a face faţă acestor răspunderi erau aproape nule. Nu vedea limpede lucrurile în această lumină, dar când exaltarea de care fusese cuprins îl părăsi, începu să-şi dea seama cât de nesigură era situaţia lui şi să simtă greaua ei povară. Ceea ce-l

deprima mai mult era faptul că nu avea bani în buzunar; de aceea, când, apropiindu-se de casă, zări în faţa ei o cabrioletă înaltă, bine cunoscută, trasă de un cal murg, se întunecă la obraz. „La naiba, mormăi el, iar a venit! Cum îşi închipuie el că am să-i pot plăti lunga socoteală pe care o tot face să crească?” Prezenţa trăsurii doctorului Lawrie la poarta lui îi amintea în chip iritant situaţia în care se afla, şi cum îşi propunea să intre neobservat în casă ca să evite o întâlnire neplăcută, fu cu atât mai plictisit să dea nas în nas cu doctorul în faţa uşii.

— Am fost s-o văd un moment pe buna dumitale soţie, domnule Brodie, spuse Lawrie cu afectată cordialitate. Era un om cu un aer important, corpolent, cu obraji umflaţi, o gură mică, roşie şi o bărbie scurtă, pe care nu reuşea s-o completeze un barbişon cărunt. Am încercat să-i ridic moralul, mă-nţelegi; trebuie să facem tot ce putem.

Brodie se uită tăcut la el, şi privirea lui sumbră spunea mai tăios decât în cuvinte: „Grozav ai mai ajutat-o, şarlatanule!”

— Nicio schimbare în bine, din păcate, se grăbi să continue Lawrie, însufleţindu-se oarecum sub căutătura severă a lui Brodie. Niciun progres. Ne apropiem, mă tem, de sfârşitul capitolului.

Era formula lui banală şi stereotipă spre a anunţa o moarte iminentă; şi acum clătină îngândurat din cap, scoase un oftat şi îşi netezi ţăcălia cu un aer de melancolică resemnare.

Brodie privi cu dezgust gesturile neroade ale acestui farsor înfumurat, şi cu toate că nu regreta că-l adusese în casă spre a-l vexa pe Renwick, nu se lăsa înşelat de tristeţea lui prefăcută şi de simpatia pe care o etala.

— De mult îmi repeţi povestea asta, mârâi el. Dumneata şi capitolele dumitale! Cred că ştii mai puţin decât oricine ce are să se întâmple. Încep să mă satur de toate astea.

— Ştiu, domnule Brodie, ştiu, zise Lawrie cu mici

gesturi liniştitoare. Mâhnirea dumitale e foarte firească... foarte firească! Nu putem spune precis când va interveni durerosul eveniment. Depinde atât de mult de reacţia sângelui, acesta e punctul crucial al problemei, reacţia sângelui în raport cu comportarea globulelor! Globulele sunt uneori mai tari decât credem. Da! Globulele desfăşoară adesea o activitate minunată. Şi, încântat de această demonstraţie de erudiţie, Lawrie îşi mângâie din nou bărbuţa, privindu-l pe Brodie cu un aer savant.

— Du-te naibii cu globulele dumitale! îi răspunse Brodie cu dispreţ, l-ai făcut tot atâta bine ca ciubota mea.

— Vai, domnule Brodie, zise Lawrie pe un ton pe jumătate mustrător, pe jumătate împăciuitor, fii rezonabil! Vin aici în fiecare zi şi fac tot ce pot.

— Fă atunci şi mai mult! Dă-o gata şi să isprăvim cu treaba asta! ripostă Brodie cu amărăciune şi, întorcându-se brusc, intră în casă, lăsându-l pe Lawrie încremenit, cu ochii căscaţi, cu gura lui mică făcută cerc, de indignare.

Ajuns în casă, Brodie fu apucat de un nou acces de dezgust când, fără a ţine seama de faptul că se întorsese mai devreme decât de obicei, constată că masa nu era gata. O certă pe maică-sa, care se agita, gârbovită, în oficiu, în mijlocul unui haos de farfurii, oale, apă murdară şi coji de cartofi.

— Încep să fiu prea bătrână pentru jocul ăsta, James, bâlbâi ea drept răspuns. Nu mai sunt atât de iute ca altădată... şi afară de asta, doctorul m-a făcut să pierd vremea.

— Atunci mişcă-te, mârâi el, mi-e foame.

Nu era chip să se aşeze în mijlocul acestei neorânduieli; printr-o schimbare bruscă a mohorâtei sale stări de spirit, el se hotărî să-şi ocupe deci timpul până la masă ducându-se s-o vadă pe soţia lui – buna lui soţie, cum o numise Lawrie – şi să-i ducă marea veste despre prăvălia lui. „Tot trebuie să afle odată, murmură el, şi cu cât mai curând, cu atât mai bine. O asemenea veste trebuie servită cât e caldă.” Luase în ultima vreme obiceiul de a

ocoli odaia ei şi cum nu o văzuse de două zile, ea avea, desigur, să fie şi mai încântată de această vizită neaşteptată.

— Ei bine, spuse cu blândeţe intrând în cameră, văd că mai eşti aici. L-am întâlnit pe doctor când mă întorceam şi mi-a ţinut un lung discurs despre globulele sângelui tău care, după el, sunt excepţional de rezistente.

Ea nu se mişcă la intrarea lui; zăcea inertă şi numai clipitul ochilor arăta că era în viaţă. În timpul celor şase luni ce se scurseseră de când fusese nevoită să rămână culcată, ea se schimbase îngrozitor; cine nu urmărise zi cu zi imperceptibilul ei declin, cine nu văzuse cum se usucă treptat, n-ar fi recunoscut în ea nici chiar pe femeia slabă şi suferindă de atunci. Trupul ei, sub cearşaful subţire ce o acoperea era un adevărat schelet, al cărui bazin forma o ridicătură înaltă şi ridicolă; oasele lungi ale picioarelor şi braţelor nu erau acoperite decât de o piele flască şi încreţită, în timp ce peste osatura obrazului era întins un înveliş uscat şi aderent de pergament, cu deschizături pentru ochi, nas şi gură. Buzele ei erau palide, arse, crăpate şi presărate cu mici coji uscate, cafenii, lipite de ele ca nişte solzi, iar deasupra trăsăturilor supte ale feţei, fruntea osoasă ieşea în relief în chip nefiresc şi disproporţionat. Câteva şuviţe de păr, cenuşii, veştede, lipsite de viaţă ca obrazul însuşi, se răsfirau pe pernă, încadrând acest chip de fantomă. Slăbiciunea ei era atât de vădită, încât însuşi faptul de a respira părea să-i ceară un efort mai presus de puterile ei; şi tocmai din cauza acestei istoviri, ea nu răspunse cuvintelor pe care Brodie i le adresa, mărginindu-se doar să-l privească cu o expresie indescifrabilă. Avea impresia că nimic din ce i-ar spune n-o mai poate răni.

— Ai tot ce-ţi trebuie? întrebă pe un ton scăzut, cu aparentă solicitudine. Tot ce ţi-ar putea fi necesar pentru globulele acelea? În orice caz cred că nu duci lipsă de medicamente. Ai o colecţie bogată, pe cât văd. Una, două, trei, patru – numără el patru flacoane diferite de

doctorii. Probabil că variaţia îşi are avantajele ei. Dar dacă ai să continui să bei din ele în ritmul ăsta, femeie, va trebui să facem un nou împrumut la preacinstiţii tăi prieteni de la Glasgow.

În adâncul ochilor ei încă vii, care singuri printre trăsăturile mistuite îi mai trădau emoţiile, o rană ascunsă se redeschise, şi privirea ei căpătă o expresie de tristă implorare. Cu cinci luni înainte, ea fusese silită, în disperarea ei, să-i mărturisească datoria pe care o contractase şi cu toate că Brodie achitase banii în întregime, nu o lăsase de atunci să uite niciun moment această nenorocită afacere; aducea vorba despre ea în zeci de chipuri diferite şi sub cele mai absurde pretexte. Nici chiar starea ei actuală nu-l mişca, căci nu simţea nicio compătimire pentru dânsa, socotind doar că avea să zacă la nesfârşit, împovărându-l prin prezenţa ei inutilă.

— Da, reluă pe acelaşi ton amabil, te-ai dovedit vrednică la înghiţitul doctoriilor. Te pricepi tot atât de bine la treaba asta ca la cheltuirea banilor altora. Apoi schimbă deodată subiectul, întrebând cu seriozitate: L-ai văzut azi pe minunatul tău băiat? O, da, desigur, continuă el, după ce-i citi în privire răspunsul. Mă bucur să aflu acest lucru. Credeam că poate nu s-a sculat încă, dar văd că m-am înşelat. Totuşi nu e jos. Se vede că de câteva zile n-am norocul să dau ochii cu el.

La aceste cuvinte, ea îşi mişcă în sfârşit buzele înţepenite, şoptind încet:

— Matt s-a arătat un fiu bun în vremea din urmă.

— Îţi şi era dator cu asta! exclamă el cu un aer înţelept. Ai fost o mamă admirabilă pentru el. Rezultatele educaţiei tale vă fac mare cinste, şi ţie, şi lui. Se opri, observând starea ei de slăbiciune. Nu ştia bine, în fond, de ce îi vorbea în felul acesta, dar neputându-se lepăda de obiceiul pe care-l avea de ani de zile şi împins oarecum de propria lui amărăciune, de propriile lui nenorociri, urmă cu voce scăzută: Ţi-ai crescut minunat toţi copiii, n-am ce zice. Ia-o pe Mary, de pildă, ce-ţi puteai dori mai

mult decât felul cum s-a dezvoltat? Nu ştiu exact unde s-o afla, dar sunt convins că, acolo unde e, poţi fi mândră de ea. Observând pe urmă că soţia lui încerca să vorbească, îi aştepta cuvintele.

— Ştiu unde e, murmură încet,

— Eh! făcu Brodie, uitându-se la ea. Ştii că e la Londra, dar asta o ştim cu toţii, mai mult n-ai să ştii niciodată.

Lucru aproape de necrezut, ea îşi mişcă mâna uscăţivă şi ridicând-o de pe cuvertură, îl opri cu un gest; pe urmă, când braţul ei slăbit recăzu, ea spuse cu o voce slabă, ce tremura:

— Nu trebuie să te superi pe mine şi nici pe ea. Am primit o scrisoare de la Mary. E o fată bună, şi nu s-a schimbat. Văd acum mai limpede decât oricând că eu sunt aceea care n-am ştiut să mă port cum trebuie cu dânsa. Vrea să mă vadă acum, James, şi trebuie... trebuie s-o văd repede, înainte de a muri.

Rostind ultimele cuvinte, încercă să schiţeze un zâmbet rugător, împăciuitor, dar trăsăturile ei rămaseră reci şi rigide; doar buzele i se despărţiră uşor într-o grimasă sfâşiată şi jalnică.

Lui Brodie sângele i se urcă încet în obraz.

— A îndrăznit să-ţi scrie, mormăi, iar tu ai îndrăznit să-i citeşti scrisoarea?

— Doctorul Renwick e acela care i-a scris la Londra, când l-ai oprit să mai vină. A anunţat-o că probabil n-am s-o mai duc mult. Îi arată mult interes lui Mary. Mi-a spus în dimineaţa aceea că Mary... fata mea Mary... e curajoasă, da, şi nevinovată.

— A fost curajos şi el pomenind numele acesta în casa mea, îi întoarse Brodie vorba cu glas scăzut şi reţinut. Nu putea să ţipe la soţia lui, s-o înjure, în starea în care se găsea, şi o fărâmă de milă îl împiedică să tabere asupra ei; dar adăugă cu asprime: De-aş fi ştiut că se amestecă în treaba asta, n-ar fi ieşit viu de aici.

— Nu spune asta, James, murmură ea. Nu mai sunt în stare să îndur violenţele. Cred că am avut o viaţă tristă şi

inutilă. Multe lucruri pe care aş fi fost datoare să le fac au rămas nefăcute, dar trebuie... o, trebuie s-o văd pe Mary, ca să-i explic!

Brodie îşi încleşta dinţii, scrâşnind, până când muşchii fălcilor lui ţepoase ieşiră în afară ca nişte ridicături noduroase şi tari.

— Trebuie s-o vezi, hai? răspunse el. Nu zău, e foarte, foarte mişcător. S-ar cuveni să cădem cu toţii în genunchi şi să plângem de bucurie, gândindu-ne la această minunată împăcare. Clătină încet din cap. Nu, nu, draga mea, n-ai s-o vezi pe lumea asta, şi tare mă tem că nici pe cealaltă lume. N-ai s-o vezi niciodată! Niciodată!

Bolnava nu răspunse ci, închizându-se în sine, deveni mai impasibilă, mai depărtată de el. O lungă bucată de vreme, ea rămase cu ochii fixaţi în tavan. În cameră domnea o tăcere întreruptă numai de bâzâitul somnolent al unei insecte care se rotea în jurul a câtorva fire mirositoare de caprifoi, pe care Nessie le culesese şi le aşezase într-o vază lângă pat. În cele din urmă, un tremur uşor străbătu corpul devastat al Mamei.

— Bine, James, oftă ea. Dacă zici aşa, aşa va trebui să fie, totdeauna a fost aşa; dar doream, doream nespus să o revăd. Uneori – continuă încet şi cu mare greutate durerile acestei boli au fost pentru mine ca acelea ale facerii, la fel de grele, de sfâşietoare, şi asta m-a făcut să mă gândesc la copilaşul acela al lui Mary, pe care nu i-a fost dat să-l vadă. Dacă ar fi fost salvat, mi-ar fi plăcut să ţin pruncul fetei mele în braţele astea, aruncă o privire deznădăjduită asupra braţelor ei ofilite, care abia de puteau duce o ceaşcă la buze, dar a fost voinţa Domnului să nu se întâmple aşa, şi nu mai e nimic de făcut.

— Mai ai curajul să-ţi bagi în cap o asemenea idee în momentul ăsta, femeie? se încruntă Brodie. N-ai avut destulă treabă cu copiii tăi, ca să mai dezgropi amintirea asta?

— Nu a fost decât o închipuire, şopti ea, şi am avut multe de felul acesta de când zac aici... în timpul acestor

şase luni de chin... lungi de parc-ar fi fost ani.

Închise obosită ochii, uitând de bărbatul ei, în timp ce viziunile de care vorbea îi apăreau din nou. Mireasma dulce a florilor de caprifoi de lângă ea îi făcea gândurile să se întoarcă înapoi... Nu mai era în camera aceasta, cu aerul ei închis, înăbuşitor, ci iarăşi acasă, la ferma tatălui ei. Vedea clădirile scunde, văruite – casa de locuit, lăptăria, grajdul lung şi curat al vacilor –, care închideau pe trei laturi curtea atât de îngrijită, îl vedea pe tatăl ei întorcându-se de la vânătoare, ţinând în mână un iepure şi câţiva fazani, al căror penaj neted şi pestriţ o încânta; îi plăcea mult să-şi treacă mâinile peste pieptul lor grăsuliu.

„Sunt tot atât de rotofei ca tine –, striga tatăl ei, cu zâmbetul lui larg şi blând, dar nici pe departe atât de drăguţi.”

Nu o trata nimeni de netrebnică pe atunci şi nici nu-şi bătea joc de silueta ei.

Acum o ajuta pe mama ei la bătutul laptelui în putinei, admirând cocoloaşele aurii de unt închegându-se pe suprafaţa albă a laptelui, asemenea unor boboci de primule ce răsar dintr-un strat de zăpadă.

„Nu aşa tare, Margaret, scumpa mea! o mustra maică-sa când mişca prea iute bătătorul. Ai să-ţi smulgi braţul din umăr.”

Nu fusese leneşă pe vremea aceea şi nimeni nu-i spusese că n-are mâini.

Gândurile ei zburau fericite în jurul fermei: se rostogolea în fânul proaspăt şi înmiresmat, auzea zgomotul cailor ce se mişcau în grajd, îşi lipea obrazul de gâtul lucios al viţelei ei preferate. Îşi aducea chiar aminte de numele ei – o botezase „Rosabelle”. „Ce nume pentru o vacă! râsese de ea Bella, mulgătoarea. Zi-i la fel cum mă cheamă pe mine, şi gata!” Un val de nostalgie o copleşi când îşi aminti de după-amiezele lungi şi calde, în care stătuse culcată, cu capul rezemat de trunchiul aplecat al mărului din grădină, urmărind rândunelele fâlfâind, asemenea unor umbre albastre, înaripate, în

jurul streşinii acareturilor albe, inundate de soare. Când un măr cădea lângă ea, îl ridica şi muşca cu poftă din el; simţea şi acum pe limbă dulceaţa lui acrişoară şi răcoritoare, care-i potolea dogoritoarea fierbinţeală. Se văzu apoi stând, îmbrăcată cu o rochie de muselină brodată, lângă frasinul de munte ce creşte deasupra lăstărişului Pownie Burn, şi zări apropiindu-se de ea un tânăr oacheş, vânjos şi cu o faţă severă, de care tinereţea ei fragedă se simţea atrasă. Deschise încet ochii.

— James, şopti cu blândeţe, căutându-i privirea cu o vagă fervoare în ochi, îţi aduci aminte de ziua aceea lângă Pownie Burn, când mi-ai împletit în păr frumoasele boabe roşii de scoruş? Îţi mai aduci aminte ce mi-ai spus atunci?

Brodie se uită fix la ea, mirat de această schimbare a gândurilor ei şi întrebându-se dacă soţia lui nu vorbea cumva în delir; se găsea pe pragul ruinei, iar ea pălăvrăgea despre nişte boabe de scoruş de acum treizeci de ani. Buzele îi zvâcneau, când îi răspunse încet:

— Nu, nu-mi aduc aminte de cuvintele mele, dar spune-mi tu, aminteşte-mi ce am spus.

Închizând ochii ca pentru a uita totul afară de trecutul îndepărtat, murmură încet:

— Ai spus doar că boabele de scoruş nu erau atât de frumoase ca minunatul meu păr buclat.

Uitându-se fără să vrea la şuviţele rare şi aspre răsfirate în jurul obrazului ei, o cumplită emoţie îl năpădi deodată ca un val. Da, îşi amintea de ziua aceea. Îşi aducea aminte de liniştea micii vâlcele, de şopotul râului, de lumina soarelui ce-i învăluia, de felul cum creanga de scoruş se ridicase în sus după ce rupsese de pe ea ciorchinele de boabe; revedea fermecătorul contrast dintre luciul buclelor ei şi roşul aprins al boabelor. Căută în tăcere să respingă ideea că această… această făptură distrusă ce zăcea pe pat stătuse în ziua aceea în braţele lui şi răspunsese cuvintelor sale drăgăstoase cu buzele ei moi şi proaspete. Nu putea fi adevărat… şi totuşi era

adevărat! Faţa i se agita în chip straniu, gura i se contracta în timp ce se lupta împotriva simţământului ce-l invada, dând asalt împotrivirii sale, ca un torent ce izbeşte în zidul de granit al unui dig. Un impuls năvalnic, poruncitor, îl împingea să spună orbeşte, fără a cugeta, într-un chip de care nu se mai folosise de douăzeci de ani: „Îmi aduc aminte de ziua aceea, Margaret, erai frumoasă... frumoasă şi dulce, în ochii mei, ca o floare”. Era însă peste puterile lui să spună acest lucru. Asemenea cuvinte nu-i puteau ieşi din gură. Ce? Venise poate în camera aceasta ca să îngaime fraze stupide de mângâiere? Nu, venise ca să-i aducă vestea ruinei lor materiale; şi avea să-i dea această veste în ciuda slăbiciunii nefireşti care dăduse peste el.

— Bătrâno, murmură el cu gura schimonosită, ai să mă faci să mor dacă mai vorbeşti aşa. Să-mi povesteşti lucrurile astea când ai să fii la azilul de săraci, ca să mă îmbărbătezi.

Îndată ea deschise ochii, aruncându-i o privire întrebătoare, îngrijorată, care îl străpunse din nou; totuşi, se sili să continue, şi îi făcu semn din cap, simulând jovialitatea lui zeflemitoare de altădată.

— Da, strigă, iată unde am ajuns! N-o să mai fiu în stare să arunc pe fereastră cincizeci de lire din cauza ta. Am închis pentru ultima dată uşa magazinului meu. Vom fi în curând cu toţii la azilul de săraci. În timp ce rostea cuvintele din urmă, văzu cum soţia lui se schimba la faţă; dar un impuls diabolic, provocat de slăbiciunea lui actuală, şi care îl împingea cu atât mai tare, cu cât simţea în adâncul inimii lui că nu ar fi trebuit să vorbească astfel, îl făcu să-şi apropie capul de al ei şi îl incită să continue: Mă auzi? Prăvălia mea s-a dus. Te-am prevenit acum un an... nu-ţi aduci aminte de asta, la fel ca de afurisitele tale de scoruşe? Îţi spun că suntem ruinaţi! Tu, care m-ai ajutat atâta, iată unde m-ai adus. S-a terminat cu noi. Gata, gata, gata!

Efectul cuvintelor lui asupra ei fu imediat şi teribil.

Când prinse înţelesul, o îngrozitoare crispare îi deforma trăsăturile feţei sub pielea galbenă, uscată şi zbârcită, ca şi cum o suferinţă subită şi adâncă ar fi încercat, cu eforturi dureroase, să anime ţesuturile ei aproape moarte, ca şi cum lacrimi s-ar fi silit zadarnic să ţâşnească din izvorul lor secat. Ochii ei se deschiseră mari, lucind cu o expresie concentrată; şi cu o uriaşă sforţare, ea se ridică în capul oaselor. Un şuvoi de cuvinte îi tremura pe buze, dar nu îl putea rosti; picături de sudoare rece i se iviră ca o rouă pe frunte şi, gângăvind incoerent, ea îşi întinse înainte mâna dreaptă. Apoi, cu faţa cenuşie de pe urma efortului, strigă deodată cu voce plină:

— Matt! Matt! Vino! Vreau să te văd! întinse acum, tremurând, amândouă mâinile, ca şi cum vederea ar părăsi-o, şi chemă cu o voce care se stingea: Nessie! Mary! Unde sunteţi?

Brodie ar fi vrut sa se apropie de ea, să se repeadă lângă patul ei, dar rămase ca ţintuit pe loc; de pe buze îi ieşiră însă, fără să vrea, stranii ca o ramură înflorită pe un copac mort, cuvintele:

— Margaret, soţia mea… Margaret… nu ţine seamă de ceea ce am spus. N-a fost gândul meu adevărat.

Ea însă nu-l auzi şi cu o ultimă răsuflare slabă rosti încet:

— De ce să împiedici, Doamne, roţile carului tău? Sunt gata să merg spre tine!

Apoi capul îi căzu lin pe pernă. O clipă după aceea, o ultimă expiraţie puternică scutură într-un spasm convulsiv trupul firav, ofilit, şi Mama nu se mai mişcă. Culcată pe spate, cu braţele întinse pe pat, cu degetele uşor îndoite spre palmele întoarse în sus, zăcea în tăcere, părând o răstignită. Murise.

13

Brodie măsura cu ochii grupul de persoane adunate

într-o atitudine stingherită în salon: privirea lui alunecă, sumbră, de la Nessie şi Matthew spre mamă-sa, fixă o clipă cu o scânteiere de iritare pe vara şi vărul soţiei sale – Janet şi William Lumsden –, oprindu-se, în sfârşit, încruntată, asupra doamnei William Lumsden. Însoţiseră la mormânt jalnicele rămăşiţe ale lui Margaret Brodie, iar acum invitaţii, care nici chiar în faţa privirilor încruntate şi neospitaliere ale lui Brodie nu înţelegeau să renunţe la privilegiile ce le reveneau în virtutea unei vechi tradiţii, se întorseseră în casă, după înmormântare, ca să guste ceva.

— N-o să le oferim nimic, îi strigase Brodie, în dimineaţa aceea, mamei sale. Tandreţea lui momentană şi tardivă faţă de soţia sa era dată uitării, şi ameninţarea invaziei rubedeniilor ei îl necăjea nespus. Nu vreau să-i am în casă! N-au decât să se întoarcă la ei, după ce-om fi îngropat-o.

Bătrâna contase şi ea pe un ceai bun, însoţit din belşug de mâncare, dar în urma acestei ieşiri, îşi redusese pretenţiile.

— James, stăruise ea, pentru onoarea casei trebuie să le oferi un pahar de vin şi o bucată de cozonac.

— Niciuna din rudele noastre nu mai trăieşte, ca să poată veni, mârâi el. Ce-mi pasă de ale ei? Trebuia să-i trimit la naiba când au scris.

— Sunt prea împrăştiaţi prin alte locuri, ca să vină mulţi din ei – căutase ea să-l îmbuneze dar nu poţi să nu le oferi ceva. Ar fi o mojicie.

— Dă-le atunci, lua-i-ar dracu'! strigă el; şi cum, deodată, îi venise o idee, adăugă: Dă-le! Hrăneşte-i pe nemâncaţii ăia. O să vină cineva să-ţi dea o mână de ajutor.

Acum simţi o sălbatică plăcere văzând-o intrând pe Nancy cu vin, cozonac şi biscuiţi, şi apucându-se să-i servească pe cei prezenţi. Era iarăşi în apele lui, şi găsea o delicioasă nuanţă satirică în faptul că o adusese în casa lui în momentul când corpul soţiei sale era scos pe uşă;

cele două femei – cea moartă şi cea vie –, se încrucişaseră aşa-zicând la poartă; ochii lui se întâlniră cu ai ei, licărind cu ascunsă ghiduşie.

— Serveşte-te, Matt, îi strigă el fiului său cu voită ironie, când Nancy îi întinse cu un aer sigur de ea un pahar de vin. Bea puţin. O să-ţi facă bine după toate emoţiile. Poţi să fii liniştit, am eu grijă să nu ţi se urce la cap.

Se uită cu scârbă la mâna tremurătoare a fiului său. Matt îl făcuse din nou de râs pierzându-şi în chip ruşinos stăpânirea de sine la marginea mormântului, plângând şi văicărindu-se în faţa rudelor Mamei şi târându-se în genunchi când prima lopată de ţărână căzuse cu zgomot pe coşciug.

— Nu e de mirare că e trist, spuse cu blândeţe Janet Lumsden, o femeie grasă şi voinică, cu un piept opulent, care deborda peste marginea de sus a unui corset prea strâmt. Îşi roti privirea asupra adunării, adăugând pe un ton amabil: îmi vine totuşi să cred că a fost o adevărată eliberare pentru ea. Are să fie mai fericită acolo unde e acum, v-o garantez.

— E o jale că biata femeie nu a avut parte de o coroană, două, zise doamna William Lumsden, trăgând aer pe nas şi aruncându-şi capul înapoi. Avea buze strânse, o gură cu colţurile lăsate în jos şi un nas lung, subţire şi ascuţit. În timp ce se servea de pe tavă, o privi atent pe Nancy şi îşi întoarse apoi ochii, înălţându-şi iarăşi capul, cu o înceată sucire a gâtului. O înmormântare fără flori nu e acelaşi lucru, adăugă ea apăsat.

— Da, sunt un fel de consolare, interveni Janet Lumsden împăciuitor. Crinii aceia mari sunt atât de frumoşi!

— N-am asistat niciodată până azi la o înmormântare fără flori, răspunse cu acreală doamna Lumsden. La ultima înhumare la care am fost era un car plin de flori, pe lângă acelea care acopereau sicriul.

Brodie o privi în faţă.

— Ei bine, doamnă, spuse politicos, sper că veţi avea toate florile dorite atunci când vă veţi duce la lăcaşul dumneavoastră de veci.

Doamna Lumsden îi strecură în lungul nasului ei o privire nesigură, neştiind bine dacă trebuie să ia aceste cuvinte drept un compliment sau drept o insultă; apoi, în incertitudinea ei, se întoarse cu un aer poruncitor către soţul ei, spre a-i obţine sprijinul. Acesta, un om mic şi uscat, care se simţea stingherit în hainele lui băţoase, negre şi lucioase, cu plastronul lui scrobit şi cravata legată de-a gata, strânsă în jurul gâtului, şi care, în ciuda acestui exterior superb, mirosea încă a grajd, înţelese tâlcul privirii, cu care era deprins de mult, şi spuse în mod docil:

— Florile se potrivesc bine cu o înmormântare... depinde, fireşte, de părerea fiecăruia, eu însă aş zice că sunt o mângâiere pentru cei rămaşi. Lucrul cel mai curios, după opinia mea, este însă că ele sunt tot atât de potrivite pentru o nuntă. E un adevărat mister pentru mine că pot fi la locul lor la ceremonii atât de opuse, îşi drese glasul şi se uită amabil la Brodie. Am fost la multe înmormântări, dar şi la multe nunţi. O dată chiar la o distanţă de şaizeci de mile de casa mea, dar mă crezi, domnule – încheie el pe un ton triumfător –, de treizeci şi doi de ani n-am dormit în alt loc decât în patul meu.

— Te asigur că mi-e indiferent, spuse Brodie scurt.

Această grosolănie fu urmată de o tăcere jenantă, întreruptă doar de o ultimă izbucnire de lacrimi din ochii înroşiţi de plâns ai lui Nessie. Cele două grupuri se priveau reciproc, cu neîncredere, ca nişte străini aşezaţi pe banchetele opuse ale unui compartiment de cale ferată.

— În orice caz, e o vreme potrivită pentru o înmormântare, observă în cele din urmă Lumsden, pe un ton sfidător, uitându-se la burniţa de afară.

După această reflecţie, cei trei musafiri reîncepură în şoaptă o conversaţie rezervată numai lor, care se animă

treptat.

— Da, totul e destul de trist aici.

— Ai remarcat ce tare cădea ploaia pe mormânt în momentul când coborau sicriul cu frânghiile?

— Ceea ce mi se pare curios e că pastorul nu s-a întors şi el aici ca să ne spună câteva vorbe.

— Trebuie să aibă cu siguranţă motivele lui.

— În orice caz, cele rostite de el lângă mormânt au fost deosebit de frumoase!

— Cum a spus? „O femeie credincioasă şi o mamă bună”, nu-i aşa?

Traseră cu coada ochiului la Brodie, aşteptându-se parcă să-l audă confirmând cu decenţă acest ultim omagiu; el însă părea a nu-i fi auzit şi se uita cu un aer absorbit pe fereastră. Văzând că Brodie nu le dă în aparenţă nicio atenţie, deveniră mai cutezători.

— Aş fi dorit mult să o mai pot vedea o dată pe sărmana de ea, dar am fost surprinsă, ca niciodată în viaţa mea, aflând că sicriul fusese închis şi prins cu şuruburi înainte de sosirea noastră.

— Trebuie să fi fost îngrozitor de schimbată după atâtea suferinţe şi după toate necazurile prin care a trecut.

— Era o fată veselă şi vioaie în tinereţe. Râsul ei semăna cu cântecul unui sturz.

— Da, aşa era, conchise Janet, aruncând o privire mustrătoare spre silueta de lângă fereastră; şi cuvintele ei păreau să însemne: „N-ai fost vrednic de ea”.

Urmă o tăcere, după care doamna Lumsden, uitându-se pe furiş la Nessie, şi mai ales la rochiţa de şeviot albastru pe care o purta, murmură:

— Mă indignează să o văd pe biata copilă fără o rochie cumsecade de doliu pe ea. E o adevărată ruşine!

— Pe mine m-a uimit cât de modestă a fost înmormântarea, îi întoarse vorba Janet. Doar două trăsuri şi niciun om din oraş.

Brodie le auzea vorbind; trăsese, de fapt, cu urechea la

fiecare cuvânt, şi doar nepăsarea şi amărăciunea lui îl făcuseră să-i lase să continue trăncăneala. Acum, însă, li se adresă cu o voce aspră:

— A fost dorinţa mea formală ca înmormântarea să aibă loc în intimitate şi să fie cât mai simplă. Aţi fi vrut poate să aduc pentru ea fanfara oraşului, să ofer whisky pe gratis şi să organizăm un foc de artificii?

Fură sincer indignate de această nemaipomenită brutalitate, se apropiară şi mai mult între ele, în supărarea lor, şi începură să se gândească să o ia din loc.

— William! Nu cunoşti aici la Levenford vreun local unde ne-am putea lua ceaiul înainte de ora trenului? spuse doamna Lumsden cu glas tremurător, dar veninos, vrând să dea semnalul de plecare.

În locul acestui vin acru şi acestui chec cu anison cumpărat de la brutărie, se aşteptaseră la o ospătare copioasă, cu feluri de carne calde şi reci, pateuri, pâinişoare la cuptor şi alte bunătăţi potrivite situaţiei; venind dintr-un sat îndepărtat din Ayreshire, nu ştiau nimic despre dezastrul financiar al lui Brodie şi-l socoteau cu totul în măsură să le ofere o masă mai demnă şi mai substanţială decât sărăcăcioasa lui trataţie.

— Nu vreţi să mai luaţi un biscuit, dacă vă e foame, spuse bătrâna bunică Brodie cu un mic chicotit, vi-i pot recomanda, sunt nişte Deesides.

Vinul, cu care nu era deprinsă, i se părea un adevărat nectar şi gustase cu prisosinţă din el, astfel încât o uşoară rumeneală colora pielea galbenă şi zbârcită de pe pometţii ei ieşiţi în afară; se bucura enorm de această ocazie, făcându-şi o adevărată sărbătoare din întoarcerea în ţărână a bietelor rămăşiţe ale lui Margaret Brodie.

— Mai luaţi puţin vin?

— Nu, mulţumesc, spuse doamna Lumsden, reducându-şi înţepată gura la cele mai mici dimensiuni posibile şi scoţând cu dispreţ cuvintele prin micul orificiu, nu vreau să întrec măsura, dacă n-aveţi nimic împotrivă. Nu sunt amatoare de vin, şi, afară de asta, băutura voastră nu m-

a prea încântat. Trebuie să spun – urmă ea trăgându-şi mănuşile negre de şevro că aveţi în casă o femeiuşcă puţin cam dezmăţată pentru o împrejurare ca asta. E de mult la voi?

Dând să răspundă, bunica fu oprită de un sughiţ bine venit.

— Nu o cunosc, zise ca în sfârşit, încurcată, abia a sosit. Mi-a fost trimisă de James ca să mă ajute.

Doamna Lumsden schimbă o privire plină de înţeles cu vara ei prin alianţă. Amândouă dădură din cap cu un gest uşor de dispreţ, vrând parcă să spună: „E tocmai ce ne-am închipuit” şi îşi îndreptară imediat, cu o expresie plină de milă, ochii spre Nessie.

— Ce-ai să te faci fără maică-ta, drăguţa mea? zise una.

— Ai să vii ca să stai câtva timp cu noi, copila mea, spuse cealaltă. Sunt sigură c-o să-ţi placă să te joci la fermă.

— De Nessie mă îngrijesc eu, interveni Brodie pe un ton glacial. Nu are nevoie nici de ajutorul, nici de mila voastră. Când veţi auzi despre ea, va avea o situaţie la care voi şi ai voştri nu veţi ajunge niciodată. Şi cum Nancy intră în clipa aceea spre a strânge paharele, el urmă: Ascultă, Nancy! Aceste două cucoane au declarat adineauri că eşti o dezmăţată, o femeiuşcă, n-aţi spus aşa, doamnelor? Da, o femeiuşcă dezmăţată. Drept mulţumire pentru buna lor părere, ai să fii aşa de bună, cred, să le conduci până la uşă, şi cred că acest omuleţ, pe care l-au adus cu ele, ar face bine să plece în acelaşi timp.

Nancy îşi înălţă obraznic capul.

— Dac-ar fi casa mea, zise ea uitându-se la Brodie cu un aer îndrăzneţ, nici n-ar fi ajuns să pună piciorul în ea.

Cele două femei se ridicară indignate.

— Ce limbaj... şi ce ţinută! Şi toate acestea în faţa copilului! exclamă Janet, îndreptându-se spre uşă. Şi încă într-o zi ca asta!

Doamna Lumsden, deopotrivă de revoltată, dar mai puţin intimidată, se îndreptă, cât era de lungă şi colţuroasă, şi îşi dădu sfidător capul pe spate:

— Am fost insultată, ţipă strident printre buzele subţiri şi strânse, am fost insultată într-o casă în care am venit, după o călătorie lungă şi costisitoare, ca să aduc mângâiere. Am să plec, da, desigur, am să plec, nimic nu mă poate reţine, dar, adăugă solemn, înainte de a părăsi casa asta vreau să ştiu ce a lăsat biata vară-mea neamurilor ei.

Brodie îi râse în nas.

— Zău? Şi ce-a avut de lăsat, mă rog?

— Ştiu de la William că, pe lângă un serviciu de porţelan, tablouri, cele mai frumoase bibelouri de pe cămin, ceasul şi medalionul mamei ei, a adus în casă şi o sumă frumuşică în monede de argint, strigă ea înfuriată.

— Da, şi a cheltuit-o tot atât de frumuşel, răspunse Brodie răstit. Ieşi afară! Mi-e scârbă de mutra dumitale acră, hrăpăreaţă şi zgârcită! Şi mişcând din braţe, îi mână ca pe o turmă spre uşă. Ştergeţi-o cu toţii! Nu e rost de nimic pentru voi aici. Îmi pare rău că v-am lăsat să veniţi.

Gata să plângă de furie şi necaz, doamna Lumsden se întoarse pe prag:

— O să te dăm în judecată! strigă. Nu mă mir că biata Margaret şi-a mâncat zilele aici. N-ai fost demn de ea... dumneata, cu neruşinatele dumitale de muieri. Ai făcut o scandaloasă batjocură din înmormântarea ei. Hai acasă, William!

— Aşa, aşa, strigă Brodie batjocoritor, ia-l pe William şi du-l la culcare! Nu mă mir că ţine atât de mult la patul lui, de vreme ce stă sub plapumă lângă o fiinţă atât de drăgălaşă ca dumneata! Rânji insultător la ea. Bine faci că nu-l laşi să doarmă în altă parte nici măcar o noapte, căci dac-ai face-o, s-ar putea întâmpla să nu mai poţi pune mâna pe el niciodată.

Când doamna Lumsden dispăru, împreună cu ceilalţi, cu capul sus şi faţa stacojie, el strigă după ea:

— N-am să uit să-ţi trimit florile când va sosi momentul!

Când se întoarse în salon, îşi pierduse însă indiferenţa cu greu simulată şi, dorind să rămână singur, îi rugă cu o voce calmă pe ceilalţi să se retragă. În timp ce părăseau camera, se întoarse spre Matthew şi-i spuse cu severitate:

— Pleacă şi caută-ţi un serviciu. M-am săturat de prostiile şi smiorcăielile tale inutile. Caută-ţi de lucru. N-ai să mai trăieşti multă vreme pe spinarea mea.

Dar când Nessie trecu prin faţa lui, o mângâie pe păr, spunându-i cu blândeţe:

— Nu mai plânge, micuţa mea, tata are să aibă grijă de tine. Şterge-te la ochi acum şi du-te repede să-ţi iei o carte, sau fă-ţi de lucru cu altceva. Nu te teme. Am să mă ocup de tine de acum înainte.

Iată, chibzui el, aşezându-se din nou în camera rămasă goală, care avea să fie scopul lui imediat în viaţă: să se ridice din nou şi să obţină satisfacţie cu ajutorul lui Nessie. Era capitalul lui, da – îşi spunea el –, o fată deşteaptă, strălucită! Avea s-o îngrijească, s-o încurajeze, s-o conducă din izbândă în izbândă, până când oraşul va răsuna de numele ei şi al lui. Vedea în teribila lui prăbuşire şi în nenorocirile lui recente numai o eclipsă trecătoare, din care avea negreşit să se ridice cu timpul. „Un om de valoare nu poate fi ţinut la pământ” – una din maximele pe care le repeta adesea – îi reveni în minte, îmbărbătându-l. Se va ridica, în scurtă vreme, din nou, mai dominator decât înainte, şi considera, în cugetul lui, planul său de a-şi recuceri, prin intermediul lui Nessie, vechea lui situaţie şi prestigiul de altădată ca o acţiune strategică de-a dreptul magistrală. Auzea de pe acum numele lui Nessie pe buzele tuturor şi vedea admiraţia generală revărsându-se, în bună parte, asupra lui. „Nimic nu l-a mai reţinut de la moartea nevesti-sii – îi auzea el spunând. Se vede că a fost o stavilă pentru el!” Ce adevărat era lucrul ăsta! Simţământul lui precumpănitor, în clipa când ajutase la coborârea în mormânt a sicriului ei, fusese unul de uşurare; scăpase, în sfârşit, de o

prezenţă inutilă, de o povară, care îi punea la încercare răbdarea şi îl secătuia. Nu-şi aducea aminte de nimic care să pledeze în favoarea ei, nu păstra în memorie niciuna din virtuţile ei, ci se gândea numai la slăbiciunea, la lipsa de atracţie fizică din ultimii ani. Niciun sentiment duios, ca acela ce vibrase slab în el lângă patul ei de moarte, nu-l mişca, nicio amintire din zilele mai îndepărtate ale vieţii lor în comun; memoria lui era întunecată ca un cer acoperit de nori, care nu lasă nicio rază de lumină să pătrundă din aerul limpede de deasupra lor. Socotea că soţia lui îi înşelase aşteptările în toate: în viaţa lor casnică, în dăruirea trupului ei, ba chiar în aducerea pe lume a copiilor. Nu avea niciun merit în ceea ce o privea pe Nessie, căci aceasta – aşa simţea el – era pe de-a-ntregul trup din trupul lui. Singura cuvântare funebră de care o considera demnă pe soţia sa se rezumă în unicul cuvânt: incapabilă. În momentul în care caracterul definitiv, irevocabil al dispariţiei ei îl izbea cu forţa unei realităţi tangibile, el încerca un straniu sentiment de eliberare. Uşoara reţinere pe care i-o impusese prezenţa ei fusese de suportat pentru el prin însuşi faptul că era atât de slabă. Era încă tânăr, viguros, şi-l aşteptau multe plăceri pe care, acum, când ea plecase pentru totdeauna, putea să le guste în deplină libertate. Îşi împingea cu poftă înainte buza, gândindu-se la Nancy şi la voluptuoasele desfătări erotice pe care ea i le rezerva. Avea să o aibă permanent în jurul lui – putea acum s-o ia în casă. Nimic nu putea să-l împiedice s-o ţină lângă dânsul, ca să-l servească şi să-l însenineze… şi la urma urmei, omul are nevoie de o persoană care să-i ducă menajul!

Satisfăcut de această hotărâre mângâietoare, îşi îndreptă din nou, pe nesimţite, gândurile către fiica lui mai mică. Mintea lui, incapabilă de a îmbrăţişa deodată mai mult de o singură idee, un singur plan, îl urmărea pe acesta cu o neabătută îndărătnicie, o dată ce se oprise la el; şi acum îşi dădea seama că pentru a putea continua să

locuiască în casa lui, s-o întreţină pe Nessie şi s-o crească aşa cum dorea el, avea nevoie să-şi găsească repede un mijloc de existenţă. Îşi strânse buzele şi dădu convins din cap, hotărându-se să pună imediat în aplicare un plan pe care-l avea de câteva zile în cap. Se ridică, trecu în vestibul, îşi puse pălăria, îşi apucă umbrela şi ieşi încet din casă.

Afară era răcoare şi o ploaie impalpabilă şi fină – dulce şi suavă ca o rouă – îi umezea hainele şi-i mângâia fruntea înfierbântată. Trăgând adânc în plămâni aerul îmbălsămat şi ceţos, simţea ca o binefacere faptul că nu zăcea într-o ladă îngustă de lemn, la patru picioare sub pământul umed şi rece, ci păşea, viu şi liber, în briza întăritoare.

Într-un chip caracteristic pentru mintea lui mărginită, amintirea umilirilor suferite în negoţul său şi chiar aceea a scenei finale de pe High Street, când oferise acel spectacol de nestăpânită demenţă, se şterseseră cu totul; căderea lui îi apărea într-o altă lumină: nu era un învins, un om zdrobit, ci o victimă onorabilă a unor împrejurări potrivnice. Explozia de mânie provocată de rudele soţiei lui se potolise şi noua lui misiune îl umplea iarăşi de demnitate şi încredere în sine; străbătea străzile cu un aer grav, fără a adresa nicio vorbă nimănui, dar salutând solemn pe trecătorii pe care-i socotea vrednici de această atenţie. Se conforma cu totul convingerii sale că, acum când scăpase de soţia lui şi când avea să se afirme prin intermediul lui Nessie, începea un capitol nou şi de mai mare însemnătate al vieţii sale.

La încrucişarea cu Church Street, coti la dreapta, depărtându-se de High Street în direcţia Oraşului Nou. Prăvăliile deveneau mai rare; pe stânga se înşirau locuinţe muncitoreşti – case modeste, care nu aveau grădini în faţă, ci dădeau direct în stradă –, iar pe dreapta se întindea un zid lung din piatră. Deasupra acestui zid se înălţa o pădure de stâlpi înalţi şi, peste vârful lor, îi pătrundeau în urechi, purtate de briza sărată, sute de

zgomote diferite într-o nesfârşită modulaţie. Câteva sute de metri mai departe, ajunse în dreptul unui grup de clădiri care, întrerupând continuitatea netedă a zidului, se ridicau impunător, cu faţada spre stradă; se opri în faţa intrării principale. Avea aerul unui om care studiază atent discreta placă de aramă purtând sus inscripţia „Şantierele de construcţii navale din Levenford”, iar dedesubt menţiunea: „Latta & Comp.”; de fapt, însă, nu făcea decât să-şi adune toate puterile ca să intre pe uşa în faţa căreia se afla. Acum, că sosise unde voia, o şovăială neobişnuită puse stăpânire pe el, clătinându-i hotărârea; simpla vedere a contururilor exterioare ale imensului şantier, ideea lui vagă despre enorma bogăţie pe care acesta o reprezenta îi dădea, în penibila lui situaţie financiară, un sentiment de inferioritate. Goni cu mânie aceste gânduri, repetându-şi axioma lui că ceea ce importă e omul, şi nu banii, şi trecu repede şi semeţ prin impunătorul portal.

Graba cu care intră îl făcu să treacă, fără să-l observe, prin faţa unui ghişeu cu inscripţia „Informaţii”. Se pierdu îndată într-un dedal de coridoare. Rătăci câteva momente prin ele, iritat ca un minotaur închis într-un labirint, până întâlni din întâmplare un tânăr, pe care, după tocul scurt de lemn ce-i ieşea ca o frigare de după ureche, îl identifică pe drept ca fiind un funcţionar de birou.

— Vreau să vorbesc cu sir John Latta, declară el cu vehemenţă. Se simţea ca un caraghios pe coridoarele acestea. Vreau să-l văd imediat!

La auzul augustului nume, tânărul păli. Pentru el, un regiment de şefi de birou, de administratori, de şefi de departamente, de inspectori, de directori alcătuiau o barieră de netrecut pe calea de acces la capul suprem.

— V-a fixat o întrevedere? întrebă el la întâmplare.

— Nu! răspunse Brodie.

— Bineînţeles, chestiunea, nu e de competenţa mea, spuse tânărul, declinându-şi îndată orice răspundere, dar cred că aţi avea mai multe şanse dacă aţi fi cerut să vă acorde o întrevedere.

— Nu-mi pasă de „întrevederea” dumitale! Trebuie să vorbesc cu el! strigă Brodie cu atâta furie, încât tânărul se simţi obligat să facă o altă sugestie:

— L-aş putea întreba pe domnul Sharp, spuse, referindu-se la semizeul de care depindea direct.

— Atunci condu-mă la el, zise Brodie nerăbdător. Şi te rog să te grăbeşti!

Cu o siguranţă surprinzătoare, tânărul străbătu coridoarele şi, prezentându-l pe Brodie cu câteva cuvinte lămuritoare domnului Sharp, se făcu îndată nevăzut, de parc-ar fi vrut să se sustragă tuturor urmărilor faptei lui.

Domnul Sharp nu era sigur, ba chiar se îndoia foarte mult că sir John ar putea fi în măsură sa primească azi pe cineva. Şeful firmei era extrem de ocupat şi dăduse dispoziţii să nu fie deranjat; va pleca, de altfel, în curând în oraş şi dacă afacerea nu era de o importanţă cu totul deosebită, domnul Sharp nu ar îndrăzni nicidecum să-l importuneze pe sir John ca să-i anunţe vizita domnului Brodie.

Brodie îl privi pe celălalt cu nişte ochi mici şi furioşi.

— Spuneţi-i lui sir John că James Brodie doreşte să-l vadă, exclamă înfierbântat. Mă cunoaşte bine. Mă va primi imediat.

Domnul Sharp plecă vexat, dar se întoarse după câteva clipe şi îl rugă pe domnul Brodie, pe un ton glacial, să ia loc; sir John avea să-l primească îndată.

Aruncându-i celuilalt o privire care părea să spună: „Nu ţi-am spus eu, imbecilule?”, Brodie se aşeză şi se puse să aştepte, observând alene, în timp ce clipele treceau, roiul de funcţionari de birou care zumzăiau în jurul lui şi a căror activitate ochii haini ai domnului Sharp părea s-o supravegheze. În timp ce minutele se scurgeau încet, iar el se vedea tot acolo, gândea în nerăbdarea lui că „îndată” trebuie să însemne un răstimp considerabil; şi cu cât aşteptarea lui se prelungea, cu atât entuziasmul lui scădea, iar satisfacţia vădită a domnului Sharp creştea; începea să înţeleagă că nu putea să intre în biroul lui sir

John cu aceeaşi uşurinţă cu care sir John intra în prăvălia lui şi că era cu mult mai greu să aibă o convorbire cu el aici, decât să-l acosteze din întâmplare la expoziţia de vite. Fu cuprins de o adâncă deprimare, care nu-l părăsi cu totul nici atunci când se văzu deodată poftit să treacă în biroul capului firmei.

Sir John Latta îşi ridică scurt privirea de pe masa lui de lucru când Brodie fu introdus, şi făcându-i semn să se aşeze, se apucă iarăşi să examineze cu atenţie un plan întins pe masa lui. Brodie se aşeză greoi pe fotoliu şi îşi aruncă privirea împrejurul somptuoasei încăperi, remarcând bogatele lambriuri de lemn de teck[28] şi culorile fin nuanţate, marinele de pe pereţi, încântătoarele modele de vapoare pe piedestalele lor graţioase; în timp ce picioarele i se cufundau în ţesutul gros şi moale al covorului, iar el contempla incrustaţiile biroului în stil Boulle şi cutia de aur cu ţigări de foi de pe el, nările i se dilatară uşor şi ochii îi sclipiră. „Frumoase lucruri – părea să spună atitudinea lui –, acesta e genul de obiecte care ar trebui să-mi aparţină.”

— Ei bine, Brodie, despre ce e vorba? zise în cele din urmă sir John, fără a-şi ridica ochii.

Celălalt nu putu să nu observe răceala tonului acestor cuvinte, dar începu totuşi să spună cu înfrigurare:

— Sir John, am venit să vă cer un sfat. Sunteţi singurul om din Levenford căruia m-aş gândi să mă adresez astfel. Dumneavoastră mă înţelegeţi, sir John, pe mine şi tot ce e în legătură cu mine. Am simţit mereu şi mereu acest lucru în trecut şi am venit să vă solicit ajutorul.

Latta îl privi curios.

— Vorbeşti în enigme, Brodie, ripostă el cu răceală, şi felul acesta de a vorbi nu ţi se potriveşte. Eşti mai degrabă făcut pentru acţiunea directă decât pentru vorbirea indirectă. Adăugă apoi mai încet: Şi acţiunea nu-ţi stă bine totdeauna, pe cât se pare.

— Ce vreţi să spuneţi, sir John? răbufni Brodie. Cine m-

[28] Copac din Asia tropicală.

a vorbit pe la spate?

Celălalt luă o riglă frumoasă de fildeş şi, bătând uşor în masă cu ea, răspunse calm:

— Ţi-ai pierdut creditul la mine, Brodie. Ştii că nici pe noi, cei de la Levenford House, veştile şi zvonurile din oraş nu ne ocolesc, şi dumneata te-ai purtat într-un chip absurd, ca să nu zic ceva mai rău.

— Vă gândiţi poate la prostia aceea cu... cu aruncatul pălăriilor?

Latta clătină din cap.

— Treaba aceea a fost desigur o nebunie, dar o nebunie ce se poate înţelege până la un punct la un om cu firea dumitale. Sunt alte lucruri pe care trebuie să le afli. Ştiu că ai pierdut-o pe soţia dumitale şi ţi-ai pierdut, mi se pare, şi comerţul. Ai avut decepţii şi de aceea n-am să spun prea mult. Aud însă lucruri neplăcute despre dumneata. Ştii că nu lovesc niciodată pe un om când e la pământ, dar – urmă el liniştit – mă interesez de toţi concetăţenii noştri şi îmi pare rău când aud povestindu-se lucruri rele fie şi despre cel mai modest lucrător din şantierele mele.

Brodie îşi lăsă capul în jos ca un şcolar admonestat, întrebându-se confuz dacă sir John făcea cumva aluzie la eşecul lui Matt sau poate la „Pajura Wintonului”.

— Ai remarcat poate, continuă Latta cu linişte, că n-am mai pus piciorul în prăvălia dumitale de la începutul anului trecut. Ceea ce m-a determinat a fost faptul că aflasem atunci despre o acţiune a dumitale pe care o consider atât nedreaptă cât şi nemiloasă. Te-ai purtat cu biata dumitale fată ca un nemernic şi o brută, Brodie, şi deşi unii oameni îţi iartă poate fapta, atribuind-o unui sentiment de decenţă jignit, eu unul nu pot avea nimic de-a face cu dumneata cât timp porţi o asemenea pată.

Brodie îşi încleştă cu putere mâinile, şi cutele de pe fruntea lui plecată se adânciră. Latta – îşi spunea el cu amărăciune – era singurul om din Levenford care să-şi permită să-i vorbească pe acest ton, singurul într-adevăr

care putea să rostească nepedepsit asemenea cuvinte.

— Nu pot face nimic, spuse îmbufnat, împiedicat de a reacţiona numai de sentimentul vag că totul pentru el depindea de bunăvoinţa acestui om. Toate acestea au trecut, s-au terminat.

— O poţi ierta, îi răspunse Latta pe un ton sever. Îmi poţi promite că ea va găsi adăpost în casa dumitale, dacă va avea nevoie vreodată.

Brodie păstra morocănos tăcerea. Cugetul lui era ocupat nu de Mary, ci, lucru ciudat, de imaginea lui Nessie. Era dator să facă ceva pentru ea. La urma urmei, ce-l costa să consimtă într-un fel oarecare? Şi continuând să-ţi ţină capul plecat şi ochii aţintiţi spre covor, el spuse în silă:

— Prea bine, sir John! Va fi aşa cum spuneţi!

Latta se uită îndelung la enormul trup aplecat. Îl privise într-o vreme pe Brodie, în sfera limitată a întâlnirilor lor, cu ochiul unui amator de lucruri ce ies din comun, apreciind în el un splendid exemplar de forţă umană; zâmbise în faţa înfumurării lui vădite şi acceptase cu o curiozitate uimită aluziile lui stranii, umflate şi de nepătruns. Îl observase cu interesul unui om de rafinată educaţie pentru un specimen unic şi excentric. Acum însă prezenţa lui Brodie îi producea un ciudat dezgust; îl găsea schimbat, decăzut, socotea că aroganţa lui ursuză, ifosele lui de falsă demnitate aveau poate o explicaţie mai adâncă. Goni însă repede acest gând – în definitiv, omul cedase cererii lui.

— Spune-mi atunci, Brodie, în ce fel aş putea să te ajut? spuse el cu seriozitate. Cum stai, de fapt?

Brodie ridică în sfârşit capul, dându-şi seama că întrevederea luase, nu ştia bine cum, întorsătura dorită de el.

— Mi-am închis magazinul, sir John, începu el. Ştiţi tot atât de bine ca şi mine cum am fost tratat de acei... înghiţi şi se stăpâni, de societatea aceea care s-a furişat în oraş, instalându-se lângă mine ca un hoţ în toiul nopţii.

S-au folosit de cele mai josnice mijloace, mi l-au furat pe ajutorul meu, au coborât preţurile mai jos de ale mele, au vândut lucruri de nimic în loc de marfa cinstită, au... au supt tot sângele din mine!

În timp ce cuvintele lui îi răscoleau amintirile, ochii i se umpleau de milă faţă de el însuşi, pieptul i se agita; îşi ridică patetic braţul.

Dar dintr-un motiv oarecare, Latta nu se lăsă impresionat. Oprindu-l pe celălalt cu un gest de dezaprobare, el întrebă:

— Şi ce-ai făcut, Brodie, ca să dejoci această tactică? Ai încercat să-ţi extinzi comerţul şi la alte articole sau te-ai silit să fii mai amabil cu clienţii dumitale?

Brodie se uită la el cu o îndărătnicie stupidă.

— Mi-am urmat drumul meu, exclamă încăpăţânat. Drumul pe care am mers totdeauna.

— Înţeleg, zise Latta încet.

— I-am combătut! strigă Brodie. M-am luptat cu ei ca un gentleman, am luptat cinstit. Da, i-aş fi, rupt în bucăţi cu mâinile astea, dac-ar fi avut curajul să se măsoare pe faţă cu mine. Dar m-au lucrat pe dedesubt... şi cum puteam să mă înjosesc până la nivelul lor, canaliile?

— Şi eşti încurcat acum în afacerile dumitale? întrebă sir John. Ai datorii?

— Nu, răspunse Brodie cu mândrie. Sunt ruinat, dar nu datorez niciun ban nimănui. Mi-am ipotecat casa, dar dacă am rămas fără nimic, nu am cel puţin nicio datorie. Pot să reîncep în mod cinstit, dac-aţi fi dispus să mă ajutaţi. Trebuie să ofer o şansă micii mele Nessie. E cea mai deşteaptă fată din Levenford. E făcută să obţină bursa instituită de tatăl dumneavoastră, numai să aibă posibilitatea de a concura pentru ea.

— De ce nu vinzi ridicola dumitale casă? sugeră Latta, căruia cuvintele celuilalt îi făcuseră o impresie mai bună. Tot e prea mare pentru dumneata acum. Ai putea atunci să stingi ipoteca şi să porneşti din nou cu restul, mutându-te într-o locuinţă mai modestă.

Brodie clătină încet din cap.

— E casa mea, spuse el apăsat. Am clădit-o şi am să rămân în ea. Aş face-o mai curând să se năruie peste mine, decât să renunţ la ea. Se opri un moment, adăugând apoi cu un aer sumbru: Dacă asta e tot ce-mi puteţi propune, nu vreau să vă mai răpesc timpul.

— Stai jos, omule! strigă Latta. Iei foc uşor, ca iasca.

Adâncit în chibzuieli, se juca distrat cu rigla, în vreme ce Brodie urmărea, plin de îndoială şi nedumerire, succesiunea rapidă a emoţiilor pe care faţa lui le exprima.

— Eşti un om ciudat, Brodie, spuse Latta în cele din urmă, şi mentalitatea dumitale mă pune pe gânduri. Acum câteva clipe eram gata să te las să te descurci cum vei putea, dar simt nu ştiu ce îndemn în mine, căruia nu sunt în stare să-i rezist. Am să-ţi fac o propunere. Un nou comerţ nu e pentru dumneata. Eşti prea masiv, prea încet, prea greoi. Cu felul dumitale de a fi, n-ai avea niciun succes cu înjghebarea unei noi negustorii, chiar de ai dispune de mijloacele necesare. Cu muşchii puternici pe care îi ai, ar trebui să munceşti, dar cred că ai considera acest lucru mai prejos de demnitatea dumitale. Eşti însă în stare să foloseşti un condei, să ţii registre, să aliniezi cifre. Am putea să-ţi găsim un post aici. Cum ţi-am spus, e o propunere, mai mult nu pot face pentru dumneata. Eşti liber să refuzi.

Ochii lui Brodie se luminară. Ştiuse tot timpul că sir John îl va ajuta, că solida legătură de prietenie care îi unea îl va sili să-l ajute, şi încă împărăteşte; simţea că-i rezerva o situaţie mare şi importantă.

— Ei bine, sir John, spuse el cu zel, ce propuneţi? Sunt la dispoziţia dumneavoastră, dacă vă pot fi de folos.

— Aş putea să-ţi ofer, continuă Latta impasibil, un loc de funcţionar de birou. S-a nimerit să avem în acest moment un post vacant la secţia de lemnărie. Va trebui să înveţi unele lucruri, dar din consideraţie pentru dumneata, am să urc puţin salariul. Vei primi două lire şi zece şilingi pe săptămână.

Brodie rămase cu gura căscată şi pielea i se încreţi de consternare. Nu-i venea să creadă urechilor, ochii i se împăienjeniră de surprindere şi decepţie, în timp ce dulcile năluciri ce-l fermecaseră în clipa aceea şi în care se văzuse şezând într-o încăpere luxoasă – una ca aceasta poate – şi comandând un stol de subalterni zeloşi pieriră încet din faţa lui.

— Gândeşte-te un moment –, zise Latta liniştit, ridicându-se şi trecând într-o încăpere vecină. Mă întorc îndată.

Brodie se chinui să chibzuiască. Lăsat singur, şedea zdrobit, copleşit de această înjosire. El, James Brodie, să devină funcţionar de birou! Şi, totuşi, ce altă cale putea să apuce? De dragul lui Nessie, era dator să accepte; avea să primească acest post mizerabil, dar numai... numai pentru moment. Mai târziu, le va arăta el... şi acestui Latta în primul rând.

— Ei, făcu Latta întorcându-se în birou. Ce-ai hotărât?

Brodie îşi ridică încet capul.

— Primesc, spuse el cu o voce surdă, apoi, pe un ton în care se sili să pună o nuanţă de ironie, nereuşind însă decât să-i dea o inflexiune patetică, el adăugă: Şi vă mulţumesc.

Ca ameţit, îl văzu pe Latta sunând cu clopoţelul de lângă biroul lui şi-l auzi strigându-i băiatului de serviciu, care se ivi îndată:

— Cheamă-l pe domnul Blair.

Blair sosi la fel de repede şi de misterios ca şi băiatul, dar Brodie abia dacă se uită la acest mic personaj rigid, a cărui privire o întrecea în răceală oficială pe aceea a domnului Sharp. Nu auzi conversaţia dintre ceilalţi doi, dar după un interval, despre care nu ştia dacă fusese lung sau scurt, înţelese că Latta nu mai avea nimic să-i spună.

Se ridică şi, urmându-l pe Blair, părăsi încet bogata încăpere, – străbătu coridoarele, coborî scări, traversă o curte şi intră, în sfârşit, într-un mic birou izolat.

— Deşi e separat de secţiile principale, sunt convins că

nu vei abuza de acest fapt, spuse Blair cu răceală. Acesta e pupitrul la care vei lucra.

Era limpede că îl privea pe Brodie ca pe un intrus şi, apucându-se să-i explice natura foarte simplă a îndatoririlor ce aveau să-i revină, punea în tonul cuvintelor sale tot dispreţul glacial de care era capabil. Ceilalţi doi funcţionari din birou, tineri şi unul şi altul, trăgeau cu ochiul peste marginile registrelor lor la straniul personaj din faţa lor, nevenindu-le să creadă că acesta putea fi noul lor coleg.

— Sper că m-ai urmărit! exclamă Blair în cele din urmă. Am fost clar?

— Când trebuie să încep? întrebă Brodie mohorât, simţind că celălalt aştepta de la el o confirmare oarecare.

— Mâine, presupun, răspunse Blair. Sir John nu mi-a precizat. Dacă vrei să te familiarizezi puţin cu registrele, poţi să începi chiar acum. Şi ieşind din cameră, adăugă, fulgerându-l cu privirea: Nu mai e decât o jumătate de ceas până la semnalul sirenei şi îmi închipui că ai să ai nevoie de mai multă vreme ca să te pui la curent.

Fără să scoată un cuvânt, Brodie se aşeză maşinal pe taburetul înalt din faţa pupitrului; registrul deschis îi apărea ca o imensă pată albă. Nu vedea cifrele cu care avea să se ocupe de acum înainte şi nu simţea privirile celor doi tineri tăcuţi, care-l fixau cu o ciudată rezervă. Era funcţionar de birou! Un funcţionar plătit cu cincizeci de şilingi pe săptămână! Cugetul lui se zbătea împotriva acestui adevăr de netăgăduit fără a putea să i se sustragă. Dar nu! Nu avea să îndure această înjosire! În clipa când va ieşi de aici, se va înfunda undeva, oriunde, şi va bea, va bea până ce avea să uite această umilire, să se cufunde în uitare până când amintirea ei va deveni un coşmar ridicol. Cât spusese acela? O jumătate de ceas până la semnalul sirenei! Da, putea să aştepte până atunci! Va petrece acest scurt răstimp în ruşinoasa servitute, apoi va fi iarăşi liber. Un fior păru să-l străbată când apucă orbeşte un condei şi-l muie în călimară.

CARTEA A TREIA

1

Nu pot să cred că ele poartă aşa ceva acolo, chiar dacă pielea lor e neagră! spuse Nancy chicotind. Râzi de mine!

Aşezată pe masa din bucătărie, îl privea provocator pe Matt, cu capul lăsat într-o parte, în timp ce-şi legăna picioarele expuse cu dărnicie, spre a-şi sublinia mai bine reflecţia.

— E absolut adevărat, răspunse el cu însufleţire, stând rezemat de bufet într-o poză elegantă şi aruncându-i o ocheadă seducătoare. Te asigur că aşa se îmbracă doamnele indigene, cum binevoieşti să le spui.

— Aiurea! făcu ea ştrengăreşte. Prea ştii multe! Ai să-mi spui poate şi că maimuţele poartă pantaloni în India,

La această glumă, pufniră deodată într-un râs zgomotos, simţind că se amuză de minune împreună. Erau încântaţi amândoi: ea, de a întrerupe monotonia unei dimineţi deşarte şi de a mai avea parte şi de altceva decât de compania sumbră şi ursuză a lui Brodie; el, de a-şi putea pune în valoare, în această conversaţie, calităţile lui mondene – aproape ca şi cum dânsa ar fi stat aşezată în faţa tejghelei sclipitoare a unui bar, iar el şi-ar fi încercat farmecele asupra ei.

— Eşti un mare palavragiu, reluă ea pe un ton mustrător, dar care totodată îi dădea ghes. După ce mi-ai povestit că negrii ăia mestecă nuci roşii ca sângele şi-şi curăţă dinţii cu o bucată de lemn, ai să vrei să mă faci să cred că se piaptănă cu piciorul unui scaun, la fel ca Dan,

piticul acela caraghios. Râseră iarăşi la unison, după care ea, îndreptându-se cu afectată decenţă, urmă: Dar nu am nimic împotriva unor asemenea basme. Numai când începi cu glumele dumitale scârboase, zău că mă faci să roşesc! Îţi vine uşor cu o biată fată nevinovată ca mine, care n-a fost niciodată în străinătate, dumitale, care ai fost prin ţări atât de minunate şi de interesante! Ia mai povesteşte-mi ceva!

— Dar parcă spuneai că nu mai vrei să auzi nimic? o tachină.

Ea strâmbă buzele ei roşii cu un aer bosumflat.

— Ştii foarte bine ce vreau să zic, Matt. Îmi place să aud despre lucrurile acelea curioase pe care le-ai văzut acolo. Lasă cucoanele deoparte. Dac-aş fi fost prin locurile acelea, nu te-aş fi lăsat nici măcar să te uiţi la ele. Povesteşte-mi despre flori, despre păsările şi fiarele acelea frumoase şi pestriţe, despre papagali, leoparzi, tigri. Vreau să-mi vorbeşti despre bazare, despre temple, despre statuile de aur şi de fildeş... despre astea mi-ar plăcea să aud întruna.

— Cred că nu e altă fată mai pricepută să te îmboldească la treaba asta, răspunse el. Nu e chip ca omul să te mulţumească. Despre ce era vorba înainte să mă întrebi despre... despre ceea ce nu-mi dai voie să spun? rânji el. A, îmi aduc aminte acum: vorbeam despre vacile sacre. Da! Poate că n-ai să mă crezi, Nancy, dar vaca e un animal sfânt pentru milioane de oameni în India. Au aşezat chipuri de vaci peste tot, iar pe străzile din cartierele de indigeni poţi vedea rătăcind nişte vaci mari şi grase, cu flori prinse de coame şi ghirlande de gălbenele după gât, care îşi bagă nasul în toate părţile, ca şi cum totul ar fi al lor; în case, în tabere, ceva asemănător dughenelor de la noi, fără ca nimeni să le spună „nu”. Am văzut odată cum una din vitele acelea s-a oprit în faţa unui stand de fructe şi zarzavaturi şi, înainte să poţi spune „pâs”, ea îl curăţase de la un capăt la altul, omul căruia îi aparţinea taraba fiind nevoit să stea liniştit

şi s-o privească, în timp ce-i înghiţea toată marfa; iar când vaca isprăvi, nu-i rămase altceva de făcut decât să se închine scurt la ea şi să-i atâme în jurul gâtului florile ce rămăseseră.

— Nu mai spune! exclamă ea cu ochii holbaţi de uimire. Ciudat lucru mai e şi ăsta... ca oamenii să se închine la un animal ca vaca!

— Fireşte că sunt tot felul de vaci, Nancy, răspunse Matt, făcându-i cu ochiul; continuă însă imediat, pe un ton mai serios: Da! Dar ceea ce-ţi spun nu e încă nimic. Nu pot să-ţi descriu tot ce am văzut. Trebuie să călătoreşti ca să poţi gusta priveliştile minunate la care altminteri n-ai fi în stare nici să visezi. Mai există şi alte ţări, şi mai frumoase decât India, crede-mă, ţări cu o climă mai dulce, cu mai puţini ţânţari şi cu tot atâta libertate.

Nancy îl măsura îngândurată, în timp ce el, răpit de propriul său entuziasm, continua să dea din gură. Observând silueta lui zveltă în frumosul costum cafeniu, aspectul îngrijit şi atrăgător al exteriorului său, faţa lui palidă şi slabă, dar nu neplăcută, era uimită că fusese în stare să fugă de el, aşa cum făcuse la prima lor întâlnire. În timpul celor şase săptămâni ce se scurseseră de la înmormântarea doamnei Brodie – când fusese instalată oficial ca menajeră a casei – ajunsese treptat să-l privească cu ochi buni pe Matthew, să-l apere împotriva tatălui său, să-i caute conversaţia, care era mai distractivă decât tăcerea apăsătoare şi monosilabele chinuite ale bărbatului mai bătrân.

— Văd că nu mă asculţi deloc, ştrengăriţă mică ce eşti! strigă deodată. La ce bun să-ţi toceşti limba şi să-ţi epuizezi cele mai frumoase adjective, dacă drăguţa fată nu-ţi dă atenţie? Şi unde mai pui că dumneata mi-ai cerut să-ţi vorbesc despre toate astea!

— Atunci mă găseşti drăguţă, Matt? răspunse ea, continuând să se uite la el cu un aer visător, dar dând privirii ei o expresie mai seducătoare şi luând o poză mai îndrăzneaţă şi mai provocatoare.

— Desigur, Nancy! rosti cu aprindere şi cu o sclipire în ochi. Eşti frumoasă ca un tablou! E o plăcere să te aibă omul în casă. Am fost totdeauna de părerea asta, de când te-am văzut.

— Da, continuă ea îngândurată, te-ai purtat teribil de urât când m-ai văzut pentru prima oară, dar de atunci manierele dumitale s-au îndreptat extraordinar de mult. De fapt, când am venit aici, începusem să cred că ţi-e frică să vorbeşti cu mine, dar văd că toate astea au trecut şi, zău, nu-mi pare rău, cu toate că mă întreb ce-ar spune tatăl dumitale de această schimbare, dac-ar bănui-o.

Matt se îndreptă de mijloc, pregătindu-se parcă să se apropie de ea; dar la auzul ultimelor ei cuvinte, licărirea din ochii lui se stinse brusc; se rezemă din nou de bufet, cu corpul destins, şi răspunse posac:

— Nu înţeleg ce poate găsi o fiinţă tânără ca dumneata la un om bătrân ca el, cu firea lui acră şi arţăgoasă. Nu face de dumneata; un bărbat mai tânăr ţi s-ar potrivi mai bine.

— Da, Matt, însă are totuşi putere în el, răspunse ea meditând, dar continuând să-l aţâţe cu privirea, şi îmi place să văd puterea asta prăbuşindu-se în faţa mea. După întorsătura pe care au luat-o lucrurile, aş putea să fac din el ce vreau. Dar nu uita, adăugă ea, schimbându-şi atitudinea şi lăsându-şi brusc capul pe spate, că nu sunt aici decât o menajeră.

— Da, strigă el cu amărăciune, ai o poziţie splendidă! Te-ai cuibărit bine aici!

— Şi dumneata nu? ripostă ea cu îndrăzneală. Nu te simţi chiar aşa de rău aici, cu toate discursurile dumitale frumoase despre situaţiile minunate pe care ai să ţi le găseşti în străinătate.

— Hoaţo! spuse el râzând cu poftă. Nu pot decât să admir limba dumitale ascuţită. Ai putea să dai gata orice bărbat cu ea dac-ai vrea.

— Ba bine că nu, răspunse fata cu înţeles, şi încă foarte repede!

Cum îi mai aprindea sângele cocheta aceasta îndrăcită, care era tabu pentru el, un fruct oprit, bunul exclusiv al tatălui său!

— Ştii tot atât de bine ca şi mine, Nancy, răspunse Matt cu seriozitate, că nu e decât o chestiune de timp ca să găsesc ceva: vreo şase firme şi-au notat numele meu, şi primul lor post liber îmi va fi oferit mie. N-aş putea să-mi petrec restul vieţii în colţişorul ăsta infect. Acum, de când mama a murit, nimic nu mă poate reţine aici. Dar trebuie să-ţi spun deschis că-mi va veni greu să te părăsesc.

— Am să-ţi dau mai multă crezare, Matt, când ai să-ţi obţii postul, ripostă ea înţepător. Dar n-ar trebui să-l laşi pe bătrân să te ţină atât de mult sub călcâiul lui. Împotriveşte-te! Încrede-te mai mult în puterile dumitale! Ceea ce-ţi trebuie, sunt sigură, este o femeie cu un cap sănătos, care să-ţi întărească şira spinării şi să te înveţe cum să-i ţii piept.

— Am să-mi iau eu revanşa împotriva lui, declară el îmbufnat. O să-mi vină şi mie odată apa la moară şi am să-l pun să plătească pentru tot ce mi-a făcut – se opri o clipă şi adăugă apoi cu aer virtuos –, da, şi pentru tot ce a avut de suferit, din partea lui, biata mea mamă. De altfel, e pe cale să se distrugă singur cu băutura.

Nancy nu răspunse nimic, ci aruncându-şi capul înapoi, se uită în tavan cu un aer meditativ, etalând frumoasa curbă a gâtului ei alb şi, lăsându-se graţios pe spate, făcu rochia să i se ridice până la genunchi.

— Ascultă-mă pe mine, îţi baţi joc de dumneata irosindu-ţi tinereţea cu el continuă Matt cu înfocare. Nu e decât o brută mătăhăloasă, înfumurată şi ursuză. Uită-te la ce face cu Nessie, cum o chinuieşte cu lecţiile acelea. Uită-te la ce a făcut Mamei! Nu e demn de dumneata. Nu-ţi dai seama de asta?

— Nu-ţi fíe teamă, Matt, îi răspunse, cuprinsă de o veselie ascunsă, am eu grijă de mine. Mă gândesc doar la un lucru sau două, pe care le ştiu numai eu. Un secret între Nancy şi mine, şopti ea seducător.

— Şi care e acela? strigă cu înflăcărare, aţâţat de atitudinea ei.

— Am să-ţi spun într-o zi dacă eşti cuminte.

— Spune-mi acum! stărui el.

Ea însă, refuzând să-l lămurească şi aruncându-şi repede ochii la pendulă, îi răspunse:

— Sst! Mă gândeam doar că e timpul să gătesc ceva pentru masă. Nu trebuie să-mi pierd din vedere îndatoririle oficiale; dac-aş uita pentru ce mă aflu aici, m-aş trezi dată afară. Bănuiesc că dejunezi, ca de obicei, în oraş.

Se uită şi el la ceas spre a evalua cât timp îi mai rămânea ca să dispară din casă fără a se întâlni cu tată-său; politica pe care o adoptase de la moartea Mamei era de a-l ocoli cât mai mult.

— Da, ies. Ştii că mâncarea mi se opreşte în gât când stau la aceeaşi masă cu el; nu că mi-ar fi frică de el, căci e atât de schimbat, încât nu mai scoate o vorbă, dar cu cât ne ferim unul de altul, cu atât e mai bine pentru amândoi. E o simplă chestiune de bun-simţ din partea mea.

În timp ce îşi schimba poziţia, căutând să pară cât mai nepăsător şi mai independent, ea îşi puse mâinile după ceafă, de parcă ar fi vrut să-şi împiedice capul să cadă pe spate, continuând să-i arunce lui Matt un zâmbet imperceptibil şi enigmatic.

— Vino puţin încoace, Matt, murmură ea în sfârşit.

El o privi cu îndoială, apropiindu-se de masa pe care şedea. Umbla atât de încet, încât ea îl îndemnă:

— Mai aproape, omule, mai aproape! Doar n-am să te muşc.

Nu s-ar fi dat în lături de a suferi o pedeapsă atât de plăcută, îşi zicea el, aruncând o privire asupra dinţilor ei, ce străluceau, albi şi regulaţi între buzele roşii şi zâmbitoare, care, pe măsură ce se apropia de ea, contrastau mai viu cu albeaţa tenului ei.

— Aşa e ceva mai bine, zise Nancy în sfârşit, e o

dovadă de mai mult curaj. Îţi dai seama, Matt, ce om prost şi lipsit de bun-simţ e tatăl dumitale, că lasă doi oameni tineri ca noi să rămână împreună, cu atâta timp liber la dispoziţie, în casa asta plicticoasă? Dac-ar fi avut doar un grăunte de minte ca să se gândească la treaba asta, n-ar fi permis-o niciodată. N-am ieşit din casă de nu ştiu câte zile decât pentru cumpărături, şi nici nu i-ar trece prin gând să ducă o fată ca mine să se distreze puţin. Acum ascultă. Mâine e un concert în sala primăriei, Matt, şopti, ridicând ispititor genele ei negre. Ce-ai zice dac-am da amândoi o raită acolo? Nu o să afle niciodată ceva despre asta şi, pe deasupra, am să găsesc eu mijlocul să-i storc banii pentru biletele noastre.

Matt o privea fascinat, fără a se gândi la vorbele ei, pe care abia dacă le auzise, ci observând doar cum sânii ei tari se ridicau elocvent către el şi cum – de altfel nu era singurul care văzuse aceasta – pistruii ei fini şi aurii îi presărau nasul mic şi drept, întinzându-se până la linia, delicat arcuită, a buzei de sus. Ştia acum că o dorea, deşi se temea să se apropie de dânsa; şi în timp ce-şi adâncea privirea în ochii ei întunecaţi, o licărire abia ascunsă în fundul lor îl împinse la o acţiune bruscă, impetuoasă, făcându-l să exclame fără voie:

— O, Nancy, eşti o diavoliţă; ce bine ştii să atragi un bărbat!

O clipă, privirea ei îşi pierdu expresia seducătoare, căreia îi luă locul un aer de măgulită mulţumire de sine.

— Încep şi eu să-mi dau seama acum, murmură, şi viitorul bărbat care mă va dori nu mă va avea pe nimic. Îndată după aceea, schimbându-şi glasul, continuă pe un ton dulce: Dar cum rămâne cu concertul, Matt? Cântă familia Mekelvie... sunt admirabili. Mor după o mică distracţie. Ne-am simţi minunat unul lângă altul la un asemenea concert. Ne-am amuzat totdeauna bine împreună, şi asta ne va înveseli pe amândoi. Haide, Matt, vrei să mă duci acolo?

Simţi respiraţia ei mângâindu-i faţa într-o caldă

intimitate şi rosti zăpăcit şi stângaci:

— Bine, Nancy! Am să te duc! Tot ce vrei... ajunge să-mi spui un cuvânt!

Un zâmbet îl răsplăti. Ea sări cu supleţe de pe masă şi-i atinse uşor obrazul cu vârful degetelor,

— Aşadar, ne-am înţeles! strigă ea cu veselie. Ne vom distra ca niciodată, sunt sigură! Lasă totul în grija mea, biletele şi aşa mai departe. Ne putem întâlni la intrare, dar o să trebuiască să mă însoţeşti la înapoiere pe strada asta lungă şi întunecoasă, adăugă ea în chip prefăcut. Mi-e frică să mă întorc singură. Aş putea avea nevoie de ocrotirea dumitale. Ridicându-şi apoi repede ochii, exclamă: Păcatele mele! Uită-te la ceas! Abia de mai e timp să prăjesc cârnaţii. Şterge-o repede, Matt, dacă nu vrei să te ciocneşti nas în nas cu namila dumitale de tată! Pleacă imediat, dar întoarce-te când terenul va fi liber; ne vom înfrupta atunci din ceva bun... numai noi doi.

Îl încălzi cu o ultimă privire, iar el părăsi încăperea, fără a fi în stare să scoată un cuvânt; emoţiile ce se luptau în el îi tăiau respiraţia şi-i făceau umbletul greoi şi stângaci.

După ce plecă, ea se apucă fără nicio grabă şi cu o neglijenţă aproape voită de pregătirile ei întârziate pentru masa de prânz. Aruncă într-o tigaie o livră de cârnaţi, lăsându-i pe foc în voia lor, în timp ce întindea o faţă de masă murdară, trântind apoi pe ea câteva farfurii. În dreptul locurilor fixate şi aşezând fără multă grijă lângă fiecare câte un cuţit şi o furculiţă.

Nepăsarea cu care îşi îndeplinea sarcinile de menajeră contrasta izbitor cu atenţia pe care o dădea ţinutei ei îngrijite şi cochete, scoasă şi mai tare în evidenţă de aspectul general al bucătăriei. Stratul gros de praf de pe rafturi şi de pe bordura căminului, grătarul neuns şi pătat de rugină al acestuia, podeaua nespălată, plita necurăţată, atmosfera vagă de dezordine şi delăsare ce domnea în întreaga încăpere deveneau explicabile în lumina atitudinii ei prezente. Aspectul interior al casei suferise o tristă schimbare din zilele când Mama fusese

mustrată şi insultată în chip atât de nedrept pentru neglijenţa ei, cu toate că străduinţele ei atât de puţin apreciate menţinuseră cel puţin o desăvârşită curăţenie în toată casa; acum, când cârnaţii din tigaie împroşcau, parcă în semn de protest, pereţii din jur cu grăsimea lor, încăperea părea sortită unei dezolante degradări.

Deodată, în mijlocul pârâitului acestei prăjeli şi prin aburul îmbibat de untură ce umplea aerul, uşa din faţă se auzi deschizându-se şi închizându-se, sunet urmat imediat de un zgomot de paşi grei şi târşâiţi ce străbăteau vestibulul. Deşi recunoscu mersul lui Brodie, Nancy, care nu terminase cu gătitul, nu se tulbură câtuşi de puţin, ci continuă să supravegheze cu aceeaşi nepăsare tigaia cu cârnaţi. Nu era femeia care să se precipite înfrigurată cu supe gustoase, cu ceşti de cafea pline până la margine sau cu ceainice de metal englezesc. Când îl auzi pe Brodie intrând greoi în bucătărie şi aşezându-se tăcut la masă, ea aşteptă un moment, după care exclamă cu vioiciune:

— Ai venit cam devreme azi, Brodie. Mai am mult până să fiu gata. Văzând că el nu răspundea, urmă, spunându-i cu glas tare lui, care nu se abătuse nici măcar cu o secundă de la programul lui zilnic: De câteva zile ori te întorci la ore atât de neregulate, încât nu ştiu exact când să te aştept, ori toate ceasornicele din casa asta a voastră nu merg bine. În sfârşit, mai aşteaptă puţin; sunt gata îndată.

Brodie „aşteptă puţin”, fără a spune o vorbă. În scurtul interval de când începuse să lucreze în birourile firmei Latta & Co., se produsese la el o schimbare mai izbitoare şi mai adâncă decât aceea ce se putea observa în aspectul încăperii în care şedea, dar schimbarea era de acelaşi fel. Stând pe scaun, cu ochii pironiţi asupra farfuriei din faţa lui, părea să se fi chircit puţin, astfel încât hainele nu i se mai potriveau, şi făceau impresia că au fost croite pentru un om de altă statură, iar torsul lui drept şi vânjos, cu pieptul bombat în chip agresiv, se

încovoiase uşor, dar vizibil. Trăsăturile feţei, mai înainte aspre, deveniseră posomorâte, privirea lui nu mai era sfredelitoare, ci fixă şi îngândurată, ochii împânziţi de mici firişoare de sânge, în timp ce pe obrazul lui se întindea de asemenea o reţea fină de vinişoare roşii. Buzele îi erau uscate şi strânse, tâmplele, şi de fapt şi obrajii, slabi şi uşor scobiţi, iar pe frunte încruntătura dintre sprâncene i se adâncise, ca un semn aplicat cu fierul roşu. S-ar fi zis că liniile ferme ale corpului acestui om se estompaseră, că trăsăturile lui, dăltuite parcă în piatră, fuseseră roase, că întreaga activitate a fiinţei lui fusese subminată de acţiunea corosivă a unui straniu acid răspândit în sângele lui.

Când Nancy intră aducând farfuria cu cârnaţi, el îşi ridică repede privirea, atras de ochii ei, ca de un magnet; când însă ea îi puse în faţă farfuria, Brodie se uită la ea, spunând cu o voce răguşită, care suna oarecum ca un instrument dezacordat:

— Nu mi-ai gătit o supă azi, Nancy?

— Nu, răspunse scurt, nu ţi-am gătit.

— Mi-ar fi plăcut puţină supă de carne, zise el cu o umbră de nemulţumire în glas. A început să fie cam răcoare afară; dar dacă n-ai făcut supă, atâta pagubă. Unde sunt însă cartofii?

— N-am avut timp azi să-ţi gătesc cartofi. Nu mi-am văzut capul de atâta treabă. Nu poţi să-mi ceri să fac totul în fiecare zi şi n-am fost niciodată obişnuită să-mi bag mâinile în apă rece şi murdară ca să curăţ cartofi. Te mulţumeai şi cu o masă mai simplă decât asta când veneai să mă vezi la „Pajura Wintonului”, şi doar nu eşti într-o situaţie mai grozavă acum. Mănâncă asta, omule, şi nu te mai plânge!

Se uită la ea cu ochii mari, mişcă din buze, gata să-i trântească un răspuns furios, dar reuşi să se stăpânească, se servi de pe farfuria cu cârnaţi, îşi luă o bucată de pâine şi se apucă să mănânce. Nancy rămase un moment lângă el, cu mâinile în şolduri, atingându-l uşor cu corpul ei,

plină de conştiinţa puterii pe care o avea asupra lui; apoi, când bunica Brodie intră în cameră, ea dispăru în oficiu.

Bătrâna se apropie de masă cu o expresie aiurită în obrazul galben şi stafidit, şi, aşezându-se pe scaun, murmură ca pentru sine: „Tţţ, iarăşi fleacurile astea!” La aceste cuvinte abia perceptibile, Brodie îşi întoarse capul şi rânjindu-se la ea, ca altădată, mârâi:

— Dar ce cusur au cârnaţii ăştia? Dacă nu-ţi convine o mâncare simplă, cinstită, n-ai decât să te muţi la azil, iar dacă-ţi convine, ţine-ţi gura asta spurcată.

Faţă de aceste vorbe, dar mai ales de privirea care le însoţea, ea se retrase în găoacea ei şi începu să se servească cu mâinile tremurătoare, dar fără mult zel, din mâncarea de care se plânsese cu atâta imprudenţă. Mintea ei îmbătrânită şi confuză nu mai era în stare să înţeleagă pe deplin dedesubtul schimbărilor ce se petreceau în jurul ei, reţinând numai faptul că nu mai era la largul ei, că i se serveau mese frugale şi fără niciun gust; şi în timp ce fălcile ei slabe mestecau încet şi cu dezgust, îşi manifesta nemulţumirea îndreptând scurte priviri iritate înspre fiinţa ce stătea ascunsă în încăperea de alături.

După câteva minute, în cursul cărora amândoi mâncaseră în tăcere, Brodie se opri deodată din mestecatul lui plictisit şi îşi ridică puţin capul, trăgând cu urechea la un uşor zgomot de paşi ce venea de la intrare; îşi aţinti privirea asupra uşii dinspre vestibul pândind nerăbdător sosirea lui Nessie. Ea intră imediat şi Brodie, reapucându-se mecanic să mănânce, îi urmări din ochi toate mişcările. Trăgându-şi de pe bărbie panglicuţa de elastic, îşi scoase pălăria simplă de pai şi o aruncă pe canapea, îşi dezbrăcă jacheta de şeviot albastru punând-o lângă pălărie, îşi scutură părul bălai şi se aşeză pe scaunul ei de lângă Brodie. Se lăsă moale pe spate şi examină masa cu un vag aer de ţâfnă copilărească, fără a spune nimic, dar simţind pe ascuns că vederea unturii răcite din faţa ei îi tăiase şi puţina poftă de mâncare pe

care o avusese şi că, deşi ar fi mâncat poate, chiar cu plăcere, puţină friptură tocată, gătită înăbuşit, sau chiar un cotlet de miel, însăşi ideea hranei îi făcea silă acum. Avea cincisprezece ani şi intrase în acea perioadă a vieţii în care corpul ei, care înmugurea şi se dezvolta, cerea o îngrijire deosebită, un regim mai bine ales; şi deşi nu-şi dădea seama de nimic din toate acestea, ea simţea instinctiv, în timp ce capul îi vâjâia puţin – început al unei indispoziţii semnificative – că era o mare nedreptate să i se ofere o asemenea mâncare.

Văzând că rămâne nemişcată, Brodie, care de la sosirea ei o observase neîncetat, îi spuse cu o expresie neschimbată, dar cu o voce căreia se silea să-i dea un ton uşor şi persuasiv:

— Hai, Nessie, draga mea, ia-ţi masa! Nu aştepta să se răcească. O fetişcană ca tine ar trebui să aibă o foame de lup şi să se arunce asupra mâncării ca şi cum ar vrea să înghită tot.

La vorbele lui, ea se trezi din reverie şi le dădu îndată ascultare, murmurând ca explicaţie, aproape scuzându-se:

— Mă doare capul, tată, aici, în dreptul frunţii, parc-ar fi strânsă cu o curea. Şi arătă cu un gest apatic locul.

— Haide, haide Nessie, zise el cu glas scăzut, aşa ca să nu fie auzit în oficiu. Prea vorbeşti mult de această durere de cap. Dacă ai să tot strigi „lupul, lupul”, nu o să te credem nici atunci când o să te muşte cu adevărat. Cât timp nu simţi cureaua lovindu-te pe palmă[29], n-ar trebui să te ocupi de cea din jurul capului.

— Dar îmi strânge uneori aşa de tare fruntea, ca un cerc de fier! murmură ea cu glas dulce.

— Ei-ei-ei, ceea ce importă e creierul din spatele ei, nu fruntea, fetiţa mea. Ar trebui să fii recunoscătoare că eşti atât de bine dotată în privinţa asta. Apoi, când Nessie începu să mănânce cu indiferenţă, el o aprobă cu

[29] În Anglia şi Scoţia se practica la acea epocă – şi se practică pe alocuri şi azi – bătaia în şcoli pentru greşeli grave.

entuziasm: Aşa te vreau! Nu poţi lucra fără să te hrăneşti. Îndoapă-te cu tot ce ai aici. Munca asta grea ar trebui să dea o poftă de mâncare formidabilă unei fete tinere ca tine; şi foamea e cel mai bun bucătar. Deodată aruncă o privire pizmaşă spre mama lui, adăugând cu asprime: îmi pare bine că nu eşti atât de dificilă şi de pretenţioasă ca unele persoane.

Nessie, mulţumită că-i făcea plăcere şi sensibilă la elogiile lui, îşi îndoi eforturile tărăgănate de a înghiţi, uitându-se însă din când în când la el cu un aer temător, în timp ce Brodie urma, pierzându-se în amintiri:

— Când eram de vârsta ta, Nessie, aş fi fost în stare să mănânc un bou întreg, atunci când mă întorceam în goană de pe câmp. Eram un flăcău zdravăn şi călit, da, şi mâncam cu poftă orice mi se dădea, dar nu-mi era niciodată de-ajuns. Nu! Nu! Nu o duceam pe atunci aşa cum o duci tu, Nessie! N-am avut norocul tău! Spune-mi, şopti el pe un ton confidenţial, cum ţi-a mers azi?

— Destul de bine – răspunse ea maşinal.

— Tot mai eşti prima în clasă? stărui el.

— O, tată, protestă ea, am obosit explicându-ţi că nu se mai procedează aşa acum! Ţi-am spus de nu ştiu câte ori, de trei luni încoace, că totul se judecă după examenele trimestriale. Şi cu o uşoară nuanţă de vanitate în glas, adăugă: îţi dai seama, desigur, că am trecut de stadiul ăla!

— Fireşte, fireşte! se grăbi el să răspundă. Uitasem că o fată atât de mare şi de savantă ca tine nu trebuie plictisită cu asemenea întrebări copilăreşti. Bineînţeles că grija noastră, a ta şi a mea, trebuie să fie acum examenele. Se întrerupse o clipă, întrebând apoi iscoditor: Şi cât mai avem până la cel mare?

— Vreo şase luni, mi se pare, răspunse fără entuziasm, continuând să mănânce, palidă în obraz.

— Perfect, replică el, n-avem prea mult de aşteptat, şi totuşi destulă vreme ca să te poţi pregăti. Cel puţin nu poţi spune că n-ai fost prevenită. Şi şoptind încet, încet

încât abia de se putea auzi, adăugă: Da, am să te fac să te ţii bine de treaba asta, tu şi cu mine vom câştiga premiul Latta.

În momentul acesta, bunica Brodie, care rămăsese pe locul ei, în aşteptarea unui al doilea fel şi care, neatentă la conversaţie, fusese cât pe-aci să întrebe: „Dar altceva nu vine?” sau „Asta-i tot ce avem?” – însă nu avusese totuşi curajul s-o facă – renunţă, în sfârşit, la orice speranţă; înăbuşind un suspin resemnat, ea îşi împinse scaunul înapoi, se ridică ţeapănă şi, târşâind picioarele, ieşi decepţionată din bucătărie. Pe când trecea pe uşă, îşi aminti cu mâhnire că nu-i rămânea nicio consolare, că în refugiul din camera ei nu o aşteptau decât două cutii de tablă goale, care proclamau fără glas îndelungata lipsă a biscuiţilor şi pătrăţelelor de turtă dulce, atât de apreciate de ea.

Adâncit în contemplarea fiicei lui, Brodie nici nu observă plecarea mamei sale şi spuse pe un ton aproape linguşitor:

— N-ai nicio veste nouă să-mi dai, Nessie? Nu se poate să nu ţi se fi spus ceva. Nu ţi-a declarat nimeni că eşti o fetişcană deşteaptă? Pariez că ai luat note excepţional de bune pentru lecţiile făcute acasă! Părea să o implore să-l informeze despre vreo laudă, despre vreo apreciere măgulitoare de care avusese parte fiica lui James Brodie. Şi când ea făcu semn din cap că nu, privirea lui se întunecă la un gând ce-i fulgeră prin minte, şi izbucni cu vehemenţă: Sper că vreuna din căţelele acelea tinere nu s-a legat iarăşi de tată-tău! Cum? Îmi închipui că trag cu urechea la bârfelile pe care puşlamalele lor de părinţi sunt în stare să le răspândească pe socoteala mea; dar dacă vin la tine vorbe de astea, să-mi dai de veste. Şi să nu le crezi! Ţine capul sus, sus de tot! Adu-ţi aminte cine eşti – o Brodie – şi cere să ţi se dea ceea ce ţi se cuvine. Arată-le ce înseamnă asta, da. Ai să le-o arăţi, de altfel, fata mea, când ai să înhaţi premiul Latta de sub botul lor răpciugos. Se opri câteva clipe, spunându-i apoi cu o

zvâcnire în obraz: Secătura de băiat a lui Grierson ţi-a mai făcut vreuna din remarcele lui viclene?

Ea se trase înapoi, speriată, şi exclamă:

— Nu, nu, tată! Nimeni nu mi-a spus nimic! Toată lumea se poartă cu mine cum nu se poate mai bine. Doamna Paxton mi-a dat o bucată de ciocolată când m-a întâlnit pe stradă.

— Adevărat? Şovăi, rumegând această veste; ea păru să-i displacă, căci strigă cu un rânjet: Ei bine, data viitoare să-i spui să-şi păstreze pentru ea frumoasele ei cadouri. Avem tot ce ne trebuie. Dacă ţi-e dor de dulciuri, pofticioaso, nu puteai să mă rogi pe mine? Nu-ţi dai seama că toate gurile rele din oraş se folosesc de orice prilej ca să ne ponegrească? „Nu are nici bani ca să-i ia fetei lui câteva dulciuri!” Iată ce vor să spună mâine, iar când povestea o să ajungă până la Răscruce, vor născoci chiar că te las să mori de foame. Iritarea lui creştea din ce în ce şi, înfierbântându-se la culme, strigă: Eh, trebuia să ai mai multă minte! Toţi sunt împotriva noastră. Asta-i moda azi. Dar puţin îmi pasă. Lasă-i să mă împroaşte cu noroi cât or vrea. Lasă-i să-şi ridice cu toţii mâna contra mea, tot am să înving, în ciuda lor!

Ajuns la capăt, îşi ridică furios privirea şi văzu deodată că Nancy intrase în odaie şi-l observa pe sub sprâncenele ridicate, cu un aer critic şi puţin ironic. Imediat el se dezumflă şi, parcă prins asupra unei fapte de neiertat, îşi lăsă capul în jos, în vreme ce ea spunea:

— Ce înseamnă zarva asta? Credeam că cineva a fost apucat de un acces de nebunie, auzindu-te urlând aşa. Şi cum Brodie nu răspundea, i se adresă lui Nessie: Din ce s-a înfuriat în halul ăsta? Sper că nu avea nimic cu tine, puicuţa mea.

De la intrarea lui Nancy în bucătărie, o vagă stinghereală pusese stăpânire pe Nessie, şi acum obrazul ei, care la început pălise, se înroşi violent. Răspunse încurcată, cu glas scăzut:

— O, nu! N-a fost nimic... nimic de felul ăsta,

— Îmi pare bine că mi-o spui, zise Nancy. Toate răcnetele astea erau în stare să te asurzească. Îmi ţiuie şi acum urechile.

Îşi aruncă ochii împrejur cu un aer de dezaprobare şi era gata să se retragă, când Brodie, uitându-se pieziş la Nessie şi silindu-se să adopte un ton indiferent, îi spuse acesteia:

— Dacă ai isprăvit cu masa, Nessie, repede-te afară şi aşteaptă-mă la poartă. Termin şi eu într-un minut şi vom face drumul împreună.

După ce fiica lui se sculă de la masă, îşi luă lucrurile de pe canapea şi ieşi jenată din odaie, fără a scoate un cuvânt, el îşi întoarse capul, pe care tot îl mai ţinea plecat, îşi ridică pe sub sprâncene ochii spre Nancy şi, privind-o intens şi absorbit, îi spuse:

— Stai jos un minut, femeie. Nu te-am văzut în tot timpul mesei. Nu trebuie să te superi de mica mea ieşire. Ar trebui să-mi cunoşti acum felul de a fi. M-am pierdut doar o clipă cu firea.

Pe când Nancy se aşeza cu nepăsare pe scaunul lăsat liber de Nessie, Brodie o sorbea din ochi cu o mulţumire care dezvăluia, mai grăitor decât cuvintele, cât de mult ajunsese să fie stăpânit de ea. Rămas atâta vreme fără o femeie tânără şi plină de viaţă în casa lui, stânjenit în chip atât de penibil de faptul că avusese lângă sine o soţie îmbătrânită şi care nu mai era bună de nimic pentru el, făptura aceasta sănătoasă, tânără, cu carnaţia albă, îi intrase în sânge ca o febră care creşte şi, satisfăcându-i instinctele violente şi îndelung înăbuşite, făcuse din el aproape sclavul ei.

— Nu ne-ai dat budincă la masă, Nancy, urmă el, apucând-o stângaci de mână cu laba lui enormă. N-ai vrea să-mi dai ceva în schimb... doar o sărutare? N-o să te doară, iar pentru mine e un lucru mai dulce decât orice mi-ai găti.

— Ah, Brodie! Nu aud de la tine decât asta, răspunse, aruncându-şi capul pe spate. Nu poţi să te gândeşti o

dată şi la altceva, ca să mai variezi? Uiţi că eşti o namilă de om, iar eu o fată plăpândă, care trebuie menajată. În ciuda înţelesului mustrător al acestor cuvinte, ea le dădu o inflexiune aţâţătoare, care-l făcu să-i strângă mai tare degetele în mâna lui.

— Îmi pare rău că te-am bruscat, micuţa mea. N-am făcut-o cu intenţie. Vino să te aşezi mai aproape de mine. Hai vino!

— Cum, ţipă, în plină zi! Trebuie să fii nebun, Brodie! Şi încă după o astfel de noapte, colosule! Ai să faci o umbră din mine! Nu, nu! Pe mine n-ai să mă dai gata ca pe cealaltă!

Era departe de a arăta ca o umbră, cu obrajii ei durdulii şi formele pline, care deveniseră mai coapte şi mai rotunde de pe urma celor şase luni de viaţă uşoară şi nepăsătoare. Privindu-l acum pe Brodie, pe deplin conştientă că-l avea cu totul în mână, îşi dădu seama că dominaţia lui asupra ei slăbea, că forţa stranie care o atrăsese în el era şubrezită de băutură şi de îmbrăţişările ei, că el nu mai dispunea de bani destui spre a-i satisface capriciile, că arăta bătrân şi ursuz şi nu era potrivit pentru ea. Cu un tainic dispreţ, ea reluă firul, spunându-i încet şi calculat:

— Aş putea totuşi să te sărut. Înţelege-mă bine: aş putea. Dar ce mi-ai da în schimb?

— Nu ţi-am dat destul, femeie? răspunse posac. Ai aceeaşi locuinţă şi mâncare ca şi mine şi am vândut o mulţime de lucruri din casă ca să-ţi satisfac toanele. Nu-mi cere imposibilul, Nancy!

— Haide, haide, dacă te-ar auzi cineva, ar putea crede că mi-ai dat o avere! strigă ea capricios. Ca şi cum n-aş fi meritat! Nu-ţi cer să mai vinzi vreun ac de cravată, vreun lanţ de ceas sau vreun tablou. Vreau numai să-mi dai câţiva şilingi ca să pot merge mâine s-o vizitez pe mătuşa mea Artnie la Overton. Dă-mi cinci şilingi şi-ţi dau o guriţă.

Brodie făcu o mutră supărată.

— Iarăşi ieşi mâine? Pleci şi mă laşi singur! Când te întorci?

— Dac-ar fi după tine, omule, m-ai lega de piciorul mesei. Dar nu sunt sclava ta, dragul meu, îţi sunt doar menajeră.

I-o trăsese, îşi spunea ea, era o aluzie directă la faptul că el nu-i propusese niciodată s-o ia de nevastă.

— N-am să lipsesc toată noaptea. Mă întorc pe la ora zece. Dă-mi banii aceia şi, dacă te porţi cumsecade, am să fiu mai drăguţă cu tine decât meriţi.

Sub puterea privirii ei, Brodie îşi puse mâna în buzunar, în care nu simţi ca odinioară un pumn de sovereigni de aur, ci doar câteva monede prăpădite, printre care căută suma cerută de ea.

— Ţine atunci, zise el în sfârşit, întinzându-i banii. Nu-mi vine la îndemână, dar ştii bine că nu pot să-ţi refuz nimic.

Ea sări în sus, ţinând triumfător banii în mână şi era gata s-o şteargă cu ei, când, sculându-se la rândul lui, o prinse de braţ şi strigă:

— Cum rămâne cu tocmeala noastră? Ai uitat de ea? Nu ţii deloc la mine?

Ea îşi stăpâni imediat explozia de bucurie, ridică obrazul spre el, deschise ochii mari şi, uitându-se la dânsul cu o naivitate prefăcută, murmură:

— Fireşte că ţin la tine! Crezi că altminteri aş sta aici? N-ar trebui să-ţi bagi în cap asemenea idei curioase. Numai nebunii vorbesc aşa! Ai să pretinzi în curând că vreau să te părăsesc.

— Nu, n-am să te las să faci asta! răspunse, strângând-o cu putere în braţe. În timp ce ţinea trupul ei fragil, care nu opunea rezistenţă lipit de trunchiul lui enorm, simţea că acesta este balsamul pentru orgoliul lui rănit, uitarea umilinţelor sale, ea însă, cu obrazul pe pieptul lui, se uita în altă parte, gândind cât de ridicole îi apăreau acum credulitatea şi îngâmfarea lui, ce dor îi era de un bărbat mai tânăr, mai puţin greoi, mai puţin nesăţios, un bărbat

care s-o ia de nevastă. Ce-i fi având în tine, fată, că simt aproape cum îmi plesneşte inima când te ţin aşa lângă mine? spuse el cu glas sugrumat, fără a-şi slăbi strânsoarea. Am impresia că nu mai există nimic în jurul meu afară de tine. Aş vrea ca clipele astea să dureze o veşnicie.

Un zâmbet vag jucă pe obrazul pitit al lui Nancy, şi-i răspunse:

— Şi de ce n-ar dura? Ai început, poate, să te saturi de mine?

— Ferească Dumnezeu! Îmi placi mai mult ca oricând. Apoi, după o scurtă pauză, el exclamă deodată: Mi se pare că nu ţi-a fost poftă doar de bani, Nancy? Nu?

Ea îşi ridică faţa spre el cu un aer indignat, profitând de ocazie ca să se elibereze din braţele lui.

— Cum poţi spune aşa ceva? Ce idee! Ţi-i arunc îndată în obraz dacă nu încetezi!

— Nu, nu! protestă el repede. N-am vrut să spun nimic. Meritai acest mic cadou şi am să-ţi aduc sâmbătă ceva drăguţ. Era ziua când îşi primea salariul săptămânal. Aducându-şi brusc aminte de situaţia lui de subaltern, de schimbarea intervenită în viaţa lui, se întunecă din nou la faţă, păru să devină mai bătrân şi spuse cu ochii plecaţi: Eh, cred că-i momentul s-o şterg. Nessie mă aşteaptă. Deodată, o idee îi trecu prin gând: Dar unde-i Matt? întrebă.

— N-aş putea să-ţi spun, răspunse Nancy, înăbuşind un căscat, ca şi cum această întrebare ar fi lăsat-o într-adevăr indiferentă. A ieşit imediat după ce şi-a luat micul dejun şi cred că nu se întoarce până la cină.

Brodie se uită la ea un moment, spunând apoi încet:

— Ei bine, plec şi eu.

— Bine faci! strigă ea cu veselie. Du-te şi bagă de seamă să vii direct acasă de la birou. Dac-oi vedea deseară că iar ai băut, fie chiar numai un pahar, să ştii că-ţi arunc ceainicul în cap.

De sub sprâncenele sale stufoase, Brodie îi aruncă o

privire ruşinată, care distona cu faţa lui brăzdată şi sumbră; făcându-i un semn liniştitor din cap şi strângând-o în braţe pentru ultima oară, ieşi pe uşă.

În curtea din faţă, năpădită acum de buruieni şi lipsită de ridicolul ornament pe care-l reprezenta tunul de bronz – vândut cu trei luni în urmă pe valoarea lui de metal vechi –, o găsi pe Nessie, care-l aştepta răbdătoare, rezemându-şi trupul, neformat şi obosit, de stâlpul grilajului de fier. Văzându-l ieşind din casă, ea se îndreptă, şi amândoi porniră, fără a schimba vreun cuvânt, pe drumul lor comun până la punctul de pe Railway Road, unde căile lor se despărţeau, el având să purceadă spre locul lui de muncă de la şantier, iar ea să apuce în direcţia şcolii. Devenise un obicei constant pentru ei să parcurgă zilnic această distanţă, iar Brodie folosea regulat acest prilej ca s-o încurajeze sau s-o dojenească pe fiică-sa, împingând-o să râvnească strălucitul succes în care îşi punea atâta nădejde. De astă dată însă, el nu spunea nimic; cu haina atârnând pe el ca un sac, cu pălăria lui pătrată, decolorată şi neperiată, trântită pe ceafă – penibilă caricatură a aroganţei lui de altădată –, umbla tăcut, mai la o parte, sprijinindu-se pe masivul lui baston de lemn de frasin, cu un aer absorbit, care o împiedica pe Nessie să-i vorbească. De la o vreme, când se afla printre oameni, el se închidea totdeauna în sine, ţinându-şi capul ridicat, privind drept înaintea lui, fără a vedea pe nimeni; îşi crea astfel iluzia că trece pe întinse străzi pustii, unde nu-l pândeau priviri curioase şi batjocoritoare, că străbate vaste singurătăţi, populate numai şi numai de prezenţa lui.

Când ajunseră la punctul de despărţire, el se opri – siluetă bizară şi izbitoare – şi-i spuse fetei lui:

— Du-te, Nessie, şi lucrează din răsputeri. Nu te lăsa. Aminteşte-ţi ce ţi-am spus totdeauna. Lucrul demn de a fi făcut merită să fie făcut bine. Trebuie să câştigi premiul Latta, asta e tot. Stai! Îşi băgă mâna în buzunar. Uite un peni pentru ciocolată. Şi adăugă, aproape zâmbind: Mi-l

poţi restitui după ce câştigi bursa.

Nessie luă banul – timidă, dar recunoscătoare – şi îşi urmă drumul spre şcoală, unde o aşteptau trei ore de lucru într-o clasă fără aer. Dacă nu i se dăduse nimic de mâncare dimineaţa şi doar o masă sărăcăcioasă la dejun, avea cel puţin să reziste şi să se întărească pentru învăţătura ei cu hrana îmbelşugată pe care o reprezenta un baton lipicios de ciocolată cu cremă de zmeură.

După ce Nessie plecă, umbra de însufleţire ce animase obrazul lui Brodie dispăru cu totul şi, adunându-şi puterile, el porni mai departe spre odiosul lui serviciu. Când se apropie de şantier, şovăi o clipă, dispărând apoi pe uşa „Barului montorilor”. Localul era plin de lucrători în salopete şi în pantaloni de catifea vărgată, dar lui Brodie i se părea că e singur. Dădu pe gât un whisky pur, ieşi apoi repede din localul acela şi, strângând din buze spre a nu lăsa să scape vaporii de alcool, intră posomorât pe poarta firmei Latta & Co.

2

În seara următoare, când Nancy plecase ca s-o viziteze pe mătuşa ei de la Overton, iar Matt – ca totdeauna la ora aceea – lipsea de acasă, o sublimă şi binefăcătoare atmosferă de intimitate domestică domnea în bucătăria casei Brodie. Aşa i se părea cel puţin stăpânului casei, pe când şedea, picior peste picior, răsturnat în fotoliul lui, cu pipa în gură şi ţinând în mână un pahar plin cu whisky toddy[30] fierbinte, băutura lui favorită. O contempla pe Nessie, care şedea la masă, aplecată asupra lecţiilor, cu fruntea încreţită de atenţie şi încordare. O scrută apoi pe mamă-sa, care, profitând de vremelnica absenţă a nesuferitei intruse, nu se retrăsese în camera ei, ci stătea ghemuită în colţul ei obişnuit, lângă focul ce pâlpâia în cămin. O uşoară rumeneală colora obrazul lui Brodie,

[30] Whisky îndulcit cu zahăr şi amestecat cu apă caldă.

buzele lui, care trăgeau din pipă, erau umede şi pline, ochii lui, fixaţi acum meditativ asupra conţinutului paharului ce aburea, aveau o expresie de caldă mulţumire; printr-o stranie metamorfoză, grijile lui erau date uitării, mintea fiindu-i stăpânită de fermecătorul gând că avea rara fericire de a putea petrece o seară liniştită şi senină în casa lui. E adevărat că nu mai ieşea niciodată seara în oraş, în orice caz nu în afara orelor de serviciu; evita străzile şi clubul, fiind de asemenea surghiunit din salonul dosnic al virtuoasei Phemie; ar fi fost logic ca faptul de a putea sta tihnit la gura sobei să nu însemne pentru el un eveniment atât de extraordinar şi de un farmec atât de neobişnuit. În seara aceasta însă, ştiind că nu avea să fie tras la răspundere de menajera lui pentru faptul că sosea cu întârziere la ceai, mai făcuse câteva popasuri în drumul său spre casă, iar acum, când câteva pahare suplimentare şi gândul că altele aveau să urmeze îl îndulciseră şi mai mult, şi când regretul de a fi despărţit de Nancy era domolit de încântarea pe care i-o pricinuiau aceste rare clipe de libertate şi de ideea că mai târziu, în cursul serii, ei doi aveau să fíe iarăşi împreună, fericirea sa artificială îl cuprinsese mai devreme şi mai deplin decât în celelalte seri.

Văzut din fotoliul lui şi prin chihlimbarul limpede al băuturii din pahar, serviciul lui de la birou devenea o sinecură, iar activitatea lui de subaltern o simplă recreaţie amuzantă; nu era decât o fantezie a lui să muncească în felul acesta, şi nimic nu-l împiedica de a-i pune capăt după voia lui; era fericit că terminase cu magazinul, un comerţ vulgar care, evident, nu fusese niciodată potrivit cu caracterul şi educaţia lui; avea totuşi să renunţe în curând la capriciul lui actual, ca să se consacre unei activităţi mai importante, mai remuneratoare care avea să uimească tot oraşul, să-l satisfacă pe el şi s-o încânte pe Nancy a lui – ce femeie! Când chipul ei i se ivi în faţa ochilor, bău în sănătatea ei, sperând cu ardoare că ea petrecea momente plăcute la

mătuşa ei din Overton. Neguri trandafirii pluteau prin încăperea murdară şi neîngrijită, împrumutând o nuanţă tandră perdelelor pătate, voalând dreptunghiul mai întunecat din perete, mărturia dispariţiei gravurii lui Bell, colorând mai viu obrajii palizi ai lui Nessie, ba chiar îndulcind expresia feţei veştede şi invidioase a bătrânei. Sorbind cu lăcomie o înghiţitură mare, el urmări pe deasupra marginii paharului privirea pofticioasă a mamei lui şi, după ce-şi recâştigă răsuflarea, îi strigă, luând-o în zeflemea:

— Ai vrea să fii în locul meu, uscătură bătrână, hai? Văd în privirea ta pofticioasă că ai prefera ca băutura asta să meargă pe gâtlejul tău mai degrabă decât pe-al meu. Ei bine, află de la mine, dacă nu ştiai dinainte, că e un amestec minunat de whisky, zahăr după plac şi apă exact cât trebuie, căci n-are prea multă în el.

Râse zgomotos de propria lui glumă, făcând-o pe Nessie să-şi ridice capul cu un aer speriat. Întâlnindu-i privirea, ea îşi lăsă ochii în jos, în timp ce el porni să strige:

— Vezi-ţi de lucru, puturoasă mică ce eşti! De ce-ţi pierzi vremea aşa? De-aia cheltuiesc atâţia bani cu învăţătura ta, ca să te zgâieşti la oameni, în loc să stai cu nasul în carte? Întorcându-se apoi din nou către mamă-sa, clătină solemn din cap, continuând cu volubilitate: Trebuie s-o ţin din scurt! E singurul mijloc de a scoate din ea urma de lenevie pe care o are de la maică-sa. Dar las' pe mine! Am să fac din ea o savantă. Are stofă pentru asta. Trase încă o înghiţitură şi pufai zgomotos din pipă.

Bătrâna îi întoarse o privire acră, uitându-se când la faţa lui îmbujorată, când la paharul de whisky din mâna lui.

— Unde e aia… unde s-a dus azi? zise ea.

O privi o clipă chiorâş, izbucnind într-un hohot de râs:

— Vrei să vorbeşti de Nancy, vrăjitoare bătrână! Ţi-a făcut şi ţie vreun farmec, că nu îndrăzneşti nici măcar să-i zici pe nume? Şi după o pauză, în care îşi luă un aer de

falsă gravitate, adăugă: Ei bine, nu-mi vine să-ţi spun, dar dacă vrei neapărat să ştii, s-a dus la adunarea Societăţii de temperanţă.

Bunica îi urmări cu o privire duşmănoasă explozia de veselie şi, în timp ce el se tăvălea de râs, îi răspunse cu întreaga causticitate pe care şi-o putea permite:

— Nu înţeleg ce găseşti de râs la asta. Dacă s-ar fi dus la aceste adunări când era mai tânără, poate că... Se opri, simţindu-i privirea îndreptată spre ea şi gândindu-se că mersese poate prea departe.

— Dă-i înainte, spuse el cu răutate, isprăveşte-ţi fraza! Spune-ţi părerea despre noi toţi, până nu te răzgândeşti. Sunt oameni care nu pot să-ţi fie pe plac niciodată. Ai fost nemulţumită de Mama, iar acum începi să te legi de Nancy a mea. Îţi închipui, pesemne, că eşti în stare să duci tu casa... că ai putea în felul ăsta să tragi din când în când câte o duşcă. Când mi-ai gătit ultima dată dejunul, era să mă otrăveşti.

O privea amuzat de pe locul lui mai înălţat, căutând un mijloc potrivit ca să-i mai taie nasul. Deodată, îi veni o idee îndrăcit de comică, a cărei bufonerie sângeroasă îl făcu să se lovească, încântat, cu palma peste coapsă. Îl pizmuia pentru băuturica lui – da, asta făcea – trăgând cu ochiul la ea, ca o pisică la o strachină cu smântână. Ei bine, avea s-o aibă, ea, care-i ponegrise cu atâta uşurinţă pe alţii. Pe cuvântul lui, îi va da de băut! Avea s-o îmbete, da, s-o îmbete turtă. Se gândi că avea în casă o provizie suficientă de whisky şi că, în orice caz, va fi nevoie de foarte puţin ca să i se suie la cap bătrânei. Şi gustând cu anticipaţie tot caraghioslâcul acestei farse, râse pe înfundate şi se lovi din nou peste coapsă. Bravo! Ce şmecher era!

Pe urmă, oprindu-se deodată din râs, îşi luă o mină serioasă şi, privind-o şiret printre gene cu ochii lui mici, îi spuse cu viclenie:

— Vai! Am fost nedrept cu tine vorbindu-ţi în felul ăsta! Văd că te-am descurajat cu totul. Ai un aer amărât.

Haide! Vrei o picătură de alcool, ca să-ţi vii în fire? Şi cum îşi ridică imediat ochii, uitându-se neîncrezător la el, îi făcu un semn afirmativ din cap şi adăugă: Da, poţi să mă crezi. Îţi vorbesc foarte serios. De ce să beau eu, iar tu să nu capeţi nimic? Du-te repede să-ţi iei un pahar.

Privirea ei stinsă se lumină, dar cunoscându-i prea bine ironiile, bătrâna continuă să stea la îndoială, neîndrăznind să se mişte, de teamă că o nouă explozie a râsului său batjocoritor ar putea să-i dezmintă iluziile. Umezindu-şi buzele cu limba, ea exclamă cu o voce tremurătoare:

— Nu-ţi baţi joc de mine? Spune!

Brodie clătină iarăşi energic din cap, de astă dată în semn de negaţie, şi ridicând sticla, aşezată la îndemână lângă scaunul lui, o întinse îmbietor spre ea.

— Uită-te! „Roua munţilor” a distileriei Teacher. Fugi şi ia-ţi un pahar înalt!

Ea se ridică repede în picioare, de parc-ar fi pornit într-o cursă, şi se repezi în oficiu. Tremura, gândindu-se la norocul ce dăduse peste dânsa, care nu sorbise o picătură din ziua înmormântării, şi care chiar şi atunci nu avusese parte decât de vin, iar nu de băutura aceasta veritabilă, întăritoare. Se întoarse înainte chiar ca Brodie să-şi fi putut domoli noul acces de exuberantă veselie provocat de aviditatea cu care, clătinându-se ca o raţă, ea alergase după paharul ce-l ţinea acum întins spre el. Dar când îi turnă o cantitate bună, îi spuse pe un ton calm şi binevoitor:

— La vârsta ta, omul are nevoie din când în când de o înghiţitură. Vezi că-ţi torn din belşug şi caută să nu pui prea multă apă.

— O, nu, James, protestă ea, nu-mi da atât! Ştii că nu-mi place să beau mult... doar o picătură, ca să mă apere de frig.

La ultimele ei cuvinte, o bruscă aducere aminte îi tăie buna dispoziţie ca o izbitură de bici. Îi aruncă, mârâind:

— Nu pronunţa cuvintele astea în faţa mea! Îmi amintesc de cineva pe care nu prea pot să-l sufăr. De ce

vorbeşti ca o ipocrită pe tonul ăsta mieros? O privi nemişcat, în timp ce ea dădea repede pe gât paharul de whisky, de teamă să nu i-l ia. Apoi, cu un gând mai răzbunător, strigă: Haide! Mai bea puţin. Dă-ncoace paharul!

— Nu, nu! obiectă ea cu blândeţe. Am băut destul. M-a încălzit bine şi mi-a lăsat un gust plăcut în gură. Îţi mulţumesc, dar nu mai vreau.

— Nu admit să spui nu! strigă el cu asprime. Dar cine eşti tu, ca să refuzi o băutură bună? Mi-ai cerut-o şi am să ţi-o dau, chiar de-ar fi să ţi-o torn pe gâtul ăsta bătrân! Întinde paharul, o să bem împreună.

Cu un aer mirat, ea cedă; şi când Brodie îi turnă o nouă porţie generoasă, ea o bău încet, savurând-o, plescăind din buze, plimbându-şi licoarea pe limbă şi spunând printre înghiţituri:

— Ăsta zic şi eu whisky în lege. Eşti foarte drăguţ, James, că-mi dai din el. N-am băut niciodată atât. Zău, nu sunt deprinsă. Sorbi în tăcere paharul până la fund şi izbucni deodată: Îţi lasă o aromă minunată pe limbă, nu-i aşa? Mă face aproape să mă simt întinerită. Chicoti încet: Tocmai mă gândeam… Chicoti mai tare.

Auzind bâiguielile ei, îl zâmbi sinistru:

— Şi la ce te gândeai, bătrâno? Spune-ne, ca să ne amuzăm şi noi!

La cuvintele lui, bunica porni iarăşi să râdă înfundat şi, ascunzându-şi faţa zbârcită după mâinile ei noduroase, se lăsă pradă unei delicioase desfătări lăuntrice, descoperindu-şi, în cele din urmă, cu sfială, un ochi senil, şi murmurând întretăiat:

— La săpun. Mă gândeam la săpun.

— Nu mai spune! Te gândeai la săpun, o imită el. E foarte nimerit. Aveai chef să te speli? Dacă e aşa, pot să te asigur că e şi timpul s-o faci.

— Nu, nu, râse ea, nu e vorba de asta. Mi-am adus aminte ce făceau pe vremea mea femeile când aveau poftă de niţică băutură, fără ca bătrânul lor să afle. Se

duceau la băcanul din sat şi-i cereau să treacă sticla la socoteală ca săpun... auzi, săpun! Făcea un haz nespus de această nemaipomenită subtilitate şi îşi îngropă iarăşi obrazul în palme; după o clipă, îşi ridică însă ochii şi adăugă: Nu că aş fi făcut şi eu vreodată aşa ceva. Nu! M-am purtat totdeauna cum trebuie şi ţineam casa curată fără să folosesc asemenea mijloace.

— Bravo! Laudă-te acum! o zeflemisi el. Arată-ne ce model de virtute ai fost. Te ascult.

— De! îmi mergea bine pe atunci, continuă ea, scufundându-se în amintiri şi pierzând, în starea ei de beatitudine, orice teamă de fiul ei. Dar aveam şi multe de îndurat. Tată-tău semăna cu tine ca două picături de apă. Avea aceleaşi ifose şi se aprindea iute ca praful de puşcă. De câte ori, întorcându-se seara, nu se repezea la mine când totul nu era pe placul lui?! Dar îi ţineam piept când se înfuria! Sunt mândră şi azi de lucrul ăsta. Se opri cu ochii pierduţi! Îl văd, parcă ar fi fost ieri. Era mândru... mândru ca Lucifer.

— Şi nu avea motive să fie mândru? se răsti el, dându-şi seama că băutura nu o mâna pe calea pe care o dorise el şi că începea să nu-l mai amuze. Nu ştii oare ce sânge curgea în vinele lui?

— Ba da! Cunosc de mult poveştile astea, chicoti ea răutăcios, adăugând cu o pornire pe cât de pizmaşă, pe atât de imprudentă: îşi dădea aere de duce, cu poruncile lui „dă-mi asta”, „adu-mi aia”, cu hainele lui elegante şi trăncăneala despre strămoşii lui şi despre drepturile de care s-ar bucura... numai să le fi avut. O, da! Cerceta mereu rudenia lui din vechime cu Wintonii, dar mă întrebam deseori dacă credea el însuşi în ea. Sunt tot felul de legături de rudenie, rânji ea, şi sunt sigură că a lui era de mâna stângă.

Brodie o privi înmărmurit, nevenindu-i să-şi creadă urechilor, apoi, regăsindu-şi glasul, urlă:

— Taci, taci, scroafa bătrână! Cine eşti tu, ca să vorbeşti aşa despre neamul Brodie? Porţi şi tu numele

ăsta acum! Cum îţi permiţi să-l târăşti în noroi în faţa mea?

Şi apucă gâtul sticlei, ca şi cum ar fi vrut să i-o arunce în cap.

— Potoleşte-te, James, bolborosi ea, fără să se tulbure câtuşi de puţin şi ridicând în semn de protest mâna ei tremurătoare. Fii chibzuit! Nu sunt dintre păsările acelea care-şi spurcă propriul lor cuib, toate astea rămân în familie, ca să zic aşa, dar nu se poate să nu ştii şi tu că lucrurile au fost cercetate şi răscercetate şi că s-a descoperit că toată tărăşenia asta a pornit cu multă, multă vreme în urmă, dintr-o nenorocire întâmplată sub cerul liber între James Dreghom, fata grădinarului-şef, şi tânărul Robert Brodie, care mult mai târziu a moştenit titlul. Nu, nu, n-au fost căsătoriţi niciodată!

— Ţine-ţi gura şi isprăveşte cu scornelile astea, zbieră el, sau de nu, îţi smulg limba asta spurcată! Ţi-ar conveni să şezi aşa şi să-mi batjocoreşti numele. Dar cine îţi închipui că eşti? Ai avut noroc că tata te-a luat de nevastă. Eşti... eşti...

Bâlbâia turbat, gata să se înăbuşe; faţa i se crispa, în timp ce privea trăsăturile prăbuşite şi aerul năucit al bătrânei. Ea însă, complet ameţită de băutură acum şi neobservând nici mânia lui, nici privirea speriată a lui Nessie, urmă:

— Noroc? îngăimă ea cu o grimasă de om beat. Poate că am avut, poate că nu, dar dac-ai cunoaşte toate amănuntele, ai găsi că acela care a avut noroc ai fost tu.

Şi izbucni într-un râs strident, când, deodată, dinţii ei falşi, niciodată prea bine fixaţi, şi pe care exuberanţa ei băloasă îi făcuse să se desprindă de cerul gurii, îi ieşiră afară printre buze, ca aceia ai unui cal care nechează şi, împinşi printr-un ultim spasm de nestăpânită veselie, îi săriră din gură şi se sparseră pe podea. Era, într-un fel, o fericită diversiune, căci altminteri Brodie ar fi lovit-o cu siguranţă; acum însă, îşi holbau ochii la bucăţile danturii, împrăştiate la picioarele lor ca nişte migdale prăjite. Le

priveau amândoi, ea cu obrajii supţi în chip grotesc şi cu o înfăţişare de nerecunoscut, el cu amuzată uimire.

— Stau răsfirate înaintea ta ca mărgăritarele în faţa porcilor, exclamă el în cele din urmă. N-ai decât ce meriţi pentru neruşinarea ta afurisită.

— Dinţii mei! gemu ea, trezită din beţie de această pierdere, dar articulând cu greutate. Îi aveam de patruzeci de ani! Şi erau atât de solizi, cu arcul dintre ei! Ce mă fac acum? N-am să pot mânca. Abia dacă pot să vorbesc!

— Cu atât mai bine! mârâi el. O să te împiedice să-ţi debitezi minciunile.

— Nu e chip să fie reparaţi, se văicări ea. Trebuie să-mi iei o dantură nouă. Ochii ei plini de jale erau tot aţintiţi spre podea. Nu pot doar să-mi sug mâncarea. Nu-i simţi gustul aşa. Promite-mi c-ai să-mi faci o proteză nouă!

— Poţi s-aştepţi mult şi bine, ripostă el. Ce nevoie e de o dantură nouă pentru o babă ca tine? Tot n-o s-o mai duci mult. Trebuie să vezi în asta o pedeapsă de la Dumnezeu.

La aceste cuvinte, bătrâna începu să scâncească, frângându-şi mâinile ei osoase şi mormăind fără şir:

— Ce mă fac? N-am să mă pot deprinde niciodată! Ce-o să se aleagă de mine? Îi avem de atâta vreme! Numai băutura e de vină. Ăsta mi-e sfârşitul!

Brodie se uita încântat la făptura aceasta ridicolă şi miorlăită; întorcându-şi apoi ochii, zări deodată faţa încordată a lui Nessie, care urmărea scena cu înfricoşată atenţie.

— Iar îţi pierzi vremea? mârâi el, căci reflecţiile de adineauri ale mamei lui îi schimbaseră dispoziţia. Nu poţi să-ţi vezi de treabă? Grozav ai să înaintezi cu lecţiile tot uitându-te zăpăcită în jurul tău! Ce e cu tine?

— Mă cam jenează zgomotul, tată, răspunse timid, lăsându-şi ochii în jos. Mă distrage de la lucru. Nu e uşor să înveţi când alţii vorbesc întruna.

— Aşa? se miră el. Ei bine, avem loc de-ajuns în casă

acum. Dacă bucătăria nu e destul de bună pentru tine, am să te mut în salon. N-ai să auzi niciun sunet acolo şi n-ai să mai ai nicio scuză pentru trândăveala ta. Se ridică, se apropie de masă clătinându-se uşor şi, înainte ca ea să poată răspunde, strânse de-a valma cărţile, apucă toată grămada cu mâinile sale enorme, se întoarse şi porni băţos, strigând: Haide, marş în salon! Cea mai frumoasă încăpere a casei pentru Nessie a mea! Ai să lucrezi liniştită aici, şi încă serios. Dacă nu poţi să-ţi faci lecţiile în bucătărie, ai să te duci în fiecare seară în salon.

Ea se sculă ascultătoare şi trecu în urma lui în încăperea glacială, care mirosea a mucegai. Poticnindu-se în întuneric, Brodie îi trânti cărţile pe masă şi reuşi în cele din urmă să aprindă lampa de gaz. O lumină palidă se răspândi din globul de sticlă mată peste masa rece, neacoperită, de mahon, peste căminul deşert, nefolosit niciodată, peste toată dezolarea acestei camere neglijate, prăfuite, învăluind statura dominatoare a lui Brodie şi silueta zgribulită a copilei.

— Poftim! strigă el cu un gest grandios, fiind acum ceva mai bine dispus. Ai totul la îndemână. Trage-ţi scaunul şi apucă-te de lucru. Nu poţi spune că nu te ajut, îşi puse două degete pe teancul de cărţi şi le împrăştie pe toată suprafaţa mesei, încurcându-le şi mai mult şi rătăcind toate semnele lui Nessie. Vezi că avem loc destul? E de-ajuns să porunceşti. Dar nu ştii să spui mulţumesc?

— Mulţumesc, tată, murmură supusă.

O privi cu ochi satisfăcuţi, în timp ce ea se aşeza şi îşi apleca umerii firavi, într-o atitudine de studiu; apoi ieşi din cameră, umblând în vârful degetelor cu exagerată şi greoaie precauţie. Dar mai scoase capul de după uşă pentru a spune: Mă întorc într-un minut, ca să văd cum înaintezi cu lucrul.

Ajuns iarăşi în bucătărie, îşi spuse că făcuse tot ce se cuvine pentru Nessie, că era omul capabil să o facă să progreseze şi, mulţumit de sine, îşi turnă drept răsplată un nou pahar de whisky. Abia atunci observă că mamă-sa

şedea tot acolo, nemişcată, năucită ca o văduvă nemângâiată, cu ochii în fundul capului, ca şi cum o forţă nevăzută i-ar fi supt tot trupul.

— Tot mai eşti aici? se răsti el. Eşti cu mult prea liniştită, după ce-ai fost atât de rea de gură acum câteva minute. Cum nu te auzeam, crezusem că te-ai dus să te culci, după toate eforturile astea. Hai, pleacă acum! Şterge-o, mi-e lehamite de tine! Şi cum ea se urni cam încet, îi strigă: Iute, să nu te mai văd!

În timp ce Brodie se afla în salon, ea culesese de pe jos bucăţile danturii ei şi, strângându-le acum în mână, dispăru discret din bucătărie. Atitudinea ei gheboşată, abătută contrasta în chip jalnic cu zelul voios cu care alergase după paharul fatal.

Rămas singur şi nestingherit în bucătărie, Brodie recurse mai stăruitor la sticla de whisky, căutând să-şi şteargă din memorie neplăcuta prezenţă a mamei lui şi să înece tristele amintiri răscolite de reflecţiile ei. Ştia bine că evocările ei senile, dar tulburătoare, aveau la bază un fond de adevăr; acum însă, ca totdeauna de altfel, prefera să închidă ochii asupra exactităţii lor – procedeu îndeobşte lesnicios pentru mintea lui obtuză şi greoaie, şi pe care libaţiile sale generoase i-l făcea acum mai accesibil ca oricând. Curând, uită de întregul incident – cu excepţia neaşteptatei şi ridicolei nimiciri a danturii ei – şi, lăsându-se comod pe spate în fotoliu şi umplându-şi mereu paharul, se ridică în regiunile superioare ale beţiei. Pe măsură ce spiritul lui se înălţa, el începea să regrete singurătatea lui şi, legănându-şi nerăbdător piciorul, cu ochii neîncetat îndreptaţi spre pendulă, încerca să-şi imagineze întoarcerea lui Nancy. Dar nu se făcuse decât nouă şi ştia că dânsa nu avea să sosească înainte de ora zece; cum, în ciuda eforturilor sale de a le grăbi mersul, acele ceasornicului înaintau cu o încetineală regulată şi monotonă, el se sculă şi începu să umble prin cameră. O idee năstruşnică miji în mintea lui; să facă o plimbare în oraş, să intre buzna la club şi să-i zăpăcească pe nătărăii

de acolo cu câteva vorbe sinistre şi bine alese; dar după ce se distră câtva timp cu acest plan ademenitor, sfârşi prin a-l părăsi, convins că Nancy a lui nu l-ar fi aprobat. Scăpase acum de apăsătoarea şi sumbra lui deprimare şi, continuând să se plimbe stângaci între pereţii bucătăriei, cu părul răvăşit, cu hainele mototolite şi lăbărţate, bălăbănindu-şi braţele ca nişte îmblăcie, simţea nevoia să-şi manifeste exaltarea printr-o acţiune bine definită şi adecvată. Îşi uitase deocamdată trecutul, şi gândurile lui îndreptate spre viitor nu îmbrăţişau decât cele câteva ore imediat următoare: se regăsise pe sine, dar din timp în timp, când zgomotul paşilor săi îi răsuna prea tare în urechi, se oprea gândindu-se cu adâncă îngrijorare la eleva de alături; se mustra atunci, clătinând din cap, şi începea să umble din nou, cu şi mai multă precauţie.

În cele din urmă, bucătăria deveni prea îngustă ca să-l mai încapă. Ieşi pe nesimţite şi începu să rătăcească prin casă. Urcă scările, traversă palierul, deschise uşa odăii mamei sale şi aruncă bătrânei o vorbă răutăcioasă, chicoti mulţumit şi intră în camera de culcare a lui Matt, unde examină cu dezgust o întreagă garnitură de loţiuni de toaletă şi pomezi pentru păr şi, după ce aprinse toate becurile de gaz, astfel încât întreaga casă strălucea de lumină, se văzu, în sfârşit, în camera lui. Împins de o forţă misterioasă, se apropie încet de comoda în care Nancy îşi ţinea rufele ei, şi cu o privire în care şiretenia se îmbina cu sfiala se apucă să scoată şi să examineze lenjeria fin brodată pe care ea şi-o cumpărase cu banii daţi de el. Mânui aceste lenjuri moi şi garnisite cu dantelă, pipăi batisturi suple şi linouri diafane, ţinu în mâinile lui grele ciorapii lungi şi transparenţi, şi un zâmbet lasciv îi schimonosi gura, în timp ce vedea aceste rufe parfumate pe trupul proprietăresei lor. Ochii lui injectaţi fixau albul pur din faţa lui, văzând de fapt alabastrul corpului lui Nancy, nesecat izvor de admiraţie şi încântare pentru el; avea impresia că ţesăturile pe care le mângâia îşi trăgeau culoarea din contactul cu pielea ei lăptoasă. Stând acolo

şi ţinându-şi în faţă, cu braţele întinse şi pentru plăcerea lui exclusivă, aceste vaporoase articole de găteală, el aducea cu un satir bătrân care, dând peste vălul uitat de nimfă, l-a apucat şi, contemplându-l, îşi excită capricios imaginaţia lui secată.

În sfârşit, închise sertarele împingându-le cu genunchiul şi, aruncând în mers priviri piezişe, se furişă din odaie, închizând fără zgomot uşa în urma lui. Avea aerul de a fi săvârşit cu succes şi fără a fi descoperit o acţiune secretă, căci expresia de ruşinată şiretenie îi pieri din obraz; îşi frecă mâinile încântat, îşi umfla obrajii şi coborî greoi scara. Ajuns în vestibul, deschise uşa salonului şi strigă cu glumeaţă gravitate:

— Pot să intru, doamnă, mă primiţi? Apoi, fără a aştepta răspunsul, pe care de altfel Nessie nici nu-l dădu, intră în salon, spunând pe acelaşi ton: Am dat o raită prin casă ca să văd dacă totul e în regulă, aşa ca să nu fii deranjată astă-seară de vreun spărgător. E lumină la toate ferestrele! O iluminaţie minunată, ca să le arăt tuturor acestor ticăloşi că în casa Brodie domnesc veselia şi voia bună.

Nessie nu înţelegea deloc ce voia el să spună şi îl privea cu ochii ei albaştri, care acum păreau măriţi şi gata să iasă din faţa ei rece şi înţepenită. Tremurând de frig, cu braţele strânse în jurul pieptului, cu picioarele încrucişate turceşte spre a le încălzi, nu mai simţea decât amorţeala membrelor ei. Mintea ei impresionabilă era încă sub efectul tulburării pricinuite de scena la care asistase în bucătărie, şi de aceea nu fusese deloc în stare să se concentreze asupra lecţiilor.

— Cum a mers? reluă el, uitându-se fix la Nessie. Ai destulă linişte după gustul tău? Ce-ai făcut de când eşti aici?

Tresări cu un sentiment de vinovăţie, ştiind bine că nu făcuse nimic şi că era incapabilă să ascundă vreun lucru tatălui ei.

— N-am avansat prea mult, tată, răspunse ea umil. E

teribil de frig aici.

— Cum? N-ai avansat? Şi eu care m-am ferit să fac cel mai mic zgomot, numai şi numai ca să nu te deranjez! Unde ţi-e capul?

— E frig în camera asta, repetă ea. Cred că e îngheţ afară.

— Camera? făcu el ridicând din sprâncene cu o seriozitate de om beat. Nu m-ai rugat, nu m-ai implorat să te aduc aici? Nu ţi-am cărat cărţile cu mâinile mele, n-am aprins lumina pentru tine, nu te-am instalat ca să poţi lucra? Ai vrut să vii aici, şi acum îmi faci reproşuri şi te plângi! Faţa lui înroşită luă un aer exagerat de mâhnire şi dezaprobare. N-ai avansat, auzi dumneata! Ai face mai bine să-ţi aduni puterile şi să te pui serios pe lucru!

— De-ar fi fost puţin foc, zise ea timid, observând că acum Brodie nu era în toane severe faţă de ea. Tremur ca varga şi mi s-a încreţit pielea de frig.

Cuvintele ei îl pătrunseră, atingând o coardă simţitoare în creierul lui ameţit de băutură, căci tresări şi, schimbându-şi complet tonul, exclamă cu un patos teatral:

— Nessie a mea tremură! Stau aici, încălzit ca o sobă, şi fetiţa mea scumpă îngheaţă şi ar dori puţin foc! Şi de ce nu? E drept, mai mult decât drept! Vei avea foc îndată, de-ar fi să-l fac cu mâinile mele. Stai liniştită! Aşteaptă şi ai să vezi ce-are să facă taică-tău pentru tine.

Ridicându-şi mustrător degetul spre ea ca s-o pironească de scaun, Brodie ieşi cu paşi grei din odaie şi, coborând în pivniţa de lângă spălătorie, dibui în întuneric printre cărbuni, sfârşind prin a găsi ceea ce căuta – o lopată lungă de fier. Pe urmă, agitând-o ca un trofeu, se îndreptă spre focul din bucătărie şi, împingând barele din faţă ale grătarului, vârî lopata sub cărbunii aprinşi, o încărcă bine cu jăratic ce mai ardea cu flacără şi o duse triumfător în salon, lăsând în urma lui o dâră lungă de fum. Aruncând cărbunii incandescenţi în căminul rece, el strigă cu o voce de expert: „Aşteaptă puţin! Numai o

clipă!” şi dispăru din nou, întorcându-se imediat cu un braţ de surcele într-o mână şi cu lopata, plină de astă dată cu cărbuni, în cealaltă. Îngenunchind cu stângăcie, aşeză surcelele peste jăratic şi, întinzându-se pe burtă, suflă în el, hârâind până când, spre mulţumirea lui, focul se aprinse. Se ridică apoi cu un grohăit şi, aşezându-se în faţa căminului ca un taur nebunatic în staulul lui, întreţinu asiduu flăcările cu cărbuni, obţinând până la urmă o piramidă înaltă de foc, care ardea pârâind. Cu amândouă mâinile şi un obraz murdărite de fum şi de praf de cărbune, şi cu genunchii cam înnegriţi de funingine, el îşi contemplă totuşi capodopera, cu un aer de supremă satisfacţie, exclamând:

— Priveşte acum! Ce ţi-am spus? Ţi-am făcut un foc... bun de fript un bou pe el! Nu poate să-ţi fie frig lângă o văpaie ca asta. Şi acum, când ai obţinut ce doreai, apucă-te de treabă. Puţini oameni şi-ar da atâta silinţă pentru fiica lor, deci ai grijă ca osteneala mea să nu fie în zadar. Ţine-te de lecţii!

După aceste îndemnuri, el nu păru dispus să se ridice, ci rămase aşezat, privind cu încântare vâlvătaia din cămin şi murmurând din când în când: „Ce foc minunat! Ce plăcută dogoare!” În cele din urmă însă, se sculă opintindu-se şi, împingând cu piciorul lopata într-o parte, mârâi: „Merg să-mi aduc paharul aici, lângă tine” – şi ieşi din cameră. În timp ce ieşea, Nessie – care îşi dădea bine seama, după felul nefiresc în care se purta, că tatăl ei se îmbătase iarăşi – aruncă după el o privire fugară, plină de teamă. Nu citise toată seara niciun rând şi începea să se îngrijoreze de atitudinea cu totul neobişnuită a tatălui ei. Deşi în ultima vreme o tratase într-un chip mai deosebit – intercalând momente de neaşteptată şi inexplicabilă indulgenţă în permanenta constrângere pe care o exercita asupra ei spre a o sili să înveţe nu-l văzuse niciodată purtându-se atât de bizar ca în seara aceasta. La zgomotul paşilor săi, când el se întoarse cu restul sticlei de whisky, ea înţepeni pe scaun, mişcându-şi

buzele palide de parc-ar fi fost cufundată în cititul lecţiei, cu toate că de fapt nici nu putea vedea pagina pe care o ţinea atât de aproape în faţa ochilor.

— Aşa mai zic şi eu, murmură el, văd că te concentrezi. Mi-am făcut datoria faţă de tine, fa-ţi-o acum pe-a ta faţă de mine. Trec şi serviciul ăsta la contul pe care vei avea să mi-l achiţi când ai să câştigi bursa Latta.

Se instală într-un fotoliu lângă cămin şi se apucă din nou să bea. I se părea acum că seara fusese lungă, lungă cât un an, şi că în cursul ei încercase o serie de emoţii pe cât de variate, pe atât de adânci; fusese o perioadă prelungită de fapte şi aşteptări, care avea să fie încununată curând de întoarcerea lui Nancy. Se simţea mai vesel ca oricând. Frânturi de melodii îi răsunau plăcut în gând, făcându-l să dea din cap cu elan şi să bată cu piciorul şi cu mâna tactul acestor armonii lăuntrice. Ochii lui mici păreau să-i iasă din orbite, în timp ce făceau ocolul camerei, căutând o supapă pentru beatitudinea lui ajunsă la culme. Deodată, se aprinseră, fixându-se asupra pianului. „Pe legea mea, îşi spuse el, la ce-i bun, dacă stă nefolosit, frumuseţea asta de instrument din lemn de nuc, care venea de la Murdock din Glasgow, cumpărat şi plătit acum douăzeci de ani! Era un scandal să-l vezi stând acolo degeaba, când ai cheltuit bani pe lecţiile de muzică ale fetei tale!”

— Nessie! strigă el, făcând-o să sară în sus de frică. Ajunge! Cred că ştii toată cartea aia pe dinafară. Las-o! Ai să iei o lecţie de muzică acum, iar eu sunt profesorul. Râse cu hohote şi apoi se corectă: Nu, nu sunt profesorul... sunt cântăreţul. Făcu un gest larg cu braţul. Vom executa nişte frumoase cântece scoţiene. Marş... Treci la pian şi cântă-ne, ca să începem „Din vânturile, câte sunt”.

Nessie sări de pe scaun şi se uită şovăitor la el, ştiind că încă cu câteva luni în urmă el interzisese tuturor să deschidă pianul. Simţea că trebuie să-l asculte, dar se şi temea s-o facă; pe când stătea nehotărâtă, el strigă cu

vehemenţă:

— Hai, hai! Ce mai aştepţi? Ţi-am spus: „Din vânturile, câte sunt”! De luni întregi n-am fost în dispoziţia asta! Vreau să cânt!

Trecuse de ora zece şi Nessie ar fi trebuit de mult să fie în pat. Încordarea din cursul acestei seri, ce nu se mai sfârşea, o obosise; se simţea istovită, dar era prea speriată, se temea prea mult de el, ca să protesteze. Se duse deci la pian, îl deschise, găsi „Albumul de cântece scoţiene”, care-i aparţinuse lui Mary, se aşeză şi începu să cânte. Degetele ei mici şi tremurătoare executară cât puteau mai bine aria cerută, în timp ce Brodie, agitându-şi pipa în curbe ritmate, intonă cu patos textul:

Din vânturile, câte sunt,
Mai drag mi-e cel de-apus;
’Ntr-acolo gândul mi-l avânt,
La fata ce s-a dus.

— Mai tare, mai tare! strigă el. Bate mai tare în clape! O cânt pe Nancy a mea. Trebuie să-i zicem cu foc! *Din zori până-n seară, gândul îmi zboară la Joan, la Joan a mea* – urlă el cât îl ţineau plămânii. Dacă o să-i spunem Joan, n-ai să pricepi mai mult. Hai! Şi strofa a doua şi cântă şi tu! Cântă! Eşti gata? Unu, doi, trei!

O văd în roua florilor...

Nu-l văzuse niciodată în starea asta şi, într-un acces de ruşine şi de spaimă, ea uni tremurul glăsciorului ei cu mugetele lui, încât intonară împreună cântecul.

— Splendid! strigă el când terminară. Sper că s-a auzit până la Răscruce! Acum o să cântăm: „Iubirea-mi e un roşu trandafir”, cu toate că, ce să zic, ea seamănă mai degrabă cu un frumos trandafir alb. Nu l-ai găsit încă? Eşti groaznic de înceată şi neîndemânatică azi! Eu mă simt uşor ca o pană. Aş cântă până mâine.

Nessie atacă anevoie, la pian şi din gură, cântecul pe care Brodie o puse să-l repete, silind-o apoi să intoneze „Maluri şi dealuri”, „O, scoruş” şi „Annie Laurie”, până când degetele i se crispară şi odaia începu să se învârtească cu ea. Gata să cadă de pe taburet, ea se întoarse cu un aer rugător, strigând cu lacrimi în ochi:

— Tată, lasă-mă să plec! Vreau să mă culc! Sunt obosită.

Brodie îi aruncă o privire furioasă, căci întreruperea ei îi tulbura brutal beatitudinea.

— Vasăzică, nu eşti nici măcar în stare să cânţi pentru tată-tău, şi asta după ce şi-a dat atâta osteneală ca să-ţi facă foc! Abia am început şi ţi-a şi venit pofta să te culci! Asta ţi-e recunoştinţa? Ei bine, ai s-o faci cu de-a sila. Cântă! Cântă până ţi-oi spune să te opreşti, că de nu, ai să mă cunoşti! Mai zi o dată primul meu cântec!

Ea se întoarse la pian şi, frântă de oboseală şi cu ochii împăienjeniţi de lacrimi, începu să intoneze iar: „Din vânturile, câte sunt”, în timp ce el cântă, subliniind fiecare notă falsă pe care, în agitaţia ei, o bătea cu o privire încruntată spre spatele ei încovoiat.

Ajunseseră la jumătatea cântecului, când uşa salonului se deschise brusc şi Nancy, nepreţuita lui Nancy, se ivi în faţa lui. Ochii îi scânteiau, obrazul ei alb era îmbujorat de frig, cârlionţii răsăreau graţios de sub toca ei cochetă, frumoasa eşarfă de blană punând admirabil în valoare bustul ei ferm. Cu gura căscată, cu braţul încremenit în aer, Brodie se opri din cântat şi se uită năucit la ea, dându-şi seama că nu auzise uşa din faţă deschizându-se. Continuă s-o privească cu ochii holbaţi, în timp ce neştiutoarea Nessie, acompaniind parcă uimirea şi admiraţia lui mută, termină de cântat melodia, după care încăperea rămase cufundată în tăcere.

În cele din urmă, Brodie zâmbi cam jenat, spunând:

— Tocmai cântam o mică melodie în cinstea ta, Nancy, şi zău că o meriţi, căci eşti frumoasă ca o poză!

Ochii ei îl fulgerară cu o expresie şi mai glacială, şi-i

răspunse strângând din buze:

— Se auzea până în stradă. Era un zgomot că putea face lumea să se adune în faţa casei... şi pe deasupra, lumina aprinsă la toate ferestrele. Iar ai băut în neştire, şi mai ai obrăznicia să arunci vina pe mine! Să-ţi fíe ruşine! Uită-te la mâinile şi la obrazul tău! Arăţi ca un cărbunar bătrân. Ce plăcere să dai de un asemenea spectacol, când te întorci acasă, după o seară înălţătoare ca aceea pe care am petrecut-o!

Brodie se uită plouat la ea, sorbind totuşi din ochi, în ciuda răcelii ei, prospeţimea frumuseţii ei tinereşti; şi, încercând să schimbe subiectul, murmură greoi:

— Ai petrecut bine la mătuşa ta? Mi-ai lipsit, Nancy. Am impresia că e un an de când nu te-am văzut. Ţi-a trebuit timp ca să te întorci la mine.

— Şi îmi pare rău că n-am stat mai mult, exclamă ea, aruncându-i o privire aspră. Când mi-e dor de muzică, ştiu unde s-o găsesc. N-am nevoie de răgetele dumitale şi nici ca să bei în sănătatea mea, beţivan murdar ce eşti!

La aceste înspăimântătoare cuvinte, Nessie, care şedea împietrită pe taburetul de pian, tresări, aşteptându-se să-l vadă pe tatăl ei ridicându-se şi repezindu-se la descreierata care le rostise. Dar, spre stupoarea ei, el lăsă buza în jos, bolborosind:

— Mi-ai lipsit, Nancy, te asigur. Nu fi supărată pe un om care ţine atât de mult la tine!

Uitând de prezenţa fiicei lui, el continuă cu glas tare, pe un ton sentimental, aproape plângăreţ:

— Eşti trandafiraşul meu alb, Nancy. Eşti viaţa mea. Trebuia să-mi alin urâtul într-un fel. Urcă-te sus ca să te dezbraci şi nu fi supărată pe mine. Vin şi eu într-un minut.

— Nu, zău! strigă ea, dându-şi capul înapoi. Bei ca un porc, matahală bătrână! Din partea mea, poţi să te urci când vrei. Puţin îmi pasă... cum ai să vezi îndată.

Şi Nancy se repezi pe scări în sus.

Cu capul plecat, Brodie rămase tăcut în fotoliul lui, frământat de gândul dureros că Nancy era supărată pe el,

că atunci când va urca în camera lui va fi obligat s-o liniştească, s-o îmbuneze, ca să se arate drăguţă cu el, să-i accepte îmbrăţişările. În mijlocul meditaţiilor sale deprimante, el îşi dădu seama deodată de prezenţa fiicei lui, şi contrariat de faptul că se trădase în faţa ei, mormăi cu limba împleticită:

— Du-te şi te culcă, fată! De ce stai aici?

După ce Nessie se strecură din odaie ca o umbră, el mai rămase un timp lângă jarul ce se stingea, până când socoti că Nancy trebuie acum să fie în pat, mai sensibilă la avansurile lui. Apoi, fără a-şi da seama că situaţia lui în casă era cu totul schimbată în comparaţie cu zilele când o lăsase pe soţia lui să-şi rumege gândurile în faţa resturilor jalnice ale unui foc ce murise, şi stăpânit doar de dorinţa de a se afla lângă Nancy a lui. Se sculă, stinse lampa de gaz şi urcă scara cât de încet şi de uşor putu. Mistuit de dorinţă, ros de poftă sălbatică, intră în camera lui bine luminată.

Era goală!

Neputând să-şi creadă ochilor, îşi roti privirea în jurul încăperii, până ce, în sfârşit, o licărire îi miji în minte: Nancy se ţinuse de cuvânt în seara aceasta şi îl lăsase singur: după un moment de şovăială, se întoarse şi, traversând fără zgomot palierul neluminat, încercă să deschidă uşa odăiţei în care soţia lui se retrăsese – cea în care murise. După cum se aştepta, uşa era încuiată. Un val de mânie îl cuprinse o clipă şi, adunându-şi puterile, era gata să se opintească în uşă cu toată forţa trupului său masiv şi aprins de poftă, şi să o spargă. Îndată însă îşi dădu seama că un asemenea gest nu-i putea folosi, că ajuns în cameră o va găsi indignată, mai indignată şi mai neînduplecată ca înainte, mai glacială, mai hotărâtă să nu-i satisfacă dorinţele. Făcuse din el pe nesimţite sclavul ei şi era acum mai tare decât el. Furia lui subită se potoli, mâna îi căzu de pe clanţă şi, încet, se întoarse înapoi în camera lui, se încuie în ea. Rămase multă vreme posomorât şi tăcut; pe urmă, cedând unui impuls

irezistibil, se îndreptă spre sertarul pe care-l deschisese mai devreme în seara aceea, îl trase încet din nou şi privi îndelung, cu fruntea înnorată şi un aer impenetrabil, conţinutul lui.

3

Matthew Brodie ieşi din gara Levenfordului, lăsând în urmă peronul scăldat într-o palidă lumină galbenă şi pătrunse cu un viu sentiment de exaltare în obscuritatea rece şi înviorătoare a nopţii geroase de februarie. Paşii lui repezi răsunau clar pe solul îngheţat; faţa lui învăluită de întuneric radia totuşi o slabă sclipire de bucurie; degetele mâinilor lui agitate se crispau neîncetat în efortul său de a-şi stăpâni exuberanţa. Înaintă grăbit de Railway Road prin ceaţa subţire ce plutea în jur şi deasupra căreia vârfurile copacilor şi acoperişurile caselor se profilau vag pe fundalul mai luminos al cerului, ca nişte umbre negre şi estompate. De dincolo de spaţiul vast al Câmpului comunal, nările lui dilatate adulmecau mirosul slab şi aromat al unui foc de vreascuri ce ardea în depărtare, şi trăgând adânc în piept parfumul înţepător al aerului, vibra intens de bucuria de a trăi. În ciuda faptului că toate gândurile lui se avântau spre viitor, această adiere iritantă şi totuşi înmiresmată trezea în el amintiri fermecătoare, făcându-l să se simtă învăluit de o boare îmbălsămată, străbătută de sunete stranii şi line, de arome subtile şi îmbătătoare şi de sclipirea albă şi difuză a unei lumi de la tropice. Evocând viaţa strălucită pe care o dusese în ţinuturile îndepărtate, tristeţea existenţei sale goale din ultimele şase luni i se şterse din memorie, şi răspunzând parcă chemării unei ţări atât de libere şi de încântătoare, Matt îşi iuţi şi mai mult paşii, îndreptându-se cu un avânt nestăpânit spre locuinţa lui. Această grabă la un om care, atunci când se apropia seara de casă, trăda prin mersul lui molatic sila de a se întâlni cu tată-

său, părea să arate că o schimbare importantă intervenise în desfăşurarea vieţii lui Matt. Într-adevăr, el palpita în momentul acela de noutatea acestei schimbări, iar când urcă în goană treptele de la intrare şi descuie uşa din faţă a casei, repezindu-se în bucătărie, tremura în toată puterea cuvântului de agitat ce era.

În încăpere nu se afla decât Nancy, care strângea încet şi cu întârziere de pe masă vasele de la ceai. La apariţia lui subită, ea îşi ridică ochii cu o expresie de surprindere, amestecată cu o neascunsă şi îmbietoare familiaritate, care-i arătă imediat că tată-său nu se afla prin apropiere.

— Unde e, Nancy? zise el încet.

Ea trânti zăngănind o farfurie pe tavă şi răspunse cu dispreţ:

— Cred că a ieşit... pentru scopul obişnuit. Nu există decât un singur motiv care să-l scoată din casă la ora asta: să-şi umple iar sticla la cârciumă. Adăugă apoi ironic: Dar dacă ţii să-l vezi, poţi sa fii liniştit, n-o să întârzie.

— Bineînţeles că vreau să-l văd, spuse el pe un ton lăudăros, aruncându-i o privire semnificativă. Nu mi-e frică să-l întâlnesc. Am o veste pentru el, care o să-l facă să ciulească urechile şi să rămână cu gura căscată.

Nancy se uită repede la el, observând acum că respira precipitat, că ochii îi scânteiau, că întreaga lui atitudine era încrezătoare şi totodată misterioasă,

— Ai vreo veste, Matt? întrebă ea încet.

— Te cred că am! spuse el. Cea mai bună din ultimele nouă luni! M-am întors cu trenul adineauri. Nu e decât un ceas de când am aflat vestea şi n-am ştiut cum să mă întorc mai repede ca să o povestesc... Ca s-o trântesc în obrazul diavolului ăluia de bătrân.

Nancy renunţă cu totul să strângă masa, se apropie încet de el şi-i spuse cu o voce insinuantă:

— Vrei s-o spui numai tatălui tău? Nu pot s-o aflu întâi eu? Nu ştii cât mă interesează!

— Bineînţeles că ai s-o afli, zise el cu un zâmbet larg.

Puteai să fii convinsă dinainte.

— Atunci ce e, Matt? şopti ea.

Văzând-o atât de nerăbdătoare, el se umflă şi mai mult în pene şi, hotărât să-i aţâţe curiozitatea, îşi stăpâni propria lui agitaţie şi, rezemându-se de bufet în felul lui obişnuit, o privi fălos.

— Haide, nu poţi să ghiceşti? O fată deşteaptă ca tine trebuie să fie în stare să ghicească. Doar nu ai degeaba pe umeri căpşorul ăsta drăguţ.

Nancy ştia perfect acum în ce consta vestea lui, dar văzând ce fericit era să-şi poată da aceste ifose, găsi nimerit să facă pe neştiutoarea. Cu un aer naiv, adorabil simulat, ea clătină din cap şi spuse:

— Nu, Matt! Nu văd deloc... aproape că mi-e ruşine să recunosc. Să fie ceva în legătură cu tată-tău?

— Nu! De astă dată nu, drăguţa mea! Nu-l amesteca în treaba asta. E vorba de alt bărbat, unul mai tânăr, care poate să bea un pahar fără să i se suie la cap, care e capabil să ducă o fată la concert şi s-o lase să se amuze. Gândeşte-te la cineva care te iubeşte.

— Tu eşti, Matt! Vai! exclamă ea făcând ochii mari. Doar nu vrei să spui că ai obţinut postul acela?

— Am spus eu că nu l-am obţinut? îi făcu el cu ochiul.

— Vasăzică, tot l-ai căpătat! Spune-mi repede! Sunt atât de agitată, că nu pot sta locului.

— Da! strigă el, nemaiputând să se stăpânească. L-am căpătat. Contractul e semnat, ştampilat şi-l am în buzunar. Plec în America de Sud... drumul plătit... locuinţă şi întreţinere... şi o mulţime de bani de cheltuială. La naiba cu oraşul ăsta păcătos, cu casa asta blestemată şi cu bestia bătrână căreia îi aparţine. O să-i piară piuitul când va afla.

— O să fie încântat, Matt, răspunse ea, apropiindu-se mai mult de el, în timp ce stătea tot rezemat de bufet.

— Da, încântat, probabil, să scape de mine, spuse el îmbufnat. Dar şi eu sunt încântat să plec. Şi n-am să-i rămân dator cu nimic. S-ar putea să păţească în curând

ceva care n-o să-i placă deloc.

— Nu te mai ocupa de el. E un idiot bătrân. Sunt tot atât de sătulă de el ca şi tine. Nu ştiu ce-am putut găsi la el mai înainte. Se opri o clipă, adăugând pe urmă cu mişcătoare candoare: Şi eu mă bucur sincer că ai căpătat postul, Matt, deşi... deşi...

— Deşi ce? întrebă el cu aprindere, uitându-se în ochii ei blânzi, seducători. Am aşteptat mult până să-l obţin.

— O... nimic... nimic! răspunse ea cu un oftat, mângâindu-l discret, aproape maşinal, pe mână cu vârful degetelor ei subţiri. E o ocazie minunată pentru tine... trebuie să fie admirabil să pleci aşa în străinătate. Parcă văd vaporul acela mare plutind pe marea albastră, sub bătaia soarelui. Îmi închipui atât de bine locul fermecător unde te duci... Rio... şi cum i-ai mai spus?

— Rio de Janeiro, răspunse el cu patos. N-o să fiu decât la câteva mile de el. E un oraş superb şi cu o climă delicioasă. E o fericire să trăieşti acolo, de o sută de ori mai bine ca în India.

— Sunt sigură că o să-ţi meargă bine, murmură ea, ţinându-i acum toată mâna cu o dulce strânsoare. Dar am să mă simt atât de singură fără tine! Nu ştiu ce-am să mă fac. E atât de greu pentru o fată tânără ca mine să fie înlănţuită aici!

Matt o privea ca şi cum nu s-ar fi eliberat încă de simţământul lui înăbuşit, ca şi cum, învins numai în parte, acesta ar fi lăsat în urmă o oarecare efervescenţă.

— Văd că ai vrea să nu plec, spuse el maliţios.

— Bineînţeles că vreau să pleci, răutăciosule! Pentru nimic în lume nu te-aş reţine! E o şansă atât de mare! Îl strânse mai tare de mână în semn de mustrare şi adăugă: Nu spuneai că ai să fii foarte bine plătit?

— Da, leafa e frumuşică, confirmă el cu un aer suficient, şi mi se pune la dispoziţie o vilişoară. Nu pot pretinde mai mult. În definitiv, şederea mea în Orient tot a fost bună la ceva.

Ea tăcu, privindu-l cu o expresie naivă şi rugătoare;

ceea ce vedea însă era altceva: vedea un oraş straniu şi misterios, umbrit de arbori exotici, cu cafenele pe trotuar, o fanfară cântând în piaţa publică; se vedea pe sine plimbându-se veselă şi surâzătoare cu trăsura, purtând pe cap o mantilă de dantelă, bând vin roşu, fericită şi liberă. Gândurile ei erau atât de duioase, de emoţionante, încât nu-i fu greu să stoarcă o lacrimă din ochii ei înceţoşaţi şi s-o lase să se prelingă încet, fermecător, pe rotunjimea obrazului ei, în timp ce, cu o mişcare delicată, se lipi de el murmurând:

— O, Matt, scumpul meu, o să-mi vină greu să trăiesc fără tine! Mă părăseşti tocmai când încep să...

O ciudată exaltare îl cuprinse simţind-o lângă el; şi prinzându-i între mâini faţa aplecată, o sili să se uite în ochii lui.

— Nu spune că începi... spune că mă iubeşti.

Ea rămase tăcută, dar – într-un chip mai grăitor decât toate cuvintele – închise ochii ei blânzi, temându-se parcă să-l lase să vadă cât de puternică era pasiunea ei pentru el.

— E adevărat, strigă Matt, văd că e adevărat!

Buzele îi tremurau, nările i se umflau şi încerca o bucurie sălbatică, nu numai pentru că atingea corpul lui Nancy, ci şi pentru că îşi dădea seama că îl înlăturase pe tatăl său, că destinul îi pusese în mână o armă teribilă ca să se răzbune.

— Ştiu că am fost o stricată, Matt, şopti ea, dar vreau să mă îndrept. Am să-l părăsesc. Mi-am petrecut, din voinţa mea, toată noaptea de ieri în odaia din faţă. Cu asta... cu asta s-a terminat. N-am să mă mai uit niciodată la un bărbat decât dac-am să fiu măritată cu el, dar atunci am să fiu alături de el orice s-ar întâmpla. Şi în timp ce Matt o privea mereu în ochi, ea continuă cu multă simţire: Cred că dându-mi silinţa l-aş putea face fericit pe acel bărbat. Am în mine unele mici lucruri care ar putea să-i placă într-un fel sau altul. Aş face tot ce pot ca să-i satisfac dorinţele.

Şi, suspinând, îşi lăsă capul pe umărul lui.

Lui Matt gândurile i se învârtejeau fără şir în creier, dar prin ceaţa emoţiilor sale contradictorii, el vedea că întorsătura era bine venită – nu numai pentru a-l lovi pe tată-său, ci şi pentru propria lui mulţumire. Nancy era o femeie cum întâlneai numai o dată într-o mie; drăguţă, seducătoare, aprinsă, dar nu în chipul violent şi stângaci al lui Agnes Moir, ci într-unul mai subtil, mai delicat, mai fermecător; ardea în ea o flacără de care era pătrunsă, ca de o esenţă rară, întreaga ei făptură şi care-l atrăgea spre luminoasa ei văpaie. Frumuseţea lui Nancy întrecea şi ea de departe drăgălăşenia cel mult tolerabilă a nenorocitei de Agnes; silueta ei nu era greoaie, ci elegantă; nicio umbră supărătoare nu întuneca arcuirea delicioasă a buzei superioare; nu era numai încântătoare, ci – era convins de acest lucru – şi îndrăgostită de el până într-atât, încât era decisă să-l părăsească, din această cauză, pe Brodie, Aceste gânduri îl întăriră în hotărârea lui, făcându-l să exclame cu o voce strangulată:

— Nancy! Mai am să-ţi comunic ceva... un lucru pe care nu-l ştii şi care ar putea să te intereseze. Ţi-ar plăcea să-l afli?

Ea îl privi languros, lăsându-şi capul pe spate, în aşa fel încât atitudinea ei îl provoca să o îmbrăţişeze, şi era pe punctul să murmure „da”, când, deodată, uşa din faţă se deschise, fiind apoi trântită cu zgomot şi nişte paşi grei se auziră în vestibul. Iute ca fulgerul, Nancy îşi reveni din profunzimea aparentă a sentimentelor ei şi, împingându-l pe Matt spre cămin, îi şopti ascuţit:

— Stai acolo şi nu te da de gol. N-o să bănuiască nimic. În aceeaşi clipă, îşi dusese mâinile la cap şi, fluturându-le ca nişte păsărele, aranjase şi netezise mica răvăşeală ce putea să fi existat în coafura ei. Stătea din nou lângă masă, zdrăngănind cu farfuriile, când Brodie intră.

El se opri o clipă în uşă, balansând în mână o sticlă neînvelită; îl scrută întâi cu dispreţ şi dezgust pe Matt, pe care îl vedea atât de rar, îşi lăsă privirea să alunece

întrebător spre Nancy, îndreptând-o apoi din nou, neliniştit, spre fiul său, care stătea stânjenit lângă cămin. Mintea lui înceată nu ghici nimic din dedesubturile tainice ale scenei pe care tocmai o tulburase, dar privirea lui mohorâtă remarcă uşoara roşeaţă de pe obrajii palizi ai lui Matt, aerul său jenat, atitudinea lui nervoasă şi, instinctiv, îi răsări în memorie incidentul din casa de pe Ulicioară, când îl surprinsese pe fiul său împreună cu Nancy, care se zbătea în braţele lui. Nu ştia nimic, nu bănuia nimic, dar această viziune îl chinuia totuşi, făcându-l să simtă vag că înainte de sosirea lui se petrecuse ceva ce i se ascundea. Privirea lui se făcu mai sumbră, mai tăioasă, sfredelindu-l pe Matt, care se agita şi îşi lăsa capul în jos, cu atât mai stingherit, cu cât această cercetare tăcută se prelungea.

Lângă masă, Nancy, care, datorită cutezanţei ei înrădăcinate, păstra un calm desăvârşit şi îşi stăpânea perfect mişcările feţei, fierbea de furie faţă de încurcătura stupidă a eroului căruia îşi mărturisise cu atâta pasiune dragostea. Căutând să-i vină în ajutor, ea se răsti cu acreală la bătrân:

— Ce tot stai acolo, Brodie, ca un urs? Intră şi aşază-te şi nu mai bălăbăni sticla aia de parc-ai vrea să ne spargi capul cu ea! Ai un aer sinistru. Hai, vino.

Dar Brodie nu părea s-o audă şi, trecând cu vederea cuvintele ei, urmă să-l scruteze pe fiu-său din postul său de observaţie, de lângă uşă, continuând să legene sticla în mână ca o măciucă, până când, în sfârşit, mârâi batjocoritor:

— Cui datorăm cinstea acestei vizite? În general, nu avem parte de favoarea asta, nu, casa noastră nu-ţi mai e pe plac seara. Eşti una din acele păsări de noapte pe care omul nu ajunge să le vadă niciodată.

Matt deschise gura, dând să răspundă, dar înainte de a putea scoate o vorbă, Brodie continuă vehement:

— Poate că i-ai spus lui Nancy un lucru pe care ai vrea să mi-l repeţi. Dacă e aşa, sunt gata să te ascult.

Aici, Nancy interveni, punându-şi mâinile în şolduri, îndreptându-şi umerii ei rotunzi şi înălţându-şi capul cu indignare:

— Ai înnebunit, Brodie, de vorbeşti pe tonul ăsta? Ce vrei să spui în fond? Explică-mi! Dacă ai de gând să baţi câmpii în felul ăsta, te poftesc să nu-mi amesteci numele.

Brodie se întoarse încet spre ea, observând-o. Fruntea i se descreţi.

— Ştiu, draga mea! Ştiu că totul e în regulă! Nu m-aş îndoi de tine şi ştiu că dumnealui se teme prea mult de mine, ca să îndrăznească aşa ceva, dar mă irită să-l văd pe acest imbecil caraghios şi netrebnic. Ai zice, uitându-te la el, că-i nevinovat ca un nou-născut, dar nu pot să uit că a încercat să mă împuşte. Se întoarse din nou către Matt, care la ultimele sale cuvinte se îngălbenise, şi îi strigă cu amărăciune: Ar fi trebuit să te dau pe mâna poliţiei pentru asta... ai încercat să-l ucizi pe tată-tău. Ai scăpat prea ieftin în seara aceea. Dar nu mai sunt în toanele bune de altădată şi te sfătuiesc să nu mai încerci să-mi joci vreo festă căci, pe legea mea, îţi zdrobesc ţeasta cu sticla asta. Acum spune ce cauţi aici?

— Îmi povestea ceva de un post oarecare, pe care vrea să-l ia, dar n-am înţeles bine despre ce e vorba, strigă Nancy.

„Oare nu are de gând să deschidă gura niciodată idiotul ăsta, care stă acolo palid şi fleşcăit ca un bulgăre moale de chit şi dă totul de gol prin neîndemânarea lui?” îşi spunea ea furioasă.

— De post? zise Brodie. Vorbeşte singur, dobitocule!

În sfârşit, Matt îşi regăsi glasul, el care, pe când se întorcea cu trenul, îşi imaginase dinainte atitudinea superioară pe care avea s-o ia în timpul acestei convorbiri şi îşi pregătise felul în care va aduce, treptat, vorba despre acest subiect; el care tocmai îi povestise lui Nancy cum îi va arunca în obraz bătrânului diavol vestea despre noul său angajament.

— Am obţinut un post în America, tată, bâlbâi el.

Niciun muşchi nu se mişcă pe obrazul lui Brodie, dar după o scurtă pauză el spuse sarcastic:

— În sfârşit, ai să faci şi tu puţină treabă. Aşa, aşa! Se vede că tot mai există minuni pe lumea asta. Urmaşul neamului Brodie are să muncească! Nu e rău pentru tine, băiete, căci deşi ai avut prudenţa să te fereşti de mine, simt acum, când te-am revăzut, că n-aş fi zăbovit mult ca să te dau afară. Se opri o clipă şi adăugă: În ce constă, mă rog, postul acesta strălucit? Povesteşte-mi tot despre această minune.

— E tocmai în specialitatea mea, îngăimă Matt, şef de depozit, îmi oferisem de câteva luni serviciile câtorva firme, dar e rar ca o asemenea ocazie să se prezinte.

— Şi cum a putut un nenorocit ca tine să profite de ea? Trebuie să fie orb acela care te-a angajat.

— A fost un caz neprevăzut, răspunse Matt, ca pentru a se scuza. Omul care ocupa postul a murit subit. A căzut de pe cal şi le-a trebuit urgent un înlocuitor. Trebuie să plec imediat, cel mai târziu într-o săptămână, ca să umplu cât mai curând acest gol. Poate că ai auzit despre firma asta. Este…

În clipa aceea, o ceaşcă alunecă brusc de pe tavă şi se sparse cu un zgomot de cioburi pe pardoseală.

— Vai de mine! strigă Nancy speriată. Iată ce înseamnă să stai la pălăvrăgeală ca babele. Aşa se întâmplă totdeauna când nu eşti atent la ce faci… cu siguranţă că spargi ceva. Se apleacă spre a strânge cioburile, furişând totodată lui Matthew o privire rapidă, plină de un ascuns dar grăitor avertisment. Îmi pare rău că te-am întrerupt, îi murmură lui Brodie când se ridică.

Matthew îi observase privirea şi-i prinsese înţelesul; şi cu toate că un alt motiv îi sporea stinghereala, încercă, stângaci, să procedeze cu diplomaţie. Lăsându-şi ochii în jos, murmură:

— E… e o întreprindere de lânuri. Are a face cu oi.

— Zău? Atunci au găsit omul care le trebuie, căci niciodată vreo oaie mai mare ca tine n-a behăit pe lumea

asta. Bagă de seamă să nu te tundă din greşeală şi pe tine la vremea tunsului. Ridică-ţi ochii, oaie bleagă! Nu eşti în stare să ţii capul drept, ca un bărbat, şi să te uiţi la mine? Toate ifosele şi sclifoselile cu care te-ai întors din India nu-mi iau ochii. Credeam c-o să iasă un bărbat din tine când ai plecat, dar văd că sub spoiala ridicolă pe care ai prins-o acolo, ai rămas acelaşi nătăfleţ miorlăit, care alerga scâncind la maică-sa de câte ori mă uitam la el.

Îl măsura pe fiu-său cu o repulsie adâncă, definitivă, care-l făcea să-i fie silă chiar numai de gândul de a-l hărţui pe Matt, care – îşi spunea el cu scârbă – nu merita nici măcar să-ţi pierzi vremea ocărându-l. Slavă Domnului, avea sa plece, să părăsească această casă, să pună capăt acestei existenţe târâtoare, de parazit, să dispară pentru totdeauna din ochii lui, din ţară, să fie şters din amintire.

Deodată se simţi obosit, îşi dădu vag seama că nu mai era acelaşi ca altădată şi, cuprins de o violentă poftă de a gusta din elixirul uitării, dori să rămână singur cu Nancy, să poată bea. Cu o voce înceată el spuse fiului său:

— Între mine şi tine, Matt, totul s-a isprăvit. O dată plecat, n-ai să te mai întorci în casa asta. Nu vreau să te mai văd. Întorcându-se apoi către Nancy, îi aruncă o privire duioasă, cu totul schimbată, adăugând: Adu-mi un pahar, Nancy. Deşi nu merită, vreau să ţin un toast pentru el. Când ea se depărta tăcută spre a-i executa porunca, el o urmări cu aceeaşi privire, simţind că ea se încălzea din nou faţă de el, că o dată cu plecarea din casă a fiului său aveau să fie mai la largul lor, mai nestingheriţi, să-şi aparţină mai mult unul altuia decât înainte. Îţi mulţumesc, Nancy, îi spuse el dulce, când ea se întoarse şi-i dădu paharul. Eşti o fată îndatoritoare şi nu înţeleg cum am putut să trăiesc până acum fără tine. Continuă apoi, pe un ton liniştitor: N-am să beau mult astă-seară. Nu, nu! Sticla asta o să-mi ajungă o săptămână. Ştiu bine că nu-ţi place să mă vezi întrecând măsura şi n-am s-o fac. Dar trebuie să bem în sănătatea

acestei oi plângăreţe înainte să plece lângă turma ei. Vrei şi tu o mică înghiţitură, Nancy? N-o să-ţi facă niciun rău. Hai – adăugă el cu un gest greoi, care se voia îmbietor – , du-te şi adu-ţi un pahar; am să-ţi torn numai cât trebuie ca să te încălzească.

Ea refuză din cap, rămânând tot tăcută, cu ochii pe jumătate închişi, cu buzele uşor despărţite, cu o expresie nici duşmănoasă, nici prietenoasă, dar oarecum reticentă, care îi dădea un aer enigmatic, ce-l încuraja pe Brodie şi-l atrăgea spre ea. De fapt, sub această mască se ascundea un dispreţ cu atât mai adânc, cu cât vedea că, umilindu-l pe Matt în faţa ei, îl intimida şi mai mult şi că astfel atingerea scopului pe care şi-l fixase devenea mai grea.

— Nu vrei? spuse el amabil. Foarte bine, n-am să te silesc. O fată ca tine trebuie luată cu binişorul... cum am avut ocazia să simt pe propria mea piele; trebuie lăsată în voie... nu silită. Cu un hohot de râs, el destupă sticla şi, ţinând paharul în dreptul ochilor, care sclipiră de plăcere la vederea primilor stropi ai licorii aurii, îşi turnă o porţie bună, îndreptă sticla, se opri o clipă, îşi umezi buzele cu limba şi adăugă repede o nouă cantitate. De ce n-aş bea de la început un pahar în toată regula, ca nu fie nevoie să torn tot mereu; doar îl pot suporta, mormăi el, evitând privirea lui Nancy.

Aşeză apoi sticla pe bufet, luă paharul în mâna dreaptă şi, întinzând braţul, strigă:

— Beau în sănătatea urmaşului familiei Brodie... şi o fac pentru ultima dată. Îi urez să-şi ocupe noul lui post şi să râmână acolo! Să dispară din ochii mei şi să nu-l mai revăd! Să plece unde o vrea, dar să nu se mai întoarcă niciodată, şi dacă va încerca vreodată să încalece pe calul despre care a pomenit, să cadă de pe el şi să-şi rupă gâtul, la fel ca omul care a deţinut postul înaintea lui. Îşi dădu capul pe spate şi, sucindu-şi mâna, goli dintr-o înghiţitură paharul. Privindu-l apoi pe Matthew cu un rânjet sarcastic, adăugă: Iată cuvântul de adio. Nu ştiu unde pleci şi nu vreau să ştiu. Orice ţi s-ar întâmpla, mi-e

totuna, căci tot n-o să ajungă la urechile mele! Acestea spuse, el încetă să se mai uite la fiul lui, ignorându-l cu desăvârşire. Acum, că înghiţise paharul de whisky, se simţea întărit. Ridicându-şi din nou privirea spre sticla de pe bufet, o privi un moment chibzuind, îşi drese glasul, se îndreptă de spate şi, ferindu-se de ochii lui Nancy, declară solemn: Dar nu pot să ridic un toast pentru un individ ca acesta şi să trec cu vederea o fată drăguţă ca Nancy a mea. Respinse, scuturând din cap, această idee nedreaptă şi, ţinând în mână paharul gol, se apropie de masă. Nu! N-ar fi corect! continuă el, turnându-şi o nouă porţie. Conştiinţa îmi dictează că nu pot face aşa ceva... trebuie să-i dăm fetei ce i se cuvine. Aş face orice pentru ea, mi-e atât de dragă! Să trăieşti, Nancy! strigă el cu tandreţe, întorcându-se spre ea. E o modestă urare pentru cea mai drăgălaşă fată din Levenford.

Ea îşi înăbuşise îndelung mânia, şi simţea acum că nu se mai putea stăpâni, ochii ei pe jumătate închişi scânteiară, o uşoară roşeaţă i se sui în obraz, ca şi cum dintr-un moment într-altul avea să bată din picior şi să-l copleşească pe Brodie cu o ploaie de invective. În loc de aceasta însă ea strânse din huze, înghiţi cuvintele pe care era gata să le rostească şi, întorcând spatele, trecu în oficiu, unde se apucă să spele zgomotos vasele. Brodie rămase nemişcat, cu o mutră plouată, cu capul aplecat într-o parte, trăgând cu urechea la zăngănitul farfuriilor şi recunoscând parcă, în aceasta, un semn al exasperării ei; curând însă, îşi întoarse ochii spre paharul pe care-l ţinea în mână, îl duse încet la buze şi îl goli pe îndelete; îndreptându-se apoi spre fotoliul lui, se lăsă greoi să cadă în el.

Matt, care rămăsese pe locul de lângă cămin, unde fusese împins de Nancy – spectator tăcut şi consternat al faptelor şi gesturilor din urmă ale tatălui său –, se clătină pe picioare de jenă, intimidat şi mai mult de vecinătatea imediată a bătrânului, care rumega în fotoliul lui. Îşi plimba neîncetat ochii prin încăpere, îşi muşca buzele

palide, îşi freca mâinile asudate, dorind cu ardoare să iasă din bucătărie; crezând însă că privirea tatălui său era aţintită asupra lui, se temea să se urnească din loc. În cele din urmă, îmbărbătat de tăcerea ce domnea în cameră, îşi roti încet ochii şi îşi opri o fracţiune de secundă privirea asupra feţei vecinului său. Observând că, împotriva temerilor lui, Brodie nu se uita la el, ci ţintea concentrat şi grav uşa deschisă dinspre oficiu, Matt se simţi mai liniştit şi îndrăzni să facă un pas. Văzând că nici atunci nu atrăsese atenţia bătrânului, el continuă să înainteze pe furiş şi ieşi fără zgomot din bucătărie.

Avusese intenţia să scape cât mai repede din casă şi să hoinărească resemnat pe străzi până când tată-său avea să se culce; dar în obscuritatea din vestibul, o dungă de lumină ce pătrundea pe sub uşa salonului îl făcu să se oprească. Deodată îi veni ideea că, de vreme ce Nessie era acolo, ar putea să stea, în condiţii mai plăcute, câteva momente cu ea, înainte de a ieşi în noaptea rece de afară. Simţea, de asemenea, inconştient, nevoia poruncitoare de a-şi pune în valoare meritul de a fi găsit noul său post şi de a vedea aducându-i-se un tribut de admiraţie care să repare jignirile aduse amorului său propriu. Deschise deci uşa şi îşi aruncă ochii în cameră.

Aşezată la masă, înconjurată de nelipsitele ei cărţi, Nessie nu-şi ridică privirea la intrarea lui, ci rămase cu braţele îndoite, cu spatele încovoiat, cu capul plecat. Abia când el vorbi, fata tresări speriată, izbită de sunetul cuvintelor ce întrerupeau neaşteptat tăcerea din jur.

— Am venit să te văd un moment, fu tot ce spuse.

— O, Matt! exclamă ea, apăsând mâna ei mică pe partea stângă a pieptului, cum m-am speriat! Nu te-am auzit intrând. Am impresia că, de la o vreme, cel mai mic lucru mă face să tresar.

Observând atitudinea ei, capul ei plecat, ochii blânzi şi limpezi, care păreau să ceară iertare pentru oboseala pe care o trădau, o amintire zguduitoare se trezi în el, făcându-l să uite pentru un moment propriile lui griji.

— Vai, Nessie! exclamă, uitându-se fix la ea. Ai început să semeni bucăţică tăiată cu mama. O văd parcă în faţa mea, privindu-mă din obrazul tău.

— Găseşti cu adevărat? răspunse măgulită oarecum că el, Matt, se interesa de ea. Ce te face să spui asta?

El chibzui o clipă.

— Cred că ochii tăi; e în ei aceeaşi expresie, aceeaşi nelinişte, de parcă te-ai teme de ceva care te aşteaptă.

Jignită de aceste cuvinte, copila îşi lăsă imediat în jos aceşti ochi care o trădau, ţintindu-i atenţi asupra mesei, în vreme ce el continua:

— Ce ţi s-a întâmplat în ultima vreme? Pari cu totul schimbată. Te doare ceva de arăţi aşa?

— Totul mă doare, răspunse ea încet. De la moartea Mamei, sunt atât de nenorocită, cum nu poţi să-ţi închipui, şi n-am pe nimeni cu care să pot sta de vorbă. Nu pot să sufăr s-o am lângă mine pe... pe Nancy. Nu-i plac, şi se leagă tot timpul de mine ba pentru una, ba pentru alta. Nimic nu mai e la fel. Casa s-a schimbat atât de mult, de parcă n-ar fi aceeaşi... tata s-a schimbat şi el.

— N-ai niciun motiv să te temi de tata. Ai fost totdeauna preferata lui, ripostă Matt. Se învârteşte mereu în jurul tău într-un fel sau altul.

— Mai bine m-ar lăsa în pace, răspunse ea mohorâtă. Mă sâcâie întruna cu învăţatul. Nu mai pot să suport. De altfel, nu mă simt bine.

— Sst, Nessie! exclamă el pe un ton de mustrare. Iar semeni cu mama! Revino-ţi în fire. Ce e cu tine?

— Mă doare capul tot timpul. Mă trezesc dimineaţa cu durerea asta şi nu scap de ea toată ziua. Mă buimăceşte în aşa hal, încât nu mai ştiu ce fac. Afară de asta, nu pot să înghit mâncarea pe care o avem acum şi mă simt veşnic obosită. Sunt moartă de oboseală chiar în momentul ăsta.

— Toate vor trece, când ai să scapi de examen. Ai să iei cu siguranţă premiul.

— Da, o să-l iau, strigă cu înfocare. Dar ce-am să devin

pe urmă? Ce-o să se aleagă din mine după aceea? Poţi să-mi spui? Am să fiu împinsă tot timpul în felul ăsta, fără ca să ştiu vreodată ce-am să ajung? Când îl întreb, nu-mi spune niciodată nimic. De fapt, nu ştie nici el.

— Ai să te faci profesoară, e lucrul cel mai potrivit pentru tine.

Nessie clătină din cap.

— Nu! Nu s-ar mulţumi cu asta. Doream eu însămi să devin profesoară, să mă înscriu la şcoala normală, dar nu mi-a dat voie. O, Matt, strigă ea, aş vrea să am pe cineva care să pună o vorbă pentru mine! Sunt atât de nenorocită din cauza asta şi din toate celelalte... încât îmi pare rău uneori că m-am născut!

El îşi întoarse stânjenit ochii de la chipul ei înduioşător, care, cu o expresie de tristeţe şi deznădejde, părea să-l implore s-o ajute.

— Ar trebui să mai ieşi din casă şi să te joci cu colegele tale – sugeră cu oarecare nesiguranţă. Ţi-ai mai schimba puţin ideile.

— Cum pot să ies? exclamă ea cu înfrigurare. Încă de când eram copilă am fost ţinută tot timpul în casă, ţintuită pe scaun ca să învăţ, iar acum mă închide în fiecare seară aici şi am să tot fiu închisă încă şase luni de acum înainte. Şi dac-aş îndrăzni să ies, m-ar lua la bătaie. N-ai să mă crezi, Matt, dar simt câteodată că înnebunesc, tocind aşa cu de-a sila.

— Eu unul ies, spuse el curajos. Şi nu m-a împiedicat niciodată.

— Cu tine lucrurile stau altfel, răspunse copila cu tristeţe, în timp ce micul ei acces de indignare se potoli, lăsând-o şi mai abătută ca înainte. Şi chiar dac-aş ieşi, la ce mi-ar servi? Niciuna din celelalte fete nu s-ar juca cu mine. Abia dacă-mi vorbesc. Una din ele mi-a spus deunăzi că tatăl ei i-a interzis să aibă cumva de-a face cu vreunul din noi. O, de m-ai putea ajuta, Matt!

— Dar cum vrei să te ajut? răspunse aspru, enervat de rugăminţile ei. Nu ştii că plec săptămâna viitoare?

Nessie îl privi cu fruntea uşor încreţită, îngânând fără a părea să înţeleagă:

— Pleci săptămâna viitoare?

— În America de Sud, răspunse el cu un aer important. Am obţinut un post nou acolo, o situaţie splendidă... la mii de mile de oraşul ăsta păcătos.

Acum pricepu; şi la ideea neaşteptată că Matt avea să plece în scurt timp într-o ţară depărtată, că din toţi copiii Brodie, ea avea să rămână singură, lipsită de apărare, ca să îndure mai departe viaţa îngrozitoare pe care o ducea în casă, păli. Matt nu-i fusese niciodată de mare ajutor, iar în ultimele luni o încurajase de fapt şi mai puţin; era însă fratele ei, un tovarăş de suferinţă, şi încă acum câteva clipe ea făcuse apel la sprijinul lui. Buzele îi tremurară, ochii i se împăienjeniră şi izbucni într-un plâns nervos.

— Nu pleca, Matt! spuse ea hohotind. Dacă pleci, am să rămân singură. N-o să mai am pe nimeni în casa asta groaznică.

— Ce-ţi trece prin cap? ripostă el violent. Nu-ţi dai seama ce spui. Vrei să renunţ la cea mai mare şansă din viaţa mea, la bani, la libertate şi... la tot restul, de dragul tău? Se vede că ai înnebunit!

— Am să înnebunesc dacă pleci, strigă ea. Ce-o să se aleagă de mine dacă rămân singură?... Mary plecată, tu de asemenea, numai eu aici, stingheră! Ce-o să mă fac?

— Isprăveşte cu urletele astea! se răsti Matt la ea, trăgând cu ochiul spre uşă. Vrei ca toată lumea să te audă miorlăind? O să tabere îndată pe noi, dacă nu te stăpâneşti! Trebuie să plec, n-am ce-ţi face.

— N-ai putea să mă iei cu tine, Matt? sughiţă ea, stăpânindu-şi cu greu lacrimile. Ştiu că sunt încă mică, dar aş putea să-ţi ţin casa. Totdeauna am dorit să mă ocup cu aşa ceva, în locul nenorocitelor ăstora de lecţii. Aş face orice pentru tine, Matt!

Atitudinea ei îi arăta că l-ar servi ca o sclavă şi ochii ei îl implorau să n-o lase singură, pradă deznădejdii.

— Oamenii aceia n-ar admite niciodată să pleci şi tu cu

mine, scoate-ţi asta din cap, n-are niciun rost. Nu eşti în stare să te arăţi bucuroasă că fratele tău a obţinut un post atât de minunat, în loc să te vaieţi şi să gemi din cauza asta?

— Mă bucur pentru tine, spuse ea, trăgând pe nas şi ştergându-şi ochii cu batista muiată de lacrimi. Mă... mă gândeam doar la mine.

— Tocmai asta e! strigă el. Nu te gândeşti decât la tine. Caută să ţii seama şi de alţii. Nu fi aşa de egoistă.

— Bine, Matt, acceptă ea cu un ultim oftat. Am să încerc. În orice caz, te rog să mă ierţi.

— Aşa mai zic şi eu, răspunse pe un ton mai amabil, schiţând un gest generos; dar în aceeaşi clipă se înfioră şi strigă cu un accent de mustrare: Vai, ce frig e aici! Cum poţi pretinde cuiva să stea la taifas cu tine când n-ai niciun pic de foc? Dacă eşti în stare să suporţi temperatura asta, eu unul nu sunt. Trebuie să-mi îmbrac paltonul şi să ies, ca să-mi pun sângele în mişcare. Şi tropăind din picioare, el se întoarse brusc strigându-i: Ei, am plecat, Nessie.

După ce ieşi, Nessie rămase nemişcată, strângând în mână batista udă şi făcută ghemotoc şi uitându-se ţintă la uşa ce se închisese în faţa ei ca poarta unei temniţe. Vedea aievea desfaşurându-se înaintea ochilor drumul întunecat al viitorului şi, printre umbrele negre şi sinistre, zărea trecând, înfricoşată şi singură, silueta lui Nessie Brodie. Nimeni nu mai putea să se interpună între ea şi tatăl ei, între fiinţa ei fragilă şi forţa intenţiilor lui necunoscute. Matthew avea să plece, aşa cum plecase şi Mary. Mary! Se gândise atât de mult la ea în ultimul timp, încât îi era dor acum de îmbrăţişarea ei mângâietoare, de zâmbetul liniştit şi alinător, de sprijinul privirii ei viteze şi hotărâte. Avea nevoie de cineva faţă de care să-şi poată uşura inima, căruia să-i poată încredinţa necazurile ei, şi amintirea curajului calm al surorii ei o făcea să se simtă atrasă spre dânsa. „Mary, şopti ea pe un ton rugător, Mary, scumpa mea, nu te-am iubit cum meritai, când mai

erai aici; dar ce n-aş da să te am acum lângă mine!”

Când aceste cuvinte aproape de necrezut îi ieşiră de pe buze, faţa ei trasă, udată de lacrimi, se transfigura, luminată de o fulgerare lăuntrică. O rază de speranţă sclipi din nou în ochii ei îndureraţi, o dată cu un gând atât de îndrăzneţ, încât doar deznădejdea putuse să i-l inspire: de ce nu i-ar scrie surorii ei? Idee înfiorătoare, desigur, dar singura posibilitate de a găsi un sprijin. Sus, într-un sertar ascuns din odaia ei de culcare, se afla scrisoarea pe care Mama i-o dăduse cu câteva zile înainte de a muri şi care conţinea adresa lui Mary la Londra. Dacă va proceda cu băgare de seamă, tatăl ei nu va afla nimic; ştia, de asemenea, că Mary n-o va trăda niciodată. Convinsă iarăşi că Mary o iubea, se ridică de pe scaun şi, umblând ca într-un vis, ieşi din salon şi urcă scara în vârful picioarelor. După câteva clipe se întoarse şi, închizând uşa, trase atent cu urechea, în timp ce tremura din tot corpul. Avea în mână scrisoarea, dar era înspăimântată de ceea ce făcuse şi de ceea ce avea de gând să facă. Cu toate acestea, persistă în hotărârea ei. Aşezându-se din nou la masă, rupse o foaie dintr-un caiet şi compuse repede o scurtă scrisoare de patetică implorare, descriindu-i în câteva cuvinte lui Mary situaţia în care se găsea şi rugând-o fierbinte s-o ajute, conjurând-o să vină, dacă avea putinţa. În timp ce scria, îşi ridică din când în când ochii cu nelinişte, de parcă s-ar fi aşteptat ca tatăl ei să intre în orice moment; curând însă, termină cele câteva rânduri mâzgălite în grabă şi pătate de o lacrimă, pe care nu o putuse reţine. Îndoi foaia ruptă la margine şi o puse într-un plic adus din camera ei. Scrise apoi adresa, copiind cu multă grijă fiecare cuvânt, şi ascunse scrisoarea în sân. În sfârşit, cu faţa palidă şi simţindu-şi inima bătând cu putere, se aplecă din nou asupra cărţilor, prefăcându-se că citeşte. Precauţiile ei erau însă de prisos: nimeni nu intră în salon în tot cursul serii. Nu fusese descoperită şi, în dimineaţa următoare, pe când se îndrepta spre şcoală, puse

scrisoarea la cutie.

4

James Brodie se trezea din somn. Soarele nu pătrundea prin fereastră ca să-l îndemne cu blândeţe să se scoale, sau pentru a face firele aurii de praf să joace în mănunchiuri de raze sub privirea lui buimăcită de somn. În schimb, o ploaie rece şi subţire mânjea geamurile cu stropii ce se prelingeau pe ele, cufundând interiorul odăii într-o lumină cenuşie şi monotonă care, izbind ochii săi pe jumătate deschişi, voia parcă să-i amintească trista schimbare intervenită în situaţia lui. Remarcă indispus vremea mohorâtă de afară, apoi ochii săi, mai larg deschişi acum şi dând la iveală scursoarea albă şi lipicioasă din colţurile lor, se îndreptară de la fereastră spre ceasornic. Văzând că acele arătau opt şi zece, adică zece minute peste ora rău respectată la care trebuia să se scoale, se încruntă şi mai mult. Îşi dădu seama că va întârzia din nou la serviciu şi că va fi primit cu o nouă săpuneală de parvenitul lui de şef, care căuta acum să-i controleze orele de lucru şi-l ameninţa chiar că-l va reclama subdirectorului, dacă nu va fi mai punctual.

La acest gând, faţa lui se contură şi mai sumbru pe fondul alb al pernei, ridurile i se adânciră, luând forma unor crestături tăioase, iar privirea lui, pierzându-şi aerul melancolic, căpătă o expresie de morocănoasă încăpăţânare. Lua-i-ar dracul pe toţi, gândea el, n-au să-i poruncească tocmai lui; o să mai stea cinci minute în pat, în ciuda întregului consiliu de administraţie al şantierelor Latta! Bineînţeles că avea să recâştige timpul acesta renunţând să se radă, ceea ce-i părea – şi lucrul se întâmpla des acum – un mijloc abil de a dejuca forţele ce căutau să-i impună regulile şi modul lor de viaţă. Acest şiretlic corespundea, de altfel, propriilor lui înclinaţii, căci detesta acum să se radă de dimineaţă. Mâna lui nesigură

o lua adesea razna, făcându-l să se enerveze, şi deşi încerca să se stăpânească, se întâmpla să se taie. Primele ore ale dimineţii nu-l găseau niciodată în toane bune, căci afară de faptul că mâna lui refuza să-l asculte, îl durea şi capul, limba îi era uscată ca o bucată de iască, iar stomacul i se întorcea pe dos numai când se gândea la micul dejun ce-l aştepta. Fireşte, îşi dădea seama, că numai whiskyul purta vina acestor neajunsuri; şi la lumina cenuşie a acestei dimineţi, el simţea cu amară limpezime că era silit să-şi reducă porţia. De câte ori luase în trecut o asemenea hotărâre, ea nu fusese, îşi mărturisea el, niciodată prea serioasă; acum însă era absolut necesar să se controleze, să nu bea înainte de dejun, iar apoi să se abţină până seara; şi chiar atunci trebuia să fie cumpătat, da, să se stăpânească efectiv, dacă voia să-i placă lui Nancy, ale cărei favoruri erau acum pentru el o nevoie vitală. Negreşit, ea se arătase mai binevoitoare faţă de el în ultimele două zile; şi judecând lucrurile într-un spirit mai echitabil, el îşi spunea că, deşi ea nu se întorsese în camera lui din seara când se certaseră după vizita ei la mătuşa din Overton, motivul manifest pe care îl invocase drept scuză fusese desigur întemeiat, dată fiind gentileţea ei mai recentă şi atitudinea ei tolerantă faţă de el. Nu se putea lipsi de Nancy! Devenise tot atât de indispensabilă pentru el ca aerul pe care-l respira, şi acest unic motiv îl obliga să nu apeleze pe viitor decât cu precauţie la sticla de whisky. Cu neputinţă să poată trăi vreodată fără ea! Se va întoarce la el deseară, încă mai aţâţătoare după abstinenţa lui forţată; iar de nu, va şti ce are de făcut!

La această idee, păru să recâştige o umbră din vechea lui mulţumire de sine şi, dând deoparte cuverturile, sări din pat; dar când aerul rece din odaie îl pătrunse, el se înfioră, îşi încreţi fruntea, se întunecă la faţă şi îşi apucă în grabă veşmintele, aruncate în dezordine pe un scaun lângă el. Se luptă să şi le tragă cu cea mai mare iuţeală, se frecă puţin pe faţă cu apă şi săpun, îşi puse gulerul lui

murdar, îşi legă cravata roasă, îmbrăcându-şi la urmă vesta şi haina, boţite şi ponosite. Făcea astfel o simţitoare economie de timp, căci tot îmbrăcatul nu-i luase decât cinci minute, şi acum, de bine, de rău, eră gata să coboare scara şi să-şi ia micul dejun.

— Bună dimineaţa, Brodie, strigă Nancy prietenoasă, văzându-l intrând în bucătărie. Te-ai sculat la timp astăzi! Cum ai dormit?

— Nu atât de bine cât aş fi vrut. Mi-a fost frig. Dar simt că o să-mi meargă mai bine deseară.

— Văd că începi devreme azi cu de-alde astea, răspunse ea, înălţându-şi capul. Înghite-ţi porridge-ul şi potoleşte-te.

El se uită, strâmbând din buze, la porridge şi exclamă aproape cu scârbă:

— Nu prea mi-e poftă, Nancy. Îmi cade cam greu la stomac dimineaţa. Poate că am să-l mănânc la cină, deocamdată însă nici nu vreau să aud de el. Nu ai altceva să-mi dai?

— Am un hering proaspăt în tigaie; e aproape gata, strigă ea prevenitor. Nu mânca porridge-ul, dacă n-ai poftă. Îţi aduc peştele într-un minut.

Brodie urmări din ochi silueta ei mlădioasă, observând fâlfâitul fustei ei, mişcarea vioaie a picioarelor, cu gleznele lor fine, în timp ce ea alerga să-şi îndeplinească făgăduiala. Constata cu vie mulţumire cât de mult se schimbase în bine atitudinea ei faţă de dânsul. Se apropia din nou de el, nu-l privea cu acea sclipire duşmănoasă în ochi, ba chiar se ocupa de el cu o grijă ce-i amintea, în chip straniu, de zelul cu care îl servea soţia lui. Era încântat să se simtă din nou îngrijit cu atâta devotament şi aceasta cu atât mai mult cu cât de astă dată atenţia venea de la Nancy, atât de dragă lui, dar atât de independentă; şi când ea se întoarse cu mâncarea, îi furişă o privire, spunându-i:

— Văd că eşti iarăşi drăguţă cu mine. Îmi aduc aminte de unele dimineţi când porridge-ul ars nu era bun nici să

fie trântit ca mic dejun unui om sărac, dar heringul acesta delicios e cu totul altceva, şi îmi place mai ales felul cum mă priveşti. Mă iubeşti, Nancy, nu-i aşa?

Ea se uită în jos la faţa obosită, încreţită, scofilcită, desfigurată de o barbă nerasă de două zile şi schimonosită de un zâmbet forţat, care nu i se potrivea deloc; îi privi trupul adus de spate, ţinuta neglijentă, mâinile tremurătoare cu unghiile neîngrijite şi exclamă cu un râs scurt şi strident:

— Desigur, omule! Am o astfel de pasiune pentru tine, că nici nu îndrăznesc să o mărturisesc. Când te privesc uneori, simt cum îmi saltă inima.

Zâmbetul lui se stinse, ochii îi clipiră neliniştit, şi răspunse:

— E o mare bucurie pentru mine, Nancy, să te aud vorbind în felul ăsta! Ştiu că e cu totul greşit din partea mea, dar nu mă pot împiedica să ţi-o spun: mă simt extraordinar de legat de tine acum. Apoi, uitându-şi micul dejun, el continuă să-şi explice purtarea, aproape acuzându-se: N-aş fi crezut niciodată că m-aş putea ataşa atât de mult de cineva. Nu mă socoteam făcut pentru asta, dar, pricepi, am fost atâta vreme silit să mă lipsesc de dragoste, încât atunci... atunci când ne-am găsit unul pe altul... ei bine... m-ai subjugat cu totul. Ăsta-i adevărul curat. Nu eşti supărată pe mine că-ţi spun toate astea, nu-i aşa?

— Nu, nu! exclamă ea în grabă. Niciun pic, Brodie. Te înţeleg bine. Dar hai acum, nu lăsa să se piardă bunătatea asta de hering, pe care m-am ostenit să ţi-l prăjesc. Sunt nerăbdătoare să ştiu dacă-ţi place. Şi ţin să mănânci bine acum, căci ai să fii obligat să-ţi iei astăzi masa de prânz în oraş.

— Să iau masa în oraş, de ce? exclamă el oarecum surprins. Ai fost la Overton abia săptămâna trecută; îmi închipui că nu te duci iarăşi s-o vizitezi pe mătuşă-ta.

— Nu, fireşte că nu, spuse ea cu o mişcare cochetă a capului, dar vine ea să mă viziteze! Şi n-am poftă să te

văd învârtindu-te aici în jurul meu, de faţă cu ea. E o femeie de treabă, care nu are habar de nimic... şi care mă iubeşte mult. Ar face nişte ochi, dacă te-ar auzi trăncănind! Ai să te întorci deseară şi ai să mă găseşti nerăbdătoare să te primesc.

Brodie se uită la ea o clipă cu un aer sumbru, apoi, înseninându-se deodată, clătină încet din cap:

— La naiba, muiere! Ai un tupeu nemaipomenit! Ba nu, zău, ai curajul să mă dai afară din casa mea, ca să-ţi primeşti prietenii! Asta-mi dovedeşte până unde eşti în stare să mergi cu îndrăzneala. Ar trebui să-ţi încălzesc puţin dosul, că faci una ca asta fără să mă întrebi... dar ştii că nu sunt în stare să mă supăr pe tine. Se vede că nu există nicio limită pentru tot ce-ţi permiţi faţă de mine.

— Ce găseşti rău în asta? întrebă ea cu un aer ţâfnos. Oare o menajeră cinstită nu are dreptul să-şi primească rudele, dacă-i place? O să-ţi facă bine să iei o masă uşoară în oraş şi am să-ţi pregătesc o surpriză pentru când te-i întoarce.

El o privi neîncrezător.

— Surpriză e cuvântul potrivit, după felul cum te-ai purtat cu mine. Se opri o clipă şi adăugă: Să mă ia dracu’ dacă ştiu de ce sunt atât de slab cu tine!

— Nu spune asta, Brodie, zise ea pe un ton de blândă mustrare. Vorbeşti uneori ca unul din păgânii aceia de chinezi.

— Ce ştii tu despre chinezi? ripostă îmbufnat, întorcându-şi, în sfârşit, privirea spre hering şi apucându-se să-l înghită cu îmbucături mari şi încete. După un scurt moment, el spuse cu un glas schimbat: E un deliciu, Nancy, iată genul de mâncare pe care mi-l doresc acum pentru micul dejun.

Ea continuă să-l privească ciudat, cu un aer de jenă, în timp ce el, plecat asupra farfuriei, îşi ducea mâncarea la gură; apoi, deodată, izbită parcă de un gând, exclamă:

— Doamne! La ce-oi fi visând! A sosit o scrisoare pentru tine azi de dimineaţă. Am uitat cu totul să-ţi spun.

— Ce? răspunse el, oprindu-se din mâncat şi privind-o mirat pe sub sprâncenele dese şi încărunţite. O scrisoare pentru mine?

— Da. Uitasem de ea în graba de a te servi. Uite-o, spuse, luând un plic de pe colţul bufetului şi înmânându-i-l.

Brodie ţinu un moment plicul în mâna întinsă, îl apropie de ochi cu un aer intrigat, văzu după ştampilă că venea de la Londra, apoi îl deschise neglijent, cu degetul mare, mai mult rupându-l, şi scoase foaia pe care o conţinea. Nancy, care-l privea cu oarecare interes pe când citea scrisoarea, urmări expresiile de uimire, stupoare, uşurare şi triumf care se perindară pe obrazul lui cu repeziciunea unor nori goniţi de vânt pe un cer întunecat. La urmă, o stranie satisfacţie se putea citi pe faţa lui; întoarse scrisoarea, o reciti încet din capăt până în capăt, şi, ridicându-şi ochii, privi în gol.

— Să nu-ţi vină să crezi, murmură el, şi după atâta vreme!

— Ce anume? strigă Nancy. Despre ce e vorba?

— Îşi pune cenuşă în cap şi vrea să se întoarcă pe brânci.

Se opri, adâncit în gânduri, ca şi cum cuvintele rostite mai înainte ar fi fost suficiente ca s-o lămurească.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, exclamă ea tăios. Despre cine vorbeşti?

— Despre fata mea, Mary, răspunse el încet, aceea pe care am dat-o afară din casă. M-am jurat că n-am s-o las niciodată să se întoarcă aici înainte să-mi lingă picioarele, da, şi spusese că nu are să se întoarcă niciodată. Şi uite aici, chiar în scrisoarea asta, rugându-mă în genunchi să-i dau voie să vină înapoi ca să-mi ţină casa. Pe cuvântul meu, e o mare răsplată pentru mine după toţi anii ăştia! Ţinând în sus scrisoarea între degetele sale crispate, ca şi cum nu avea să înceteze vreodată să-şi desfete ochii cu ea, citi rânjind: „Să dăm uitării trecutul! Îţi cer iertare...” Dacă nici asta nu-mi dă dreptate, atunci nu mă cheamă

Brodie. „De când mama s-a stins, aş vrea să mă întorc acasă. Nu sunt nefericită aici, dar mă simt uneori stingheră”, continuă el mârâind. Stingheră! Aşa şi merită! Stingheră! De-ar dura cât mai mult! Dacă crede că se poate întoarce aşa de uşor, se înşală amarnic. Nu vreau s-o primesc! Nu! Niciodată! Îşi întoarse privirea spre Nancy, ca pentru a-i cere să-l aprobe, şi reluă cu buzele crispate: Pricepi, femeie, câtă dreptate îmi dă? Era mândră, mândră cum nu se mai poate; acum însă e zdrobită, văd bine asta. Altminteri, de ce ar dori să se întoarcă? Doamne, ce decădere pentru ea, să fie silită să se văicărească în halul ăsta ca s-o primesc înapoi, şi ce triumf pentru mine s-o refuz! Vrea să-mi ducă menajul! Râse ironic. Asta-i bună, ce zici, Nancy? Nu ştie că te am pe tine... vrea să te scoată din slujbă!

Nancy îi luase foaia din mână şi o citea.

— Nu văd nicio văicăreală în scrisoarea asta, răspunse ea încet. E scrisă foarte decent.

— Aş! strigă el. Nu mă gândesc la felul cum e scrisă. Ceea ce mă interesează e ce se ascunde după ea. Nu e altă explicaţie, şi chiar numai gândul la ea mă înviorează ca o băutură aleasă.

— Vasăzică, nu vrei s-o laşi să se întoarcă?

— Nu! strigă. Nici nu mă gândesc! Te am pe tine, acum, ca să ai grijă de mine. Ce-şi închipuie, că am nevoie de una de teapa ei? N-are decât să-şi păstreze postul ei de la Londra şi să putrezească acolo, puţin îmi pasă!

— Nu trebuie să iei o hotărâre prea grăbit, îl îndemnă ea. La urma urmei, e fata dumitale. Gândeşte-te bine, înainte de a face un pas pripit.

— Pripit sau nu, dar n-am s-o iert niciodată, spuse el printre dinţi, şi cu asta, basta! Pe urmă, faţa i se lumină brusc şi exclamă: Ştii însă, Nancy, ce ar avea haz, ceva care ar ustura-o până la măduvă? Dacă i-ai răspunde că postul pe care îl cere e ocupat? Cred că asta ar pune-o la locul ei, ce zici? Vrei, draga mea?

— Nu, nu vreau! strigă ea imediat. Auzi ce idee! Scrie-i-o dumneata dacă ai poftă.

— Bine, dar ai să mă ajuţi să-mi compun răspunsul, obiectă el. Ce-ar fi dacă am face-o împreună deseară, după ce m-oi întoarce? Cu capul tău deştept, ai să-mi găseşti desigur ceva straşnic de scris.

— Aşteaptă atunci până deseară, răspunse ea după o scurtă chibzuire. Între timp am să mă mai gândesc.

— Splendid! strigă el, desfatându-se de pe acum la ideea încântătoare că avea să colaboreze în seara aceea cu dânsa la întocmirea unui răspuns tăios către fiica lui. O să ne punem capetele la contribuţie. Ştiu de ce eşti capabilă, numai să vrei.

În timp ce vorbea, sunetul unei sirene se auzi din depărtare, umflându-se şi scăzând în valuri, dar pătrunzând neîntrerupt în cameră cu o blândă, dar implacabilă persistenţă.

— Dumnezeule! exclamă Nancy repede. Semnalul de ora nouă şi n-ai plecat încă; ai să întârzii din cale-afară dacă nu te grăbeşti! Hai repede, porneşte!

— Dă-o naibii de sirenă! răspunse îmbufnat. O să întârzii dacă am poftă. S-ar zice că sunt sclavul afurisitului ăstuia de ţignal, văzându-l cum mă smulge de lângă tine tocmai când n-am chef să plec.

— N-aş vrea, totuşi, să te dea afara, omule! Ce te-ai face dacă ţi-ai pierde slujba?

— Aş găsi una mai bună. M-am gândit la asta chiar zilele trecute. Cea pe care o am e mult prea proastă pentru mine.

— Ssst, Brodie! căută ea să-l domolească. O duci destul de bine şi aşa. S-ar putea să nimereşti mai rău. Vino, te însoţesc până la uşă.

El o privi cu un aer mai blând şi se sculă docil, exclamând:

— În orice caz, poţi fi liniştită, Nancy! Voi avea totdeauna de ajuns ca să te ţin. La uşa din faţă se întoarse spre ea şi-i spuse cu un glas ce suna aproape

patetic: Şi n-am să te văd toată ziua...

Ea se trase puţin înapoi, închizând uşa pe jumătate, şi-i răspunse pe un ton indiferent:

— Ce vreme! Ar trebui să iei o umbrelă în locul veşnicului dumitale baston. Nu uita că-ţi iei azi dejunul în oraş.

— Nu, n-am să uit, spuse el supus. Ştii doar că sunt totdeauna atent la ce-mi spui. Hai, sărută-mă înainte să plec.

Nancy era gata să-i trântească uşa în nas, când, văzându-i atitudinea, se înduioşă puţin, şi, înălţându-se în vârful degetelor şi ridicându-şi capul, îi atinse cu buzele cuta adâncă din mijlocul frunţii.

— Poftim, şopti ea încet, asta e pentru omul care ai fost.

El se uită nedumerit la ea, cu ochi rugători, iscoditori, asemenea acelora ai unui câine devotat.

Brodie şovăi puţin, bâlbâind apoi jenat:

— Ce-ai zis? murmură stupid.

— Nimic, răspunse Nancy pe un ton uşor, dându-se iarăşi înapoi. Ţi-am spus doar la revedere.

— Dacă... dacă te-ai gândit la... la alcool, ţin să-ţi spun că am să-l reduc la o cantitate rezonabilă. Ştiu că nu-ţi place să beau prea mult şi nu vreau să te supăr.

Ea clătină încet din cap, uitându-se la el cu o stranie fixitate.

— Nu m-am gândit deloc la asta. Dacă simţi că ai nevoie de puţină băutură, nu văd de ce te-ai lipsi de ea. E singura... e o consolare, cred, pentru dumneata. Acum, du-te.

— Nancy, scumpa mea, ce bine mă înţelegi! murmură el mişcat. Aş face orice pentru tine, când te porţi ca acum. Se clătină greoi de pe un picior pe celălalt, oarecum jenat de efuziunea lui, exclamând apoi cu o voce răguşită, plină de emoţia pe care o înăbuşise: Ei... te las atunci. Rămâi cu bine!

— Adio! răspunse ea liniştit.

Aruncându-i o ultimă privire, el se întoarse şi porni prin ploaie, sub cerul cenuşiu şi trist al acestei dimineţi – siluetă bizară, fără palton, cu creştetul încununat de extravaganta pălărie pătrată, de sub care ieşeau, rebele, smocuri dese de păr netuns –, cu mâinile la spate, târând în chip grotesc în urma lui, prin noroi, bastonul greu de frasin.

Înainta pe stradă cu mintea buimăcită de gânduri contradictorii, la care se adăuga o oarecare jenă de a-şi fi exteriorizat în chip atât de neaşteptat emoţiile; treptat însă, din toată această zăpăceală ieşi deasupra o idee unică: valoarea pe care Nancy o avea pentru el. Era din aceeaşi stofă ca şi dânsul, îl înţelegea, cunoştea nevoile unui bărbat şi admitea – cum declarase adineauri – că-i trebuia din când în când un păhărel spre a-şi ridica moralul. Nu simţea cum ploaia îl pătrundea până la piele, până într-atât era de obsedat de imaginea ei; şi în posomoreala feţei lui rigide se ivea din când în când un licăr de lumină. Pe măsură ce se apropia de şantier, gândurile lui deveniră însă mai puţin plăcute, fapt pe care îl trăda duritatea neschimbată a expresiei lui; era preocupat că întârziase din nou, că risca să primească observaţii, şi apăsat de sentimentul deprimant – pe care timpul nu-l slăbise – că slujba lui era extrem de umilitoare. Se gândea, de asemenea, văzând-o acum în altă lumină, la scrisoarea pe care o primise; ea îi apărea ca o impertinenţă intolerabilă din partea aceleia ce fusese odată fiica lui şi care acum îi amintea cu amărăciune de trecut. Simţi în gură un gust acru la această idee, iar peştele sărat şi afumat pe care îl mâncase îi făcea sete; se opri chibzuind în faţa „Barului Monitorilor” şi, încurajat de cele spuse de Nancy la plecare, mormăi: „Ei, drăcie! Mi-e gura uscată, dar dacă tot am întârziat cu o jumătate de oră, măcar să profit de ocazie”.

Aruncând o privire sfidătoare peste umăr la blocul de birouri de peste drum, intră în bar. Când apăru din nou, după un sfert de ceas, îşi recâştigase ceva din siguranţa

provocatoare de odinioară. Cu alura aceasta, trecu prin uşa turnantă a clădirii principale şi străbătând acum coridoarele cu facilitatea ce o dă obişnuinţa, intră semeţ în biroul lui, scrutându-i unul după altul pe cei doi tineri funcţionari, care-şi ridicau ochii pentru a-l saluta.

— A şi fost pe aici porcul acela bătrân ca să spioneze? întrebă el. Căci dac-a fost, mă doare-n cot.

— Domnul Blair? răspunse unul din ei. Nu şi-a făcut încă inspecţia.

— N-are decât! strigă Brodie, foarte plictisit de sentimentul de uşurare care, împotriva voinţei lui, pusese stăpânire pe el. Vă gândiţi, probabil, că am noroc. Ei bine, daţi-mi voie să vă spun la amândoi că mi-e perfect egal dacă ştie sau nu că am întârziat. Puteţi să i-o spuneţi, dacă vreţi! Mi-e totuna. Şi trântindu-şi pălăria pe cuier şi bastonul într-un colţ, se aşeză greoi pe taburetul lui. Ceilalţi doi schimbară o privire, şi după o scurtă tăcere, unul din ei spuse cu oarecare şovăială:

— N-o să-i spunem nicio vorbă, domnule Brodie. Ştiţi bine acest lucru. Dar uitaţi-vă la dumneavoastră, sunteţi ud leoarcă. Nu vreţi să scoateţi haina ca să se usuce?

— Nu, n-am s-o scot! răspunse tăios, deschizându-şi registrul, luându-şi condeiul şi apucându-se să lucreze. După o clipă, îşi ridică ochii şi spuse pe un ton mai blând: În orice caz, vă mulţumesc. Sunteţi băieţi buni amândoi şi ştiu că v-aţi purtat cumsecade şi în alte ocazii. Adevărul e că am primit o veste care m-a indispus, aşa că nu sunt cu totul în apele mele azi.

Cunoşteau câte ceva despre treburile lui, din poveştile sale descusute din cursul ultimelor luni, şi acela care nu deschisese gura până atunci întrebă:

— Sper că nu e ceva în legătură cu Nessie, domnule Brodie?

— Nu, răspunse el. Nu e vorba de Nessie a mea. Cu ea totul e în regulă, slavă Domnului! Lucrează pe rupte şi se îndreaptă cu paşi siguri spre premiul Latta. N-am avut niciodată vreun necaz cu ea. E vorba de altceva, dar ştiu

ce am de făcut. Am s-o scot la capăt şi cu asta, aşa cum am scos-o cu tot restul.

Se feriră să-i mai pună vreo întrebare, şi toţi trei îşi reluară lucrul în tăcerea întreruptă doar de scârţâitul peniţelor pe hârtie, de foşnetul unei pagini întoarse, de frecarea unui taburet pe podea şi de şopotul buzelor lui Brodie, care se silea să-şi concentreze creierul aburit asupra cifrelor ce le avea sub ochi.

Orele dimineţii erau destul de înaintate când un pas măsurat răsună pe coridor, uşa se deschise şi domnul Blair, îngrijit ca de obicei, intră în birou. Se opri un moment, cu un teanc de hârtii în mână, îşi îndreptă pe nasul proeminent ochelarii cu ramă aurită şi-i scrută îndelung, cu ochii lui severi, pe cei trei funcţionari, care şedeau aplecaţi asupra registrelor lor. Privirea i se opri în cele din urmă asupra siluetei masive a lui Brodie, din ale cărui haine umede se ridica acum un nor de aburi calzi; şi pe măsură ce se uita la el, expresia lui devenea mai dezaprobatoare. Îşi drese glasul în semn de avertisment şi înaintă spre el, fluturând hârtiile din mână ca o pasăre ce-şi scutură penajul.

— Brodie, începu el pe un ton aspru, fii atent, te rog, un moment.

Fără a-şi schimba poziţia, Brodie ridică puţin capul şi-l privi răutăcios pe celălalt:

— Ei, ce s-a mai întâmplat?

— Ai putea să te scoli în picioare când vorbeşti cu mine, îl mustră Blair. Eşti singurul funcţionar care-şi permite să n-o facă. E extrem de necuviincios şi de neobişnuit.

— Vezi dumneata, sunt şi eu un om neobişnuit, poate că asta e cauza, ripostă Brodie încet. Mă simt tot atât de bine stând jos! Ce doreşti de la mine?

— Conturile astea, strigă Blair furios. Le recunoşti? Dacă nu, te informez că ele reprezintă munca dumitale... sau aşa-zisa dumitale muncă! Toate sunt greşite. Cifrele dumitale sunt inexacte de la un capăt la altul, iar totalul, revoltător de fals. Sunt sătul de erorile şi nepriceperea

dumitale, Brodie! Dacă nu poţi să-mi dai o explicaţie mă voi vedea nevoit să raportez întreaga chestiune şefului meu.

Brodie îşi plimbă ursuz privirea de la hârtii la obrazul scrobit şi indignat al celuilalt şi, chinuit de intolerabila înjosire pe care i-o impunea poziţia lui, răspunse îmbufnat, cu voce stinsă:

— Am făcut tot ce-mi stă în putinţă. Mai mult nu pot.

— Atunci ceea ce-ţi stă în putinţă e prea puţin, ripostă Blair pe un ton ascuţit, aproape strident. În timpul din urmă lucrezi îngrozitor de prost, iar purtarea dumitale a devenit, dacă e posibil, şi mai proastă. Însăşi ţinuta dumitale e jignitoare pentru demnitatea firmei noastre. Dacă sir John ar şti, sunt sigur că n-ar mai permite-o. Ce să zic, bâlbâi el, sugrumat de indignare, miroşi de la distanţă a alcool. E dezgustător!

Brodie nu se mişca. Cu ochii plecaţi, cu mintea amorţită, se întreba dacă era într-adevăr el, James Brodie, cel care şedea aici, ascultând fără să reacţioneze insultele acestui individ neînsemnat şi caraghios. Se vedea sărind în sus, apucându-l pe celălalt de beregată, scuturându-l până când l-ar face să-şi dea aproape sufletul şi aruncându-l apoi în chip ruşinos afară, cum îl aruncase o dată pe uşă pe un om de două ori mai mare decât acesta. Dar nu, stătea tot nemişcat pe taburetul lui, murmurând pe un ton morăcănos;

— Sunt stăpân pe timpul meu, când nu sunt în biroul ăsta. Am dreptul să-l folosesc cum îmi place.

— Eşti dator să vii la serviciu într-o stare care să-ţi permită să lucrezi, stărui Blair cu răceală. Dai un exemplu rău acestor doi tineri... aspectul dumitale e o ruşine pentru întreaga întreprindere.

— La naiba! Te poftesc să nu te legi de înfăţişarea mea! mârâi Brodie, apucat de o furie subită. Prefer să fiu aşa cum sunt decât să am mutra dumitale dichisită.

— Lasă obrăzniciile, te rog! strigă Blair, roşindu-se ca un rac. Am să te reclam pentru purtarea dumitale

insolentă.

— Lasă-mă în pace! ţipă Brodie, ridicându-şi capul aplecat asupra pupitrului, ca un animal sălbatic, frânt de captivitatea lui, dar încă fioros. Nu mă împinge prea departe, că o să fie rău de dumneata.

Simţind, din privirea mâniată a lui Brodie, primejdia ascunsă ce-l ameninţa, Blair se abţinu de la alte observaţii umilitoare şi, aruncând cu dispreţ teancul de hârtii pe pupitrul lui Brodie, spuse pe un ton glacial:

— Corectează imediat socotelile astea, fără nicio greşeală, te rog, de nu, voi şti ce am de făcut! Întorcându-se apoi pe călcâie, ieşi solemn din birou.

Plecarea lui nu fii urmată de nicio izbucnire, dar tăcerea din cameră deveni mai apăsătoare decât orice furtună. Brodie şedea împietrit, rumegând insultele pe care le suferise cu câteva clipe înainte; simţea în umilirea lui că ceilalţi doi îşi ţineau privirile aţintite batjocoritor asupra lui. Zări cu coada ochiului o mână întinzându-se de după muchia pupitru lui său şi apucând în tăcere conturile incriminate, şi cu toate că înţelese că tinerii lui colegi îi veneau din nou în ajutor cu obişnuita lor bunăvoinţă, expresia lui dură şi mohorâtă nu se îndulci. Rămase aşa un timp interminabil, fără a pune mâna pe condei, văzu, fără a scoate un cuvânt, documentele corectate reluându-şi discret locul în faţa lui şi păstră această atitudine rigidă şi indiferentă până ce sirena dădu, la ora unu, semnalul pentru pauza de prânz. Se ridică îndată, îşi luă pălăria din cuier şi ieşi repede din birou. Sunt insulte care pot fi spălate numai prin sânge; el însă căuta acum în grabă să-şi şteargă în alt chip din memorie umilirile suferite.

Când se întoarse punctual la ora două, era transformat, ca şi cum o influenţă misterioasă şi binefăcătoare şi-ar fi exercitat puterea asupra lui, împrăştiindu-i tristeţea, netezindu-i trăsăturile aspre ale feţei şi injectându-i în vine o veselie care se răspândea acum prin tot corpul, dând întregii lui fiinţe un aer radios.

— Aţi văzut, băieţi, sunt cel dintâi aici! strigă el, cu o

voie bună greoaie, când ceilalţi doi funcţionari sosiră la scurt timp după el. Exact la ora două! Dar cum de-aţi putut întârzia? E îngrozitor! Dacă nu o să vă deprindeţi să fiţi mai punctuali, am să fiu obligat să vă reclam şefului vostru, mutra aceea brânzoasă care a fost azi de dimineaţă aici! Râse zgomotos şi urmă: De ce nu vă luaţi după mine, care vă sunt prezentat totdeauna ca un adevărat model de virtute?

— Sunteţi în formă, domnule Brodie, răspunse cu oarecare şovăială unul din cei doi tineri.

— Şi de ce n-aş fi? exclamă el. Nu mă las doborât de o întâmplare ca cea de azi-dimineaţă. Pentru nimic în lume, dragul meu! Dacă nu i-am sucit pe loc nenorocitului celuia gâtul lui ţeapăn, e că m-au împiedicat anumite consideraţii. Trebuie să vă spun – continuă el pe un ton confidenţial – că e invidios pe mine din cauza felului cum am ajuns în biroul ăsta, trecând pe sub nasul lui; dar aveam relaţii şi nu a putut să se opună.

Şi scoţându-şi pipa din buzunar, bătu cu ea în pupitru şi începu să şi-o umple.

— Doar n-aveţi de gând să fumaţi, domnule Brodie! strigă primul funcţionar, ridicându-şi cu oarecare îngrijorare ochii din registrul lui. Ştiţi că e strict interzis.

Brodie se uita mirat la el şi-i răspunse, clătinându-se puţin pe taburetul lui:

— Şi cine are să mă împiedice? Fac ce vreau aici. Un om ca mine nu are nevoie să se roage şi să cerşească, ca să i se permită să-şi aprindă pipa. Şi o aprinse imediat, cu un aer sfidător, trăgând cu zgomot din muştiuc şi aruncând cu dispreţ pe duşumea chibritul folosit. Ridicându-şi apoi capul cu o mişcare energică, reluă, printre pufaieli: Nu, n-am să cer voie nimănui. Doamne, dac-aş fi aşezat în toate drepturile mele, nu m-aş afla în biroul ăsta infect! Sunt cu mult deasupra unei munci ca aceasta, cu mult deasupra oricărui fel de muncă. Ăsta-i adevărul adevărat, atât numai că nu pot să-l dovedesc şi sunt silit să suport o astfel de situaţie. Dar lucrul ăsta nu

mă schimbă. Nu, câtuşi de puţin! Câţi oameni din oraş n-ar fi fericiţi să aibă acelaşi sânge ca mine în vinele lor!

Se uită împrejur, în aşteptarea unor cuvinte de aprobare, dar constată cu nemulţumire că auditorii lui, sătui de a asculta searbăda trăncăneală despre pretenţiile sale, îşi plecaseră, cu prefăcută indiferenţă, capetele asupra hârtiilor lor; totuşi, profită de acest fapt ca să-şi scoată din buzunarul din spate al pantalonului o mică sticlă plată şi să şi-o ducă repede la gură, punând-o apoi pe ascuns la loc. Împrospătat în acest fel, el îşi continuă monologul, cu aerul de a nu observa lipsa lor de atenţie:

— Sângele nu minte! Nimic mai adevărat decât asta! Mă voi ridica din nou. Am ajuns aici doar prin gelozia meschină a altora; dar n-o să dureze mult. Un om adevărat nu poate fi ţinut la pământ. În curând am să fiu iarăşi acolo unde mi-e locul şi unde lumea o să mă recunoască drept ceea ce sunt; am să mă aflu iarăşi la Expoziţia agricolă, cot la cot cu lordul-locotenent al comitatului, în termenii cei mai buni... pe picior de egalitate, vezi bine – sublinie aceste cuvinte printr-un gest în vânt cu pipa –, da, pe picior de egalitate cu cele mai nobile familii ale ţinutului, şi numele meu va figura frumos în gazetă alături de ale lor. Imaginându-şi astfel viitorul în lumina strălucirii din trecut, ochii i se umeziră, lăsă buza în jos ca un copil şi murmură: Doamne, frumos lucru să ai asemenea satisfacţii!

— Haide, domnule Brodie, îl rugă celălalt tânăr, întrerupându-i meditaţiile, puneţi-vă pipa deoparte, acum, că aţi fumat! N-aş vrea să aveţi neplăceri!

Brodie se uită o clipă la el şi izbucni deodată în râs:

— Dar fricos mai eşti, omule! E adevărat ce spui. Am fumat o pipă, dar am să mai fumez şi alta, ba mai mult, am să şi beau o picătură. Scoase iarăşi, cu un zâmbet şiret, sticla din buzunar şi, în timp ce ei îl priveau speriaţi, dădu pe gât o înghiţitură bună. În loc să pună apoi sticla în buzunar, o aşeză în faţa lui, în partea de sus a

pupitrului, spunând: Am să te am mai la îndemână acolo, dulceaţa mea, şi am să mă pot uita la tine şi să te văd golindu-te treptat. Pe urmă, măgulit de a se afla în centrul privirilor lor îngrijorate, el urmă: Pentru că veni vorba de neplăceri, stârpitura aceea mică mi-a spus azi de dimineaţă un lucru atât de caraghios, încât mi-a rămas în minte. La acest simplu gând, îşi încreţi fruntea cu un aer exagerat. Cred că-mi aduc aminte vorbele lui: „Aspectul dumitale e o ruşine pentru întreaga întreprindere”. Da, chiar aşa, cuvânt cu cuvânt. Ei bine, spuneţi-mi acum, băieţi, despre ce naiba a vrut în fond să vorbească? Ce cusur are aspectul meu? Îi privi cu un aer războinic, în vreme ce ei clătinau nehotărâţi din cap. Sunt un om prezentabil, nu-i aşa? se răsti el, observând confirmarea lor tăcută cu mândră şi exagerată aprobare. Am ştiut eu, strigă el, numai scârboasa lui invidie l-a împins să vorbească aşa. Da, am fost totdeauna o mândreţe de om, înalt, bine făcut, cu pielea albă ca a unui copil. Afară de asta, continuă el, aruncându-le dintr-o parte o privire şireată, în timp ce-şi mângâia cu un fâşâit ţepile aspre de pe bărbia slăbită, mai este un motiv care-mi dovedeşte că nu are dreptate. Sunteţi poate prea tineri ca să fi aflat, dar nu strică să vă spun că o anumită fată, da, da, cea mai drăguţă ştrengăriţă din Levenford, mă aşază deasupra tuturor. Curios, simt că trebuie să beau chiar numai gândindu-mă la ea. Şi trase cu demnă solemnitate o duşcă în sănătatea celei mai adorabile doamne din Levenford, după care rămase câtăva vreme tăcut, gândindu-se cu încântare la ea. Avea poftă să vorbească despre Nancy, să se laude cu farmecele ei, dar o umbră de jenă îl împiedică, şi căutând, cu fruntea încreţită, să descopere prin ungherele minţii sale cauzele acestei rezerve, o lumină se aprinse deodată în capul lui: îşi dădu seama că nu putea vorbi mai liber despre ea, pentru că nu era soţia lui. La această constatare surprinzătoare a creierului său înceţoşat, el se mustră în tăcere pentru această omisiune: Omule, îşi şopti el, n-ai procedat

cinstit. Trebuia să te fi gândit mai devreme la asta. Clătină din cap cu un aer dezaprobator, dădu pe gât încă o înghiţitură de whisky spre a-şi uşura meditaţiile şi, apucat de o compătimire adâncă pentru situaţia lui Nancy, murmură pe un ton mişcat: Cred c-am s-o fac. Da, pe legea mea, am să fac asta pentru ea. Îi venea să-şi strângă singur mâna pentru brusca şi nobila lui hotărâre de a face din ea o femeie cinstită. E drept că ea nu ocupa un rang prea înalt pe scara socială, dar ce importanţă avea acest fapt? Numele lui avea s-o acopere, să-i acopere pe amândoi; şi dacă se va căsători cu ea, acest gest măreţ avea să i-o păstreze mai sigur în casă, să-l reabiliteze în ochii lumii, punând capăt pentru totdeauna acelor priviri mâhnite şi întrebătoare pe care le remarcase din când în când la Nessie. Lovi cu pumnul în masă, exclamând: Am s-o fac, am să-i vorbesc chiar astă-seară. Rânji apoi, văzând chipurile consternate din faţa lui, şi declară cu simulată nevinovăţie şi francheţe: Nu vă speriaţi, băieţi. Mi-am stabilit un plan şi am hotărât să fac ceva pentru mica mea Nessie. Merită acest lucru. Coborându-şi apoi tonul emfatic, adăugă cu o privire şireată: O simplă chestiune de politică domestică, despre care o să auziţi, desigur, mai curând sau mai târziu.

Era pe punctul să-i lămurească mai deplin, când unul din cei doi funcţionari, prevăzând probabil cursul pe care avea să-l ia destăinuirile sale, căută repede să-i abată atenţia de la tema lui, exclamând:

— Şi cum avansează Nessie, domnule Brodie?

Îl privi un moment, clipind din ochi, pe cel ce pusese întrebarea şi răspunse apoi:

— Admirabil! Ştii bine că progresează de minune! Nu pune întrebări stupide! Are de pe acum premiul Latta în buzunar. Şi aruncându-se asupra noului subiect ce se oferea minţii sale zăpăcite, el urmă: Fetiţa asta e o mare mângâiere pentru mine. Nu ştiţi ce plăcere îmi face s-o văd punând întruna beţe în roate băiatului aceluia al lui Grierson. Îl întrece regulat la învăţătură şi de fiecare dată

ipocritul de tată-său trebuie să înghită în sec şi să verse fiere. Da, să verse fiere, n-am nicio îndoială.

Numai gândindu-se la acest lucru, el chicoti; şi ducându-şi cu şi mai mare poftă sticla la gură, îşi turnă pe gât tot conţinutul ei; dar nereuşind să râdă şi să bea în acelaşi timp, el se înecă şi fii apucat de un acces prelung de tuse.

— Bate-mă, naibii, pe spate, gemu el cu faţa congestionată şi cu ochii ieşiţi din cap, aplecându-se înainte şi gâfâind ca un elefant bolnav. Mai tare, mai tare! strigă el, când unul din cei doi, sărind de pe taburetul lui, începu să-l lovească peste spatele încovoiat.

— Urâtă tuse! zise tânărul, când accesul se mai calmase. Iată ce înseamnă să stai cu hainele ude pe tine.

— Eh! N-a fost cine ştie ce, răspunse Brodie ştergându-se pe faţă cu mâneca. N-am purtat niciodată palton şi nici n-am să port vreodată. Mi-am pierdut umbrela undeva, dar n-are nicio importanţă; ploaia pare să-mi facă bine. Sunt tare ca un armăsar din Clydesdale. Şi îşi întinse trupul jigărit, ca să le arate ce om voinic era.

— Nessie nu calcă pe urmele dumneavoastră, domnule Brodie, observă primul vorbitor. Nu pare prea rezistentă.

Brodie îi aruncă o privire furioasă, exclamând iritat:

— E sănătoasă tun. N-ai fi şi dumneata unul din netoţii aceia care nu văd decât bolnavi în toate părţile? E solidă ca o stâncă. A avut o mică indispoziţie luna trecută, dar n-a fost nimic. Am dus-o la Lawrie ca s-o examineze şi mi-a spus că are un cap cum nu sunt două într-o mie... Aş spune, într-un milion! Aruncă o privire triumfătoare în jurul lui, uitându-se apoi la sticla de whisky spre a-şi manifesta entuziasmul, dar, observând că era goală, o apucă şi, printr-o aruncătură reuşită, o proiectă în coşul de hârtie, de unde fu scoasă mai târziu, prin mila unuia din răbdătorii săi colegi, şi făcută să dispară în apele Levenfordului. Aşa ochitură mai zic şi eu! strigă el cu veselie. Am ochi în cap, nu glumă! Îţi nimeresc la cincizeci de paşi, fără a clipi, un iepure în goană! Păcatele mele!

Un iepure! De-aş fi acolo unde mi-e locul, m-aş afla pe linia de tir, iar potârnichile şi fazanii ar cădea sub alicele mele ca grindina.

Era gata să se lanseze din nou în flecăreli despre obârşia lui nobilă, când ochii îi căzură asupra ceasului din perete.

— Doamne, e de necrezut: e aproape de cinci! Ştiu că mă pricep să fac vremea să treacă. Făcu glumeţ cu ochiul, râse înfundat şi reluă: Timpul trece repede când munceşti din greu, cum ar spune scârba aceea de Blair. Dar, din păcate, trebuie să vă las, dragii mei. Sunteţi băieţi buni şi ţin la voi; acum însă, am ceva important de făcut. Îşi frecă mâinile, bucurându-se dinainte, şi spuse cu o privire piezişă: Dacă avortonul îşi vâră nasul aici înainte de ora cinci, spuneţi-i doar că socotelile lui sunt în regulă şi că m-am dus să-i cumpăr o hârâitoare. Coborî greoi de pe taburet, îşi luă încet pălăria, şi-o potrivi de două ori înainte ca înclinaţia borului ei prăfuit să ajungă a-i fi pe plac, îşi apucă bastonul masiv şi, complet beat acum, se opri solemn în uşă, umplând pervazul ei cu trupul lui enorm, care se clătina. Băieţi, strigă el, apostrofându-i cu bastonul, de-aţi şti unde mă duc v-ar ieşi ochii din cap de gelozie. Dar nu vă las să mă însoţiţi. Nu! Nu e decât un om în tot oraşul care are voie să urmeze drumul ăsta minunat. Şi plimbându-şi mândru ochii peste capetele lor, adăugă pe un ton teatral: Şi omul acela sunt eu! Aruncând apoi o ultimă privire fugară asupra feţelor lor blajine, dar consternate, ieşi, legănându-se, din birou.

Steaua lui îl ocroti, căci în timp ce străbătu zgomotos coridoarele, ciocnindu-se când de un perete, când de altul în mersul lui buimac, nu întâlni pe nimeni, iar la ora cinci fără cinci trecu ca un glonţ prin uşa turnantă de la intrare şi apucă pe drumul spre casă.

Ploaia încetase şi aerul adia proaspăt şi răcoros, în întunericul în care lumina felinarelor, aprinse de curând, se reflecta pe pavajul umed al străzilor asemenea unui şir nesfârşit de discuri lunare, de culoarea topazului,

oglindite pe suprafaţa neagră a unei ape stătătoare. Repetarea acestor imagini, care păreau toate să-i iasă perfid înainte în timp ce mergea, îl amuza pe Brodie cum nu se mai poate; rânjea spunându-şi că o va informa negreşit pe Nancy despre aventura lui cu acest ciudat fenomen ceresc răsturnat. Nancy! Râdea pe înfundate gândindu-se la ce aveau să discute împreună în seara aceea, începând cu compunerea unei scrisori cu adevărat usturătoare către stricata aceea de la Londra şi până la încântătoarea ofertă pe care era hotărât să i-o facă. Va fi, desigur, nemulţumită văzându-l întorcându-se poate mai băut ca de obicei – recunoştea cu mărinimie acest lucru, adresându-se întunericului dar plăcerea neaşteptată produsă de propunerea lui de a o lua în căsătorie avea să-i împrăştie supărarea. Ştia că ştrengăriţa de ea dorise totdeauna să aibă o situaţie clară, aşa cum numai un bărbat minunat ca el putea să-i ofere, şi o auzea de pe acum exclamând, transportată: „Vorbeşti serios, Brodie? Doamne! Era să pic jos! Să mă iei de nevastă? Ştii bine că n-am să dau cu piciorul la un noroc ca ăsta! Vino să te strâng tare, tare în braţe!” Da, se va arăta mai drăguţă cu el ca oricând, după această sublimă concesie din partea lui; şi ochii îi sclipiră de plăcere când se gândi la favorurile cu totul deosebite pe care în noaptea aceea Nancy avea să i le acorde ca răspuns la gestul lui generos. Pe măsură ce înainta, simţind că fiecare pas împleticit îl apropia de ea, nu găsea nicio expresie care să fie destul de plastică spre a exprima în chip nimerit farmecul ei, atracţia pe care o exercita asupra lui. „E... e superbă! îngâimă el. Are o carne albă şi tare ca pieptul unui pui de găină... aş fi aproape în stare s-o mănânc.” Gândurile lui deveniră mai presante, îi aprindeau dorinţa, îi sporeau nerăbdarea, şi cu un ultim efort urcă repede treptele de la intrare, căută cu înfrigurare să nimerească broasca cu cheia, descuie şi dădu buzna în vestibului cufundat în întuneric.

— Nancy! strigă el cu glas tare. Nancy! M-am întors!

Rămase câtva timp în întuneric, aşteptând un strigăt de răspuns; dar neauzind nimic, zâmbi încrezut, spunându-şi că, desigur, ea se ascundea, aşteptând ca el s-o găsească. Scoţând o cutie de chibrituri din buzunar, aprinse becul de gaz din vestibul, îşi înfipse bastonul în rastel, îşi atârnă pălăria în cuier şi se repezi în bucătărie. Şi acolo domnea întunericul.

— Nancy! repetă el, cu o mirare amestecată cu enervare. Ce înseamnă glumele astea? N-am poftă să mă joc de-a v-aţi ascunselea! Nu vreau năzbâtii de-astea! Te vreau pe tine! Ieşi din ascunzătoare, haide!

Dar tot nu primi niciun răspuns. Îndreptându-se stângaci spre becul de gaz de deasupra căminului, îl aprinse şi se întoarse spre a cerceta încăperea, dar observă, spre marea lui mirare, că masa nu era pusă, că pregătirile pentru ceai nici nu începuseră. Rămase o clipă încremenit, uitându-se la masa goală, strângând furios din buze până când, deodată, o idee îi trăsni prin minte, făcându-l să se însenineze: „A plecat până la gară cu mătuşa ei – murmură el. Mare tupeu mai are fata asta! Nimeni n-ar fi îndrăznit aşa ceva. Mă pune să mănânc în oraş şi pe urmă mă lasă să aştept cu ceaiul”. Un mic freamăt de veselie îl străbătu, transformându-se într-un hohot de râs când se gândi la cutezanţa ei. A naibii fată, nu se lasă nici ea mai prejos! Când însă acest acces de veselie se potoli, nu prea ştiu ce să facă şi înţelese că nu-i rămânea decât să aştepte bucuria întoarcerii ei. Stând în picioare, cu spatele la cămin, îşi plimba leneş privirea în jurul camerei. Toată atmosfera i se părea impregnată de prezenţa ei; o vedea zburând uşoară încoace şi încolo, aşezându-se nepăsătoare în fotoliul lui, zâmbind, sporovăind sau chiar fugind de el. Da! Chiar şi acul de pălărie înfipt în bufet era o dovadă a impertinenţei, a neruşinării ei inimitabile. Dar pe bufet se mai afla un lucru ţintuit cu acul acela: o scrisoare – înştiinţarea aceea arogantă pe care o primise de dimineaţă de la fiica lui. Şi, înaintând într-acolo, o apucă cu dispreţ. Deodată,

expresia feţei lui se schimbă, căci observă că nu era acelaşi plic, ci altul, adresat lui, cu scrisul culcat, de conţopist, al fiului său, o caligrafie atât de asemănătoare cu firea molâie a lui Matt, încât îl enervase totdeauna. Altă scrisoare! Şi încă de la Matthew! Dar ce, oare puşlamaua aceea laşă şi prefăcută ajunsese să se teamă atât de mult de dânsul, încât se simţea obligat să-i facă în scris comunicările lui, în loc de a sta de vorbă ochi în ochi cu el, ca un bărbat? Plin de un adânc dispreţ, el privi scrisul îngrijit de pe plic; dar în chip inconsecvent, privirea i se schimbă când, lăsându-şi capul într-o parte, observă ce frumos arăta numele lui în caracterele regulate – aproape ca de tipar – pe care le avea sub ochi. Domnului James Brodie! Frumos nume! Puteai fi mândru de el. Un zâmbet uşor îi trecu peste faţă şi o trufie de mare senior îi umplu pieptul, întărindu-i încrederea în sine. Cu supremă satisfacţie, deschise neglijent plicul, scoţând din el unica foaie pe care o conţinea.

Dragă tată, citi el, ai fost prea măreţ şi puternic ca să asculţi amănuntele despre noul meu post, căci altminteri ai fi aflat că e o situaţie pentru un om însurat. N-o mai aştepta pe Nancy. A plecat cu mine spre a veghea să nu cad de pe cal!

Al dumitale fiu iubitor şi ascultător,

Matt.

Cuprins de cea mai vie stupefacţie, el reciti de două ori cuvintele laconice, îşi ridică ochii, fără să mai vadă nimic, şi mormăi neîncrezător: „Ce-o fi vrând să spună?... Ce-are a face Nancy cu calul imbecilului ăstuia? Al dumitale fiu iubitor şi ascultător... se vede că a înnebunit!” Apoi, deodată, făcându-i-se negru înaintea ochilor, simţi că înnebuneşte şi el, când capul lui ameţit şi tulbure sesiză semnificaţia scrisorii şi când zări pe dosul hârtiei următoarele rânduri mâzgălite de Nancy, cu scrisul ei de copil analfabet:

Matt şi cu mine plecăm ca să ne căsătorim şi să trăim liberi şi fericiţi. Ai ţinut prea mult la sticla dumitale, ca să te însori cu mine; n-ai decât să te culci noaptea cu ea, dobitoc bătrân ce eşti!

Un strigăt îngrozitor îi ieşi de pe buze. Înţelesese, în sfârşit, că Nancy îl părăsise. Scrisoarea îi dispăru din faţa ochilor, casa se învârtea cu el depărtându-se... era singur într-un vast pustiu întunecat. Cu obrazul crispat, cu ochii privind năuciţi în gol pe sub fruntea zbuciumată, înţelegea acum pe deplin pierderea suferită. Matt, propriul lui fiu, i-o răpise pe Nancy! În deznădejdea de care era cuprins, simţea că ar fi fost bine ca glonţul acela de pistol din casa de pe Ulicioară să-l fi ucis pe loc, că lovitura aceasta, dată de fiul său, era mai înspăimântătoare, mai cumplită decât moartea! Fiul lui, slăbănogul acela vrednic de dispreţ, triumfase asupra lui. Într-o străfulgerare, înţelese pe deplin felul în care fusese dus de nas în cursul săptămânii trecute: răceala lui Nancy, urmată de afectata, dar reţinuta ei tandreţe, faptul că încuiase uşa, pretinsa ei rubedenie de la Overton, dispariţia completă din casă a lui Matthew – le pricepu pe toate; îşi aminti, de asemenea, de scena din bucătărie, când îi surprinsese şi când ea spărsese ceaşca tocmai în momentul când îl întreba pe fiul lui despre noul său post. Doamne, ce idiot fusese! „Dobitoc bătrân” – iată cum îi zicea ea. Şi cât mai trebuie să fi râs de el, cât îşi băteau, desigur, joc de el acum! Nu ştia nimic, nici cum plecaseră, nici încotro porniseră. Era dezarmat, ştiind numai că erau împreună; nu avea decât putinţa să stea aici şi să-i vadă în imaginaţie într-o intimitate de neconceput, care-l făcea să sufere ca un câine.

Asemenea unui om leşinat, care-şi recâştigă brusc cunoştiinţa, el fu trezit din această sumbră mocneală de vocea lui Nessie, care, intrând în bucătărie, îl privi înfricoşată şi spuse timid:

— Vrei să-ţi pregătesc un ceai, tată? Nu am băut nici eu şi nici n-am mâncat nimic la prânz.

Brodie îşi ridică faţa torturată, se uită năucit la ea şi vorbi cu o voce înecată:

— Pleacă! Du-te în salon! Du-te să-ţi faci lecţiile! Du-te unde vrei, dar lasă-mă singur!

Ea dispăru în grabă, iar el se adânci din nou în gândurile sale chinuitoare, dându-şi seama cu adâncă milă de el însuşi că nu mai avea pe nimeni în casă care să se ocupe de el sau de Nessie, afară de prăpădita şi nepriceputa de mamă-sa. Era deci nevoie ca Mary, fiica lui, să se înapoieze! Va fi obligat să-i permită să vină ca să-i ducă menajul, măcar de dragul lui Nessie. Da, Mary trebuia să se întoarcă! Întreaga semnificaţie a discuţiei sale cu Nancy pe această temă îl izbi ca o nouă lovitură: Îşi aminti cum o rugase să compună o scrisoare de refuz. Şi ea, care ştiuse tot timpul că avea să-l părăsească! Se gândise prea târziu să-i propună căsătoria; şi cum avea să poată trăi fără ea de acum înainte? O durere sfredelitoare îl apucă la gândul că poate chiar în clipa aceea ea se găsea în braţele fiului său, întinzându-şi buzele sărutărilor lui fierbinţi, oferindu-şi bucuroasă trupul vârtos şi alb îmbrăţişărilor lui pătimaşe. Căutând în zadar să şteargă această viziune chinuitoare, îşi ridică mâna apăsând-o pe ochii ce-i tremurau, în timp ce buzele i se schimonosiră şi un hohot amarnic de plâns izbucni din pieptul său agitat, răsunând în tăcerea din cameră.

5

Trenul ce pleacă la ora trei şi douăzeci de la Glasgow la Ardfillan parcursese cu bine o jumătate din drum, trecuse de Overton şi, străbătând bolta joasă, umedă şi afumată a tunelului de la Kilmaheu, răzbise iarăşi la lumina acelei după-amieze vântoase de martie, cu un fluierat scurt şi triumfal, care lăsă o fâşie de abur să plutească în urma

locomotivei ca un fanion; acum începea să coboare domol panta lină care vestea că gara Levenford se apropia. Trenul nu era încărcat, multe din compartimente erau goale, iar altele nu erau ocupate decât de un singur călător. Mulţumit parcă de a fi scăpat de urcuşul anevoios de la Poindfauld şi de a fi traversat cavernele întunecoase şi pline de funingine de la Kilmaheu, el înainta acum într-un ritm mai degajat prin calmul ţinut castaniu, pe care şinele îl străbăteau ca o brazdă lungă ce mergea îngustându-se.

În tren, aşezată singură în compartimentul ei, într-un colţ, cu faţa spre locomotivă, se afla o fată, având lângă ea o mică valiză, care forma întregul ei bagaj. Îmbrăcată cu un costum simplu de şeviot gri, bine croit, dar nu prea modern, şi purtând peste părul ei de culoare închisă şi pieptănat neted o pălărie de catifea cenuşie, împodobită numai cu o panglică roz, îngustă, strânsă într-o fundă simplă, ea se ţinea drept, dar nu ţeapăn, şi se uita pe geam, scrutând cu un aer avid, dar plin de melancolie fiecare amănunt al peisajului ce aluneca prin faţa ei. Avea un obraz îngust, nasul drept şi fin, nările delicate, buzele sensibile şi mobile, iar bolta netedă şi palidă a frunţii era accentuată de ochii ei negri, de o mişcătoare frumuseţe. Întreaga ei fizionomie avea o expresie de melancolică dulceaţă, de purificată mâhnire, ca şi cum o grea şi dureroasă încercare ar fi lăsat pe fiecare trăsătură urma palidă, dar de neşters a suferinţei. Această umbră subţire, întunecată care învăluia uşor, accentuând-o, frumuseţea brună a obrazului, o făcea să pară mai matură decât vârsta ei reală de douăzeci şi doi de ani şi-i dădea un aer de atrăgătoare gingăşie, de fină naturaleţe, pe care-l întărea simplicitatea austeră a ţinutei ei. Asemenea feţei, dar într-un sens diferit, mâinile ei – pe care le ţinea pe genunchi – atrăgeau la rândul lor atenţia, căci, neacoperite de mănuşi, ele i se odihneau cu palmele în sus în poală. Faţa era aceea a unei madone, dar mâinile – roşii, bătătoare la ochi, aspre şi uşor umflate – erau

acelea ale unei servitoare, şi dacă suferinţa transfigurase chipul, împrumutându-i o frumuseţe mai aleasă, mâinile arătau în chip grăitor truda grea căreia îi datorau această tragică şi contrastantă urâţenie.

Uitându-se cu atenţie pe geam, ea păstra o atitudine calmă, pasivă ca şi mâinile ei uzate de muncă, dar peste trăsăturile fine ale feţei ei trecea un freamăt uşor, care trăda agitaţia unei inimi ce bătea năvalnic. Iată, îşi spunea ea, ferma Main, cu ogoarele ei brune, arate, spălate de apele încreţite de vânt ale estuarului, cu aria ei formând o pată pătrată, galbenă, în mijlocul clădirilor scunde, văruite, ale gospodăriei; iată şi coloana bătută de intemperii a vechiului far de la Linten şi, de asemenea neschimbate, contururile masive, vinete ale Stâncii înseşi, iar dincolo, profilându-se pe cer, carcasa uriaşă a scheletelor de montaj ale şantierelor Latta. Şi iată, în sfârşit, apărând după cotitură, turla ascuţită şi pestriţă a primăriei. Mişcată de aspectul familiar al întregului tablou, ea cântărea în gând cât de neschimbat rămăsese totul, cât de durabil, solid şi sigur. Cine se schimbase era ea, Mary Brodie, şi simţea acum o dorinţă nostalgică de a fi din nou aşa cum fusese pe vremea când trăise în ambianţa aceasta, înainte ca fierul roşu al întâmplărilor să-i fi imprimat stigmatul lui. Pe când medita aşa, ea zări, cu o bruscă şi sfâşietoare săgetare în inimă, asemenea unei răni ce se redeschide, pavilioanele spitalului din Levenford, unde zăcuse timp de două luni între viaţă şi moarte, şi unde copilul ei nou-născut pierise; şi la această fulgerătoare şi cumplită amintire, faţa ei îşi pierdu seninătatea şi, fără ca lacrimile să-i curgă din ochi – căci le vărsase demult pe toate – buzele îi tremurară de durere. Recunoscu fereastra prin care ochii ei nemişcaţi căutaseră fără preget cerul, poteca prunduită, mărginită de tufe de laur, pe care, în convalescenţa ei, făcuse primii paşi nesiguri, stâlpul porţii de care se cramponase clătinându-se, istovită de slăbiciune. Ar fi dorit ca trenul să se oprească, lăsând-o să zăbovească cu amintirile ei;

el însă o duse grabnic mai departe, sustrăgând-o acestor privelişti, evocatoare ale unui trist trecut şi, parcurgând ultima buclă, îi oferi, în goana lui, vederi fugare asupra unei părţi din Church Street, asupra unui şir de prăvălii, a Bibliotecii publice, a Răscrucii, depunând-o apoi, pufăind, în gară.

Ce mic îi părea peronul, cu minusculele lui săli de aşteptare şi modestele ghişeuri de lemn, şi totuşi, atunci când, odinioară, frământată de aventura ei, stătuse în aceeaşi gară aşteptând trenul de Darroch, ea tremurase în faţa proporţiilor lui; şi, de fapt, tremura şi acum, dându-şi seama că trebuia să iasă din izolarea compartimentului şi să înfrunte privirile mulţimii. Se ridică hotărâtă, îşi apucă valiza şi, cu toate că o uşoară roşeaţă i se ivi în obraz, strânse din buze cu dârzenie şi coborî curajoasă din vagon.

Predă valiza hamalului ce-i ieşi înainte, indicându-i s-o expedieze la adresa ei cu viitoarea cursă a camionului căii ferate, dădu apoi biletul, coborî cele câteva trepte până în stradă şi porni spre casă, în timp ce inima îi bătea. Dacă amintirile o asaltaseră în tren, ele năvăleau acum asupra ei cu o putere copleşitoare; avea senzaţia că fiecare pas al ei răscolea una nouă, făcându-i inima, care şi aşa dădea să-i spargă pieptul, să se zbuciume şi mai tare. Iată Câmpul comunal, mărginit în depărtare de cursul Levenului; iată şcoala la care învăţase în copilărie; şi când trecu prin faţa intrării Bibliotecii publice, apărată de aceeaşi uşă turnantă, îşi dădu seama că aici, exact în locul acesta, îl întâlnise pentru prima oară pe Denis. Amintindu-şi-l pe Denis, ea nu încercă nicio strângere de inimă, nicio amărăciune, ci numai un melancolic regret, ca şi cum nu s-ar mai fi simţit iubita lui, nici victima dragostei lui, ci doar jucăria neputincioasă a unui destin implacabil.

Înaintând pe Railway Road, văzu apropiindu-se de ea o femeie pe care o cunoscuse înainte de surghiunirea ei, şi se aşteptă ca aceasta s-o rănească prin privirea ei plină

de dispreţ; dar nu se alese nici cu vreo privire, nici cu vreo rană, căci femeia trecu liniştit pe lângă ea, fără niciun semn c-ar fi recunoscut-o. „Cât trebuie să mă fi schimbat!” – îşi spuse Mary cu tristeţe, cotind spre Wellhall Road. Ajungând acum în dreptul casei doctorului Renwick, ea se întrebă deodată dacă şi el ar fi găsit-o schimbată. Fusese atât de bun cu dânsa, încât simplul fapt de a trece pe lângă locuinţa lui o umplea de o stranie emoţie. Fără a se gândi la faptul că el îi salvase viaţa, ca şi cum aceasta nu ar fi avut prea multă importanţă, îşi amintea limpede scrisorile pe care i le trimisese el – întâi după plecarea ei la Londra, iar mai târziu, când o informase despre boala mamei ei şi apoi despre moartea acesteia –, toate pline de o vădită şi caldă simpatie. Fără aceste scrisori, ea nu s-ar fi întors probabil niciodată la Levenford, căci dacă nu ar fi primit-o pe a doua, nu ar fi scris acasă, iar Nessie nu i-ar fi aflat niciodată adresa ca să apeleze la ea cu atâta disperare. Sărmana, înfricoşata Nessie! Mary se zbuciumă acum gândindu-se la sora şi la tatăl ei, şi apropiindu-se de casă, purtând încă întipărită în minte amintirea de neşters a nopţii în care o părăsise, începu să se agite; echilibrul ei sufletesc, atitudinea calmă şi stăpânită, demult cucerită, cedară în faţa emoţiilor calde, năvalnice care-i făceau inima să bată cu o violenţă neobişnuită.

Tremura din nou la gândul de a da ochii cu tatăl ei; simţea cum o trec fiori reci pe când se îndrepta, din propria ei voinţă, spre această casă, cu atmosfera ei apăsătoare, în care fusese odinioară închisă ca o prizonieră.

Când ajunse în sfârşit acolo şi văzu aspectul exterior al clădirii, rămase încremenită, întrebându-se, în stupoarea ei, dacă nu cumva ea era aceea care o privea cu alţi ochi. Curând însă observă mai atent diferitele schimbări de amănunt care dădeau casei o înfăţişare neîngrijită şi murdară. Geamurile erau nespălate, iar perdelele, în măsura în care le mai acopereau, pătate şi rupte;

jaluzelele atârnau strâmb; în turlă, o fereastră mică era deschisă, cealaltă complet acoperită cu obloane, ca un ochi închis, astfel încât faţa foişorului părea să se chiorască neîncetat şi nemişcat la ea. Piatra cenuşie şi curată a faţadei era mânjită de o dungă neregulată, ruginie, lăsată de apa scursă dintr-o streaşină spartă şi care o brăzda de sus până jos ca un semn infamant pe un obraz; jgheabul acoperişului era strâmbat, o placă de ardezie atârna, beată, de pe linia dreaptă a acoperişului, iar curtea din faţă era goală, negreblată şi năpădită de buruieni.

Speriată de aceste schimbări mărunte, dar revelatoare, care desfigurau atât de mult exteriorul casei, şi cuprinsă brusc de spaimă faţă de ce avea să găsească în interior, ea urcă repede treptele şi sună. O lungă aşteptare îi spori neliniştea, dar într-un târziu uşa se deschise încet şi Mary recunoscu, profilându-se pe fundalul întunecat, silueta firavă, de copilă, a lui Nessie. Cele două surori se priviră şi exclamară simultan: „Nessie!”, „Mary”, aruncându-se apoi cu un ţipăt una în braţele celeilalte.

— Mary! O, Mary! strigă Nessie cu un glas întretăiat, incapabilă, în emoţia ei, de a face altceva decât să repete numele surorii ei, atârnându-se cu elan de gâtul ei. Mary, scumpa, buna mea Mary!

— Nessie! Drăguţa mea! şopti Mary, copleşită şi ea de simţirea ce-i umplea inima. Sunt atât de fericită să te revăd! Ce dor mi-a fost de clipa aceasta cât timp am lipsit!

— N-ai să mă părăseşti niciodată, Mary, nu e aşa? spuse Nessie printre lacrimi. Aveam atâta nevoie de tine! Ţine-mă strâns şi nu-mi mai da drumul niciodată!

— Nu am să te mai las singură niciodată, iubita mea! Nu m-am întors decât ca să fiu lângă tine.

— Ştiu, ştiu! plânse Nessie. Eşti atât de bună că ai venit! Nu pot să-ţi spun cât mi-ai lipsit de când a murit mama. Nu aveam pe nimeni! Mi-era frică!

— Nu plânge, scumpa mea, şopti Mary, strângând la

piept capul surorii ei şi mângâind-o dulce pe frunte. Totul are să meargă bine acum. Să nu te mai temi.

— Nu ştii câte am avut de îndurat! strigă Nessie cu aprindere. E o mană cerească să te revăd; dar e o minune că mai sunt aici.

— Sst, micuţa mea, nu vreau să te văd zbuciumându-te, ca la urmă să te doară căpşorul.

— M-a durut inima, nu capul, zise sora mai mică, ridicându-şi ochii arzători, roşiţi de plâns. Nu te-am iubit de-ajuns când te aveam aici, Mary, dar am să răscumpăr asta. Totul e atât de schimbat acum... am atâta nevoie de tine, încât am să fac orice, numai să rămâi lângă mine.

— Am să rămân, micuţa mea, răspunse Mary mângâietor. Hai, şterge-te la ochi şi ai să-mi povesteşti totul. Uite, ia batista mea.

— Asta îmi aduce aminte de trecut, spuse Nessie, desprinzându-şi mâna de braţul surorii ei, luând batista şi ştergându-şi cu ea obrazul umezit. O pierdeam totdeauna pe a mea. Apoi, când sughiţurile ei se potoliră şi o privi ceva mai de departe pe soră-sa, ea exclamă deodată: Ce frumoasă te-ai făcut, Mary! Ai o expresie în obraz... nici nu-mi mai vine să-mi iau ochii de la tine!

— E tot faţa mea de altădată, Nessie.

— Nu! Ai fost totdeauna drăguţă, dar acum faţa îţi răspândeşte parcă o lumină.

— Să nu ne ocupăm de mine, răspunse Mary duios. Mă gândesc la tine, draga mea. Va trebui să ne îngrijim să mai punem puţină carne pe braţele astea subţiri. Ai nevoie de cineva care să te îngrijească.

— Da, am într-adevăr nevoie, admise Nessie pe un ton patetic, aplecându-şi privirea spre trupul ei slab ca o umbră. Nu pot înghiţi nimic. Mâncarea era atât de proastă în ultima vreme, şi toate astea numai din cauza acelei... acelei... Era gata să izbucnească din nou în plâns.

— Sst, micuţa mea, sst, nu plânge iar! Ai să-mi explici altă dată.

— Nu pot să aştept; trebuie să-ţi povestesc! strigă

Nessie nervos; şi cuvintele i se revărsară de pe buze ca un şuvoi: Nu ţi-am spus nimic în scrisoarea mea. Am avut aici o femeie groaznică, şi a fugit cu Matt în America. Tata aproape că şi-a ieşit din minţi şi nu face decât să bea de dimineaţa până seara şi, Mary, o, Mary, mă zoreşte cu lecţiile, încât de-a dreptul mă omoară. Nu-l lăsa, Mary… te implor! Ai să mă scapi, nu-i aşa, Mary? şi îşi întinse rugător mâinile spre soră-sa.

Mary stătea nemişcată; potopul de cuvinte al celeilalte o copleşise. În sfârşit, spuse încet:

— Tata e schimbat, Nessie? Nu se mai poartă bine cu tine?

— Schimbat? scânci Nessie. E aşa de schimbat, încât nu-l mai recunoşti. Mi-e frică uneori să-l văd. Când nu are whisky în el, umblă ca un somnambul. Nu o să-ţi vină să crezi cât de mult s-a schimbat, continuă ea ridicându-şi glasul şi, apucând-o de braţ pe sora ei, începu s-o tragă înspre bucătărie. N-ai să crezi până când n-ai să vezi. Uite! Vino să priveşti odaia asta. Şi trase de uşă, deschizând-o până la perete, ca pentru a-i demonstra pe viu cât de mult se schimbaseră condiţiile exterioare ale vieţii ei.

Mary rămase mută, scrutând cu privirea încăperea îmbâcsită. Pe urmă se uită la Nessie, întrebând-o cu mirare:

— Şi tata suportă asta?

— Dacă suportă? strigă cealaltă. Nici nu observă măcar, şi e într-un hal, mai rău decât bucătăria asta, cu hainele lui lăbărţate, cu ochii adânciţi în cap. Dacă încerc să mă ating de ceva ca să fac puţină ordine, îmi sparge urechile cu urletele lui şi ţipă la mine să mă ţin de lecţii, şi mă ameninţă în toate chipurile; mă scoate din minţi de frică.

— E chiar aşa de rău? murmură Mary ca pentru sine.

— Ba mai rău! strigă Nessie cu o voce tristă, uitându-se cu ochii mari la soră-sa. Bunica îşi dă toată silinţa, dar e aproape neputincioasă acum. Nimeni nu o scoate la capăt

cu el. Am face mai bine să plecăm amândouă de aici, oriunde, repede, înainte să ni se întâmple vreo nenorocire.

Atitudinea ei părea să o implore pe Mary să fugă imediat cu ea din ruinele căminului lor. Dar soră-sa clătină din cap şi spuse cu fermitate, dar cu voie bună:

— Nu putem fugi, draga mea. Vom face împreună tot ce putem. În scurt timp toată casa va arăta altfel. Şi ducându-se la fereastră, o deschise brusc, lăsând o boare de vânt rece şi iute să năvălească în cameră. Aşa. Vom lăsa aerul să se primenească puţin, în timp ce vom da o raită prin curtea din spate; pe urmă, am să mă întorc ca să fac ordine aici.

Îşi scoase jacheta şi pălăria. Le puse pe divan şi, întorcându-se din nou la Nessie, îşi petrecu braţul după mijlocul subţire al acesteia şi ieşi cu ea pe uşa din dos.

— O, Mary! strigă Nessie transportată, lipindu-se strâns de sora ei, în vreme ce amândouă începură să se plimbe încet încoace şi încolo. E o minune să te am din nou aici. Eşti atât de tare! Am o încredere teribilă în tine. Sunt sigură că totul are să meargă bine acum. Apoi adăugă fără şir: Dar tu cum ai dus-o? Ce-ai făcut toată vremea?

Mary întinse o clipă mâna ei liberă.

— M-am folosit de aste două mâini, spuse ea uşor, munca grea n-a omorât niciodată pe nimeni, şi iată-mă acum aici.

Sora mai mică se uită speriată la palma aspră, bătucită, purtând o cicatrice albă, adâncă, şi ridicându-şi ochii, întrebă mirată:

— De unde ai semnul ăsta? Te-ai tăiat?

O fugară expresie de durere alunecă peste faţa lui Mary.

— Da, asta a fost, Nessie; dar toate au trecut acum. Ţi-am mai spus să nu te ocupi de proasta şi bătrâna de soră-ta. Trebuie să ne îngrijim de tine, micuţa mea.

Nessie râse fericită, apoi se opri deodată uimită.

— Să nu-ţi vină să crezi! strigă pe un ton speriat. Am

râs, ceea ce nu mi s-a mai întâmplat de luni de zile. Doamne! Ce fericită aş putea fi dacă n-aş fi mereu cu gândul la munca mea în vederea nenorocitului aceluia de examen pentru bursă! Şi adăugă cu un fior exagerat: Ăsta-i lucrul cel mai grav.

— N-ai s-o obţii? întrebă Mary cu interes.

— Desigur c-am s-o obţin! strigă cealaltă, aruncându-şi capul înapoi. Vreau s-o iau numai ca să le arăt tuturor… e o ruşine cum s-au purtat unii cu mine la şcoală. Dar e vorba de tata. Nu mă slăbeşte un moment şi mă chinuieşte de moarte. De m-ar lăsa în pace! Ea clătină din cap şi adăugă pe un ton bătrânesc, care semăna cu al mamei ei: Simt că-mi plesneşte capul, când se înfurie uneori contra mea. A făcut o stafie din mine!

Mary se uită cu compătimire la silueta fragilă, la faţa subţire şi precoce a surorii ei; şi strângând-o liniştitor de braţul ei slab, îi spuse:

— Am să te fac repede să prinzi putere, micuţa mea. Ştiu bine ce trebuie făcut. Am eu câteva şmecherii în traista mea; ai să te miri!

Nessie se întoarse spre ea şi, folosind unul dintre cuvintele ei favorite din copilărie, întrebă cu afectată naivitate:

— Or fi chiţibuşuri de scamator?

Cele două surori se priviră cu un zâmbet, văzându-se parcă sub înfăţişarea lor de altădată. Izbucniră apoi amândouă într-un hohot de râs, care răsună straniu în pustietatea grădinii din spatele casei.

— O, Mary, oftă Nessie transportată, sunt mai fericită decât speram! Îmi vine să te strâng în braţe iar şi iar! Eşti adorabilă! Surioara mea cea mare şi frumoasă s-a întors la mine! Nu-i aşa că am avut curaj, când ţi-am scris şi te-am rugat să vii? De-ar fi aflat, mi-ar fi rupt gâtul. N-ai să-i spui însă că eu am fost aceea care ţi-a scris, nu-i aşa?

— Fireşte că nu, strigă Mary afectuos. N-am să suflu nicio vorbă!

— Trebuie să sosească în curând, zise Nessie, şi faţa ei

se întrista din nou la gândul imininentei întoarceri a tatălui ei. Ai aflat, desigur, despre... despre angajarea lui la şantier.

O uşoară roşeaţă colora obrajii lui Mary când răspunse:

— Da, am aflat de asta, curând după moartea Mamei.

— Ce decădere! spuse Nessie pe un ton precoce. Noroc că biata Mama n-a mai apucat şi asta! Ar fi dat-o gata chiar fără boala ei. Se opri şi oftă, adăugând apoi ca un fel de consolare: Aş vrea să mergem o dată împreună să ducem câteva flori la mormântul ei. Nu e nimic pe el... nici chiar o coroană artificială.

Cele două surori tăcură, fiecare din ele urmărindu-şi gândurile proprii. Apoi Mary tresări şi spuse:

— Trebuie să intru în casă, drăguţa mea, ca să mă apuc de treabă. Vreau să pregătesc totul. Mai stai aici; aerul o să-ţi facă bine. Ai să vezi ce frumos am să le aranjez pe toate pentru tine.

Nessie se uită cu îndoială la soră-sa.

— Dar n-ai să fugi şi să mă laşi singură? întrebă ea, temându-se parcă să nu rămână fără Mary. Vin şi eu cu tine ca să te ajut.

— Prostii! zise Mary. Sunt deprinsă cu munca asta. Rostul tău e să stai aici şi să capeţi poftă pentru ceai.

Nessie dădu drumul mâinii surorii ei şi, urmărind-o cu privirea pe când intra pe uşa din dos, îi strigă:

— Am să mă uit tot timpul la tine prin fereastră, ca nu cumva să fugi.

Întoarsă în casă, Mary se apucă să facă curăţenie şi să pună puţină ordine în bucătărie. Punându-şi un şorţ pe care îl descoperi în oficiu, şi începând să lucreze cu metoda dobândită prin experienţă, dădu repede cu negreală şi lustrui grătarul căminului, aprinse focul, curăţă plita de gătit, spălă podeaua, şterse praful de pe mobilă şi frecă geamurile, redându-le o oarecare transparenţă. Pe urmă, alegând cea mai curată faţă de masă pe care o putu găsi, o întinse pe masă şi porni să pregătească o cină atât de apetisantă, cât îi permiteau

proviziile sărăcăcioase din cămară. Stând aşa lângă cuptor, îmbujorată la faţă şi gâfâind puţin de pe urma iuţelii cu care lucrase, ea părea să fi scuturat de pe umeri anii ce trecuseră şi să fi redevenit o fată tânără, ocupata cu pregătirea mesei de seară pentru familia ei. Era ca şi cum încercările grele prin care trecuse fuseseră doar un vis. Între timp, auzi în vestibul un târşâit încet, urmat de scârţâitul uşii ce se deschidea şi, întorcându-şi capul, zări silueta gârbovită a bunicii Brodie, care intra şontăcăind în bucătărie, şovăitoare şi nesigură ca o stafie ce rătăceşte printre ruinele strălucirii ei apuse. Mary înaintă spre ea şi exclamă:

— Bunico!

Bătrâna îşi ridică încet ochii, arătându-şi faţa îngălbenită şi zbârcită, cu obrajii prăbuşiţi şi buzele încreţite; şi, uitându-se neîncrezător, ca şi cum ar fi zărit şi ea o fantomă, murmură în cele din urmă:

— Mary! E cu neputinţă, nu poate să fie ea! Clătină apoi din cap, alungind această viziune de necrezut ochilor ei obosiţi, îşi întoarse privirea de la Mary şi cu un pas nesigur, se îndreptă spre oficiu, mormăind: Trebuie să-i încropesc ceva pentru ceai... trebuie să-şi găsească ceaiul gata.

— Tocmai îl pregăteam, bunico, strigă Mary. Nu e nevoie să te oboseşti cu treaba asta. Vino să te aşezi la locul dumitale. Şi apucând-o de braţ, o conduse pe bătrână, în timp ce aceasta se clătina, fără însă a opune rezistenţă, spre vechiul ei fotoliu de lângă cămin, în care se prăbuşi, cu o privire tulbure şi absentă. Când însă Mary începu să alerge încoace şi încolo între bucătărie şi oficiu, iar masa căpătă treptat un aspect pe care nu-l mai avusese de multe luni, ochii bătrânei se luminară puţin, şi plimbându-i de la o farfurie cu clătite calde, care fumegau foarte real, la obrazul lui Mary, ea îşi trecu tremurând peste frunte mâna ei transparentă şi străbătută de vine albastre şi murmură:

— Ştie că te-ai întors?

— Da, bunico, i-am scris că mă întorc, răspunse Mary.

— Are să te lase să rămâi aici? croncăni bătrâna. Poate că te goneşte iar! Când s-a întâmplat asta, înainte de moartea lui Margaret? Nu pot să-mi aduc aminte. Pieptănătura asta îţi stă foarte bine. Apoi privirea i se stinse şi ea păru să se dezintereseze, întorcându-se spre foc şi şoptind dezolat: Nu pot mânca aşa de bine fără dinţi.

— Vrei să-ţi dau o clătită caldă cu unt? o întrebă Mary cu o voce îmbietoare.

— Te cred! făcu bătrâna îndată. Unde e?

Mary îi dădu clătita şi urmări cum o apucă cu aviditate şi începu s-o molfăie cu poftă, aplecată spre foc, până ce o înghiţi pe toată. Deodată fu trezită din această contemplare printr-o şoaptă la ureche:

— Mary dragă, aş putea să capăt şi eu una?

Nessie intrase în casă şi îşi întindea acum palma cu un aer rugător, aşteptând să simtă pe ea consolarea caldă a unei clătite proaspete.

— Am să-ţi dau două, nu una! strigă Mary cu elan. Am făcut destule.

— Ce bune sunt! exclamă Nessie încântată. Nici n-ar putea fi mai bune! Ce repede le-ai făcut şi ce schimbare în odaia asta! E iarăşi ca înainte! Sunt uşoare ca o pană! Aşa le făcea şi Mama şi sunt la fel de bune, chiar mai bune ca ale ei. Phii, phii, sunt delicioase!

Ascultând-o sporovăind în felul acesta şi urmărind gesturile repezi şi nervoase pe care le făcea când mânca, Mary începu s-o observe mai atent decât până acum şi, treptat, un sentiment nedesluşit, dar de adâncă nelinişte i se furişă în inimă. Felul precipitat şi fără şir în care Nessie vorbea, mişcările ei sacadate şi oarecum nestăpânite, pe care Mary le remarca acum, urmărind-o mai de aproape, păreau să trădeze o ascunsă tensiune nervoasă, care o alarmă; şi examinând obrajii şi tâmplele uşor supte ale surorii ei, ea spuse fără să vrea:

— Nessie, fetiţa mea, eşti sigură că te simţi bine?

Nessie îşi îndesă în gură restul clătitei, înainte de a răspunde cu aprindere:

— Mă simt din ce în ce mai bine, mai ales după ce am mâncat asta. Clătitele lui Mary sunt bune, dar Mary însăşi e şi mai bună. Mestecă un moment şi apoi adăugă solemn: Mi-a fost într-adevăr rău de vreo două-trei ori; acum însă mă simt ca peştele în apă.

Teama de care fu cuprinsă brusc era desigur absurdă, socoti Mary. Se hotărî totuşi să facă tot ce-i stătea în putinţă ca să obţină pentru Nessie puţin răgaz în studiile ei, care păreau, în orice caz, să supună unui efort excesiv organismul ei încă nedezvoltat. Un sentiment puternic, pornit în parte din afecţiunea ei de soră, dar mai ales dintr-un adânc impuls matern faţă de slăbiciunea acestei copile, puse stăpânire pe ea şi petrecându-şi braţul în chip protector în jurul umerilor înguşti ai lui Nessie, o trase spre dânsa, şoptindu-i cu căldură:

— Am să fac tot ce pot pentru tine, iubita mea. Tot ce pot, ca să te văd fericită şi sănătoasă.

În timp ce surorile stăteau aşa laolaltă, bătrâna îşi întoarse ochii de la foc şi le privi. O bruscă intuiţie păru să-i fulgere prin întunericul minţii senile, căci zise tăios:

— Să nu vă vadă aşa! Nu staţi înlănţuite în faţa lui şi nu-l lăsaţi să vadă că vă iubiţi atât de mult. Nu, nu! Nu-i place ca altul să se ocupe de Nessie. Dă-i pace! Dă-i pace! Glasul îi slăbi rostind aceste ultime cuvinte, privirea i se întunecă din nou şi cu un căscat încet, pe care nu-l ascunse, ea îşi întoarse capul murmurând: Aş vrea să-mi iau ceaiul. Nu e încă ora? Nu e încă vremea ca James să se întoarcă?

Mary aruncă o privire întrebătoare surorii ei, şi ochii lui Nessie se umbriră din nou când răspunse cu amărăciune:

— Poţi să opăreşti ceaiul. Trebuie să sosească dintr-un moment într-altul. Ai să vezi singură atunci… de îndată ce am să beau o ceaşcă, o să mă expedieze în salon. M-am săturat până-n gât.

Mary nu răspunse nimic, ci trecu în oficiu ca să

opărească ceaiul. Cuprinsă brusc de o teamă fără margini la ideea că se va găsi în curând în faţa tatălui ei, ea uită deocamdată de solicitudinea ei plină de abnegaţie pentru Nessie şi începu să se gândească la felul cum o va primi el. Ochii ei, fixaţi fără a vedea nimic asupra norilor de aburi ce ieşeau din ceainic, se tulburară când îşi aminti cum o înghiontise brutal cu picioarele atunci când ea căzuse pe jos în vestibul. Loviturile acelea fuseseră în parte cauza pneumoniei care era cât pe-aci s-o omoare; se întrebă vag dacă tatăl ei regretase vreodată acest act sau dacă se gândise măcar la el în cursul celor patru ani ai absenţei ei. Amintirea acestei brutalităţi îi stăruise în minte luni de-a rândul; durerea pricinuită de izbitură persistase în tot cursul bolii, iar în îndelungatul delir, în care fiecare respiraţie era ca o împunsătură de cuţit, ea simţise parcă în coastă mii de lovituri sălbatice de picior din partea părintelui ei. Încă multă vreme după aceea, sentimentul de umilire rămăsese treaz în ea; în nopţile de nesomn, rumega în gând ultragiul suferit de trupul ei şi simţea parcă aievea lovitura sălbatică a ghetei sale grele.

Se gândi din nou la aceste ghete cu tălpile groase, pe care le curăţise de atâtea ori pentru el, şi avea să le cureţe din nou, în servitutea ei voluntară. Amintindu-şi totodată de pasul greu care anunţa de obicei sosirea lui, ea tresări, trase cu urechea şi-l auzi iarăşi răsunând în vestibul, mai încet acum, mai leneş, mai puţin sigur, ba chiar târşâit; era totuşi pasul tatălui ei. Momentul pe care îl prevăzuse, pe care şi-l reprezentase de o mie de ori în gând, pe care, deşi se temea de el, îl căutase, nesilită, ea însăşi, acest moment sosise; şi cu toate că tremura din tot corpul, Mary se întoarse şi porni curajos, dar cu inima palpitând de emoţie, să-l întâmpine.

Se întâlniră faţă în faţă în bucătărie; bărbatul care intrase o privi în tăcere, îşi plimbă privirea sumbră în jurul odăii, asupra mesei, asupra focului ce ardea viu în cămin, îndreptând-o apoi spre ea. Abia când el vorbi, când vechiul său rânjet amar îi schimonosi obrazul brăzdat, ea

ştiu precis că era într-adevăr tatăl ei.

— Vasăzică, te-ai întors, aşa-i? îl auzi ea spunând. Şi fără a adăuga vreun cuvânt, el merse să se aşeze la locul lui. Schimbarea pustiitoare pe care o constată la el şi care o făcuse aproape să nu-l recunoască o zgudui atât de puternic, încât nu se simţea în stare să vorbească. Era oare cu adevărat tatăl ei bătrânul acesta prăbuşit, cu părul nepieptănat, cu hainele pătate şi boţite, cu faţa morocănoasă şi nerasă, cu privirea tulbure, sălbatică şi răutăcioasă? Nessie avusese dreptate! N-ar fi socotit posibilă o asemenea schimbare dacă n-ar fi văzut-o ea însăşi; şi chiar şi acum, abia dacă îi venea să-şi creadă ochilor. Complet năucită, Mary se apropie de masă şi începu să toarne ceaiul şi să împartă ceştile, iar după ce isprăvi cu acestea, nu se aşeză alături de ceilalţi, ci rămase în picioare, aşteptând să-i servească şi continuând să se întrebe înspăimântată dacă omul cu aspectul acela îngrozitor era într-adevăr tatăl ei. Cât despre Brodie, el continua să n-o ia în seamă, consumându-şi tăcut mâncarea, în chip neglijent, ba aproape respingător şi nedând vădit nicio atenţie la ceea ce mânca sau la felul cum mânca. Privea distrat, pieziş, şi atunci când percepea ceva din mediul înconjurător, ochii i se opreau totdeauna, nu asupra lui Mary, ci asupra lui Nessie, ca şi cum un gând adânc înrădăcinat în creierul lui s-ar fi învârtit în jurul ei, aşezând-o în centrul atenţiei sale. Ceilalţi mâncau şi ei fără a vorbi; şi cu toate că Mary nu avusese încă ocazia să adreseze un cuvânt tatălui ei, să rupă tăcerea aceasta, care dura de patru ani, ea trecu domol în oficiu, unde rămase tulburată şi trăgând atent cu urechea.

Când se hotărâse să se jertfească pentru Nessie şi să se întoarcă acasă, se aşteptase să aibă de înfruntat aici o dominaţie de un gen diferit, zgomotoasă, poruncitoare, sălbatică chiar, dar nicidecum o preocupare atât de stranie şi de inumană ca aceea care după cum îşi dădea seama acum pusese stăpânire pe tatăl ei. Caracterul lui

energic şi viril părea să se fi spulberat ca şi carnea de pe el, nelăsând în urmă decât o umbră sfrijită, un om absorbit de ceva – ceva nedesluşit pentru ea – de care era posedat şi care îi conducea toate gândurile, toate acţiunile.

Se afla abia de câteva minute în oficiu, frământată de aceste gânduri, când auzul ei încordat fu izbit de sunetul aspru, schimbat al vocii lui:

— Ai terminat, Nessie! Poţi să treci în salon şi să te apuci de lucru!

Mary îşi luă inima în dinţi şi se întoarse în bucătărie. Văzând-o pe Nessie sculându-se abătută de la masă, cu o expresie de teamă în privire, ca să dea urmare acestei porunci, supunerea copilei o răscoli şi, adunându-şi curajul, îi spuse cu voce calmă tatălui ei:

— Tată, nu vrei s-o laşi pe Nessie să facă o mică plimbare cu mine înainte de a-şi începe lecţiile?

S-ar fi zis însă că era surd şi că ignora cu totul prezenţa ei, căci nu trădă prin nimic că ar fi auzit-o sau văzut-o, ci, continuând s-o privească pe Nessie, reluă pe un ton mai sever:

— Şterge-o imediat! Şi caută să te ţii de treabă! Am să vin să văd ce-ai mai făcut.

Când Nessie ieşi umilită pe uşă, Mary îşi muşcă buzele şi roşi adânc, căci înţelese din dispreţul tăcut pe care Brodie îl arătase faţă de cuvintele ei felul în care avea de gând s-o trateze. Putea să fie aici, pentru el însă nu avea să existe! Nu scoase nicio vorbă, dar când Brodie se ridică de la masă, iar bătrâna terminase şi dânsa şi se retrăsese, ea se apucă să ducă vasele în oficiu, observând, în timp ce ieşea şi se întorcea, că tatăl ei luase o sticlă şi un pahar de pe bufet şi se instalase în fotoliu ca să bea liniştit, cu precizia unui vechi tabiet şi având parcă de gând să tragă cu regularitate câte o înghiţitură în tot cursul serii.

Mary spălă şi şterse vasele, făcu ordine şi curăţă în oficiu, iar apoi se întoarse în bucătărie, cu intenţia de a

trece în salon ca să stea lângă Nessie. Era pe punctul să se îndrepte într-acolo când Brodie, fără să se uite la ea, strigă deodată din colţul lui, pe un ton aspru şi autoritar:

— Unde te duci?

Ea se opri, se uită rugător la el şi răspunse:

— Mă duceam doar s-o văd un moment pe Nessie... nu ca s-o ţin de vorbă, tată, doar ca s-o supraveghez.

— Atunci nu te duce, se răsti el, ţinându-şi ochii tot în tavan. Supravegherea ei mă priveşte pe mine. Ai să-mi faci plăcerea să nu te amesteci.

— Dar, tată, bâlbâi ea, n-am s-o deranjez. E atâta vreme de când n-am văzut-o; îmi place să stau lângă ea.

— Iar mie îmi place să nu stai lângă ea, răspunse el amar. Societatea ta nu e aceea pe care o doresc pentru fata mea. Poţi să găteşti şi să munceşti pentru ea, ca şi pentru mine, dar nu te ocupa de ea. Nu admit să te amesteci în viaţa sau învăţătura ei.

Dar tocmai aceasta dorea ea să facă; şi întrebându-se acum ce rost putea avea întoarcerea ei, dacă nu acela de a o ajuta pe Nessie, rămase nepăsătoare, măsurându-l plină de hotărâre, Adunându-şi apoi tot curajul, ea spuse:

— Mă duc la Nessie, tată, şi se îndreptă spre uşă.

Abia atunci Brodie îşi întoarse ochii spre ea, ţintuind-o cu întreaga putere a privirii lui veninoase; şi apucând sticla de lângă el, se ridică în picioare şi înaintă încet spre dânsa:

— Mai fa un pas spre uşa asta şi-ţi crap capul, mârâi el; apoi, ca şi cum ar fi sperat ca ea să nu-l asculte, rămase în faţa ei, gata s-o izbească cu sticla în cap. Ea se trase înapoi şi, văzând-o depărtându-se de uşă, Brodie strigă rânjind: Aşa-i mai bine. Mult mai bine. Văd că trebuie să te învăţ din nou cum să te porţi. Dar un lucru îţi spun: să nu te apropii de Nessie şi să nu-ţi închipui că una ca tine mă poate duce de nas. Nicio femeie din lume nu ar mai putea astăzi s-o facă. Încă un pas să fi făcut, şi s-ar fi isprăvit cu tine definitiv!

Apoi, deodată, furia lui sălbatică se calmă. Se întoarse

la fotoliul lui, se aşeză şi, căzând din nou în toropeala lui ursuză, se apucă iar să bea, de bună seamă nu ca să se înveselească, ci parcă într-un efort zadarnic şi deznădăjduit de a îneca în uitare o suferinţă tainică şi de neşters.

Mary se aşeză lângă masă. Se temea să părăsească încăperea, dar teama ei nu era fizică şi nu privea persoana ei: tremura pentru Nessie, şi dacă n-ar fi fost cuprinsă de grijă pentru sora ei, ar fi înaintat cu o clipă înainte direct în raza de acţiune a armei cu care tatăl ei o ameninţase. Viaţa nu avea mare preţ pentru ea acum, dar îşi dădea seama că dacă voia s-o scape pe Nessie de teribila primejdie ce plutea asupra ei în casa aceasta, era datoare să fie nu numai vitează, ci şi înţeleaptă. Vedea că prezenţa şi însuşi rostul ei în casă vor consta într-o luptă aprigă şi neîncetată cu tatăl ei pentru posesia lui Nessie şi simţea că propriile ei puteri nu erau suficiente ca să facă faţă situaţiei pe care o găsise întorcându-se aici. În timp ce şedea aşa, observând cum Brodie se îmbiba fără încetare, dar fără efect, cu alcool, ea se hotărî să caute fără întârziere un sprijin şi combină cu grijă un plan de acţiune pentru a doua zi. După ce îşi preciză bine în minte tot ce avea de făcut, căută în jur vreun lucru cu care să se poată ocupa, dar negăsind nimic – nici vreo carte de citit, nici ceva de cusut –, se văzu silită să şadă nemişcată în liniştea ce domnea în cameră, uitându-se la tatăl ei, fără a-i întâlni însă niciodată privirea.

Seara îşi depăna alene orele, dându-i lui Mary impresia că nu va lua sfârşit niciodată, că tatăl ei va rămâne veşnic pe loc; în cele din urmă, se ridică totuşi şi-i spuse cu răceală:

— Ai camera ta, suie acolo şi las-o pe Nessie în pace în odaia ei.

Apoi ieşi, trecând în salon, unde Mary îl auzi chestionând-o şi mustrând-o pe Nessie. Stinse lumina şi urcă încet în vechea ei cameră, unde se dezbrăcă şi se aşeză rămânând în aşteptare. O auzi întâi pe Nessie suind

scara, după aceea pe tatăl ei; îi auzi scoţându-şi veşmintele, iar pe urmă nu mai auzi nimic. În casă domnea tăcerea. Aşteptă încă multă vreme în odăiţa aceasta, unde mai cunoscuse altădată atâtea ceasuri de aşteptare şi de chinuri amare. Imagini fugare din trecut i se perindau înaintea ochilor, viziuni ale veghei ei la fereastră, când privise ceasuri nesfârşite copacii argintii, viziunea lui Rose – unde era ea acum? – şi a mărului pe care i-l aruncase, viziunea furtunii, a felului cum fusese descoperită şi, în lumina tristelor ei încercări, se hotărî să o salveze pe Nessie de nenorocire, fie chiar cu sacrificiul propriei persoane, numai de-ar putea. La acest gând ea se ridică fără zgomot, deschise uşa, traversă cu precauţie palierul, trecu în camera lui Nessie şi se strecură în pat lângă sora ei. Îşi petrecu braţele în jurul corpului fragil şi rece al copilei, îi frecă picioarele îngheţate, o încălzi la trupul ei, îi linişti sughiţurile de plâns, o mângâie cu şoapte duioase, făcând-o în cele din urmă să adoarmă. Şi ţinând-o aşa îmbrăţişată pe sora ei, care dormea, rămase trează până târziu în noapte, frământată de gânduri.

6

Mary se uita la tabloul ce atârna singur şi demn pe fondul somptuos al peretelui tapetat cu stofa purpurie, contemplându-l cu încântare ce o smulgea pentru moment din îngrijorarea şi neliniştea de care era stăpânită. Conturul fin al obrazului ei se profila pe fereastra din apropiere în timp ce stătea cu capul lăsat pe spate, cu buzele întredeschise, cu ochii ei strălucitori fixaţi visător asupra picturii, în care o ceaţă alburie plutea deasupra unei ape liniştite, cenuşii, învăluind copacii înalţi – la fel de argintii ca şi cei din faţa camerei ei – şi mlădiidu-se în jurul trestiilor ce mărgineau lacul. Frumuseţea rară a tabloului care, oglindind cu atâta reţinere atmosfera melancolică şi calmă a priveliştii părea

s-o mişte ca o reverie, ca o tristă, dar senină meditaţie asupra durerilor vieţii ei, înălţând-o deasupra tulburării sufleteşti cu care intrase în casa aceasta.

Era atât de absorbită de contemplarea tabloului care îi atrăsese privirea pe când şezuse stingherită în această încăpere, mobilată cu un gust desăvârşit, era atât de vrăjită de frumuseţea stranie, emoţionantă a tabloului care o făcuse să se scoale involuntar în picioare şi să stea în faţa lui, încât nu observă uşa de mahon lustruit deschizându-se fără zgomot; nu remarcă nici bărbatul care intrase în cameră şi care privea acum profilul ei palid, transfigurat, cu o atenţie subită, tot atât de fermecat şi mut cum privea ea tabloul. Stătea nemişcat ca şi ea, temându-se parcă să rupă vraja ce pusese stăpânire pe dânsul la vederea ei, şi continua s-o admire aşteptând ca ea să-şi sature ochii de frumuseţea tihnită a lacului.

În sfârşit, Mary îşi desprinse privirea cu un oftat, se întoarse fără să vrea şi, ridicându-şi ochii-i negrii, îl văzu. Fu cuprinsă imediat de o emoţie şi mai mare, vecină de astă dată cu ruşinea; roşi şi îşi lăsă capul în jos, în timp ce el se apropia de ea şi o prinse cu căldură de mână.

— E Mary, spuse, Mary Brodie, care a venit din nou să mă vadă!

Cu un mare efort, ea îşi ridică privirea, se uită la el jenată şi spuse cu voce scăzută:

— Aşadar, vă mai aduceţi aminte de mine. Credeam că m-aţi uitat cu totul. Sunt... sunt atât de schimbată!

— Schimbată! exclamă el. Nu te-ai schimbat deloc, atât doar că eşti mai frumoasă ca oricând. Tţ-ţţ-ţţ, nu lua aerul ăsta ruşinat, Mary. Nu e nicio crimă să fii atât de încântătoare. Ea îi zâmbi cu timiditate, în vreme ce el continua cu vioiciune: Cât despre uitare, cum aş fi putut s-o uit pe una din primele mele paciente, cea care mi-a atras cea mai multă cinste pe vremea când în camera aceasta nu se găsea decât lada goală în care sosiseră cărţile mele?

Ea îşi aruncă ochii asupra mobilierului elegant al camerei şi, încă puţin încurcată, îi răspunse fără legătură cu gândurile ce o stăpâneau:

— Acum e mai plină, domnule doctor Renwick.

— Vezi! strigă el. Asta ţi-o datorez dumitale. Mi-ai creat o bună reputaţie prin curajul cu care ai învins boala. Dumneata ai dus greul, iar eu am cules onorurile.

— V-aţi ales doar cu cinstea, răspunse ea încet. De ce mi-aţi trimis înapoi onorariul pe care vi-l expediasem?

— Scrisoarea dumitale mi-a dat putinţa să-ţi aflu adresa... după ce-o şterseseşi de aici fără să-ţi iei rămas-bun, exclamă el. Asta e singurul onorariu pe care-l doream.

Părea ciudat de încântat s-o revadă şi ciudat de apropiat de ea, ca şi cum nu s-ar fi scurs patru ani de când vorbise ultima oară cu dânsa şi ca şi cum s-ar fi aflat încă lângă patul ei, silind-o să revină la viaţă, insuflându-i propria lui vitalitate.

— Povesteşte-mi tot ce-ai făcut, urmă el, căutând să-i risipească stinghereala. Vorbeşte! Arată-mi că nu ţi-ai uitat vechii prieteni.

— Nu v-am uitat, domnule doctor, dovadă că mă aflu aici. N-am să uit niciodată tot ce-aţi făcut pentru mine.

— Sst! Nu asta e ceea ce-ţi cer să-mi povesteşti! Vreau să-mi vorbeşti despre dumneata. Sunt convins că la ora asta toată Londra e în genunchi în faţa dumitale.

Ea clătină din cap şi-i răspunse cu o vagă sclipire de ironie în ochi:

— Nu! Aşezarea în genunchi a fost rolul meu... pe când frecam parchete şi spălam scări.

— Cum?! strigă el îngrijorat şi uluit. Ai muncit în felul ăsta?

— Munca grea nu mă sperie, spuse ea cu nepăsare. Îmi făcea bine; îmi abatea gândurile de la nenorocirile mele.

— N-ai fost făcută pentru treburi de-astea! exclamă el pe un ton de mustrare. E scandalos! A fost o greşeală că ai fugit în felul ăsta. Am fi putut găsi o ocupaţie mai

potrivită pentru dumneata.

— Voiam să scap de toţi şi de toate în clipele acelea, răspunse ea cu tristeţe. Nu doream să fiu ajutată de nimeni.

— Bine, dar să nu mai faci una ca asta! ripostă el cu o nuanţă de asprime în glas. Ai de gând să fugi iarăşi, fără să-ţi iei rămas-bun de la nimeni?

— Nu! zise ea blând.

Renwick nu se putu împiedica să zâmbească văzând aerul ei supus, când o pofti să se aşeze; îşi trase un scaun lângă ea, spunând:

— Uitasem bruma de maniere ce am, ţinându-te în picioare, miss Mary, dar zău, e o plăcere atât de neaşteptată să te revăd! Trebuie să fii indulgentă cu mine. Şi după o scurtă pauză, o întrebă: Ai primit scrisorile mele? Trebuie să-ţi fi amintit în chip trist de locurile acestea, nu-i aşa?

Ea negă din cap.

— Dimpotrivă, ţin să vă mulţumesc pentru ele. N-aş fi aflat niciodată despre moartea Mamei, dacă nu mi-aţi fi scris. Scrisorile acestea m-au adus înapoi.

El o fixă cu privirea şi răspunse:

— Ştiam c-ai să revii odată şi odată. Simţeam acest lucru. Apoi adăugă: Dar spune-mi, ce te-a făcut cu adevărat să te întorci?

— Nessie! Soră-mea, Nessie! spuse ea încet. Situaţia din casă devenise îngrozitoare, iar ea suferea din cauza asta. Avea nevoie de mine. De aceea m-am întors. Şi tot din cauza ei am venit să vă văd. E o mare îndrăzneală din partea mea, după ce-aţi făcut atâta pentru mine. Iertaţi-mă că am venit. Am nevoie de ajutor.

— Spune-mi în ce fel doreşti să te ajut şi am s-o fac! exclamă el. Nessie e cumva bolnavă?

— Nu propriu-zis, răspunse Mary, cu toate că într-un fel mă nelinişteşte; e atât de nervoasă, se emoţionează atât de uşor! Râde şi plânge pe rând şi a slăbit îngrozitor: am impresia că nu mănâncă aproape nimic. Dar deşi toate

acestea mă îngrijorează, n-am venit, de fapt, din cauza lor. Se opri un moment, apoi îşi luă inima-n dinţi şi-i spuse cu mult curaj: E vorba de tatăl meu. O tratează în chip atât de ciudat, nu cu răutate, dar silind-o atât de nebuneşte să lucreze la lecţiile ei, să înveţe tot timpul, nu numai la şcoală, dar cât e seara de lungă... şi asta, seară de seară. O închide singură în cameră şi o forţează „să se ţină de treabă”, cum spune el, ca să obţină bursa Latta. Şi-a pus în cap ideea aceasta. De câte ori o vede, îmi spune ea, îi repetă lucrul ăsta, ameninţând-o cu tot felul de pedepse dacă nu reuşeşte. Dac-ar lăsa-o în pace, s-ar pregăti ea singură, cum ştie ea, şi sunt sigură c-ar reuşi, dar el o împinge tot timpul, nelăsând-o să respire, iar ea e atât de fragilă, încât mi-e teamă de ce se poate întâmpla. Aseară a plâns un ceas în braţele mele, înainte de a adormi. Sunt foarte îngrijorată!

El se uită la obrăjorul ei grav şi trist şi o văzu o clipă, în închipuire, mângâind-o şi încurajând-o pe sora ei; îşi aminti deodată de pruncul pe care, cu toate eforturile lui, ea îl pierduse, şi-i răspunse cu seriozitate:

— Îţi înţeleg îngrijorarea, dar e greu de intervenit într-un caz ca acesta. Tatăl dumitale nu o brutalizează efectiv?

— Nu! Dar o înspăimântă. Ţinea mult la ea, dar e atât de schimbat acum, încât chiar şi afecţiunea lui s-a transformat în ceva straniu şi înfricoşător.

Renwick auzise, fireşte, poveştile despre noile apucături ale lui Brodie, dar se abţinu să-i ceară lămuriri mai amănunţite asupra acestui subiect; în schimb, exclamă:

— De ce ţine atât ca ea să câştige bursa Latta? De obicei, o obţine un băiat, niciodată o fată, nu-i aşa?

— Poate că tocmai acesta e motivul, răspunse Mary cu tristeţe. A fost totdeauna nebun după un succes extraordinar care să-l umple de cinste; a dorit totdeauna ca Nessie să reuşească pentru a-şi satisface orgoliul. Acum însă sunt sigură că nu ştie nici el ce va face din ea

după ce va câştiga bursa. O mână din spate fără niciun scop.

— Tânărul Grierson concurează şi el pentru bursă? întrebă Renwick după un moment de gândire. Ştiu că tatăl dumitale şi cu Grierson nu sunt în relaţii prea bune.

Mary clătină din cap.

— Sunt sigură că motivul e mai adânc, răspunse ea. S-ar zice, după felul cum vorbeşte, că obţinerea bursei va face din el obiectul invidiei întregului oraş.

Doctorul o privi cu înţelegere.

— Îl cunosc pe tatăl dumitale, Mary, şi ştiu ce vrei să spui. Mi-e teamă că ceva nu e tocmai în regulă cu el. A fost totdeauna cam... în sfârşit... m-am mai întâlnit cu el şi în trecut... (nu adăugă că o făcuse mai ales în interesul ei) şi nu ne-am înţeles niciodată. N-ar folosi la nimic să merg să-l văd, chiar dacă acest lucru mi-ar fi îngăduit. Orice intervenţie directă din partea mea nu ar face decât să-l întărâte şi să agraveze purtarea lui.

În timp ce-l observa pe Renwick reflectând cu o privire concentrată asupra problemei, ea gândea cât de bun, cât de înţelept, cât de chibzuit era faţă de ea; nu se repezea orbeşte, ci cântărea liniştit lucrurile, în interesul ei, îşi plimba încet ochii peste obrazul lui energic, plin de viaţă, cu toată expresia lui severă, peste silueta lui subţire, agilă şi uşor adusă de spate, oprindu-i în cele din urmă asupra mâinilor lui, care se detaşau, puternice, sensibile şi brune, de albul imaculat al manşetelor sale scrobite. Aceste mâini tari şi delicate sondaseră tainele corpului ei neînsufleţit, îi salvaseră viaţa, câtă mai era în ea; comparându-le în gând cu degetele ei umflate şi pătate, ea simţea ce prăpastie o despărţea de bărbatul acesta, al cărui ajutor avusese îndrăzneala să-l solicite. Ce mâini minunate! Fu cuprinsă deodată de un dureros sentiment de inferioritate, se găsi deplasată în acest interior luxos şi de un gust atât de ales; şi îşi lăsă repede ochii în jos, de parcă s-ar fi temut ca Renwick să nu-i surprindă privirea şi s-o înţeleagă.

— Ai fi de acord dac-aş vorbi cu rectorul Academiei[31] în chestiunea lui Nessie? întrebă el în sfârşit. Îl cunosc bine pe Gibson şi aş putea să-i cer confidenţial sprijinul. Mă gândisem întâi să vorbesc cu sir John Latta, dar tatăl dumitale este angajat acum în birourile şantierului şi lucrul ar putea să-i dăuneze. Noi, medicii, trebuie să fim precauţi în acţiunile noastre. E o profesie nesigură... Zâmbi. Vrei să mă duc la Gibson sau preferi să mi-o trimiţi pe Nessie ca s-o examinez?

— Cred c-ar fi minunat să vorbiţi cu rectorul. Avea, mai înainte, o mare influenţă asupra tatei, răspunse ea cu recunoştinţă. Nessie se teme atât de mult de tata, încât n-ar îndrăzni să vină aici.

— Dar dumitale nu ţi-a fost frică să vii? întrebă el, cu o privire care părea s-o reconforteze, dovedindu-i că doctorul cunoştea curajul ei de altădată.

— Ba da, răspunse ea sincer. Mi-a fost teamă că veţi refuza să mă primiţi. Nu am pe nimeni, afară de dumneavoastră, căruia să-i pot cere ajutor pentru Nessie. E atât de tânără! Trebuie ferită de o nenorocire! Se opri, adăugând apoi cu jumătate de glas: S-ar fi putut să nu vă convină să mă primiţi. Ştiţi doar tot despre mine... tot ce s-a întâmplat.

— Nu, Mary! Nu spune asta! Nu ştiu decât lucruri bune despre dumneata. Mi-am adus aminte de dumneata în aceşti patru ani datorită bunătăţii, a blândeţei, a curajului dumitale. Uitându-se acum la ea, era gata să adauge: Şi a frumuseţii dumitale, dar se reţinu şi spuse: În viaţa mea n-am întâlnit o fiinţă atât de gingaşă, atât de altruistă ca dumneata. Şi amintirea dumitale s-a întipărit adânc în mintea mea. Detest să te aud depreciindu-te aşa.

Aceste vorbe calde şi mângâietoare o făcură să roşească, şi-i răspunse:

— Vă recunosc bunătatea în cuvintele acestea, dar nu le merit. Totuşi, dac-aş putea face ceva pentru Nessie ca să-mi răscumpăr greşelile, m-aş simţi fericită.

---

[31] Termenul desemnează aici pe directorul liceului orăşeneasc.

— Dar ce, eşti o babă, de vorbeşti aşa? Ce vârstă ai? strigă el cu aprindere. N-ai împlinit douăzeci şi doi de ani! Doamne! Nu eşti decât o copilă, ai toată viaţa înaintea dumitale. Tot ce-ai suferit poate fi şters... n-ai cunoscut încă o fericire demnă de acest nume. Începe să te gândeşti la dumneata, Mary. Când am intrat aici, am văzut cum te uitai la acest tablou al meu. Am văzut cum te smulgea grijilor în care te zbaţi. Fă din viaţa dumitale o galerie întreagă de asemenea tablouri... trebuie să te distrezi... să citeşti toate cărţile pe care poţi pune mâna... să te interesezi de ceva. Aş putea să-ţi procur un post de damă de companie, care să-ţi dea putinţa să călătoreşti în străinătate.

Fără să vrea, ea încerca o stranie fascinaţie ascultându-i vorbele; şi întorcându-se cu gândul în trecut, îşi aminti că fusese captivată în chip asemănător de Denis, când acesta îi deschisese perspective încântătoare, vorbindu-i de Paris, de Roma şi de călătorii prin ţinuturi vaste şi misterioase. Era mult de atunci, de când, cu un gest vesel al mâinii sale îndrăzneţe, lărgise în faţa ei orizonturile, ducând-o în depărtări, pe covorul fermecat al evocărilor sale pitoreşti şi pline de vrajă. Renwick îi citi gândurile cu o intuiţie care o încurcă şi spuse încet:

— Văd că tot te mai gândeşti la el.

Ea îşi ridică ochii, cu o uşoară tulburare, bănuind că el se înşelase asupra sensului exact al emoţiei ei, care nu era decât o tristeţe retrospectivă; simţind însă că nu putea trăda amintirea lui Denis, nu spuse nimic.

— Aş vrea să fac ceva pentru dumneata, Mary, reluă el liniştit, ceva care să te mulţumească. Am oarecare influenţă. Mi-ai da voie să-ţi caut, înainte de a părăsi acest oraş, un post demn de dumneata şi de meritele dumitale?

Mary tresări la aceste cuvinte, pierzând deodată încrederea ce-o încălzise, şi bâigui:

— Aşadar, plecaţi de-aici?

— Da, răspunse el. Peste şase luni. Voi lucra la

Edinburgh într-o ramură de specialitate. Am în perspectivă un post într-un spital mult mai mare decât cel de aici. E o şansă deosebită pentru mine.

Mary se văzu singură, lipsită de sprijinul ei puternic şi hotărât, silindu-se în zadar s-o apere pe Nessie împotriva tatălui ei, interpunându-se, neputincioasă, între nesăbuinţa unui beţiv şi slăbiciunea surorii ei, şi înţelese într-o fulgerare cât de multe speranţe îşi pusese în prietenia bărbatului din faţa ei şi cât de mare era stima ce i-o purta.

— E admirabil ce bine aţi reuşit, şopti ea, dar nu e decât ce meritaţi. Ştiu că vă veţi bucura de tot atât succes la Edinburgh ca şi aici. E de prisos să vi-l urez.

— Nu ştiu, răspunse el, dar mă bucur să mă mut acolo. E o plăcere să trăieşti la Edinburgh, oraşul acela cenuşiu, dar minunat. E de-ajuns să te gândeşti la Prince’s Street în zilele de toamnă, când frunzele se aştern foşnind pe aleile grădinilor, când Castelul se profilează ruginiu pe cer, când fumul albastru pluteşte peste Arthur’s Seat, iar briza îţi pune sângele în mişcare, curată şi înviorătoare ca un vin ales. Nimeni nu poate să nu adore toate acestea. Se înfierbântase descriind acele locuri şi continuă: E drept că e oraşul meu natal... trebuie să-mi ierţi mândria... Dar totul e mai mare acolo... mai frumos şi mai curat, ca aerul.

Mary îi urmărea cu respiraţia tăiată cuvintele, văzând aievea tabloul ce-l schiţa pentru ea, dar completându-l neîncetat cu silueta lui, astfel încât vedea nu numai vestita Prince’s Street, ci o imagine a lui Renwick parcurgând această stradă cenuşie, pe fundalul armonios al grădinilor Castelului.

— Pare să fie un oraş minunat. N-am fost niciodată acolo, dar mi-l închipui, murmură ea, vrând să spună în realitate că şi-l putea imagina pe el în acest decor

— Dă-mi voie să găsesc o ocupaţie pentru dumneata, înainte de a pleca de aici, insistă el, ceva care să te smulgă din casa aceea.

Ea simţea cât de mult ţinea Renwick ca dânsa să-i accepte propunerea, dar respinse totuşi seducătoarea perspectivă, spunându-i:

— M-am întors din propria mea voinţă, ca să o îngrijesc pe Nessie! Nu pot s-o părăsesc acum. A dus o viaţă teribilă în ultimele luni şi, dac-aş pleca din nou, nu ştiu ce i s-ar putea întâmpla.

Renwick înţelese că era hotărâtă să rămână şi fu cuprins îndată de o grijă adâncă pentru viitorul ei, ca şi cum ar fi văzut-o sacrificată pe altarul abnegaţiei de care era stăpânită, jertfă adusă, în ciuda intervenţiei sale, odiosului orgoliu al tatălui ei. Ce folos c-o salvase, c-o ajutase să scape de moarte, dacă avea să fie aruncată din nou în acelaşi mediu, expusă aceloraşi primejdii sau altora mai grave încă? Era atât de mişcat, încât se mira el însuşi de emoţia lui; dar, ascunzând-o repede, exclamă cu voioşie:

— Voi face tot ce pot pentru Nessie. Îl voi vizita astăzi sau mâine pe Gibson şi nu voi cruţa niciun efort. Nu-ţi face griji prea mari pentru ea. Ocupă-te mai mult de dumneata.

Mary înţelese din aceste cuvinte că scopul vizitei ei fusese atins, şi nevoind să abuzeze de timpul lui Renwick, se ridică de pe scaun, pregătindu-se să plece. El se sculă la rândul lui, contemplându-i în tăcere obrazul, pe care acum, când stătea în faţa lui, o rază palidă a soarelui de martie îl atingea, lucind pe tenul ei, în penumbra camerei, ca un reflex lunar. Mişcat, aşa cum odinioară un altul fusese mişcat de ea sub razele lunii, el îşi ţinu răsuflarea în faţa frumuseţii ei, care, în această lumină, se detaşa strălucitoare pe fondul tern al îmbrăcămintei modeste şi lipsite de eleganţă. O vedea, în închipuire, înveşmântată în satin albastru pal ca levănţica, sub sclipirea argintie a unei blânde luni de miazăzi, într-o grădină din Florenţa sau pe o terasă de la Neapole. Când ea făcu un pas cu piciorul ei micuţ, prost încălţat, gata de plecare, el simţi un straniu impuls de a o reţine, dar nu găsi niciun cuvânt,

— La revedere, o auzi spunând cu glas dulce, vă mulţumesc pentru tot ce-aţi făcut în interesul meu, acum ca şi altădată.

— La revedere, răspunse el maşinal, şi o însoţi până în vestibul, înţelegând că îl părăsea. Îi deschise uşa, o văzu coborând treptele de la intrare şi, cu sentimentul brusc că i se răpeşte ceva, dădu ascultare unei porunci lăuntrice şi exclamă grăbit şi stângaci ca un şcolar: Ai să revii în curând, nu-i aşa? Apoi, ruşinat de stângăcia lui, coborî scările după ea şi, vrând parcă să-şi motiveze cuvintele, adăugă: După ce am să-l văd pe Gibson, aş vrea să-ţi spun rezultatul întrevederii.

Ea se uită din nou la el cu recunoştinţă şi exclamă:

— Am să vin săptămâna viitoare, şi se depărta cu paşi repezi.

Se întoarse şi intră încet în casă, cuprins treptat de uimire când se gândi la atitudinea lui, la graba şi insistenţa cu care o rugase să-l viziteze din nou în curând; dar cu toate că atribui la început, cu oarecare ruşine, acest lucru farmecului copleşitor al frumuseţii ei în lumina ce o învăluise în salon, Renwick îşi mărturisi în urmă, cu mai multă sinceritate, că aceasta nu era singura cauză a purtării lui. Mary Brodie fusese totdeauna în ochii lui o fiinţă de o stranie frumuseţe, cu o fire nobilă şi curajoasă, a cărei viaţă se împletise, printr-un fir scurt şi tragic, cu existenţa lui în acest oraş. Din clipa când o văzuse pentru prima oară, zăcând fără cunoştinţă, într-o stare jalnică, în murdăria din grajd, ca un crin smuls din rădăcini şi aruncat pe un morman de bălegar, se simţise atras de ea, făptură atât de gingaşă şi de lipsită de apărare; mai târziu fusese entuziasmat de răbdarea ei, de tăria cu care îndurase, fără vaiete, boala îndelungată şi durerea pricinuită de moartea copilului; văzuse, de asemenea, limpede că, deşi aparţinuse unui bărbat, era tot atât de pură şi de castă ca lumina ce o învăluise aici, în salon. Îi trezise admiraţia şi simpatia, şi îşi făgăduise lui însuşi că o va ajuta să-şi refacă viaţa. Ea însă fugise din oraş de

îndată ce puterile i-o îngăduiseră, evadând din reţeaua de dispreţ de care se simţea înconjurată. În timpul absenţei ei, se gândise uneori la ea; adesea amintirea siluetei ei subţiri, albe, firave se trezise în el cu o atracţie stranie şi insistentă ca pentru a-i spune că firul vieţii ei avea să se întreţească iarăşi, cândva, cu urzeala existenţei lui. Se aşeză la birou, gândindu-se duios la ea şi rugându-se ca nu cumva o nouă tragedie să izbucnească acum că se întorsese în casa aceea de chinuri, din care fusese izgonită cândva cu atâta cruzime. După câteva clipe, gândurile lui se îndreptară în altă direcţie. Scoase dintr-o despărţitură a biroului o scrisoare alcătuită dintr-o singură filă, peste care se întindea un scris cu caractere rotunde, cam şters acum, după patru ani de păstrare. Reciti încă o dată această unică scrisoare primită de la ea şi în care îi trimisese o sumă de bani, economie înduioşătoare, făcută, fără îndoială, din modestul ei salariu, cu intenţia de a răsplăti, cel puţin în oarecare măsură, serviciile pe care i le adusese. Strângând scrisoarea între degetele sale lungi şi subţiri, doctorul rămase cu privirea pierdută, văzând-o parcă muncind, aşa cum îi povestise ea adineauri că muncise: frecând, spălând, ştergând în genunchi, îndeplinind toate sarcinile umilitoare ale ocupaţiei ei... aceea de servitoare, în cele din urmă scoase un oftat, puse la loc scrisoarea şi, constatând că mai avea un ceas întreg până să înceapă consultaţiile de după-amiază, se hotărî să-l viziteze imediat pe rectorul Academiei, să se informeze discret asupra situaţiei lui Nessie Brodie. O preveni deci pe menajera lui că se va înapoia înainte de ora patru şi ieşi din casă, îndreptându-se încet spre şcoală, cufundat într-o bizară şi sobră meditaţie.

Nu era departe până la Academie, această veche fundaţie orăşenească, situată în centru, puţin mai retrasă de şirul de case de pe Church Street, ceea ce scotea mai bine în evidenţă arhitectura severă, dar armonioasă a faţadei ei, care purta patina vremii. Pe spaţiul pavat din

faţa şcolii stăteau mândre cele două tunuri ruseşti cu roţi înalte, capturate în războiul Crimeei, la Balaklava, de escadronul gărzii naţionale din Winton, condus de Maurice Latta. Dar Renwick, care ajunse în scurt timp la această clădire, pătrunse în ea fără să dea vreo atenţie faţadei sau tunurilor; urcând treptele joase şi tocite, străbătu culoarul şi bătu cu un aer preocupat la uşa rectorului, care îl pofti îndată să intre.

Gibson, un om destul de tânăr la înfăţişare pentru funcţia lui, şi care nu dobândise încă pe deplin rigiditatea profesorală tipică, îmbrăcat cu un costum cafeniu închis, culoarea lui preferată, şedea la masa de lucru încărcată de dosare, în mijlocul micului său cabinet, ai cărui pereţi erau căptuşiţi cu cărţi. Nu-şi ridică imediat ochii, ci continuă să examineze, cu un aer atent, dar lipsit de pedanterie, un document aflat înaintea lui. Renwick, a cărui faţă gravă fu luminată de un mic zâmbet văzând cât de absorbit era celălalt, spuse după o clipă, pe un ton glumeţ:

— Ai rămas acelaşi elev silitor, Gibson. Şi când acesta tresări şi îşi ridică privirea, el continuă: îmi aduc aminte de vremurile de altădată, văzându-te tocind aşa.

Gibson, ai cărui ochi sclipiseră de plăcere la vederea lui Renwick, se răsturnă în fotoliu şi, invitându-l cu un gest pe prietenul lui să se aşeze, spuse degajat:

— Nu bănuiam, Renwick, că erai tu. Credeam mai degrabă că era vreun membru al brigăzii mele de specialişti în pete de cerneală, care tremură în augusta mea prezenţă, aşteptându-şi justa pedeapsă. Nu le strică ştrengarilor ăstora să fie ţinuţi la respect de stăpânul atotputernic.

Schimbară un zâmbet, aproape tot atât de spontan ca un rânjet din timpul anilor lor de şcoală, şi Renwick murmură:

— Eşti o adevărată copie a bătrânului buldog de Morisson. Trebuie să i-o spun când voi fi din nou la Edinburgh. Complimentul îi va face plăcere.

— Gluma, vrei să spui, strigă Gibson, amintindu-şi, cu o privire visătoare, trecutul. Ah, cât aş vrea să mă pot întoarce cu tine în bătrânul nostru oraş! Ce baftă ai! Fixându-şi apoi ochii asupra celuilalt, adăugă: Te pomeneşti că ai venit să-ţi iei rămas-bun.

— Nu, dragul meu, îi răspunse Renwick cu vioiciune. Mai rămân aici şase luni. Nu te abandonez încă în deşert. Apoi expresia feţei lui se schimbă şi rămase un moment cu ochii în pământ, înainte de a-i îndrepta spre Gibson şi de a relua, pe un ton serios: Vizita mea are un caracter cam deosebit şi te-aş ruga să păstrezi secretul asupra ei. Deşi eşti un vechi prieten, nu-mi vine tocmai uşor să-şi explic ce urmăresc. Se opri din nou, urmând apoi cu oarecare greutate: Ai în şcoala ta o copilă de care mă interesez… ba în privinţa căreia sunt chiar îngrijorat. E vorba de Nessie Brodie. Sunt indirect preocupat de sănătatea şi de viitorul ei. Desigur, Gibson, nu am niciun drept să vin în felul acesta aici. Îmi dau seama. Dar tu eşti, în fond, consiliul de conducere al şcolii şi am nevoie de sfatul tău, da, dacă e posibil, şi de ajutorul tău.

Gibson îl privi atent, uitându-se apoi în altă parte, dar nu-i puse nicio întrebare asupra motivelor sale, ci răspunse calm:

— Nessie Brodie e o fată inteligentă. Da, foarte inteligentă, dar de o factură spirituală ciudată. Are o memorie minunată, Renwick; poţi să-i citeşti o pagină întreagă din Milton şi ţi-o va repeta aproape perfect; facultatea ei de a percepe e, de asemenea, dezvoltată, dar raţionamentul ei, capacitatea de a gândi mai adânc nu sunt la aceeaşi înălţime. Clătină din cap. Este ceea ce aş numi o elevă ageră, iute ca argintul viu, dar, din păcate, cu un intelect cam lipsit de profunzime.

— Concurează pentru bursa Latta, stărui Renwick. Crezi că e potrivită pentru ea… are şanse s-o obţină?

— Nu e exclus, răspunse Gibson, ridicând din umeri. Dar la ce ar folosi? De fapt, nici n-aş putea afirma că o va obţine. Chestiunea nu depinde de noi. Criteriile

Universităţii nu sunt aceleaşi cu ale şcolii. Vocaţia fetei e învâţământul... după o pregătire pedagogică.

— N-ai putea deci s-o sfatuieşti să renunţe? întrebă Renwick cu oarecare aprindere. Am aflat că eforturile acestei pregătiri îi compromit sănătatea.

— Imposibil, ripostă Gibson. După cum ţi-am spus, chestiunea nu se află în mâinile noastre. E o bursă înfiinţată pentru oraş şi atribuită de forurile Universităţii; oricine e calificat poate concura pentru ea. Ca să fiu sincer, i-am strecurat o vorbă... stimabilului ei tată. Încreţi uşor din sprâncene. Dar a fost în zadar. Ţine morţiş la ideea asta. Şi, în fond, fata are şanse atât de mari de a obţine bursa, încât ar fi o adevărată nebunie s-o facem să renunţe. Şi totuşi...

— Ce? întrebă Renwick.

Drept răspuns, Gibson luă foaia de hârtie de pe biroul lui şi, cercetând-o un moment, i-o întinse prietenului său, spunând încet:

— E o curioasă coincidenţă, dar tocmai examinam foaia aceasta când ai intrat. Ce crezi despre ea?

Renwick apucă hârtia şi văzând că era o traducere din latină – probabil din Cicero, îşi zise el – într-o scriere cursivă, dar încă neformată, se apucă să citească versiunea liber şi naiv formulată, când, deodată, ochii i se opriră miraţi. Între două fraze ale acestei traduceri interesante şi candide erau intercalate, în dialect şi aşternute cu un scris nervos, aproape încâlcit, cuvintele: „Ţine-te de treabă, Nessie! Ceea ce e demn de făcut merită să fie făcut bine. Trebuie să iei premiul Latta sau am să te învăţ eu minte” după care traducerea continua curgătoare şi nestingherită. Renwick îşi ridică uimit privirea spre Gibson:

— Mi-a fost prezentată azi de dimineaţă de dirigintele clasei – explică acesta. E o foaie din maculatorul lui Nessie.

— A fost scrisă acasă sau la şcoală? întrebă tăios medicul.

— La şcoală. Trebuie să fi scris inconştient aceste cuvinte, nu încape îndoială, dar sunt scrise totuşi de mâna ei. Ce-o fi însemnând asta? Să fie o revenire la faimoşii strămoşi scoţieni, despre care îl auzeam altădată vorbind atât de mult pe bătrân? Sau o dedublare a personalităţii? Te pricepi mai bine decât mine la chestiile astea.

— Pe naiba, dedublare a personalităţii! ripostă Renwick, destul de consternat. E un simplu lapsus de gândire, o manifestare de surmenaj nervos, determinat – sunt sigur de aceasta după caracterul cuvintelor – de o idee fixă, care i-a fost inculcată cu putere. Nu vezi şi tu? S-a simţit obosită în mijlocul acestui exerciţiu, atenţia ei a slăbit şi, imediat, acea idee a răsărit din subconştientul ei, chinuind-o, gonind-o mai departe, astfel încât, înainte de a-şi continua în mod coerent lucrarea, a scris, fără a-şi da seama, acest pasaj. Clătină din cap. El dovedeşte, din păcate prea limpede, temerile ei.

— Nu o ţinem prea strâns aici, protestă Gibson. Dimpotrivă, o menajăm în toate chipurile.

— Ştiu, ştiu, răspunse Renwick. Răul stă în altă parte. Porneşte de la nebunul ei de tată. Ce e de făcut? Tu zici c-ai vorbit cu el, iar când mă vede pe mine, se înfurie ca un taur în faţa pânzei roşii. E greu... Şi punând hârtia pe biroul lui Gibson, adăugă: Treaba asta mă îngrijorează serios. E un simptom, am mai văzut asemenea cazuri, care prevesteşte o criză gravă, fulgerătoare. Nu-mi place deloc.

— Mă surprinzi, spuse directorul după o scurtă pauză, în timpul căreia îl privi cu isteţime pe prietenul său. Eşti sigur că nu exagerezi lucrurile din pricina... poate din pricina unei prejudecăţi? Şi cum Renwick clătină din cap, el adăugă precaut: Ai vrea s-o vezi pe fată? Bineînţeles, doar un moment, căci altminteri am speria-o.

Doctorul reflectă puţin şi răspunse apoi cu hotărâre:

— Da, aş vrea s-o văd, ca să-mi dau seama sigur. Îţi mulţumesc pentru propunere.

— Mă duc atunci s-o chem, spuse Gibson ridicându-se şi adăugând, în timp ce se îndrepta spre uşă: Ştiu că n-ai s-o sperii! N-aş vrea cu niciun preţ să-i pomeneşti despre deraierea din exerciţiul ei.

Renwick consimţi, dând tăcut din cap, Când celălalt ieşi din cameră, el rămase nemişcat, cu fruntea plecată şi cu privirea înnorată fixată asupra rândurilor scrise de-a curmezişul foii de hârtie, ca şi cum straniile şi incoerentele cuvinte intercalate în context s-ar fi concretizat sub ochii lui într-o imagine care-l speria şi îl întrista. Fu rechemat la realitate prin întoarcerea directorului, însoţit de Nessie, pe care Renwick nu o văzuse niciodată până atunci. Privind acum trupul ei firav şi puţin adus de spate, ochii ei blânzi şi timizi, gâtul alb şi delicat, gura şi bărbia lipsite de fermitate, nu fu surprins că ea căuta cu deznădejde sprijin la Mary şi nici că aceasta dorea s-o ocrotească.

— Iată una din elevele noastre model, spuse Gibson cu diplomaţie, adresându-se lui Renwick şi reaşezându-se la birou. O prezentăm tuturor vizitatorilor noştri. Are cea mai bună memorie printre elevii din clasele superioare. Nu-i aşa, Nessie? adăugă el, aruncându-i o privire fugară.

Nessie roşi de mândrie, plină de extremă satisfacţie şi de adânc respect, în care se amesteca o oarecare nelinişte cu privire la motivul ce o adusese deodată în faţa măreţiei reunite a doctorului Renwick şi a rectorului. Păstră totuşi tăcerea şi rămase cu ochii în jos, ştiind că întrebarea avusese doar un caracter retoric; picioarele subţiri îi tremurau puţin în ghetele ei înalte şi scâlciate şi în ciorapii groşi de lână, dar nu de teamă, ci de emoţia cauzată de prezenţa acestor personaje impunătoare. Nu se cădea să vorbească decât întrebată direct.

— Îţi plac studiile dumitale? i se adresă Renwick pe un ton prietenos.

— Da, domnule, răspunse Nessie sfioasă, ridicându-şi ochii spre el, ca o ciută tânără şi speriată.

— Nu te obosesc niciodată? urmă el cu blândeţe,

temându-se să dea întrebării sale o formă mai precisă.

Ea ceru din ochi rectorului permisiunea de a vorbi şi, încurajată de privirea lui, răspunse:

— Nu, domnule, nu prea mult. Mă doare uneori capul. Menţionă cu şovăială acest lucru, ca şi cum faptul de a avea dureri de cap ar fi putut să pară prezumţios din partea ei; continuă însă cu mai multă siguranţă: Tata a fost cu mine la doctorul Lawrie acum vreo şase luni, şi el i-a spus că nu e nimic serios. Ea adăugă chiar cu naivitate: A spus că am un cap solid.

Renwick tăcu, simţind cum Gibson îndrepta spre el o privire batjocoritoare; îşi dădea seama că răspunsurile şterse şi evazive ale acestei copile timide nu erau mai demne de încredere cât opinia, citată de ea, a pomposului său confrate, iar atitudinea lui Nessie nu făcea decât să-i întărească ideea că era surmenată şi cu nervii extrem de încordaţi.

— Aud că vrei să te prezinţi la concursul nostru pentru bursa Latta, zise el în sfârşit. N-ai vrea să mai aştepţi un an?

— O, nu, domnule! Mi-ar fi imposibil, răspunse ea repede. Trebuie neapărat s-o obţin anul ăsta. Tatăl meu a spus... O umbră i se ivi pe frunte şi se adânci; continuă mai şovăitoare: I-ar plăcea să obţin bursa... şi ar fi mare lucru ca o fată să câştige premiul Latta. Nu s-a mai întâmplat niciodată, şi cred că pot reuşi.

Roşi nu din cauză că-şi dezvăluise copilăreasca ei încredere în sine, ci din pricina îndrăznelii pe care o avusese de a ţine un discurs atât de lung în faţa lor.

— Caută atunci să nu lucrezi prea mult, spuse Renwick în încheiere, întorcându-se spre Gibson, spre a-i arăta că-şi terminase examinarea.

— E în regulă, Nessie, spuse directorul, indicându-i cu o privire prietenoasă că putea să plece. Întoarce-te repede în clasă! Şi nu uita ce ţi-a spus doctorul Renwick. Calul inimos nu are nevoie de pinteni. Să nu faci prea multe eforturi cu învăţatul acasă.

— Mulţumesc, domnule rector, răspunse Nessie umilă, strecurându-se pe uşă şi întrebându-se vag ce rost or fi avut toate acestea. Simţea însă că a fi obiectul unor asemenea atenţii era o distincţie pentru ea şi, amintindu-şi cu căldură de privirea încurajatoare pe care ochiul omnipotent al rectorului i-o aruncase, vedea în ea un semn că se bucura de o atenţie deosebită din partea lui. Se întoarse cu un aer important în clasă, zicându-şi mulţumită că sporovăială ei cu rectorul în persoană avea, desigur, să-i mai dea puţin de gândit obraznicului şi iscoditorului de Grierson, atunci când va afla despre ea.

— Sper că nu am reţinut-o prea mult, spuse Renwick, uitându-se la prietenul lui. Mi-a fost de-ajuns s-o văd.

— Ai fost un model de discreţie, îi răspunse Gibson degajat. Consiliul de administraţie n-o să mă dea afară pentru că am permis ca disciplina să fie încălcată. Se opri o clipă, adăugând pe acelaşi ton: Ţi-a trântit una bună cu Lawrie.

— Eh! exclamă Renwick. Nu-mi place să-mi critic confraţii. Dar între noi fie zis, ca vechi prieteni, nu dau doi bani pe părerea lui Lawrie. E un dobitoc înfumurat! Fetiţa asta e departe de a fi sănătoasă.

— Haide, haide, Renwick! Nu-ţi băga gărgăuni în cap. N-am văzut azi nimic neliniştitor la fata asta. E la vârsta critică şi are ca tată un beţivan bătrân şi bestial, dar va reuşi, va reuşi.

Exagerezi! Ai fost totdeauna campionul incorigibil al celor oprimaţi, chiar dacă era vorba de un şoricel alb, puţin indispus.

— Tocmai asta e şi ea, răspunse Renwick cu îndărătnicie, un şoricel alb. Şi lucrurile ar putea să ia o întorsătură rea pentru dânsa dacă nu va fi supravegheată. Nu-mi place deloc expresia aceea timorată din ochii ei.

— Am fost mai impresionat de aspectul ei neglijat, răspunse Gibson. Lucrul începe să bată la ochi în şcoală. Ai observat ce sărăcăcios era îmbrăcată? E o mare

schimbare de vreun an încoace, te asigur. Brodie nu mai are un ban în afară de leafa lui, şi pe aceasta o cheltuieşte în cea mai mare parte pe băutură. Rămâne şi asta între noi, dar circulă zvonul că e în întârziere cu dobânzile asupra ipotecii ce-i grevează casa, absurdul şi uluitorul său castel. Nu ştiu ce se va întâmpla, dar omul acesta merge cu paşi repezi spre ruină.

— Biata Nessie! oftă Renwick, dar în mintea lui o vedea de fapt pe Mary, în mijlocul sărăciei şi degradării căminului ei. Era cu neputinţă să judeci, după expresia feţei lui Gibson, dacă o vagă bănuială nu mijise cumva în mintea lui cu privire la motivul real al interesului pe care amicul lui îl arăta în această problemă. Dar lucrul nu era exclus, căci în trecut îl auzise pe Renwick adesea vorbind cu emoţie de strania aventură a lui Mary Brodie. Acum însă, Gibson se mărgini să-l bată pe umăr şi să-i spună pe un ton încurajator:

— Sus capul, felcer nenorocit! Nu o să moară nimeni din treaba asta. Mă îngrijesc eu. Am să fiu cu ochii pe Nessie.

— Ei bine, spuse Renwick în sfârşit, nu ajută la nimic să mă frământ aici. Se uită la ceas şi se ridică. Te reţin pe tine, şi trebuie să-mi văd şi eu de meseria mea. E aproape patru.

— Te aşteaptă babele bogate care fac coadă la uşa ta, al naibii şmecher! spuse Gibson în zeflemea. Ce-or fi găsind în mutra ta? Spun drept că nu pricep.

Renwick îi răspunse râzând:

— Nu caută frumuseţe, căci atunci le-aş fi trimis la tine. Îi întinse mâna. Eşti un băiat bun, Gibson! Ai să-mi lipseşti mai mult ca oricând când am să plec de-aici.

— Mă cam îndoiesc! zise celălalt, strângându-i mâna afectuos.

Renwick ieşi repede din cameră, dar când coborî treptele joase, uzate în cursul anilor de şirul nesfârşit de paşi ai copiilor lipsiţi de griji, şi trecu printre cele două tunuri cenuşii, pornind în lungul străzii spre casă, mersul

lui se încetini pe nesimţite şi gândurile i se întunecară din nou. „Sărmana Nessie!” Vedea în faţa lui silueta ei plăpândă, ocrotită de braţele iubitoare ale surorii ei, care, acoperind cu trupul ei gingaş figura firavă a copilei, îl privea curajos şi răbdător. Pe măsură ce înainta, viziunea aceasta creştea în intensitate, apăsându-l, lipsind aproape de orice atracţie perspectivele înviorătoare ce-i stăpâniseră gândurile în ultima vreme, făcând să pălească farmecul noii sale activităţi la Edinburgh, întunecând frumuseţea grădinilor Castelului şi a fortăreţei romantice, profilate pe cer, împrăştiind aroma tare a vântului pe care îl simţea suflând de pe Calton Hill. Cu faţa întunecată, el intră în casă şi se apucă de lucru.

7

Era ora unu după-amiază şi o blândă zi de aprilie, plină de miresmele proaspete şi de dulcile şoapte ale primăverii ce înmugurea, îşi întindea binecuvântarea asupra oraşului Levenford. Pentru Brodie însă, care străbătea acum strada îndreptându-se spre casă pentru a lua masa, pulsaţia de viaţă din jurul lui nu avea niciun farmec binefăcător. Plin de amărăciune, el nu simţea mângâierea delicată a aerului şi nu recunoştea în fiecare mlădiţă nouă seva ce năvălea în trunchiurile copacilor; tufele galbene de narcise ce se clătinau, ghioceii albi pitiţi, potirele strălucitoare şi pestriţe ale brânduşelor, care împodobeau grădiniţele din faţa caselor în tot lungul străzii, scăpau privirii lui; croncănitul slab al ciorilor de câmp, care se roteau în jurul cuiburilor lor nou-construite printre crengile arborilor înalţi de la cotitura străzii, îi suna în urechi ca o distonanţă iritantă. Când se apropie de aceşti copaci şi zgomotul se auzi mai tare, el aruncă o privire veninoasă acestor păsări, mormăind: Lua-le-ar dracu’ cu tărăboiul lor... Îţi sparg timpanul. Îţi vine să iei o puşcă şi să tragi în ele! Deodată, ca pentru a răspunde

acestei ameninţări, o cioară ce zbura mai jos trecu pe deasupra lui, depunându-i, cu un „cronc-cronc” batjocoritor, un excrement pe umăr. Fruntea i se înnoră ca un cer de furtună la gândul că înseşi păsările se întorceau împotriva lui, pângărindu-l. Arătă un moment de parc-ar fi vrut să doboare toţi copacii, să sfârtece cuiburile, să nimicească toată colonia de ciori, dar, strâmbându-se de dezgust, îşi şterse haina cu batista şi îşi urmă şi mai mohorât drumul către casă.

Îmbunătăţirea condiţiilor sale de viaţă de la întoarcerea lui Mary nu-i schimbase prea mult aspectul, căci deşi fiica lui îi curăţa şi îi călca hainele, îi spăla şi îi scrobea rufele, îi peria şi îi lustruia ghetele, el se deda acum cu totul băuturii, seară de seară, astfel încât faţa îi era şi mai plină de vinişoare, şi mai suptă şi prăbuşită, iar haina, care acum era mai curată, atârna lăbărţat pe trupul lui slăbit, ca un surtuc pe o sperietoare. Arăta, deşi nu-şi dădea seama de aceasta, ca un om sfârşit şi, de când o pierduse pe Nancy, decăderea lui progresase cu paşi repezi. Îşi spusese la început, cu furie, că mai erau destule femei pe lumea asta care să preţuiască tot atât, ba chiar mai mult decât ea, şi că va umple repede locul ce-l ocupase ea în inima lui cu alta, şi mai reuşită; treptat însă, fu silit să înţeleagă – spre usturătoarea jignire a orgoliului său – că era prea bătrân şi prea puţin seducător spre a mai atrage atenţia femeilor şi că acum, când frumoasele zile ale prosperităţii sale apuseseră, era prea sărac spre a le cumpăra favorurile. Înţelese, de asemenea, după o scurtă perioadă de resentimente şi iluzii, că Nancy, dulcea lui Nancy, era aceea pe care o dorea şi că nicio altă femeie nu o putea înlocui; îi intrase atât de puternic în sânge, încât ardea de dorul ei, convins că nicio alta decât ea nu l-ar putea satisface. Bea ca s-o uite, dar nu reuşea. Whiskyul îi îmbiba creierul, îi atenua senzaţia vie a pierderii suferite, şi totuşi, chiar şi atunci când era beat, imagini chinuitoare se iveau în faţa ochilor lui împăienjeniţi; era obsedat de viziunea lui Nancy şi a lui

Matt, aşa cum trebuia să se găsească în noua lor existenţă. Îi vedea totdeauna împreună şi – deşi se blestema pentru această idee – totdeauna fericiţi, nemaigândindu-se la el şi la rolul pe care-l jucase în viaţa lor. Râsul lui Nancy – şi era acela al unei Afrodite – îi răsuna în urechi, provocat nu de mângâierile lui, ci de acelea ale lui Matt; şi când, cu o luciditate sfâşietoare, îl vedea pe fiul său ocupându-i locul în inima ei, ochii i se închideau şi devenea livid, descumpănit.

Pentru moment însă, era preocupat de altă chestiune, nu – fie-ne îngăduit să spunem – de ofensa adusă de cioară, care nu făcuse decât să toarne puţin untdelemn peste focul supărării lui, ci de un afront mult mai grav şi mai personal. Avea un aer mai puţin apatic ca de obicei, când trecea pe stradă printre oameni; atitudinea lui era mai dârză şi se îndrepta spre casă cu o rapiditate neobişnuită.

Avea de lămurit o chestiune ce-l amăra; şi cum Nessie era singura persoană cu care vorbea acum ceva mai liber, iar afacerea o privea într-un anumit fel şi pe ea, era grăbit s-o vadă. De îndată ce deschise uşa din faţă şi intră în casă, ieşi din rezerva lui mohorâtă şi strigă:

— Nessie, Nessie!

Ajunse în bucătărie înainte ca ea să poată răspunde şi fixă cu severitate ochii miraţi pe care ea îi întorcea spre dânsul, şezând la masă, cu lingura de supă oprită la jumătatea drumului. Toată atitudinea ei exprima o spaimă subită.

— Puşlamaua de Grierson ţi-a spus ceva despre bursă? o întrebă răstit.

Ea lăsă supa să cadă plescăind înapoi în farfurie, gândindu-se că, din fericire, întrebarea lui nu era atât de gravă pe cât se temuse. Scutură nervos din cap şi răspunse:

— Nu, tată! în orice caz, nimic special.

— Gândeşte-te! strigă el. Gândeşte-te bine! Ce înseamnă nimic special?

— Să vezi, tată, bâlbâi ea, spune totdeauna câte ceva nu tocmai plăcut despre... despre noi. Mă ia uneori peste picior în legătură cu bursa.

— Ţi-a spus vreodată că n-ar trebui să concurezi? întrebă el. Răspunde!

— O, cred că i-ar plăcea dacă nu m-aş prezenta, zise ea, strângând din buze. Ştiu bine lucrul ăsta. Îşi închipuie, probabil, că în felul acesta ar avea o oarecare şansă să reuşească... căci aşa n-are niciuna.

Brodie îşi încleşta fălcile, arătându-şi dinţii galbeni, într-un rânjet de mânie.

— Vasăzică aşa stau lucrurile! exclamă el. Eram sigur de asta. Da, aveam dreptate! Se aşeză la masă, fără a da atenţie castronului cu supă fierbinte, pe care Mary i-l puse, tăcută, înainte şi, apropiindu-şi obrazul de cel al lui Nessie, mormăi: Mai spune o dată.

— Ce să spun, tată?

— Despre secătura de Grierson.

— Că n-are nicio şansă să ia bursa? întrebă timid. Văzând apoi că-i face plăcere, se puse la unison cu el şi strâmbă indignată din nas: Nu, vezi bine că nu! Nu are nicio umbră de şansă. Chiar dacă nu aş concura, sunt alţii tot atât de tari ca el. Dar n-o s-o ia, cât timp concurez şi eu.

— Tu eşti obstacolul din calea lui.

— Da, tată, desigur!

— Splendid, splendid! murmură, zgâindu-se la ea. Ah, îmi face bine să aud asta. Se opri. Ştii ce mi s-a întâmplat astăzi, când mă întorceam acasă ca orice cetăţean onorabil? Nările îi tremurau în timp ce-şi amintea; şi, ridicând glasul, exclamă: Da, mă întorceam acasă, liniştit şi paşnic, când porcul acela afurisit îmi iese înainte, Grierson, noul nostru primar, bătu-l-ar Dumnezeu! Cum de-au fost în stare să-l facă primar pe un individ ca ăsta, nu pot pricepe; se vede că s-a fofilat prin învârteli... e... e o ruşine pentru oraş! Şi pentru că a ajuns primar, crede, pesemne, că-şi poate permite orice, căci a avut

neruşinarea să mă acosteze ziua-n amiaza mare şi să-mi spună să nu te las să te prezinţi la concurs. Se uită la Nessie, aşteptându-se parcă s-o vadă explodând de indignare. Cum ea simţi că trebuie să răspundă într-un fel, spuse cu glas stins:

— E invidios, tată, asta-i tot!

— Crezi că nu i-am spus-o? strigă el. Şi încă cum! I-am arătat că l-ai întrecut totdeauna pe javra lui de băiat şi că ai să-l întreci iarăşi... şi iarăşi... şi iarăşi! Repeta cuvintele strigând cu exaltare. Ce îndrăzneală nemaipomenită pe omul ăsta să caute să pună mâna pe bursă pentru fiul lui, cerându-mi să te opresc până la anul! Şi când i-am trântit-o în obraz, a avut neruşinarea s-o întoarcă şi să mă ia cu binişorul, pomenindu-mi de situaţia lui înaltă, de faptul că reprezintă părerea oraşului, spunându-mi că a auzit că n-ai fi în stare să te prezinţi, că n-ai fi destul de tare, că vorbeşte în interesul tău, iar nu în al lui. Dar l-am pus la locul lui. Îşi încleştă pumnii aproape ca altădată şi exclamă: L-am bătut pe toată linia! I-am aruncat în cap cuvintele lui Lawrie! L-am pus cu botul pe labe de câte ori a deschis gura! Râse încântat; după o clipă însă, se întunecă la faţă şi mârâi: Dar are să mi-o plătească, asta şi tot ce mi-a spus. Mă întreb de ce nu l-am pocnit pe loc. Dar nu face nimic, tu şi cu mine o să-l facem să plătească în alt fel. Nu-i aşa, Nessie? O privi linguşitor. Ai să-l faci praf pe neisprăvitul lui de băiat, ce zici, Nessie? Şi atunci o să vedem ce mutră o să mai facă, grozavul de el! Ai s-o faci, nu-i aşa, fata mea?

— Da, tată, răspunse supusă. Am s-o fac pentru tine.

— Bine! Foarte bine! murmură el, frecându-şi mâinile osoase cu un entuziasm reţinut. Apoi, deodată, un gând ascuns îl făcu să se posomorască şi, apropiindu-şi din nou obrazul de al ei, exclamă: Ai face bine să reuşeşti! Îţi jur că ai face bine să-l întreci pe mucosul acela, căci de nu... am să te apuc de gâtul ăsta subţire şi am să te sugrum. Trebuie să câştigi premiul sau o să fie rău de tine!

— Am să-l câştig, tată! Am să-l câştig! scânci ea.

— Da, ai să-l câştigi, că dacă nu, ştiu eu ce am de făcut! strigă cu violenţă. Dă-ţi seama că în oraş e o conspiraţie împotriva mea! Toată lumea e contra mea. Mă urăsc pentru că sunt cine sunt. Sunt geloşi pe mine. Ştiu că le sunt superior, că dacă m-aş bucura de drepturile mele, mi-aş şterge cizmele murdare de mutrele îmfumurate ale tuturor. Dar puţin îmi pasă! strigă el, dând din cap într-un acces de furie dementă. Am să le arăt eu lor! Am să bag spaima în ei! Bursa Latta n-o să fie decât începutul. O palmă în obrazul onorabilului domn primar. Pe urmă de-abia o să ne punem serios pe lucru. În acest moment Mary, care se ţinuse deoparte, urmărind cu o expresie de vie nelinişte surescitarea tatălui ei şi purtarea lui Nessie, înaintă spre masă şi spuse pe un ton îmbietor:

— Nu vrei să mănânci supa, tată, până nu se răceşte? Mi-am dat atâta silinţă cu ea. Las-o şi pe Nessie să o mănânce pe-a ei. Trebuie să se hrănească bine ca să poată lucra atât.

Aceste cuvinte puseră brusc capăt exaltării lui. Expresia feţei i se schimbă şi exclamă cu mânie:

— De ce te amesteci? Nu poţi să ne laşi în pace? Când o să avem nevoie de sfatul tău, o să ţi-l cerem. Apucă lingura şi începu să-şi mănânce supa cu un aer morăcănos; după un răstimp, în care stătuse parcă cugetând asupra insolenţei ei de a se băga în vorbă, exclamă: Păstrează-ţi pentru tine observaţiile despre Nessie. Am s-o conduc aşa cum ştiu.

Masa continuă câtva timp în tăcere, dar pe când luau felul al doilea, o mâncare foarte simplă, Brodie se întoarse din nou spre mezina lui şi, privind-o dintr-o parte, reluă tonul împăciuitor folosit întotdeauna pentru acel gen de întrebări, care, prin continua lor repetare şi prin chipul în care erau rostite, aproape că-i provocau fetei o criză de nervi:

— Şi cum a mers treaba azi, Nessie?

— Destul de bine, tată.

— Mi-a lăudat cineva fetiţa? Hai, povesteşte. Cineva trebuie să fi spus vreo vorbă. Azi ai avut franceză, nu-i aşa?

Nessie îi răspunse maşinal, la întâmplare, oricum – doar ca să scape de nevoia enervantă de a formula replici noi şi mulţumitoare la întrebările sale prosteşti, dar insistente, de a potoli nesăţioasa lui poftă de dovezi tangibile ale isprăvilor ei şi ale admiraţiei pe care o stârnea la şcoală. Când, în sfârşit, îl satisfăcu, deşi, în ce o privea, nu ştia prea bine ce-i spusese, Brodie se lăsă pe spate şi, privind-o cu un ochi prietenos, ca pe un bun al lui, declară:

— Merge bine! Merge bine familia Brodie! Mă bucură laudele astea. În fond, nu lucrezi aşa de rău, fata mea! Dar trebuie să lucrezi şi mai bine. Din ce în ce mai bine. Trebuie să ajungi aşa de sigură că vei lua bursa, ca şi cum ea s-ar afla în farfuria din faţa ta. Doamne! Gândeşte-te numai: treizeci de guinee pe an, timp de trei ani, face nouăzeci de guinee, ori aproape o sută de lire de aur. Uite acolo, sub ochii tăi, ai o sută de lire de aur în farfurie, care aşteaptă să le ridici. N-ai nevoie să te târăşti după ele sau să te apleci, ajunge să le aduni. Dumnezeule! Dacă n-ai să-ţi întinzi mânuţele ca să le apuci, am să-ţi sucesc gâtul! Se uită la farfuria goală din faţa ei, văzând-o parcă îndesată vârf cu sovereigni, strălucind de splendoarea somptuoasă a unei grămezi de aur, încărcată cu o sumă care în situaţia lui modestă de acum îi părea enormă. E un premiu bogat, foarte bogat, murmură el, şi e ca şi al tău! Parcă văd ochii lacomi ai stârpiturii de Grierson ieşindu-i din cap la gândul că premiul ar putea să vină în casă la noi. Am să-l învăţ minte să mă mai acosteze pe strada principală a oraşului!

Un râs scurt şi domol, sunând a batjocură, îl scutură; se întoarse apoi spre Nessie şi, luându-şi iar acel ridicol aer ştrengăresc, ridică din sprâncene şi-i spuse pe un ton cu totul confidenţial:

— Mă întorc devreme astă-seară, Nessie! Şi o să ne

ridicăm de la masă de îndată ce o să isprăvim ceaiul, fără să pierdem un minut. Ne apucăm de lecţii înainte de a înghiţi ultima îmbucătură. Se uită şiret la ea şi adăugă: Tu poţi să lucrezi în salon, iar eu am să rămân aici pentru a veghea ca nimeni să nu te deranjeze. Linişte, linişte, iată ce-ţi trebuie şi am să am grijă să ţi-o asigur. Ai să ai o linişte de mormânt! Păru încântat de forţa acestei comparaţii şi repetă ultimele cuvinte cu un glas solemn şi sonor. Urmă apoi pe un ton mai sever: Nu te lăsa! Lucrează din răsputeri! Opinteşte-te! Fă bine tot ce faci! Adu-ţi aminte că te cheamă Brodie şi încleştează-ţi dinţii ca să izbândeşti!

Îndeplinindu-şi astfel, deocamdată, sarcina de a o îndemna şi având conştiinţa de a fi depus un nobil efort, îşi desprinse ochii de Nessie, lăsându-i să se oprească apăsător asupra celeilalte fiice a lui, ca pentru a-i interzice orice amestec.

— La ce te tot uiţi? întrebă după un moment. Nu ţi-am spus să te ţii deoparte când eu şi cu Nessie stăm de vorbă? Când om avea nevoie de tine, o să te chemăm. Când te-ai întors în casa asta, ţi-am spus să nu te ocupi de ea; ţine seama de acest lucru. Nu vreau să mi-o strici, aşa cum mototoala de maică-ta v-a stricat pe ceilalţi.

Mary era pe punctul să iasă din cameră, ştiind că acesta era mijlocul cel mai sigur de a pune capăt revărsării resentimentelor faţă de ea, când deodată clopoţelul de la uşa din faţă răsună puternic. Acest fapt neaşteptat o ţinti pe loc. Puţinii oameni care veneau, îndeosebi din partea furnizorilor din oraş, se prezentau la uşa din dos; dar ca cineva să sune în faţă, era un eveniment atât de rar, atât de neobişnuit acum, încât Brodie îşi ridică surprins privirea, şi-i strigă lui Mary, după un moment de ezitare:

— Du-te să vezi cine e!

Ea se îndreptă spre uşă, deschise şi văzu pe treptele din faţa intrării un comisionar care ţinea în mână un pachet de mărime mijlocie şi care o întrebă, ridicându-şi

şapca:

— Miss Mary Brodie?

Făcu semn că da, uitându-se cam speriată la pachetul care, de bună seamă, îi era destinat. După hârtia cafenie, subţire, ce-l învelea şi după frumoasa panglică roz cu care era legat, îşi dădu seama că nu era vorba de un pachet obişnuit, de articole de băcănie, grosolan ambalate, de la vreo prăvălie din oraş, nici de vreo comandă făcută de ea. Nu, era un model de pachet, pe care îl apropia imediat, în mintea ei, de altele tot atât de elegante, pe care le primise în chip misterios în cursul ultimei luni. Dar celelalte pachete sosiseră totdeauna la mijlocul dimineţii, la o oră anumită, când era singură acasă. Cuprinsă brusc de nelinişte, ea puse comisionarului această ciudată întrebare:

— Nu cumva ai întârziat?

El se legănă jenat pe picioare, ceea ce confirmă bănuiala ei.

— Am avut multe pachete de distribuit, spuse scuzându-se. Acesta a sosit de la Glasgow şi a trebuit să-l aştept.

Se bucură vădit văzând că ea acceptă pachetul fără a-l mustra şi se grăbi să plece fără să mai spună nimic. Mary rămase în urmă, adânc tulburată, ţinând în mână, ca o grea povară, mica cutie îngrijit ambalată. Primise regulat – în chip enigmatic, dar atât de sigur şi totdeauna la ora potrivită – aceste pachete cu bunătăţi, pe care fusese încântată, fără a-şi pune alte întrebări, să le treacă în taină lui Nessie. Era oare şi acesta unul din ele? Cu inima bătându-i în piept, ea închise încet uşa şi, în timp ce mintea i se frământa, se strecură în salon, ascunse pachetul sub canapea şi se întoarse în bucătărie, nădăjduind fără prea multă convingere că tatăl ei nu avea să-i pună vreo întrebare cu privire la cel ce sunase. Dar văzu imediat că această slabă speranţă era fără temei şi că el aştepta cu nerăbdare înapoierea ei, răsturnat în fotoliu şi fixând-o cu ochi mari, plini de curiozitate.

— Cine-a fost la uşă? Şi văzând că ea tăcea, stărui: Haide! De ce stai aşa tâmpită? Cine a fost?

— Un simplu comisionar, tată, răspunse, silindu-se să dea un ton indiferent glasului ei.

— Un comisionar! repetă el cu neîncredere. La uşa din faţă? Asta-i culmea! Unde o să mai ajungem? Un gând subit îl făcu să se înfurie şi mai tare. Nu înghit asemenea obrăznicie! strigă el. Cine l-a trimis? Spune, şi am să-l învăţ minte! Din partea cui a venit?

— Nu ştiu! îngăimă ea.

— Nu ştii?!

— Nu, răspunse şi, făcând toate eforturile spre a-l potoli, se grăbi să adauge: N-are importanţă, tată… n-o să se mai întâmple. Nu te agita.

Brodie se uită un moment bănuitor la ea, remarcând tulburarea pe care se silea s-o ascundă, dar care se citea totuşi limpede pe faţa ei atât de candidă.

— Arată-mi ce-a adus, spuse el în sfârşit, printre dinţi. Nu te-am văzut intrând cu nimic.

— E în salon, rosti cu voce stinsă, dând impresia că vrea să treacă în oficiu. Nu e decât un mic pachet… nimic ce te-ar putea interesa.

— Adu-l încoace, insistă el. Grăbeşte-te! Vreau să mă uit la pachetul ăsta misterios.

— Vai, tată, strigă ea, n-ai atâta încredere în mine?

— Adu-l, răcni Brodie, sau am să ştiu că, pe lângă celelalte, eşti şi mincinoasă!

Mary văzu că n-avea încotro; era obligată să asculte. Ieşi cu paşi şovăitori şi se întoarse cu pachetul în mână.

Brodie se holbă la el, surprins că pachetul exista într-adevăr, dar şi mai uimit de aspectul lui neobişnuit.

— Panglică roz, mormăi. Doamne, ce lux! Şi schimbându-şi brusc tonul, îi spuse rânjind: Vrei poate să mă faci să cred că făina noastră de ovăz ni se trimite împodobită cu asemenea farafastâcuri? Deschide imediat cutia asta! Vrea să văd ce e în ea.

Ea simţi că era inutil să mai protesteze, şi cum

descoperirea adevărului nu putea fi ocolită, luă, cu o linişte resemnată, un cuţit de pe masă, tăie panglica şi, după câteva secunde, scoase la iveală din vata ce-i învelea un mănunchi de ciorchini grei şi suculenţi de struguri negri. Brodie se zgâi neîncrezător la ei, pe când fiică-sa îi ţinea în mână. Erau struguri aleşi, care aveau în acea încăpere întunecoasă efectul unor flori exotice. Fiecare boabă era groasă, tare, de o rotunjime perfectă şi acoperită de o brumă albăstrie, delicată şi îmbietoare ca o ceaţă uşoară deasupra unui ţărm îndepărtat. Se legănau ispititor pe cozile lor groase şi suple, răspândind un parfum însorit, pline cu o carne moale, zemoasă, gata să se topească pe limbă cu un amestec subtil de arome dulci şi savuroase. Struguri negri în sezonul acesta! O trufanda costisitoare, un lux nemaipomenit!

— De unde vin? strigă el pe un ton poruncitor. Cine i-a trimis?

— Nu ştiu, tată, răspunse cu sinceritate, căci într-adevăr aceste delicatese misterioase nu fuseseră niciodată însoţite de vreo scrisoare. Ea bănuise numai în chip vag, dar cu un sentiment de fericire, că erau expediate de Renwick.

— Ba ştii, păcătoaso, urlă el, căci altminteri nu le-ai fi ascuns. Pe când o privea mânios şi uluit, îşi aminti de delegaţia aceea de bisericoase făţarnice care veniseră s-o viziteze pe soţia lui în timpul bolii ei, aducându-i dulceţuri şi fructe. Nu cumva or fi trimişi de vreuna din blestematele acelea de mironosiţe de la comunitate? Primim oare pomeni din oraş? Aşa rău am ajuns? Pesemne că le e milă de tine văzând mutra nenorocită pe care o faci tot timpul. Păcatele mele! În curând or să ne trimită broşurele şi supă. Smulse brutal ciorchinii de struguri din mâna ei şi-i privi cu dispreţ; în acelaşi timp însă, îşi dădu seama, oarecum, de costul acestor poame delicioase, înţelegând deodată că nicio frăţie religioasă, fie ea oricât de bigotă, nu putea să le fi trimis. Un rânjet i se ivi încet pe obraz, şi exclamă: Nu! Mi se pare că văd ce

se ascunde sub asta. Nu ştii cine i-a trimis, hai? E, cum se zice, un donator anonim. Ce naiba, ai căzut iarăşi atât de jos, târfa ce eşti, încât primeşti daruri de la craii tăi? Ptiu! Mi-e scârbă de tine! O fulgeră cu o uitătură dezgustată, ea însă îi răspunse cu o privire calmă şi fermă. Doar biata Nessie dădu semne de nelinişte şi consternare, pe care, din fericire, el nu le observă. Totuşi, n-ai să mănânci! strigă brutal. Nu, nici măcar o boabă! Poţi să te uiţi la ei oricât de lacom, dar n-ai să-i guşti! Uite ce fac din ei!

Şi rostind aceste cuvinte, aruncă strugurii pe jos, încât se izbiră pleoscăind de podea, şi-i zdrobi, plin de furie, cu ghetele lui butucănoase, împroşcând în toate direcţiile sucul lor bogat, prefacându-i într-o masă negricioasă, care făcu pe linoleumul cenuşiu nişte pete ca de sânge.

— Aşa! strigă el. Iată cum îi calc, ca la teasc! Asta-i calea mea amară, dar păşesc înainte pe ea. Ah, de ce nu-l am sub tălpile mele pe porcul care le-a trimis! L-aş trata la fel, oricine ar fi. Poftim! Măcar să ai ceva de curăţat... târâtură! Oleacă de frecat pe jos o să-ţi potolească furnicătura. Şi în timp ce vorbea, el împrăştia terciul, cu mici lovituri de picior, prin toate colţurile încăperii. Apucând-o apoi de umeri, îşi vâri obrazul într-al ei şi şuieră răguşit: Ştiu după ce umbli, curvuliţa mea nostimă, dar să nu te întreci cu gluma... ştii ce ţi s-a întâmplat data trecută. În cele din urmă, îi dădu un brânci, făcând-o să se izbească de perete, de unde, roşind de umilire, ea îl privi mai departe în tăcere.

Un moment după aceea, el se întoarse spre Nessie şi îi spuse cu o voce cu totul schimbată, blândă, duioasă, mângâietoare, contrastând intenţionat – spre a o jigni cu atât mai mult pe Mary – cu tonul pe care-l folosise faţă de aceasta:

— Hai, puicuţă, nu te sinchisi de cele ce ai văzut... şi nici de dânsa. Nici nu ai nevoie să mai vorbeşti cu ea, dacă n-ai poftă. Lucrurile astea nu te privesc şi, de altminteri, e timpul să pornim împreună la drum; dacă nu ne grăbim, ai să ajungi prea târziu la şcoală şi asta nu

trebuie să se întâmple.

O apucă pe Nessie de mână şi o scoase din cameră, cu gesturi demonstrative de tandreţe. Ea îl urmă timidă, dar în momentul când trecea în vestibul, îşi întoarse capul şi o privi scurt pe Mary, cu un aer speriat şi vinovat.

Când uşa din faţă se închise în urma lor, Mary oftă şi se depărtă de locul de lângă perete, unde Brodie o azvârlise, şi, deşi se uită cu mâhnire la resturile murdare şi împrăştiate ale strugurilor, de care Nessie nu avea să mai aibă parte, simţea, în ciuda propriei umiliri, o oarecare uşurare la gândul că sora ei nu avusese de suferit de pe urma nefericitului incident. Insultele pe care tatăl ei i le aruncase îi pricinuiau o durere aproape intolerabilă, iar atitudinea sa nedreaptă o făcea să-şi muşte buzele spre a reţine puhoiul fierbinte al lacrimilor ei de indignare. Deşi nu avea nicio dovadă afară de intuiţia ei, ştia că doctorul Renwick, cu bunătatea lui, îi trimisese strugurii şi, fireşte, şi celelalte cadouri; şi acum frumoasele sentimente de recunoştinţă pe care le nutrise pentru el, toate sacrificiile făcute de ea de dragul lui Nessie fuseseră înjosite, târâte în noroi prin felul grosolan în care tatăl ei le interpretase. O făcuse să simtă din nou poziţia ei în ochii lumii, îi amintise în chip dureros de pata ce-i marca numele şi pe care avea s-o poarte în acest oraş pentru tot restul vieţii ei.

Cu o uşoară înfiorare, se dezmorţi şi se apucă să strângă masa; şi după ce duse vasele în oficiu, începu încet să le spele şi să le şteargă. Pe când lucra, îşi abătu voit gândurile de la propria ei situaţie, găsind o oarecare consolare în a-şi spune că starea sănătăţii lui Nessie părea puţin mai bună, că în ciuda faptului că nesfârşitele ore de învăţătură forţată continuau ca şi până acum, avea mai multă poftă de mâncare, că obrajii ei supţi deveneau ceva mai plini. Nicio suferinţă nu i se părea prea greu de îndurat dacă putea să-şi ocrotească sora, s-o facă sănătoasă, s-o întărească. Era o adâncă mulţumire pentru ea că putuse să-i procure lui Nessie, din economiile ei –

modesta sumă ce o adusese cu ea la Levenford – o îmbrăcăminte mai bună; şi îi creştea inima gândindu-se cât de mult se schimbase în bine aspectul surorii ei faţă de starea prăpădită în care o găsise la întoarcere.

Când isprăvi cu spălatul şi ştersul vaselor, ea duse o găleată cu apă caldă în bucătărie, luă o cârpă, îngenunche şi începu să frece podeaua. În toiul acestei munci, îşi imagină deodată expresia pe care ar fi avut-o faţa lui Renwick dacă ar fi putut să vadă cu ce se ocupa ea în acel moment şi să constate rezultatul absurd al generozităţii lui. Totuşi, nu zâmbi la acest gând, ci oftă din nou, zicându-şi că va fi obligată să-l roage să renunţe la aceste amabile atenţii faţă de Nessie şi de ea. Îl văzuse de două ori după prima ei vizită, şi la fiecare din aceste ocazii simţise şi mai puternic cu câtă compătimire şi bunătate se interesa de Nessie. Începuse însă oarecum să dea înapoi de la aceste întâlniri, să se teamă de straniul sentiment ce o năpădea de câte ori simţea ochii lui negri căutând cu simpatie spre ai ei. Cuvintele insultătoare ale lui Brodie îi reveniră subit în minte şi, cu toată singurătatea ei, se înfioră, întrebându-se, nenorocită, care putea fi natura exactă a înclinaţiei ei către acest bărbat, care nu-i arătase niciodată altceva decât bunătate şi prietenie. Era poate o împrejurare fericită că Renwick avea să părăsească în curând oraşul şi că astfel starea ei sufletească, nedesluşită şi tulburătoare, va înceta.

Ciudat lucru însă: în timp ce chibzuia asupra acestei fericite împrejurări, faţa i se înnoră, iar când isprăvi cu spălatul pardoselii şi se aşeză la masă ca să cârpească unele lucruri ale lui Nessie, gândurile i se îndreptau tot către el. O sfătuise să facă din viaţa ei o galerie de tablouri, dar galeria ei nu cuprindea decât un singur tablou şi acela era portretul lui. Bucătăria, pe care o găsise atât de murdară şi de dezordonată la întoarcerea ei, era acum de o curăţenie fără cusur; toată casa era în aceeaşi stare ireproşabilă; cea mai mare parte a muncii ei din ziua aceea era terminată; şi, totuşi, în loc să ia o carte

sau să se distreze într-un fel oarecare, aşa cum îi recomandase el, nu era în stare decât să rămână aşezată şi să se gândească la dânsul. Era de necrezut!

E drept că posibilităţile ei de destindere nu erau prea variate, căci, cu toate că întoarcerea ei nu produsese nicio tulburare vizibilă în viaţa oraşului, ea evita totuşi să se arate în public şi luase în ultima vreme obiceiul de a nu ieşi decât la căderea nopţii. O singură dată făcuse o excepţie: atunci când mersese în pelerinaj la Darroch, ca să viziteze mormântul în care zăceau Denis şi copilul ei. Acelaşi tren o dusese până acolo, aceleaşi străzi răsunaseră de ecoul trist al paşilor ei, dar un alt nume stătea scris acum pe firma „Pivniţelor Lomond”, iar medicul pe care îl consultase cu prilejul acelei ultime şi nefericite vizite răspunsese chemării destinului său şi dispăruse şi el în necunoscut. Niciun acces de amară şi violentă durere nu o zguduise când îngenunchease în faţa mormântului situat pe versantul colinei de lângă Darroch, ci doar o duioasă melancolie, ce avea ca obiect mai ales pruncul ei, care zăcea atât de aproape de ea, dar atât de inacesibil. Ce ciudat, îşi spusese Mary, că trupul copilului, în care viaţa pulsase atât de puternic când era încă în pântecele ei, se găsea acum îngropat sub pământ, separat de ea pentru totdeauna. Ciudat, de asemenea, că ea, mama, nu văzuse niciodată acest copil şi nu avea să-l poată vedea niciodată. Zăcuse încă fără cunoştinţă în spital, când el murise de pe urma frigului şi a naşterii sale premature – fără ca ea să-l fi văzut.

Ridicându-se în picioare şi ieşind încet din cimitir, Mary încercase un sentiment de apăsare gândindu-se cât de nedreaptă fusese această moarte; simţea că pedeapsa suferită i se cuvenea şi o accepta, dar socotea că pruncul ei ar fi meritat, desigur, să aibă parte cât de cât de fericirea de a trăi. Când se urcase în tren ca să se înapoieze la Levenford, îşi dăduse seama că această vizită fusese ultima, că nu avea să se mai întoarcă niciodată la acest mormânt, iar când trenul ieşise pufăind

din gară, ea zărise parcă prin pâcla deprimării ei o palidă arătare – silueta lui Denis care îi făcea cu mâna un ultim semn bărbătesc, încurajator, de adio.

Acum, când şedea aplecată asupra cusăturii, cu ochii îngânduraţi, cugetul îi era plin nu de amintirea acelui rămas-bun, ci de apropierea altuia, mai puţin imaginar; şi, în adâncul gândurilor ei celor mai tainice, ea îşi mărturisi, în sfârşit, renunţând la încercările de a se înşela pe sine, că-i era greu să se deprindă cu ideea plecării doctorului Renwick din oraş. Îşi dădea seama ce prăpastie îi despărţea – peste care numai mila lui aruncase o punte. Ştia, de asemenea, că sentimentul ce o însufleţea nu îndrăznea să ajungă nici măcar la prietenie, ci aspira numai să-l simtă aproape de dânsa şi de aceea socotea că-i era îngăduit să deplângă plecarea lui. Levenfordul avea să fie atât de pustiu pentru ea!

Nu mai era în stare să coasă; ochii nu mai vedeau împunsăturile, acul refuza să se înfigă în ţesătura de bumbac: plângea gândindu-se la pierderea ce o suferea, împinsă, vai, de acel sentiment care nici nu cuteza să năzuiască la prietenie. În tulburarea ei, se sculă, plină de dispreţ pentru sine, frângându-şi mâinile, neştiind cum să învingă jalnica ei slăbiciune; şi simţind nevoia să respire un aer mai proaspăt decât acela din bucătărie, ieşi orbeşte în grădina din spatele casei, unde începu să umble în lung şi în lat, căutând să se calmeze. Pe când se plimba, regăsindu-şi, în sfârşit, în oarecare măsură liniştea, văzu deodată că pe liliacul care, după ştirea ei, nu înflorise niciodată, creştea acum o floare mare, înmugurită. Cu un interes din ce în ce mai viu, se apropie şi, trăgând delicat în jos ramura ce o purta, cuprinse cu degetele ciorchinele încă verde, îl mângâie şi observă cu surprindere, după nuanţa palidă a vârfului mugurilor nedeschişi, că era o floare albă. Încântător liliac alb! Nu bănuise niciodată că tufa din grădină era de liliac alb; şi iată că acum, ca o prevestire favorabilă pentru viitor, acest arbust melancolic îmbobocise şi avea să legene în

curând o floare albă şi înmiresmată, ca s-o însenineze pe Mary în cursul primăverii ce sosea. Nessie se va bucura la vederea ei, îşi spuse ea, şi dând drumul ramurii, se întoarse şi intră în casă într-o stare sufletească mai bună.

După-amiaza se scurse, amurgul se lăsă, ora ceaiului sosi şi trecu; ca totdeauna, Nessie se instală din nou cu cărţile ei în salon, Brodie se aşeză în bucătărie cu sticla lângă el. După ce spălă din nou vasele şi făcu ordine în casă, Mary se hotărî să-şi execute proiectul de a-l vizita pe doctorul Renwick ca să-i explice, cu întreaga delicateţe de care era capabilă, ce greu îi era să accepte cadourile pe care i le trimitea pentru Nessie. Îi era îngăduit să iasă; libertatea ei de mişcare nu era îngrădită seara prin nimic, atâta timp cât nu se amesteca în chip vizibil în mersul studiilor din salon. Îşi luă deci pălăria şi paltonul şi se strecură afară pe uşa de din dos, căci, potrivit dispoziţiilor recente ale tatălui ei, nu avea dreptul să folosească decât această cale inferioară de acces de câte ori intra sau ieşea din casă.

Noaptea era răcoroasă; aerul proaspăt îi mângâia obrazul, florile nevăzute şi înrourate îşi răspândeau mai puternic parfumul; şi învăluită de întuneric, Mary înainta cu paşi liberi şi repezi. Se simţea uşoară, gata să zboare şi nu căuta să cerceteze cauzele acestei stări sufleteşti. Semnele prevestitoare ale primăverii îi puneau sângele în mişcare, însufleţind-o, aşa cum o însufleţise vederea liliacului înmugurit, iar ţinta spre care se îndrepta o umplea, fără să-şi dea seama, de bucurie. Dar când se apropie de Wellhall Road, păru să recunoască vag motivul veseliei ei; treptat, paşii i se încetiniră şi se văzu pusă deodată în faţa unei întrebări. Ce drept avea ea să dea buzna peste un om ocupat, la care pacienţii îşi aşteptau rândul, şi care era, desigur, obosit după o zi de lucru? Şi afară de aceasta, dacă în adevăr el era acela ce trimisese strugurii, ce impertinenţă din partea ei să-i refuze! Simţi o împunsătură la gândul că demersul ei nu era decât un subterfugiu, un pretext inventat de mintea ei vicleană ca

să-l poată vedea; şi în timp ce ocările tatălui ei îi răsunau în urechi ca o condamnare, începu să simtă ce inutil era ca, acum, când starea lui Nessie părea să se îndrepte, să-l mai viziteze pe doctorul Renwick. Printr-o ciudată asociaţie de idei datorată anotimpului – sau poate senzaţiilor ei? – alunecă cu gândul în trecut, spre altă primăvară, şi îşi aminti că atunci când îl cunoscuse pe Denis, el fusese acela care o urmărise, care se ţinuse de ea cu ardoare; acum însă – şi roşi adânc de ruşine – ea era aceea care căuta să-şi impună prezenţa unui om de care nu era vrednică şi care nu simţea dorinţa s-o vadă.

Ajunsese acum în faţa casei lui şi se opri, cam deprimată, pe trotuarul de peste drum, contemplând-o, revăzând în imaginaţie aranjamentul plin de gust şi încântătorul tablou care-i atrăsese atenţia şi o fermecase. Nu! Nu va intra; avea doar să privească un moment casa, la adăpostul întunericului, să o umple cu prezenţa lui Renwick, aşa cum avea să revină şi în viitor – când el va fi părăsit definitiv oraşul – aici, în acelaşi punct, spre a-i evoca din nou imaginea în mijlocul acelui salon luxos.

Pe când stătea acolo, auzi trapul iute şi vioi al unui cal, văzu lucind în întuneric două felinare galbene; şi înainte ca ea să se poată depărta, cabrioleta doctorului ajunse valvârtej în faţa casei. Trăgându-se înapoi în umbra zidului, Mary observă toată forfota veselă din faţa porţii, auzi scurmatul calului, clinchetul hamurilor lui şi, în sfârşit, vocea fermă a lui Renwick – a cărui apropiere o cutremură – spunând vizitiului:

— Astă-seară nu mai ies, Dick; cel puţin sper să nu mai ies! Bună seara!

— Bună seara, domnule doctor. Sper că n-o să fiţi deranjat, îl auzi ea răspunzând pe vizitiu, care, suindu-se pe capră, porni spre grajdul de lângă casă.

Căutând să răzbată cu ochii prin întuneric, ea urmări până la intrare contururile nedesluşite ale lui Renwick, apoi, când uşa fu deschisă brusc şi silueta lui se profilă pe interiorul viu luminat, ea îl văzu limpede. Timp de o clipă,

el se întoarse şi privi în noapte, uitându-se drept înspre ea. Deşi ştia bine că el n-o poate vedea, se cutremură totuşi, ca şi cum ar fi descoperit-o şi avea să iasă din nou ca s-o întrebe despre rostul prezenţei ei iscoditoare, la această oră. El însă nu se mişcă. După o ultimă aruncătură de ochi spre bezna de afară, doctorul intră în casă şi închise uşa, lăsând în urma lui întunericul de nepătruns.

Rămase nemişcată câteva secunde, copleşită de gânduri, apoi porni încet spre casă, furişându-se, uşor adusă de spate, în lungul străzilor, apăsată parcă de sentimentul zguduitor al nemerniciei ei. Îşi dădea seama că ea, Mary Brodie, cea ostracizată, cea dezonorată, mama unui copil mort şi fără nume, iubea din nou, dar fără a fi iubită.

8

După-amiezele de duminică îi mai permiteau încă lui Brodie să-şi acorde luxul unei sieste, căci deşi se scula târziu şi nu-şi lua masa de prânz înainte de ora două, se lăsa greu de obiceiurile lui, astfel că orele moarte de la trei la cinci îl găseau totdeauna întins în cămaşă şi pantaloni, pe sofa. Nu mai era însă sofaua din salon, ci canapeaua din bucătărie; cealaltă încăpere rămânea rezervată studiilor lui Nessie, urmărite în această zi de odihnă cu aceeaşi asiduitate ca în zilele de lucru. Brodie considera că adusese un sacrificiu vecin cu eroismul, sugerând şi traducând în fapt acest transfer al siestei lui pe o mobilă mai puţin demnă de el.

În duminica aceea, soarele fierbinte de iulie îl toropise; şi după ce o văzuse pe fiica lui mai mică apucându-se de lucru şi o stimulase mai insistent decât oricând, având în vedere că ziua cea mare a examenului bătea la uşă – căci era fixată pentru săptămâna următoare se întinse pe canapea, cu aerul unui om care nu vrea să fie deranjat şi

se lăsă adormit de bâzâitul unei muşte de lângă fereastră.

Era, după cum tocmai îi băgase în cap lui Nessie, etapa finală a cursei; şi în timp ce sforăia, împăcat cu gândul că îşi adusese contribuţia în vederea obţinerii succesului renunţând la folosirea salonului, ea se puse cu oarecare înfrigurare să repete, pentru ultima oară, cartea a treia a elementelor lui Euclid. Faţa îi era îmbujorată de căldura ce domnea în salon şi un zbârnâit de insecte, asemănător aceluia care-l adormise în chip atât de plăcut pe Brodie, o agasa şi o împiedica să se concentreze. Nu fusese niciodată prea stăpână pe geometrie, iar acum, când nu o mai despărţeau decât câteva zile de examen, lacunele ei în acest domeniu o neliniştiseră şi o determinaseră să mai parcurgă o dată, la repezeală, toată cartea a treia. Îşi încreţea fruntea şi mişca din buze, începând să-şi bage iar în cap teorema a opta, dar, în ciuda eforturilor ei, cuvintele de pe pagină îi jucau în faţa ochilor, schemele se estompau şi liniile se suceau luând forme fantastice, care aproape că semănau cu figurile excentrice care populaseră în vremea din urmă visele ei confuze şi o torturaseră noaptea în somn. „Bisectoarea unghiului drept are drept coeficient”... Nu, nu, ce aiura ea?... Era pur şi simplu absurd! Trebuia să adâncească mai serios materia, altminteri bursa Latta avea să-i scape din buzunar, unde stătea atât de sigur, şi s-o şteargă ca un şoricel alb, rozând în grabă toate aceste frumoase monede de aur, de parc-ar fi de brânză. Ce cald era! Şi cât o mai durea capul! La engleză era tare, la latină perfectă, la franceză foarte bună, la algebră excelentă... da, era o fată deşteaptă, toată lumea spunea asta, iar examinatorii la concursul pentru bursă aveau să-şi dea seama şi ei, din clipa când o vor vedea. De câte ori se îndreptase, mândră şi încrezătoare, spre şcoală în zilele de examen, avusese totdeauna – conştientă cum era de superioritatea ei – sentimentul că oamenii şopteau între ei: „Asta e Nessie Brodie! E cea mai bună elevă a

Academiei; o să iasă prima, aşa cum mă vezi şi te văd”. Poate că profesorii de la Universitate îşi vor spune la ureche acelaşi lucru; în orice caz, aveau s-o facă după ce vor citi probele ei scrise. Erau datori s-o facă! Altminteri vor avea de dat socoteală tatălui ei. Într-adevăr, dacă nu vor recunoaşte cine era ea şi nu o vor clasa pe locul întâi, el le va ciocni între ele capetele ca nişte nuci de cocos. Nuci de cocos... Matt îi promisese să-i trimită câteva, atunci când plecase în India; îşi dorise şi o maimuţă, şi un papagal, el însă uitase de aceste făgăduieli, iar acum, când părăsise casa definitiv, împreună cu femeia aceea îngrozitoare, nu-şi va aduce, desigur, aminte niciodată de o fetişcană neînsemnată ca Nessie Brodie. S-o fi căsătorit cu Nancy? N-avea idee; dar Nancy era o femeie rea, chiar dacă Matt îi pusese o verighetă pe deget, nu ca Mary, care era atât de bună şi de drăguţă cu ea. Dar Mary nu era măritată, cu toate că avusese, nu se ştie cum, un copil care murise şi de care nimeni nu pomenea niciodată. Nici Mary nu vorbea de el, dar avea veşnic un aer trist, ca şi cum ceva ar apăsa-o pe inimă, ceva de care nu putea să uite. Mary se îngrijea totdeauna de ea, îi dădea lapte şi ouă, o dezmierda, o sfătuia să nu se obosească prea mult cu învăţatul. Dorea şi ea s-o vadă câştigând premiul Latta, dar într-un chip rezonabil şi doar spre a evita ca tată-său s-o brutalizeze. Sora ei dragă ar plânge dacă Nessie nu ar lua bursa, dar nu trebuie să plângă. Dacă nu va reuşi la concurs, ar fi o idee minunată să nu-i spună nimic lui Mary, să lase anii să treacă şi să nu-i pomenească niciodată nimic. Dar ce-i trecea prin gând? Nu putea fi vorba de un eşec. Dacă nu se va clasa pe primul loc, la distanţă de ceilalţi – „în fruntea clasei”, cum spusese totdeauna tatăl ei – va avea de suportat consecinţele. „Am să-ţi sucesc gâtul ăsta subţire, dacă laşi pe altul să ţi-o ia înainte... după ce m-am chinuit atât ca să te pregătesc” – cu asta îi împuia tot timpul urechile printre accesele sale de alintări şi măguleli. Avea mâini mari!

„Bisectoarea unghiului drept”… zău, era culmea absurdităţii să fie obligată să se ocupe de asta pe o vreme atât de caldă şi tocmai duminica, când putea să fie la şcoala de catehizare, în rochia ei albă cu cordonul roz, pe care i-o făcuse Mama. Dar aceea era, desigur, uzată, sau îi rămăsese prea mică; devenea măricică acum… Mamei totuşi îi făcuse totdeauna plăcere s-o vadă plecând la şcoala de catehizare, cu mănuşi *glacé* şi spălată pe faţă. Acum însă nu era acolo, ci lucra din greu aici, lucra fără încetare. „Da, tată, mă ţin de treabă. Şi fac bine tot ce fac.” Mama se bucura când ea îl mulţumea pe tata, dar Mama murise. Ea n-avea mamă, şi Mary n-avea copilaş! Mama şi copilaşul lui Mary şedeau împreună pe un nor şi îi făceau semn cu mâna, cântând: „Nessie Brodie va lua premiul Latta”. Simţea dorinţa de a cânta în cor cu ei, cât o ţinea glasul, dar un nod i se aşeza în gât, împiedicând-o. În ultima vreme nu mai fusese atât de sigură de ea. Nu! Era un lucru mare ca o fată, şi o Brodie pe deasupra, să ia bursa Latta. Un lucru mare, dar şi greu! Fusese sigură la început că o va lua, atât de sigură, încât la un moment dat, mormanul de guinee de aur stătuse parcă îngrămădit pe farfuria ei, oferindu-se vederii şi admiraţiei oricui. Acum însă o îngrozitoare îndoială i se furişa în minte: va putea ea să reuşească? Nimeni nu ştia despre această îndoială – asta era o consolare – şi nimeni nu va afla vreodată despre ea. „Da, tată, fac progrese admirabile… totul merge de minune. Acest Grierson nu are nicio şansă. Eu sunt piatra de care o să se poticnească. Bursa e ca şi a mea.” Tatei îi plăcea să audă acest lucru: îşi freca mâinile şi-i zâmbea cu un aer aprobator – şi era atât de plăcut pentru ea să simtă că-l mulţumea! Şi va ascunde totul cu atâta grijă şi dibăcie, încât nu va observa niciodată că nu era sigură de ea. Ştia să aranjeze lucrurile, deşteaptă cum era. Pătrunsese acum în propria ei minte, circula pe cărările creierului ei, admirându-se, felicitându-se, văzându-şi încântată gândurile gonind uşoare prin faţa ei ca nişte

unde sclipitoare de lumină.

Deodată tresări, ochii ei încetară să privească în gol, expresia de calm şi impasibilitate îi pieri din obraz; şi, frecându-se cu mâna pe frunte, se uită la ceas şi murmură buimăcită: „Vai de mine! La ce m-oi fi gândit? Am adormit sau ce... A trecut o oră întreagă şi nu pot să-mi aduc aminte de nimic”. Clătină din cap, plictisită de slăbiciunea ei, de faptul că pierduse acest timp preţios şi era gata să se apuce din nou de „Elementele” lui Euclid, când uşa se deschise încet şi sora ei intră în salon.

— Uite un pahar cu lapte, draga mea, şopti Mary apropiindu-se în vârful picioarelor de masă. Tata doarme, aşa că am socotit că pot să ţi-l aduc. E cât se poate de rece. Am ţinut cana un ceas sub robinet.

Nessie luă paharul din mâna surorii ei şi începu să soarbă din el cu un aer absent.

— E grozav de rece! răspunse ea după un moment. E bun ca o îngheţată pe căldura asta. Ai mai pomenit vreodată un aşa zăduf?

Mary îşi aplică uşor palma pe obrazul lui Nessie.

— Eşti fierbinte! murmură ea. N-ai vrea să faci o pauză de o jumătate de oră şi să iei puţin aer cu mine?

— Îţi dai seama ce aş păţi dacă s-ar deştepta tocmai atunci şi ar vedea că am ieşit? zise Nessie cu o privire speriată. Iar ţie ţi-ar merge şi mai rău! Nu! Rămân unde sunt. Laptele ăsta mă răcoreşte de minune. Şi unde mai pui că trebuie să repet toată cartea asta până vineri.

— Cum stai cu durerea de cap? întrebă Mary, după ce o observă câteva clipe cu îngrijorare pe soră-sa.

— Tot aşa. Nici nu o mai simt ca o durere de cap. E mai degrabă o amorţeală.

— Vrei să-ţi mai fac o compresă cu apă rece şi oţet?

— Nu te obosi, Mary! Cred că nu ajută prea mult. Am să mă simt mai bine sâmbăta viitoare, când voi scăpa de examen. E singurul lucru care mă va vindeca.

— Doreşti poate altceva?

— Nu, Mary, n-am poftă de nimic, dar eşti prea

drăguţă. Ai fost minunată cu mine şi ai avut tu însăţi atâtea de îndurat! Dar fără tine n-aş fi putut să rezist.

— N-am făcut nimic, răspunse Mary cu tristeţe. Aş fi dorit să fac mult mai mult. Aş fi vrut să te opresc să concurezi pentru bursă, dar a fost imposibil! Voiam să nu te prezinţi.

— Nu spune asta! exclamă Nessie repede. Ştii bine că trebuie să mă prezint. De şase luni nu mă gândesc decât la asta şi mi s-ar rupe inima dac-ar fi să renunţ acum. Trebuie să trec examenul!

— Vrei într-adevăr să continui? întrebă Mary cu îndoială.

— Gândeşte-te cât am lucrat, răspunse Nessie cu oarecare emoţie, gândeşte-te cum am fost zorită să mă ţin de treabă. Să mă împac acum cu gândul că toate au fost degeaba? Sper că nu. Sunt atât de ahtiată eu însămi acum, încât n-aş putea să dau înapoi, chiar de-aş încerca. Simt parcă ceva care mă ţine în gheare şi mă trage înainte.

Mary observă ardoarea şi agitaţia din ochii surorii ei şi, încercând s-o liniştească, murmură:

— În orice caz, nu mai e mult şi ai să scapi. Nu te mai frământa atât, Nessie. Las-o mai încet o zi sau două.

— Cum poţi să vorbeşti aşa? exclamă Nessie iritată. Ştii că mai am toată materia asta de recitit... e foarte importantă. Cartea asta a treia nu mi-a intrat încă bine în cap. Trebuie s-o bag... s-o bat ca un cui, ca să stea acolo şi să nu mai iasă niciodată. Ar putea să-mi cadă o întrebare tocmai din partea asta, care zici s-o las.

— Sst, Nessie! Nu te enerva! o imploră Mary.

— Cum să nu mă enervez? strigă cealaltă, furioasă. Stau aici şi-mi storc mintea tocind şi tu crezi că e de-ajuns să mă duc la Universitate şi să solicit bursa, ca să mă întorc cu premiul în mână ca o acadea! Nu-i chiar aşa de simplu, crede-mă!

— Haide, haide, Nessie! Linişteşte-te, fetiţo! o calmă Mary. Nu te ambala. Nici nu mi-a trecut prin gând să spun

una ca asta.

— Ba da! ripostă Nessie agitată. Toată lumea crede aşa. Îşi închipuie că e atât de uşor pentru mine, pentru că sunt atât de deşteaptă. Nimeni nu ştie cât a trebuit să muncesc şi să mă chinuiesc. Aproape că m-a scos din minţi.

— Eu însă ştiu, draga mea, răspunse Mary blând, mângâind-o pe frunte. Ştiu toate astea şi mai ştiu cum ai fost zorită tot timpul. Dar nu-ţi mai face griji, începi să oboseşti şi să pierzi curajul. Ai avut atâta încredere în tine până acum! Nu face nimic dacă nu câştigi nenorocita aia de bursă. Ce importanţă are?

Nessie însă era atât de surescitată, încât nicio atitudine pe care sora ei ar fi adoptat-o n-ar fi mulţumit-o; şi izbucni în plâns.

— Ce importanţă are? hohoti ea isteric. Asta-i bună! Cum să n-aibă importanţă pentru mine, care mi-am pus tot sufletul ca s-o iau? Şi să zici că e „nenorocită” o bursă care o să-mi aducă o sută de guinee de aur bătute pe muchie... e de-ajuns ca să descurajeze pe oricine. Nu ştii oare ce-o să-mi facă tata dacă nu reuşesc? O să mă omoare!

— N-are să facă asta, răspunse Mary cu fermitate. Sunt aici acum ca să te apăr. N-ai de ce să te temi. Am să fiu lângă tine când ai să afli rezultatul şi dac-o încerca să te atingă măcar cu un deget, cu atât mai rău pentru el!

— Dar ce poţi tu să faci? strigă Nessie. Vorbeşti ca şi cum ai prefera să ţii piept tatei decât să mă vezi câştigând premiul.

Mary nu răspunse nimic acestor vorbe ingrate, ci căută s-o liniştească pe Nessie, mângâind-o blând cu mâna, până ce ea încetă să plângă şi, ştergându-şi ochii, spuse cu o linişte subită:

— Nu ştiu unde vrem să ajungem învârtindu-ne pe loc. Am vorbit prostii. Bineînţeles că am să iau bursa; asta-i tot!

— Aşa e, draga mea, răspunse Mary, fericită că o vedea

mai calmă. Ştiu că ai s-o iei. Ai avansat bine astăzi?

— Admirabil, replică Nessie pe un ton forţat, care contrasta ciudat cu acel cuvânt. Ca fulgerul. Nu înţeleg, de aceea, ce m-a apucat. N-ai să te gândeşti la ce am spus, nu-i aşa, Mary? continuă ea pe un ton persuasiv. Să nu spui nicio vorbă nimănui! N-aş vrea ca tata să afle că am fost atât de stupidă. Sunt tot atât de sigură că am să iau această bursă, cum sunt sigură că termin laptele ăsta. Şi goli paharul dintr-o înghiţitură.

— Ştii perfect că n-am să povestesc nimic, răspunse Mary, uitându-se nedumerită la sora ei, neputând să-şi explice prea bine această bruscă schimbare în comportarea şi dispoziţia ei. Credea Nessie într-adevăr că va reuşi sau luase această atitudine ca să acopere o teamă, mai adâncă şi mai ascunsă, de un insucces? Gândindu-se cu îngrijorare la viitorul imediat ce o aştepta pe sora ei, Mary spuse încet: Ai să-mi comunici negreşit rezultatul înainte ca tata să-l afle, nu-i aşa, Nessie? Spune-mi-l de îndată ce va fi anunţat.

— Fireşte că am s-o fac, răspunse cealaltă pe acelaşi ton, întorcându-şi ochii de la sora ei şi uitându-se oblic pe fereastră. N-o să ni-l comunice decât la două săptămâni după examen.

— Eşti sigură? insistă Mary. Promite-mi că vom deschide plicul împreună.

— Da, da! spuse Nessie enervată. Ţi-am promis asta demult. Din partea mea, poţi să-l deschizi şi singură. Ţi-am dat cuvântul meu şi am să-l ţin. Ai face mai bine să mă laşi să-mi văd de treabă, decât să-mi repeţi mereu acelaşi lucru.

Mary o scrută din nou cu oarecare nelinişte pe sora ei, dându-şi seama cât de puţin se potrivea acest aer de arogantă siguranţă cu firea ei ingenuă, blândă şi afectuoasă; dar deşi se simţea tulburată, socoti că această atitudine nu putea fi decât rezultatul unei enervări, fireşti în preajma examenului, şi îi spuse cu bunătate:

— Ei bine, atunci plec, draga mea! Dar te rog, nu te obosi prea mult. Sunt îngrijorată pentru tine. Luând apoi paharul gol şi îndreptându-se spre uşă, adăugă ademenitor: N-ai vrea totuşi să iei puţin aer? Mă duc să-mi fac plimbarea.

— Nu, strigă Nessie, clătinând vehement din cap. N-am să mă surmenez. Am să lucrez cu spor şi am să mă simt bine, ca peştele în apă. Îi zâmbi lui Mary cu o ciudată mulţumire de sine – ea, care cu un moment înainte vărsase lacrimi atât de amare şi a cărei atitudine statornică faţă de sora ei arăta o totală supunere. Du-te şi fă-ţi plimbarea, adăugă ea. Am nevoie să fiu singură ca să pot reflecta în linişte.

— Asupra lui Euclid? întrebă Mary cu îndoială din uşă.

— Da, asupra lui Euclid, strigă Nessie, râzând scurt. Şterge-o şi nu-mi bate capul!

Mary închise uşa salonului şi cum bucătăria, rezervată somnului sacrosant al lui Brodie, era închisă pentru ea, urcă încet în camera ei, ţinând încă în mână paharul care conţinuse laptele pentru Nessie. Contempla acest pahar gol, căutând să se consoleze amintindu-şi de toate îngrijirile pe care le dăduse în vremea din urmă surorii ei, de hrana suplimentară pe care o obţinuse pentru ea şi pe care o convinsese s-o consume; dar în ciuda acestor reflecţii liniştitoare, suspină, neputând să alunge din mintea ei impresia lăsată de explozia bruscă de acum câteva momente şi în care credea să descopere încă o dovadă a acelui dezechilibru care, de la întoarcerea ei, o neliniştise la Nessie. În timp ce-şi punea pălăria şi mănuşile spre a-şi face plimbarea obişnuită, ea îşi promise s-o supravegheze mai de aproape şi cu mai mare grijă pe soră-sa în timpul supremului efort pe care avea să-l facă în cursul săptămânii următoare.

Afară, aerul era cald şi tihnit, iar strada pustie şi cufundată în acea linişte care o determina pe Mary să-şi facă totdeauna după-amiaza plimbarea din zilele de duminică, mai degrabă decât seara, când aceeaşi stradă

era invadată de tinere perechi ieşite la aer. La această oră, se simţea mai sigură şi pentru că ştia că Brodie îşi făcea siesta şi că, în consecinţă, Nessie era pentru o oră sau două apărată de controlul lui autoritar. Această certitudine îi dădea o senzaţie de libertate, pe care o avea rareori acum. Merse până la capătul străzii şi se hotărî de astă dată să apuce la stânga, pe drumul ce ducea drept spre colinele îndepărtate de la Winton, care, prin pâcla alburie ce le învăluia, păreau şi mai pierdute în zare. Această pâclă se împânzea şi peste şosea, ridicându-se ca un miraj în aerul ce vibra uşor, dându-i lui Mary iluzia că, la o oarecare distanţă în faţa ei, băltoace răzleţe de apă ar acoperi cărarea pe care umbla. Dar nu exista nici urmă de umezeală, totul era uscat şi învăluit de praf, care îi acoperi curând ghetele cu o pulbere albă, diafană, şi se învârtejea în nouraşi în jurul fustei ei, la fiecare pas ce-l făcea. Era o zi încântătoare; pământul era scăldat de căldură, dar nu era o oră potrivită pentru plimbare, şi curând mica buclă rebelă, care sfida totdeauna severitatea periei de cap a lui Mary, atârna umedă şi pleoştită peste fruntea ei albă; deodată se simţi obosită şi încetini paşii, împreună cu oboseala, îi reveni în minte atitudinea ciudată pe care Nessie o avusese faţă de ea la începutul după-amiezei, căldura i se păru brusc înăbuşitoare şi era gata să apuce înapoi spre casă, când, deodată, observă un docar apropiindu-se repede pe şosea din direcţie opusă. Văzu imediat ce vehicul era şi cine îl conducea; cuprinsă de zăpăceală, dădu să se întoarcă şi să se retragă, se opri, stătu un moment nehotărâtă, uitându-se într-o parte şi într-alta, ca şi cum ar fi căutat un ascunziş, apoi, dându-şi seama, probabil, că orice încercare de a fugi era zadarnică, îşi lăsă capul în jos şi îşi continuă repede drumul. Pe când înainta, făcea toate eforturile posibile să pară liniştită, sperând să poată trece neobservată; cu emoţie sporită, deşi îşi ţinea ochii în pământ, ea auzi zgomotul roţilor domolindu-se treptat şi amuţind cu totul în dreptul ei, iar vocea lui Renwick

rostind:

— Bună ziua, miss Brodie.

Simţi că-i era cu neputinţă să-şi ridice ochii fără să-şi trădeze tumultul sentimentelor şi, constatând cu tristeţe că pentru el ea devenise acum „Miss Brodie”, în loc de „Miss Mary” sau chiar „Mary”, îngăimă un răspuns la salutul lui.

— Ce zi minunată! exclamă el vesel. O adevărată splendoare; dar e prea cald ca să mergi pe jos. A umbla azi pe jos trebuie să-ţi dea senzaţia că străbaţi deşertul Saharei.

Observase el oare, se întreba ea, faţa ei înfierbântată, ghetele prăfuite, care o făceau, desigur, să arate ca o vagaboandă zdrenţăroasă şi suspectă?

— Ar trebui să spun din politeţe, urmă el, că această întâlnire este o fericită întâmplare, dar n-ar fi tocmai exact. Dacă am venit azi cu trăsura aici, e pentru că ştiam că ai obiceiul să faci duminica această plimbare. Doream să aflu cum îi merge lui Nessie.

Ce minunate ar fi fost cuvintele lui fără această ultimă explicaţie! Dar stând aşa prosteşte, cu capul aplecat, ea începu să-şi dea seama că era datoare să răspundă ceva, dacă nu voia ca el s-o considere stupidă sau lipsită de maniere, sau şi una şi alta. Cu mare greutate, îşi ridică deci ochii spre el, remarcând imediat, în ciuda stingherelii ei, ce clar se desenau pe fundalul cerului liniile ferme ale feţei sale brune, pline de aprindere, şi spuse cu o voce moale, ştearsă:

— N-am putut să vă vorbesc despre Nessie. E mult de când nu v-am văzut.

— Mult prea mult! strigă el. Dar aşa ai vrut dumneata. E aproape o lună. Credeam c-ai fugit din nou din Levenford, fără să-ţi iei rămas-bun de la mine.

— Rămân definitiv aici, răspunse încet. Dumneavoastră sunteţi acela care îşi va lua în curând rămas-bun de la acest oraş.

— Da, răspunse el, întunecându-se uşor la faţă. N-au

rămas decât două săptămâni. Ce repede trece vremea... ca vântul! Oftă. E ciudat, dar cu cât ziua plecării mele se apropie, cu atât îmi scade interesul pentru acest proiect. Mă bucuram la început la ideea că voi pleca, dar acest burg bătrân m-a prins parcă în ghearele lui.

— Aveţi, probabil, atât de mulţi prieteni acum...

— Asta e! Am prieteni aici!

Se juca nepăsător cu biciul, privind pierdut spre urechile mobile ale calului, apoi se uită serios la ea şi spuse:

— Ai avea timp să faci un tur în trăsură cu mine, miss Brodie? Poate că n-am să te mai văd şi aş vrea să-ţi vorbesc despre unele chestiuni. Vino, te rog, dacă nu te plictiseşte!

Fireşte că nu o plictisea, şi, ştiind că tatăl ei avea să doarmă până la ora cinci, gândea că niciun moment mai prielnic n-ar fi putut găsi; totuşi, şovăi şi spuse:

— Nu sunt... nu sunt îmbrăcată pentru o plimbare cu trăsura şi trebuie să fiu acasă la ora cinci, şi...

— Şi în cazul acesta vii cu mine, răspunse el zâmbind, şi-i întinse mâna. Avem mai mult de un ceas şi jumătate la dispoziţia noastră; cât despre rochia dumitale, e prea frumoasă pentru hodoroaga asta a mea.

Înainte de a-şi da bine seama, se trezi în trăsurică, aşezată strâns lângă el pe perna roşie de catifea; el întinse peste genunchii ei cuvertura subţire, atinse scurt calul cu biciul şi iat-o pornind cu el într-o legănare uşoară şi încântătoare. Briza provocată de înaintarea lor prin aerul liniştit îi mângâia obrazul, cerul îşi pierdea dogoarea agresivă, devenind prietenos şi paşnic, praful nu mai însemna decât o pulbere moale ce uşura trapul întins al calului şi, după plictiseala drumului obositor pe care-l făcuse, Mary era fericită să poată şedea în tăcere şi să privească peisajul luminos alunecând blând pe lângă ea. Dar deşi era prea intimidată de vecinătatea lui Renwick spre a se uita la el, observa cu coada ochiului pielea suplă a mănuşilor lui cusute de mână, hamaşamentul bătut cu

argint, cuvertura cu monogramă, echipamentul elegant al vehiculului, pe care el îl calificase drep „hodoroagă”, şi fu iarăşi izbită, ca şi în casa lui, de deosebirea ce exista între viaţa lui şi a ei. Oricare fuseseră poate greutăţile pe care el le cunoscuse la început, felul lui de trai nu-i mai impunea acum să cântărească fiecare ban înainte de a-l cheltui, să-şi poarte hainele până ce se destrămau, să renunţe la orice plăcere care ieşea din cadrul celei mai stricte economii. Înăbuşi însă acest sentiment de inferioritate, îşi alungă din minte gândurile triste despre viitorul ei şi, hotărâtă să nu strice această oră unică de lux necunoscut pentru ea, se lăsă pradă bucuriei atât de rare de a se amuza.

Renwick, de partea lui, îi observa profilul fin, rumeneala uşoară din obrazul ei suav, vioiciunea ei neobişnuită, cu o stranie mulţumire, cu o plăcere mai vie chiar decât aceea cu care dânsa contempla peisajul. O bruscă poftă irezistibilă de a o sili să-şi întoarcă faţa spre el ca s-o poată privi în ochi îl făcu să rupă tăcerea:

— Nu-ţi pare rău c-ai venit?

Totuşi Mary nu se uită la el, cu toate că buzele ei schiţară un uşor şurâs când îi răspunse:

— Mă bucur că am venit. Totul e atât de minunat pentru mine! Nu sunt deprinsă cu asemenea plimbări şi voi rămâne cu o frumoasă amintire.

— Mai avem timp să ajungem până la marginea lacului, răspunse el prietenos, şi dacă Tim întinde pasul, putem lua şi ceaiul acolo.

Era încântat de perspectiva ce i-o deschidea propunerea lui şi, uitându-se la crupa îngrijit ţesălată a lui Tim, speră că el avea să alerge destul de iute pentru ca ei să poată lua un ceai, dar fără a goni atât de repede, încât s-o aducă înapoi acasă la timp.

— Tim, spuse ea degajat, ce nume bun pentru un cal!

— Dar şi calul e bun, răspunse Renwick, strigând apoi cu glas mai tare: Nu-i aşa, Timmy?

La aceste cuvinte, Tim ciuli urechile şi, ca şi când le-ar

fi preţuit, îşi grăbi puţin trapul lui măsurat.

— Vezi? continuă Renwick, observând cu mulţumire zâmbetul lui Mary. Ştie că vorbesc despre el şi încearcă să nu roşească, mizerabilul ipocrit. La Edinburgh are să fie mai leneş ca oricând; prea mult ovăz şi prea puţină mişcare!

— Îl luaţi aşadar cu dumneavoastră? întrebă ea.

— Da. Nu m-aş îndura să-l vând pe Timmy. Aşa sunt eu. Se opri un moment, urmând apoi îngândurat: E o trăsătură ridicolă a caracterului meu, dar când îndrăgesc un lucru, nu mă pot despărţi de el: tablouri, cărţi, un cal, e totdeauna la fel. Când un lucru mi-e drag, ţin într-adevăr la el. Sunt încăpăţânat. Nu cunosc alt criteriu de apreciere decât judecata mea. Un critic ar putea să-mi spună de zece ori că un anumit tablou e bun, dar dacă nu-mi place, nu vreau să-l am. Iau un tablou dacă îmi place, iar pe urmă, după ce m-am ataşat de el, n-aş putea suporta să renunţ la el.

— Aveţi unul minunat în salonul dumneavoastră, zise Mary, uitându-se drept înainte.

— Da, răspunse el cu autoritate, e un lucru frumos; îmi pare bine că ţi-a plăcut. E un adevărat însoţitor pentru mine. L-am cumpărat la Institut. Adăugă apoi maliţios: Nu e totuşi numai pe gustul meu… criticii l-au lăudat şi ei.

Amintirea tabloului îi rechemă în minte lui Mary scopul primei vizite făcute lui Renwick şi, anticipând întrebarea cu privire la Nessie, spuse:

— Vă sunt recunoscătoare pentru tot interesul pe care l-aţi arătat surorii mele. Aţi fost mai mult decât bun cu noi amândouă.

Nu-i vorbise niciodată despre soarta tragică a strugurilor, iar el continuase cu atenţiile lui, care rămăseseră, din fericire, nedescoperite.

— Am vrut să te ajut, răspunse el. Cum rezistă la toate aceste eforturi?

— Pare s-o ducă mai bine cu sănătatea, răspunse ea cu o umbră de îngrijorare în glas, dar e atât de

schimbătoare! Uneori are o purtare foarte ciudată faţă de mine. Apropierea examenului o nelinişteşte. E fixat pentru sâmbătă. Am făcut tot ce am putut pentru ea.

— Ştiu c-ai făcut tot, spuse el liniştitor. De vreme ce a ajuns până aici fără să se prăbuşească, totul ar trebui să meargă bine. Sper pentru ea că va reuşi să ia bursa aceea. Apoi, după o lungă tăcere, reluă pe un ton serios: Cred c-ai face bine să fii lângă ea când se va anunţa rezultatul; şi dacă ai nevoie de mine, cheamă-mă imediat.

Mary ştia că el nu va mai fi aici la anunţarea rezultatului, dar socotind că făcuse şi aşa destul pentru ea, nu răspunse nimic, rămânând pierdută în gânduri. Aşa cum spunea el, totul avea să meargă bine cu Nessie. Va avea grijă de asta. Va sta lângă ea – s-o observe, s-o ocrotească, s-o apere, în cazul că ar cădea la examen, de orice faptă necugetată a tatălui ei.

Vocea lui Renwick o trezi din această meditaţie, în care hotărârea ei se întări.

— Au lărgit drumul acesta, putem trece uşor pe el; şi e mai răcoare decât pe celălalt.

Ridicându-şi ochii, observă cu spaimă că, fără a bănui ce însemna acest fapt pentru ea, Renwick se abătuse de pe şosea, apucând pe drumul ce străbătea pădurea de molid în care ea se rătăcise în noaptea uraganului. Cu o faţă gravă, speriată, privi desişul ce o înconjura din nou, dar care acum nu se mai zbuciuma sub violenţa furtunii, nu mai duduia de trosniturile copacilor smulşi din rădăcini, ci se întindea liniştit, domolit, nemişcat, plin de o blândă seninătate. Razele strălucitoare ale soarelui pătrundeau prin frunzişul întunecat al copacilor sumbri, dându-le un aspect mai prietenos, încrustând cu aur crengile lor aspre şi desenând pe trunchiurile lor drepte şi uscate un arabesc vesel de lumini sclipitoare şi umbre. Străbătând pădurea în tihna şi securitatea ei actuală, fu izbită de amintirea de necrezut a propriei ei fiinţe torturate, purtând în sân pruncul ei viu, gonind orbeşte prin beznă, poticnindu-se, prăbuşindu-se, străpungându-şi

mâna cu vârful tăios al acelei crengi ascuţite, hăituită de glasuri turbate, nevăzută şi neauzită de nimeni.

O lacrimă îi tremură printre gene, dar încleştându-şi cu putere degetele peste lunga cicatrice din palmă, ca pentru a se îmbărbăta prin amintirea celor îndurate atunci, ea o reţinu, şi cum tocmai ieşeau din pădure, îşi îndreptă privirea spre valea ce se întindea în depărtare. Da! Acolo era ferma în care zăcuse sleită de puteri. Clădirea ei se detaşa pe verdele suculent al păşunilor dimprejur, nu departe de micul staul care adăpostise trupul ei chinuit; pereţii albi ai casei se conturau luminos sub acoperişul galben de stuf, şi fumul ce ieşea din singurul coş se înălţa subţire către cer, ca o panglică lungă, albastră.

Cu o mişcare bruscă, îşi întoarse privirea şi, încordindu-şi tot trupul spre a-şi stăpâni emoţia, se uită drept înainte, în timp ce urechile lui Tim tremurau estompate în faţa ochilor ei împăienjeniţi. Renwick, simţind poate instinctiv că o tristeţe subită o făcuse să amuţească, rămase multă vreme fără a scoate un cuvânt; când trecură însă peste creasta dealului de la Markinch şi zăriră oglinda calmă şi strălucitoare a lacului întinzându-se la picioarele lor, spuse domol:

— Iată un colţ de frumuseţe şi seninătate pentru dumneata.

Priveliştea era încântătoare. Lacul, reflectând albastrul intens şi strălucitor al unui cer fără nori, se întindea rece şi neted, ca un câmp de gheaţă neatinsă, de la marginile căruia povârnişurile repezi şi acoperite de desişuri de copaci ale colinelor se ridicau până la coama colţuroasă şi înaltă a munţilor de dincolo de el. Suprafaţa acestei ape liniştite era întreruptă de un şir de mici insule verzi şi păduroase, ca şi malurile, aşternute pe lac ca un colier de smaralde preţioase şi care se oglindeau în el în chip atât de perfect, încât era imposibil ochiului s-o distingă pe fiecare din ele de imaginea ei. Pe malul cel mai apropiat se afla o mică aşezare, al cărei grup de căsuţe se detaşa

în alb pe fundalul de verde şi albastru aprins. Acum Renwick arătă spre ele cu un aer semnificativ:

— Iată cătunul Markinch, ceea ce înseamnă că vom lua ceaiul acolo! Nu lăsa măreţia naturii să-ţi strice pofta de mâncare, Mary!

Faţa ei, senină şi inimoasă ca suprafaţa lacului, răspunse la aceste cuvinte: un zâmbet palid de fericire regăsită o lumină. Îi spusese „Mary”!

Coborâră drumul şerpuit până la Markinch, evitând să intre în micul han, destul de părăginit, situat la intrarea în sătuc. Renwick mână înainte până la ultima casă din şirul ce mărginea lacul. Aruncându-i lui Mary o privire grăitoare, el sări din trăsurică şi bătu la uşă. Căsuţa se armoniza perfect cu frumuseţea din jur: pereţii ei albi, presăraţi cu galbenul viu al călţunaşilor, poarta ei verde, încadrată de trandafiri roşii căţărători, grădina înmiresmată de parfumul pătrunzător al rezedelor. Era o căsuţă de ţară, aidoma cu aceea pe care Mary o visase cândva pentru ea însăşi la Garshake. La poarta acestei căsuţe se ivi o bătrânică, adusă de spate, care îşi ridică mâinile şi exclamă cu bucurie:

— Doctore, doctore! Să fie adevărat? Doamne! Nu-mi pot crede ochilor! Dumneata eşti?

— Da, chiar eu, Janet, răspunse el pe acelaşi ton. Eu, în persoană, şi o tânără doamnă, în persoană şi ea, şi amândoi, aşa în persoană, suntem teribil de înfometaţi după drumul în trăsură. Dacă nu ne serveşti îndată unul din minunatele dumitale ceaiuri de după-amiază, cu pâinişoare calde şi unt, şi dulceaţă, şi Dumnezeu mai ştie ce, vom dispărea amărâţi şi nu ne vom mai întoarce niciodată!

— N-o să-mi faceţi una ca asta! strigă Janet energic. Nu, nu! în cinci minute am să vă servesc cel mai minunat ceai din Markinch.

— Putem să-l luăm în grădină, Janet?

— Vezi bine că puteţi, doctore! Puteţi să-l luaţi şi pe acoperiş; e de-ajuns să spuneţi un cuvânt.

— Ne mulţumim cu grădina, Janet, răspunse Renwick cu un zâmbet. Şi... ca să nu uit, Janet, pune-l pe băiat să vadă de Tim. Când eşti gata, cheamă-ne. Vrem să ne plimbăm puţin pe malul apei.

— Bine, bine, doctore! Ajunge să spui un cuvânt, răspunse Janet cu zel; şi când plecă spre a-i împlini dorinţele, el se întoarse la Mary.

— Vrei să ne plimbăm puţin? o întrebă; şi când ea făcu un semn afirmativ, o ajută să coboare din trăsură, spunând: Janet n-o să ne facă să aşteptăm nici cinci minute, dar nu e rău să-ţi dezmorţeşti picioarele. Trebuie să-ţi fi înţepenit de atâta şedere.

Ce încântată fusese bătrâna de a-l vedea, îşi spuse Mary, şi ce grăbită de a-l servi, ca toţi oamenii care veneau în contact cu el! Gândindu-se la aceasta, în timp ce umblau pe prundişul mărunt de pe mal, spuse:

— Janet trebuie să fie o veche prietenă a dumneavoastră. Ochii îi sclipeau de bucurie când v-a văzut.

— Am făcut odată ceva pentru un fiu al ei, la Levenford, răspunse el în treacăt. E o bătrânică de treabă, guralivă ca o coţofană, dar mai mult decât asta – adăugă el, uitându-se cu coada ochiului la ea – face nişte pâinişoare minunate. Trebuie să mănânci neapărat şapte, niciuna mai puţin!

— De ce şapte? întrebă.

— Pentru că e un număr care aduce noroc, răspunse el, şi pentru că reprezintă tocmai cantitatea de pâinişoare de care are nevoie o tânără doamnă sănătoasă şi căreia îi e foame. Se uită cu un ochi critic la ea. Aş vrea să am sarcina de a-ţi fixa regimul, miss Mary. Obrajii dumitale puţin cam supţi sunt de o melancolică gingăşie, dar asta înseamnă că ai cam nesocotit untul şi laptele. Aş paria că ai dat toate lucrurile pe care ţi le-am trimis micii dumitale Nessie.

Mary roşi.

— Nu! Nu pot spune asta! Ai fost aşa de amabil

trimiţându-mi-le!

El clătină din cap cu un aer compătimitor:

— Ai să te gândeşti vreodată şi la dumneata, Mary Brodie? Mă doare când mă gândesc la ce ai să devii după plecarea mea. Ai nevoie de cineva care să stea, sever şi vigilent, cu ochii pe dumneata, ca să te silească să te îngrijeşti. Ai să-mi scrii şi să-mi povesteşti cum îţi merge?

— Da, spuse ea încet, simţind parcă pătrunzând-o ceva din răceala apei liniştite lângă care mergea. Am să vă scriu când veţi fi plecat.

— Perfect! exclamă vesel. Consider aceasta ca o promisiune formală din partea dumitale.

Stăteau acum contemplând liniştea maiestuoasă a priveliştii din faţa lor, care i se părea lui Mary nemăsurat de depărtată de viaţa agitată de acasă şi infinit deasupra nivelului obişnuit al existenţei ei. Era copleşită de acest farmec şi, descătuşate prin această senzaţie de frumuseţe, toate sentimentele ei refulate pentru bărbatul de lângă ea o năpădiră ca un val. Se simţea atrasă spre el de o emoţie adâncă, mai răscolitoare decât aceea pe care o încercase odinioară; dorea cu o pasiune oarbă să-i arate devotamentul ei, să-i dovedească în mod tangibil stima ei; dar nu găsea puterea s-o facă şi era nevoită să stea calmă lângă el, chinuită de zvâcnirile inimii ei înnebunite. Murmurul slab al lacului, care izbea cu un clipocit uşor în mal, luneca peste liniştea peisajului, şoptindu-i lui Mary, ce şi cine era – mama unui copil din fiori – şi făcând să-i răsune în urechi, repetat la nesfârşit, cuvântul acela cu care tatăl ei o înfierase, izgonind-o din casă în seara vijeliei.

— Aud talanga spartă a lui Janet, spuse el în sfârşit. Eşti gata pentru pâinişoare?

Ea dădu afirmativ din cap, incapabilă să scoată un cuvânt, şi când o luă de braţ ca s-o ajute să traverseze prundişul de pe mal, această atingere i se păru mai greu de îndurat decât orice durere pe care o încercase vreodată.

— Gata, gata! strigă Janet, gonind încoace şi încolo ca o furie. Masă, scaune şi toate cele vă aşteaptă în grădină, aşa cum aţi cerut. Şi pâinişoarele sunt proaspete... le-am copt azi de dimineaţă.

— Splendid! zise Renwick, oferindu-i un scaun lui Mary şi aşezându-se la rândul său.

Cu toate că prin tonul lui o făcuse pe bătrână să înţeleagă că nu prea avea ce căuta acolo, ea zăbovi şi, privind-o lung şi cu admiraţie pe Mary, îşi umezi buzele, gata să spună ceva; observând însă deodată expresia feţei lui Renwick, opri, cu un efort extraordinar, potopul de cuvinte ce-i stăteau pe vârful limbii şi se îndreptă spre casă.

După ce bătrâna se depărtă, clătinând din cap şi mormăind pentru sine, o uşoară stinghereală puse stăpânire pe Mary şi pe Renwick; cu toate că ceaiul era excelent, iar răcoarea grădinii, îmbălsămată de mireasma rezedelor, nespus de plăcută, niciunul din ei nu părea la largul lui.

— Îi merge gura ca unei pupeze, spuse el, încercând să ia un ton glumeţ. E o vorbă ce i se potriveşte de minune. Dac-aş fi lăsat-o să-şi dea drumul, ne-ar fi spart urechile. Dar după aceste cuvinte, se cufundă într-o tăcere jenată, făcând-o pe Mary să se întoarcă cu gândul la cealaltă ocazie, unica din viaţa ei, în care şezuse singură la masă cu un bărbat; ziua aceea când mâncase o îngheţată în cadrul ţipător al localului lui Bertorelli şi când Denis îşi lipise piciorul de al ei şi o fermecase cu flecăreala lui veselă şi scânteietoare.

Ce diferită era ambianţa de aici, în răcoarea plăcută a acestei grădiniţe, pe care sute de flori o umpleau cu parfumul lor; ce diferit era şi cel ce-o însoţea şi care nu sporovăia despre călătorii ispititoare în străinătate şi, vai, nici nu-şi lipea drăgăstos piciorul de al ei. Acum el dădu totuşi din cap.

— N-ai mâncat, de fapt, decât două, murmură el, aruncându-i o privire tragică şi adăugând încet: Şi-ţi

spusesem să mănânci şapte!

— Sunt atât de mari! obiectă ea.

— Iar dumneata eşti atât de plăpândă... dar te-ai mai îngrăşa puţin dac-ai face ce ţi se spune.

— Am făcut totdeauna ce mi-aţi spus, când eram la spital.

— Da, răspunse el după o pauză, e adevărat.

O greutate păru să-l apese din nou, în timp ce gândurile îi zburau înapoi, evocând-o aşa cum o văzuse pentru prima oară, neînsufleţită, cu ochii închişi, lividă... un crin frânt, smuls din rădăcini. În cele din urmă se uită la ceas, privind-o apoi cu un aer trist:

— Din păcate, e cam târziu. Vrei să plecăm?

— Da, şopti ea. Dacă credeţi că a sosit momentul.

Se ridicară şi ieşiră din dulcea izolare a acestei grădini, ce părea anume făcută spre a servi drept refugiu unei perechi de îndrăgostiţi. Nu mai schimbară niciun cuvânt; şi după ce o ajută să se suie în cabrioletă, se întoarse ca să-i plătească bătrânei Janet.

— N-am nevoie de arginţii dumitale, doctore, ţipă ea. Am fost bucuroasă să fac asta pentru dumneata şi drăguţa dumitale cuconiţă.

— Ţine, Janet! strigă el. Ia-i, dacă nu vrei să mă supăr!

Bătrâna simţi uşoara schimbare intervenită în dispoziţia lui şi, luând banii, şopti pe un ton umil:

— Te-am plictisit? Îmi pare rău dac-am făcut-o. Sau poate pâinişoarele nu ţi-au fost pe plac?

— Totul a fost perfect, Janet, o linişti el, urcându-se pe locul lui. Rămâi cu bine!

Bătrâna le făcu un semn de adio cu mâna, privind cam nedumerit, iar când trăsura dispăru după cotitura dinspre deal, clătină din nou din cap şi, mormăind singură, se întoarse în casă.

Nu vorbiră mult pe drumul de întoarcere. După ce-i punea câte o întrebare lui Mary – dacă şedea comod, dacă nu dorea să se acopere cu păturica, dacă plimbarea îi plăcuse, dacă voia să-l mâne mai iute pe Tim se

închidea din nou într-o tăcere care deveni tot mai apăsătoare, pe măsură ce se apropiau de Levenford.

Casa ei îşi întindea tentaculele ca s-o înghită din nou. După ce acestea se vor închide asupra ei, Brodie avea să se trezească morocănos din somn, cu ochii umflaţi, cu limba uscată, cerându-i să se ocupe imediat de ceaiul lui. Nessie va avea nevoie de compătimirea şi mângâierea ei. Se va vedea pusă în faţa nenumăratelor sarcini pe care era datoare să le îndeplinească. Această scurtă şi neaşteptată evadare din tristeţea existenţei ei era pe sfârşit şi, cu toate că o desfătase nespus, inima i se umplea acum de o dulce mâhnire la gândul dureros că probabil – ba aproape sigur – îl vedea pe Renwick pentru ultima oară.

Ajunseră aproape de poarta ei şi, oprind trăsurica la oarecare distanţă, el spuse cu o voce bizară:

— Ei, iată-ne întorşi! A fost cam scurt, nu-i aşa?

— Foarte scurt, îngână ea sculându-se de pe banchetă şi dându-se jos.

— Ar fi trebuit să stăm mai mult la Markinch, zise el ţeapăn. Apoi, după o pauză: Poate că n-am să te mai văd. E mai bine, cred, să-mi iau rămas-bun acum!

Se priviră îndelung: şi de jos, unde se afla, ochii ei se ridicară lucind spre el, cu o urmă de implorare. Apoi, Renwick îşi scoase mănuşa şi-i întinse mâna, spunând pe un ton forţat:

— La revedere!

Ea apucă maşinal această mână şi când simţi strânsoarea degetelor lui reci şi tari, pe care le admirase de atâtea ori şi care odinioară aduseseră alinare trupului ei torturat – aceste degete pe care le diviniza şi care nu aveau s-o mai aline niciodată –, simţămintele ei o copleşiră brusc şi, podidită de lacrimi, îşi apăsă cu fervoare buzele pe mâna lui şi o sărută. În aceeaşi clipă o luă la fugă pe stradă şi intră în casă.

Renwick se uită un moment la mâna lui, fără să-i vină să creadă, îşi ridică apoi capul şi, zărind silueta ei

depărtându-se şi dispărând, vru parcă să sară din trăsură şi să alerge după ea; dar nu făcu acest lucru şi, după ce rămase câtva timp nemişcat, privindu-şi din nou mâna, clătină melancolic din cap, cu o expresie ciudată în ochi, îşi trase mănuşa şi porni încet înapoi.

9

— Mai adu puţin porridge pentru soră-ta! îi strigă Brodie lui Mary cu o voce de stentor. Ce i-ai dat nu ajunge nici pe o măsea. Cum vrei să lucreze cu stomacul gol, mai ales într-o zi ca asta?

— Dar, tată, obiectă Nessie cu timiditate, eu am rugat-o pe Mary să nu-mi dea aşa de mult. Am să mai mănânc un ou bătut. Mi se face rău numai la ideea de a mai înghiţi încă o porţie de porridge.

— Taci, fata mea! Nu ştii ce e bun pentru tine, răspunse Brodie. Noroc că sunt eu aici ca să am grijă şi să bag de seamă să te hrăneşti cum trebuie. Mănâncă porridge-ul, mă auzi? Ăsta e lucrul de care ai nevoie ca să prinzi putere pentru ceea ce te aşteaptă azi.

Se răsturnă cu un gest larg în fotoliu, privind-o pe mezina lui, care se silea să mai împingă, cu o mână tremurătoare, câteva linguri de porridge printre buzele ce i se strângeau nervos. Nu se gândea că în dimineaţa aceea îi era silă fetei să mănânce sau că, în teama de care era cuprinsă, ar fi fost poate mai mulţumită să fie lăsată liniştită şi singură. Extrem de excitat de ideea că sosise ziua cea mare, ziua concursului pentru bursa Latta, el nu plecase la birou la ora obişnuită, ci rămăsese acasă ca s-o susţină şi s-o încurajeze prin prezenţa lui. Ar fi fost culmea, îşi spusese, să nu asiste la plecarea fiicei lui pentru cucerirea marelui premiu. Ferească Dumnezeu! Nu era el omul care să facă aşa ceva! Îşi îndeplinise cu străşnicie sarcina în tot cursul acestor luni amare şi veghease cu atât de neabătută stricteţe ca şi ea să şi-o

îndeplinească pe-a ei, încât doar nu era acum să compromită totul. Nu! Nu avea să meargă la birou în dimineaţa aceasta, ba nici după-amiază. Îşi va lua o zi liberă pentru această împrejurare. Era o sărbătoare; muncise pentru ea şi, zău, avea s-o guste din plin. La acest gând, un rânjet uşor îi străbătu obrazul şi, continuând s-o observe pe fiică-sa, strigă:

— Aşa îmi placi, micuţa mea! Mănâncă liniştit. Nu e nevoie să te grăbeşti. Îl ai pe tată-tău lângă tine.

— Nu crezi, tată, că-i ajunge acum? îndrăzni Mary să întrebe, cu o expresie rugătoare pe chipul ei fin modelat. E poate prea îngrijorată în dimineaţa asta, ca să stea să mănânce. Mai am de altfel un ou bătut pentru ea.

— Mănâncă, Nessie, înghite tot, mârâi Brodie, făcându-se că n-a auzit cuvintele lui Mary. Ştim noi ce dă putere omului. Ai muri de foame, dacă n-aş fi eu. Doar n-am să te las să şezi trei ceasuri la examen, fără nimic în stomac ca să poţi rezista.

Era în elementul lui, culegea roadele silinţelor pe care şi le dăduse cu ea, lăsa uitării suferinţele îndurate, scăpase pentru moment de amintirea chinuitoare a lui Nancy şi, deschizând mai larg gura, cu un rânjet ironic, exclamă: Doamne! Tocmai îmi dă în gând că clănţăul acela de Grierson stă probabil în clipa asta la masă, uitându-se cum puşlamaua lui de băiat se îndoapă cu mâncare şi întrebându-se ce naiba să facă toată ziulica de azi. Îmi creşte inima când mă gândesc! Rânjetul lui deveni amar. Primarul oraşului, halal să-i fie, minunatul, gureşul părinte al urbei. Pariez că are o mutră prăpădită şi îngrijorată în dimineaţa asta. Se opri un moment şi, observând apoi că Nessie, care reuşise în sfârşit să-şi termine porridge-ul, bea acum un ou bătut cu lapte, strigă cu asprime, ca şi cum imaginea iritantă a lui Grierson ar mai fi stăruit în mintea lui: Mănâncă şi o pâinişoară cu unt o dată cu zeama asta cleioasă, dacă ţii absolut s-o bei. Şi uitându-se pieziş la Mary, adăugă: Unii oameni ar vrea să facă o ladă de gunoi din stomacul tău.

Întorcându-şi apoi privirea spre Nessie, urmă pe un ton de mustrare: Ce tot clipeşti aşa din ochi, fată? S-ar zice că te aşteaptă cine ştie ce treabă înfiorătoare acolo unde te duci, iar nu o nimica toată, un fleac de compoziţie. Toate se găsesc de-a gata în capul tău şi nu aşteaptă decât să iasă de acolo. Singurul lucru ce-l ai de făcut e să iei condeiul în mână şi să le aşterni pe hârtie. Poate fi ăsta un motiv ca să te agiţi şi să-ţi fie scârbă de un porridge bun şi hrănitor? Se opri o clipă, încântat de înalta înţelepciune şi de logica vorbelor sale. Pe urmă, parcă brusc iritat de absurditatea nervozităţii ei, o întrebă răstit: De ce naiba ţi-e atât de fiică? Oare nu eşti fata mea? Ce-i aşa de grozav în toată treaba asta, ca să te facă să tremuri ca o proastă?

Ea se gândi la vasta sală de examen, în care nu se auzea decât zgâriatul peniţelor a douăzeci de concurenţi îndârjiţi, văzu silueta tăcută a examinatorului, şezând pe catedră în roba lui neagră, sever şi atotputernic ca un judecător, se văzu pe ea însăşi, mică, neînsemnată, stând cu capul aplecat asupra mesei şi scriind cu înfrigurare: dar, ascunzându-şi privirea, răspunse grăbit:

— Nu mi-e frică de nimic, tată! Poate că ideea călătoriei la Winton mă agită puţin. La concurs nu mă gândesc deloc. Rezultatul ar fi putut fi anunţat de pe acum. Mă întreb de ce mai pleacă ceilalţi.

Brodie îi zâmbi mulţumit şi exclamă:

— Asta-i dispoziţia în care te vreau! Aşa recunosc mai bine că eşti fata mea! Nu degeaba m-am silit să te dresez! Acum, când te scot în arenă, trebuie să joci în buiestru. Se opri, încântat de comparaţie, care, combinată cu exaltarea lui din acest moment şi cu emoţia pe care i-o dădea plecarea lui Nessie, îi amintea vag de zilele de odinioară, când pornea la expoziţia de vite, şi strigă: Te prezint la expoziţie astăzi, Nessie, şi sunt mândru de tine. Ştiu încă înainte să pleci cine se va întoarce cu cartonul roşu atârnat de gât. Fata mea, Nessie Brodie! Iată numele care va fi pe buzele tuturor.

Noi amândoi vom lăsa tot oraşul cu gura căscată. Pe cuvântul meu, o să se uite cu alţi ochi la mine când mă vor întâlni acum. O să le arătăm noi lor! Se uită la ea cu duioşie, aproape cu admiraţie, spunând după o scurtă tăcere: Doamne! Nu-mi vine să cred când mă uit la tărtăcuţa asta a ta şi mă gândesc la tot ce e într-însa. Latină şi franceză, şi matematică, şi mai ştiu eu ce. Şi totuşi nu-i mai mare decât pumnul meu. Dar vorba aceea: buturuga mică răstoarnă carul mare. Calitatea contează. E o adevărată bucurie pentru un om să-şi vadă deşteptăciunea ieşind la iveală la fata lui şi să-i poată da toate posibilităţile ca să şi-o pună în valoare; când eram ca tine, n-am avut niciodată norocul ăsta. Oftă cu milă de sine: Da! Aş fi ajuns departe dacă mi s-ar fi dat mijloacele, dar a trebuit să plec în lume şi să mă descurc singur. Nu existau burse Latta pe vremea aceea, altminteri le-aş fi înhăţat pe toate. Îşi ridică privirea spre ea şi strigă cu o voce schimbată, plină de emoţie: Cu tine însă lucrurile vor merge altfel. Vei avea toate posibilităţile. Am să am eu grijă de lucrul ăsta. Ai să vezi ce-am să fac pentru tine, după ce-ai să câştigi premiul. Am... am... am să te ridic atât de sus, cât se poate ajunge. Lovi cu pumnul în masă şi o privi triumfător: Nu eşti fericită de tot ce fac pentru tine?

— Da, tată, murmură ea, zău, sunt fericită de toate!

— Cred şi eu! strigă el. Nimeni în tot Levenfordul n-ar fi făcut ceea ce am făcut eu pentru tine. Vezi să nu uiţi lucrul ăsta. Când ai să te întorci cu premiul, ai grijă să nu ţi se suie la cap. Să-ţi aduci aminte cui îl datorezi!

Nessie îl privi cu timiditate şi-i răspunse cu voce scăzută:

— Cred că nu te aştepţi că am să mă şi întorc cu el astă-seară, tată. O să mai treacă o bucată de vreme până să se dea rezultatul... cel puţin două săptămâni!

Ca şi cum aceste cuvinte i-ar fi tăiat brusc elanul, stricându-i toată plăcerea, faţa lui luă un aer nemulţumit.

— Iar începi cu de-astea? Ce-i tot dai înainte cu

rezultatele? Crezi că mă aştept să te văd întorcându-te cu banii într-un sac? Ştiu că vor sosi la momentul potrivit. Ştiu că sunt destinaţi studiilor tale. Nu râvnesc la ei. Dar mi se pare că tu începi să te îndoieşti că ai să pui mâna pe ei.

— O, nu, tată, spuse în grabă. Nu mă gândesc deloc la asta, Mi-a fost teamă numai că ai putea să crezi că am să ştiu sigur chiar deseară.

— Sigur, repetă el încet, dar ce, nu eşti sigură de pe acum?

— Ba da, ba da! strigă. Sunt sigură, absolut sigură. Nici nu mai ştiu bine ce spun, atât sunt de agitată de ideea că mă duc la Universitate.

— Nu te lăsa antrenată de agitaţia asta, o mustră el. Gândeşte-te că ai şaisprezece ani acum; şi dacă la vârsta asta nu eşti în stare să te stăpâneşti, n-ai să fii în stare niciodată. Nu-ţi pierde capul, atât îţi spun! Ai tot ce-ţi trebuie condei, creion, gumă şi toate cele?

— Primesc acolo toate lucrurile astea, răspunse sfioasă. Ni se pun la dispoziţie.

— Înţeleg. Ei bine, măcar n-ai să poţi spune că ţi-ai uitat condeiul acasă. Se întrerupse şi se uită la pendulă. E aproape timpul să porneşti la gară. Te-ai săturat bine şi cu de toate?

— Da, tată, murmură ea, cu o senzaţie neplăcută în stomac.

Brodie se sculă de pe fotoliu şi se duse la suportul său cu lulele, rostind cu mulţumire de sine:

— În orice caz, partea care mă privea pe mine am făcut-o.

Când se întoarse cu spatele, Mary se apropie de sora ei şi-i spuse încet la ureche:

— Merg cu tine la gară, Nessie. Numai ca să-ţi ţin tovărăşie şi să te văd instalată în tren. N-am să te plictisesc cu poveşti.

— Ce-ai spus? strigă Brodie, întorcându-se iute ca fulgerul. Auzise, din nefericire, o parte din cuvintele ei.

Vrei să mergi la gară, hai? rânji el. Nu zău! Eşti plină de atenţie. Faci ba una, ba alta, te amesteci tot timpul, în acelaşi fel mieros pe care-l avea şi mamă-ta. Crezi că Nessie nu e în stare să facă singură câţiva paşi şi că trebuie să-i pui o zgardă de gât ca s-o conduci? Tonul lui batjocoritor se schimbă în mârâit. Nu ţi-am spus s-o laşi în pace pe Nessie a mea? N-ai să mergi la gară! N-ai să faci nimic pentru ea! Are să meargă singură. Se întoarse spre Nessie: Nu-i aşa că nu vrei să te plictisească, micuţa mea?

Nessie îşi lasă ochii în jos, îngăimând cu jumătate de glas:

— Nu, tată, dacă aşa zici dumneata.

Brodie se întoarse spre Mary, aruncându-i o privire întunecată şi plină de dispreţ:

— Vezi! strigă el. Nu are nevoie de tine. Nu te amesteca unde nu-ţi fierbe oala. Mă ocup eu de toate. Astăzi am să-i aduc singur lucrurile. Hai, Nessie! Unde-ţi sunt pălăria şi paltonul? Te duc până la uşă.

Se umfla în pene gândindu-se la cinstea pe care i-o făcea, în timp ce ea arătă cu capul spre canapea, unde era întinsă – periată, curăţată şi călcată – jacheta ei uzată de şeviot albastru, pe care o purta în fiecare zi – căci alta nu avea – şi pălăria de pai, care arbora mândră o panglică nouă de satin, cumpărată de sora ei şi fixată de mâinile ei devotate. Brodie luă jacheta şi pălăria, i le întinse, ajutând-o chiar să şi le pună. Stătea acum – siluetă firavă, negrăit de înduioşătoare – gata îmbrăcată pentru călătorie. O bătu pe umăr cu un gest extravagant, exclamând, ca şi cum ar fi îmbrăcat-o cu mâinile lui din creştet până-n tălpi:

— Aşa! Iată-te gătită de plecare. Nu găseşti că e o mare cinste pentru tine că mi-am luat o zi liberă ca să te văd plecând? Vino! Te conduc până la uşă.

Ea însă, în chip straniu, nu se arăta deloc dispusă să se urnească, ci rămase pe loc, cu privirea îndreptată spre ochii trişti şi duioşi ai lui Mary, cu buza de jos uşor lăsată,

încleştându-şi degetele subţiri şi răsucindu-le nervos. Pielea deschisă a obrazului ei, care-şi pierduse culorile de altădată şi era acum de o lividitate aproape transparentă, părea întinsă peste oasele delicate ale feţei, iar luciul fin al părului bălai, care, lăsat astăzi neîmpletit, încadra liber obrăjorul ei gingaş şi slab, îi accentua şi mai mult paloarea. Stătea nemişcată, dându-şi seama că momentul culminant al eforturilor ei se apropia şi că-i era silă să-l înfrunte; deodată, părând să uite de prezenţa tatălui ei, se apropie de Mary şi murmură cu o voce slabă, care abia de se auzea:

— Nu vreau să mă duc, Mary. Simt iarăşi cercul acela de fier strângându-mi fruntea. Aş prefera să rămân acasă. Dar fără să răsufle, ca şi cum n-ar fi ştiut că şoptise aceste cuvinte, strigă: Sunt gata, tată! Am tot ce-mi trebuie. Mă simt ca peştele în apă şi pregătită să dau lupta.

Brodie se uită încordat la ea, apoi faţa i se destinse încet.

— Atunci porneşte; şi bagă bine de seamă! De ce-ţi pierzi vremea cu dânsa? Nu mai tândăli atât, că ai să scapi trenul!

— N-am să-l scap, tată! strigă cu aprindere, smulgându-se de lângă Mary fără a se uita la ea, ca şi cum n-ar fi auzit ultima şoaptă de încurajare a surorii ei şi făgăduiala că va veni s-o întâmpine la gară. Nu, nu! exclamă ea. Nu fac eu aşa ceva! Doar n-am lucrat degeaba şase luni de zile. Ce idee!

Îşi trase înapoi umerii înguşti şi, arătându-şi zelul trecu pe lângă Brodie şi alergând în vestibul, se îndreptă spre uşa din faţă şi o deschise larg, strigând cu glas tare:

— Am plecat, tată! Şi într-un fel ce aducea oarecum cu al lui, adăugă: Am să mă întorc... când ai să mă vezi!

— Stai un moment! exclamă el încruntându-se şi ţinându-se greoi după ea. Am spus c-am să te conduc până la uşă, dacă nu mă-nşel. Ce te-a apucat de o iei aşa la goană? O scrută o clipă pe sub sprâncenele lui stufoase

şi, liniştit de însufleţirea ce se citea acum în ochii ei, strigă: Ai să reuşeşti… arăţi parcă te-ai teme că n-ajungi destul de repede la examen. Du-te, aşadar. Sunt sigur c-ai să faci treabă bună. Te-am adus să fii în formă. Nici n-ai mai putea să nu iei premiul. Bătu scurt din palme, ca şi cum ar fi vrut s-o gonească, şi strigă: Şterge-o acum, şi vezi să-i pui sare pe coadă nătărăului de Grierson!

— Las' pe mine, spuse ea uşor. Am să-i pun atâta sare, c-o să-l usture.

— Bravo! strigă Brodie încântat, urmărind-o afectuos cu privirea când ieşi pe poartă şi o apucă înainte pe stradă. Nessie nu se uită înapoi nici măcar o dată. În timp ce stătea în uşă şi vedea dispărând în depărtare silueta ei subţire, Brodie fu cuprins iar, o clipă, de vechea lui trufie, de aroganta lui mulţumire de sine. Da! Straşnică fată mai era Nessie a lui! Deşteaptă cum nu se mai poate, ascuţită ca un ac, de o ascuţime ce avea să străpungă băşica aceea umflată de Grierson, până când tot aerul va ieşi din ea ca dintr-un cimpoi plesnit. Şi apoi, o pregătise bine pentru această întrecere, o făcuse aprigă ca un ogar căruia îi desfaci zgarda; şi adineauri, când plecase, avusese o sclipire în ochi care-i mergea drept la inimă. Obţinuse acest rezultat prin fermitatea cu care o condusese, infuzându-i voinţa de a reuşi. „Ţine-te de lucru, Nessie!” – aceasta îi fusese lozinca, o lozincă mai mult decât justificată. Avea să ia premiul Latta, să-l întreacă pe Grierson cu o sută de mile, sau de puncte, sau cum naiba le-o fi spunând. Poate că Grierson avea chiar să iasă ultimul! Zâmbind sinistru la această idee încântătoare, adulmecă aerul curat cu o plăcere sporită de faptul că era liber, se întoarse, urcă treptele şi intră în casă.

Se opri fără ţintă în vestibul, şi entuziasmul lui de la început scăzu când îşi dădu seama că, deşi nu era încă ora unsprezece şi deşi era un om liber, nu ştia bine cum să-şi întrebuinţeze timpul; după un moment însă, intră în bucătărie şi se aruncă în fotoliul lui, de unde o urmări cu

coada ochiului pe Mary, care îşi vedea de treburile gospodăriei. Ea nu pomeni nimic de lipsa lui de la birou, rămânând, ca totdeauna, liniştită şi tăcută, cu toate că în ziua aceea ochii ei priveau şi mai trist. Nimic din felul cum se purta nu-i trăda gândurile. Brodie deschise gura ca să-i vorbească, ca să facă vreo reflecţie muşcătoare asupra deosebirii dintre Nessie şi ea, amestecată cu o aluzie veninoasă la aventura ei din trecut, dar nu rosti niciun cuvânt, ştiind că orice-ar spune, ar fi întâmpinat cu aceeaşi impenetrabilă tăcere. Nu, nu va vorbi încă! Putea, gândea el, să fie cât de închisă, cât de tăcută voia, el însă ştia bine ce gânduri se ascundeau sub această mască de indiferenţă. Se ţinea tot timpul de capul lui Nessie, se amesteca de câte ori putea, contracarându-i intenţiile, punându-se cu fiecare ocazie, în chip perfid, de-a curmezişul proiectelor lui. Dar las-o să aştepte! Aştepta şi el, şi dacă vreodată i se va împotrivi în cele ce o priveau pe Nessie, se va căi amarnic!

În timp ce urmărea, pe ascuns, mişcările suple şi graţioase ale fiicei lui, se trezi deodată în el, printr-o ciudată asociaţie de idei, amintirea unei alte femei, pe care o iubea tot atât pe cât o ura pe aceasta: Nancy, obiectul ultim al gândurilor sale, fie el treaz sau chiar adormit. Acum însă, încleştându-şi energic fălcile, Brodie alungă din mintea lui această viziune obsedantă, hotărât să nu-şi lase tulburată de nimic această zi triumfală. Nessie era aceea la care voia să se gândească. Nessie, mângâierea lui, ea, care se găsea acum în tren repetând în minte unele din acele lecţii pe care o făcuse cu atâta stăruinţă să le înveţe, sau poate reflectând asupra ultimului îndemn pe care i-l adresase. Simţise totdeauna că aceasta avea să fie o zi mare pentru el şi socotea acum că nu trebuie să se lase deprimat, că e dator să menţină spiritul său la înălţimea la care se ridicase la începutul dimineţii: avea să bea o picătură… doar ca să se învioreze puţin.

Ochii i se aprinseră când se ridică din fotoliu şi se

îndreptă spre bufet, unde deschise mica despărţitură din stânga şi scoase din ea obişnuita sticlă neagră şi paharul care se găsea totdeauna pregătit lângă ea. Cu paharul într-o mână şi cu sticla în cealaltă, se aşeză din nou în fotoliu, îşi turnă puţin whisky şi-l degustă îndată cu mulţumire şi apreciere, ţinând un moment licoarea între limbă şi cerul gurii. Primul pahar din cursul zilei avea mereu pentru el o savoare mai plină, mai satisfăcătoare decât toate celelalte, iar acum i se scurgea încet pe gât, cu o căldură atât de plăcută, încât se simţi îndemnat să-l facă a fi urmat îndată de un al doilea. Primul fusese pentru sufleţelul lui – ăstălalt avea să fie în cinstea lui Nessie! Dacă îi urmase recomandaţia – şi fără îndoială că făcuse acest lucru – de a se da jos în gara Partick, desigur că acum coborâse din tren şi urca panta abruptă a dealului Gilmore, îndreptându-se spre clădirea cenuşie a Universităţii, ce se înălţa în vârful acestui deal. Socotea că această nobilă clădire, impregnată de erudiţie, era un loc foarte potrivit pentru ţinerea concursului Latta şi o incintă foarte demnă pentru remiterea premiului în mâinile fiicei lui. Profesorii poate că şi auziseră vorbindu-se pe ici pe colo despre deşteptăciunea ei, căci reputaţia elevilor străluciţi se răspândea totdeauna, pe căi ocolite, dar care duceau departe, în lumea universitară; şi chiar dacă nu era aşa, ea purta un nume pe care ei aveau să-l recunoască imediat, un nume care era un paşaport pentru ea, acolo şi oriunde va hotărî să se prezinte. Bău în cinstea Universităţii, în sănătatea lui Nessie şi apoi din nou pentru faima numelui de Brodie.

Aşa mai mergea! În ziua aceea, whiskyul producea un efect deosebit asupra spiritului său, nemărginindu-se numai să-i adoarmă descurajarea şi posomoreala, aşa cum făcea de la o vreme încoace. Astăzi, îşi regăsea voia bună din primele zile când se apucase să bea şi, făcând această plăcută constatare, moralul i se ridică şi începu să-şi frământe mintea ca să găsească o cale de a da curs liber însufleţirii sale regăsite. Era o plictiseală intolerabilă

pentru un om vesel să stea aşa nemişcat, sub privirile sumbre ale unei fiice melancolice; şi, dându-şi seama că avea să fie obligat să-şi caute distracţia afară din casă, se gândi un moment să meargă la birou, fireşte, nu ca să lucreze, ci doar ca vizitator, spre a-i distra pe cei doi flăcăi din camera lui şi a-i da peste nas înfumuratului şi parvenitului de Blair. Era însă zi de sâmbătă, când se lucra numai până la prânz – ceea ce însemna că aveau să-şi înceteze munca în curând şi să plece la casele lor; şi afară de asta, simţea că evenimentul deosebit de azi se cerea sărbătorit într-un chip mai potrivit decât printr-o simplă vizită la locul său zilnic de muncă. Renunţă deci fără prea mult regret la această idee, pe care o înecă definitiv într-un nou pahar de „Rouă a munţilor”.

Rouă! Rouă pe iarbă... iarbă verde... pajiştea jocului cu bila! A! În sfârşit, găsise ce căuta! Cine oare pretinsese că faimoasa marcă Teacher, pe care el o prefera totdeauna, nu te inspiră? Faţa i se lumină de bucurie, constatând că fusese în stare să-şi aducă aminte că în după-amiaza acelei zile avea loc pe pajiştea de la Wellhall concursul de vară al Clubului jucătorilor cu bila al oraşului Levenford, şi un zâmbet larg îi apăru pe buze la gândul că toţi grangurii aveau să fie de faţă negreşit – începând cu pricăjitul de Johnnie Paxton şi până la Luminăţia sa, primarul Grierson în persoană.

— Splendid! murmură el, izbindu-se cu palma peste coapse ca în zilele lui bune de altădată. Asta e ce căutam! Am să-i găsesc adunaţi laolaltă acolo şi am să le dau pe loc peste bot cu bursa. Am să le arăt că nu mi-e frică de ei. A venit, în sfârşit, momentul să mă fac iarăşi auzit. De mult îl aşteptam!

Puse vârf mulţumirii sale, dând pe gât încă un pahar, iar apoi, ridicându-şi glasul, strigă:

— Tu, de-acolo, grăbeşte-te cu dejunul meu! Doresc să mi-l serveşti repede. Ies după-amiază şi vreau să am ceva în stomac. Şi vezi să fie o mâncare cumsecade, nu ca lăturile pe care i le-ai vârât pe gât lui Nessie azi de

dimineaţă.

— Dejunul dumitale e gata, tată, răspunse Mary liniştit. Pot să ţi-l servesc acum, dacă vrei.

— Da, vreau. Adu-mi-l şi nu sta acolo zgâindu-te la mine!

Mary puse repede masa, şi-i servi mâncarea, dar cu toate că aceasta era pe gustul lui şi, fireşte, infinit mai bună decât tot ce-i gătise vreodată Nancy, nu se alese nici cu elogii, nici cu mulţumiri. Dar Brodie se înfruptă copios, mâncând măcar de astă dată cu o poftă zdravănă, pe care o aţâţase whiskyul băut. Şi în timp ce mesteca vârtos, prin minte i se învârteau când planuri pentru după-amiaza aceea, când noi gânduri despre Nessie. Desigur că la ora aceasta ea şi intrase în examen şi şedea înnegrind cu scrisul ei pagină după pagină, în vreme ce ceilalţi, şi îndeosebi Grierson, îşi muşcau capătul condeielor, uitându-se invidioşi la ea. O vedea acum, sculându-se de la locul ei, după ce umpluse un caiet întreg, şi înaintând cu obrăjorul strălucind de satisfacţie, spre a cere încă unul de la examinator. Era prima din sală care terminase un caiet – ea, Nessie Brodie, fiica lui pe când mucosul de Grierson nu şi-l umpluse încă pe-al lui nici pe jumătate! Chicoti încet gândindu-se la remarcabila ei ispravă şi înfulecă de zor, cu şi mai mult nesaţ, imaginându-şi deruta celuilalt. Până la sfârşitul mesei, gândurile îi merseră mai ales în această direcţie, iar când termină, se ridică şi bău din nou, golind sticla cu urarea ca Nessie să nu aibă nevoie doar de două caiete, ci de trei, ca să-i facă să înţeleagă pe profesori cât de vaste erau cunoştinţele ei.

Era încă prea devreme ca să meargă la terenul de joc de la Wellhall, căci dorea să lase notabilităţilor timpul necesar ca să se adune în păr acolo; dându-şi seama, pe de altă parte, că nu atinsese încă gradul de nepăsătoare exaltare potrivit pentru o asemenea aventură, văzând şi receptacolul gol care conţinuse „Roua munţilor”, se hotărî să iasă şi să poposească un ceas la „Pivniţele Wellhall”,

care se învecinau, în chip bine venit, cu pajiştea de joc.

Părăsi deci casa şi porni la drum, dar nu cu aerul rigid şi morocănos şi cu privirea absentă care îl caracterizaseră în ultima vreme când trecea pe stradă, ci cu o ţinută mai liberă, mai degajată, făcută să atragă din nou privirile; căci moralul lui ridicat şi certitudinea succesului fiicei sale făceau din el alt om. Pe stradă era încă puţină lume, dar după ce trecu de Railway Road, el observă pe celălalt trotuar silueta impunătoare a doctorului Lawrie, care de astă dată umbla pe jos. Traversă imediat strada şi-l acostă:

— Bună ziua, doctore Lawrie! strigă el afabil. (Odinioară îi spunea pur şi simplu „Lawrie”, şi asta pe un ton nicidecum afabil.) Mă bucur că te văd.

— Bună ziua, răspunse celălalt, gândindu-se la contul lui neachitat şi punând în glas toată bruscheţea de care era capabil.

— Plăcută coincidenţă să te întâlnesc tocmai acum! zise Brodie. Foarte plăcută! Ştii ce se întâmplă chiar în acest moment?

— Nu, spuse Lawrie cu prudenţă, aruncându-i o privire bănuitoare.

— În timp ce stăm amândoi de vorbă aici, Nessie a mea se află la Universitate şi câştigă pentru mine premiul Latta, strigă Brodie. E o confirmare a cuvintelor dumitale. Îţi aduci aminte ce mi-ai spus? Că are un cap cum nu găseşti unul la o mie!

— Adevărat, adevărat! replică Lawrie pompos şi un pic mai cordial. Îmi pare bine că aud asta. Câştigă premiul Latta. E un ajutor. Te mai înlesneşte puţin. Se uită cu coada ochiului la Brodie, sperând că va înţelege aluzia, apoi îl privi deodată în faţă şi exclamă: Câştigă? Vrei să spui, desigur, că l-a câştigat?

— E ca şi făcut, răspunse Brodie cu suficienţă. E pe punctul să-l câştige, chiar în momentul ăsta. Mi-am luat concediu pentru astăzi, ca s-o văd plecând în cea mai bună dispoziţie. S-a despărţit de mine cu o sclipire în ochi

care prevestea victoria. Are să umple trei caiete înainte de a fi terminat.

— Nu mai spune! zise Lawrie şi, uitându-se ciudat la interlocutorul lui, se depărtă puţin de el, declarând: Trebuie să-mi văd de drum acum... o consultaţie importantă... şi calul meu tocmai a pierdut o potcoavă aici pe stradă... am să sosesc cu întârziere.

— Mai stai puţin, omule! protestă Brodie, apucându-l pe Lawrie de reverul hainei. Nu ţi-am povestit nici jumătate din ce vreau să-ţi spun despre fiică-mea. Trebuie să ştii că ţin foarte mult la fetiţa asta, în felul meu, da, în felul meu. Am avut mult de furcă cu ea în ultimele şase luni.

— Te rog, lasă-mă să plec, domnule Brodie! strigă Lawrie, zbătându-se ca să se elibereze.

— Am vegheat până la miezul nopţii, Nessie şi cu mine, ripostă Brodie cu gravitate. Am avut tare mult de muncă, dar, pe legea mea, n-am muncit degeaba!

— Nu zău, domnule, te întreci cu gluma! strigă Lawrie cu un glas strident şi indignat, reuşind să se smulgă şi uitându-se împrejur, spre a vedea dacă nu cumva contactul lui cu acest individ compromiţător fusese observat de cineva. Nu-mi plac lucrurile astea! Ia seama altă dată cum vorbeşti cu mine! Aruncându-i apoi o ultimă privire ofensată, îşi umflă fudul obrajii şi se depărta cu paşi repezi.

Brodie se uită după el oarecum uimit, negăsind în felul cum se purtase niciun lucru care-ar fi putut provoca indignarea. În cele din urmă, se întoarse clătinând din cap şi îşi reluă drumul, ajungând cu bine, fără vreo altă întâlnire, la „Pivniţele Wellhall”. Acolo nu-l cunoştea nimeni; şezu deci liniştit, continuând să bea neîncetat, pradă alcoolului şi viziunilor sale despre noile isprăvi ale fiicei lui. În sfârşit, la ora trei se ridică, îşi trânti pălăria pe ceafă, strânse din buze şi ieşi din nou la aer, înfoindu-se.

Străbătu aproape fără a se poticni mica distanţă până la terenul de joc de la Wellhall şi curând se găsi în cuprinsul îngrijitei incinte, unde careul neted de iarbă

strălucea viu în soare, întrerupt doar de siluetele întunecate şi estompate ale jucătorilor. Ce joc caraghios pentru oameni în toată firea, îşi zise cu dispreţ: să rostogoleşti câteva bile de lemn ca o bandă de copii stupizi! Nu puteau ei, aşa cum făcuse el pe vremuri, să ia o puşcă sau un cal, dacă aveau poftă de un exerciţiu sau de o distracţie?

Privirea lui nu rămase multă vreme fixată asupra peluzei, ci căută repede micul grup ce luase loc pe veranda pavilionului de la celălalt capăt al terenului. Zâmbi cu sarcastică mulţumire observând că, aşa cum prevăzuse, se aflau cu toţii acolo – de la neînsemnatul John Paxton până la prealuminatul primar al oraşului. Se încordă din nou şi se îndreptă cu hotărâre spre ei.

La început, pe când înainta, cei din grup nu-l observară, căci erau cu toţii absorbiţi de urmărirea jocului ce se desfăşura în faţa lor; deodată însă, Paxton îşi ridică ochii, îl zări şi gâfâi uluit:

— Doamne sfinte! Uitaţi-vă cine vine!

Tonul lui atrase îndată atenţia tuturor şi, urmărindu-i privirea consternată, contemplară şi ei bizarul şi mătăhălosul personaj care înainta fudul spre ei. Se auziră tot felul de exclamaţii:

— Păcatele mele! E Brodie! Nu l-am văzut de luni de zile!

— E turtă ca un lord.

— Ce lord? E contele beat în persoană.

— Uitaţi-vă la mutra şi la hainele lui!

— Şi cum se fandoseşte!

Tăcură când se apropie, îndreptându-şi privirile spre terenul de joc, dar acest fapt nu reuşi să-i tulbure, când se opri, nesigur pe picioare, în faţa lor şi-i scrută cu un zâmbet batjocoritor.

— Doamne, Doamne, pufai el, ce absorbiţi suntem de bilele astea care se rostogolesc pe iarbă! E o distracţie extraordinar de pasionantă. Dacă nu băgăm de seamă, o să asistăm în curând la un joc de şotron, ca un cârd de

gâsculiţe. Se opri şi întrebă cu îndrăzneală: Cine a câştigat, primarule? Poţi să-mi spui? Doar eşti marele purtător de cuvânt al oraşului!

— Partida nu s-a terminat încă, răspunse Grierson, după un moment de şovăială şi tot fără a se uita la el. Pica pe care o avusese odinioară pe Brodie nu mai găsea acum, în situaţia nenorocită a acestuia, nimic care s-o justifice şi parcă se evaporase brusc. Şi, afară de aceasta, nu era el oare primarul? Nimeni n-a câştigat încă, adăugă, pe un ton mai amabil.

— Partida nu e câştigată încă, repetă Brodie ironic. Bine, bine! îmi pare rău. Dar pot să-ţi citez o partidă care, *ea,* e câştigată.

Îşi roti privirea asupra întregului grup şi, înfuriat de indiferenţa lor, începu să vocifereze:

— Vorbesc de concursul Latta! Vă închipuiţi, poate, că e la fel cu jocul ăsta tâmpit la care vă uitaţi... care nu s-a terminat încă! Vă spun eu că s-a terminat, gata, s-a isprăvit! Şi ştiţi cine a câştigat? Fata mea... Nessie.

— Mai taci din gură, omule, exclamă Gordon, care şedea drept în faţa lui Brodie. Mă împiedici să urmăresc jocul. Stai jos sau dă-te la o parte, şi nu ne tot împuia urechile.

— Stau unde-mi place. Dă-mă la o parte dacă poţi – ripostă Brodie, ameninţător. De altminteri, rânji el, cine eşti dumneata, de-ţi permiţi să deschizi gura? Nu eşti decât fostul primar... nu mai eşti stăpânul cetăţii. Ghetele dumitale le poartă acum bunul nostru prieten Grierson... cu el vreau să stau de vorbă. Îşi îndreptă spre Grierson privirea lui batjocoritoare şi-l apostrofa: Ai auzit ce-am spus despre bursa Latta, primarule? Nu! Nu tresări aşa! N-am uitat de podoaba dumitale de băiat. Ştiu bine că s-a prezentat şi el. Fiul primarului Grierson concurează pentru bursa Latta. Pe cinstea mea, trebuie s-o şi aibă în buzunar!

— N-am spus niciodată aşa ceva, răspunse Grierson, iritat fără voia lui. Băiatul meu poate să-şi încerce

norocul! La urma urmei, n-are nevoie de banii aceştia pentru educaţia lui.

Brodie scrâşni din dinţi faţă de aluzia usturătoare pe care o conţineau cuvintele nepăsătoare ale celuilalt şi căută cu îndârjire să stoarcă din creierul său un răspuns nimicitor; dar cum se întâmpla ori de câte ori îl înfrunta pe Grierson, nu izbuti să găsească nicio expresie potrivită spre a da glas furiei lui. Ideea că el, care cu un moment înainte îl sfidase cu supremă nepăsare, fusese dezarmat printr-o singură vorbă, îl scotea din sărite; dându-şi seama, de asemenea, că nu făcuse asupra celorlalţi impresia dorită, nu se mai putu stăpâni şi urlă:

— De ce mi-ai cerut să-mi retrag fata, dacă nu ţineai ca premiul să fie luat de neisprăvitul dumitale? Răspunde-mi la întrebarea asta, porc-de-câine ce eşti! M-ai oprit la Răscruce şi mi-ai cerut să n-o prezint la concurs pe Nessie a mea.

— Sst! Nu-mi sparge urechile cu ţipetele dumitale! zise Grierson cu răceală. Nu-mi place cum duhneşti. Ţi-am spus data trecută că mă gândeam la sănătatea fetei dumitale. Cineva, care e calificat să se pronunţe, m-a rugat să te previn. Nu prea doream s-o fac, iar acum îmi pare rău că ţi-am vorbit despre chestiunea asta.

— Minţi! zbieră Brodie. Fir-ai al naibii de ipocrit mieros!

— Dac-ai venit aici să-mi cauţi ceartă, n-am să te las s-o faci, îi întoarse Grierson. Nu e la mijloc nicio minciună şi niciun secret. Acum, când fata dumitale s-a prezentat la concurs, pot să-ţi spun că doctorul Renwick e acela care m-a rugat să-ţi vorbesc.

— Renwick! exclamă Brodie cu un aer neîncrezător. Se opri un moment nedumerit, apoi, luminat parcă de un gând, izbucni: Înţeleg! Înţeleg limpede! Dumneata l-ai stârnit. V-aţi aliat împotriva mea. Mă urăşte tot atât… tot atât ca voi toţi! Cuprinse tot grupul cu un gest. Ştiu că sunteţi toţi contra mea, că muriţi de invidie, păcătoşilor! Dar puţin îmi pasă! Am să-mi ating ţinta. Am să vă calc în picioare pe toţi. Care din voi are o fată în stare să câştige

premiul Latta? Răspunde-ţi-mi la asta!

— Ce naiba poate să ne pese dacă fata dumitale câştigă premiul? zise unul. N-are decât să-l câştige şi să-i fie de bine. Mă doare în cot cine-l câştigă!

Brodie se zgâi la el.

— Nu-ţi pasă? răspunse el încet. Ba-ţi pasă grozav, mincinosule! O să crăpaţi cu toţii de ciuda dacă o Brodie are să câştige premiul Latta.

— Du-te acasă, omule, pentru Dumnezeu! spuse Gordon liniştit. Ţi-ai pierdut capul! Vorbeşti aiurea, nu-ţi dai seama ce spui.

— Am să plec când oi avea poftă, mormăi Brodie.

Excitaţia produsă de alcool se calmă subit, agresivitatea lui se domoli, nu-i mai venea să se arunce asupra lui Grierson şi să-l sfâşie. Şi văzând expresia lor de indiferenţă şi dezgust, începu să simtă o adâncă milă de sine şi să se întrebe dacă avea într-adevăr în faţa lui acelaşi grup de oameni pe care-l dominase şi-l înfricoşase în trecut. Nu ţinuseră niciodată la el, dar îi condusese prin forţa lui, iar acum, când îi scăpaseră din mână, înduioşarea lui faţă de el însuşi crescu atât de mult, încât luă proporţiile unei copleşitoare dureri, care aproape că-l făcu să izbucnească în plâns.

— Văd cum stau lucrurile, murmură pe un ton lugubru, adresându-se tuturor. Credeţi că s-a isprăvit cu mine, că nu mai sunt bun de nimic. Vi se pare că nu mai suit demn de voi. Doamne, dacă atitudinea voastră nu m-ar face să râd, aş fi în stare să plâng. Când mă gândesc că staţi aşezaţi acolo, uitându-vă de sus la mine, la mine, care mă trag dintr-un neam atât de superior vouă, încât nu v-aş întrebuinţa nici măcar ca preşuri la uşă! Îi privi pe rând, căutând zadarnic vreun semn de încurajare, vreo dovadă că făcea impresie asupra lor. Dar deşi nu zări niciun semn de acest fel, el urmă mai încet şi pe un ton deprimat şi neconvingător: Să nu vă închipuiţi că s-a sfârşit cu mine! O să mă ridic din nou. Un om de valoare nu poate fi ţinut la pământ; şi oricât aţi încerca s-o faceţi, nu veţi reuşi.

Aşteptaţi şi o să vedeţi ce e în stare să facă Nessie a mea. O să vă arate ce zace în noi! Pentru asta am venit aici. Altfel, nici nu vreau să vă cunosc! Am ţinut numai să vă spun că Nessie Brodie va câştiga premiul Latta, şi acum, că mi-am atins scopul, sunt mulţumit.

Îşi plimbă asupra lor privirea sumbră, pe urmă, socotind că nu mai are nimic de spus şi văzând că şi ei tăceau, se depărtă; dar după ce făcu câţiva paşi, se opri, se întoarse, deschise gura pentru a spune ceva, dar nicio vorbă nu-i veni pe limbă; în cele din urmă, îşi lăsă capul în jos, făcu stânga-mprejur şi porni înainte târşâindu-şi picioarele. Îl lăsară să plece fără un cuvânt.

Părăsi incinta terenului de joc şi apucă pe drum, mângâindu-şi cu amărăciune orgoliul jignit, când zări deodată, în depărtare, siluetele celor două fiice ale lui apropiindu-se din direcţia gării. Se uită năuc la ele – Nessie şi Mary Brodie, amândouă fete ale lui ca şi cum faptul de a le vedea împreună pe stradă i s-ar fi părut ciudat şi l-ar fi zăpăcit; apoi, deodată, îşi dădu seama că Nessie se întorcea de la examen şi că Mary, încălcându-i porunca, o întâmpinase la gară. Nu-i nimic! Avea să se răfuiască mai târziu cu Mary, acum însă dorea să afle de urgenţă cum îi mersese lui Nessie, să-şi vindece amorul propriu rănit cu ajutorul veştilor despre succesul ei. Iuţindu-şi paşii, le ieşi înainte în mijlocul străzii. Scrutând cu aviditate fiecare trăsătură a obrazului ei obosit, strigă:

— Ei bine, Nessie, cum te-ai descurcat? Spune-mi repede, totul a mers bine?

— Da, murmură ea, totul a mers bine.

— Câte caiete ai umplut... două, ori trei?

— Caiete? repetă ea slab. N-am scris decât într-unul, tată.

— Un singur caiet! exclamă el. N-ai umplut decât un caiet în tot timpul cât ai lipsit! O privi consternat, apoi faţa i se întunecă încet, şi o întrebă răstit: Ce, nu ştii să vorbeşti, zăpăcito? Nu vezi că vreau veşti despre premiu? Te întreb pentru ultima oară: Vrei să-mi spui cum a mers?

Da ori ba?

Cu un mare efort, ea se stăpâni, se uită la el cu ochi rugători, se sili să schiţeze un zâmbet şi spuse:

— A mers splendid, tată! M-am descurcat admirabil. N-ar fi putut merge mai bine.

Brodie o privi îndelung, amintindu-şi de aroganţa cu care îi proclamase succesul, apoi spuse rar, pe un ton ciudat, chinuit:

— Sper că ai reuşit. Sper din tot sufletul! Căci de nu, Dumnezeu mi-e martor, vai de tine!

10

Era ora zece şi jumătate dimineaţa, în sâmbăta următoare aceleia în care avusese loc examenul. Nessie Brodie stătea lângă fereastra salonului, uitându-se afară, cu un aer de încordare şi cu o agitaţie prost ascunsă, care îi făcea ochii să lucească, luminoşi şi mari, de parcă s-ar fi aşteptat să vadă apărând pe strada pustie ce se întindea în faţa lor un fenomen subit şi emoţionant. Obrazul ei mic avea, în ciuda moliciunii şi candorii lui, ceva nestăpânit în expresie, căci conştiinţa faptului că se afla singură în cameră şi că era neobservată îi îngăduia să-şi exteriorizeze mai liber şi mai nereţinut emoţiile pe care le ascunsese cu grijă în cursul săptămânii trecute, atât de penibilă pentru ea.

În lungul acestei săptămâni, atitudinea lui Brodie faţă de dânsa fusese de nesuferit, altemând între o indulgenţă afectuoasă şi ameninţări atât de violente, încât băgaseră spaima în ea; totuşi o suportase, consolându-se cu gândul că, la rândul ei, folosea o tactică mai subtilă, mai eficace decât toate intimidările şi brutalităţile tatălui ei. Socotea că ieşise victorioasă la concurs, şi, cu fiecare din cele şapte zile ce trecuseră de la examen, devenise mai convinsă că a câştigat bursa. I se părea cu neputinţă ca toată truda, toată munca forţată, tot şirul nesfârşit de

ceasuri de suferinţă petrecute în frigul din acest salon să rămână nerăsplătite şi, cu toate că încercase un sentiment de nemulţumire cu privire la lucrarea ei scrisă, în momentul când ieşise, acum o săptămână, de la Universitate, îşi recâştigase acum toată încrederea; simţea că nu se putea să nu fi cucerit bursa Latta – spre a vorbi ca tatăl ei – „dintr-o singură opinteală”. Totuşi, mai exista încă posibilitatea, slaba, absurda posibilitate, să nu fi avut succes. Era de neconceput, imposibil şi, totuşi această vagă posibilitate fusese aceea împotriva căreia îşi luase, dintr-o stranie şi isteaţă socoteală, precauţii atât de înţelepte. Atât Mary, cât şi tatăl ei credeau că rezultatul concursului nu avea să fie anunţat decât peste o săptămână – aşa le spusese, şi o crezuseră –, ea însă ştia mai bine, şi anume că notificarea rezultatului avea să-i sosească în dimineaţa aceea. Îl aştepta dintr-un moment într-altul, căci cursa de la ora unsprezece conţinea şi corespondenţa sosită de la Glasgow, iar din informaţii luate de la Universitate, ea aflase că rezultatul examenului fusese expediat fiecărui concurent cu o seară înainte. Zâmbea şiret, gândindu-se cu câtă dibăcie îi înşelase pe toţi. Fusese o idee strălucită şi totodată îndrăzneaţă – nu prea diferită de expedierea bruscă a scrisorii aceleia către Mary –, şi totuşi stratagema reuşise. Tatăl ei o chinuise şi o împovărase atât de mult cu pregătirea examenului, încât simţise nevoia de spaţiu spre a respira, de timp spre a reflecta; acum şi le asigurase. Era un triumf. Avea la dispoziţie o săptămână întreagă de răgaz înainte ca el să-i ceară ameninţător dovezile succesului ei, o săptămână întreagă în timpul căreia – în cazul că totuşi dăduse greş – îi rămânea timp să chibzuiască şi să găsească vreun mijloc iscusit de a scăpa de furia lui. Dar nu dăduse greş, ci reuşise, şi în loc să folosească fiecare clipă a acestei săptămâni preţioase spre a se pregăti împotriva fulgerelor de mânie ale tatălui ei, ea va gusta în acest răstimp o fericire tainică, păstrându-şi secretul până în momentul când nu va mai fi

cu putinţă să-l ascundă, şi avea să-l destăinuiască, în chip neaşteptat, triumfător, urechilor lor uimite. Nu vor şti nimic, înainte ca ea să-i lumineze; nimeni nu trebuia să ştie, nici chiar Mary, care fusese atât de bună, atât de blândă, atât de drăgăstoasă cu ea. Dar n-ar trebui totuşi să i-o spună lui Mary? Nu! Şi-ar strica tot planul. Atunci când va fi timpul să vorbească, Mary va afla cea dintâi, deocamdată însă totul trebuia să rămână secret, închis în inima ei; voia ca nimeni să nu i se uite peste umăr în clipa când va deschide scrisoarea; era nevoie sa fie singură, ferită de priviri curioase, care ar putea să observe tremurul degetelor sau aviditatea privirii ei.

Deodată tresări şi un fior o străbătu, căci zări la capătul străzii o vagă siluetă albastră – poştaşul, care cu regularitatea lentă a cursei lui din fiecare zi, avea să sosească la ea într-o jumătate de ceas. Aşadar, peste o jumătate de ceas, va primi scrisoarea şi trebuia să fie singură, ca s-o poată lua în primire, netulburată de nimeni. Îşi desprinse cu greutate ochii de silueta depărtată a poştaşului şi se îndreptă involuntar, aproape maşinal, spre uşă, schimbându-şi expresia feţei, astfel încât trăsăturile ei îşi pierdură aspectul revelator, luând unul închis, impenetrabil, care se prefăcu încet într-o strâmbătură de durere. Această schimonoseală se accentuă când intră în bucătărie şi se apropie de Mary, apăsându-şi mâna pe frunte şi gemând:

— Iar m-a apucat durerea aceea de cap, Mary! De astă dată, mai tare ca oricând!

Mary o privi cu compătimire.

— Sărăcuţa mea Nessie! exclamă ea. Ce rău îmi pare! Credeam că ai scăpat definitiv de ea.

— Nu, nu! strigă Nessie. A reînceput. Vai, cum mă doare... dă-mi repede unul din hapurile mele!

Printre degete, o urmări pe Mary apropiindu-se de cutia de carton care se afla totdeauna pe cămin, o văzu deschizând-o şi descoperind că era goală. O auzi apoi exclamând cu regret:

— Nu mai e niciunul, îmi pare rău, draga mea! Eram sigură că-ţi mai rămăseseră vreo două.

— Niciunul? strigă Nessie. E grozav! Nu pot fără ele. Simt că-mi plesneşte capul! Îmi trebuie imediat un hap!

Mary se uită cu solicitudine la faţa abătută a surorii ei şi întrebă:

— Ce pot face pentru tine, iubita mea? Vrei o compresă rece cu puţin oţet?

— Ţi-am spus că nu are niciun efect! ţipă Nessie. Trebuie neapărat să-mi iei un hap. Du-te imediat, te rog!

Mary păru să şovăie şi spuse după o clipă:

— Nu pot să ies în momentul ăsta, fetiţo. Am de pregătit masa şi atâtea alte treburi. Întinde-te puţin pe canapea şi am să te frec pe frunte.

— Pleacă şi cumpără-mi un hap! explodă cealaltă. Nu poţi să faci atâta lucru pentru mine, tu, care spui totdeauna că vrei să mă ajuţi? N-o să-mi treacă decât după ce-oi lua un hap. Ştii bine că e singurul leac care mă uşurează.

După un moment de ezitare, în timpul căruia se uită cu milă la Nessie, Mary îşi duse încet mâinile la funda din spate a şorţului şi o desfăcu şi mai încet.

— Bine, drăguţă! Nu pot să te văd suferind în halul ăsta. Plec imediat la farmacie ca să ţi le prepare şi să le aduc. Ieşind apoi din bucătărie, adăugă afectuos: Mă întorc într-un minut. Întinde-te pe canapea şi odihneşte-te până atunci.

Nessie îi dădu ascultare şi se culcă, spunându-şi cu ascunsă mulţumire că minutul va dura un ceas şi că va avea tot timpul să ia în primire scrisoarea şi să-şi revină, înainte ca Mary să facă drumul până în oraş, să aştepte îndelung la farmacist executarea reţetei şi să se înapoieze la dânsa. Zâmbi uşor auzind uşa dinspre stradă închizându-se în urma surorii ei; şi acest zâmbet o eliberă de constrângerea pe care şi-o impusese: faţa ei îşi reluă expresia şireată şi, sărind în picioare, se repezi, plină de nerăbdare, în salon.

Da! Mary cobora strada, grăbindu-se – săraca de ea – să-i procure hapurile, ca şi cum în casă nu s-ar mai fi găsit încă două, ascunse în sertarul bufetului. Iat-o acum trecând, fără a-i face niciun semn, pe lângă poştaş, care se îndrepta încoace. Aducea el ceva în geantă care avea s-o uşureze mai mult decât toate hapurile pe care Lawrie ar putea să i le prescrie vreodată. Ce încet umbla însă! Era Dan, observă ea, cel mai în vârstă dintre cei doi poştaşi care făceau această cursă, acelaşi care adusese totdeauna scrisorile lui Matt, cu un aer atât de solemn şi exclamând de fiecare dată cu ifos: „E, desigur, ceva demn de citit, după felul cum arată”. Dar nicio scrisoare a lui Matt nu avusese vreodată importanţa acesteia! De ce oare nu se grăbea?

În timp ce aştepta, Nessie îşi aminti vag că mai stătuse o dată cu aceeaşi nelinişte şi aceeaşi nerăbdare la fereastra aceasta şi, fără a-şi frământa prea mult mintea, îşi dădu deodată seama că lucrul se întâmplase în ziua în care Mama primise telegrama ce o tulburase atât de mult. Îşi aduse aminte cu ce emoţie ţinuse în mână plicul portocaliu şi se gândi cu câtă abilitate manevrase ca să se convingă că bunica Brodie nu observase nimic. De astă dată nu se mai temea ca scrisoarea să nu fie cumva descoperită de bătrâna care, pe jumătate oarbă şi complet surdă acum, nu-şi mai părăsea odaia decât atunci când era chemată la masă.

Dan se apropia, traversând agale strada, când într-un sens, când în celălalt, şontâcăind de parc-ar fi avut bătături la fiecare deget de la picior şi purtând geanta lui grea în spinare, aplecat ca un hamal. Dar ce încet mergea! Ciudat lucru însă, acum Nessie nu dorea chiar cu atâta ardoare ca poştaşul să se grăbească, ci mai degrabă să mai zăbovească şi să păstreze până la sfârşitul cursei scrisoarea destinată ei. Toţi locuitorii din strada aceasta păreau să aibă azi scrisori şi toţi – aşa cum dorea ea – le primeau înaintea ei. Oare John Grierson o şi primise pe-a lui? Dacă da, ea nu-i făcuse, desigur, prea

mare plăcere. Ce n-ar fi dat să poată vedea mutra lui plouată când o deschisese! Cât despre ea, nu mai ţinea deloc să primească o scrisoare; era enervant, şi ştia doar atât de sigur că obţinuse bursa, încât, zău, nu merita osteneala să deschidă un plic ca să aibă confirmarea. Unele plicuri erau greu de deschis!

Dar iată că acum Dan se îndrepta într-adevăr spre casă, făcând să-i tremure toată carnea pe ea; rămase însă cu gura căscată văzându-l trecând nepăsător prin faţa porţii, de parc-ar fi fost sigur că în prezent nu mai puteau exista scrisori pentru familia Brodie; apoi, când poştaşul se opri şi reveni spre poartă, inima îi zvâcni violent, sărindu-i până-n gâtlej.

O veşnicie trecu până ce clopoţelul de la intrare sună; când, în sfârşit, îl auzi, Nessie se văzu obligată să se smulgă vrând-nevrând de la fereastră şi să se îndrepte spre uşă, nu săltând grăbită ca în ziua când luase în primire telegrama, ci încet, cu o stranie indiferenţă, de parc-ar fi avut sentimentul că tot ce se întâmpla era ireal... că s-ar mai afla la fereastră, privindu-şi propria siluetă ieşind cu hotărâre din cameră.

Plicul – lung, scorţos şi arătos, cu o emblemă albastră într-un colţ – se afla în mâna lui Dan, şi Nessie, stând în golul uşii, îşi fixă ochii asupra lui, fără să vadă zâmbetul larg ce încreţea faţa roşcovană şi împânzită de vinişoare a bătrânului poştaş şi-i descoperea dinţii îngălbeniţi de tutun; nu părea să-l vadă nici chiar pe el, ci îl auzi doar vag rostind, întocmai cum prevăzuse, cuvintele:

— E, desigur, ceva demn de citit, după felul cum arată.

Scrisoarea se găsea acum în mâna lui Nessie. Degetele ei pipăiau hârtia groasă şi luxoasă, iar ochii ei contemplau scrisul subţire, parcă gravat, al numelui ei, trasat cu precizie în mijlocul suprafeţei albe. Nu ştia nici ea cât stătuse privindu-şi numele, dar când îşi ridică ochii, Dan plecase, fără ca ea să-i fi mulţumit sau măcar să-i fi vorbit; iar când îşi aruncă privirea în lungul străzii pustii, fata îşi regretă lipsa de politeţe, simţind că era datoare s-

o repare într-un fel, poate cerându-i scuze sau oferindu-i ca dar de Crăciun un pacheţel de tutun. Mai întâi însă trebuia să deschidă plicul pe care i-l înmânase.

Se întoarse în casă, închizând uşa în urma ei şi, gândindu-se că nu mai era nevoie să treacă în respingătorul salon, pe care-l detesta atât de mult, traversă în linişte vestibulul şi intră în bucătărie. Acolo, se eliberă imediat de scrisoare, aşezând-o pe masă, se întoarse la uşa pe care tocmai intrase şi controlă dacă era închisă bine, trecu apoi la uşa dinspre oficiu, pe care o verifică la fel şi, în sfârşit, convinsă că era complet izolată, se aşeză în faţa mesei. Totul era aşa cum dorise, totul decursese aşa cum prevăzuse ea cu atâta isteţime, iar acum, când era singură, nesupravegheată, ascunsă, când făcuse tot ce trebuia făcut şi nu mai avea nimic de aşteptat, era liberă să deschidă scrisoarea.

Ochii îi căzură din nou asupra ei, dar nu încremeniţi, ca în clipa când o primise, ci jucându-i în cap cu o agitaţie crescândă. Buzele i se înţepeniră brusc, gura i se uscă: tremura din creştet până-n tălpi. Vedea, nu dreptunghiul alungit al plicului, ci propria ei siluetă, veşnic aplecată asupra unei cărţi – la şcoală, acasă, în sala de examen a Universităţii – şi veşnic dominată de figura masivă a tatălui ei, planând deasupra ei ca o umbră neclintită. Scrisoarea părea să reflecte propriul ei chip, care o privea cu o expresie mişcătoare, spunându-i că tot ce urmărise prin munca ei, tot ce fusese silită să urmărească, însuşi ţelul vieţii ei se afla acolo pe masă, cristalizat în câteva cuvinte scrise pe o foaie de hârtie ce nu se vedea.

Numele ei figura pe plic, şi acelaşi nume trebuia să se găsească pe foaia de hârtie ascunsă în el; de nu, tot ce făcuse, ba însăşi viaţa ei şi-ar pierde rostul. Ştia că numele ei se afla în plic – numele câştigătorului premiului Latta singurul nume care se notifica totdeauna, fără să se menţioneze candidaţii respinşi. Şi totuşi se temea să-l vadă.

Era pur şi simplu ridicol! N-avea de ce să-i fie teamă de

numele ei, care, după cum tatăl ei susţinea pe drept cuvânt, era un nume minunat, un nume nobil şi de care putea să fie mândră cu adevărat: Nessie Brodie – câştigătoarea premiului Latta! Totul fusese aranjat cu luni de zile înainte, totul fusese convenit între tatăl ei şi dânsa. Ce mai vorbă! Doar era copila cea mică şi deşteaptă – cea mai strălucită fetişcană din Levenford –, prima fată care să obţină bursa – o glorie pentru numele de Brodie! Ca în vis, îşi furişă mâna spre scrisoare.

Ce curios că degetele îi tremurau în chip atât de bizar, deschizând plicul scorţos chiar sub ochii ei. Ce subţiri îi erau degetele! Doar nu le poruncise să deschidă plicul, şi totuşi îl deschiseseră, ba acum apucaseră chiar, cu un tremur uşor, foaia de hârtie ce se afla în el.

Ei bine, se cuvenea să-şi vadă numele, numele de Nessie Brodie. Doar nu era nevoie de cine ştie ce efort ca să-şi privească un moment propriul ei nume. Momentul sosise!

În timp ce inima i se zbătea în piept, într-o agitaţie frenetică, de neîndurat, ea desfăcu foaia de hârtie şi o privi.

Numele care îi izbi ochii, făcându-i să se întunece, nu era al ei – era numele lui Grierson. John Grierson câştigase premiul Latta!

Timp de o secundă se uită aiurită la scrisoare; apoi, groaza ce creştea în ea îi dilată pupilele, până când cuvintele din faţa ei se tulburară, se amestecară între ele, pălind după aceea cu totul. Şedea nemişcată, împietrită, cu respiraţia tăiată, continuând să strângă scrisoarea între degete, în timp ce-i răsuna în urechi un potop de cuvinte rostite de vocea tunătoare a tatălui ei. Era singură în cameră, iar el, în biroul lui, la distanţă de o milă – şi totuşi, în imaginaţia ei torturată, îl vedea proptit în faţa ei şi-l auzea urlând: „Grierson a luat premiul! L-ai lăsat pe avortonul acela să te întreacă! N-ar fi fost atât de important dacă-l lua oricare altul, dar să-l ia tocmai Grierson, fiul canaliei aceleia parvenite! Şi asta după ce-

am bătut toba despre succesul tău! E oribil, scandalos, îţi spun! Imbecilă, idioată ce eşti! Asta ţi-e isprava, după ce m-am chinuit cu tine ca un rob şi m-am silit cât am putut să te fac să înveţi! Dumnezeule! E intolerabil! Am să-ţi sucesc gâtul!”

Se afundă mai adânc în fotoliu, trăgându-se înapoi în faţa prezenţei lui invizibile; apoi, cu aceeaşi spaimă în ochi, se ghemui, ca şi cum el ar fi înaintat spre ea, gata s-o înhaţe cu mâinile lui enorme. Rămase însă ca îngheţată, fără a mişca nici buzele, dar se auzi strigând cu o voce slabă:

„Am făcut tot ce-am putut. Mai mult nu puteam face. Nu mă atinge, tată!”

„Tot ce-ai putut – şuieră el printre dinţi – şi tot n-ai fost în stare să-l baţi pe Grierson! Tu, care îmi juraseşi că ai premiul în buzunar! Din cauza ta trebuie să înghit un nou afront. Dar ai să mi-o plăteşti! Te-am prevenit c-o să fie vai şi amar de tine, dac-ai să cazi!”

„Nu, nu, tată! şopti ea. N-am făcut-o dinadins... n-am să mai fac... Îţi promit! Ştii că am fost totdeauna prima în clasă. Am fost mereu mica ta Nessie. Doar n-ai să loveşti o fiinţă slabă ca mine! Am să lucrez mai bine data viitoare.”

„Nu există nicio dată viitoare pentru tine! îi strigă el. Am să... am să te sugrum pentru ce mi-ai făcut!”

Când tată-său se repezi asupra ei, Nessie văzu că avea s-o ucidă, şi în timp ce, înnebunită de o groază fără margini, închise ochii şi scoase un strigăt strident, cercul de fier ce-i încinsese creierul de-a lungul grelelor ei luni de studiu se rupse brusc şi o pace adâncă se făcu înăuntrul ei. Strânsoarea din jurul capului dispăru, se simţea uşurată de lanţurile ce o ţinuseră încătuşată şi teama îi pieri... era liberă. Deschizând ochii, văzu că tatăl ei nu mai era acolo şi zâmbi – un zâmbet nesilit, vesel îi jucă pe trăsăturile mobile ale feţei, asemenea unor unduiri de lumină, trecând pe nesimţite într-un râs ascuţit. Deşi râsul nu era zgomotos, el scutură corpul ei

firav ca un spasm nervos făcând lacrimile să-i curgă pe obraz. Râse o bună bucată de vreme, apoi deodată acest acces de veselie exuberantă încetă la fel de brusc cum venise; lacrimile i se uscară într-o clipă şi faţa ei luă o expresie isteaţă, vicleană, aducând, într-o formă infinit sporită, cu acel aer vag de şiretenie pe care-l avusese pe când stătea meditând în salon.

Acum însă, mânată în chip limpede de o forţă lăuntrică, nu mai chibzuia; se găsea deasupra necesităţii de a cugeta. Ascuţindu-şi buzele cu un aer afectat, aşeză cu grijă pe masă, ca un lucru preţios, scrisoarea, care rămăsese tot timpul în mâna ei; apoi se sculă de pe fotoliu şi stătu un moment mişcându-şi ochii în sus şi-n jos şi balansându-şi capul ca o păpuşă articulată. Când încetă să dea din cap, un zâmbet, de astă dată frigitiv, trecu peste obrazul ei şi, şoptindu-şi pe un ton dulce, încurajator: „Tot ce faci trebuie făcut bine, Nessie, scumpa mea” – se întoarse şi ieşi în vârful degetelor din bucătărie. Urcă tăcut scara cu aceleaşi precauţii exagerate, se opri o clipă pe palier, trăgând cu urechea, iar apoi, liniştită, intră cu o uşoară fandoseală în camera ei. Acolo, înaintă fără ezitare spre lavoar, turnă apă rece în lighean şi se apucă să se spele cu grijă pe faţă şi pe mâini. Se şterse apoi, frecându-şi obrajii palizi cu prosopul până îi făcu să lucească, îşi dezbrăcă apoi vechea ei rochie bej şi scoase din sertarul comodei rochia curată de caşmir, cea mai bună pe care o avea. De astă dată nu păru satisfăcută pe deplin, căci clătină din cap mormăind: „Nu e destul de drăguţă pentru tine, Nessie, iubito, nici pe departe destul de drăguţă pentru tine, acum!” O îmbrăcă totuşi cu aceeaşi încetineală meticuloasă şi faţa i se lumină din nou când îşi ridică mâinile ca să-şi aranjeze părul. Îl despleti şi-l perie cu mişcări lungi, rapide, şoptind din când în când pe un ton duios, admirativ: „Frumosul meu păr, frumosul meu păr!” Mulţumită, în sfârşit, de încântătorul luciu auriu pe care periatul îndelung îl produsese, rămase în faţa oglinzii, privindu-se cu un

zâmbet îndepărtat şi enigmatic; luând apoi singura ei podoabă, un mic şirag de mărgean, primit odinioară de la mama pentru a compensa uitarea lui Matthew, dădu să şi-l prindă la gât, dar îşi retrase deodată mâna murmurând: „Sunt ascuţite şi tăioase boabele astea!” şi-l aşeză la loc, pe masa ei.

Fără a mai pierde vremea, ieşi încet din odaie, cobori scara şi, ajunsă în vestibul, îşi puse jacheta de şeviot şi pălăria de pai, cea cu frumoasa panglică de satin, pe care Mary i-o cumpărase şi i-o cususe. Era acum complet îmbrăcată spre a ieşi din casă – cu tot ce avea mai bun, întocmai la fel ca în ziua examenului. Dar nu ieşi din casă, ci se furişă înapoi în bucătărie.

Aici, mişcările ei deveniră mai grăbite. Apucând unul din scaunele grele de lemn, îl împinse exact în mijlocul încăperii, se întoarse apoi la cărţile ei îngrămădite pe bufet, şi le mută pe scaun, aşezându-le una peste alta într-un teanc îngrijit şi solid, pe care îl privi cu un aer satisfăcut, îndreptând cu gesturi mici, preţioase ale mâinii, unele uşoare abateri de la simetrie ale teancului. „Iată o treabă îngrijit făcută, draga mea, murmură cu mulţumire. Ar fi ieşit o bună gospodină din tine.” Pe când vorbea, se depărtă de-a-ndărătelea de scaun, continuând să-şi admire opera, dar ajunsă la uşă se întoarse şi se strecură iute în oficiu. Aici, se aplecă şi scotoci în coşul de rufe de lângă fereastră, apoi se îndreptă din şale cu un mic strigăt de triumf şi se întoarse în bucătărie, ţinând ceva în mână. Era un capăt de frânghie de rufe. Acum, mişcările i se iuţiră şi mai mult. Degetele ei agile lucrară febril la unul din capetele frânghiei, pe urmă sări pe scaun, se urcă pe teancul de cărţi, legă celălalt capăt de cârligul de fier din tavan. Apoi, fără a se da jos de pe scaun, culese scrisoarea de pe masă şi şi-o prinse de corsaj în timp ce murmura: „Premiul întâi, Nessie! Ce păcat că nu e un carton roşu!” În cele din urmă, îşi petrecu delicat capul prin laţul pe care-l formase băgând de seamă să nu-şi deplaseze pălăria, împinse cu grijă

ştreangul sub pletele ei bogate şi îl strânse în jurul gâtului; era gata. Stătea înfiptă vesel pe mormanul de cărţi, ca un copil cocoţat pe un castel de nisip, îndreptându-şi avid privirea spre fereastră, prin frunzişul tufei de liliac. Pe când ochii ţinteau mai departe, spre cerul înalt, piciorul ei aşezat pe spatele scaunului împinse la o parte tot ce o sprijinea, şi ea căzu. Cârligul din tavan smuci de grinda în care era fixat, dar aceasta îl ţinu ferm; frânghia se întinse fără a se rupe. Nessie atârna în aer, zvâcnind ca o marionetă pe sfori, în timp ce corpul ei, alungindu-se, părea să întindă cu disperare un picior, silindu-se să atingă podeaua, fără însă a reuşi să ajungă decât la două degete de ea. Pălăria îi alunecă în chip grotesc pe frunte şi faţa i se învineţi încet, pe măsură ce ştreangul strângea gâtul ei subţire şi alb; ochii blânzi, rugători chiar, şi albaştri ca florile de veronică, se tulburară de durere, de o uşoară stupoare, apoi deveniră încetul cu încetul sticloşi; buzele i se învineţiră, se umflară şi se căscară; falca ei gingaşă se lăsă în jos şi un fir subţire de salivă îi curse lin pe bărbie. Oscila încet încoace şi încolo, balansându-se în cameră, într-o tăcere întreruptă doar de foşnetul slab al frunzelor de liliac, care băteau în geamuri; în cele din urmă, corpul ei fremătă uşor şi rămase liniştit.

Casa era scufundată în tăcere – tăcerea sfârşitului dar după un calm prelung, se auzi la etajul de sus un mic zgomot: cineva se mişca şi cobora încet, cu paşi nesiguri, scara. Curând uşa se deschise şi bunica Brodie intră în bucătărie. Scoasă din camera ei de faptul că ora mesei se apropia şi de dorinţa de a-şi pregăti câteva bucăţi de pâine prăjită deosebit de fragede, ea înainta târşâind picioarele, cu capul aplecat, fără a vedea nimic, până când se ciocni de trupul inert.

— Tţ-ţţ-ţţ, unde oi fi nimerit? mormăi ea, dându-se înapoi şi ridicându-şi ochii slăbiţi spre forma atârnată, pe care izbitura braţului ei o pusese din nou în mişcare, făcând-o să se legene încet spre dânsa. Faţa ei

îmbătrânită se încreţi de stupoare; rămase brusc cu gura căscată, nevenindu-i să-şi creadă ochilor; iar când corpul neînsufleţit al fetei o atinse iarăşi, ea se retrase clătinându-se şi zbieră: Doamne sfinte! Ce... ce e asta? S-a... s-a... Un alt ţipăt păru să-i rupă pieptul. Bolborosind fără şir, se întoarse, părăsi încăperea abia târându-se pe picioare, deschise repede uşa din faţă şi ieşi, împleticindu-se, din casă.

Străbătuse agitată curtea şi ajunsese în stradă, când, voind să cotească spre a continua fuga ei buimacă, se ciocni de Mary, căzând aproape în braţele ei. Fata se uită speriată la dânsa şi exclamă:

— Ce s-a întâmplat, bunico? Eşti bolnavă?

Bătrâna îşi ridică ochii spre ea, cu faţa contractată, mişcându-şi buzele supte, fără a putea rosti o vorbă.

— Ce-i cu dumneata, bunico? repetă Mary uluită. Nu te simţi bine?

— Acolo, acolo înăuntru, bâlbâi bătrâna, arătând înspăimântată spre casă, cu mâna ei ţeapănă, Nessie! Nessie e acolo... s-a spânzurat... în bucătărie!

Ochii lui Mary alunecară spre casă, zăriră uşa deschisă; scoase un strigăt de groază, trecu în grabă pe lângă bătrână şi, ţinând încă în mână cutiuţa albă cu hapuri contra durerii de cap, sări peste treptele de la intrare şi se precipită prin vestibul, în bucătărie.

— O, Doamne! strigă ea. Nessie a mea! Lăsă să cadă cutiuţa, trase sertarul bufetului şi, apucând un cuţit, se întoarse şi izbi, ca nebună, în frânghia întinsă. O tăie într-o secundă, şi corpul cald al lui Nessie se prăbuşi în braţele ei, atingând moale podeaua. Doamne, strigă Mary din nou, păstrează-mi-o! Nu o mai am decât pe ea şi ea numai pe mine. Nu o lăsa să moară! Strângând-o în braţe pe sora ei moartă, o întinse pe jos, şi lăsându-se în genunchi, trase cu degetele ei tremurătoare de ştreangul ce intrase adânc în gâtul umflat, şi sfârşi prin a-l desface. O bătu pe mâini, o frecă pe frunte şi bolborosi cu vocea înecată de plâns: Vorbeşte-mi, Nessie! Te iubesc,

surioară! Nu mă părăsi! Dar niciun răspuns nu ieşi de pe acele buze întredeschise, neînsufleţite; şi în culmea disperării, Mary sări în picioare şi alergă din nou în stradă. Uitându-se înnebunită în toate direcţiile, zări un băiat care se apropia pe o bicicletă.

— Opreşte! strigă ea, agitându-şi braţele cu frenezie şi când băiatul se opri uimit în dreptul ei, ea îşi apăsă mâna pe piept şi îngăimă gâfâind: Adu un doctor! Cheamă-l pe doctorul Renwick! Repede! Sora mea e grav bolnavă! Du-te iute, iute! Îl făcu să plece în goană cu un ultim strigăt, se repezi înapoi în casă, alergă după apă, îngenunche din nou, o ridică pe Nessie în braţe, îi umezi buzele umflate, încercă s-o facă să bea. Pe urmă, culcându-i pe o pernă capul ce se lăsa flasc pe spate, îi spălă faţa vânătă, murmurând cu glas întretăiat:

— Vorbeşte, scumpa mea! Spune ceva! Vreau să trăieşti! Nu muri! N-ar fi trebuit să te las singură nicio clipă, dar de ce, vai, de ce m-ai silit să ies?

După ce-i spălă obrazul, nu mai ştiu ce sa facă şi rămase în genunchi lângă trupul lungit pe jos, cu faţa scăldată în lacrimi, cu mâinile încleştate de deznădejde.

Stătea îngenuncheată aşa, când, dinspre uşa rămasă deschisă, se auziră nişte paşi grăbiţi şi Renwick intră. Nu zări de la început corpul lui Nessie, care era mascat de silueta lui Mary, şi nevăzând-o decât pe ea, se opri, strigând cu glas tare:

— Mary! Ce s-a întâmplat?

Dar făcând un pas înainte, îşi lăsă privirea în jos, văzu trupul întins pe pardoseală şi într-o clipă îngenunche lângă ea. Îşi plimbă repede mâinile peste corpul lui Nessie, în timp ce Mary îl observa în tăcere, sfâşiată de durere. După un moment, el se uită la ea şi spuse încet:

— Nu mai sta în genunchi, Mary! Lasă-mă… lasă-mă s-o culc pe canapea.

Înţelese atunci din tonul lui că Nessie era moartă, şi în timp ce el aşeză cadavrul pe canapea, ea se ridică. Buzele îi tremurau, chinul inimii ei îi sfâşia pieptul.

— Eu sunt de vină! murmură cu voce frântă. Am ieşit în oraş ca să-i iau hapurile de dureri de cap.

Renwick se întoarse spre ea şi o privi cu blândeţe:

— Nu eşti de vină, Mary! Ai făcut pentru ea tot ce-ai putut.

— De ce-a făcut asta? spuse ea hohotind de plâns. O iubeam atât de mult! Voiam s-o ocrotesc.

— Ştiu bine lucrul ăsta! Trebuie să-şi fi pierdut mintea, biata copilă! răspunse el trist. Sărăcuţa de ea... era înspăimântată!

— Aş fi făcut orice pentru ea! şopti Mary. Mi-aş fi dat şi viaţa!

El o privi, văzu faţa ei palidă, descompusă de jale, se gândi la trecutul ei, la tristeţea ei prezentă, la viitorul ei cenuşiu şi nesigur; şi uitându-se în ochii ei împânziţi de lacrimi, fu cuprins de o emoţie copleşitoare. Ca un izvor care zăcuse ani îndelungaţi îngropat sub pământ şi care acum izbucnea deodată la lumină, simţămintele îi năpădiră toată fiinţa într-un şuvoi nestăvilit. Inima i se topi în faţa durerii ei şi, stăpânit de convingerea că nu avea s-o poată părăsi niciodată, înainta spre ea şi-i spuse cu o voce joasă:

— Nu plânge, Mary, scumpa mea! Te iubesc!

Ea îl privi fără a-l vedea, prin vălul de lacrimi, pe când se apropia de ea; şi în clipa următoare se afla în braţele lui.

— N-ai să rămâi aici, iubito. Ai să vii cu mine. Vreau să fii soţia mea!

Plângea în braţele lui şi el o mângâia, spunându-i cât de mult o iubise, desigur, din clipa când o văzuse pentru prima oară, dar că nu-şi dăduse seama decât acum.

Pe când stăteau înlănţuiţi, o voce puternică se răsti deodată la ei, pe un ton uimit şi totodată de o sălbatică violenţă:

— Mii de draci! Ce înseamnă asta în casa mea?

Era Brodie. Stătea încremenit în prag, nevăzând canapeaua, pe care o ascundea uşa deschisă; se uita la ei

cu ochii ieşiţi din cap de furie şi stupoare.

— Vasăzică ăsta ţi-e craiul! strigă cu vehemenţă. De la el veneau faimoşii struguri negri. Mă întrebam cine naiba putea fi, dar, pe legea mea, nu credeam că era acest... acest domn distins.

La aceste cuvinte, Mary, speriată, dădu să se depărteze de Renwick; el însă o împiedică şi, continuând s-o cuprindă cu braţele, se uită fix la Brodie.

— Nu te mai grozăvi aşa! îl luă acesta peste picior cu un râs scurt şi plin de ură. Nu poţi să mă duci de nas. De astă dată mi-ai picat în mână. Frumos stâlp al oraşului, nimic de zis! Intri în casa omului ca şi cum te-ai duce la bordel.

Drept răspuns, Renwick se înţepeni şi mai mult şi, ridicându-şi braţul, arătă spre canapea:

— Eşti în prezenţa morţii, spuse el.

Sub privirea lui glacială, Brodie îşi lăsă fără voie ochii în jos.

— Ai înnebunit? Sunteţi nebuni cu toţii aici! mormăi el. Dar întorcându-şi capul spre a privi în direcţia indicată de degetul lui Renwick, zări trupul neînsufleţit al lui Nessie, tresări şi înaintă împleticindu-se. Ce... ce-i asta? strigă el zăpăcit. Nessie!... Nessie!

Renwick o conduse pe Mary spre uşă şi, în timp ce ea se agăţă de el, se opri şi strigă cu o voce gravă:

— Nessie s-a spânzurat în această bucătărie pentru că n-a luat premiul Latta; şi în faţa lui Dumnezeu dumneata porţi răspunderea acestei morţi!

După care o scoase pe Mary din cameră şi părăsi casa împreună cu ea.

Brodie nu-i auzi plecând, ci buimăcit de ultimele cuvinte ale lui Renwick şi de strania imobilitate a corpului ce zăcea în faţa lui, murmură:

— Vor să mă sperie! Trezeşte-te, Nessie! Îţi vorbeşte tatăl tău! Hai, fetiţo, deşteaptă-te!

Întinzându-şi cu şovăială mâna ca s-o scuture, observă scrisoarea de la pieptul ei şi, desprinzând-o de rochie, o

ridică tremurând în dreptul ochilor.

— Grierson! şopti el cu glas spart. Grierson a luat premiul! Aşadar, ea l-a pierdut!

Scrisoarea îi scăpă din mână şi involuntar ochii îi căzură pe gâtul ei, însemnat cu o palidă dungă roşiatică. Cu toate că o vedea, el atinse corpul inert, molatic, şi faţa îi deveni lividă, ca urma de pe pielea ei albă.

— Doamne, murmură el, s-a... s-a spânzurat! Îşi acoperi ochii cu mâna, nemaifiind în stare parcă să îndure această privelişte. Doamne, mormăi din nou – s-a... s-a... Apoi, gâfâind, de parcă i s-ar fi tăiat respiraţia: Mi-era dragă Nessie a mea! Un geamăt adânc îi izbucni din piept şi, clătinându-se ca un om beat, se îndepărtă de-a-ndărătelea de cadavru, fără a-l privi, şi se prăbuşi orbeşte în fotoliul lui. Un acces de sughiţuri fără lacrimi îl zgudui, sfârtecându-i pieptul de durere. Ţinându-şi capul îngropat în mâini, rămase aşa cu mintea chinuită de un singur gând obsedant, dar străbătută totodată de alte gânduri fugare, de un şir nesfârşit de imagini ce alunecau prin faţa chipului fiicei sale moarte, ca o procesiune de umbre plutind în jurul unui cadavru culcat pe catafalc.

Îi vedea pe fiul lui şi pe Nancy stând împreună în plin soare, vedea silueta adusă de spate şi capul înclinat în chip tragic al soţiei lui, vedea faţa rânjită a lui Grierson bătându-şi joc de jalea lui, îl vedea pe Renwick ţinându-o în braţe pe Mary, îl vedea pe tânărul Foyle înfruntându-l în biroul lui; îi vedea pe slugarnicul Perry, pe Blair, pe Paxton, pe Gordon şi chiar pe Dron – toţi defilau prin faţa ochilor săi închişi, toţi îşi întorceau capul de la el, toţi îl osândeau privind cu tristeţe spre trupul lui Nessie a lui, întins în coşciug.

Incapabil parcă de a mai îndura chinul acestor viziuni, îşi ridică faţa din mâini şi furişă o privire spre canapea. Ochii îi căzură îndată asupra braţului subţire al copilei moarte, care atârna peste marginea canapelei, moale, fără viaţă, nemişcat, şi asupra degetelor ca de ceară ale mâinii ei micuţe. Cutremurându-se, îşi ridică ochii şi se

uită orbeşte pe fereastră. În timp ce şedeau aşa, uşa se deschise încet şi mamă-sa intră în bucătărie. Spaima pierise din mintea ei senilă, toată tragica întâmplare pierzându-se în divagaţiile creierului ei slăbit. Târşâindu-şi picioarele până la scaunul ei, se aşeză în faţa lui Brodie. Căută cu ochii ei stinşi să-i întâlnească privirea, spre a-i sonda starea de spirit; apoi, considerând tăcerea lui ca prielnică, murmură:

— Cred c-am să-mi prăjesc puţină pâine, nu prea tare. Cu aceste cuvinte, se sculă în picioare, uitând de tot şi de toate, afară de propriile ei pofte, trecu şontâc-şontâc în oficiu şi, întorcându-se din nou, se aşeză şi se apucă să prăjească felia de pâine pe care şi-o tăiase. Pot s-o moi în supa mea – mormăi ea pentru sine, ascuţindu-şi buzele. Îmi face mai bine la stomac.

Când se uită după aceea din nou, peste cămin, la fiul ei, observă, în sfârşit, expresia stranie a privirii lui; şi în timp ce capul i se clătina agitat, ea exclamă:

— Nu eşti supărat pe mine, nu-i aşa, James? Nu fac decât să-mi prepar o bucată gustoasă de pâine prăjită, moale. Ştii că mi-a plăcut totdeauna. Îţi prăjesc şi ţie una, dacă vrei.

Chicoti cu un aer jenat, căutând parcă să-l îmbuneze; şi acest mic zgomot absurd al bătrânei rupse tăcerea grea.

El însă nu răspunse, continuând să se uite împietrit pe fereastră, unde vântul cald de vară se plimba alene prin frunzişul subţire al arbuştilor rari ce împrejmuiau grădina. Încet, briza se răcori, trecând zglobie printre mlădiţele tufelor de coacăz, apoi, rotindu-se, atinse cu o mângâiere lină frunzele celor trei copaci argintii – înalţi şi calmi – făcându-le să sclipească într-un joc de umbră şi lumină şi, izbindu-se deodată de casă, se răci şi goni repede spre splendorile îndepărtate ale colinelor de la Winton.

SFÂRŞIT